A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE COLLECTIONS OF

THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA SHĀSTRĪ,
M.A., D.LITT., F.A.S.B.

REVISED AND EDITED BY

PRABODH CHANDRA SEN GUPTA, M.A.

VOLUME X, PART I
ASTRONOMY MANUSCRIPTS

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

CALCUTTA
1945

NOTICES OF SANSKRIT MANUSCRIPTS PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

First Series. Vols. I–IX. By R. L. MITRA and Vols. X–XI By MM. H. P. SHĀSTRĪ. 1870–1895.

[Vol. I]	(No. 1) (1871), pp.	10+108 = 118	Price Rs.2/8/
,,	(No. 2) (1870), ,,	4+96 = 100	,, 1/4/
,,	(No. 3) (1871), ,,	16+134 = 150	,, 2/8/
Vol. II.	Pt. 1 (No. 4) (1872), pp.	4+96 = 100	,, 1/4/
,,	Pt. 2 (No. 5) (1872), ,,	4+96 = 100	,, 1/4/
,,	Pt. 3 (No. 6) (1873), ,,	4+96 = 100	,, 1/4/
,,	Pt. 4 (No. 7) (1874), ,,	4+12+114 = 130 and 4 plates	,, 2/8/
Vol. III,	Pt. 1 (No. 8) (1874), ,,	4+96 = 100 and 1 plate	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 9) (1875), ,,	2+80+32 = 114 and 2 plates	,, 2/8/
,,	Pt. 3 (No. 10) (1876), ,,	4+96 = 100	,, 1/4/
,,	Pt. 4 (No. 11) (1876), ,,	94+2+12 = 110 and 10 plates	,, 3/12/
Vol. IV,	Pt. 1 (No. 12) (1877), ,,	96+8 = 104	,, 1/4/
,,	Pt. 2 (No. 13) (1878), ,,	224+16 = 240	,, 3/12/
Vol. V,	Pt. 1 (No. 14) (1879), ,,	152+8 = 160	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 15) (1880), ,,	318+16+32 = 366 and 5 plates	,, 6/4
Vol. VI,	Pt. 1 (No. 16) (1881), ,,	6+152 = 158 and 1 plate	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 17) (1882), ,,	164+14+12 = 190	,, 2/8
Vol. VII,	Pt. 1 (No. 18) (1883), ,,	8+154 = 162	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 19) (1884), ,,	168+16 = 184	,, 2/8
Vol. VIII,	Pt. 1 (No. 20) (1885), ,,	8+160 = 168	,, 2/8
,,	Pt. 2 (No. 21) (1886), ,,	176+18 = 194	,, 2/8/
Vol. IX,	Pt. 1 (No. 22) (1887), ,,	10+160 = 170	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 23) (1888), ,,	16+14+28+156 = 214	,, 3/12/
Vol. X,	Pt. 1 (No. 24) (1890), ,,	6+120 = 126	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 25) (1892), ,,	8+16+248 = 272	,, 3/12/
Vol. XI,	(No. 26) (1895), ,,	20+72+24+138+6 = 260	,, 3/12/

Second Series. Vols. I–IV. By MM. H. P. SHĀSTRĪ 1898–1911.

Vol. I,	Pt. 1 (No. 27) (1898), pp.	160	Price Rs.2/8/
,,	Pt. 2 (No. 28) (1898), ,,	160	,, 2/8/
,,	Pt. 3 (No. 29) (1900), ,,	40+112 = 152	,, 2/8/
Vol. II,	Pt. 1 (No. 30) (1898), ,,	160	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 31) (1904), ,,	22+78 = 100	,, 1/4/
Vol. III,	Pt. 1 (No. 32) (1904), ,,	160	,, 2/8/
,,	Pt. 2 (No. 33) (1907), ,,	26+14+94 = 134	,, 2/8/
Vol. IV,	(No. 34) (1911), ,,	36+12+264 = 312	,, 5/

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS

ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
GOVERNMENT COLLECTION

VOLUME X

JYOTIṢA

JYOTIṢA–GAṆITA (ASTRONOMY AND MATHEMATICS).

6826.

2904. **अभीष्टसारणी ।** *Abhīṣṭasāraṇī.*

Substance, foolscap paper. 10 × 4½ inches. Folia, 40 by counting. Character, Nāgara. A book of astronomical tables. Appearance, fresh.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

नत्वा गुरुं शिवं गौरीं दिवाकरमुखान् खगान् ।
पञ्चाङ्गपत्रसिद्ध्यर्थं तनुतेऽभीष्टसारिणीम् ॥ १ ॥

Rules for the use of the tables :

मधोः सितादितोऽभीष्टतिथिं यावद्गणो मतः ।
तिथिध्रुवोर्द्धसङ्ख्योनं तिथीनां च गणो भवेत् ॥ २ ॥
गणारव्याद्भिभागोना भस्य ध्रुवांशयुक्युतैः ।
गणोत्थवारदण्डाद्यं योज्यं वर्षदिनादिके ॥ ३ ॥
चधोऽङ्कात् फलमुन्नेयं योज्यं वारादिके तथा ।
तिथ्यादिकं भवेत् स्पष्टमेवमग्रेऽपि योजनात् ॥ ४ ॥

वाराप्राप्तौ गणस्त्वेको निरोकावान्यदुक्तवत् ।
वारप्रधानतामीषां वारात्तिथ्यादिलब्धयः ॥ ५ ॥
क्रमो वारदये नूनं वृद्धिर्वारत्रये किल ।
गणस्त्रावधिकोष्ठाप्तेऽवधिसैकफलेऽवधौ ॥ ६ ॥
तस्मिन् शेषमिते कोष्ठे प्रागवत्तिथ्यादिसाधनम् ॥ ७ ॥

A table containing शकादारभ्य १६५८ मेषार्कसमये तिथिवारघटी-फलानि—2 to 10 leaves; a table containing शकात् १६५८ नक्षत्रकदम्बवल्लौ सिद्धे नक्षत्रकोष्ठका नक्षत्रफलानि—9 leaves; the third table containing शकात् १६५८ योगकदम्बवल्लौ सिद्धे योगकोष्ठका योगफलानि—9 leaves; fourth table containing ग्रहाणां पञ्चवर्गी-बलानि—4 leaves; fifth table—4 leaves: अहर्गणानयनं, रविस्फुटी-करणम्, चन्द्रस्फुटीकरणम्, चन्द्रफलसंग्रहादि; sixth table—4 leaves: अथ मध्यमरवयो मेषार्कसमयजाः; स्पष्टरवयः ।

6827.

770. आर्य्यभटसिद्धान्तः । *Āryabhaṭasiddhānta.*

For the manuscript see L. 1566.

A well-known treatise on astronomy by Āryabhaṭa. Published by Dr. Kern. Indian reprints of this edition by Dr. Kern are also available.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।
प्रणिपत्यैकमनेकं सत्यां देवतां परं ब्रह्म ।
आर्य्यभटस्त्रीणि गदति गणितं कालक्रियां गोलम् ॥ १ ॥
वर्गाक्षराणि वर्गेऽवर्गेऽवर्गाक्षराणि कात्ङ्मौ यः ।
खद्विनवकेस्वरानववर्गेऽवर्गे नवान्त्यवर्गे वा ॥ २ ॥

युगरविभगणाः ख्युघृ (४३२००००) शशिचयगिरि[यि]ङु[शु]-छ्लृ (५७७५३३३६), etc. etc. etc.

It is divided into two main parts :

(i) दशगीतिका has 2+10 = 12 verses.

(ii) आर्य्याष्टशत has 1+32+27+48+2 = 110 verses.

The last verse runs thus :

आर्य्यभटीयं नाम्ना पूर्वं स्वपदभुवः सदा नित्ये ।

[स्वायम्भुवं सदासद्यत्] ।

सुकृतायुषोस्सु नाशं कुरुते प्रतिकंचुकं योऽस्य ॥ ५० ॥

6828.

4178. आर्य्यसिद्धान्तः *or* महासिद्धान्तः ।

Āryasiddhānta or *Mahāsiddhānta.*

By Āryabhaṭa II.

Substance, country-made paper. 9⅓ × 4½ inches. Folia, 51. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

See Oxf. 325B and IO. Catal. No. 2767.

A work published by the late MM. Sudhākara Dvivedī, Benares Sanskrit Series.

The manuscript begins thus :

विविधखगागमपाटीकुट्टकबीजादिदृष्टशास्त्रेण ।

आर्यभटेन क्रियते सिद्धान्तो रुचिर आर्याभिः ॥ १ ॥

रूपात् कटपयपू[र्व] वर्णाकमाङ्कनन्यङ्काः ।

etc. etc. etc.

Chapter	I	has	61	verses.
,,	II	,,	17	,,
,,	III	,,	40	,,
,,	IV	,,	49	,,
,,	V	,,	17	,,

Chapter	VI	has	16½	verses.
,,	VII	,,	7	,,
,,	VIII	,,	12	,,
,,	IX	,,	9	,,
,,	X	,,	8	,,
,,	XI	,,	11	,,
,,	XII	,,	13	,,

The manuscript extends up to Chapter XVIII.

6829.

968. **आर्य्यसिद्धान्तः** *or* **महासिद्धान्तः ।**

Āryasiddhānta or Mahāsiddhānta.

Substance, country-made paper. 12 × 3½ inches. Folia, 37. Lines on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete in 18 chapters.

For the work see L. 1568 and Weber 1731. Our manuscript fully agrees with the latter.

6830.

7871. **आर्य्यभटसिद्धान्तः** *or* **महासिद्धान्तः ।**

Āryabhaṭasiddhānta or Mahāsiddhānta.

By Āryabhaṭa II.

Substance, foolscap paper. 8¼ × 6¾ inches. Pages, 38. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, modern Nāgara. Clearly written. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीमदार्य्यभट्टकृते महासिद्धान्ते गोलाध्याये कुट्टकाध्यायो ऽष्टादशः । १८

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । विविधखगागमपाटी-

कुटुकवीशादिदृष्टशास्त्रेण ; etc. etc.

See Oxf., p. 325B.

The same as the preceding manuscripts.

6831.

6368. आयनतत्त्वम् । *Āyanatattva.*

By Dhuṇḍhirāja.

Substance, country-made paper. 10 × 5¼ inches. Folia, 32. Lines, 10 a page. Extent in ślokas, 700. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Left incomplete.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

श्रीगणेशाय नमः ।

गलद्गण्डपतद्भृङ्गमखिलानन्दपङ्कजम् ।

विघ्नान्धकारमार्त्तण्डं वक्रतुण्डमुपास्महे ॥

विनायकसुतो नत्वा विनायकपदाम्बुजम् ।

विविक्तमा(सा)यने तत्त्वं ढुण्ढिराजः प्रवर्त्तते ॥

Then it goes on :

इह खलु केचिदयनांशसंस्कृतग्रहात्साधितक्रान्तिच्छायाचर-दलादेः स्फुटं दृक्तुल्यतासिद्धेरयनांशानां स्फुटीकरणसंस्कारत्वं मन्यमानाः प्रत्यवतिष्ठन्ते । तत्र विप्रतिपत्तिः—अयनांशा ग्रह-स्फुटीकारसंस्कारो न वा । ग्रहस्फुटीकरणसंस्कारत्वमयनांशवृत्तिर्न वा । अयनांशत्वं ग्रहस्फुटीकरणसंस्कारवृत्तिर्नवेत्यादि तत्र विधिकोटि[का]नां परेषां अयमाशयः— अहर्गणोत्पन्नस्य ग्रहस्य दृक्साम्याईत्वेन मध्यमस्य दृक्साम्यसिद्ध्यै अतीन्द्रियदृष्टि-भिरेते(तौ) संस्कारा अभिहिताः । etc. etc. etc.

6832.

10055. **करणभूषणम् ।** *Karaṇabhūṣaṇa.*

By Cunnīrāma.

Substance, country-made paper. 11 × 6 inches. Folia, 16. Lines, 6-… on a page. Extent in ślokas, 256. Character, Nāgara. Date, Samv… 1894. Appearance, old and discoloured. Complete.

A manual for calculating the positions of the sun, moon and other planets.

Beginning :

अथ वर्षगण-मासगण-अहर्गणानयनम् ।

शकोऽङ्कबाणाब्धिशशाङ्कहीनः स्यादब्दसङ्घोयमथार्कनिघ्नः ।

मासैर्युतोधः भगणात् शतघ्नादतोब्धिनाराचधां(धां)शयुक् स्यात् ।

7A, इति श्रीचुन्नीरामकृते करणभूषणे सूर्यचन्द्रस्पष्टीकरणे प्रथ… किरणः । 10A, इति श्रीचातुर्वेदचुन्नीव ताराग्रहस्पष्टीकरणकिरणः । 12A ० उपकरणाख्यः किरणः । 15A. ० चन्द्रग्रहणानयनकिरणः ।

Last Colophon :

० सूर्यग्रहणानयनकिरणः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु लेखकपाठकानां संवत् १८९४ आषाढे कृष्णे ४ गुरौ ।

(There are five lines more.)

6833.

10051. **कौतुकलीलावती ।** *Kautukalīlāvatī.*

By Rāma.

Substance, foolscap paper. 8 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 5-8 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Problems of algebra and mensuration.

Beginning :

नत्वा नारायणं रुद्रं गणेशं भारतीं गुरुम् ।
सारोद्धारं प्रवक्ष्यामि ज्योतिषां क्षीरधेरिव ॥
विंशद्वराटिकाकिन्या काकिनी-वेदभिः पणाः ।
पणषोडशभिर्द्रम्मः द्रम्मषोडशभिर्निष्कका ॥

7B, श्रीमाकिशानविप्रेण विद्याधरसुतेन ।
व्यवहारनिबन्धोयं रामेण कृतकौतुकम् ॥
देवीं सरस्वतीं नत्वा निजज्ञानविनिश्चयम् ।
क्रियते स्वल्पबुद्धीनां बुधानां सुखहेतवे ॥

End :

रेखाश्च द्विगुणीकार्य्यास्तृतीयांशेन वर्ज्जिताः ।
पङ्क्तेः फलैस्तु बीजानि निराख्ये प्रस्फुटं फलम् ॥

Colophon :

इति श्रीकौतुकलीलावती सम्पूर्णा ।

6834.

6370. **करणकुतूहलम् ।** *Karaṇakutūhala.*
By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10, 11 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

To the end of the 8th chapter :

इति भास्करकृते करणकुतूहले ग्रहणग्राधिकारः अष्टमः ।

Begins thus :

श्रियः पतिं पद्मभवं भवं विदो वदन्ति केचिद्बहुधा वि...म्भरा ।
नमेकमीशं बहुधापि भास्करः करोम्यपूर्वं कुतूहलं ॥

शाकः शराङ्कनवदिग्रहितो (१०९१) विहृतोऽर्कैः (१२)
चैत्रादिमाससहितस्त्रिरघो दश (१०) घ्नात्
सार्द्धत्रिचन्द्र (१३।३०) सहिता दिनवासरहीनो (९२)

etc. etc. etc.

Ends thus :

ललितवचन[रम्यं] बाललीलावगम्यं
पठयति मतिवृद्धै कौतुके प्रौढिसिद्धै ॥

A well-known work on astronomy in ten chapters. See Berl. Cat. No. 844, Oxf. Cat. No. 774 and IO. Catal. No. 2925.

This work has been already published by Venkateswar Press, Bombay.

6835.

7903. **करणकुतूहलम् ।** *Karaṇakutūhala.*

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 2 × 4¾ inches. Folia, 13. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1746. Appearance, discoloured.

A well-known treatise on planetary motions, composed in 1183 A.D.—called also *Grahāgamakutūhala* or *Brahmatulya* or *Brahmatulyasiddhānta.*

See Berl. Cat. No. 844, Oxf. Cat. No. 744 and IO. Catal. No. 2925.

Last Colophon :

इतीह भास्करोदिते ग्रहागमे कुतूहले
विदग्धबुद्धिवल्लभे रवीन्दुपर्व्वसम्भवः ॥

After seven lines under the heading "अथ वर्षोत्पत्तिकर्णघटीफलानि लिख्यंते" comes the date :

रसयुगश्वरचन्द्रे १७४६ संमिते वैक्रमाब्दात्
नभसि बहुलपक्षे अष्टमी चान्द्रयाम्ये ।
रविदिनघटिकायां शंकरः संश्रयोगे
लिखितमिह कथा + + दैववित् नन्दरामः ॥

Then there are 15 lines in a later hand (13 of which are on the reverse side) under the heading :

अथ ग्रहणोपयोगीनीरदाध्यायो व्याख्यायते ।

6836.

6393. ब्रह्मतुल्यः *or* करणकुतूहलम् ।

Brahmatulya or *Karaṇakutūhala.*

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 22. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1790. Appearance, old and discoloured. Complete.

Well-known and often described.

Colophon :

इति ब्रह्मतुल्यः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १७९० शाके १६५५ जेष्ठवदि ८ गुरु लिखितं भट्टराम-
देवसुतमनसारामेण । श्रीरस्तु । कल्याणमस्तु ।

Begins thus :

गणेशं गिरं पद्मजन्माच्युतेशान
ग्रहान् भास्करो भास्करादींश्च नत्वा ।
लघुक्रियं प्रस्फुटं खेटकर्म
प्रवक्ष्यामि ब्रह्मसिद्धान्ततुल्यम् ॥

शाकः पञ्चदिक्चन्द्र (११०५) हीनार्कगिभ्रो मघोर्यातमासा-
न्वितोघोदिग्ना। etc. etc.

6837.

9851. लघुप्रक्रिय ब्रह्मतुल्यः। *Laghuprakriya Brahmatulya.*
By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 8 × 3 inches. Folia, 16. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

An astronomical treatise based on *Brahmasiddhānta.*

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

अथ ब्रह्मतुल्य लिख्यते।

गणेशं गिरिं पद्मजन्माच्युतेशान्
ग्रहान् भास्करो भास्करादींश्च नत्वा।
लघुप्रक्रियं प्रस्फुटं खेटकर्म
प्रवक्ष्याम्यथ ब्रह्मसिद्धान्ततुल्यम्॥

शकः पञ्चदिक्चन्द्र ११०५ हीनोऽर्क १२ निघ्नो। etc.
मघोर्यातमासान्वितोघो २ द्वि २ निघ्नात् २।
रसाङ्का ६६ न्वितान् खाभ्रखाङ्गांश ६०० हीना
यदङ्कैरवाप्ताधिमासैर्युगूर्द्धैः २॥

खरामा ३० हतो याततिथ्यन्वितोऽघः
स्थि ३ युक्ता खरामभ्रशैलांश ७० युक्ता।
युगाङ्कै[र्युगाङ्कै] ६४ वराप्तवमोनस्तदूर्द्धै-
र्भवेन्नीवं वारादिकोऽहर्गणोऽयं। इत्यादि।

The last leaf :

पश्नीनतस्निगुणागुणाभ ।

6838.

6371. करणकुतूहलम् (ब्रह्मतुल्यः) ।

Karaṇakutūhala (Brahmatulya).

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 22–65. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1721. Appearance, discoloured. Ch. IV (incomplete in the beginning) to X.

This is accompanied by a commentary.

The first and the last colophons :

28A, इति चन्द्रग्रहणाधिकारश्चतुर्थः समाप्तः ।

Last Colophon :

इति श्रीकविकुलतिलकभास्कराचार्य्यकृते ब्रह्मतुल्ये कुतूहलनाम्नि करणे पर्व्वणि पर्व्वसम्भवाधिकारो दशमः संपूर्णः ।

कुतूहलनामकरणं सम्पूर्णमिति भद्रम् ।—

Post-colophon :

संवत् १७२१ वर्षे फाल्गुन वदि १४ दिने रविवारे पंडितश्री ५ ऋद्धिचंं गणिशिष्य पं ललितचन्द्रेण लिखितम् स्ववाचनकृते नटीपद्र-नगरे शुभभवकुले स्वकपाठकयोः ।

The commentary of the closing verse :

65A, सज्जनधाम्नि सज्जनाश्रिते विज्जलविले विज्जलविलनाम्नि नगरे महेश्वर इति महेश्वरनामा द्विज आसीत् ब्राह्मणो बभूव किंलक्षणो ब्राह्मणः शाण्डिल्यगोत्रः शांडिल्यस्य मुनेर्गोत्रमन्वयः... etc. etc. etc.

6839.

10400. कारणकुतूहलभाष्यम् । *Karaṇakutūhalabhāṣya.*

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 38 of which the first is missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,140. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1706. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीकारणकुतूहलभाष्ये पर्व्वग्रासनयनाधिकारो दशमः समाप्तः ॥

Post-colophon :

श्रीसंवत् १७०६ वर्षे पौषसुदि २ भौमे लिखितं ॥ (Three lines more.)

The text—*Karaṇakutūhala*—is a well-known work on astronomical computations, in ten chapters, composed in 1183 A.D., by Bhāskara, son of Maheśvara of Vijjalavida.

For the commentary see IO. Catal. No. 2927.

6840.

7749. कारणकुतूहलटीका । *Karaṇakutūhalaṭīkā.*

By Caṇḍīdāsa.

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folia, 49. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 2,300. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1716. Appearance, old and discoloured. Complete.

The text by Bhāskara is well known. It was composed in 1183 A.D.

The commentary begins :

नत्वा देवं त्रिनेत्रं प्रकटितविभवं सर्व्वकर्त्तारमीशं
श्रीतत्त्वार्त्थक्रियायां निपुणतरमते राघवस्यात्मजोऽहम् ।
ज्ञात्वा सिद्धांततत्त्वं सुगुरुवचनतः शिष्यशिक्षार्थमेतत्
चंडीदासः सुबोधं करणमतितरां भास्करीयं करोमि ॥

End :

श्रीसार्द्धसूनभु(?) विष्णुः नामा(?) तस्यानुजः सर्वकलासु विज्ञः।
श्रीकर्णकुतूहलटीकामिदां(?) है + विदां मुदेऽकरोत् ॥ (?)

Colophon :

इति श्रीकरणकुतूहलटीका समाप्ता।

Post-colophon :

भट्टारकश्रीश्रीकक्कसूरिः शिष्यधनसुंदरेण लिखितं ॥

In a later hand :

संवत् १७१६ शब्दे श्रीबीकानेर चतुर्मासकृतः ग्रंथाग्रं + + +

6841.

10206 (B). **करणकुतूहलवृत्तिः।** *Karaṇakutūhalavṛtti.*
Author unknown.

Substance, etc. the same as in A. Folia, marked 17–27. Lines, 13, 14 on a page.

Beginning :

अथ चन्द्रग्रहणाध्यायो व्याख्यायते।

21A, इति श्रीकरणकुतूहलवृत्तौ चन्द्रग्रहणाध्यायश्चतुर्थः।

The text, *Karaṇakutūhala* (a treatise on planetary motions in ten chapters), was composed in 1183 A.D., by Bhāskara (see IO. Catal. No. 2925).

26A, इति श्रीकरणकुतूहलवृत्तौ सूर्यग्रहणाधिकारः पञ्चमः। अथोदयास्ताधिकारो व्याख्या।

The fragment ends abruptly.

6842.

10081. खेचरसिद्धान्तः। *Khecarasiddhānta.* (*Hindi.*)

Being an old treatise on planetary motions.

By Śrīdharācārya.

Three leaves only (10×4½ inches) written in Nāgara of the 18th century.

Two leaves of tables, marked with the letters खे० सि० and bearing the leaf-marks 3 and 4; and the last leaf.

Colophon :

इति श्रीधरविरचितखेचरसिद्धान्तः समाप्तः।

Post-colophon :

शुभं लि० मिश्र टोडर—

For the work see IO. Catal. No. 2930.

6843.

10206 (C). गणितामृतम्। *Gaṇitāmṛta.*

By Gaṅgādhara, son of Bhairava Datta.

Substance, etc. the same as in A. Fol. 4 (marked from 1). Lines, 10 on a page.

Maṅgalācaraṇa and the object of the work:

हृतसंसारसंसारभक्तवाक्सारकारिणे।
नमो मातङ्गवक्त्राय प्रत्यूहव्यूहहारिणे॥
श्रीमद्भैरवदैवज्ञसूनुर्गङ्गाधरः सुधीः।
पञ्चाङ्गग्रहसिद्ध्यर्थं तनोति गणितामृतम्॥

There are 80 ślokas. The MS. ends abruptly in the 81st śloka.

Three stray leaves.

6844.

1778. **गणितनाममाला ।** *Gaṇitanāmamālā.*

By Haridatta.

Substance, country-made paper. 9½ × 3 inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1879. Appearance, fresh. Complete.

A glossary of astronomical terms.

Colophon :

कंडोलज्ञातिविप्रेण हरिदत्तेन धीमता ।
नाममाला कृता श्रेष्ठा (श्रेष्ठा) गुरोः प्रसादतो मया ॥
इति श्रीगणीतस्य नाममाला समाप्त ।

Post-colophon :

संवत् १८७९ वैशाख कृष्णपक्ष रविवार दिने ।

For the work see L. No. 2731 and IO. Catal No. 2975.

In the IO. manuscript there is half-verse more at the end, wanting in every other manuscript, which makes Haridatta son of Śrīpati.

The work has been printed in the Devadāsakoṣa, Benares, 1865.

6845.

7068. **गणितनाममाला** *or* **ज्योतिषी नाममाला ।**

Gaṇitanāmamālā or *Jyotiṣīnāmamālā.*

By Haradatta, son of Śrīpati.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 3. Lines, 19 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति ज्योतिषी नाममाला सं० ।

The object of the work :

गणितस्य नाममालां वक्ष्येऽहं गुरुप्रभावतः ।
बालानां सुखबोधाय हरदत्तो द्विजाग्रणीः ॥ १ ॥

It goes on :

मेषादक्षयमाभिधाद्दशशिनः शर्व्वोदितिर्वाक्पतिः
कद्रूजाः पितरो भगोऽर्यम रवि (?)त्वष्टाह्वया मारुतः ।
शक्राग्नी त्वथ मित्र इंद्रनिरृती तोयं च विश्वे विधि-
र्गोविन्दो वसवोऽवुपाजचरणाहिर्वुध्नपूषाभिधा ॥ २ ॥

1A, इत्यष्टाविंशतिनक्षत्रनामानि ; 1B, इत्यंकसंज्ञाः ; 2A, इति द्वादशराशिसंज्ञाः ; इति भवनसंज्ञा ; इति सूर्य्यनाम ; 2B, इति चन्द्रनामानि ; इति कुजनामानि ; इति बुधः ; इति बृहस्पतिः ; इति शुक्रः ; इति शनिः ; इति राहुकेतुनाम ; इति मासनामानि ; इति प्रहरसंज्ञा ; इति दिननामानि ; 3A, इति मध्याह्नमध्यरात्रिप्रदोषसंज्ञाः ; इत्यहोरात्रिनाम ; इत्युभयपक्षसंज्ञा ; इति मासर्त्त्वयनवर्षसंज्ञाः ; इति तिथिनामानि ; इति राश्यंशकलाविकलासंज्ञाः ; इति राशिषट्कसंज्ञाः ; इति सप्तकवर्गसंज्ञा ; इति दिग्विदिग्नामानि ; इति राशीनां चरस्थिरद्विभागसंज्ञा ; 3B, इति दक्षिणायनोत्तरायनसंज्ञाः ; इति संक्रांतिसंज्ञा ; इति नवजलचतुष्पदकीटकसरीसृपराशिसंज्ञा ; इति निशाबलदिवाबलपृष्ठोदयशीर्षोदयोभयोदयलग्नसंज्ञा ; इति मेषादिराशीशाः ; इति सूर्य्यादीनां ग्रहाणामुच्चसंज्ञा ; इति ग्रहाणां नीचसंज्ञा ; इति ग्रहाणां परमोच्चपरमनीचभागाः ; इति स्वगृहोच्चमूलत्रिकोणसंज्ञा ।

End :

कण्डूलज्ञातिविप्रेण हरदत्तेन धीमता ।
नाममाला कृता श्लिष्टा देवगुर्व्वोः प्रसादतः ॥
श्रीश्रीपतिसुतेनैषा बालानां बुद्धिवृद्धये ।
गणितस्य नाममाला रचिता शास्त्रसंग्रहे ॥

There are 132 verses in all.

6846.

6415. ग्रहकल्पतरुः। *Grahakalpataru.*

By Raghunātha.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 38, of which foll. 1, 5 and 6 are missing. Lines, 12 on a page. The MS. abounds in astronomical tables. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and worn-out. Defective in the beginning. Copied by a pupil of the author in Saṃvat 1646.

An astronomical work of planetary tables.

34A, इतीष्टखेचरफले ग्रहकल्पतरौ मया।
कृताः श्रीरघुनाथेन ग्रहाः सूर्य्यादयः स्फुटाः।

34B, ० छायाध्यायस्य साधनम्।

35B, ० चन्द्रग्रहणसाधनम्।

36A, ० कृतं श्रीरघुनाथेन सूर्य्यग्रहस्य साधनम्।

Last Colophon:

कृतः (ता) श्रीरघुनाथेन ग्रहयुद्धस्य निर्णयः।
समाप्तः।

Then three ślokas in praise of the author, who was a Rājā, and his son:

ज्योतिर्वित्कविमण्डलीकुमुदिनीप्रोद्बोधसोमोभवत्
कीर्त्तिर्भूमिललामधाम कविताभाव्वींकुरंगीदृशां।
ये + + + जगत् स्वकीर्त्तिनिवहैः पटीर पंक(?) प्रभैः
स श्रीमान् रघुनाथभट्टजय + ष्मा(ष्मामा)पालभूषामणिः॥
तत्सूनुना विबुधकोटिलोककिरीटकोटि-
हीर्य्यायतं निजगुणैर्नेहि तत्र चन्द्रम्।
यदङ्घ्रपङ्कजमवाप्य विभाति वाणी
कार्य्येण कारणविशेषगुणोऽनुमेयः॥

शारदा सारवित् कोपि नास्ति भूगोलके परः ।
रघुनाथोपमानत्वं प्राप्तिसुरता गुरुः ॥

Then comes the date of the copying of the MS.:

शुभमस्तु । यादृशं etc.

संवत् १६४६ वर्षे ज्येष्ठ सुदि १ लिखितं रघुनाथभट्टशिष्यस्य । योगि राउललिखितम् । कलियुगेन लिखितम् । शुभमस्तु । शुभं भवतु ।

6847.

6434. ग्रहज्ञाभरणम् । *Grahajñābharaṇa.*

By Rāma.

Substance, country-made paper. 8 x 4½ inches. Folia, 29. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

Maṅgalācaraṇa and object:

हेरम्बवाणी रविचन्द्रभौम-
चन्द्रात्मजेज्यास्फुजिदर्कसूनून् ।
नत्वा च तातांघ्रियुगं द्विजोहं
रामो ग्रहज्ञाभरणं करोमि ॥

दुर्गं जातकफले बहुकालशे न्टणां स्फुरति नो मतिरत्र ।
ताजिकोक्तफलमीक्ष्य व+तः प्रायशोऽब्दफलं स्फुटमाद्यम् ॥

3A, अथ वर्षमानम्; अथ संक्रान्तिवाराद्यानयनम्; अथ क्षेपकाः; 31 अथ संक्रान्तितिथ्यानयनम्; 5A, अथ ग्रहाणां गतेरानयनम्; 5B, अ लग्नस्पष्टीकरणम्; 6A, अथ चक्रमार्गतो ग्रहाणां गतेरानयनम्; अथ भा स्पष्टीकरणम्; 7A, अथ राशिस्वरूपं । etc. etc. etc.

6848.

7899. ग्रहमणिः । *Grahamaṇi.*

By Dhuṇḍhirāja.

Substance, country-made paper. 5⅜ × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 11–13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

1. *Beginning:*

गणपतिं गिरमर्कग्रहान् मुखान्
गुरुपदाम्बुजमच्छितमोपहम् ।
मतिकरं प्रणिपत्य करोम्यहं
ग्रहमणिं गणकप्रियभूषणम् ॥ १ ॥
अथ शको घनभूत १५११ विवर्जितो
निजगुणैर्निहतो ध्रुवसंयुतः ।
खदहनैस्व ३० तिथौ मुनिभिः ७ पलौ
यमकुभिः १२ कुजतो भमुखा ध्रुवाः ॥ २ ॥

There are 14 ślokas.

End:

श्रीमदत्रिकुलसंभवो द्विजः
केशवात्मजसुतः सुबुद्धिमान् ।
धुंढिराज इति नामधारकः
प्रस्फुटं ग्रहमणिं चकार ह ॥

2B. *Colophon:*

इति धुंढिराजकृतौ ग्रहमणि समाप्तः ।

3A, II. *Beginning:*

अथ महादेवीया ग्रहश्लोका लिख्यन्ते ॥
खगाङ्गेन्द्रोन १४८० शाकाब्जाः गुणाः क्षेपेण संयुताः ।
पलाख्या वादिमौ कार्य्यौ विपलाख्याः परे + वाः ॥

There are eight stanzas only.

6849.

5520. ग्रहणमाला । *Grahaṇamālā.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 69. Lines, 5 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

This gives accounts of the eclipses of the sun and the moon during the years from 1769 to 2142.

6850.

2778. ग्रहणमाला । *Grahaṇamālā.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1891. Appearance, fresh. Complete.

It begins:

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ ग्रहणमाला लिख्यते ।

कलियुगप्रमाणम् । ४,३२,००० तन्मध्ये जातानि ग्रहणानि तान्यत्र न लिख्यन्ते । अतःपरं भविष्याणि ग्रहणानि लिख्यन्ते शाके १७५१ फाल्गुनशुद्ध १५ इत्यादि ।

An account of eclipses from Śaka 1751 to Śaka 1890.

End:

अस्याप्यग्रे ३०० शतवर्षपर्य्यन्तं ग्रहणानि सन्ति मयात्र न लिखितानि ।

Date:

संवत् १८९१ पौष वदी ३ शुक्र लिखितं देवदत्तचतुर्वेदिना शुभमस्तु ।

6851.

6408. ग्रहणावली । *Grahaṇāvalī.*

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

It records solar and lunar eclipses from Saṃvat 1621 to 1711.

6852.

7919. ग्रहणाधिकारः । *Grahaṇādhikāra.*

By Mallāri Daivajña.

Substance, country-made paper. 10¼ × 5 inches. Folia, 3. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 115. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

तमीशं मूर्द्धि बिभ्राणं तमीशश्च गुरुं भजे ।

तमीशं मूर्द्धि बिभ्राणं तमीशोत्थश्च खेचरान् ॥

Colophon :

इति मल्लारिदैवज्ञविरचितचन्द्रसूर्य्यग्रहणाधिकारः ॥

After the colophon there are four lines containing a quotation.

6853.

6406. चन्द्रग्रहण-सूर्य्यग्रहण-परिलेखाधिकाराः ।

Candragrahaṇa-Sūryagrahaṇa-Parilekhādhikārā.

By Mallāri.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. The leaves are stitched together.

An astronomical treatise on lunar and solar eclipses.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work:

श्रीगणेशाय नमः ।

तमीशं मूर्द्धि विभ्राणं तमीशन्तु गुरुं भजे ।
तमीशं मूर्द्धि विभ्राणं तमीशोत्थश्च खेचरान् ॥ १ ॥

राज्ञा सुखासनगतेन च लब्धस(य)शः
पृष्टो द्विजो न रविना(?) विधुर्ग्रहः किम् ।
हस्त्यश्व-यानरथपत्तिखुरोत्थधूलि-
व्याप्तान्तरं च गगनं ग्रहणं नचेदम् ॥ २ ॥

इत्युक्ते गणकेन भूमिपतिना पृष्टः पुनः स्यात् कदा
+ + + + सविस्तरं ग्रहमुखं कास्यादि प्रियादिति । (?)
श्रुत्वा राजगिरं हयोपरि कथं व + ग्रहो मानसे
+ + + रूपमिति विह्वलतनूजातस्तदा दैववित् ॥

तस्मा + + रवी(वि)न्दुपर्व्वगणकानन्दार्थमत्यद्भुतं
पञ्चांगं गणकेन धार्य्यमखिलं हस्ते द्वितीये गुणाः ।
अस्माकर्षगणस्ततो ग्रहयुगं वाच्यं विनोदाय भू-
पालानां सकलं स्फुटार्थसहितैर्वृत्तैः खरामप्रमैः ॥

3B, इति श्रीमल्लारिविरचिते विधुग्रहणाधिकारः ।—5A. ०सूर्य्यग्रहणाधिकारः ।—अथ परिलेखाधिकारः—6A (last colophon), इति मल्लारिविरचितः परिलेखाधिकारः ॥

It ends:

मल्लारिनामा गणितोपरिष्टा-
चकार पर्व्वद्वयसाधनं हि ।
वाच्यं महावेगहयोपरिस्थ-
दैवज्ञवर्य्येण यथास्फुटार्थम् ॥

6854.

7846. **ग्रहण-पर्व्वप्रबोधः ।** *Grahaṇa-parvaprabodha.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Jyotiṣa relating to the lunar and solar eclipses. An extract from पर्व्वप्रबोध ।

Colophon :

अथ पर्व्वप्रबोधोदाहरणं लिख्यते । शके १५६८ क्षयाब्दे श्रावण अधिक शुद्ध १५ शुक्रे षष्ठी घटी ४० प० ५७ तस्मिन् दिने चन्द्रपर्व्वावलोकनार्थं गताब्दाः ५८ मासाः ५ अधिमासाः ६ मासगणः २२७ मध्यमध्रुवः १८।२८।५० । etc. etc.

1B, इति चन्द्रग्रहणं—अथ सूर्य्यग्रहणोदाहरणं । 2B, इति पर्व्वप्रबोधे सूर्य्यग्रहणोदाहरणं समाप्तं ।

6855.

7912. **ग्रहण-पर्व्वद्वयदीपः ।** *Grahaṇa-parvadvayadīpa.*
By Kāśirāja.

Substance, country-made paper. 8 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 18 + 6 in all. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

It relates to the calculation of solar and lunar eclipses.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रणम्य रम्यं श्रीगुरोः पदाब्जं
यत् सर्व्वशास्त्राकलनैकबीजं ।
श्रीकृष्णदेवात्मजकाशिराजः
प्रश्नोदयाद्वक्ष्यति पर्व्वदीपम् ॥

वेदाब्धर्काश्विरैः शराः करशतैः षट् + सुंदरस्त्रैर्गंगा
शद्रैः शैलमिताः शरेषुभिरभिश्विश्चाब्धिःखमंगाश्विभिः (?) ।
भूमिर्विंश्वमितैर्यमौ तु गगनेनाब्धीषि नागाब्धिभिः
ग्रामाः पंचगुणैः कृता यमकवैः शेषाः मघोः स्वर्विधोः ॥ २ ॥

There are 12 verses. The 12th runs thus:

इत्यम्बनेरनगरेऽग्रजाग्रः
श्रीकृष्णदेवज्ञकाशिराजः ।
चकार पर्व्वद्वयदीपकाख्यं
प्रश्नोदयादेव विनिश्चयेन ॥ १२ ॥

Colophon:

इति श्रीमदम्बनेरनगरस्थितकाशिराजविरचितः पर्व्वद्वयदीपः समाप्तिमगात् ॥ श्रीरस्तु ॥

6856.

1602. ग्रहलाघवटीका । *Grahalāghavaṭīkā.*

By Viśvanātha, son of Divākara and younger brother of Mallāri.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 90. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 2,250. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1850. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

Begins thus:

ज्योतिर्विद्गणवर्या गणेशगुरवो निर्मथ्य शास्त्राम्बुधिं
यच्चक्रे ग्रहलाघवं विवरणं कुर्वेऽस्य सत्प्रीतये ।
स्मृत्वा शम्भुसुतं दिवाकरसुतस्तद्विश्वनाथः कृती
याऽयं ज्योतिषगर्वगोकुलपरित्राणाय नारायणम् ॥

श्रीमद्गुरवो गणेशदैवज्ञेन ये ग्रन्थाः कृतास्ते तद्भ्रातृपुत्रेण नृसिंहज्योतिर्विदा स्वकृतग्रहलाघवटीकायां श्लोकद्वयेन बद्धाः ।

तद्यथा—

कृत्वादौ ग्रहलाघवं लघुवृहत्तिथ्यादिचिन्तामणी-
सत्सिद्धान्तशिरोमणेश्च विवृतिं लीलावतीव्याकृतिम् ।
श्रीवृन्दावनटीकिकां च विवृतिं मौहूर्ततत्त्वस्य वै
सत्श्राद्धादिविनिर्णयं सुविवृतिं छन्दोऽर्णवाख्यस्य वै ॥
सुधीरञ्जनं तर्जनीयं एकं च कृत्वा—हमीनिर्णयं होलिकायाः ।
लघुपायोपात्तथान्यान् पूर्वान् गणेशो गुरुश्रेष्ठनिर्वाणमापत् ॥
etc. etc. etc. etc. etc.

Last śloka of the ग्रहलाघव *runs thus :*

नन्दिग्राम इहापरान्तविषये शिष्यादिगीतस्तुति-
र्योऽभूत् कौशिकगोत्रतः सकलशास्त्रार्थवित् केशवः ।
सूनुस्तस्य यदंघ्रियमभजनाल्लब्धावबोधांशकं
स्पष्टं वृत्तविचित्रमल्पकरणं चैतद् गणेशोऽकरोत् ॥

Published by MM. Sudhākara Dvivedī—with the commentaries of Viśvanātha, Mallāri and Dvivedī—Chowkhamba Sanskrit Series.

Post-colophon :

मीती सावणवदि ३ संमत १८५० की लिखि पुस्तका ज[य]नगर-
मध्ये लेखक गोविन्दराम दधीच लिखी ।

For the work see IO. Catal. No. 2932 and L. 2456.

The concluding verse of the commentary, as quoted in L. 2456, is wanting in the present manuscript.

6857.

475. **ग्रहलाघवोदाहरणम् ।** *Grahalāghavodāharaṇa.*

For the MS. see L. 1339. Incomplete. For a complete work see IO. Catal. Nos. 2932-33. The commentator is Viśvanātha, a pupil of the author.

The same as 1602 ग्रहलाघवटीका.

6858.

2931. ग्रहलाघवलघुसारणिका ।

Grahalāghavalaghusāraṇikā.

By Prema.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 14. Character, Nāgara. Full of tables. Date, (?). Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

नत्वा गणेशस्य पदारविन्दं
हरिं च सूर्यप्रमुखान् ग्रहांश्च ।
प्रेमो ग्रहार्थं ग्रहलाघवस्य
लघुक्रियासारणिकां करोति ॥ १ ॥
अहर्गणं श्रीग्रहलाघवोक्तं
ज्ञात्वा बुधैः खाग्निमितैर्विभाज्यम् ।
लब्धं पुनर्द्वादशभिर्विभज्य
शेषास्त्रयोऽङ्काः ध्रुवसंज्ञकाः स्युः ॥ २ ॥

Topics :

2A, रविमध्यत्रिंशत्शेषाङ्काः ; 2B, चन्द्रमध्यत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 3A, चन्द्रोच्च-त्रिंशच्छेषाङ्काः ; 3B, राहुत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 4A, भौममध्यमत्रिंशच्छेषाङ्काः 4B, बुधकेन्द्रत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 5A, गुरुमध्यमत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 5B, शुक्रकेन्द्र-त्रिंशच्छेषाङ्काः ; 6A, शनिमध्यमत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 6B, रविमन्दफलम् मन्दोच्च २।१८।०।० केन्द्रभुजांशाः अंशादिकं फलं गतिफलं कलादि ; 7A, चन्द्रमन्दफलम् केन्द्रस्य भुजांशाः अंशादिफलं गतिफलं कलादि ; 7B, भौममन्दफलम् मन्दोच्च ४।०।०।० केन्द्रभुजांशाः । अंशादिफलं । गतिफलं कलादि ; 8A, बुधमन्दफलं मन्दोच्चं ७।०।०।० केन्द्रभुजांशाः अंशादिकं फलं गतिफलं कलादि ; 8B, गुरुमन्दफलं मन्दोच्चं ६।०।०।० केन्द्रभुजांशाः । अंशादिकं फलं । गतिफलं कलादि ; 9A शुक्रमन्दफलं । मन्दोच्चं ७।०।०।० केन्द्रभुजांशाः । अंशादिकं फलं गतिफलं कलादि 9B, शनिमन्दफलं ; 10A, भौमशीघ्रफलं ; 10B, भौमशीघ्रफलं ; 11A, बु-

बुधग्रीष्मं; 11B, बुधग्रीष्मफलं; 12A, अथ गुरुग्रीष्मफलं ; 12B, गुरुग्रीष्मफलं; 13A, अथ शुक्रग्रीष्मफलं ; 14A, शनिग्रीष्मफलं ।

The date of the composition of the work :

गजाद्रिषुचन्द्रैर्मिते १५७८ शाककाले
द्वितीया रवौ मासि पौषे च शुक्ले ।
नगर्य्यां मघोः श्रीगणेशप्रसादात्
सुधीः प्रेमनामाकरोत् सारणीं हि ॥

6859.

4292. ग्रहलाघवसिद्धान्तरहस्योदाहृतिः ।

Grahalāghavasiddhāntarahasyodāhṛti.

By Nārāyaṇa Daivajña, son of Govinda Daivajña.

Substance, country-made paper. 9¼ × 5¼ inches. Folia, 44 of which the first is missing. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1692 and Śaka 1558. Appearance, old, discoloured and damaged.

The text is by Gaṇeśa of Nandigrāma, son of Keśava. See IO. Catal. No. 2931.

The commentary ends :

श्लोकार्थं परिहरति । अथा + कार श्लोकमाह "नन्दिग्राम इति" ।

गोविन्ददैवज्ञसुतेन कान्ता-
मुदाहृतिः खेचरलाघवस्य ।
नारायणेनाल्पमतीषितुष्ट्यै
कृता दधिग्रामनिवासिना हि ॥

Colophon :

इति श्रीगोविन्ददैवज्ञात्मजनारायणदैवज्ञकृता ग्रहलाघव-सिद्धान्तरहस्योदाहृतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

शुभं भवतु । कल्याणं विजयं शुभम् । संवत् १६९२ शाके १५५८ प्र आषाढ वदि १० गुरौ ग्रहलाघव उपाध्या[य] त्रिभाग फूलकनिष्ठ काष्ठजि आत्मपठनार्थं श्रीमहाविद्याप्रसादात् ।

6860.

8707. **ग्रहलाघवम् ।** *Grahalāghava.*
By Gaṇeśa Daivajña.

Fragmentary.

The colophon in leaf 10A runs thus :

इति श्रीसकलागमाचार्य्य-केशवसांवत्सरात्मजसुतगणेशदैवज्ञकृत-ग्रहलाघवे सूर्य्य + + + ।

Already published.

6861.

9613. **ग्रहलाघवम् ।** *Grahalāghava.*
By Gaṇeśa Daivajña.

Substance, country-made paper. 10½ × 5½ inches. Folia, 15. Lines, 6-7 on a page. Extent in ślokas, 195. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Incomplete at the end.

Colophon :

इति श्रीगणेशदैवज्ञविरचिते ग्रहलाघवाख्यप्रकरणे सूर्य्यग्रहणाधिकारोऽगात् समाप्तिं ।

See L., Vol. VI, p. 49, No. 2024.

Already published.

6862.

3266. ग्रहलाघवम् *or* सिद्धान्तरहस्यम् ।

Grahalāghava or *Siddhāntarahasya.*

By Gaṇeśa Daivajña, son of Keśava.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. A mere fragment.

See our No. 1601.

6863.

1839. ग्रहलाघवम् (सिद्धान्तरहस्यम्) ।

Grahalāghava (Siddhāntarahasya).

By Gaṇeśa, son of Keśava of Nandigrāma, with a commentary by Viśvanātha Daivajña, son of Divākara Daivajña.

For the manuscript see L. 2456. For both the text and the commentary see IO. Catal. Nos. 2931 and 2932 and Bhandarkar's Rep., 1882-3, pp. 29, 215. The text is also noticed in L. 2024.

Keśava, the father of Gaṇeśa, is the same as the author of *Jātakapaddhati*. They belonged to the Kauśika Gotra and lived at Nandigrāma in Aparānta which is the Sanskrit name for Konkon.

The Post-colophon Statement :

ग्रन्थसंख्या १८५० संवत् १८४६ माघमासे शुक्लपक्षे ५ बुधे लिखितं मिश्रकृपारामणी । स्वार्थं परार्थं वा ।

After this there are two verses from *Jyotirnibandha.*

6864.

1601. **ग्रहलाघवः सटीकः ।** *Grahalāghava.*

The text is by Gaṇeśa Daivajña and commentary by Mallāri Daivajña, son of Divākara Daivajña.

For the manuscript see L. 2025. It contains the text also which is noticed in L. 2024 and IO. Catal. No. 2931.

6865.

5561. **ग्रहलाघवसिद्धान्तरहस्योदाहरणम् ।**

Grahalāghavasiddhāntarahasyodāharaṇa.

By Viśvanātha, son of Divākara and younger brother of Mallāri.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 50. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nāgara. Date, Śaka 1704. Appearance, fresh. Complete.

For the description of the work and the references see IO. Catal. No. 2932.

Colophon :

इति श्रीसकलागमाचार्य्यश्रीदैवज्ञदिवाकरात्मजश्रीविश्वनाथ-
विरचितं सिद्धान्तरहस्योदाहरणं समाप्तम् ।

गोलग्रामनिवासिनो गुरुपदद्वन्द्वाब्जभक्तौ रत-
स्यासीत् तत्र दिवाकरस्य तनयः श्रीविश्वनाथाह्वयः ।
तेनेदं ग्रहलाघवस्य गणितं स्पष्टीकृतं तद्बुधैः
शोध्यं शुद्धमिदं तदा तु गणकैः स्वान्ते सदा धार्य्यताम् ॥

Post-colophon Statement :

शाके १७०४ फाल्गुनमासे कृष्णपक्षे दशम्यां बुधवासरे लिखितं
मंतोजी त्रिपाठी आत्मनाथ साकिम वडेगाव । श्रीदेव्यै नमः ।

6866.

7180. चन्द्रार्की । *Camdrārkī.*
By Mahādeva Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10¼ × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 15, 16 on a page. Character, Jaina Nāgara of the early 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A short treatise on the movement of the sun and the moon.

Beginning :

सूर्यं चन्द्रं सद्गुरुं भक्तिपूर्वं
नत्वा वक्ष्ये सूर्यचन्द्रोद्भवं च ।
यत्नं पंचाङ्गाभिधं बुद्धिवृद्धै
ग्राह्यं तज्ज्ञैर्युक्तमेतन्मयोक्तम् ॥

There are 30 verses only.

2A, इति महादेवोक्तचन्द्रार्कीसूत्रम् ।

The rest of the leaves contains simply a set of astronomical tables under the headings :

2A, अथ शुद्ध्यादयः सर्वेशाः कोष्ठकाः; 3A, अथ चन्द्रार्क्यां सूर्यस्पष्टकोष्ठकाः; 3B, रविस्पष्टकोष्ठकाः सगतिकाः; 4A, रवेः कोष्ठकानि; 4B, रवेः कोष्ठकानि; 5A, अतःपरं चन्द्रकोष्ठकाः प्रारभ्यन्ते; 7A, चन्द्रकोष्ठकास्तदधः केन्द्रकोष्ठकाः; 7B, इति चन्द्रकेन्द्रकोष्ठकानि समाप्तानि; 8A, अथ चव्यादिफलं; 8B, अथ मन्दफलकोष्ठकाः भुजासंज्ञकाः; 9A, मन्दफलसंख्यादि; 9B, मन्दफलकोष्ठकाः; 10A, मन्दफलम् ।

The colophon at the end of the manuscript :

इति श्रीमहादेवभट्टेन विरचिता चन्द्रार्की संपूर्णा ।

See Oxf., p. 327B, in which the author's name is Dinakara.

The concluding verse about the author's family, etc. is wanting in the present MS.

6867.

7867. ज्यासाधनप्रकारः । *Jyāsādhanaprakāra.*
By an unknown author.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 14 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

It relates to Jyotiṣa, mostly taken up with figures. It begins with अथ ज्यासाधनप्रकारः and ends with the colophon इति जीवासाधनं ।

A pamphlet illustrating how to construct a table of Indian 'sines' of arcs.

6868.

7284. ज्योतिषनाममाला । *Jyotiṣanāmamālā.*
By Haradatta, son of Śrīpati.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4 inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1899. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीज्योतिषनाममाला समाप्तिमियाय ।

Post-colophon :

सं १८९९ मी । ज्ये । व । ६

For the work see our No. 7068, page 15.

6869.

2491. ज्योतिषरत्नमाला *or simply* रत्नमाला ।

Jyotiṣaratnamālā or *Ratnamālā.*

By Śrīpati Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 35. Lines, 9–11 on a page. Extent in ślokas, 770. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1889. Appearance, oldish. Complete.

Colophon :

इति श्रीश्रीपतिभट्टविरचितायां ज्योतिषरत्नमाला समाप्तम् ।

Post-colophon :

नन्दाष्टनागेन्दुमिते हि वर्षे

श्रीपौषमासे तिथिबह्निशाखे ।

वासराणां गुरु + + + दिने तथाख्तु (?)

\+ + + + + ज्योतिषरत्नमाला ॥

सीतापति के चरण पर सदा जारह इत्यादि ।

This is an astronomical compendium in 20 chapters.

For a full description of the work see Oxf. No. 782. See also L. 1426 and IO. Catal. No. 2895.

6870.

898. ज्योतिषरत्नमाला । *Jyotiṣaratnamālā.*

By Śrīpati Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 70. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1852. Appearance, old and repaired. Generally correct. Complete.

Another copy of 575, see below.

Post-colophon :

श्रीसंवत् १८५२ शाकराब्धे १७१७ वर्षे ज्येष्ठे मासे शुक्लापक्षे तिथौ १ भौमदिनेन लिखितमिदं पुस्तकं। साहिवमिश्रधंसी स्वपठनार्थे अम्बरसरमध्ये।

अदृष्टभावद् मतिविभ्रमाद्वा etc.

6871.

575. **ज्योतिषरत्नमाला।** *Jyotiṣaratnamālā.*
By Śrīpati Bhaṭṭa.

For the manuscript see L. 1426 and for the work IO. Catal. Nos. 2896, 2897.

6872.

3920. **ज्योतिषरत्नमाला।** *Jyotiṣaratnamālā.*
By Śrīpati Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 15×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 725. Character, Bengali. Date, Śaka 1600. Appearance, discoloured. To the end of the 19th prakaraṇa.

Last Colophon :

इति श्रीश्रीपतिभट्टविरचितायां ज्योतिषरत्नमालायामूनविंश-प्रकरणं सम्पूर्णम्।

Post-colophon :

शाके खाम्बरषट्चन्द्रे अलिखद्रत्नमालिकाम्।
ज्योतिःशास्त्रार्थविद् विद्वान् भट्टः श्रीश्यामसुन्दरः॥

शकाब्दाः १६०० तारिख १२।

फाल्गुनस्य शुक्लपक्षे सप्तम्यां मन्दवासरे।
लिलेख श्रीचिरञ्जीवो रत्नमालां मनोहराम्॥

An astronomical compendium in 20 chapters, founded on *Ratnakośa*. See IO. Catal. No. 2895.

6873.

7215.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 16. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Astronomical calculation of the times of the rise of different planets in different countries, such as, Makasudavāda (Murshidabad), Mithila, Kāśī, Yodhapura.

Begins thus :

देशान्तरकलादिरेखायाः पूर्व्वस्याम् पश्चिमतो धनम् । मक-
सुदावादे रवेर्देशान्तरं २।३०। ऋणम् । मिथिलायां १।५७। काश्यां
०।४७। योधपुरे ०।१२ धनम् । गतिः ५९।८॥ : ॥१॥

6874.

6761.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 21. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1829. Appearance, fresh. Complete.

These astronomical folios begin with the short introductory words :

अथ ग्रहाणां वक्षीं कृत्वा कोष्ठकानि स्थाप्यन्ते ॥

The reverse of the last leaf contains six ślokas, giving, thus, in the first śloka the subject-matter :

नत्वा वल्लभनन्दनं तदनु गोपांघ्रिपद्मद्वयं
ज्ञात्वा श्रीगुरुवाक्यतो दिननिशां सद्युक्तमेवाधुना ।
सिद्धान्तेषु यथोक्तखेचरविधं सुस्पष्टकोष्ठैर्मुहुः
मध्यस्पष्टविभागतो ग्रहगणान् कुर्व्वे दिनौघादहं ॥

Colophon :

जातं सूत्रं

Post-colophon :

सं १८२८ वर्षे वैशाख कृष्ण १० ॥

6875.

2647. **तिथ्यादिपत्रम्** । *Tithyādipatra.*
By Makaranda.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4½ inches. Folia, 44. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured.

It contains astronomical tables.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

सिद्धान्तशास्त्राण्यवलोक्य सम्यग्
विश्वो(श्वो)पकाराय गुरुप्रसादात् ।
तिथ्यादिपत्रं वितनोति काश्या-
मानन्दकन्दो मकरन्दनामा ॥

See IO. Catal. No. 2954. The IO. MS., has श्रीसूर्य-सिद्धान्तमतेन in the place of सिद्धान्तशास्त्राण्यवलोक्य in our manuscript.

There is no continuous pagination. The first pagination has from 1 to 5; the second, 1 to 5; the third, two leaves without any page-marks; the fourth, 1 to 22; the fifth, only one leaf marked 51; the sixth, two leaves with any leaf-marks; the seventh, 7 to 12, both inclusive; the last leaf with any page-mark.

On the obverse of the first leaf in Devanāgarī ग्रहलाघवोदाहरणम्, below it मकरन्दोदाहरणम्, below it पञ्चाङ्गपासनम्, below it in Bengali आनन्दकन्दो मकरन्दकृतः ग्रहलाघवोदाहरणम्। खण्डितं ज्योतिष, with a big query in blue pencil in Rājendralāl's hand.

6876.

7617. दिनचन्द्रिका। *Dinacandrikā.*

By Rāghavānanda Cakravartī.

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folia, 49. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीराघवानन्दविरचितायां दिनचन्द्रिका समाप्ता।

Post-colophon :

मूलसम्भवमध्ये १५ सेतिनूनतिथि आवेतो छायापद्मजागना ओपंदरसेति अधीकतिथि आवतो छायापद्मजागना।

संवत् १९३८ पौषशुक्ल १० अभ्रचन्द्रतिथौ कविवासरे अजीमगंजमध्ये भागीरथीतटे लिखित (a name is blurred over with ink here) सुखचानार्थं।

It contains astronomical tables with brief remarks for the construction of calendar.

It is a fragmentary copy of portions of the well-known work दिनचन्द्रिका by the famous Bengali astronomer Rāghavānanda Cakravartī. Written in Hindi character.

In the colophon the word 'चक्रवर्त्ती' is deleted by ink.

Published in Bengal by Bhagavatīcharan Smṛtitīrtha in 1913 A.D.

6877.

7823. दैवज्ञबान्धव । *Daivajñabāndhava.*

By Haradatta.

Substance, country-made paper. 11¼ × 5¼ inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 528. Character, Nāgara. Date, Śaka 1768. Appearance, fresh. Complete.

Written in two different hands. The second hand begins in l. 9 of 14A and continues to the end.

A good work on the construction of a Hindu calendar.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

यस्याशा वसनं गतिश्च वृषभः खट्वाङ्गशूलं करे
चन्द्रश्चात्र विभूषणं वरतनौ यज्ञोपवीतं फणी ।
दुर्जेयस्त्रिपुरो जितश्च मदनो येनान्धको निर्जितः
गङ्गा मूर्द्धि धृता च पुण्यतटिनी तस्मै नमः शम्भवे ॥ १ ॥
कृष्णः करोतु कल्याणं कंसकुञ्जरकेशरी ।
कालिन्दीकुलकल्लोलकोलाहलकुतूहली ॥ २ ॥
इन्दीवरदलश्यामं पीताम्बरधरं हरिम् ।
नत्वा [च] क्रियते यत्नाज्ज्योतिःशास्त्रमनुत्तमम् ॥ ३ ॥
यच्छास्त्रं सविता चकार विपुलैः स्कन्धैस्त्रिभिर्ज्योतिषं
तस्योच्छित्तिभयात् पुनः कलियुगे संहृत्य यो भूतले ।
भूयः स्वल्पतरं वराहमिहिरव्याजेन सर्वं व्यधा-
दित्थं यं प्रवदन्ति योगकुशलास्तस्मै नमो भास्वते ॥ ४ ॥

तत्रादौ समयाशुद्धिः—

4B, यमघण्टयोगः; ग्रहणाडीयोगः; 5A, अथ क्रकचयोगः; 5B, अथ अमृतयोगः; अथानन्दयोगः; 6A, अथ पर्वप्रकरणं; 8B, इति वर्षकृत्यं अथ मनसोत्थानं; 10B, अथ संक्रमप्रकरणं; अथ संवत्सरलक्षणं; अथ ग्रहविंशतिका;

13A, अथ दशविंशतिका; 14A, अथ वर्षेशसंवाहकपालकानयनं; 17A, अथ मेषाधिपानयनं; 17B, अथ शस्याधिपानयनं; 18B, इति वर्षाधिपादीनां समानां फलप्रकरणं समाप्तं—अथ आवर्त्तादिफलं; 19A, इति चैत्रशुक्लप्रतिपन्निर्णयः; 20A, इति शनिगुरोर्गतिप्रकरणं; 20B, इति कुजादीनां वक्रास्तमितयोः फलं; इति शुक्रगतिः; 22A, इति हरदत्तविरचितदैवज्ञबान्धवे व्यावहारिके विश्वाप्रकरणं; अथ मेषादावायव्ययकथनम्—

No last colophon.

The copying date :

शाके १७६८ ।

6878.

10581. पञ्चविंशतिका । *Pañcaviṃśatikā.*

By Śambhudāsa.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 54. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1573.

An elementary treatise on astronomy.

Beginning :

महादेवं प्रणम्यादौ बालानां बुद्धिवृद्धये ।
पञ्चसूत्रैरहं वक्ष्ये पञ्चविंशतिकामिमां ॥
सैकाद्यपदघातार्थं तथा एकोत्तरेण च ।
पदवर्गाद्ययुक्ताद्धं सैका सैकाद्यर्द्धवधे फलम् ॥

The date of the composition of the work :

बाणाब्धि वेद(वद) चन्द्राब्दे(ब्दे) ऽनुवादादयत्तने ।
बालबोधार्थकृत्यर्थैः शंभुदासेन निर्म्मिता ॥ (?)

Colophon :

इति पञ्चविंशतिका समाप्ता ।

Post-colophon :

सं १५७३ वर्षे कार्त्तिक सुदि ३ भौमे जौलङ्ग्याकेन लिखिता ।

6879.

4415. पञ्चाङ्गमणिमञ्जरी । *Pañcāṅgamaṇimañjarī.*

By Keśavānanda.

Substance, country-made paper. 18 × 4 inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 36. Character, Bengali. Date, Śaka 1734. Appearance, fresh. Complete.

It runs thus :

नमः श्रीसूर्याय ।

गणेशं भास्करं दुर्गां शिवं विष्णुं प्रणम्य च ।
तनुते केशवानन्दः पञ्चाङ्गमणिमञ्जरीम् ॥ १ ॥

शाको रामक्षितिशरमहीवर्ज्जितोऽब्दो मुनिघ्नः
शून्येषु क्षिति १३५० नवयुतः खाभ्रदिग्भ्रा १००० ब्दयुक्तः ।
युक्तः सार्द्धद्विगुणनवभिः ९३२।३०। खाभ्रनागै ८०० र्विभक्तो
रेखामध्ये भवति मुनिभिः ७ शेषितो वारनाथः ॥ २ ॥

सुमेरुलङ्कान्तरसूत्रपातस्ततः स्वदेशान्तरयोजनं यत् २०० ।
दिगा १० हतं विश्वहृतं पलाद्यं वारेश्वरे प्राक्परयोर्धनत्वं ॥ ३ ॥

क्षेपाढ्यो युतहीनश्च चराधैर्गोलतः क्रमात् ।
मेषादिसूर्यसंक्रान्तेर्वाराद्या द्वादशस्फुटाः ॥ ४ ॥

क्षेपा यथा ।

मेषस्य ०।३०।० वृषस्य ३।२६।४ मिथुनस्य ६।५।१।१७ कर्कटस्य ।३।२९।५७। सिंहस्य ६।५८।२६।१ कन्यायाः २।५९।३४ तुलायाः ५।२६।६ वृश्चिकस्य ७।१९।४२ धनुषः १।४९।९। मकरस्य ३।८।१०। कुम्भस्य ४।३५।४। मीनस्य ६।२४।२० एते क्षेपाः ॥

ततश्चराङ्कानि ।

मेषस्य वारदण्डादि ।०।०।२८। वृषस्य ०।१।१३। मिथुनस्य ०।१।४२ कर्कटस्य ०।१।४१ सिंहस्य ०।१।११ कन्यायाः ०।०।२८ तुलायाः ०।०।२८ वृश्चिकस्य ०।१।१३ धनुषः ।०।१।४१ मकरस्य ०।१।४१ कुम्भस्य ०।१।११ मीनस्य ०।०।२८ ॥

अ[१]ब्दश्छिष्टोऽम्बु[४]धिभिरदधिघ्ना[२४] हृतोऽब्दार्द्धयुक्तः
सप्तघ्नाब्दात् खरवि १२० हृतयुक्दन्त ३२ निघ्नाब्दपिण्डात् ।
शून्याभ्राभ्रानल ३००० हृतघटीसंयुतो वर्जितश्च
रामैर्भूम्यानयनदहनैः ३।१।३२ केन्द्रमब्दाङ्कशिष्टम् ॥६॥

कल्यब्दात् शून्यबाणाच्छिपक्षमसञ्चभाजितैः ११२५०।
योजितं चेत् तदा केन्द्रं ब्रह्मसिद्धान्तसम्मतम् ॥

अब्दोऽर्कोघ्नो १२ युगशशि १४युतो भूदघ्न१०१घ्नाब्दपिण्डात्
तिथ्यघ्नोनाम्बरकर १९०५६युतादब्दखाभ्रेषु ५०० भागैः ।
हीनात् स्तम्बेरमगगनभू १०८ लब्धहीनस्तिथिः स्यात्
त्रिंशत् शिष्टा भवति च तिथेः शुद्धिसंज्ञोऽत्र शेषः ॥

अब्दोदिग्घ्नो १० गुणशशि १३ युतो व्योमखेन्दा १०० हृताब्दात्
हीनादब्दाग्नुगयमनवैः २५ सार्द्धनागेषु विश्वैः १३५८।३० ।
युक्ताद्व्योमाम्बरयुगयमैः २४०० लब्धहीनौ भयोगौ
योगैः २७ शिष्टो भवति च तयोः शुद्धिसंज्ञोऽत्र शेषः ॥

तैथी शुद्धिः समय ६ गुणितेष्वोद्धृता नाडिकाद्यं
शुद्धेश्चार्कौ १२घ्नकपलयुतं वारनाथे प्रदेयम् ।
वारादिः स्यात् स्फुट इह तिथेरेवमृक्षस्य शुद्धिः
भूपां १६घ्नाप्ता भुजयुग ४२ हृता पूर्व्ववत्स्याद्धवारः ॥

योगस्यैवं खखखदहनां ३००० शाम्भितपक्ष २ निघ्ना
बाणाष्टा ८५घ्ना भवति घटिका पूर्व्ववद्योगवारः ।
तिथ्यादीनां फलमिभखभू १०८ निघ्नमिन्दुघ्निलब्धं
केन्द्रे दद्याद्भवति हि तदा केन्द्रमेषां क्रमेण ॥

क्षेपाख्यास्ते खदिवसभवाः खखकेन्द्रोत्थखण्डा
दग्धे युक्ताः खदिवसभवा नाडिकाद्याः स्फुटाः स्युः ।
सिद्धान्तीयस्फुटसमफलं कीर्त्तितं यद्रहस्यं
संक्षेपोक्तास्तदिह विदुषः कस्य हर्षं न धत्ते ॥
पारावारगुणाद्रिचन्द्रसमिते शाके निशारम्भके
दन्ते सौवनवाच्छिभागगणिते चैत्रस्य वारे शनेः ।
खड्गग्रामनिवासिना द्विजकुलश्रीराजचन्द्रेण हि
लेन स्वच्छतनोः शुभाक्षरयुतो ग्रन्थो मया लेखितः ॥

१७३४।११।२८।३८।३ श्रीश्रीकृष्ण श्रीश्रीकृष्ण श्रीश्रीकृष्ण राधा च ॥

6880.

10233. पञ्चाङ्गसाधनम् । *Pañcāṅgasādhana.*

By Gaṇeśa.

Substance, country-made paper. 9¼ × 4 inches. Folia, 3. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 36. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Date of composition, Śaka 1447 or 1525 A.D.

The object of the work :

यश्चिन्तामणिरङ्क + + बङ्कलखल्पक्रियो मत्कृति-
स्तिथ्याद्यावगमप्रदोऽस्य सुखिनो ये लेखने भीरवः ।
तत्प्रीत्यै लघुमल्पक्षत्यममलं तिथ्यादिचिन्तामणिं
विप्रेशार्कमुखान् प्रणम्य कुरुते श्रीमद् गणेशः कृती ॥

The work consists of 19 stanzas.

Colophon :

इति पञ्चाङ्गसाधनम् ।

6881.

6346.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Copied from a MS. dated Saṃvat 1819. Appearance, old.

A treatise on Tithis or the lunar days. It contains the ślokas of the text with their explanation.

The MS. from which it was copied was defective in the beginning.

It begins:

श्चै प्रयोजनाय तत्प्रीत्यै तेषां संतोषाय......... etc.

2B, अथ तिथिशुद्धिमाह—श्लोकः

भवनिघ्नसमाः खषट्सहस्रां-

शकहीनाः शरदां दिनांशयुक्ताः ।

तिथिपूर्व्वकशुद्धिरन्वितार्थैः

प+कृतवार्णैः ५४ खजिनैः २४ खराम ३०।३।४ समाः १३८ ।

Then follows its explanation:

3A, अथ तिथिनक्षत्रध्रुवकाणां साधनमाह श्लोकः; 3B, अथ तिथिकेन्द्रसाधनमाह—श्लोकः; 5B, अथ तिथिनक्षत्रयोगानां पराख्यसाधनमाह—(then follows the śloka); 7B, अथ तिथिक्षयवृद्धिस्वरूपमाह; (last colophon) इति बृहद्लघुचिन्तामणौ टीकायां पञ्चाङ्गकरणं समाप्तिमियात् । (?)

Post-colophon:

शुभमस्तु संवत् १८१९ ।

The first leaf is marked ति. चि. उ. and the last three simply ति. उ.

6882.

7920. वृद्धवशिष्ठसिद्धान्तः or विश्वप्रकाशः।

Vṛddhavaśiṣṭhasiddhānta or *Viśvaprakāśa.*

Being an original treatise on astronomy in a dialogue between Vāmadeva and Vaśiṣṭha.

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 800. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1946. Appearance, fresh. Complete.

The book begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसूर्याय नमः ॥ श्रीगुरुभ्योः ॥
नमस्ते चित्स्वरूपाय पराय परमात्मने ।
योगिध्येयाय शान्ताय कालरूपाय विष्णवे ॥ १ ॥
नैमिषेऽनिमिषक्षेत्रे वामदेवो द्विजोत्तमः ।
अभिवाद्य सुखासीनं वसिष्ठं परिपृच्छति ॥ २ ॥
गुरो धर्मज्ञ शान्तात्मन् त्रिकालज्ञ दयानिधे ।
सर्वशास्त्राण्यधीतानि त्वत्प्रसादान्मया मुने ॥ ३ ॥
तानि सर्वाणि [शास्त्राणि] वृथारूपाणि भान्ति मे ।
वेदनेत्रं विना तस्माज्ज्योतिःशास्त्रं प्रयच्छ मे ॥ ४ ॥

वसिष्ठ उवाच ।

साधु साधु महाभाग यत् मौ[मां]त्वं परिपृच्छसि ।
विस्तरेण प्रवक्ष्यामि यथाज्ञातं पितामहात् ॥ ५ ॥
ज्योतिःशास्त्रं समग्रं प्रथमपुरुषतः स्वर्णगर्भाद्विदित्वा
पूर्वं ब्रह्मा तेता(तयो)पर्यखिलमुनिगणप्रार्थनाद्यश्चकार ।
तच्चेदं सुप्रसन्नं मृदुपदनिकरैर्गुह्यमध्यात्मरूपं
शश्वद्विश्वप्रकाशं ग्रहचरितविदां निर्मलं ज्ञानचक्षुः ॥ ६ ॥

etc. etc. etc. etc. etc.

There are in it :

Chapter I, named मध्यमाधिकारः, treating of mean motion of planets ; Chapter II, स्पष्टाधिकारः or finding the true planets ; Chapter III, त्रिप्रश्नाधिकारः or various problems on the diurnal motion of the sun ; Chapter IV, चन्द्रग्रहणाधिकारः or on lunar eclipses ; Chapter V, सूर्यग्रहणाधिकारः or on solar eclipses ; Chapter VI, परिलेखाधिकारः or on projection of eclipses ; Chapter VII, ताराग्रहयोगाधिकारः or on conjunction of planets ; Chapter VIII, नक्षत्रध्रुवाधिकारः or on the "polar longitudes" of stars ; Chapter IX, on heliacal risings and settings of planets ; Chapter X, शृङ्गोन्नत्यधिकारः or on the position of the moon's cusps ; Chapter XI, पाताधिकारः or on Pātas ; Chapter XII, भूगोलाधिकारः or on a description of the earth ; Chapter XIII, ग्रहकक्षाध्यायः or on the orbits of planets.

The Colophon :

समाप्तः संख्या ७३०, संवत् १९४९ ।

Published by Pandit Vindhyeśvarī Prasād Dvivedī, Benares, 1912, Benares Sanskrit Series.

Last Colophon :

इति श्रीब्रह्मर्षिवृद्धवसिष्ठप्रणीते गणितस्कन्धे विश्वप्रकाशे ग्रहकक्षाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

संख्या ७३० संवत् १९४६ ।

See L. 1903 and IO. Catal. No. 2766.

6883.

767. ब्रह्मसिद्धान्तः । *Brahmasiddhānta.*

A treatise on Hindu astronomy. It is an interlocution between Nārada and Brahmā, and professes to be a

part of the *Śākalyasaṃhitā*, comprising the second *praśna* of it.

For the manuscript see L. 1569.

The manuscript begins with the verses :

ध्यानयोगासनारूढं ब्रह्माणं त्रिजगद्गुरुम् ।
अभिवाद्य सुखासीनौ नारदः प[रि]प्र(ष्ट)ष्छत[च्छति] ॥ १ ॥

देवदेव जगन्नाथ सर्व्वज्ञ कमलासन ।
ज्योतिषां चरितं ज्ञानं ब्रूहि कालाश्रयं महत् ॥ २ ॥

अधीतमखिलं छन्दः स्वानुरूपं प्रतीयते ।
अंगैर्विना यथैवाज्ञौ तस्मादेतत् प्रसीद मे ॥ ३ ॥

इत्येवमुक्तो विश्वात्मा नारदेन महर्षिणा ।
पुत्रेण धीमता प्रीत्या वाक्यमेतदभाषत ॥ ४ ॥

etc. etc. etc. etc.

Chapter I	has	100 verses.
		+100 verses.
Chapter II	,,	68 verses.
Chapter III	,,	100 verses.
		+72 verses—end of Chapter III.
Chapter IV	,,	20 verses.
Chapter V	,,	83 verses.
Chapter VI	,,	14 verses.

According to the last colophon, it has six chapters. But there is no mentioning where the first chapter ends. The second chapter ends in verse 369 marked from the beginning. This portion is very defective, having lacunae in many places, and it is possible that the first chapter is included in this.

Last Verse :

न देयं यस्य कस्यापि रहस्यं शास्त्रमुत्तमम् ।
एतद्देयं सुशिष्याय उनू[अनु]वत्सरवासिने ॥

The Last Colophon :

इति शाकलसंहितायां द्वितीयप्रश्ने ब्रह्मसिद्धान्ते षष्ठोऽध्यायः ॥

Published by Pandit Vindhyeśvarī Prasād Dvivedī, Benares, 1912 ; Benares Sanskrit Series.

6884.

4379. वीजगणितम् । *Vījagaṇita.*

The second part of Siddhāntaśiromaṇi

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 14 × 4 inches. Folia, 67. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the early 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A well-known work on Indian Algebra of which there are more than two editions published.

6885.

1441. वीजविवृतिकल्पलतावतारः *or* वीजपल्लवः ।

Vījavivṛtikalpalatāvatāra or *Vījapallava.*

By Kṛṣṇadaivajña, son of Vallāla.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Complete in 149 leaves of which 1, 6, 7, 12, 13 are missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 5,000. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old. Generally correct.

A commentary on the metrical portions of Bhāskara's Vījagaṇita. The manuscript contains the first part. For a description of the work see IO. Catal. No. 2827.

Of the commentator's verses from the beginning the 10th, etc. run as follows :—

तस्मादधीत्य विधिवन्निखिलं ज्योतिषं गुरोः ।
कृष्णो दैवज्ञश्रेष्ठस्तनुते वीजपल्लवम् ॥ १० ॥
अव्यक्तत्वादिदं वीजमित्युक्तं शास्त्रकर्तृभिः ।
तद्व्यक्तीकरणं शक्यं न विना[गु]र्वनुग्रहम् ॥ ११ ॥

अथ शाण्डिल्यगोत्रमुनिवरवंशावतंस [विजडविड] नगरनिवासी कुम्भोद्भवभूषणदिङ्भूषण-सकलागमाचार्य्यवर्य्य-श्रीमहेश्वरोपाध्याय-तनय-निखिलविद्यावाचस्पति-गणितविद्याचतुराननधरणि ... भास्करा-चार्य्यः स्वगणितरूपं सिद्धान्तशिरोमणिं चिकीर्षुस्तदुपयोगितया तदध्यायभूतं व्यक्तगणितमुक्त्वा तथाभूतमव्यक्तगणितमारभमाणः प्रत्यूहनिरासाय शिष्टाचारपरिपालनार्थं च मङ्गलमाचरन् शिष्य-शिक्षार्थं त्यदुपजातिकया निवध्नाति—

उत्पादकं यत् प्रवदन्ति बुद्धे-
रधिष्ठितं सत्पुरुषेण सांख्याः ।
व्यक्तस्य कृत्स्नस्य तदेकवीज-
मव्यक्तमीशं गणितं च वन्दे ॥

etc. etc. etc. etc.

The Last Colophon :

इति श्रीसकलगणकसार्व्वभौम-श्रीवल्लालदैवज्ञसुतकृष्णदैवज्ञ-विरचिते वीजविवृतिकल्पलतावतारे निजभेदचक्रवालयुक्तवर्ग-प्रकृतिविवरणं ॥ श्रीः ॥ अत्र मूलश्लोकैः सह ग्रन्थसंख्या ३८०९ एवमादितो जाता ग्रन्थसंख्या २८८० ॥ श्रीरस्तु ॥

Published by A.S. Series, Poona.

6886.

7904. **बीजगणितम्।** *Vījagaṇita.*

With a commentary.

Substance, country-made paper. 4 × 5½ inches. Folia, 45. Lines, 7-11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning of the commentary :

श्रीगणेशाय नमः। ॐ नमोऽव्यक्ताय अथाव्यक्तगणितस्य प्रक्रिया। तत्राशीर्व्वादात्मकं मङ्गलाचरणमाह।

(?) उत्पादकं यत् प्रवदन्ति बुद्धे-
रधिष्ठितं सत्पुरुषेण सांख्याः।
व्यक्तस्य कृत्स्नस्य तदेकबीज-
मव्यक्तबीजं गणितञ्च वन्दे॥ etc. etc.

The manuscript extends up to the Vargaprakṛti and Cakravāla sections only. Two folios after No. 42 are from an arithmetical work.

6887.

3918A. **भास्वती।** *Bhāsvatī.*

By Śatānanda.

Substance, palm-leaf. 9 × 2 inches. Lines, 5 on a page. Folia, 5 marked 1, 2, 3, 7 and last. Character, Bengali of the early 17th century. Appearance, old and dilapidated. Writing generally effaced.

It begins :

नमः श्रीकृष्णाय।
अथ प्रवक्ष्ये मिहिरोपदेशा-
त्तत्सूर्य्यसिद्धान्तसमं समासात्।
चन्द्राश्विशून्यैकविहीनशाकः १०२१
शाकाब्दपिण्डो भवतीह शास्त्रे॥

शाकाब्दपिण्डः खरसून्यदिग्भ्य १००७
स्तानाभियुक्तो ३४९ ऽष्टशतै ८०० र्विभक्तः ।
लब्धं नगैः ७ शेषितमङ्क ९ युक्तं
सूर्य्यादिसंवत्सरपालकः स्यात् ॥

It ends thus :

खखाश्विवेदाधिगते युगाब्दे
दिथ्योत्थितः श्रीपुरुषोत्तमस्थः ।
श्रीमान् शतानन्द इतीदमाह
सरस्वतीशङ्करयोस्तनूजः ॥

Colophon :

इति भास्वती समाप्ता ।

This is only a fragment of the work. It agrees with IO. Catal. No. 2916 which is described as the shorter recension current in Bengal.

Already published at Benares.

6888.

2806. भास्वती *or* भास्वतीकरणम् ।

Bhāsvatī or *Bhāsvatīkaraṇa.*

By Śatānanda, a resident of Puruṣottama, son of Śaṃkara and Sarasvatī.

Substance, country-made paper. 19 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

On the position of the heavenly bodies. It was composed in 1099 A.D. It is based on the *Sūrya-siddhānta.*

See L. 786 and IO. Catal. No. 2916.

6889.

8716. भास्वतीकरणम् । *Bhāsvatīkaraṇa.*

By Śatānanda.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 15. Lines, 1 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 884. Appearance, fresh. Complete.

Complete in 15 leaves. Composed in Śaka year 1021 =1100 A.D.

See IO. 234 and L. 785.

Begins thus :

नत्वा मुरारेश्चरणारविन्दं श्रीमान् शतानन्द इति प्रसिद्धः ।
तां भास्वतीं शिष्यहितार्थमाह शाके विहीने शशिपक्षखैकैः ॥
शाको नवाद्रीन्दुकृशानुयुक्तः कलेर्भवत्यब्दगणस्तु वृत्तः ।
वियद्रसाभ्रोनवेदहीनः शास्त्राब्दपिण्डः कथितः स एव ॥
etc. etc. etc. etc.

Last Colophon :

इति श्रीभास्वतीकरणे परिलेखाधिकारोदाहरणं सम्पूर्णम् ।
१८८४ पौष शुक्लतिथौ भौम[वा]सर ॥

Published in the Chowkhamba Sanskrit Series by H. D. Gupta & Sons, 1917.

6890.

6358. भास्वतीटीका ।

Bhāsvatīṭīkā, entitled Tattvaprakāśikā.

By Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa, fraud son of Prayāga Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4½ inches. Folia, 73. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 880. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1861 = Śaka 1726. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीप्रयागभट्टपौत्ररामकृष्णविरचितायां भास्वतीटीकायां तत्त्वप्रकाशिकायां परिघाख्यलेखाधिकारः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १८६१ शाके १७२६ श्रीशुभमस्तु ।

The text is a well-known work on Jyotiṣa, written by Śatānanda in 1099 A.D., based on *Sūryasiddhānta,* which concerns itself with the position of the heavenly bodies.

Beginning :

सिद्धिबुद्धियुतं नत्वा गणेशञ्च गुरुं गिरम् ।
कुर्व्वेहं भास्वतीव्याख्यां ग्रन्थानालोच्य तत्त्वतः ॥
यद्यप्यन्यैः कृता टीका तथाप्यारभते मया ।
यो यत्र विषयो नास्ति स तत्र लिख्यतेऽधुना ॥

स्वस्ति श्रीसकलभूमण्डलपूजितचरणाम्भोजश्च निखिलशास्त्रार्थ-प्रवीणः........................शतानन्द इति प्रसिद्धः भास्वतीमाह इत्यन्वयः। किं कृत्वा मुरारेश्चरणारविन्दं नत्वा......
etc. etc.

The commentary ends :

यजुः प्रथमशाखीयो भारद्वाजकुलेऽजनि ।
शुभकर्म्मानन्तशर्म्मा वशिष्ठायास्तटे वसन् ॥
तदंगजः प्रयागाख्यः (ख्यो) केन्द्रभट्टस्तदंगजः ।
तदंगजो रामकृष्णश्चक्रे तत्त्वप्रकाशिकाम् ॥
समर्पितं देवपूज्ये हेरम्बपदपङ्कजे ।
+ंगभूपमिते शाके १६६१ मकरस्थे दिवाकरे ॥

(Evidently the scribe's date)—

आश्विने मासे कृष्णे पक्षे तिथौ १६ त्रयोदश्यां चन्द्रवासरे । (?)

Then comes the last colophon quoted above.

6891.

3918B. भास्वतीविवृतिः । *Bhāsvatīvivṛti.*

By Gaṇapati Bhaṭṭa.

Substance, palm-leaf. 9×2 inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the early 17th century. Appearance, old, soiled, effaced and dilapidated. A mere fragment.

It begins :

ॐ नमः सूर्य्याय ।

लक्ष्मीर्यस्य विलासिनी मुररिपोर्यो दक्षिणं वीक्षणं
शम्भोर्यः शिरसो मणिश्च जननी कन्यापि विश्वम्भरा ।
चन्द्रो यस्य पिता गुरुश्च वलरिपोर्दैत्यस्य यौ भास्करा-
ज्जातो यश्च तमः शिखीति च ययोराख्ये सदा पान्तु ते ॥

बोधहेतोर्मन्दधियां सुखहेतोर्विपश्चितां ।
श्रीमद्गणपतिभट्टैर्भास्वतीविवृतिः कृता ॥
अङ्काचलनिशानाथवह्निवर्षे कलेर्गते ।
शको राजाभवत्तस्माद्येऽब्दास्ते शाकसंज्ञकाः ॥

6892.

7857. मकरन्दकारिका । *Makarandakārikā.*

By Kṛpārāma.

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 112. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1881. Appearance, fresh. Complete.

It consists of 81 Kārikās, based on the astronomical tables formed according to *Sūryasiddhānta* by Makaranda for the preparation of calendar.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

लक्ष्मीं गणेशं रामं च शारदां गुरुपङ्कजम् ।
नत्वा वक्ष्येथ पञ्चाङ्गं कृपारामेण निर्म्मितम् ॥
तिथिवारं च नक्षत्रं योगं करणमेव च ।
पञ्चाङ्गस्य फलं श्रुत्वा गङ्गास्नानफलं लभेत् ॥

It was written in Śaka 1739.

It ends :

नगोऽग्निगजचन्द्रे च शाके मार्गे सितेतरे ।
पञ्चाङ्गस्योपयोगार्थं कृपारामेण निर्म्मितम् ॥

Colophon :

इति श्रीमकरन्दकारिका समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १८८१ भाद्रकृष्ण ७ भौमवासरे ॥

6893.

5512. **मकरन्दकारिका ।** *Makarandakārikā.*

By Divākara.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 270. Character, Nāgara. Date, Śaka 1816. Appearance, fresh. Complete.

Begins thus :

प्रज्ञां यतः प्राप्य कृतप्रतिज्ञं स्पर्द्धां विधत्ते प्रसभं प्रतिज्ञं ।
अज्ञोऽपि तं शिवनामधेयं गुरूपमं स्वीयगुरुं भजेऽहं ॥ १ ॥
श्रीमत्शिवात् समधिगम्य वरप्रसादं
कृत्तांशुभिर्विवरणाभिनवारविन्दम् ।
एतद्दिवाकरविकासितमार्य्यवर्य्य-
भृङ्गा मकरन्दपिपासवो वै ॥ २ ॥

पृष्ठस्थितासन्नग्रकोनितेब्दे ग्रकावशेषप्रमकोष्ठकस्थम् ।
तिथ्यादिवारादिसवभिकं तत् योज्यसमीपस्थग्रकस्य कंदे ॥ ३ ॥
etc. etc. etc.

Colophon :

इति श्रीदिवाकरेण विरचिता मकरन्दकारिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

रसेन्दुवसुचन्द्रेऽब्दे ज्येष्ठशुक्लाष्टिके तिथौ ।
श्रीसनाथमणिः काश्यां अलिखत् पुस्तकं त्विदम् ॥
१८१६ । इति मकरन्दकारिका समाप्ता । शुभमस्तु ॥

This is based on Makaranda's *Tithyādipattra*, astronomical tables, formed according to the *Sūryasiddhānta*.

See IO. Catal. 2954–2956, Weber's Berlin Cat. No. 864.

6894.

6823. **मकरन्दटिप्पनम् ।** *Makarandaṭippana.*

By Makaranda.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 17 in a page. Extent in ślokas, 150. Character, modern Jaina Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A note-book of a Hindu astronomer with the following topics :

अथ चतुर्युगविचारः ; 1B, अथ कालांशकैरुदयास्तज्ञानं—
श्रीसूर्यसिद्धान्तमतेन सम्यग् विश्वोपकाराय गुरुप्रसादात् ।
तिथ्यादिपत्रं वितनोति काश्यामानन्दकन्दो मकरन्दनामा ॥ १ ॥

1B, अथाहर्गणानयनं ; अथ द्रेक्काणानयनप्रकारः ; 2A, अथ भौमादिस्पष्टीकरणं ; 3A, अथ कालांशकैरुदयास्तज्ञानं ; 3B, अथ भौमगुरुशनिस्पष्ट-

करणविधिः; अथ बुधशुक्रास्तकरणविधिः; 4A, अथ गतिस्पष्ट; अथ वक्रमार्ग-उदयास्तविचारणं; 4B, अथ टिप्पनके ग्रहप्रदानविधिः; इति मकरन्दटिप्पनं—अथ ग्रहणविधिः; 5A, अथ वन्दिमोचनचक्रं लिख्यते; 6A, इति शरीरे चिह्नज्ञानं; इति द्रेक्काणोपरि शरीरे घातव्रणविचारः; अथ ज्येष्ठानक्षत्रफलं; इति तात्कालिकमुहूर्त्तः।

6895.

7858. मकरन्दटिप्पनम्। *Makarandaṭippana.*

Substance, country-made paper. 13¼ × 5 inches. Folia, 5. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1884. Appearance, fresh. Incomplete.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः॥

कौमारकेकिकुलकूजितमिन्द्रनील-
कैलासशैलशिखरे च्छणं निशम्य।
सञ्जातकान्तघनदं वदनं भवान्या
दृष्ट्वा स्मिताञ्चितमुखोऽवतु विश्वमीशः॥ १॥

सेवन्तु सन्मधुलिहो मकरन्दलुब्धाः
नित्यं शुभाभिनवताम्बरसं रसाढ्यं।
सद्वाक्यराजिकरराजिविराजिताब्ज-
तर्कार्कशङ्करलतातिविकाशि काशि॥ २॥

इह सदाचारपरम्पराप्राप्तमङ्गलं मनसि कृत्वा प्रत्यावत्प्रसूतये ग्रन्थकारश्चतुष्टयमाह।

श्रीसूर्य्यसिद्धान्तमतेन सम्यक्। etc. etc.

4A, इति पञ्चाङ्गसारिणी सम्पूर्णां; 5B, इति श्रीमकरन्दे ताम्बरसायासुप्रपत्तिः।

For the commentary see IO. Catal. No. 2958.

Post-colophon :

संवत् १८८४ माघकृष्ण १० गुरौ लि० मन्दरामोपाध्याय स्वार्थं परार्थं वा ।

6896.

7761. **मकरन्दोदाहृतिः ।** *Makarandodāhṛti.*

By Viśvanātha Daivajña, son of Divākara Daivajña.

Substance, country-made paper. 9¼ × 4½ inches. Folia, 40. Lines, 9 on a page. The first five leaves are missing. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1782. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचिता मकरन्दोदाहृतिः समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १७८२ जेठमासे सुकल पक्षे लीखितं खिरोधरदास ।

A course of instructions for using Makaranda's astronomical tables for preparing almanacs formed according to *Sūryasiddhānta.* Published at Benares in 1869.

6897.

519. **मकरन्दविवरणम् ।** *Makarandavivaraṇa.*

By Divākara.

For this manuscript see L. 1301.

Post-colophon Statement :

शुभमस्तु । श्रीसदाशिवः ॥ श्रीराम ।

संवत् १७१५ आश्विन शुक्लद्वितीयायां लिखितमिदं विश्वनाथेन मकरन्दविवरणम् ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ बृहस्पति सं + तायां ॥ भौमार्कशनिवार + + कार्त्तिकेन्दु + + भवेत् ॥ + + + + ख्यातियोगश्चेत् नृपनाशः प्रमुच्यः ॥ १ ॥

Begins thus :

प्रश्नां (or स्पर्धां) यतः प्राप्य ज्ञातप्रतिश्नं
स्पर्द्धां विधत्ते प्रसभं प्रतिश्नम् ।
अन्योऽपि तं श्रीशिवनामधेयं
गुरूपमं स्वीयगुरुं भजे तम् ॥
श्रीमच्छिवात् समधिगम्य वरप्रसादं
स्तांशुभिर्विव(र)शाभिनवारविन्दम् ।
एतद्दिवाकरविकाशितमार्य्यवर्य्य-
भृङ्गा भजन्तु मकरन्दपिपासवो ये ॥
etc. etc. etc. etc.

6898.

10056. मकरन्दभाष्यम् ।

Makarandabhāṣya, entitled Abhinava Tāmarasa.
Being a course of practical illustrations for applying Makaranda's astronomical tables.
By Puruṣottama, son of Kṛṣṇa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 380. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1819. Appearance, fresh. Complete.

Begins thus :

कौमारकेलिकलकूजितमैन्द्रनील-
कैलासशैलशिखरे च्युताब्जं निशम्य ।
संजातकांतद्य[ए ?]मतं वदनं भवान्या
दृष्ट्वा स्मितार्चितमुखोऽवतु विश्वमीशः ॥ १ ॥
सेवन्तु सन्मधुलिहो मकरन्दतुष्ट्या
नित्यं शुभाभिनवतामरसं रसाढ्यं ।
सद्वाक्यराजिकरवाजिविराजितर्का-
र्किसंकरविकाशकाशि ॥ २ ॥
etc. etc. etc.

Colophon :

इति श्रीलक्ष्मणसूनुपुरुषोत्तमविरचितं मकरन्दटिप्पणमभिनव-
तामरसाख्यं समाप्तं ।

Post-colophon :

सं १८१९ पौषशुक्ल १८ गुरौ लिखितम् देवीदासैः शुभं भवतु ।
श्रीभवानीशङ्करौ विजयतः ॥

See IO. Catal. No. 2958.

6899.

1363. यन्त्रप्रकाशः सटीकः ।

Yantraprakāśa with commentary.

Substance, country-made paper. 9¼ × 4 inches. Commentary has 93 folia, of which leaves 2 to 14 are missing; and five leaves after 88 have lost their leaf-marks. The text has only leaves 2 to 8. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, oldish. Prose and verse. Generally correct.

The text and the commentary are both by Rāmacandra, son of Sūryadāsa and Viśālākṣī, and grandson of Śivadāsa of the Vatsa gotra. His guru was Hīrasvāmī.

For the text and the commentary see Peterson 4, Extr., p. 54, No. 975.

The yantras mentioned in the text and the commentary are :

T. 2B, उत्तरफाल्गुनीचक्र; T. 3B, रविचक्र, चन्द्रचक्र; T. 4A, मङ्गलचक्र; T. 4B, बुधचक्र; गुरुचक्र; T. 5A, शुक्रचक्र, शनिचक्र; T. 5B, राहुचक्र; T. 6A, केतुचक्र, अश्विनीचक्र; T. 6B, भरणीचक्र; कृत्तिकाचक्र; T. 7A, पुनर्वसुचक्रम्; C. 51A, तुलभायन्त्र; C. 68B,

फलकयन्त्र ; C. 72A, वलययन्त्र ; C. 73A, चूड़ायन्त्र ; C. 74A, मुद्रिकायन्त्र ; C. 77A, कर्त्तरीयन्त्र ; C. 78B, कशायन्त्र ; C. 79A, नाड़ीवलययन्त्र ; खड्गशरादियन्त्र ; C. 81A, चिन्तामणियन्त्र ; C. 83B, कपालयन्त्र ; C. 86A, राधावेधयन्त्र ; C. 87B, घटीयन्त्र and हंसयन्त्र ; C. 88B, गलकयन्त्र ; C. 91A, काचघटीयन्त्र ।

Other topics treated of in the commentary :

15B, घटीज्ञानम् ; आनीतघटीनां स्फुटीकरणम् ; 16A, सिद्धान्तानां मिथः स्फुटीकरणम् ; 16B, अयनांशस्फुटः ; ग्रहस्फुटत्वं ; 17A, वक्रावक्रत्ववेधः ; 18A, शरज्ञानम् ; 18B, भपञ्जक्रान्तिवृत्तेः संस्थानम् ; 19A, सूर्य्यांशादिघटीज्ञानम् ; 19B, घटीज्ञानम् ; 20A, होराकथनम् ; 20B, भोक्तता 21B, क्रान्तिवृत्तम् ; 22A, इष्टदेशान्तज्ञानम् ; 22B, वर्षलग्नः ; 23A न्यूनाधिकवृत्तलग्नः ; 24A, ग्रहगतिः ; 24A, गतेर्वक्रवृत्तजुते ; 25A, तिथिकरणघटी ; 25B, नक्षत्रयोगः ; 26A, विवाहाद्युपयुक्तसूर्य्यचन्द्रभसाधनम् ; 26B, तिथियोगज्ञानम् ; 30A, वारप्रवृत्तिः ; 32A, पातस्थितिः ; 32B, त्रैराशिकापराख्यमनुपातः ; 33A, भौमादीनां वक्रावक्रत्वम् ; 33A, कुजाद्याः कदा प्राच्यामुदयन्ते कदा च प्रतीच्यामस्तं यान्तीत्याह ; 34A, इष्टकालांशः ; 34B, अगस्त्युदयास्तमयौ ; 37A, इन्दुग्रहणम् ; 37B, ग्राह्यग्राहकभावः ; 39B, वलनम् ; 41A, परिलेखः ; 43A, सूर्य्यग्रहणे विशेषः ; 45B, ग्रहयुतिदिनज्ञानम् ; 47B, भग्रहयोगः ; 48B, वर्गतन्मूलं च ; 52A, दिग्ज्ञानम् ; 52B, शङ्कुलक्षणम् ; 54A, विषुवमध्याह्नच्छाया ; 54B, लग्नः ; 55B, दिनार्द्धच्छायाकर्णौ ; 56A, इष्टकर्णप्रकारद्वयम् ; 56B, गतघटीज्ञानम् ; 56B, उन्नतघटीज्ञानम् ; 57A, इष्टघटिततत्कालकर्णच्छायानयनम् ; 57B, नरशङ्कुदूषणम् ; 57B, शङ्कुकल्पनम् ; 58B, यष्टियन्त्रम् ; 59A, यष्टिनिवेशपूर्व्वकमुन्नतघटीज्ञानम् ; 60A, दिग्देशकालाज्ञाने केवलार्कदर्शनात् सर्व्वकथनम् ; 61A, ऋतुचिह्नानि ; 62A, जलादौ वंशादेः प्रतिबिम्बवेधेन स्ववंशान्तरभूज्ञानम् ; 66A, यष्टिप्रसङ्गादयनांशज्ञानम् ; 67B, उन्नतांशैः घटीज्ञानम् ।

6900.

1391. यन्त्ररत्नावली (ध्रुवभ्रमणाधिकारः) ।

Yantraratnāvalī (Dhruvabhramaṇādhikāra).

By Padmanābha, with the author's own commentary.

Substance, country-made paper. 9½ × 5¼ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1866. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

It contains *Dhruvabhramaṇādhikāra*, the second chapter only of the work.

For a description of the work see Bik. No. 631, p. 294. No. 1173 as well contains both the work and the author's commentary.

The author's father's name is Nārmada in the colophon. In the opening verse he is described as Narmadānugrahalabdhajanman.

The object of the work:

" Description and use of an instrument for ascertaining from the position of the polar star the time of night at any given moment "—Bik. No. 631.

यन्त्ररचनाकारयामनुष्टुप्छन्दसाच

गद्यनात् समयज्ञानं तमिस्रायाः पुवोदितम् ।

ध्रुवात्केनापि न प्रोक्तं तदेतत्कौतुकात्कृतम् ॥

Post-colophon :

संवत् १८६६ पौषे कृष्णे पक्षे चतुर्दश्यां १४ गुरौ सम्पूर्णा ।

शुभं भूयात् ॥ श्रीरामजी ॥

6901.

7846. ध्रुवभ्रमयन्त्रम् । *Dhruvabhramayantra.*

Being an extract from Yantraratnāvalī.

By Padmanābha.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1686. Appearance, old and discoloured.

Colophon :

इति श्रीपद्मनाभविरचितं ध्रुवभ्रमयन्त्रं समाप्तं ।

Post-colophon :

संवत् १६८६ माघशुक्ल ३ भृगौ मोहनेनालेखि श्रीमद्गुरोर्वं
होरा माधवजी पुस्तकात् ।

Cf. our No. 1173.

6902.

1173. यन्त्ररत्नावली (ध्रुवभ्रमणाधिकारः) ।

Yantraratnāvalī (Dhruvabhramaṇādhikāra).

By Padmanābha, with the author's own commentary.

Substance, country-made paper. 11 × 5½ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1866. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

Colophon :

इति श्रीनर्मदात्मजश्रीपद्मनाभविरचिते यन्त्ररत्नावल्यां स्वकृतौ
ध्रुवभ्रमणाधिकारो द्वितीयः ॥ २ ॥

Post-colophon :

संवत् १८६६ पौषे कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां १४ गुरौ ॥ सम्पूर्णं
शुभं भूयात् ॥

It begins thus :

श्रीगणेशं भजे ।

अथ प्रबन्धमाख्यं यन्त्राधिकारमारभते अत्रापि निर्व्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं अभिमतेष्टदेवतानमस्कारमिन्द्रवध्वया आह ।

श्रीनर्म्मदानुग्रहलब्धजन्मनः पदारविन्दं जनकस्य सद्गुरोः ।
नत्वा क्रियामात्रमयादिबोधकं प्रबन्धमं यन्त्रमिदं ब्रवीम्यथ ॥

6903.

1604. यन्त्रचिन्तामणिः (सटीकः) ।

Yantracintāmaṇi.

By Cakradhara, with its commentary Dīpikā by Rāma, son of Madhusūdana (Daivajña).

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 25. Lines, 8 or 9 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1899. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon of the Commentary :

इति श्रीदैवज्ञश्रीमधुसूदनात्मजरामदैवज्ञविरचितायां यन्त्रचिन्तामणिटीकायां यन्त्रदीपिकायां प्रकीर्णकाध्यायश्चतुर्थः ।

Post-colophon :

लग्नदेहषट्वर्गोऽङ्गानि
प्राणश्चन्द्रो धातवः खेचरेन्द्राः ।
प्राणे नष्टे देहधात्वङ्गनाशः
तस्मात् धातुश्चन्द्रवीर्य्यं प्रधानम् ॥

संवत् १८९९ चैत्र शुक्ल १ ।

For the beginning and end of the work see IO. Catal. No. 2910, p. 1032.

The last verse of the text and its commentary:

अथ निजग्रन्थोपसंहारं कुर्वन् शार्दूलविक्रीडितेनाह :—

आसीदग्रनराजवन्दितपदः श्रीवामनो विश्रुतो
ज्योतिःशास्त्रमहार्णवामृतकरः सत्सूक्तिरत्नाकरः ।
तत्सूनुः क्षितिपालमौलिविलसद्रत्नं यशश्चाग्रणी-
श्चक्रे चक्रधरः कृतिः सविवृतिं सद्यन्त्रचिन्तामणिम् ॥

अग्रनराजैर्नराधिपैर्वन्दितचरणः तथा विश्रुतनामप्रसिद्धः तथा ज्योतिःशास्त्रमहार्णवो नाम समुद्रः तस्मिन् अमृतकरो नाम चन्द्रः सत्यो या सूक्तयः तद्रत्नानामाकरः श्रीवामनो नामासीत् । तस्य सूनुः क्षितिपाला राजानः तेषां मौलिषु विलसत् शोभमानं रत्नमिव रत्नं यशस्वा ज्योतिर्विदः तेषां अग्रणीः तथा कृतिः कुशलः चक्रधरः सद्यन्त्रचिन्तामणिं सविवृतिं सटीकं चक्रे कृतवान् इत्यर्थः । अत्र आचार्येण केवलश्लोकव्याख्यानरूपा टीका कृता अस्ति सविवृतिमित्युक्तम् ।

After this read the end as in IO.

6904.

1707. **यन्त्रचिन्तामणिः ।** *Yantracintāmaṇi.*

By Cakradhara, with Rāma Daivajña's commentary.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 16. Lines, 1[illegible] on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1729. Appearance, old. Complete.

Post-colophon:

संवत् १७२९ वर्षे वैशाखकृष्णाष्टम्यां बुधे ज्योतिर्विद्दिग्भजिता लिखितोऽयं यन्त्रचिन्तामणिनामा ग्रन्थः ॥ स्वार्थं परोपकारार्थं चेति ॥ शुभम् ॥

See 1355 and 1604.

6905.

1355. **यन्त्रचिन्तामणिटीका ।** *Yantracintāmaṇiṭīkā.*

Substance, country-made paper. 10¼ × 5¼ inches. Folia, 11. Lines, 17 on a page. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

The text is by Cakradhara, son of Vāmana, and the commentary by Rāma Daivajña, son of Madhusūdana Daivajña. The commentary is called *Yantracandrikā.*

For description of the text see IO. Catal. No. 2909 in which there is also the author's commentary, and also Peters, Vol. IX, Extract, p. 54, No. 974, has also been described; and for that of the commentary see IO. Catal. No. 2910.

6906.

1763. **यन्त्रचिन्तामणिः ।** *Yantracintāmaṇi.*

By Cakradhara, with the commentary by Rāma Daivajña.

Substance, country-made paper. 10¾ × 4¾ inches. Folia, 24. In the Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Complete.

Begins thus the commentary :

नत्वा गणपतिं वामो मधुसूदननन्दनः ।
यन्त्रचिन्तामणेष्टीकां कुर्व्वेऽहं सोपपत्तिकाम् ॥ १ ॥
विलोकितानि यन्त्राणि कृतानि बहुधा बुधैः ।
मतः शिरोमणिस्तेषां यन्त्रचिन्तामणिर्मम ॥ २ ॥
यन्त्रचिन्तामणिः श्रेष्ठः कथं न गणिते भवेत् ।
यस्मादगणितज्ञेन विज्ञानमुपजायते ॥ ३ ॥ etc.

Text :

नत्वा भवानीं प्रमथाधिनाथं
रविं गुरोरंघ्र्यरविन्दयुग्मम् ।
यन्त्रं प्रवक्ष्ये गणितानपेक्षं
यथाशुबोधः समयादिकानाम् ॥ १ ॥
अपूर्व्वयुक्त्याल्पमनल्पकार्थं
सद्वृत्तमज्ञानतमोपहारि ।
विदन्ति ये यन्त्रमिदं सभेदं
पश्यन्ति तेऽग्रे गणितं समस्तम् ॥

etc. etc. etc.

Commentary ends thus :

आसीदग्रजरामवन्दितपदः श्रीवामनो विश्रुतो
ज्योतिःशास्त्रमहार्णवे हि मकरः सत्सूक्तिरत्नाकरः ।
तत्सूनुर्क्षितिपालमौलिविलसद्रत्नं ग्रहज्ञाग्रणी-
श्चक्रे चक्रधरः कृती सविवृतिं सद्यन्त्रचिन्तामणिम् ॥

See IO. Catal. No. 2910, p. 10326.

The conclusion of the commentary in the IO. manuscript is in verse, while that in the present manuscript in prose (?). But the substance is exactly the same:

ग्रन्थकृता पदव्याख्या कृता तदर्थं मयोपपत्तिः कृता ।

Before this, it gives the concluding verse of the author's own commentary, described in IO. Catal. No. 2909.

6907.

7906. रामविनोदः । *Rāmavinoda.*

By Rāmacandra, son of Ananta.

Substance, country-made paper. 12¼ × 5 inches. Folia, 3. Lines, 11-12 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1885. Appearance fresh. Complete.

Begins thus :

गणपतिमभिवन्द्य श्रीगुरुपादारविन्द-
स्मरणविदिततत्त्वोऽनन्तजो रामचन्द्रः ।
अकवरन्टपशाकाद्दक्षि पञ्चाङ्गपत्रं
ग्रहगतिसमवेतं रामभूपालतुष्ट्यै ॥ १ ॥
सूर्य्यभूपमित (१६१२) लब्धवानखिलभूमिपतित्वम् ।
ख्यापयन्ति जगकं भाव्यसाकवरक्षितिपालः ॥
बाणरामविधुशीतिनशाके विक्रमस्य किल शालिवाहनम् ।
शैलशैलमनुभि (१४७७) र्विवर्ज्जितेऽस्मिन्नकवरशाकाद्गताः समाः ॥
etc. etc. etc.

Colophon :

इति श्रीसमस्तसामन्तसीमन्तिनीसिन्दूरपूरदूरीत्सारण-कारण-
निरुपमखड्गधाराधारावलुप्तमेदिनीपतिमुकुटमण्डलीमण्डितचरणपीठमूर्त्ति-
महीमण्डलमण्डनश्रीमदकव्वरसाहमहामात्यधुर्य्यमहाराजाधिराज-
श्रीरामदासदेवकारिते दैवज्ञानन्तभट्टात्मजरामचन्द्रविरचिते राम-
विनोदनाम्नि पञ्चाङ्गग्रहानयनाधिकारो द्वितीयः ।—

Post-colophon :

संवत् १८८५ आ० शु० ।

A treatise on the computation of calendars, compiled der the patronage of Rāmadāsa, minister of Akbar. e IO. Catal. No. 2944.

The name of Rāmadāsa, who is said here to be the nister of Akbar, is not found in Aini Akbari.

6908.

7913. रामविनोदः । *Rāmavinoda.*

By Rāmacandra.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 13 a page. Extent in ślokas, 98. Character, Nāgara of the 18th century. pearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञानन्तात्मजरामचन्द्रविरचिते रामविनोदाख्ये पञ्चाङ्ग-
ग्रहानयनविचारः समाप्तः ।—

See No. 7906.

6909.

7816. रामविनोदोदाहरणम् । *Rāmavinododāharaṇa.*
By Viśvanātha Daivajña.

Substance, country-made paper. 9⅜ × 5 inches. Folia, 9. Lines, 2
on a page. Character, Nāgara. Written in a scribbling hand. Dat
Saṃvat 1858. Appearance, discoloured. Complete. One stray leaf.

An illustrative commentary on *Rāmavinoda,* a wor
by Rāmacandra, for which see Bik. 330. It relates to th
construction of a calendar.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।—
रामो रामविनोदनाम[क]मृजुं यं ग्रन्थमावध्रवां-
स्तस्योदाहरणं परोपकृतये + + + + दैववित् ।
ख्यातः प्रख्यगुणः करोति कुतुकात्तद्विश्वनाथः + +
न्यमनसां चेतः समारोहति ॥ १ ॥ (?) ३ ।

अथ निर्विघ्नं ग्रन्थसमाप्त्यर्थं तत्प्रचयार्थं च गणेशादीन्नमस्कृत्य
चिकीर्षितं प्रतिजानीते । गणपतिमिति स्पष्टार्थः ।—
अथाकब्बरस्य राज्यप्राप्तिसमये विक्रमशकादिविर्हर्णनाह (?) ।
सूर्यभूपमितेति ॥ वाणरामविधुरिति ॥ शाहकबरेति स्पष्टार्थः ।
उदाहरणं ॥ श्रीनृपविक्रमार्कराज्यातीतसंवत्सरेषु १६१२
अकबरस्य राज्यप्राप्तिः अयं १६१२ वाणरामविधुभिः १३५ जात
अकबरस्य राज्यसमये शालिवाहनशाकः १४७७ अनेनेष्टशाक

१५४८ रहितः जाताकवरस्य राज्या + ना समाः ७१ एते पंचांगि ३५ हीना जातं ग्रन्थारम्भाद् गतसमाः ३६ अयं ३६ तिथिनक्षत्र-योगगुणकेन निघ्नाः स्वक्षेपकेन युताः तिथिप्रमुखतः ११ तिथिनक्षत्र-योगवाराः भवति ॥ तथैव तिथिनक्षत्रयोगकेन्द्रगुणकेन गतसमाः गुण्याः। स्वक्षेपकेन युताः तिथिनक्षत्रयोगकेन्द्राणि भवन्ति। तिथिस्थाने योऽङ्कः स त्रिंशता ३० नष्टः। नक्षत्रस्थाने सप्तविंशतिभिर्नष्टः। etc. etc.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचिते रामविनोदस्योदाहरणं समाप्तम्।

Post-colophon :

शुभमस्तु संवत् १८५८।

6910.

5592E. लग्नबोधनम्। *Lagnabodhana.*

Substance, palm-leaf. 14 × 1½ inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Uḍiya of the early 19th century. Appearance, good. Complete.

An astronomical work dealing with stars. It is well known in Uḍiṣyā and attributed to Kālīdāsa.

Beginning :

श्रीइष्टदेवतायै नमः।

नभस्कोपगततारकाकुलै-
र्लग्नबोधनमनोरथोद्गताम्।
कामिनीं वदति कोऽपि कौतुकात्
तत्त्वतो रजसि बोधयन्निव ॥

तारकात्रयमिते शराङ्कतौ
केशवे गगनमध्यवर्त्तिनि ।
मत्तवारणगतेऽवलम्बतो
निर्ययुर्गजमहीध्रलिप्तिकाः ॥
मस्तकोपरि समागते धने
मर्द्दलाकृतिनि पञ्चतारके ।
यान्ति कान्तिमति मेघलम्बतः
सारसाब्धि रसपक्षलिप्तिकाः ॥
मण्डलाभशततारकाकुले
मध्यभाजि नभसः प्रचेतसि ।
बाणशैलधरणीमिताः कलाः
शारदेन्दुमुखि तावुवेर्ययुः ॥

There are 28 such verses.

End :

शीर्षभाजि भचतुष्टयाश्रिते
विश्वभे तदपि सूर्यकाङ्गतौ ।
भूतिरस्कृतमनोजकार्म्मुके
यान्ति कालतिथिलिप्तिका भषात् ॥

Colophon :

इति लग्नबोधनं समाप्तम् ॥

6911.

6378. लीलावतीटीका । *Līlāvatīṭīkā.*

Entitled Gaṇitāmṛtavarṣiṇī.

By Gaṇaka Sūryamaṇi, son of Tripāṭhi Ghanaśyāma.

Substance, country-made paper, $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. A modern copy. Appearance, fresh. Incomplete in the beginning.

Begins from the Kṣetravyavahāra section of the *īlāvatī.*

Colophon :

इति श्रीमत्त्रिपाठिचतग्रामसुतगणकसूर्य्यमणिकृतायां लीला-
वतीटीकायां गणितामृतवर्षिणीसमाख्यायां अंकपाशसोदाहरणं
समाप्तम् ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ क्षेत्रव्यवहारो व्याख्यायते । तत्र सूत्रं इष्टाद्वाह्वोरिति ।

The closing couplet :

इमां लीलावतीटीकां गणितामृतवर्षिणीम् ।
प्रोधमीयं सद्गणकाः सुहृदो गतमत्सराः ॥

6912.

6379. लीलावतीटीका । *Līlāvatīṭīkā.*

By Rāmeśvara.

Substance, country-made paper. 10 × 5¼ inches. Folia, 24. Lines, 8 in a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

It begins :

नत्वा गणेशं हरमब्जयोनि-
मम्बां हरिं श्रीजनकं प्रणम्य ।
रामेश्वराख्यः प्रकरोति टीकां
श्रीभास्करोक्तेर्गणितस्य पाठ्याः ॥

प्री(प्रि)तिमिति । अहं भास्कराचार्य्यः संक्षिप्ताक्षरकोमलामल-
पदैः सद्गणितस्य पाटीं वच्मि ।

9A, इति श्रीमन्मिश्र(मौश्री) श्रीमणिरामात्मजश्रीरामेश्वरमिश्र-
विरचितायां लीलावतीटीकायां प्रथमपरिकर्म्माष्टकं समाप्तम् ।

6913.

6372. **लीलावतीविवरणम् ।** *Līlāvatīvivaraṇa.*

By Mahīdāsa.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 50 of which the first and fol. 9–11 and 20 are missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,300. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1852 = Śaka 1717. Appearance, fresh.

The commentary was composed in S. 1644.

Last Colophon :

इति श्रीलीलावतीविवरणं समाप्तम् ।
वेदश्रुत्यङ्कभू १६४४ वर्षे आश्विने पञ्चमीबुधे ।
महीदासोऽलिखल्लीलावत्या विवरणं शुभम् ॥
शिष्यसम्प्रार्थितेनेदं वाराणस्यां व्यधायि यत् ।
लीलावतीविवरणं तेन तुष्यतु केशरी ॥

Post-colophon :

सं १८५२ शके १७१७ पौषकृष्णनवमीसूर्य्ये ठाकुरदासेन लिखितं
स्वार्थं परार्थं च । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

6914.

6377. **लीलावतीविवरणम् ।** *Līlāvatīvivaraṇa.*

A commentary on Līlāvatī.

By Paraśurāma.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 29. Lines, 12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end. With the text.

It begins :

ॐ नमो विघ्नहन्त्रे ।

नत्वा रमापतिगणेशसरस्वतीनां

पादाम्बुजानि परशूपपदो हि रामः ।

लीलावतीप्रकरणं प्रकरोति तच्च

विद्वज्जनाः स्वमतितः परिशोधयन्तु ॥

शिष्टाचाराद्देवतानमस्काररूपं मङ्गलमाचरन् प्रयोजनाभिधेये प्रतिजानीते—

प्रीतिं भक्तजनस्य etc. etc. etc.

22A, इति श्रीपरशुरामकृते लीलावतीविवरणे जातयः; 25B, प्रकीर्णकानि ।

6915.

6376. लीलावतीविवरणम् (मनोरञ्जनाभिधम्) ।

Līlāvatīvivaraṇa (Manorañjanābhidha).

By Rāmakṛṣṇadeva, son of Āpadeva alias Sadāśiva, son of Śrīpati, son of Nīlakaṇṭha, son of Gopāladeva of the Ātreya Gotra.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 21–62. Lines, 0 on a page. Extent in ślokas, 1,600. Character, Nāgara. A modern opy. Appearance, fresh. Incomplete in the beginning.

See IO. Catal. No. 2816.

Colophon :

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्य-पदवाक्यप्रमाणपारावारीणधुरीण-श्रीमन्नीलकण्ठदेवात्मजसकलविद्यानिधान-श्रीमच्छ्रीपतिदेवात्मज-श्रीमत्सदाशिवापराभिधानः श्रीमदापदेवसुतभवानीगर्भजरामकृष्ण-देवनिर्मिते लीलावतीविवरणे मनोरंजनाभिधेऽङ्कपाशाधिकारः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

6916.

6375. **लीलावत्युदाहरणम्।** *Līlāvatyudāharaṇa.*
By Rāmakṛṣṇadeva.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

Rāmakṛṣṇadeva has a commentary entitled *Manorañjana* (for which see IO. Catal. No. 2861) to which this adds illustrations and is called *Līlāvatyudāharaṇa.*

It begins :

श्रीगणेशाय नमः।

ज्योतिर्लोचन इन्दुमौलिरखिलान् प्रासूत लोकानिमान्
तां देवीं निजवामकायकलितां साङ्के दधत् पुत्रकौ।
गङ्गामूर्द्धनि यश्च दिङ्मितकरैः सन्तोषयन् दिक्पतीन्
दिश्यात् + वरदानतः स च शिवस्तुष्यन् शिवं सर्व्वदा॥

Rāmakṛṣṇa's patron :

भगवन्तसिंहजलधेर्जातः श्रीवाणसिंहविधुः।
सम्मानजीविकस्तस्मात् काश्यां रामकृष्णबुधः॥ २॥

Object :

दुर्गमटीकातो भीताया बोधाय बालजनतायाः।
लीलावतीविवरणं समनोरंजनमिदं तनुते॥ ३॥

Then it goes on :

तत्र तावत् श्रीमान् भास्कराचार्य्यः सिद्धान्तशिरोमणिं निर्म्मित्सुः तत्प्रकरणभूतं व्यक्तगणितमुपजीव्यत्वाच्चिरूपयिषुः प्रारिप्सितस्य निष्प्रत्यूहव्यूहं परिसमाप्तिकामो विशिष्टशिष्टाचारपरिप्राप्तेष्टदेवतानमस्कारलक्षणं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं ग्रन्थादौ उपनिबध्नन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते—प्रीतिं भक्तजनस्येति।

9B, इति भास्कराचार्य्यविरचितायां लीलावत्यां गणितपाट्यां अभिन्नपरिकर्म्माष्टकं समाप्तम्।

Last Colophon in the incomplete MS.:

इति श्रीरामकृष्णदेवविरचिते लीलावत्युदाहरणे मनोरंजने श्रेटीव्यवहारः(?) समाप्तः ।

6917.

3080. **लीलावती ।** *Līlāvatī.*

By Bhāskarācārya.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 17. Lines, 9 a page. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, discoloured. agmentary.

Folia 1–7 : matters astrological.

From 7½—*Begins thus :*

+ + हरप्राभागप्रभागेषु गठनं स्यात् । अत्रोद्देशकः ।
द्रम्मार्धत्रिलवद्वयस्यासुमते पादत्रयं यद्भवेत् तत्पञ्चांशकषोडशांश-
चरणः सम्प्राथितेनार्थिने । etc.

Ends with :

माणिक्याष्टकमिन्द्रनीलदशकं मुक्ताफलानां शतं
सद्वज्राणि च पञ्चरत्नवणिजां येषां चतुर्णां धनम् ।
सङ्गस्नेहवशेन ते निजधनाद्दत्त्वैकमेकं मिथो
जातास्तुल्यधना पृथग्वद सखे तद्रत्नमौल्यानि मे ॥

6918.

5503. **लीलावती ।** *Līlāvatī.*

By Bhāskarācārya.

With the commentary entitled Līlāvatīvilāsa by Devīsahāya, son of Kṛṣṇakaura.

Substance, country-made paper. 14 × 7½ inches. Folia, 63. In Tri-ptha form. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1817. Appearance, old nd discoloured. Complete.

The commentary begins thus :

ॐ नमो गौरीशङ्कराभ्याम् ।

श्रीगुरुचरणसरोजं निखिलपुमर्थप्रदं नत्वा ।

लीलावतीविलासं सतां पुरस्तादभिनयामि ॥

इह खलु सकलजनाभीप्सितपरमपुरुषार्थनिरुपप्लवनिरतिशया-नन्दस्य निर्विचिकित्सपरमात्मज्ञानायत्तत्वात् तस्य च निष्काम-वेदविहितयज्ञाद्यनुष्ठानफलत्वात् तस्य च कालज्ञानाधीनत्वात् तस्य ग्रर्कादिचारावगमतन्त्रत्वात् तस्य च ज्योतिःशास्त्रविहितगणित-साध्यत्वात् तदर्थं गणितपरिपाटीमुपदिदर्शयिषुः श्रीमद्भगवद्-भास्कराचार्य्यस्तावत् प्रारिप्सितनिष्प्रत्यूहसमाप्त्यादिफलकमिष्टदेवता-नमस्कारलक्षणं मङ्गलं स्वानुष्ठितं शिष्यशिक्षार्थं श्लोकेनोपनिबध्न-न्चिकीर्षितं प्रतिजानीते प्रीतिमिति ।

End :

श्रीमद्भरद्वाजमुनेः कुलाब्धौ
    द्विजादिराजोऽजनि पुण्यकायः ।
स + + + + उणज्ञातिमहेशभाला-
    लङ्कारभूतः शिवदत्तरायः ॥
श्रीमन्महादेवपदारविन्द-
    निमग्नचेताः सुकृताम्बुराशिः ।
तस्मान्महादेवपदाभिधेयो
    बुधोपमेयः सुत उद्बभूव ॥
आसीत्तस्य सुतोऽपरो गुणिगणग्रामाग्रणीर्वादिजि-
    ज्ज्योतिःशास्त्रविचारसारनिपुणो भूपालमालार्चितः ।
शोभाराम इति प्रथामधिगतो यत्पादपद्मेश्वर-
    ध्यानानुग्रहवैभवेन निखिलां विद्यामवापुर्जनाः ॥
भास्करादिव नासत्यौ रामात् कुशलवाविव ।
लक्ष्मीविष्णू (लक्ष्मविष्णू) सदायाम्नौ शोभारामात् सुतावुभौ ॥

तयोरिव तयोरासीत् शरीरे रामणीयकम् ।
गुणगौरवमौचित्यं माहात्म्यमतुलं मतेः ॥
वेदान्तविद्याम्बुधिपारगामी
तन्त्रे स्वतन्त्रो गणिते गणेशः ।
स्वच्छन्दगी[ः] छन्दसि शब्दशास्त्रे
सुधीः स साहित्यरसेन हृष्टः ॥
श्रीकृष्णकीरः किल कीर्त्तिगौरः
श्रीमत्प्रदेवस्तु [त]तो बभूव ।
यत्पादपद्मद्वयसेवनेन
मादृग्जनः सर्व्वगुणर्थपात्रम् ॥
देवी सहायीभवति यस्य सर्व्वेष्टकर्म्मसु ।
श्रीकृष्णकीरतनयो बभूवान्वर्थनामकः ॥
तेन देवीसहायेन यथामति विनिर्म्मितः ।
लीलावतीविलासोऽयं सम्मोदं तनुतांतराम् ॥
विदितगणितपारा लब्धवेदान्तसारा
परकृतिष्ठतकाया ध्वस्तदौर्ज्जन्यमाया ।
गुणगणसदगारा ध्वंसितक्रोधमारा
वविद्वलति(?) सवाया(?) राममिश्राधरायाम् ॥
लब्धो मयैत(था) चरणप्रसादा-
दपारपाटीगणिते प्रवेशः ।
यथाश्रुतं स्वीयधियोऽभिवृद्धै
कृतो मयोदाहरणप्रपञ्चः ॥

6919.

8724. **लीलावती ।** *Līlāvatī Gaṇitāddhyāya.*

Substance, country paper. 12 x 4½ inches. Folia, 30 (5–34). Lines, on a page. Extent in ślokas, 1,400. Fresh. Incomplete. Folia 1–4 issing.

From leaf 5 to the end in leaf 34.

The Last Colophon :

इति श्रीभास्कराचार्य्यविरचितायां गणिताद्धा लीलावत्यां मंक-
पाद्यव्यवहारः । समाप्ता चेयं लीलावती गणितपाटी ।

Published editions available.

6920.

4380. **लीलावती ।** *Līlāvatī.*

Part of Siddhāntaśiromoṇi by Bhāskara.

Substance, country-made yellow paper. 14½ × 3½ inches. Folia, 56 Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance fresh. Complete.

A well-known and already published work on Arithmetic and Mensuration, etc.

6921.

9747. **लीलावती ।** *Līlāvatī.*

By Bhāskarācārya.

Substance, country-made paper. 10 × 5½ inches. Folia, 39 of which foll. 2-3 missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1767. Appearance, old. Verse and prose. Generally correct.

This is the first part on arithmetic of a well-known work on astronomy, known as the *Siddhāntaśiromaṇi.*

The Last Colophon runs thus :

इति श्रीभास्कराचार्य्यविरचिते सिद्धान्तशिरोमणौ पाटी-
नामाध्यायः प्रथमः । श्रीः

संवत् १७०७। शके १५६२ वैशाख शुक्ल १ रवौ विश्वेश्वरराजधान्यां लिखितं लीलावतीपुस्तकं शङ्करदेवदैवज्ञेन स्वार्थं परार्थञ्च।

A work already published.

6922.

7815. लीलावती। *Līlāvatī.*

Substance, foolscap paper. 10 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A fragment.

7B, इति लीलावत्यां परिकर्म्माष्टकम्।

No more colophon.

6923.

4749.

Substance, palm-leaf. 11 × 2 inches. Folia, 48 of which the leaves between 26 and 47 are missing. Two leaves are marked 25. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,700. Character, Newari of the 14th century. Appearance, old and worm-eaten. Complete. The last leaf has faded away.

2A, प्रश्नावतारो नाम प्रथमः परिच्छेदः; 2B, इति संख्याभिधानो नाम द्वितीयः परिच्छेदः; 3A, परिभाषाविधिर्नाम तृतीयः परिच्छेदः; 3B, इति परिकर्म्मविधिर्नाम चतुर्थः परिच्छेदः; 5A, इति व्यवहारविधिर्नाम पञ्चमः परिच्छेदः; 5B, प्रत्युत्पन्नविधिः; 6A, भागविधिः समाप्तः; 7B, कलासवर्णन-विधिः समाप्तः; 7B, भागापवाहविधिः समाप्तः; 8A, प्रभागविधिः समाप्तः; 8B, भाग एकत्वविधिः समाप्तः; 9B, प्रथमोपदेशकविधिः समाप्तः; 10A, एवं परिकर्म्मविधिः समाप्तः; 22B, क्षेत्रविधिः समाप्तः; 25B, खातोदकविधिः समाप्तः।

6924.

गणितावली । *Gaṇitāvalī.*

आधार—तालपत्रं । ४८ पत्राणि ।

अवस्था—प्राचीना ।

प्रारम्भवाक्यं । ॐ नमः शिवाय ।

जयन्ति सर्व्वदा सर्व्वे सर्व्वज्ञाः सर्व्वपूजिताः ।
सर्व्वोपकारिणः शान्ताः सर्व्वद्वन्द्वविवर्ज्जिताः ॥
संख्या प्रवर्त्तते येषु + + + + समन्विता ।
प्रधानं तेषु सर्व्वेषु गणितं परिकीर्त्तितम् ॥
ज्ञातव्यं तु प्रयत्नेन कायस्थेन विशेषतः ।
यतोऽर्थार्ज्जनवैदग्ध्यं कायस्थेष्वेव संस्थितं ॥
प्रदीप इव कायस्थाः सर्व्वत्रोद्योतकारकाः ।
अतस्ते सन्निरुध्यन्ते सद्व्यापारेषु पार्थिवैः ॥
+ + + + + + केचिच्छास्त्रज्ञाः शास्त्रकारकाः ।
तेषां संक्षेपशास्त्रेषु + विज्ञानं प्रवर्त्तते ॥
अद्यापि संभवन्तीह बहव + + + दयः ।
गोत्रजैः प्रेरिताः केचित् केचित् पित्रादिवर्ज्जिताः ॥
क्लेशासहिष्णवः केचित् केचिद् विस्तरभीरवः ।
सत्वरं ज्ञातुमिच्छन्ति खानपानादिलुब्धाः ।
तेषां हिताय संक्षेपाद्गणितज्ञाने यत्नमाक्रियते ॥
+ + + किञ्चिद् व्यवहारसमुच्चयः ।
स्कन्दसेनादिभिर्यानि कृतानि विखिलं पुरा ।
अतिगूढानि शास्त्राणि दुर्ब्बोधानि बहु + + ।
व्यवहारो न तैः सर्व्वैरधुना दृश्यते क्वचित् ।
तस्माद्धिताय दुर्ब्बोधान् विधीन् सांव्यवहारिकान् ॥
व्यवहारोऽद्यापि लोके तान् वक्ष्याम्यनुपूर्व्वशः ॥

6925.

2734.

Substance, country-made paper. 10¼ × 5 inches. Folia, 39. Lines, 2. 15 on a page. Extent in ślokas, 1,140. Character, Nāgara of the 8th century. Appearance, discoloured.

It begins with extracts from Bhāskara's *Līlāvatī :*

श्रीगणेशाय नमः ।

कार्य्यः क्रमादुत्क्रमतोऽथवाङ्क-

योगो यथास्थानकमन्तरञ्च वा ।

इति संकलितव्यवकलितयोर्हस्तार्द्धकरणसूत्रम् । स्थानानि तु । एकदशशतसहस्रायुतलक्षप्रयुतकोटयः क्रमशः । अर्ब्बुदमब्जं खर्व्व-निखर्व्वमहापद्मशंकवस्तस्मात् जलधिश्चान्त्यं मध्यं परार्द्धमिति दश-गुणोत्तरसंज्ञाः । संख्यायाः स्थानानां व्यवहारार्थं कृताः पूर्व्वैः ।

1A, अथ गुणने करणसूत्रं सार्द्धवृत्तद्वयम् ; 2A, इति गुणकहारः, ागहारे करणसूत्रं वृत्तार्द्धम् ; 2B, इति भागहारः, वर्गविधौ करणसूत्रं ार्द्धवृत्तम् ; 2B, इति कार्यविधिः ; 3A, इति घनः । इति प्रथमोऽध्यायः ।

3B, अथांश सवर्णनं, तत्र भागजातौ करणसूत्रम् ; 3B, इति भागजातिः, ति व्यस्तत्रैराशिकम् ; 4A, इति द्वितीयोऽध्यायः ।

4A, अथ व्यवहाराय काश्चित् सामान्यसंज्ञा उच्यन्ते ; 6A, अथ नक्षत्रा-ातिः ; 6B, इति दिनरात्रिघटीज्ञानम् ; 10A, स्पष्टसूर्य्यदिनरात्रिमानानयन-कारः ; 10B, अथ लग्नसाधनम् ; 11A, इति ज्ञाते लग्ने घटिकानयनप्रकारः ; 1B, अथ वारादिषु सामान्यकृत्यानि ; 12B, अथ तिथिकृत्यानि ; 13A, इति िशिष्टोक्तानि तिथिकृत्यानि—अथ नक्षत्रकृत्यान्याह नारदः ; 14A, अथ लग्न-त्यानि ; 14B, अथ ताराबलाबलप्रकरणम् ; 16A, इति तिथिविषघट्यः ; ति वारविषघट्टः ; इति यमघण्टनक्षत्राणि ; इति मासशून्यनक्षत्राणि ; 19B, प्रयोक्तदोषाणां यथासम्भवमपवादाः ; 25B, अथ नौघटनचक्रमिदं ; मुद्रापातन-चक्रमिदं, ग्रहघटनचक्रमिदं, ग्रहधारणचक्रं, अथ नौचालनचक्रमिदं ; 26A,

नौकायात्राचक्रमिदम्; अथ शिल्पविद्यायां, शिल्पविद्याचक्रमिदं, अथ नृपपुर प्रवेशे, गोक्रयविक्रयचक्रमिदं; 26B, अथ पशुरक्षास्थितिवेशनेषु, अथ दधिमन्थने, अथ अश्वादिरोहणचक्रम्; अथ हस्तिस्नाने; 27A, इति हस्तिस्नानचक्रम्; अथ जलाशयखननचक्रम्; अथ कूपचक्रम्; 27B, अथ जलाशयप्रतिष्ठामुहूर्त्त-चक्रम्, क्षौरचक्रम्; 28A, इति कोषसंग्रहचक्रम्; 29A, हलप्रवहणचक्रम्, वीजोप्तिचक्रम्, धान्यरोपणचक्रम्; 29B, स्तम्भस्थापनचक्रम्, धान्यस्थापनचक्रम्; खले स्तम्भस्थापनम्; धान्यमर्द्दनचक्रम्, धान्यराशिचक्रम्; 30A, धान्यवृद्धि-चक्रम्, इक्षाद्यारोपचक्रम्; 30B, क्रयविक्रयचक्रम्, धर्म्मक्रियाचक्रम्; 31A, वीराभिचारसिद्धिचक्रम्; 31B, औषधचक्रम्, आरोग्यस्नानचक्रम्; 32A, धनुर्विद्याचक्रम्; मैत्रीचक्रम्, परीक्षाचक्रम्, सङ्गीतनृत्यादिचक्रम्; 32B देवताकृतिचक्रम्; 33A, होमाकृतिविचारचक्रम्; 37A, इति संक्रान्तिप्रकरणम्

It is not a regular work, being an astrologer's *vade-mecum*, with topics of elementary arithmetic and astronomy.

6926.

B. वर्षपद्धतिः (सुधीरञ्जनी)।

Varṣapaddhati (Sudhīrañjanī).

By Keśava.

Substance, country-made paper. 11 × 4¾ inches. Folia, 11. Lines 10 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Saṃvat 193? Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः।

गिरीशं दिनेशं गणेशं जिनेशं
रमाकान्तनाथं वा गुरुं वैद्यनाथम्।
प्रणम्याभिमाद्वस्य रीति(?) ब्रुवेऽहं
सुधीरञ्जनी केशवः संमुदे हि॥

अशुद्धमत्र शोध्यतां विलोक्य हे द्विजोत्तमाः ।
विचार्य्यतामियं स्वसम्यगुक्तिवत्समा मया ॥ (?)

2A, इति श्रीसुधीरंजन्यां केशवदेवशोदितायां वर्षपद्धतौ अग्रिमाब्दसमय-
स्थूलेन्दुमासतिथ्यानयनाध्यायः । १ ।

4B, इति श्रीसुधीरंजन्यां केशवदेवशोदितायां वर्षपद्धतौ मध्यमग्रहाध्यायः;
5B, इति सुधीरञ्जन्यां सूर्य्यचन्द्रस्पष्टीकरणं; 8A, ० भौमादीनां स्पष्टीकरणं ।

The MS. ends :

अथ सुगमप्रकारेण सारणी तनुदिनसाधनं इष्टशुभं १८३७
माघ शुक्ल ११ ।

Left incomplete.

Cp. Bik. No. 750.

6927.

10476. वाक्यकरणम् (*or* लघुगणितम्) ।

Vākyakaraṇa (or *Laghugaṇita*).

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 5. Lines, -14 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date, Sam- 1696. Appearance, old and discoloured. Complete.

A manual for astronomical calculations, based on hāskara's work.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः ॥ श्रीकार्त्तवीर्य्यार्ज्जुनाय नमः ॥
प्रणम्य करिशैलस्थमदः कमलालोचनम् ।
भास्करीयानुसारेण गणितं क्रियते लघु ॥

अथ वाक्यकरणं ।

षष्ठिरष्टादशगुणितं अपगतसंवत्सरेण संमिश्रम् ।
नगगगनाब्धिसमेतं प्रकाब्दप्रमाणं विजानीयात् ॥

2A, इति वाक्यकरणे प्रथमोऽध्यायः; 3B, ० द्वितीयोऽध्यायः; 4B ० तृतीयोऽध्यायः; 5B, ० चतुर्थोऽध्यायः।

It ends :

दिनोदितं ध्रुवाच्छोध्यां गते योज्यं तथैष्यति।
तत्कालचन्द्रपातार्कैः पुनः क्रान्तिः पुनर्दिनम्॥
यदा क्रान्तिसमे स्यातां पातमध्ये तदा भवेत्।
तत्कालचन्द्रमार्त्तण्डाभुक्तलच्चणकौमुदे॥
गत्यन्तरांशकाप्तं मानार्द्धं रविचन्द्रयोः।
स्थित्यर्द्धनाडिकादि स्यादाद्यंतौ हीनसंयुतौ॥

Last Colophon :

इति वाक्यकरणे पञ्चमोऽध्यायः।

Post-colophon :

लि० प्रयागदत्तेन रत्नपुरे सं १९८६ चैत्रशुक्ल।

6928.

5495. वीरमित्रोदयः। *Vīramitrodaya.*

By Rāma Daivajña, with a commentary by Śiva.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 54. Lines, 1 on a page. Extent in ślokas, 1,500. Character, Nāgara of the 19 century. Appearance, discoloured. Complete.

An astronomical work called '*Karaṇa*'.

Beginning :

Text :

नत्वा रामो गणेशानं गुरुं सूर्यं सरस्वतीम्।
वीरमित्रोदयं ग्रन्थं करोति विदुषां मुदे॥

Commentary :

गुरुभ्यो नमः ।

नत्वा गणेशं पितरौ गुरुं च
सिद्धान्तचिन्तामणिसंज्ञकस्य ।
ग्रन्थस्य सोदाहरणां करोमि
टीकां शिवः शिष्यजनस्य तुष्ट्यै ॥

तत्रादौ ग्रन्थकृदिष्टदेवतानमस्कारपूर्व्वकं मङ्गलमाचरन् प्रयोजनमाह ।

रामो विदुषां मुदे ज्योतिर्वित्सन्तोषाय वीरमित्रोदयं ग्रन्थं करोतीत्यन्वयः । etc. etc.

इदानीं कियति शालिवाहनशके ग्रन्थप्रारम्भः ? तस्माच्छकाद्ग्रन्थगताब्दानां ततः कलिगताब्दानां सृष्टिगताब्दानां च आनयनमाह ।

Text :

शाकः सप्तयुगेषु-चन्द्ररहितः शास्त्राब्दपिण्डो भवेत्
तर्काश्वाग्नियुगान्वितः स हि भवेज्जातोऽब्दसङ्घः कलेः ।
व्योमाभ्राभिशराष्टसिन्धुरशरार्थाद्रीन्दुभिः संयुतः
स स्यात् सृष्टिसमुद्भवोऽब्दनिचयः श्रीसूर्य्यसिद्धान्तजः ॥

Commentary :

उदाहरणेनैव व्याख्या । तत्रादौ पूर्व्वपीठिका । विक्रमार्कसमयातीतसम्वत् १६८८ शालिवाहनीयशके १५[४]७ सप्तयुगेषुचन्द्र १५४७ रहिते जातः शास्त्राब्दपिण्डः ६ अयं तर्काश्वाग्नियुगा-४७२६ न्वितः जातः कलेर्गताब्दनिचयः ४७३२ (?) अयं व्योमाभ्राभिशराष्टसिन्धुरशरार्थान्तेन्दु (?) १९५५८९००३२ । इदानीं चन्द्रध्रुवानयनमाह ।

End :

दैवज्ञरामेण कृते वीरमित्रोदयाभिधे ।
तद्व्याख्या शिवकृते + + सूर्य्यपर्व्वनिरूपणम् ॥
ग्रन्थसंख्या १२५० ।

6929.

8314. वेदाङ्गज्योतिषम् । *Vedāṅgajyotiṣa.*

With the commentary by Somākara or Śeṣanāga.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 520. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1883. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीशेषनागकृत(तं) ज्योतिःशास्त्रभाष्यं समाप्तं ।

Post-colophon :

स्वस्ति संवदष्टादशशताधिकसप्तविंशतितमेऽब्दे फाल्गुनशुद्धदशम्यां रवौ दिने श्रीवाराणसीवास्तव्यप[र]शुरामेश्वरसमीपे आभ्यन्तर-नागरज्ञातीययाज्ञिकदेवकृष्णात्मजकरुणाकृष्णेण लिखितमिति शिवं । एतदध्येतॄणां चिरंजीवित्वं भूयात् । यादृशमित्यादि । याज्ञिक-सर्व्वात्मजयाज्ञिकदेवकृष्णात्मजयाज्ञिकविजयकृष्णभ्रातृकरुणाकृष्ण-भ्रातृरविकृष्णस्य शुभमस्तु कल्याणमस्तु । साम्बशिवाय नमः । १८८३ मि० का० वदी १२ ग्रन्थसंख्यसीलोक ५०६ ।

The text in Kārikā form is a good work on Jyotiṣa for sacrificial purposes. (Vedāṅga Jyotiṣa ?).

Beginning (Commentary) :

श्रीगणेशाय नमः ।

अव्याकृतव्याकृतं यत्तदाद्यं त्रय्यात्मकं शब्दराशिं विशिष्टः ।
कालस्येदं कारणं यश्च स्मरं(?) भोगापवर्गसाधनं संप्रणम्य ॥ १ ॥
देशकालस्याविपर्य्ययाद्यदुत्पन्नार्थमङ्गमाद्यं तु ।
शास्त्रं ज्योतिषां नानाकुलकं प्रधानं सोमाकरोऽहं विवृणोमि ॥ २ ॥
लब्ध्वा ज्ञानं प्रातिभं बुद्धियोगा-
त्तदुत्थभाष्यं प्रचयो यस्य नास्ति ।
सर्व्वज्ञता नास्ति ममेति मत्वा
ज्योतिर्विदोऽन्यान् प्रणिपत्य मूर्ध्ना ॥ ३ ॥

यस्मादहं स्वप्रभावाप्रवृत्तो
होरायां गणिते च प्रगल्भः ।
तस्मादन्ये वस्तु सारं विदित्वा
कृत्स्नार्थार्थे कथयिष्यन्ति शेषम् ॥ ४ ॥

Then begins the text :

पञ्चसंवत्सरमयं युगाध्यक्षं प्रजापतिम् ।
दिनर्त्त्वयनमासाङ्गं प्रणम्य शिरसा शुचिः ॥
ज्योतिषामयनं पुण्यं प्रवक्ष्याम्यनुपूर्व्वशः ।
सम्मतं ब्राह्मणेन्द्राणां यज्ञकालार्थसिद्धये ॥

Commentary :

एतेन श्लोकद्वयेन शास्त्रकारोऽभिधेयभूतामिष्टदेवतां नमस्कृत्य वस्तूपन्यासं करोति ।

The text ends in 24A :

इत्युपायसमुद्देशो भूयोऽप्यह्नः प्रकल्पयत् ।
ज्ञेयराशिं गतान् व्यस्तान् विभजे ज्ञानराशिना ॥
—इत्युपायसमुद्देशः

After the commentary on the above śloka :

सोमसूर्य्यस्तृचरितं विद्वान् वेदविदश्नुते ।
सोमसूर्य्यस्तृचरितं लोकं लोके च सन्ततिम् ॥
लोकं लोके च सन्ततिम् ॥

The commentary ends :

तस्मादेतत् सुतरां विचार्य्य
मयोक्तमेतत् सकलं विदित्वा ।
यागात् फलं प्राप्नु[युः] श्रु[श्रो?]दितं यत् (?)
निर्म्मत्सरश्रौतकर्म्मप्रवृत्ता
दोषान् बहून् प्राप्नुयुरन्यथान्ये ॥

मयोक्तन्तं(क्तं?) भाष्यमस्य स्वबुद्ध्या
    यस्माद्गान्त(न?)मागमं पूज्यमानम् ।
तस्माच्छेषं तद्विदः कल्पयन्तु
    नमस्तेभ्यो ब्रह्मसूर्य्येन्दुभेभ्यः ॥
सोमाकरो (कारो) वेदविदुत्तकान्त (?)
    प्रातिभज्ञानागमभावबुद्धिः । (?)
ज्योतिःशास्त्रनाकुलिकेन संसा (?)
    शिष्या सञ्च(र्वं?)मात्मानं प्रवशिष्यन् ॥ (?)

Already published from Benares by the late MM. Sudhākara Dvivedī.

6930.

5299A. सिद्धान्तरत्नावली । *Siddhāntaratnāvalī.*

(Karaṇa).

By Rājanārāyaṇa.

Substance, country-made yellow paper. 18 × 4½ inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. The third leaf is missing. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।
हृदम्बुजे शास्त्रनिधिं विचिन्त्य
    निजेष्टदेवेन विकाश्यमाने ।
श्रीराजनारायणदेवशर्म्मा
    सिद्धान्तरत्नावलिकां प्रकुर्व्वे ॥
पञ्चेन्दुशैलेन्दुविहीनशाको
    वर्षो भवेदत्र मदीयबुद्ध्या ।
शाको नवागेन्दुकृशानुयुक्तः
    कलेर्भवत्यब्दगणो युगस्य ॥

वारादिकं विषुवस्य वाणो
वेदेषवक्षर्ककरौ मड़व्यौ । ५ । ५४ । २६ । ४६ ।
गम्यं मण्डीवाणविधू कुरामौ
मण्डीगुणौ वारिधिलोचने च ॥ १ । १५ । ३१ । ३१ । २४ ॥

4A, इति श्रीलश्रीराजनारायणदेवशर्म्मणा । खड़दहग्राम-निवासिना विद्याभूषणसंज्ञकेन रचितायां सिद्धान्तरत्नावल्यां ग्रह-मध्याधिकारः प्रथमोऽध्यायः । 4B, ग्रहाणां मन्दोच्चाधिकारो द्वितीयः ।

The third is not complete. Then there are five leaves arked 1 to 5 containing figures only.

6931.

5299B. **सिद्धान्तरत्नावली ।** *Siddhāntaratnāvalī.*
By Rājacandra.

Substance, country-made paper. 18 × 4½ inches. Folia, 6 of which the 5th is missing. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमः श्रीसूर्य्याय ।

लोकानां शरणं सुखामृतप्रदं रामं प्रणम्य स्वयं
उत्पत्तिस्थितिनाशकारणतमं मृत्युञ्जयं श्रीयुतम् ।
खड़दाग्रामनिवासिना द्विजवरश्रीराजचन्द्रेण या
कण्ठे भातु कृता च सा मतिमतां सिद्धान्तरत्नावली ॥
शाकः पञ्चनगर्त्तुचन्द्ररहितः शास्त्राब्दपिण्डो युतो
वेदांशेन खशून्यनागनवकै ९८०० रब्दाश्च समाहृतात् ।
शून्याभ्राग्नि ३०० कृतैः पलैश्च विशिखै ५ रष्टाब्धिभिः संयुतः
शैलेभ्या च हृतो नगे ७ विषुवतो वारादिकं जायते ॥

2B, इति श्रीराजचन्द्रविद्याभूषणविरचितायां सिद्धान्त-
रत्नावल्यां सङ्कलनादिनिर्णयः समाप्तः।

Last Colophon :

इति श्रीराजनारायणविद्याभूषणविरचितायां सिद्धान्त-
रत्नावल्यां ग्रच्छादि (?) निरूपणम्।

The authors of 5299A and B are evidently one and the same person and the manuscripts represent two different editions of one and the same work.

6932.

4586. सिद्धान्तशिरोमणिः (गोलाध्यायः)।

Siddhāntaśiromaṇi (*Golādhyāya*).

By Bhāskarācārya.

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 38 + 74. Lines 3 to 5 on a page. Character, Bengali of the early nineteenth century Appearance, fresh. Incomplete at the end.

38B, इति श्रीभास्करीयसिद्धान्तशिरोमणौ गोलाध्याये
प्रश्नाध्यायः समाप्तः।

Post-colophon :

पुस्तकं लिखितं श्रीलराजनारायणशर्म्मणा स्वाक्षरञ्चैतत्।

Then we have a separate pagination from 1 to 74.

2A, इति श्रीमहेश्वरोपाध्यायसुतभास्कराचार्य्यविरचिते
सिद्धान्तशिरोमणौ चन्द्रग्रहणाध्यायः पञ्चमः; 12B, ०त्रि-
प्रश्नाध्यायः; 32A, ०मध्यमाधिकारः प्रथमः; 50A, लघुगु
+ + दिप्रकरणम्।

Printed and published by the late MM. Bāpudeva Śāstrī. Several editions (printed) are available.

6933.

426. सिद्धान्तशिरोमणिः । *Siddhāntaśiromaṇi.*

With the commentary entitled वासनाभाष्यम् ।

Both the text and the commentary by Bhāskarācārya.

Substance, country-made paper. 10 × 3½ inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,300. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

It has the commentary on the first ten chapters of *Golādhyāya.* Then commences the Yantrādhyāya section of *Golādhyāya.*

The manuscript comes to an abrupt end after the description of two Yantras.

Already printed and published.

6934.

7922. सिद्धान्तसुन्दरः । *Siddhāntasundara.*

By Jñānarāja.

Substance, country-made paper. 10¼ × 4½ inches. Folia, 13. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1889. Appearance, fresh.

An elementary treatise on astronomical geography, based on the work of Śākalya Muni, etc.

Begins thus :

भाले यस्य कलानिधिर्मधुमिलद्भृङ्गावली गण्डयोः
कण्ठेऽहिर्विलसत्यलं पदयुगे गीर्वाणचेतोगुणाः ।
अद्यापि त्रिजगत्स्थितस्त्व[रभज]न्निर्विघ्नसत्सिद्धये
श्रीमन्मङ्गलमूर्तिमाद्यमलयं तं नौमि[भ]क्तप्रियम् ॥ १ ॥

यन्नामाद्यरश्मिभिस्तनुगतैः किं(चं)चत् कलावान् भवेत्
भुक्त्वांतनिशाकरो हततमास्तन्नोचरद्भिः क्रमात् ।
नत्वा तां भुवनेश्वरीमपि गुरून् सिद्धान्तसत्सुन्दरं
सुज्ञानन्दकरं करोमि चतुरं ज्ञानाधिराजः स्फुटम् ॥ २ ॥

यन्नारदाय कथितं चतुराननेन
ज्ञानं ग्रहर्क्षगतिसंस्थितिरूपमग्र्यम् ।
शाकल्यसंज्ञमुनिना निखिलं निबद्धं
पद्यैस्तदेव विवृणोमि सवासनं स्वैः ॥ ३ ॥

ब्रह्मार्केन्दुवशिष्ठरोमकपुलस्त्याचार्य्यगर्गादिभि-
स्तन्त्राण्यष्टशतानि तेषु गहनः खेचारिकर्मक्रमः ।
तद्रत्नाकरवासनाम्बुतरणे सिद्धान्तपोताः कृताः
श्रीमद्भोजवराहजिष्णुजचतुर्व्वेदाचार्य्यसद्भास्करैः ॥ ४ ॥

etc. etc. etc.

5B, इत्थं श्रीमन्नागनाथात्मजेन
प्रोक्ते तन्त्रे ज्ञानराजेन रम्ये ।
ग्रन्थागाराधारभूते प्रभूते
गोलाध्याये लोकसंस्था निबद्धा ॥

इति श्रीमत्सकलसिद्धान्तवासनाविचारप्रचुरतरापराशास्त्रदृश्या-भिज्ञदैवज्ञज्ञानाधिराजग्रथितसिद्धान्तसुन्दरवासनाभाष्ये सुजन-भूषणैकभूष्ये ज्ञानाधिराजदैवज्ञसूनुपण्डितचिन्तामणिविरचिते ग्रह-गणितचिन्तामणौ गोलाध्याये भुवनकोषे संस्थानव्यावर्णनं नाम प्रथमाधिकारः ।

In spite of the colophon, there is actually no commentary on the work by the author's son Cintāmaṇi.

The MS. is left incomplete.

It ends (after a śloka marked 22):

इत्थं ताराच्छाया मधुवाद्यं निरुक्तं ॥
श्रीराम ॥ सं १८८९ फाल्गुन कृष्ण ८ भौमे ॥
श्रीरामो जयति ॥

For a fuller description of the work see IO. Catal. No. 2901.

6935.

1435. *Siddhāntasundara.*

Folia, 8. 14 × 4½ inches. Lines, 14 on a page. Character, Bengali.

For the manuscript and for the work see L. 1767:

Post-colophon Statement:

समाप्तोऽयं गोलाध्यायः सिद्धान्तसुन्दरे। शाके १७१२ सन १२९९
साल सावन कृष्ण ६ रवौ समाप्तश्चायं ग्रन्थः।

6936.

8210. **सिद्धान्तसुन्दरः (गोलाध्यायः)।**

Siddhāntasundara (Golādhyāya).

By Jñānarāja, son of Nāga.

Substance, country-made paper. 13½ × 7 inches. Folia, 27. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1878. Appearance, old, discoloured and worm-eaten. Complete.

Post-colophon Statement:

संवत् १८७८ ॥ वेमासे सुकलपक्षे ॥ नउमी ॥ वार मतवार।

This is only a section of the work (*Golādhyāya*), which relates to astronomical geography. See L. 1767. For another section of the work (Bījagaṇitādhyāya) see W.p. 231.

But being written by an ignorant scribe, the present manuscript is almost useless.

6937.

7536. **सूर्य्यस्पष्टीकरणम् ।** *Sūryaspaṣṭīkaraṇa.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folium, one. Lines, 14, 14. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1839. Appearance, fresh.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

श्रीगणेशाय ।

सूर्य्यं चन्द्रं सद्गुरुं भक्तिपूर्व्वं
नत्वा वक्ष्ये सूर्य्यचन्द्रोद्भवं च ।
यत्नं पंचाङ्गाभिधं बुद्धिवृद्धौ
ग्राह्यं तज्ज्ञैर्युक्तमेतन्मयोक्तम् ॥

Colophon :

इति सूर्य्यस्पष्टीकरणम् ।

Post-colophon :

सं १८३९ मिती वैशाख वदि ९ शनौ लि० नागोरगच्छे ॥

6938.

8714. **सूर्य्यसिद्धान्तः ।** *Sūryasiddhānta.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1887. Old. Complete.

Complete in 26 leaves and in 14 chapters. It is an interlocution between Sūrya and Maya.

Post-colophon :

संवत् १८८७ शके १७५२ मार्गशिर मासे शुक्लपक्षे पञ्चमी मन्दवासरे लिखितम् ।

Published first by MM. Bāpudeva Śāstrī and Wilkinson n the Bibliotheca Indica Series.

6939.

5298.

Substance, country-made paper. 19 x 4½ inches. Folia, 235 by counting. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh.

A *vade-mecum* of a Jyotiṣi, containing portions of works such as *Sūryasiddhānta*, Bālakṛṣṇa's work on augury and so on. Most of the leaves are full of figures.

A batch of leaves numbering 33 contains the colophon :

इति श्रीसूर्य्यसिद्धान्ते मानाध्यायश्चतुर्द्दशः समाप्तो ग्रन्थः ।

Another batch of leaves numbering 11 contains the colophon :

छेदकाध्यायः षष्ठः समाप्तः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

One leaf only marked one, which begins :

ॐ नमो गणेशाय ॥

अव्यक्तमव्ययं सत्यमचिन्त्यं निर्गुणं गुणम् ।
आद्यं वदन्ति यं ब्रह्म महान्तो जगतीश्वरः ॥
श्रीमत्पण्डितवेदवृन्दकुशलो भूदेवमुख्यो महान्
श्रीदेवद्विजयाचकार्च्चनरतः श्रीकेशवाख्योऽभवत् ।
सद्विप्रेशशिरोमणिः स्वधनयुक् तस्यात्मजोऽभून्महान्
देवाख्यो जयति प्रगल्भमनुजैर्मान्यस्तु तस्यात्मजः ॥

दैवज्ञो हि वसन्तरायगणको नाम्ना धरादेवराट्
तज्जो वेदमुखाब्धिकादिनिपुणो ज्योतिःस्वरूपः सुतः।
चत्वारः शिशवस्तदात्मजनिजास्तेषु प्रियातिप्रियः
किञ्चिच्छास्त्रविचारसारनिपुणः श्रीबालकृष्णोऽस्म्यहम् ॥
श्रीदेवञ्च हरं गुरुं गणपतिं भागीरथीं भास्करं
स्वां देवीमपरां प्रणम्य पितरौ भ्रातृंश्च मूर्द्धानिशम् ।
प्रव्यक्तां प्रकरोति कौतुककरं हारं जनानां सतां
श्रीलीलारमणां मनोविहरणां श्रीबालकृष्णोऽस्म्यहम् ॥
शान्ताय द्विजपुङ्गवाय नमते भक्ताय शुद्धाय च
देयो वत्सरवासिने शुभकृते स्वाचारयुक्ताय च ।
श्रीलीलारमणो न देय इह वाण्यस्मै कदापि द्विजै-
र्द्याचेत् स्ववयोर्हितञ्च सकलं प्रश्नस्य नश्येत् फलम् ॥
वाक्यादीनखिलान् विचार्य्य शकुनान् प्रश्नक्षणो पृच्छके-
नोक्तार्णानिह देशदृश्यवयवान् कालं विमृश्य प्रधीः ।
एकस्थानयुतो विलोक्य अपरं दृष्टाभिलाषश्च (?)
(?) सदाचैवेह सुशास्त्रशस्त्रसुधरस्तूर्णं त्रिलोकीं जयेत् ॥

A batch of leaves numbering 25 contains a portion o Bṛhajjātaka with Bhaṭṭotpala's commentary. The leave are not marked.

Colophons :

(Text) :

होरायां नष्टजातकाध्यायश्चतुर्विंशः ।

(Commentary) :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां बृहज्जातकविवृतौ नष्टजातका ध्यायश्चतुर्विंशतितमः ।

इति श्रीभट्टोत्पल० जन्मविधिर्नामाध्यायः पञ्चमः ।
अनिष्टाध्यायो व्याख्यायते ।

Three leaves beginning:

अथ नवपुष्पोत्सवपत्रम् ।

Five leaves with the colophon:

इति समादिस्वरव्यादिग्रहपत्रम् ।

The rest of the MS. is without any colophon and seems to belong to no particular work or works.

6940.

6347. **सूर्य्यसिद्धान्तः ।** *Sūryasiddhānta.*

With the commentary entitled Kiraṇāvali.

By Dadābhai, son of Mādhava (Citpāvanajātīya).

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 1–44 + 1–87 = 131. There is no gap between the two paginations. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,900. Character, Nāgara. Dated, Saṃvat 1849. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon:

(Text):

इति सूर्य्यसिद्धान्ते पाताधिकारः ।

(Commentary):

इति श्रीचित्तपावनजातीयश्रीगङ्गाम्बकरमाधवात्मजश्रीदादाभाइकृते सूर्य्यसिद्धान्तविवरणे पाताधिकारविवरणम् । समाप्तम् ।—

Post-colophon:

ज्यैष्ठ वदि संवत् १८४९ ।

See Oxf., p. 326B. Aufrecht says the commentary was written in 1720 (?).

6941.

10758. सूर्य्यसिद्धान्तभाष्यम् । *Sūryasiddhāntabhāṣya.*

By Caṇḍeśvarācārya.

(With the text.)

Substance, Nepalese paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 166. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 4,980. Character, Newari. Date, N.Ś. 830 = 1710 A.D. Appearance, discoloured and old. Complete.

Beginning :

ॐ नमो भास्वते । श्रीगणेशाय नमः ।
नमः परमार्थैकरूपाय परमात्मने ।
स्वच्छावभासिताशेषभेदभिन्नाय शम्भवे ॥
यत्र भ्राम्यति शाम्यति त्रिभुवनं प्रोदेति निर्वासते
यत्रान्तः सदसद्विचाररचनाचर्चा न चर्चास्पदम् ।
यन्नो किञ्चन किञ्चिदुद्यतभयं यच्चोभयप्रोदितं
तद्वन्दे वचसामगम्यमखिलं रामेश्वरीगोचरम् ॥
यद्दृष्टान्तवशान्निरुत्तरपदः स्फारः परं जृम्भते
यत्पादाब्जरजोविमुक्तिकमला सर्व्वस्य कुर्य्याद्वशे ।
यत्संशीलितमो भिनत्ति निखिलं वाग्रश्मिभिर्निर्म्मले-
स्तस्मै श्रीसद्गुरवे नमः शिवपदस्फारस्फुरत्तेजसे ॥
श्रीमच्चण्डेश्वराचार्य्यैः सूर्य्यसिद्धान्ते भाष्यमारभ्यते । अल्पाव
शिष्टकृते भगवता यदाख्यातं वर्त्तते इदानीमपि तदेव व्याख्यायते
अचिन्त्याव्यक्तरूपाय etc. etc.

Last Colophon :

इति मैथिलवाजपेयसोमयाजिश्रीचण्डेश्वराचार्य्यविरचिते सूर्य्य
सिद्धान्तभाष्ये पञ्चदशोऽध्यायः ।

Date of the Author : 1100 of Śaka era = 1178 A.D.

Post-colophon :

संवत् ८३० फाल्गुन शुक्ल एकादश्यां ।

6942.

923. **सूर्य्यसिद्धान्तविवरणम् ।** *Sūryasiddhāntavivaraṇa.*

For the manuscript see L. 1817.

A commentary on the *Sūryasiddhānta* by Bhūdhara, on of Devadatta and grandson of Somaśarmā of Bharaıvāja Gotra, an inhabitant of Kāmpilya on the bank of the iver Ganges in Rohilkhaṇḍa. Surasindhu means the river Ganges and not Sindhu as explained by Rajendralāla and Eggeling. The opening verses are :

यस्योदये निखिलविश्वसहस्रपत्र-
मुज्जृम्भते भवति सङ्कुचितं तदस्ते ।
तं विश्ववन्द्यसुरवन्दितपादपद्मं
सव्येतराच्युतदृग्गं प्रणमामि सूर्यम् ॥१॥
काम्पिल्ये सुरसिन्धुबन्धुरतटे ज्योतिर्विदामग्रणी-
र्भारद्वाजकुलेऽमले समभवत् श्रीसोमशर्माह्वयः ।
तत्पुत्रो नृपवृन्दवन्दितपदः श्रीदेवदत्ताभिधः
कीर्त्या निर्म्मलयोग[ज्ञ]ताः समतनोद्यः पंक्तिः संख्यादिशः ॥२॥
भूधरस्तत्सुतः सूर्य्यसिद्धान्तं विवृणोम्यहम् ।
गुर्व्वोः पादयुगलकमलभ्रमरायतः ॥३॥
अथ निर्व्विघ्नेन प्रारी[ब्धे]प्सितसमाप्तिकामे[ा] निखिलजगदादिकारणभूतदेवं नमस्कारस्वरूपं शिष्टाचारकर्त्तव्यताकं मङ्गलमाचरति ग्रन्थकारः ।

अचिन्त्याव्यक्तरूपाय निर्गुणाय गुणात्मने ।
समस्तजगदाधारमूर्त्तये ब्रह्मणे नमः ॥ १ ॥
etc. etc. etc.

The manuscript extends up to 221 folia; paper measuring 14×5 inches; 10 lines on a page; bold writing; Nāgara character. The commentary exists up to verse 17

of Chapter XIV or the last chapter of the *Sūryasiddhānta*; the remaining verses are easy and require no explanation. The commentator has not probably thought it necessary to add his gloss to them.

As to the date of the commentator, he indicates it (*a*) as the *Kali* elapsed year, 4673=1494 Śāka=1572 A.D. vide folio 13, second half.

(*b*) Calculates the lunar eclipse on **आषाढपूर्णिमायां** in the "Creation" year, 1955884673=4673 *Kali* elapsed, i.e. the lunar eclipse on June 25, 1572 A.D. (vide folio 85).

(*c*) Calculates the solar eclipse which happened in Saṃvat 1629 [1627] **फाल्गुनामावस्यायां**=1491 Śāka **माघामावस्या** or on February 5, 1570 A.D. (vide folio 109).

Hence the date of the commentary may be taken as extending from 1572 A.D. for about one or two years.

Colebrooke's finding of this date was 1571-72 A.D. See IO. Catalogue No. 2782.

No further information of the commentator is furnished by any of the colophons at the ends of the chapters. It is a very valuable commentary on the *Sūryasiddhānta*. The date of the manuscript cannot be ascertained.

6943.

8815. **सूर्य्यसिद्धान्तविवरणम्।** *Sūryasiddhāntavivaraṇa.*

By Bhūdhara.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 52. Lines 11 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Old Incomplete.

Incomplete. Leaves from 1 to 52.

See IO. 580.

6944.

1600. *A commentary on the Sūryasiddhānta named*

गहनार्थप्रकाशिका । *Gahanārthaprakāśikā.*

By Viśvanātha Daivajña, son of Divākara Daivajña.

Substance, country-made paper. 11 × 4 inches. Lines 8 on a page. Character, Nāgara.

Complete in 133 folia.

The author was an inhabitant of Benares. He has calculated (*a*) an eclipse of the moon which happened in Śaka 1542, Mārgaśīrṣa Śukla 15, dated November 29, 1620 A.D. of Julian Calendar or December 9, 1620 A.D. of Gregorian Calendar. Folia 57.

Again he has calculated an eclipse of the sun which happened in Śaka 1532, Mārgaśīrṣa Kṛṣṇa 30, i.e. on December 5, 1610 A.D. of Julian Calendar or on December 15, 1610 A.D. of Gregorian Calendar.

The original verses of the *Sūryasiddhānta* are not generally quoted. The opening lines run thus:

> अचिन्त्येति ब्रह्मणे नमः इत्यन्वयः ब्रह्मणे देशकालत्रिविध-परिच्छेदशून्यायेत्यर्थः। किंभूताय अचिन्त्याव्यक्तरूपाय अचिन्त्यश्चासौ अव्यक्तरूपश्च तस्मै। etc.

The colophon on folio 115 runs thus:

> इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचिते सूर्य-सिद्धान्ते सोदाहरणव्याख्याने गोलाध्यायः समाप्तः।

Post-colophon:

> सं १८६९ शाके १७३४ तत्राश्विन शुक्ल ४ चतुर्थ्यां भृगुवासरे लिपीकृतरामकृष्णज्योतिर्विदेन।

For a description of the work see L. 2813.

6945.

4595. **रविसिद्धान्तमञ्जरी** *or simply* **सिद्धान्तमञ्जरी ।**

Ravisiddhāntamañjarī or *Siddhāntamañjarī.*

By Mathurānātha Vidyālaṃkāra.

Substance, country-made paper. 15 × 4½ inches. Folia, 12. Lines, on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali of the early nineteenth century. Appearance, old. Complete.

An elementary treatise on astronomy in metre.

It begins thus :

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणिपत्य जगद्विलोचनं रविसिद्धान्तमनोज्ञमञ्जरीम् ।

अबुधज्ञसुखावबुद्धये मथुरानाथकृतिर्विनिर्म्ममे ॥

इष्टः शकाब्दः क्षितिरामबाणरूपैर्विशुद्धः कथितोऽब्दपिण्डः ।

वारादिवृत्तं विषुवस्य रामो नवक्षिती पञ्चशरो युगाग्नी ॥

३ । १९ । ५२ । ३४ ।

गम्यं मही बाणविधू कुरामौ महीगुणौ वारिधिलोचने च ।

१ । १५ । ३१ । २४ ।

रविध्रुवं स्यात् प्रतिवर्षमीशौ नगेन्दवो रूपशरौ गजाग्नी ॥

११ । २७ । ५१ । ३८ ॥

It ends thus :

सिद्धान्तकल्पधरणीरुहमञ्जरीयं

कर्णे कृता कृतधियां मुदमातनोतु ।

यत्र स्फुटा दिनमणीन्दुमुखाः प्रकाम-

मुद्बोधयन्ति मुनयस्तमसा विमुग्धान् ॥

Last Colophon :

इति श्रीमथुरानाथविद्यालङ्कारनिर्म्मिता ।

सिद्धान्तमञ्जरी पूर्णा शनु + + भूम संपदि ॥ (?)

Post-colophon :

लिपिरियं राजनारायणदेवशर्म्मणः खड़दहनिवासिनः स्वाक्षरञ्च पुस्तकञ्च ॥

Printed already, available at Messrs. Meherchand Lakṣmandas's book-firm, Lahore.

6946.

3958. **सिद्धान्तमनोज्ञमञ्जरी** *or* **सूर्य्यसिद्धान्तमञ्जरी ।**

Siddhāntamanojñamañjarī or *Sūryasiddhāntamañjarī.*

By Mathurānātha Vidyālaṃkāra.

Substance, country-made yellow paper. 10 × 6 inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali in a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

This is of a type of astronomical work called *Karaṇa.*

Date of the author is 1531 Śaka = 1609 A.D. as found by Eggeling.

It begins :

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणिपत्य जगद्विलोचनं रविं सिद्धान्तमनोज्ञमञ्जरीम् ।

अवबोधसुखावबुद्धये मथुरानाथकृती विनिर्म्ममे ॥

इष्टः शकाब्दः क्षितिरामबाणाख्यैर्विशुद्धः कथितोऽब्दपिण्डः ।

वारादिकृत्तं विषुवस्य रामो नवक्षिती पञ्चशरो युगाग्नी ॥ इत्यादि

३ । १९ । ५२ । ३४ ।

It ends :

सिद्धान्तकल्पधरणीरुहमञ्जरीयं

कर्णे कृता कृतधियां मुदमातनोतु ।

यत्र स्फुटा दिनमणीन्दुमुखाः प्रकाम-

मुद्बोधयन्ति मुनयश्रमता विमुग्धान् ॥

Colophons :

3B, इति श्रीमथुरानाथविद्यालङ्कारनिर्म्मितौ ।
सूर्य्यसिद्धान्तमञ्जर्य्यां मध्यग्रीवादिनिर्णयः ॥
इति श्रीमथुरानाथविद्यालङ्कारनिर्म्मिता ।
सिद्धान्तमञ्जरी पूर्णा ग्रन्थक्रिदभूससंपदि ॥ (?)

Post-colophon :

श्रीराजीवलोचनदेवशर्म्मणो लिपिरियम् ॥

See IO. Catal. No. 2904. The IO. MS. reads ग्रन्थजिद्रूपसंसदि in the place of ग्रन्थक्रिद्रूससंपदि. Still the meaning is not clear. It evidently gives the date of the composition of the work. Eggeling says it was composed in 1609 A.D. But he has queried the statement.

6947.

2564. शेषवासना । *Śeṣavāsanā.*

By Kamalākara, son of Nṛsiṃha.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 31. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 825. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1852. Appearance, fresh. Complete. Prose.

The author wrote a work entitled *Tattvaviveka* on astronomy, to which the present work forms a supplement.

It begins :

जगत्सृष्टिरहूस्वा यदहंकारतोऽभवत् ।
तं नौमि वाक्प्रदं देवं ज्योतिषां गतिकारणम् ॥
यद्यत् स्वकल्पितं तत्तद् बहुधोक्तं सवासनम् ।
सिद्धान्ते यत्र तस्याहं वासनां वच्म्यथाधुना ॥

अथ तावन्मध्यमाधिकारे वासनोच्यते । तत्र बहुधाकार एव स्फुटेत्यवधिस्कोच्यते अहर्गणं वर्षमुखादिति यदा वर्षमुखादिष्ट-

दिनोदयं यावदहर्गणो वाराद्योऽयं ४ । ४५ अब्दादौ दिनाद्यं ० । १५ अब्दपोने रविरविरपघटिकाः षष्टिमुद्धा अहर्गणो नियमेनावयवोऽस्ति। अब्दपघटिकां १५ ते सौरवर्षान्तस्ततोऽहर्गणादाद्यन्तं यावन्नविवार एव ।

It ends :

प्रोक्तक्रमेणैते हराङ्का यथोदाहरणे २ । ३ । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ । ६ । तत्रैते २ । ३ । ४ । दूरीकृता अग्रिमेषु निःशेषभजनात् शेषाङ्काः ५ । ६ । ७ । ८ । ६ । अत्राद्यौ ६ । ८ । द्यपवर्त्तनसम्भवात् तयोर्वृद्धत्वाद्यथानुपपत्त्या अपर्ह्मपवर्त्तितः ५ । ३ । ७ । ८ । ६ । अत्रायमपि तद्युक्तः । अग्रिमे निःशेषभजनात् । शेषाः ५ । ७ । ८ । ६ । एते दृष्टा इति तद्घातः २५२० अयमल्पोऽयं सर्व्वनिःशेषभजनार्हं उपपन्न इति स्पष्टम् । श्री ।

स्वोक्ततत्त्वविवेकस्य मयेयं शेषवासना ।
कथिता तद्विदां प्रीत्यै सुबोधोत्कृष्टजीविनाम् ॥
श्री ॥ श्री ॥

The authorities consulted :

6A, भास्कर; 13A, आकर and Sārvabhauma; 21A, देवर्षि; 26B, सिद्धान्तशिरोमणि.

Colophon :

इति श्री सकलगणकसार्व्वभौमश्रीमन्नृसिंहात्मजकमलाकरविरचिता शेषवासना सम्पूर्णा । संवत् १८६२ ।

Topics :

1B, अथातो मध्यमाधिकारे वासनोच्यते; 2B, अथ वास्तवावास्तवासंतरोदंतरप्रसङ्गे तिथ्यादिस्वनुपपत्तिवासना; 6B, ज्योत्पत्तौ वासना अथ स्पष्टाधिकारे वासना; 7B, अथ त्रिप्रश्नगणिताधिकारे वासना; 12A, गर्भवृत्तसूत्रस्पष्टवृत्तसूत्रयोर्योजितात्मकयोर्वासना; 12B, अथ स्वोदयक्षितिजात्सूर्यस्य नतोन्नतकाल-

ज्ञानवासना ; 13A, अथ बिम्बाधिकारे वासना ; 13B, अथार्कतौल्ये चन्द्रबिम्बस्य च छायावशात्पूरावलपाद्य कृत्या ग्रहबिम्बवासना—अथ प्रभाधिकारे ग्रहबिम्बगोलच्छायानयनवासना ; 14A, अथ बिम्बान्तरसूत्रानयनोपयुक्तं स्पष्टाख्यं ग्रहाकोंत्तरमुक्तं तद्वासनोच्यते ; 15B, अथोदयास्ताधिकारे वासना ; 17B, अथायनदृक्कर्मग्रहवासना ; 18A, अथ बिम्बग्रहादयानयनदृग्ग्रहायनवासना ; 19A, अथ कालादिदिक्कर्मवासना ; 19B, अथ चन्द्रार्कग्रहणासम्भववासना 20B, अथ चन्द्रदृक्क्षेपसाधने सार्व्वभौमप्रकारेण अत्राभातीत्यादिषु वासना ; 21A, अथ देवर्षिमते चन्द्रार्कपरिलेखवासना ; 21B, अथ ग्रहयुतौ दृग्लंबनानयनवासना अथ पाताधिकारे वासना ; 23A, प्रश्नोत्तरवासना ; 29B, अथ वर्षाप्रकृत्युदाहरं भास्कराभिमतकनिष्ठायनवासना ।

6948.

6340.

Substance, country-made paper. 8 × 3¾ inches. Folia, 19. Lines, on a page. Character, Nāgara. Dated, Saṃvat 1846. Appearance, new.

Two expositions of *Pātasaṃsādhana* or *Pātasāraṇī* a work on astronomy by Gaṇeśvara—one metrical by Divākara Daivajña, and the other illustrative (in prose) by Viśvanātha, son of Divākara Daivajña.

I. Fol. 1–4 every one of which is marked पादसारणी or पातसार ।

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमच्छिवाख्यं गणितज्ञचक्र-
चूडामणिं सज्जनवृन्दवन्द्यम् ।
विदुर्विदो यं धिषणेन तुल्यं
नौमि नित्यं धिषणाप्तिहेतोः ॥ १ ॥

पादे[ः] कृतं विवरणं खलु तस्य पात-
    संसाधनस्य पुरुषवर्य्यगणेश्वरेण ।
सिद्धान्तयुक्तिपरिशीलनशीलनिष्ठै-
    र्निःसंशयं तदवगन्तुमशक्यमेव ॥ २ ॥
तस्मान्नृसिंहसुतवर्य्यदिवाकराख्यः
    श्रीमच्छिवाख्यचरणाम्बुजचञ्चरीकम् (राकः) ।
निःसंशयार्थबहुलैर्विवृणोमि पद्यै-
    र्भाव[ः] समस्तमपि सुज्ञगणेश-सूक्तः ॥

Then it goes on :

सिन्धुसिन्धुनिगमेन्दु १४४४ शीनतः
    शालिवाहनशकेऽब्दसंचयः ।
तस्य खाभ्रयुगभाग ४०० वर्ज्जितान्
    शंकरान् ११ कुरु च सार्द्धसिद्धकान ॥ २४ । ३० । ४ ।

End :

सांवत्सरायन + + + गणेश्वरेण (?)
    यत्क्रान्तिसाम्यानयनं निबद्धां
केनेरितुच्छ्रै विवृतिस्त्वदीया
    दिवाकरोक्ता समगात् समाप्तम् ॥ २८ ॥

Colophon :

इति दिवाकरदैवज्ञकृते पाताधिकारः समाप्तः ।

The next three leaves—marked 5-7—are full of astronomical tables.

II. Begins in the 8th leaf.

Here we have also the text.

Beginning (Commentary) :

पातसारणीकस्योदाहरणम् ।—
नत्वा विश्वेश्वरं पातसारण्या विवृतिः स्फुटा ।
क्रियते विश्वनाथेन मन्दबोधाय सम्प्रति ॥

(Text):

वेदाब्धीन्दु । १४४४ । वियुक्शकाद्गुणा । ३ । हृतात् खाश्वा । २० । भगाद्यन्विता
षड्रा । ११ । सार्द्धजिनाश्व । २४।३० । सावयवके तत्तुल्ययोगे गते ।
पातं स्याद्व्यतिपातवैधृति + + हेतायुतेर्नाडिका:
षष्ट्या । ६० । मां खखटीगुणाः स्फुटतरास्तस्मादमी + थकः ॥

(Commentary):

वेदाब्धीन्दैश्चतुश्चत्वारिंशदधिकचतुर्दशशतैर्वियुक् रहितः……
etc. etc.

18B. The last but one verse of the text:

तोयाद्रादितिगे रवौ वदितिभाच्चेद्वादशार्द्धेथगु-
ज्येष्ठापुष्यमृगेऽहिभाष्टकगतः श्रुत्यां मघा षट्कगः ।
मैत्रांत्यार्द्धकभे चतुर्षु करतो य(?)थो वैश्वमूलादिगे
पुष्यैकादशगस्तदा नहि भवेत्पातो ध्रुवे मिश्रये (?) ॥

This verse is marked 10.

Commentary:

यस्मिन् योगे पातो नहि भवेदिति प्रत्येकं संबंधः …………
etc. etc.

But the commentary of this śloka is marked 11, and accordingly the last śloka is marked 12, which runs:

नंदिग्रामनिवासि केशवो
नानाशास्त्रकलाकलापवित् ।
तत्सूनुर्निरमा (सुनुर्निरिमा) द् गणेश्वरः
पंचांगादितिपातसाधनम् ॥ १२ ॥

Then we have the following colophon:

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदेवज्ञविरचिता पातसाधन-
विवृतिः समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १८४६ वैशाख शुदि १० शुक्रे लिखितं

Then we have the following added by a later scribbling hand :

पं रामेश्वरेण स्वकार्थं पौत्रप्रपौत्रार्थं च । श्रीरस्तु शुभं भू ।

This portion is marked throughout पा. सा. उ.

6949.

7924.

An unnamed pamphlet by an unknown author.

Substance, country-made paper. 8¾ × 4¾ inches. Folia, 6 (but really 5). Character, modern Nāgara. A complete pamphlet.

श्रीगणेशाय नमः । अथ पूर्वं श्रीसूर्य्यप्रोक्तो ज्योतिरागम एकविध एवासीत् स चानन्तरलेखकाध्यापक [ध्य] ध्येतृदोषैरनेकधा जात इति प्रतीयते स्वमागमस्यानेकविधत्वे बुद्धिमद्भिः पूर्व्वाचार्य्यैर्यो य(ः) आगम उपपत्तिमानुपलब्धः स स्वीकृतः यो यस्योपपत्त्या ग्रहीतुं दुःशक [ऽ]ः स स्वस्वबुद्ध्या तत्तत्कालोपलब्ध्यनुसारेणाङ्गीकृतः अतएवात्र गणितस्कन्धे उपपत्तिमानेवागमः प्रमाणमिति ।

यस्मिन् पक्षे यत्र काले दृग्गणितैक्यम्
दृश्यते तेन पक्षेण कुर्य्यात् तिथ्यादिनिर्णयम् ।

इति चेत्यादि शास्त्रं युक्तियुक्तमेव स [स] मये गणितस्कन्धो महामतिमद्भिरुपलब्ध्यनुसारं मुहुर्मुहुश्चालितः खिलत्वं न यास्यतीति स्पष्टम् । अथेदानीमत्र ज्योतिष्करणग्रन्थयोक्तं ग्रहास्तोदययोगग्रहणादिकं न व [घ ?] टत इति सर्व्वजनप्रसिद्धम् । etc.

It is a small pamphlet which recommends a correction of astronomical constants as found in the *Sūryasiddhānta* and other scientific Hindu Siddhāntas.

Written in (षोडशोत्तरपञ्चदशमिते शालिवाहनशककाले)

The Śaka year 1516 or 1594 A.D. speaks of a lunar eclipse happening on the Vaiśākha full-moon day.

The author concludes by making the following remark:

तस्मादत्र गणिते यस्मिन् यस्मिन्नंशेऽन्तरमस्ति तस्मिंस्तस्य परिवर्त्तनावश्यं परिष्कारो विधेय इति शिवम् ।

Colophon :

श्रीशालिवाहनशाके १७८३ विक्रमार्क सम्वत् १९१८ आश्विन कृष्णा ति ४ चन्द्रे विद्याधरेण लिखितं काश्यां ।

I. JYOTIṢA—SAṂHITĀ (NATURAL ASTROLOGY).

6950.

74. केतूदयफलम् । *Ketūdayaphala.*

This is an incomplete MS. and is well noticed in L. 858. It is a work on comets and their effect on the terrestrial affairs.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

उदयास्तमयं केतोर्गणितेन प्रकाश्यते ।
ज्ञातुं ख-दिव्य-भौमाश्च यतस्ते त्रिविधा मताः ॥ १ ॥

एकोत्तरशतं त्वेके सहस्रम यद्ध [युतं] विदुः ।
एकश्च बहुधा भाति प्राह वै नारदो मुनिः ॥ २ ॥

यावन्त्यहानि दृश्यन्ते तावन्मासे फलं भवेत् ।
मासैः समाश्च विज्ञेया इत्यूचुर्मुनयः किल ॥ ३ ॥

सुस्निग्धो रुचिरः सूक्ष्मो ऋजुः शुक्लः शुभप्रदः ।
विपरीतश्चाशुभः केतुस्त्रिशिखेन्द्रधनुःप्रभा ॥ ४ ॥

Folio 14 ends thus :

प्राजेशनक्षत्रगते कलानिधौ
शुभाश्च वाता गगनं निर्म्मलम् ।
मृगाश्व(?)गाशान्तदिगानना यदा
नन्दन्ति लोका सुखिनस्तदा स्युः ॥
मञ्जिष्ठांशुककौशेयस्वर्णक्षौद्रसमप्रभाः ।
आच्छिन्नमूलाः सुस्निग्धाः शु........ Incomplete.

6951.

7148.

Substance, country-made paper. 8¼ × 4 inches. Folia, 33. Lines, 12 o
a page. Character, Jaina Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh

A *vade-mecum* of an astrologer in Sanskrit and i
Hindi topics.

Beginning:

अथ सपुच्छसशिखकेतुतारोदयफलं; 2B, इति केतूदयप
समाप्तं; 3A, इति सूर्य्यपुत्रफलं; इति यमसूत्रफलं; 3B, इ
केतूदयफलं; 4A, इति प्रसूतिः; 4B, इति षट्प्रा
बंधन्टपाः; 5A, इति राजमन्त्रिज्ञानं; इति चौरज्ञानं; व
सभाचौरज्ञानं; 5B, अथ पुत्रपुत्रीज्ञानं; अथ पुरुषस्त्रीजन
पत्नीकथनं; अथ मृतजीवितपुरुषस्त्रीज्ञानं; अथ मृत्युज्ञा
7A, इति द्वादशलग्नायुर्विचारः; 8A, इति ग्रहणं; अथ दि
प्रवेशकुण्डलिकाभावाध्यायो लिख्यते; 8B, इति रविभावफ
9B, इति चन्द्राहफलं; 10A, इति भौमफलं; 10B, इति बु
फलं; 11B, इति गुरुफलं; 12A, इति भृगुफलं; 12B, इ
शनिफलं; इति दिनप्रवेशकुण्डलिकाभावाध्यायः संपूर्णः; 14A,
अथ चन्द्रस्पष्टकरणविधिः; 20A, अथ व्रतविधिः; इत्ये·
कादशीव्रतं; 20B, अथ मुहूर्त्तपरिहारः; 21A, अथ ग्रहण·
वार्त्ता; 23A, संपूर्णं ग्रहणं; 23B, अथ लघुमहादेवीग्रह·
स्पष्टकरणं 25A, इति श्रीलघुमहादेवी समाप्ता।

Foll. 25B–31 are full of astrological tables anc
diagrams.

32A, अथ मुष्टिज्ञानप्रश्नः; अथ द्रेष्काणफलं; अथ रस·
लक्षणं; 32B, अथ गर्भचिन्ता; अथ विद्याचिन्ता; 33A, इति
नारदसंहितायां प्रश्ननिरूपणं समाप्तं; अथ प्रवासाध्यायो लिख्यते।

The MS. ends abruptly.

6952.

8212. खवायन *or* रोमकसिद्धान्तः ।

Khavāyana or *Romakasiddhānta.*

Substance, country-made paper. 12 × 6 inches. Folia, 29. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :

ॐ नमः श्रीकृष्णाय । श्रीरोमकसिद्धान्ताय नमः ॥

धूम्रपुत्रं रोमकाचार्य्यो वदति ।

पुनरेव प्रवक्ष्यामि शृणु पुत्र प्रयत्नतः ।

सप्तद्वीपावती पृथ्वी आकार तस्य विस्तरम् ॥ १ ॥

जम्बुद्वीपं कुशद्वीपं चन्द्रद्वीपमथापरम् ।

शाल्मलं क्रौञ्चगोमेदपुष्करं च तथापरम् ॥ २ ॥

अशीकोटि भवेत् संख्या जम्बुद्वीपस्य मण्डलम् ।

त्रिकोणं मंडला भूमिः शकटाकारः प्रवर्त्तते ॥ ३ ॥

कुशद्वीप भवेत् संख्या प्रमाणं कोटित्रिंशति ।

मण्डलं धनुषाकारं योजनानां प्रमाणतः ॥ ४ ॥

चन्द्रद्वीप भवेत् संख्या षष्ठि कोटित्वमेव च ।

चन्द्राकारार्द्धरूपेण प्रमाणं शास्त्र वर्त्तते ॥ ५ ॥

उत्तर गोल भवेत् संख्या षष्ठिः कोटिप्रमाणतः ।

चतुःकोणं मत्स्याकारं देवता तत्र वर्त्तते ॥ ६ ॥

पूर्व्वगोलपरिज्ञान कोटिपञ्चाशमेव च ।

वर्त्तुलं ज्ञायते रूपं शब्दशास्त्रः प्रवर्त्तते ॥ ७ ॥

विंशकोटे सुविस्तारे क्रौञ्चद्वीप प्रवर्त्तते ।

खड्गाकारं भवेद्रूपं वदते शास्त्रमागतः ॥ ८ ॥

शाल्मलीद्वीप भवेत् संख्या त्रिंशत् कोटि भवेत् सदा ।

मण्डलं मण्डलाकारं शृणु धूम्र प्रयत्नतः ॥ ९ ॥

सप्तद्वीपावती पृथ्वी प्रमाणं कथितं मया।
एकद्वीपस्य विवरं अघोरं च रसातलम्॥ १० ॥
सप्तद्वीपप्रमाणन्तु श्रीखण्डेश संस्थिता।
जम्बूद्वीपप्रमाणन्तु + + + + + + ॥ ११ ॥
नवखण्डा भवेत् पृथ्वी कथयामि सविस्तरम्।
देशाश्च नगरग्रामाः प्रमाणं शृणु पुत्रक॥ १२ ॥

प्रथमं जम्बूद्वीपे पूर्व्वस्यां दिशि। पूर्व्वदेश। गौड़देश। कान्यकुब्ज। कलिंग। गोलावंगाल। कुरंग। राढ। वारन्द्र। यमुनाकच्छ। खस् +। अन्तर्वेदि]। मागध। मध्यकुज। डाहल। कामिरु। पौण्ड्र। पाञ्चाल। सूरसेन। जालंधर। लोहितपुर। तथा पश्चिमायां दिशि। पश्चिमदिशे सिन्धव। कूल। वलंभ। सौराष्ट्र। कुंकुन। श्रीमाला। अर्व्वुद। मेदपाट। मरुदेश। कच्छ। मालवक। अवन्ति। पारियात्र। काम्बोज। तामलिप्त। किराल। शकट। सौरवी। वोकन॥ २१ ॥

उत्तरापंथ। गुज्जरकेकाश। नेपाल। टाक। कुरुक्ष। नाजिक। वर्व्वर। खस। कीर। काश्मीर। वर्ज्जर। हिमा[ल]य। लोहपुर। स्त्रीराज। मूलस्थान। गजस्थान। हवसोर॥ १७॥

दक्षिणापथ। मलयाचल। सिंहल। पाण्ड्य। कोशल। अर्व्वुद। अवन्थ्या। कर्णाट। द्रविड़। श्रीपर्व्वत। विदर्भ। विराटलाणी। भृगुकच्छ। मेकलक। कन्यातट। वाङ्गल। तापीतट। आभीर। वीरभुक्ति। क्रमावत। ताम्र। सागर। कराट। कोङ्कणी। पुलिन्द। भृगुकच्छ। मेकल। कान्यकातट। वाङ्गल। एकपाद। ऊर्द्धकर्णा। १९[?]

अथ जम्बूद्वीपमध्यदेशाः।

उदयगिरि। चीन। महाचीन। खुरासान। वलक। तवारिसान। सरवत। गौसाउर। जरिसान। ताविसान।

दमावदु । कंशान । इकुम । इतेक । हाण । भूमी ।
आणाहलुआण । मंसुलवल । सूलइणाक । वरकह । खा-
लम्ब । सिहलम्ब । वक्रुसुहाण । हलूआणी । अन्ताल्ली ।
अन्तवल । लसोकेरज । आजाज । माजीज । तरार ।
इस्कीर । फखाजिग । पुंजंद । मूषल । समकन्द । तुषार ।
षराजिम । उतेरज । उड्डिट्ट । षलात । रोम । खहक्रोम ।
अराटुलास । आजुम । जुम । जुरिजाण । सम्यकाह्वाण ।
षुखाहल । आलेणजस । कुरूंतिहीण । तुरिआण । तगर ।
जजाइण । सकाली । समुद्र । अरव । आणद । सताह-
साउथ । तुम्बलुह । ववुरिवण । दुफार । इथिरेमुइसिकार ।
सज्जण । वच्छण । किरात । नील । मिसर । इमामह ।
मदीषु । ताष्किक । जिदक । हराक । षानिल । सिक्काम ।
क्रियमाण । जीरत । आमुख । वसाउर । सिराज । छम्मुज ।
केस । आसिषिर । मसार । आदम । वासिथुक । वगदाद ।
वेथिलेह । मुकदम । कुरेमहिक्किसमुद्र । परासु । मावर ।
केसण । चीन । जम्माण । गोआसीर । अरिमीनीसार ।
मखुराणदेलिम । रूपशाखाकुशज । मणहाख । तिलंग ।
वलहख । चक्मद । हजालि । आरहि । वगहरंदि ।
मक्किवार । ११२ । इति जम्बूद्वीपमध्यदेशप्रमाणं कथितं ।

श्रीरोमकाचार्य्यो वदति ।

अष्टाविंशतिकोटीनां पट्टनानां प्रमाणतः ।
८ कोटि भवेत् संख्या नगराणां प्रमाणतः ॥

2B, last line :

यद्देशो यस्य ग्रहस्य भागे तद्देशं कथयाम्यहम् ॥

3B, इति श्रीखवायणे द्वादशराशिविभागेन देश ।

The 5th leaf reads into the 7th, while the 6th both with 11 and 12.

13A, इति खवायणे राशिगोचरं रोमकाचार्य्येण कथितं—

पुनरेव प्रवक्ष्यामि शृणु पुत्र प्रयत्नतः ।
वदति रोमकाचार्य्यो ग्रहयुद्धफलं तदा ॥

17A, इति मण्डलगतोत्पातपाकफलं--

अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि वृद्धगार्ग्येण भाषितम् ।
वदति श्रीरोमकाचार्य्यो धूम्रपुत्रं प्रतिप्रियम् ॥

धूम्र श्रूयतां । देवास्तु दितिजैः सार्द्धं स्पर्द्धमानेतिमानिनः ।
परस्परं महद् युद्धं चक्रुः सर्व्वे सुरासुराः ॥
ततो दैत्यगणैः क्रुद्धैर्देवाः सर्व्वे विनिर्ज्जिताः ।
... ...
पुरन्दराभिषेकार्थं बृहस्पतिरकल्पयत् ॥
... ...
वराहमिहिरेणोक्तं संहितायां सुविस्तरम् ।
प्रजानां नृपतेः सौख्यं महोत्पातस्य शान्तिदम् ।
अथानन्तरं प्रवक्ष्यामि शृणु धूम्र प्रयत्नतः ॥

As regards horoscopy, we are referred to *Bhadrabāhu* and *Janmapratāpanidhi*, compiled by one of the pupils of Romakācārya in fol. 19A.

20A, वदति श्रीरोमकाचार्य्यो पृच्छकज्ञानकेवलम् ।

21A, इति श्रीखवायणे जयपराजयपृच्छा ।

22A, इति श्रीखवायणे जकट् पृच्छा ।

23B, इति श्रीखवायणे आगमनपृच्छा ।

24B, इति श्रीखवायणे मृत्युयोगपृच्छा ।

25A, इति रोगपृच्छा ।

26A, इति खवायणे भावप्रकरणं ।

26B, इति खवायणे लाभपृच्छा ।

27A, इति श्रीखवायणे वारितवस्तुलाभपृच्छा ।

„ „ „ चौरज्ञानम् ।

27B, „ „ मृत्युज्ञानपृच्छा ।

28B, इति कुमारीलाभपृच्छा ।

„ इति खवायणे विवाहपृच्छा ।

29B, „ „ गर्भपृच्छा ।

„ इति खवायणे जलार्थपृच्छा । इति खवायणा सम्पूर्णा ।

In a later hand :

इति रोमकसिद्धान्तः समाप्तः :—

मालवीयरघुनाथेन सम्पादितम् ॥

6953.

5508. जैमिनिसूत्रकारिका । *Jaiminisūtrakārikā.*

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 264. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

It begins thus :

श्रीगणेशं भजे ।

उभयानुभयं पश्येश्वरान् स्वस्तु स्थिराश्वरः ।

समीपसंस्थितं राशि + + + स्त्रीन्यथाक्रमम् ॥ (?)

The MS. is very very corrupt. It relates to astrology and consists of 151 Kārikās.

4A, इति श्रीजैमिनीयकारिकायां प्रथमाध्यायस्य प्रथमः पादः ; 5A, ०द्वितीयः पादः ; 8B, ०तृतीयः पादः ; 9A,० प्रथमाध्यायस्य चतुर्थपादः, प्रथमाध्यायः समाप्तः ; 10A, द्वितीयाध्यायस्य प्रथमः पादः ; 12A, इति श्रीजैमिनीयसूत्रकारिकायां द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थः पादः ।

There is nothing to show that the work ends her We do not find also the second and third pādas of tl second adhyāya.

6954.

8713. **जैमिनिसूत्र काशिका ।** *Jaiminisūtra Kāśikā.*

By Malaivarma, the son of Ghanaśyāmanṛpati and Pārvati of तावम *Parvata.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 87. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Complete in 87 leaves.

It ends :

(Text):

चरदशायामत्र शुभः केतुः

(Commentary):

अत्र चरदशायां न सर्व्वत्र न वा सर्व्वदशायां नापि सर्व्वचरदशायां किन्त्वस्यामेव चरदशायां केतुनामा ग्रहः शुभ इत्येव ज्ञेयो न पापग्रहः तौरतौत्यर्थः। क्वचित्तु केतुर्लग्नं पापमपि शुभमेव ज्ञेयमित्याहुः ।

It begins :

अनालम्बे शास्त्राध्वनि कवयाया तेन रचये
न किं मे सञ्चारो भवतु वियति त्वं किमु नये ।
असौ सद्विश्वासात्प्रभवतितरां ग्रन्थरचने-
ष्व(स)मभ्यस्तेऽप्यन्वासुलभपरिबोधेऽपि चपलः ॥
तदुःखोद्धारार्थं विविधतरयत्नादव विधौ
प्रवृत्तिर्नृणां स्यात्कथमशुभविज्ञापनमते ।
सुबोधा नो वाणी भवति भगवज्जैमिनिमुने-
रतट्टीकां कर्त्तुं नृपतिवर एष प्रयतते ॥

भाष्यर्थविज्ञानवशान्मनीयसां
काशीनिवासादिविधौ प्रवृत्तये ।
श्रीमन्मलैवर्म्मन्टपः कृपाम्बुधिः
करोत्यलं जैमिनिसूत्रकाशिकाम् ॥

अथ प्राक्तनकर्म्म परिपाकस्यमाणः फलज्ञाने सति तन्निराकरण-शान्तिकाशीवासादिकर्म्मकरणेन जगतामेव उद्धारं चिकीर्षुः परम-कारुणिको जैमिनिमुनिः सम्यक् श्रवणाद्यभावेऽरण्यरुदितत्वापत्ति-भिया शिष्याणां विषयान्तरमनोविच्छेदरूपा यानसिद्धये (?) पठितृ-श्रोतॄणां प्रसक्तौ मङ्गलसिद्धये सकलशास्त्रकर्तृशिरोमणि भग-वत्सत्सदाशिवप्रतिपादको पदनिबन्धपूर्व्वकं (?) नृणां शुभाशुभ-विज्ञापकग्रन्थविशेषमनुष्ठातुमारभते ।

उपदेशं व्याख्यास्यामः

The colophon of the first chapter, leaf 34B :

यस्यासीन्नृपतिः पिता भुवि घनश्यामाभिधः पार्व्वती
माता ताकुमपर्व्वतो जनपदः सेव्यश्च सीतापतिः ।
तद्भूपालककल्पकल्पकमलैरस्मात्समभ्युद्गता
पूर्व्वाध्यायगताद्यपादविषया पूर्त्तिं गता काशिका ॥

The colophon in 75B :

यस्यासीन्नृ ... ...
... ...
... ...
आद्यध्यायगपूर्व्वपादविषया पूर्त्तिं गता काशिका

The third colophon in 87B :

यस्यासीत् etc.

आद्यध्यायगवह्निपादविषया पूर्त्तिं गता काशिका
not mentioned in Aufrecht.

6955.

10462. जैमिनिसूत्रव्याख्या । *Jaiminisūtravyākhyā.*

(With the text.)

By Nīlakaṇṭha Jyotirvid.

Substance, country-made paper. 9½ × 4¼ inches. Folia, 83. Lines, 1(on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh Complete.

The text has been printed in Bombay. It is a worl on horoscopy.

Beginning :

सृष्टिस्थित्यन्तकर्त्रीं हरिहरविधिभिः सेवितानन्ददात्री
नानातन्त्रोक्तमार्गैर्मुनिभिरपि धिया भालचन्द्रोज्ज्वलाङ्गी ।
आरक्ताभा त्रिनेत्रा शिवभवनिलया राजराजेश्वरी सा
वाचं नो व्यातनोतु प्रतिपदकठिने जैमिनिसूत्रसङ्घे ॥
विवस्वद्वंशाग्र्यावनिपतिवरः श्रीरघजितो
दयाम्भोधेर्वाचा तव करुणया जैमिनिमुने ।
निरालम्बे शास्त्रे जननि गिरिजे यास्यति न किं
सुटीकां मे कामो हृदि समभिपूर्त्तिं रचयितुम् ॥

The MS. ends abruptly in III.

6956.

4297. ज्योतिर्निबन्धः (संहितासारः) ।

Jyotirnibandha (Saṃhitāsāra).

By Kṛṣṇa.

(For the use of Śivarāya.)

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 90 of whic leaves 51 and 61 are missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara (the 17th century. Appearance, old and badly worn-out. Of the 90th lea there remains only a quarter. Incomplete at the end.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । ॐ श्रीसरस्वत्यै नमः ।

वेदाद्यं यान्तमर्द्धेन्दुं भालयुग्विन्दु तत्पुनः ।
मायनत्यं + + मार्गं मनुयस्य नमामि तम् ॥
अभीष्टफलदो देवः सर्व्वज्ञः परमेश्वरः ।
आदधातु गणाध्यक्षः स्थितिं मनसि नः सदा ॥
तिथ्यादिकालाधारस्वरूपां जगत्प्रसूत्यादिकहेतुभूताम् ।
कालत्रयज्ञानविधायिनीं तां वन्देऽहमाद्यामिह शास्त्रदेवीम् ॥
ब्रह्माचार्य्यो वशिष्ठोऽत्रिर्मनुः पौलस्त्यरोमशौ ।
मरीचिरङ्गिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥
च्यवनो माठरो गर्गः कश्यपश्च पराशरः ।
अष्टादशैते गम्भीरा ज्योतिःशास्त्रप्रवर्त्तकाः ॥
वराहमिहिराचार्य्यः श्रीपतिः सत्यभास्करौ ।
लल्लसूरिर्ब्रह्मगुप्तौ वैद्यनाथश्च रेणुकः ॥
एषां शास्त्राणि संवीक्ष्य सारमादाय वक्ष्यति ।
शस्यं ज्योतिषनिर्ब्बन्ध माहा+श्रीशिवो नृपः ॥
यथैवारोपयत्येकं श्रेयोऽथ सवृशं पथि ।
सत्स्वारामेषु शास्त्रेषु तथैनां विद्धि सत्कृतिम् ॥
गङ्गातोयं काचकूप्यादिसंस्थं
ग्राह्यं यद्वत्तद्वदेनं मदीयम् ।
शस्यं यत्स्याद्यासगर्गादिशास्त्र-
प्रोक्तं तत्त्वं नूनमत्रास्ति + + ॥

1A, इति श्रीज्योतिर्निबन्धे शास्त्रोपन्यासः; 3A, इति श्री-संहितासारे ज्योतिर्निबन्धे ज्योतिषप्रशंसा, 3B, ०दैवज्ञप्रशंसा ; 4A, ०मानप्रकरणम् ; 4B, ०संवत्सरप्रकरणम् ; 5A, ०मास-प्रकरणम् ; 8A, ०वारप्रकरणम् ; ०योगप्रकरणम् ; 11A, ०नक्षत्रप्रकरणम् ; 12B, ०उपग्रहप्रकरणम् ; 13B, ०चन्द्र-

तारावलप्रकरणम् ; 15B, गोचरप्रकरणम् ; 17A, ०गोचर-पदादिस्नानादिप्रकरणम् ; 18A, ०लग्नप्रकरणम् ; 22A, तिथ्या-दिविचारप्रकरणम् ; 24B, ०+++दोषो नाम प्रकरणम्; 27A, ०दोषकलाध्यायः ; 42A, इति श्रीमच्छाठशिवराजार्थे कृष्ण-विरचिते संहितासारे ज्योतिषनिबन्धे गन्तान्तमूलसार्पविचार-प्रकरणम् ।

We cannot examine the MS. further. It is too much worn out, to bear handling.

There are also the last three leaves of a manuscript of *Aṣṭottarīya*.

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

6957.

7820. **पराशरसिद्धान्तः ।** *Parāśarasiddhānta.*

Substance, country-made paper. 11 × 4¾ inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1946. Appearance fresh.

A mere fragment of a comprehensive work on Jyotiṣa, embracing three *skandhas*—Gaṇita, Horā and Saṃhitā—hitherto known only in quotations of Varāhamihira in *Bṛhajjātaka*.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमन्निर्गुणमव्यक्तं निरवद्यमरविप्रियम् ।
नमाम्यतर्क्यमाद्यन्तद् ब्रह्म विश्वोद्भवादिकृत् ॥ १ ॥
इदं सिद्धं शास्त्रमाद्येतत् संधावार्थः पराशरः ।
वीक्ष्य धर्मच्युतां भुक्तिमरविभ्यो लोकसत्कृते ॥ २ ॥

मिलित्वा मुनयः सर्व्वे कृतपूर्व्वाह्निकक्रियाः ।
पराशरमृषिं श्रेष्ठमभिजग्मुर्धृतायुधाः ॥ ३ ॥
अभिवन्द्य गुरुं सद्यः सुखासीनं हि शक्तिजम् ।
प्रसन्नहृदयं सम्यगिदमूचुस्तपोधनम् ॥ ४ ॥

मुनय ऊचुः ।

स्वामिन् सर्व्वज्ञ सर्व्वात्मन् लोकानुग्रहकारक ।
श्रोतव्यं मुनिशार्दूल नो वचः कृपया त्वया ॥
श्रुतिमूलमहो यत्र वेदाध्ययनपूर्व्वकम् ।
वेदाङ्गान्यपि सर्व्वाणि धर्म्मशास्त्राणि यान्यपि ॥
अधिश्रुतं यथाप्रोक्तं मैत्रेयाय पुरादरात् ।
+आरूपं तत्सर्व्वं+भात्येकम्नतेऽधुना ॥
तस्मादहमिदां तयत्(?) ज्ञानमन्यद्विशेषतः ।
श्रेष्ठमिष्टं हृदिस्थं नो कृपयाशु पराशर ॥
इत्युदीरितमाकर्ण्य मुनिभिस्तु महात्मभिः ।
प्रहस्यांजलिकृन्मान् वाक्यमेतदभाषत ॥

श्रीपराशर उवाच ।

साधु पृष्टं महाभागाः प्रसन्नोऽस्मीति यन्मुहुः ।
उच्छिष्टन्त्वनुदास्यामि वरयाशु यथेप्सितम् ॥

ऋषय ऊचुः ।

नमस्तेऽतीन्द्रियज्ञाय तुष्टोऽसि यदि केवलम् ।
नेत्रभूतं श्रुतेर्यस्माज्ज्योतिःशास्त्रं प्रप+पनः ॥
सम्यग् येनाखिलं सूक्ष्मं कालज्ञानं हि लक्ष्यते ।
प्राप्ते कलौ युगे घोरे धर्म्मः पापाधिको मतः ॥
खगाः स्थानच्युताः किंचित्++तेभ्यः फलं तथा ।
कालाधीनं जगत्सर्व्वं यतः कालो न लक्ष्यते ॥
तत्रादौ तत् स्थितिज्ञानं ब्रह्माण्डोत्पत्तिपूर्व्वकम् ।
सर्वेषामब्दनामानि कथयस्व महागुरो ॥

पराशर उवाच ।

शृणुध्वं मुनयः सर्व्वे बह (?) मेकाग्रमनसो (?) धुना (?)
वेदाङ्गमखिलं दा+ज्योतिषां गनिकारणं ॥
नारदाय यथा ब्रह्मा शौनकाय+धाकरः ।
मां रथ्यवामदेवाभ्यां वशिष्ठो यत्पुरातनम् ॥
नारायणो वशिष्ठाय रामेशायापि योक्तवान् ।
व्यासः शिष्याय सूर्य्योऽपि मयाद्यगणक्ते स्फुटम् ॥
पुलस्त्याचार्य्यगर्गाचिरोमकादिभिरीरितम् ।
विवस्वता महर्षीणां स्वयमेव युगे युगे ॥
मैत्रेयाय मयाप्युक्तं गुह्यमध्यात्मसंज्ञितम् ।
शास्त्रमाद्यं तदेवेदं लोके यत्रातिदुर्लभः ॥ १२ ॥
गोपनीयं प्रयत्नेन द(दृ?)कसिद्धं गणितागमात् ।
विशेषादुच्यते सम्तः क्वचित्संक्षेपतोऽधुना ॥ २० ॥
विश्वसृक् नारदो व्यासो वशिष्ठोऽत्रिः पराशरः ।
लोमशो यवनः सूर्य्यो च्यवनः कश्यपो भृगुः ॥
पुलस्त्यो मनुराचार्य्यः कौलिशः शौनकाङ्गिराः ॥
गर्गो मरीचिरित्येते ज्योतिः+प्रवर्त्तकाः ॥
स्कन्धत्रयमिदं शास्त्रं प्रथमं गणिताह्वयम् ।
द्वितीयं होरिकं स्कन्धं तृतीयं संहिताभिधम् ॥
आदौ शास्त्रप्रशंसा च कालमानक्रियाविधिः ।
ग्रहाणां मध्यमे++ग्रगणादनुपाततः ॥
स्फुटमुक्तिः स्वकेन्द्रो+मन्दशीघ्रफलं क्रमात् ।
दिक्साधनं ततश्छाया लग्नकालादिसाधनम् ॥
देशज्ञानं पलांशैः स्वैर्वेधश्च नलिकादिभिः ।
चन्द्रार्कग्रहणं सम्यक् त+तेच्छेदकस्तयोः ॥
उदयास्तमयज्ञानं शरदृक्कर्म्मसाधनात् ।
समागमो++भेदौ ग्रहाणां युतयस्ततः ॥

ग्रहश्चोन्नतिः शृङ्गाग्रस्य तथाच ग्रहमेलनम् ।
भग्रहयुतियन्त्राद्यैर्निश्चि लग्नमलस्फुटः ॥
पातवैधृतयोर्भेदाः महापातापसाम्यतः ।
ज्योत्पतिः (?) सोत्तराः प्रश्ना भूगोलो द्वीपसप्तकम् ॥
सुरासुरनरस्थानं सिन्धुवर्षदलाचलैः ।
कः कालः कः क्रमः सप्त पातालं भूर्भुवादिकम् ॥
वासना गोलयन्त्राणि भगोलवृत्तविलेखनम् ।
कक्षाभेदः स्फुटं बोध्यमाद्यस्कन्धेऽत्र कीर्त्तितम् ॥

राशिभेदः खेटयोनिर्वियोनिर्जन्मलक्षणम् ।
निषिक्तो जननं पुंसामरिष्टभङ्गलक्षणे ॥
आयुर्दायो दशाभेदो भेदास्त्वान्तर्दशास्वपि ।
अष्टवर्गकर्म्मजीवो राजयोगस्त्वरिष्टकः ॥
चन्द्रयोगादिग्रहाख्या प्रव्रज्या योगसंभवाः ।
राशिशीलं दृष्टिफलं फलं भाव + + जतः ॥
षड्बलैक्यफलं चेष्टकष्टजं रश्मिसंभवम् ।
आश्रयाख्याश्च ये योगा योगाः संकीर्णसंभवाः ॥
दशाफलं ग्रहाणां यत् फलमन्तर्दशासु च ।
विदशादिफलं रिष्टं नानायोगसमुद्भवम् ॥
चक्रोद्धारो वर्षमासद्युफलं स्थिरमानतः ।
स्त्रीजातकं नष्टयोग्यं निर्याणं नष्टजातकम् ॥
पूर्व्वजन्मार्जितं ज्ञानं द्रेक्काणादिफलं क्रमात् ।
फलपाकक्रियायोगाः प्रोक्ताः स्कन्धे द्वितीयके ॥

स्कन्धोपनयनं खेटचारो वृत्तलक्षणम् ।
तिथिवासरनक्षत्रं योगतिथ्यर्द्धसंभवम् ॥ ३९ ॥
युद्धतौपग्रहः सूर्य्यसंक्रान्तिगोचरक्रमः ।
चन्द्रताराबलं चैव क्रियाः षोड़शकर्म्मणाम् ॥ ४० ॥

छुरिकाबन्धनं यात्रा प्रवेशो वास्तुलक्षणम् ।
नृपाभिषेचनं देवप्रतिष्ठावस्त्रलक्षणम् ॥
अग्न्याधानं मेघगर्भं निखिलोत्पातलक्षणम् ।
तच्छान्तिमिश्रिकाध्यायस्तृतीयस्कन्धसंभवाः ॥
साम्प्रतं गणितस्कन्धमेवं लक्षणसंयुतम् ।
वक्ष्येऽहं वासवासिद्धं हितार्थाय वदादरात् ॥
संबन्धस्त्वस्य शास्त्रस्य वेदाङ्गमिति कथ्यते ।
शुभाशुभस्य जगतामभिधेयं निरूपणम् ॥
ग्रहग्रहणसंक्रान्तिर्यज्ञाध्ययनकर्म्मणाम् ।
प्रयोजनं व्रतोद्वाहः क्रियाणां कालनिर्णयाः ॥
श्रौतस्मार्त्तक्रियाः सर्व्वाः सिद्धान्तिनैव तद्दिना ।
तस्माद् गणितज्ञं सूक्ष्मं पुण्यमायुर्यशस्करम् ॥
पुण्यकालपरिज्ञानादश्वमेधफलं लभेत् ।
कालज्ञानेऽतिकुशलं तं देवा ब्राह्मणं विदुः ॥
इत्थं पराशरप्रोक्ते सिद्धान्ते गणितागमे ।
शास्त्रोपनयनं सम्यगाद्यस्कन्धे प्रकीर्त्तितम् ॥ ४८ ॥

इति श्रीपराशरसंवादे पराशरसिद्धान्ते गणितस्कन्धे शास्त्रोपनयनाध्यायः प्रथमः ॥ १ ॥

मुनय ऊचुः ॥

... ...

कालमानक्रियां सम्यक् शुश्रया (?) मूलतः स्फुटम् ॥

End :

9B, इत्थं पराशरप्रोक्ते सिद्धान्ते गणितागमे ।
आद्यस्कन्धे विशेषेण कालमाननिरूपणम् ॥

इति श्रीमुनिपराशरसंवादे पराशरसिद्धान्ते ॥—संवत् १९४६

6958.

8199. वृद्धगर्गसंहिता । *Vṛddhagargasaṃhitā.*

(Four fragments.)

Being a work on Astrology.

I.

Substance, country-made paper. 9¼ × 4 inches. Folia, 19. Lines, 7–9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

सर्व्वलोकादिनाथाय सर्व्वप्राणिहिताय च ।
सर्व्वभूताधिवासाय सर्व्वज्ञाय नमोऽस्तु ते ॥
दृष्टिशास्त्रं च वक्ष्यामि गार्ग्यशास्त्रानुमार्गतः ।
मनुष्याणां हितार्थाय जगतः सर्व्वदेहिनां ॥

4A, इति वृद्धगार्ग्यसंहितायां सूर्य्यचारः समाप्तः; 5B, ०चन्द्रचारो द्वितीयः; 6B, कुजचारस्तृतीयोऽध्याय; ० बुधचारश्चतुर्थः; 7A, ०गुरुचारः पंचमोऽध्याय; 7B, शुक्रचाराध्यायः षष्ठः; 9B, ०शनिचाराध्यायः समाप्तः ७; 12A, ०राहुकेतुचारोत्पातोऽष्टमोऽध्याय; 13B, ०मङ्गलादिनवमाध्यायो नवमः; 14B, संवत्सराध्यायो दशमः; 18B, षष्ट्याब्दफलमेकादशोऽध्यायः (XII ends in the middle of the 8th śloka.)

II.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

An exact copy of I.

III.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

This fragment begins in the middle of a word.

6A, इति वृद्धगार्गीयायां ज्योतिषसंहितायां सलिलं नामाध्यायः; 17A, · इतिवृद्धगार्गीय ज्योतिषसंहितायां प्रदृष्टाट नामाध्यायः; 22B, ०यात्रालक्षणं नामाध्यायः ।

यात्रासिद्धिं प्रवक्ष्यामि त्रिस्थानमपि तत्त्वतः ।

IV.

Substance and the measure are the same as in III. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Folia marked 54–62.

Colophons in the fragment :

57A, वृद्धगार्गीये ज्योतिषे युगपुटानां नाम ; 62A, विडालव्रतं—

6959.

5525. **वृद्धवशिष्ठसंहिता ।** *Vṛddhavāśiṣṭhasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 14 x 5½ inches. Folia, 88. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

It is a work like the *Bṛhatsaṃhitā* of Varāhamihira on natural *Astrology.*

It begins thus :

ॐ श्रीगणेशाय:

प्रकाम्भोजभवामरेन्द्रनिकर (?) स्फूर्जत्किरीटोज्ज्वल-
ज्योत्स्नालीढपदारविन्दयुगलस्तत्त्वस्वरूपो रविः ।
ब्रह्माण्डोदरसंस्थिताखिलजगद्ध्वान्तस्य विध्वंसनं
यः कुर्व्वन्निखिलं जगत्यनुदिनं पर्य्येति कालात्मकः ॥

ज्योतिःशास्त्रं समग्रं प्रथमपुरुषतः स्वर्णगर्भाद्विदित्वा
पूर्व्वं ब्रह्मा तथोपर्य्यखिलमुनिगणप्रार्थनाच्चकार ।
तच्चेदं सुप्रसन्नं मृदुपदनिकरैर्गुह्यमध्यात्मकल्पं
शश्वद्विश्वप्रकाशं ग्रहचरितविदां निर्म्मलं ज्ञानचक्षुः ॥

शास्त्रद्वयं हन्तविचित्रमर्थ-
गम्भीरमादावधुना यदुक्तं ।
तत्संहिताशास्त्रमिदं तृतीयं
वक्ष्ये जगन्मोहननामधेयम् ॥

क्रतुक्रियार्थं श्रुतयः प्रवृत्ताः
कालाश्रयास्ते क्रतवोऽतियुक्ताः ।
शास्त्रादमुष्मात्किल कालबोधो
वेदाङ्गतामुष्य ततः प्रसिद्धा ॥

छन्दः पादौ शब्दशास्त्रं च वक्त्रं
कल्पसूत्रं ज्योतिषं चक्षुषी च ।
शिक्षा घ्राणं श्रोत्रमुक्तं निरुक्तं
वेदस्याङ्गान्याहुरेतानि षट् च ॥

वेदस्य चक्षुः किल शास्त्रमेतत्
प्रधानताङ्गेषु ततोऽस्य जाता ॥
अङ्गैर्युतोऽन्यैः परिपूर्णमूर्त्ति-
श्चक्षुर्विहीनः पुरुषो न किञ्चित् ॥

अध्येतव्यं ब्राह्मणैरिव तस्मा-
ज्ज्योतिःशास्त्रं पुण्यमेतद्रहस्यम् ।
एतद्बुद्ध्वा सम्यगाप्नोति यस्मा-
दर्थं धर्म्मं मोक्षमग्र्यं यशश्च ॥

श्रुतिस्मृतिज्ञः पटुरर्थशास्त्रे
शब्दे पटीयः कुशलः कलासु ।
....
....

आधानपुंसवनमष्टममङ्गलं यत्
संजातकर्मवरनामनवान्नभुक्तिः ।
चूडाविधिव्रतविवाहनृपाभिषेक-
यात्राप्रवेशनववास्तुसुरप्रतिष्ठाः ॥
गुणदोषनिरूपणमुभयोरपवादनगवरोत्पातौ ।
अखिलोत्पातप्रशमनशान्तिकमिश्राख्ययैककाध्यायाः ॥ (?)
पञ्चोत्तरचत्वारिंशद्विपुलाध्यायैर्विराजते स्कन्धः ।
अज्ञानानामितरेषां बुद्धिवर्द्धनं नित्यम् ॥

The chapters, however, are not numbered in the present manuscript.

The last colophon in the incomplete manuscript :

इति श्रीवृद्धवशिष्ठब्रह्मर्षिविरचितायां कुण्डयोगविधानाध्यायः ।

This is stated to be the third skandha of *Viśva-prakāśa.*

The manuscript noticed in L. 1903 seems to contain the first skandha.

6960.

604. बृहत्संहिता *or* संहिता ।

Bṛhatsaṃhitā or *Saṃhitā*.

By Varāhamihira.

With the commentary संहिताविवृतिः *by Bhaṭṭotpala.*

For the manuscript see L. 1491.

Begins thus :

ब्रह्माजशंकररवीन्दुकुजज्ञजीव-
शुक्रार्कपुत्रगणनाथगुरून् प्रणम्य ।
+ + + श्री वरणाभविमुक्तमुखे-
रावन्तकस्य तमहं विवृणोमि शास्त्रम् ॥

यच्छास्त्रं सविता चकार विपुलैः स्कंधैस्त्रिभिर्ज्योतिषं
तस्योच्छित्तिभयात्पुनः कलियुगे संसृत्य यो भूतलं ।
भूयः स्वल्पतरं वराहमिहिरव्याजेन सर्व्वं स्फुटा-
दित्थं यं य[प्र]वदन्ति मोक्षकुशला त[स्त]स्मै नमो भास्वते ॥

Original first verse of the *Bṛhatsaṃhitā* is not quoted.

The text ends thus in 512A :

आवन्त्यकदिनकरमुनिगुरुचरणप्रणिपातकृतप्रसादमतिनेदं ।
शास्त्रमुपसंगृहीतं नमोऽस्तु पूर्व्वप्रणेतृभ्यः ॥

At the end the contents of the work are given which take up leaves 512B and 513A.

Then : "कृतयुगादारभ्य द्वापरयुगान्ते राजावलीलिखितविभागः" or Succession of Kings from the *Satyayuga* to the end of *Dvāpara*.

Both the text and the commentary published by MM. Sudhākara Dvivedī, Benares.

6961.

5582. बृहत्संहिता । *Bṛhatsaṃhitā.*

By Varāhamihira.

Substance, palm-leaf. 18 × 1¼ inches. Folia, 136. Lines, 4 on a page. Character, Uḍiya of the early 19th century. Appearance, good. Complete in 100 adhyāyas.

Last Colophon :

इत्यावन्तिकाचार्य्यश्रीमद्वराहमिहिरस्य संहितायां अनुक्रमणं शततमोऽध्यायः ।

Post-colophon Statement :

वीरश्रीगणपतिगौडेश्वरनवकोटिकर्णाटोत्कलवर्गेश्वरवीरश्रीदिव्यसिंहदेवमहाराजस्य विजयशुभराज्ये चार अङ्क वस ६ दिने वैशाखशुक्लसप्तमी रविवारे श्रीगोविन्ददेवशर्म्मणा लिखितमिदं पुस्तकम् ।

पुस्तकं हरते यस्तु, etc. etc. श्रीमद्यापि, etc.

6962.

4793. बृहत्संहिता । *Bṛhatsaṃhitā.*

By Varāhamihira.

With the commentary by Bhaṭṭotpala.

Substance, Nepalese paper. 17 × 4½ inches. Folia, 127. Lines, 11 on a page. Character, Newari of the 18th century. Appearance, worm-eaten. Incomplete at the end.

Both for the text and the commentary see L. 1491.

Begins thus :

श्रीगुरुगणेशाय नमः ॥ श्रीभवा[य] नमः ॥

ब्रह्माजशंकररवीन्दुकुजज्ञजीव-

शुक्रार्कपुत्रगणनाथगुरून् प्रणम्य ।

यः …………

यच्छास्त्रं सविता चकार विपुलैः स्कन्धैस्त्रिभि [स्त्रिभिः]र्ज्योतिषां

यस्योच्छित्तिभयात्पुनः कलियुगे संसृत्य यां भूतले ।

भूयः स्वल्पतरं वराहमिहिरव्याजेन सर्व्वं व्यधात् ।

इत्थं यं प्रवदन्ति मोक्षकुशलास्तस्मै भास्वते ॥

जयति जगतः प्रसूतिर्विश्वात्मा सहजभूषणं नभसः ।

कनकसदृशदशश[त मयूखमाली] सविता ॥

etc. etc. etc. etc.

The work has been published from Benares under the editorship of MM. Sudhākara Dvivedī.

6963.

5238. **बृहत्संहिता ।** *Bṛhatsaṃhitā.*

By Varāhamihirācārya.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Lines, 7 to 10 on a page. Folia, 209 of which the 75th to 136th leaves, the 143rd and the 196th to 201st leaves are missing. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1931. Appearance, fresh.

Last Colophon :

इत्यवन्तिकाचार्यश्रीवराहमिहिरविरचितायां वराहमिहिरसंहितायां शाखास्कन्धाङ्गभूता चतुःसाहस्री प्रहर्षजननी वराहसंहिता समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

वराहसंहिता चैषा पण्डितामोदकारिणी ।
सोमेश्वरेण लिखिता ज्योतिर्ज्ञानविभूषिता ॥
शुभमस्तु संवत् १९३१ ॐ श्रीगौर्यै नमः ॥

6964.

604A. **बृहत्संहिताविवृतिः ।** *Bṛhatsaṃhitāvivṛti.*

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 11½ × 5¾ inches. Folia, 597. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 21,612. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another MS. of Bhaṭṭotpala's commentary on *Varāhasaṃhitā*, incomplete at the end.

Last Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां संहितावृत्तौ ग्रहगोचराध्यायः सप्ततितमः ।

The last introductory verse of the commentary, as found in the preceding number, is wanting in this.

6965.

10091. **वृहत्संहिताविवृतिः ।** *Bṛhatsaṃhitāvivṛti.*

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 590 of which the 1st is missing. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date Saṃvat 1811. Appearance, fresh. Written in two different hands.

See W., pp. 251–254.

There are two colophons, marked 99 (evidently the second should be 100). It is an imperfect copy, leaving lacunæ, as in fol. 580B, as 586B and 587A. The last gap (foll. 586B and 587A) is in the chapter after that, marked 99 II. The next colophon is that of Upasaṃhārādhyāya.

588B, इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां संहितावृत्तौ उपसंहाराध्यायः ॥

अथ शास्त्रानुक्रमो व्याख्यायते । कदाचिदादर्शदोषाल्लेखकदो-
षाध्यायस्य(?) यो भवत्यतोनुक्रमणी सद्भिः क्रियते ॥

Curiously enough the chapter is called in the colophon

इति श्रीभट्टोत्पल॰ ग्रहगोचराध्यायो सप्ततितमः । (?)

Post-colophon :

संवत् १८११ शाके १६७६ कार्त्तिक शुक्लपक्षे ८ बुधवासरे म
काशीरामेण भट्टोत्पलीटीका परिपूर्त्तिमगमत् ।

आदौ विलिखिता पित्रा पुत्रेण तदनन्तरम् ।
काशीरामेण पूर्त्तिस्तु कृता लक्ष्मप्रसादतः ॥

भूपनागरससम्मिते शके तारणाख्य खलु दक्षिणायने ।
ऊर्ज्जमासि सितपक्ष अष्टमी शेषि लेखि शुभयुक्तकं सिवम् ॥

लेखकपाठकयोः शुभम् ॥

6966.

11060. मयूरचित्रकम् । *Mayūracitrakam.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 9½ × 5 inches. Folia, 16. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 272. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and faded. Complete.

Colophon :

इति श्रीवराहमिहिरकृतौ मयूरचित्रकः समाप्तः ।

The 47th chapter of *Bṛhatsaṃhitā* is called so—foretelling rain and plenty and drought, famine and pestilence from aerial phenomena and vāra, tithi, nakṣatras, etc.

See L. 2668, which Aufrecht attributes to Nārada. But it is the same work as Varāhamihira's.

6967.

6349. मयूरचित्रकम् (नारदविरचितस्य) ।

Mayūracitrakam (Nāradaviracitasya).

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 21. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1883. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

श्रीनारदविरचितं मयूरचित्रकं समाप्तम् ।

Post-colophon :

श्री संवत् १८८३

गिरिगणेभभुजङ्गवसिन्दुके
मितसमे किल मार्गसितेतरे ।
शिवप्रियाख्यतिथौ भृगुवासरेऽ-
लिखदिदं शिवराजसुपुत्रकः ॥

On the subject of divination, from planetary movement, of coming rain, famine, pestilence or plenty, and good health.

Beginning :

अथ मयूरचित्रकम् ।
उदयास्तगतं केतोर्गणितेन प्रकाश्यते ।
ज्ञातुं खं दिव्यभौमांश्च यतस्ते त्रिविधा मताः ॥
एकोत्तरशतं केके सहस्रमपरे विदुः ।
एकश्च बहुधा भाति प्राह वै नारदो मुनिः ॥

4B, इति केतुचारः समाप्तः ।

अथ ग्रहाणां योगफलमाह ।
रौद्रनक्षत्रगावेतौ यदि सूर्यमहीसुतौ ।
मासं महार्घतां यान्ति धान्यानि स्वस्थतां पुनः ॥

It ends :

चित्रः शुक्रो वियुक्तो भक्तो वेदैश्च शेषतः ।
विशेषप्रचुरा वृष्टिः समाके स्वल्पिका भवेत् ॥

This is to be differentiated from *Mayūracittraka*, as described in L. 2668.

6968.

769. व्याससमृतिः । *Vyāsasmṛti.*

The MS. is noticed by Dr. Rājendralāla in 1567 under the title of व्याससिद्धान्त. But nowhere in the body of the manuscript the name is to be found except on the title-page "व्याससिद्धान्तप्रारम्भः" and on the left-hand upper margin throughout the MS. It professes to belong to the Vedāṅga section of *Vyāsasmṛti.*

It has three sections: (1) Bhuvanakoṣa, (2) Siddhāntakakṣa, and (3) Golādhyāya.

The work begins with the verses :

श्रीगणेशाय नमः ।

भवं नारायणं साक्षात् प्रणिपत्य कृताञ्जलिः ।
भक्त्या परमयाभ्यर्च्य पप्रच्छेदम्पिप्लदा ॥ १ ॥
भगवन् किंप्रमाणा भू[ः] किमाकारा किमाश्रया ।
किंविभागाः कथं चात्र स+[प्त] पातालभूमयः ॥

व्यास उवाच ।

शृणुष्वैकमना भूत्वा गुह्यमध्यात्मसंज्ञिकम् ।
प्रवक्ष्यामि सुभक्तानां नादेयं विद्यते मम ॥
वासुदेव परं ब्रह्म तन्मूर्त्तिः पुरुषः परः ।
अव्यक्तो निर्गुणः शान्त परं ब्रह्म इति श्रुतिः ॥
प्रकृत्यन्तगतो देही बोध्यमानश्च सर्वगः ।
संकर्षणे[णो] ऽयं दृष्ट्वा तासु बीजमथासृजत् ॥
सोऽहंकारं जगत्सृष्ट्यै ब्रह्माणमसृजद् विभुः ॥

The first section is devoted mainly to the geographical description of earth including seven oceans, specially with reference to India (Bhārata)—its boundary, its nine divisions, its mountains, rivers, lakes and inhabitants of different races and castes of its nine quarters. At the beginning it speaks also, by way of introduction, of the whole universe. It speaks also of Roma as one of the seven varṣas or divisions of the mainland.

2A, "रोमकं चोत्तमं वर्षं तथैव तु हिरण्मयं" ।

A general description of India :

उत्तरं यत् समुद्रस्य हेमाद्रेश्चैव दक्षिणं ।
वर्षं तत् भारतं नाम भारतिर्यत्र संतति ॥
नवयोजनसाहस्रो विस्तारोऽस्य महामुने ।
कर्मभूमिरियं स्वर्गमपवर्गं च गच्छतां ॥

महेन्द्रो मलयश्चै[व] सह्यो शुक्तिमान् ऋक्षपर्वतः ।
विन्ध्यश्च पारियात्रश्च सप्तात्र कुलपर्वताः ॥
... ...
... ...
भारतस्यास्य वर्षस्य नवभेदा निशामय ॥
इन्द्रद्वीपकशेरुश्च ताम्रपर्णो गभस्तिमान् ॥
नागद्वीपस्तथा सौम्यो गन्धर्वस्त्वथ वारुणः ॥
अतः सम्प्राप्यते । ... ...
... ...
अयन्तु नवमस्तेषां द्वीपः सागरसंवृतः ।
योजनानां सहस्रे तु द्वितीयो दक्षिणोत्तरः ॥
पूर्वे किराता यस्यान्ते पश्चिमे यवनाः स्थिताः ।
ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्या मध्ये शूद्रा विभागशः ॥
शतद्रुचन्द्रभागाद्या हिमवत्पादनिःसृताः ।
वेदस्मृतिमुखाश्चान्या पारियात्रोद्भवा मुने ॥
नर्मदाः सुरसाश्चेति नद्यो विन्ध्याद्रिनिर्गताः ।
तापी पयोष्णी निर्विन्ध्यप्रमुखा ऋक्षसम्भवाः ।
गोदावरी भीमरथी कृष्णा वेण्यादिकास्तथा ॥
सह्यपादोद्भवा नद्यः स्मृताः पापहराश्च याः ।
कृतमाला ताम्रपर्णी प्रमुखा मलयोद्भवाः ॥
त्रिसामा ऋषिकुल्याद्या महेन्द्रप्रमुखास्तथा ।
ऋषिकुल्या प्रणीवाद्या शुक्तिमत्पादसम्भवाः ॥
... ...
... ...
पूर्वदेशादिकाश्चैव कामरूपकिरातकाः ।
अन्ध्राः कालिङ्गा ज्ञेया दक्षिणात्याश्च पर्वताः ॥
तथा नैकटसौराष्ट्राः शूद्राभीरास्तथार्बुदाः ।
मालका मालवाश्चैव पारियात्राश्च पश्चिमाः ॥

सौवीराः सैन्धवाख्याश्च शाल्वयः शाकवासिनः ।
मद्रारामास्तवटापाशिकादयश्च वायव्याः ॥
अम्बष्ठैकपादश्च गजकर्णाश्चोत्तराः ।
ईशान्यां शशका देशा वसन्ति सरितस्तथा ॥

Colophon :

इति श्रीव्यासकृतौ वेदाङ्गज्योतिःशास्त्रे भुवनकोशः प्रथमः ।

The second section describes the signs of the Zodiacs nd ascertains the orbits of the different planets.

Colophon :

इति वेदव्यासकृतौ धर्मशास्त्रे व्यासस्मृतौ वेदाङ्गमध्ये ज्योतिः-
शास्त्रे सिद्धान्तकक्षा ।

The third relates to the construction of globe with astronomical accuracy.

The Last Colophon runs :

इति व्यासदेवकृतौ व्यासस्मृतौ वेदाङ्गमध्ये ज्योतिःशास्त्रे
गोलाध्यायः समाप्तोऽयम् ।

6969.

6438. **व्याससिद्धान्तः ।** *Vyāsasiddhānta.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1914. Appearance, fresh. Ch. IV only.

Last Colophon :

इति श्रीव्यासकृतौ धर्मशास्त्रे व्यासस्मृतौ वेदाङ्गमध्ये ज्योतिः-
शास्त्रे गोलाध्यायः ४ ।

इति व्याससिद्धान्तः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १९१४ ।

See L. 1567.

6970.

7849. लोमशसंहिता । *Lomaśasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1923. Appearance, fresh.

Lomaśasaṃhitā is a large and a very rare work on astrology, of which the present MS. contains only the 41st chapter of the 13th section.

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां त्रयोदशोत्थाने लोमशसुजन्माविप्र
संवादे अदृष्टाश्रुतवस्तुनिर्णयो नामैकचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४१ ॥

Post-colophon :

संवत् १९२३ वैशाखशुक्ले ११ बुधे लि० कृपालदत्त द्विवेदि ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

विप्रोवाच ।

यत्र भूमिस्थितं द्रव्यं शल्यं तोयं च दैवतम् ।
कथं ज्ञानं भवेत्तस्य केनोपायेन लभ्यते ॥ १ ॥
श्रुतं नास्ति च यच्चित्तं दृष्टं नास्ति च यद्वसु ।
तत् कथं लभ्यते स्वामिन् वद मे मुनिसत्तम ॥ २ ॥

मुनिरुवाच ।

साधु पृष्टं महाभाग लोकानां भाग्यवर्द्धनम् ।
एतेषां लक्षणं वक्ष्ये येन ज्ञानं भवेन्नृणाम् ॥
श्रवणं गीतनादस्य वाद्यस्य श्रवणं तथा ।
प्रकाश्यं दृश्यते यत्र निशीथे निश्चितं निधिः ॥ ४ ॥
सर्पाणां दर्शनं चैव जायते यत्र नित्यशः ।
नकुलानां च सदनं सरटानां तथैव च ॥ ५ ॥
दर्शनं खञ्जरीटानां प्रभाते यदि जायते ।
उदङ्मुखानां सायाह्ने तत्र वै निश्चितं निधिः ॥ ६ ॥

See Ulwar 1955, Extr. 570.

6971.

3076. **लोमशसंहिता ।** *Lomaśasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1942. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां जन्मादिप्र(?)संवादे सप्तमोऽध्यायः ।

इति श्रीलोमशसंहिता समाप्ता ।

The Post-colophon Statement :

संवत् १९४२ मीः सावनवदी ७ रवीवार "श्रीरामानुजाय नमः" श्रीसर्वदेवताभ्यो नमः ।

It contains the 7th chapter only in 110 verses.

It begins :

अथ लोमशसंहिताप्रारम्भः ।

विप्रोवाच ।

परं तात कथं ज्ञेयं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ।

दशा कस्य कदा ज्ञेयं ग्रहाणां राशिणां फलम् ॥

दशा[:] कतिविधा[:] सन्ति एतन्मे ब्रूहि तत्त्वतः ॥ १ ॥

महर्षे त्वं समर्थोऽसि कृपया करुणानिधे ॥ २ ॥

मुनिरुवाच ।

तुर्यं च नेच्छितः खेशः शुभैर्भिर्वक्रतेच्छितः ।

परेशा जायते बालो निश्चितं च यथापशु ॥ ३ ॥

6972.

8442. **लोमशसंहिता ।** *Lomaśasaṃhitā.*

(*A comprehensive work on astrology.*)

There are six fragments of the work.

A

Substance, country-made paper. 6½ × 5 inches. Folia, 1–40. Lines, 8 on a page. Character, Nâgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

The first six adhyāyas and a portion of the 1st section.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

शिवब्रह्मादयो देवा ध्यायन्तीशामहर्निशं।
तं वन्दे रामभद्रं यो लीलया रच्यतेऽखिलं ॥

श्रीलोमश उवाच।

एकदा मुनयः सर्वे शौनकाद्या बहुश्रुताः।
नैमिषे सूतमासीनं पप्रच्छुरिदमादरात् ॥
अज्ञानध्वान्तविध्वंसकोटिसूर्यसमप्रभः।
कथितो भवता पूर्वं कर्मणां गहना गतिः ॥
कर्मणा जायते विप्र कर्मणा क्षत्रि जायते।
कर्मणा जायते वैश्यस्तथा शूद्रादि कर्मणा ॥
कर्मणा सर्वमेतद्धि स्थितोऽयं कर्मणा जगत्।
पूर्वजन्मकृतं पापं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ॥
एतन्मे संशयं छिन्धि भगवन् भूतभावन।
सूता हि कथं श्रेष्ठं सर्वं मे वक्तुमर्हसि ॥

मुनिरुवाच।

ऋषीणां वाक्यमाकर्ण्य जगाद लोमहर्षणः।
तान्प्रति भगवान् सूतः प्रवक्तुमुपचक्रमे ॥

श्रीसूत उवाच।

शृणुध्वं ऋषयः सर्वे रहस्यं परमाद्भुतम्।
पार्वतीशिवसंवादं चतुर्वर्गफलप्रदम् ॥
कैलासशिखरासीनं देवदेवं जगद्गुरुं।
लोकानां च हितार्थाय पार्वत्युवाच शङ्करम्

पार्वत्युवाच ।

देवदेव महादेव सर्वज्ञ परमेश्वर ।
त्वत्तः श्रुतं मया पूर्वं मन्त्रतन्त्राण्यनेकशः ॥
सर्वधर्माणि जीवानां व्यवहाराणि यानि च ।
अधुना श्रोतुमिच्छामि किं तत्त्वे ज्ञातनिश्चयम् ॥
... ...

शिव उवाच ।

... ...

2A, रहस्यं परमं पुण्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।
राम नाम परं तत्त्वं सर्वशास्त्रेषु प्रस्फुटं ॥
यस्य नामप्रभावेण सर्वज्ञोऽहं वरानने ।

4A, इति लोमशसंहितायां भक्तिरहस्ये प्रथमोत्थाने शिवपार्वती संवादे परमरहस्यकथनं नाम प्रथमोऽध्यायः ।

सूत उवाच ।

श्रुत्वा रहस्यं परमं रामनामयशोऽमृतं ।
पुनः संपृच्छति देवं पार्वती नीललोहितम् ॥

पार्वत्युवाच ।

यत्तदा कथितं देव सर्वशास्त्रौघविग्रहम् ।
श्रीरामपरमं तत्त्वमित्यहं ज्ञातनिश्चितम् ॥
देवदेवं परित्यज्य भजन्ति दुष्टबुद्धयः ।
अन्यदेवं कथं नाथ तन्मे ब्रूहि त्रिलोचन ॥

शिव उवाच ।

यादृशं पूर्वसंस्कारं तादृशाचरणं शिवे ।
जनवेत्तादृशं कथं शुभो वाप्यशुभोपि वा ॥
कर्माधीनं जगत् सर्वं केचित्तु पदवीं गताः ।
विधिशक्रादयः केचिच्छक्राः कीटादयश्च वै ॥
कर्मणा जायते विप्रो कर्मणा क्षत्रि जायते ।
कर्मणा जायते वैश्यो तथा शूद्रादि कर्मणा ॥

पार्वत्युवाच ।

पूर्वजन्मकृतं कर्म कथं ज्ञास्यन्ति पण्डिताः ।
इति मे ब्रूहि देवेश कृपया करुणानिधे ॥

शिव उवाच ।

ग्रहराशिनवांशाद्यैः दृष्ट्वा दृष्टिबलाबलैः ।
पूर्वजन्मकृतं कर्म ज्ञास्यन्ति बुद्धिमत्तरैः ॥

6B, इति श्रीलोमश० द्वितीयोऽध्यायः ।

7A, शिव उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि सुरहस्यं कथानकम् ।
वङ्गराजस्य चरितं सर्वपापप्रणाशनम् ॥
आसीत् कृतयुगे राजा नाम्ना कीर्त्तिध्वजो बली ।
धर्मज्ञः सारवक्ता च कृतज्ञश्च दृढव्रतः ॥

12A, इति श्रीलोमश० विप्रागमनं नाम तृतीयोऽध्यायः ।

16A, ०लोमशाश्रमे विप्रागमनो नाम चतुर्थोऽध्यायः ।

King of Vaṅga had two sons, who, although born exactly at one and the same moment, were altogether of different characters and temperaments. Being very anxious to account for the discrepancies, the king was advised by the munis to consult Sumati, the greatest living astrologer. But as he was dead and gone, the messenger of the king brought his son, Sujanmā. But he, although proficient in all other śāstras, was found absolutely innocent of Jyotiṣa and was put to shame. To learn Jyotiṣa he went to Lomaśa at Badarikāśrama and, after preliminary instructions, was initiated into the mysteries of the science of Jyotiṣa.

22A, इत्युपादिश्य भगवान् लोमशो दुहियात्मजः ।
आदौ तु जातकं सम्यक् प्रवक्तुमुपचक्रमे ॥

22A, इति श्रीलोमशसंहितायां षष्टिसाहस्र्यां संहितायां श्रीशिवपार्वती-संवादे प्रथमोत्थाने पंचमोऽध्यायः ।

मुनिरुवाच ।

मेषो वृषश्च मिथुनो कर्को सिंहः कुमारिका ।

तुलालिधनुषो नक्रः कुंभमीनौ ततःपरम् ॥

36B, इति श्रीलोमशसंहितायां षष्ठिसाहस्त्र्यां प्रथमोत्थाने श्रीशिवपार्वती-संवादे राशिभेद(शिभेद)निरूपणो नाम षष्ठोऽध्यायः ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि वर्गविश्वाबलं द्विजः ।

यस्य विज्ञानमात्रेण विपाकं दृष्टिगोचरम् ॥ १ ॥

ग्रहविश्वाबलं वक्ष्ये सूर्यादीनां खचारिणाम् ।

स्वगृहादौ बलं पूर्णं शून्यां तत्क्रममस्थिते ॥

There are 1–32 ślokas of the 7th adhyāya.

B

Substance, etc. the same as in A. Folia, 1–15. Lines, 9 on a page.

It contains only the colophon of the 5th and adhyāyas VI and VII and a portion of VIII.

But the beginning of the 7th is not the same as quoted from A.

It begins:

मुनिरुवाच ।

शत्रुक्षेत्रं समक्षेत्रं मित्रक्षेत्रं तथैव च ।

स्वगृहं च तथा स्वोच्चं बलं चैव यथोत्तरम् ॥

6B, इति श्रीलोमशसंहितायां लोमशसुजन्मविप्रसंवादे प्रथमोत्थाने सप्तमोऽध्यायः ।

विप्र उवाच ।

परजातं कथं ज्ञेयं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ।

दशा कस्य कदा ज्ञेयं ग्रहाणां राशिनां फलम् ॥

दशाः कतिविधाः सन्ति ज्ञेतव्ये ब्रूहि तत्त्वतः ॥

There are 1–109 ślokas. But there is no colophon, nothing of the kind to show that the adhyāya ends here. It, however, gives the following date at the end :

संवत् १८८८ मी० वैशाख कृष्ण ११ शुक्र १२ ।

C

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 1–8. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. The last leaf is a restoration, containing the date : संवत् १९६२ ।

Contains adhyāyas VI–VIII (practically the same as in B).

Here there are 1–118 ślokas in the 8th adhyāya. But it is still said to be incomplete.

११८ ॥ किञ्चित् त्रुटि ॥ इति श्रीसोमप्रसंहितायां षष्टिसाहस्र्यां प्रथमोत्थाने सोमप्रसुजन्मविप्रसंवादे दशादिफलकथनं नाम अष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु संवत् १९६२ आश्विन कृष्ण ३ शनिवासरे मालवीय रघुनाथरामेण पूर्णीकृतं काश्यां गोघट्टतटे ।

D

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 6 + 5. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1749.

Contains adhyāyas VIII and IX. VIII comprises here 120 ślokas without a colophon.

Colophon (IX) :

इति श्रीसोमप्रसंहितायां षष्टिसाहस्र्यां प्रथमोत्थाने सोमप्रसुजन्मविप्रसंवादे सुखदुःखादिकथनं नाम नवमोऽध्यायः ।

Post-colophon :

शाके १७४९ माघ शुक्ल १४ बुधे अम्बोमश्ररोऽलिखत् ।

E

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 8 on page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Contains the 9th adhyāya only.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ लोमशसंहिता लिख्यते ।

विप्र उवाच ।

आजन्मान्मृत्युपर्यन्तं जगतः सुखदुःखकम् ।

ब्रूहि मे कृपया सौम्य विवाहादिसुतादिकम् ॥

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां षष्ठिसाहस्र्यां प्रथमोत्थाने लोमश-सुजन्मविप्रसंवादे सुखदुःखादिकथनं नाम नवमोऽध्यायः ।

F

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 7. Lines, 9 on page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Contains adhyāya XLI of the 13th section.

Beginning :

विप्र उवाच ।

यच्च भूमिस्थितं द्रव्यं शल्यं तोयं च दैवतम् ।

कथं ज्ञानं भवेत्तस्य केनोपायेन लभ्यते ॥

श्रुतं नास्ति च यच्चित्तं दृष्टं नास्ति च यद्वसु ।

तत्कथं लभ्यते स्वामिन् वद मे मुनिसत्तम ॥

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां त्रयोदशस्थाने लोमशसुजन्मसंवादे अदृष्टाश्रुतवस्तुनिर्णयनामैकचत्वारिंशोऽध्यायः ।

There is one śloka after this marked 1 and a diagram.

There are two stray leaves.

6973.

7830. नारदसंहिता । *Nāradasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 10¾ × 5 inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

अणोरणुतरः साक्षादीश्वरो महतो महान् ।
आत्मा गुहायां निहितो जन्तोर्जयत्यतीन्द्रियः ॥ १ ॥
ब्रह्माचार्यो वसिष्ठोत्रि मनुः पौलस्त्यरोमशौ ।
मरीचिरंगिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥ २ ॥
च्यवनो यवनो गर्गः काश्यपश्च पराशरः ।
अष्टादशैते गम्भीरा ज्योतिःशास्त्रप्रवर्त्तकाः ॥ ३ ॥
सिद्धान्तसंहिताहोरा रूपं स्कन्धत्रयात्मकम् ।
वेदस्य निर्मलं चक्षुर्ज्योतिःशास्त्रमनुत्तमम् ॥ ४ ॥
अस्य शास्त्रस्य सम्बन्धो वेदाङ्गमिति कीर्त्तितः ।
अभिधेयं च जगतः शुभाशुभनिरूपणम् ॥ ५ ॥
यज्ञाध्ययनसंक्रान्तिग्रहषोडशकर्मणाम् ।
प्रयोजनं च विज्ञेयं तत्तत्कालविनिर्णयम् ॥ ६ ॥
विनैतदखिलं श्रौतस्मार्त्तकर्म न सिध्यति ।
तस्माज्जगद्धितायेदं ब्रह्मणा निर्मितं पुरा ॥ ७ ॥
तद्विलोक्याथ तत्सूनुर्नारदो मुनिसत्तमः ।
उक्ता स्कन्धत्रयं पूर्वं संहितास्कन्धमुत्तमम् ॥ ८ ॥
वक्ष्ये शुभाशुभफलं ज्ञातये सर्वदेहिनां ।
होरास्कन्धस्य शास्त्रस्य व्यवहारप्रसिद्धये ॥ ९ ॥
संज्ञा उक्ताश्च ताः सर्वास् सम्यक् ज्ञात्वा पृथक् पृथक् ।
शास्त्रोपनयनाध्यायो ग्रहचारोऽब्दलक्षणम् ॥ १० ॥

तिथिवासरनक्षत्रयोगतिथ्यर्धसंज्ञका ।
मुहूर्त्तोपग्रहः सूर्यसंक्रान्तिर्गोचरः क्रमात् ॥ ११ ॥
चन्द्रताराबलाध्यायः सर्वलग्नार्त्तवाह्वयः ।
आधानपुंससीमन्तजातनामान्नभुक्तयः ॥ १२ ॥
चौलाङ्कुरार्पणं मौञ्जी क्षुरिकाबन्धनं क्रमात् ।
समावर्त्तनवैवाहप्रतिष्ठा सद्मलक्षणम् ॥ १३ ॥
यात्रा प्रवेशनं......वृष्टिः कूर्मं कुलक्षणम् ।
उत्पातलक्षणं शान्तिर्मिश्रकं श्राद्धलक्षणम् ॥ १४ ॥
सप्तत्रिंशद्भिरध्यायैरियं नारदसंहिता ।
य इमां पठते भक्त्या स दैवज्ञो द्विदैववित् ॥ १५ ॥
त्रिस्कन्धज्ञो दर्शनीयः श्रौतस्मार्त्तक्रियापरः ।
निर्दाम्भिकः सत्यवादी दैवज्ञो दैवचिन्तकः ॥ १६ ॥
इति श्रीनारदसंहितायां शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥

Chapter II :

रविचार; चन्द्रचार; भौमचार; बुधचार; गुरुचार; शुक्रचार; शनिचार; राहुचार; केतुचार।

Chapter III :

संवत्सराध्याय ।

Chapter IV :

तिथिनक्षत्राध्याय ।

Chapter V :

वारलक्षणाध्याय ।

Concluding portion :

वारनक्षत्राध्याय ।

Printed and published by the Venkateswara Press, Bombay.

An astrological work, for which see W., pp. 257-258.

Last Colophon in the incomplete MS. :

14B, इति वारलक्षणाध्यायः ।

There are only three lines of the next chapter.

6974.

10471. नारदसंहिता । *Nāradasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, old and discoloured. A mere fragment.

An astrological work of great authority in 37 adhyāyas, as applied to smṛti.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

(?)अतः प्रद्युत साक्षादीश्वरो महतो महान् ।
आत्मा गुहायां निहितो जन्तोर्जयत्यतीन्द्रियः ॥
ब्रह्माचार्यो वशिष्ठोऽत्रिर्मनुः पौलस्त्यलोमशौ ।
मरीचिरङ्गिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥
च्यवनो यवनो गर्गः काश्यपश्च पराशरः ।
अष्टादशैते गम्भीराः ज्योतिःशास्त्रप्रवर्त्तकाः ॥
सिद्धान्तसंहिता होरा रूपस्कन्धत्रयात्मकम् ।
वेदस्य निर्मलं चक्षुर्ज्योतिःशास्त्रमनुत्तमम् ॥

The object and the contents of the work :

अस्य शास्त्रस्य सम्बन्धो वेदाङ्गमिति कीर्त्तितः ।
अभिधेयञ्च जगतः शुभाशुभनिरूपणम् ॥
यज्ञाध्ययनसंक्रान्तियज्ञषोडशकर्मणां ।
प्रयोजनञ्च विज्ञेयं [तत्] तत्कालविनिर्णयः ॥
विनैतदखिलं श्रौतं स्मार्त्तकर्म न सिद्ध्यति ।
तस्माज्जगद्धितायेदं ब्रह्मणा निर्मितं पुरा ॥

तद्दिनोऽथाथ तत्सूनुर्नारदो मुनिसत्तमः ।
उक्ता शास्त्रद्वयं पूर्वं संहिताशास्त्रमुत्तमम् ॥
वक्ष्ये शुभाशुभफलं हितये सर्वदेहिनाम् ॥
होराशास्त्रस्य शास्त्रस्य व्यवहारप्रसिद्धये ।
संज्ञा उक्ताश्च ताः सर्वाः सम्यक् ज्ञात्वा पृथक् पृथक् ॥
शाखोपनयनाध्यायो ग्रहचारोऽब्दलक्षणम् ।
तिथिवासरनक्षत्रयोगतिथ्यर्धसंज्ञकाः ॥
मुहूर्तोपग्रहाः सूर्यसंक्रान्तिर्गोचरक्रमात् ।
चन्द्रताराबलाध्यायः सर्वलग्नार्तवाश्रयः ॥
आधानपुंससीमन्तजातनामान्नमुक्तयः ।
चौलाक्षरार्ययां मौञ्जी छुरिकाबन्धनं क्रमात् ॥
समावर्त्तनवैवाहं प्रतिष्ठा सग्रलक्षणम् ।
उत्पातलक्षणं शान्तिर्मिश्रकं श्राद्धलक्षणम् ॥
सप्तत्रिंशद्भिरध्यायैरियं नारदसंहिता ।
य इमां पठते भक्त्या स दैवज्ञो दैववित् ॥

2A, इति श्रीनारदसंहितायां शाखोपनयनाध्यायः; 10A, ०ग्रहचाराध्यायो द्वितीयः; 15A, ०संवत्सराध्यायस्तृतीयः; 18A, ०वारलक्षणाध्यायः ।

The same as the manuscript No. 7830.

6975.

2944. स्वप्नाध्यायः बृहस्पतिसंहितीयः ।

Svapnādhyāya (Bṛhaspati)

Substance, country-made paper. 8¾ × 4¼ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1871. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति बृहस्पतिसंहितायां स्वप्नाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १८७१ कार्त्तिक शुक्ल १४ मन्दे तद्दिने समाप्तमगमदारामेण ।

It begins :

स्वप्नाध्यायं प्रवक्ष्यामि यथोक्तं गुरुभाषितम् ।
येन विज्ञानमात्रेण सर्वज्ञत्वं प्रजायते ॥ १ ॥
स्वप्नस्तु प्रथमे यामे संवत्सरफलप्रदः ।
द्वितीये चाष्टभिर्मासैस्त्रिभिर्मासैस्तृतीयके ॥ २ ॥
चतुर्थप्रहरे स्वप्नस्त्वेकमासेन पच्यते ।
अरुणोदयवेलायां दशाहेन फलं लभेत् ॥ ३ ॥

It ends :

देवानां स्वपुरं गावः पितरौ लिङ्गिनं तथा ।
यद्वदन्ति नराः स्वप्ने तत्तथैव भविष्यति ॥

Printed and published by Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

III. JYOTIṢA—HORĀ (HOROSCOPY, ETC.)

6976.

3925. अङ्कचूडामणिः । *Aṅkacūḍāmaṇi.*

By Varāhamihirācārya.

For the MS. and the work see H.P.R., III, 1 (2nd series). The MS. is then stated to have belonged to Late Pandit Rāmatāraṇa Śiromaṇi.

6977.

8847. अब्दविवेचनं दशाऽध्यायव्याख्या । *Abdavivecanam Daśādhyāyavyākhyā.*

Being a commentary on a chapter of a work on horoscopy named Abdavivecana.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 12-14 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Left incomplete.

Beginning :

गिरिसुतातनयं जगदिष्टदं विधिहरीशनुतं प्रणिपत्य तम् ।
सकललोकहितेऽब्दविवेचने पिष्टकृते विदधामि दशाक्रमम् ॥

अथ दशाध्यायो व्याख्यायते । तत्र दशाशब्देन शुभाशुभ-
फलपाककाल उच्यते ।

6978.

7893. **अष्टवर्गफलाध्यायः ।** *Aṣṭavargaphalādhyāya.*

(*Caṇḍeśvara's Jātaka.*)

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 390. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1882. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति चण्डेश्वरजातके दिनफलाध्यायः ।

Post-colophon :

संवत् १८८२ फाल्गु० सु ८ भृगुवार लि० नन्दराम उपाध्याय ।
सप्तभिर्गुणयित्वा तु सप्तविंशतिभिर्हरेत् ।
यल्लब्धं तद्भवेन्मासो देवशालः प्रभासते ॥
रविभिर्भाजयित्वा तु सप्तविंशतिभिर्हरेत् ।
यल्लब्धं तद्भवेत् वर्षं देवशालः प्रभासते ॥
त्रिंशता गुणितान् मासशेषाल्लब्धं दिनं भवेत् ।
शेषं षष्टिगुणं कृत्वा लब्धं स्याद्घटिकादिकम् ॥

अथोदाहरणं यथा शुद्धैषिण्डः २३ अर्काक्रान्तकुम्भराशिं
तस्माच्छवमः तुलामनेन ७ गुणः १६१ तुलाफलं २ शु १२२ सप्तविंशत्या
हृते शेषं २५ पूर्वभाद्रपदा नक्षत्रं तेषु ते प्राणौ पितुः क्लेशः ।

The leaves are marked on the left-hand upper margin with the letters अष्ट० वर्ग० or अ० व० ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

यावत्तिकाले राशौ तिष्ठति खेटः तदष्टमांशेन ।

तस्य ग्रहस्य भोगः प्रथमं तदनन्तरं क्रमशः ॥ १ ॥

भास्करमन्दबृहस्पतिशुक्रारबुधाम्रतांशुलग्नानां ।

गौणाल्लारिधिवर्ज्जं रेखा शुभदा शुभो न विन्दुश्च ॥ २ ॥

6979.

3921. आयुःप्रबोधिनी । *Āyuhprabodhinī.*

By Rādhākṛṣṇa.

Substance, country-made paper. 14 × 3½ inches. Folia. 7. Lines, on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali of the early 18 century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophons :

4A, इत्यायुःप्रबोधिन्यां पिण्डायुर्दायाध्यायः प्रथमः ; 5B, इत्यायुःप्रबोधि अंशायुर्दायाध्यायः द्वितीयः ; 6B, ०दशायंशाध्यायस्तृतीयः ; 7B, ०अन्तर्दशा ध्यायश्चतुर्थः ।

An elementary treatise on astrology for the calculatio of longevity. See H.P.R., III, 31.

Begins thus :

गुरुं रघुपतिं नत्वा परात्मश्रितहेतवे ।

राधाकृष्णो द्विजश्चक्रे वचनायुःप्रबोधिनीम् ॥ १ ॥

तिष्ठन्ति तुङ्गे परमे स्वकीये ।

विरोधनाद्या यदि सप्तखेटाः ।

Next two lines have faded out.

6980.

7026. आरम्भसिद्धिः । *Ārambhasiddhī.*

By Udayaprabhadeva.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 1–20 of which the 19th is missing and the 20th has lost three-fourths from the left-hand side. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and worn out. Defective.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work:

ॐ नमः सकलारम्भसिद्धिनिर्विघ्नवेधसे ।
अर्हीणामर्हते साक्षादुपलंभाय शंभवे ॥
दैवज्ञदीपकलिकां व्यवहारचर्या-
मारम्भसिद्धिमुदयप्रभदेव एतां ।
शास्तिक्रमेण तिथि १ वार २ भ ३ योग ४ राशि ५ ।
गोचर्य ६ कार्य ७ गम ८ वास्तु ९ विलग्न १० मिश्रैः ॥ २ ॥
अथ तिथि ।

5B, इत्यारम्भसिद्धौ तिथ्यादिचतुष्कपरीक्षाविमर्षः प्रथमः ।

10A, ०राशिगोचरपरीक्षाविमर्षः द्वितीयः ।

13A, ०कार्यपरीक्षाविमर्षस्तृतीयः ।

17A, ०प्रस्थानवास्तुनिवेशप्रवेशपरीक्षाविमर्षश्चतुर्थः ।

6981.

7843. इष्टशोधनम् । *Iṣṭaśodhana.*

Substance, country-made paper. 10¾ × 4½ inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1922. Appearance, fresh. Complete.

It relates to the ascertainment of the exact moment of conception of a child.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ मातृजठरदिनानयनं । तथा गर्भस्थित्यानयनं ।

तथा गर्भधारानयनं । तथा गर्भेष्टानयनं ।

तथा जन्मेष्ट्यानयनं ।

खत्तखुत्तखिंदिरोमकयवनाचार्यादिमतेनाह ।

Colophon :

इतीष्टशोधनं समाप्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १९२२ शक १७८७ कार्त्तिकशुक्ला ३० गुरौ लि।
रामलाल दुवे काश्यां । श्रीरस्तु etc.

6982.

269. **उपदेशसूत्रविवृतिः ।** *Upadeśasūtravivṛti.*

For the MS. see L. 1523.

The manuscript has 36 leaves. The first nine are written on one sort of paper and in one handwriting. The leaf-marks are given in two places of each leaf, one in the left-hand upper corner and the other in the right-hand lower corner. This portion ends :

इत्यायुर्दायोदाहरणम् ।

सुवक्ते रायो नैलकण्ठिर्जैमिनिप्रोक्तजातके ।

आयुर्दा[योदा]हरणं बालव्युत्पत्तयेऽकरोत् ॥

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः । आयुर्दायोदाहरणम् ।

पूर्वाचार्यं नमस्कृत्य जैमिनेः सौत्रजातके ।

आयुर्दायोदाहरणं कुर्वे बालोपकारकम् ॥ १ ॥

अथ श्रीमज्जैमिनीजातकानुसारेणायुर्दायादिफलविचारः क्रियते। स्वस्ति श्रीनृपशालिवाहनशाके १६७८ धातृसंवत्सरे चैत्रशुक्ल १४ बुधवासरे उदयात् गतघटी २ पलानि ५८ तत्समये स्वबलमोदवे जन्मकालो विद्यते। etc. etc.

The next thirteen leaves are written in a different hand and on different paper. On the right-hand lower corner the leaf-marks are from 1 to 13 and on the left-hand top from 10 to 22. It begins abruptly thus:

अथ राजयोगसमन्वितान्याख्या दत्तायोगाद्युतायाध्याय प्रथमदिन निरूप्यन्ते। तत्रादौ महाराजयोगमारभतो अथ राजनिताध्यां योगे अथारभ्यते राजयोगादिरिति शेषः। राजयोगं दर्शयति राजेति।

It ends abruptly in the middle of a sentence.

The next portion is written in yet a different hand and on different paper. It begins: यत्नं त्वं २ शुभमपि भवतु and ends as in Rājendralāla's description. There is no leaf-mark on the left-hand lower corner. On the right-hand top the leaf marks are from 23 to 36.

The name of the author at least of the first chapter is सुवक्रेराय, son of Nīlakaṇṭha. As the author takes the Śaka year 1678 as the initial year of his calculations, the work seems to have been written in that year.

6983.

7290. उडुदायप्रदीपः। *Uḍudāyapradīpa.*

With Uddyota, by Bhairavadatta.

Substance, country-made paper. 10¾ × 5 inches. Folia, 19. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A work on astrology, referring to the effect on human destiny, of planets in different zodiacal signs. It is based on *Pārāśarīhorā* and consists of four chapters.

8B, (?)इत्युडुदायप्रदीपे संज्ञाध्यायः प्रथमः ।

(Commentary) :

इति श्रीभैरवदत्तविरचिते उडुदायप्रदीपोद्योते संज्ञाध्यायः प्रथमः ।

11A, (?)इति राजयोगाध्यायः २ ।

(Commentary) :

०राजयोगाध्यायः २ ।

13(B) (?), no colophon.

(Commentary) :

०आयुर्दायाध्यायस्तृतीयः ।

Last Colophon :

(?)इति श्रीउडुदायप्रदीपे अन्तर्दशाध्यायः संपूर्णः ।

(Commentary) :

इति श्रीभैरवदत्तदैवज्ञविरचित उडुदायप्रदीपोद्योते अन्तर्दशाध्यायश्चतुर्थः ।

समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

Post-colophon :

(the name is blurred over with ink) लि स्वपठनहेतवे ।

For the beginning and the end of both the text and the commentary see L. 3232.

Before the concluding verse of the commentary quoted in L., we have four verses containing a genealogy of the commentator. They are :

यद्वंश्ये न हि मूढतामुपगतो नापंडितो नाधनो
न दीनो न च दुःखितो न तपसा क्षीणो नवा दुर्बलाः ।
नापूज्यो न च राजमार्गविधुरो नासंततिर्दुर्मतिः
सोऽयं सूरिपराशरो मुनिवरो वर्वर्त्ति सर्वोपरि ॥ १ ॥

तदन्वये शुद्धिमति समाख्यः सदासमाख्यो धिषणाधनाढ्यः ।
पांडेयनामा गिरिधारिलालो वृंदावनोद्देशलसज्जटोल्यां ॥ २ ॥
तस्यात्मजः कुंदनरामशर्मा
तदात्मजोऽभूद्धरिरामशर्मा ।
तदात्मजः ख्यातिनिविष्टरामः
सिद्धान्तविद्भैरवदत्तसूरिः ॥ ३ ॥
अकारि तेनायमुडुप्रदीपो-
द्योतो गुरूक्तिप्रतिषिद्धदोषः ।
विद्वज्जनानां गुणसद्मनानां
भवेदनायासविलासहेतुः ॥ ४ ॥

The text begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।
सिद्धान्तमौपनिषदं शुद्धान्तं परमेष्ठिनः ।
शोणाधरमहः किञ्चिद्वीणाधरमुपास्महे ॥ १ ॥
वयं पाराशरीं होरामनुसृत्य यथामति ।
उडुदायप्रदीपाख्यं कुर्मो[कुर्वे] दैवविदां मुदे ॥ २ ॥
फलानि नक्षत्रदशा प्रकारेण विवृण्महे ।
दशा विंशोत्तरी चात्र ग्राह्या नाष्टोत्तरी मता ॥ ३ ॥
बुधैर्भावादयः सर्वे ज्ञेयाः सामान्यशास्त्रतः ।
एतच्छास्त्रानुसारेण संज्ञां ब्रूमो विशेषतः ॥ ४ ॥

The text ends thus :

धर्मकर्माधिनेतारावन्योन्याश्रयसंस्थितौ ।
राजयोगाविति प्रोक्तं[क्तौ] विख्यातो विजयी भवेत् ॥ ४१ ॥

Already published in Bengal, Lucknow and Bombay.

6984.

6353. **उडुदायप्रदीपोद्योतः ।** *Uḍudāyapradīpoddyota.*

A commentary on Uḍudāyapradīpa or Pārāśarīhorā.
By Bhairavadatta, son of Hirārāma.

Substance, country-made paper. 11¾ × 5 inches. Folia, 31. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीपंडितहरिरामशर्मसूनुश्रीभैरवदत्तदैवज्ञविरचित उडु-
दायप्रदीपोद्योतेऽन्तर्दशाध्यायश्चतुर्थः । समाप्तश्चायं ग्रंथः ।

For both the text and the commentary see L. 3232.
The text is not given.

6985.

10374. **उडुदायप्रदीपः ।** *Uḍudāyapradīpa.*

(Here called Pārāśarī Horānyāsa, following, as it does, Pārāśarīhorā.)

With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 5. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1895. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

(Text) :

(?)इति श्रीपाराशरीहोरान्यासः ।

(Commentary) :

श्रीपाराशरीहोरान्याश(?)

Post-colophon :

(Text) :

श्रीसंवत् १८९५ पौष शुद्ध ४ चन्द्रवासरे । श्रीदक्षिणामूर्त्ते
नमः ।

(Commentary) :

शुभं भूयात् etc.

संवत् १८९५ पौष शुद्ध १ चन्द्रे वासरे ।

The text is a well-known work on horoscopy, well known and often printed.

The commentary begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

सिद्धान्तमिति । विद्याधरं किञ्चिमहा अर्थात् सरस्वतीरूपं तेजः सरस्वतीति यावत् etc. etc.

The text is the same as in our MS. 7290.

6986.

2693. **उडुदायप्रदीपः ।** *Uḍudāyapradīpa.*

Based on Pārāśarīhorā.

Substance, foolscap paper. 8½ × 3½ inches. Folia, 13. Lines, 3, 4 on page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Complete.

For the work along with its commentary *Udyota* see . 3232, which gives the author's name as Bhairavadatta Daivajña, son of Harihara.

Colophon :

इत्युडुदायप्रदीपे अन्तर्दशाध्यायः ।

Post-colophon :

सिन्धुरेन्दु तथा गोवि भूसमे काश्यपस्तके ।
अष्टेकपातनक्षत्रे नभसि श्यामपक्षके ॥
तिथौ भुजङ्गप्रथमयामे तु गिरिजापुरे ।
लिखितं काशिनाथेन देवोपाध्यायशर्मणा ॥
अनेन प्रीयतां देवो भगवान् कमलेक्षणः ।
लक्ष्मीनृसिंहपूर्वेनामस्माकं कुलदैवतम् ॥

The text is the same as in our MS. No. 7290.

6987.

2857. उडुदायप्रदीपः । *Uḍudāyapradīpa.*

With its commentary स्नेहकूपिका ।

By Bālakṛṣṇa, son of Jyotiḥsvarūpa.

Substance, country-made paper. 13¾ × 5½ inches. Folia, 8. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh Complete.

For the text see our number 2027.

The commentary begins :

वन्द्यान् नत्वा तदर्थं च ज्ञात्वेयं स्नेहकूपिका ।
उडुदायप्रदीपस्य मुख्याख्या क्रियते मया ॥ १ ॥
नातिगूढा प्रसिद्धा च सुगमा कठिनापि च ।
विस्तृताल्पापि सर्वोपयज्ञार्था स्नेहकूपिका ॥ २ ॥
अपठन् प्रपठन्त्येनं पठिष्यन्ति बुधाश्च तैः ।
ज्ञातं वा ज्ञायते ज्ञेयं किं विना स्नेहकूपिका ॥ इत्यादि ।

It ends :

इत्थं पाराशरीहोरा ओडुदायप्रदीपकः ।
व्याख्यातो हि समासेन गम्भीरार्थो यथामति ॥
श्रीलीलारमणो मया विरचितः एच्छागते केरले
खान्ये सद्गणिताश्रये तु रचिताः सिद्धान्तराजादिकाः ।
होराख्ये मुनिसूत्रसारफलराट् पाराशरी टिप्पणी
मुख्यच्छन्दसि वृत्तसार इति चालोक्याः सुधीरैरिमे ॥
अज्ञता भ्रमता वा मे क्वचिद् यद्युपलभ्यते ।
सुधीरैः सा च संशोध्या संशोध्या स्नेहकूपिका ॥

Colophon :

इति श्रीज्योतिःस्वरूपात्मजबालकृष्णविरचिता स्नेहकूपिकाख्या उडुदायप्रदीपव्याख्या समाप्ता ।

The text is the same as in our MS. No. 7290.

6988.

2027. उडुदायप्रदीपः । *Uḍudāyapradīpa.*

By Veṅkaṭeśa, with the surname Yajñanārāyaṇa, with its commentary Uddyota by Bhairavadatta Daivajña, son of Harirāma Śarmā.

For the manuscript and the work see L. 3232.

The MS. being worm-eaten has been pasted with transparent paper.

Post-colophon :

ग्रन्थसंख्या ७०० लिखित मुकुन्दरामेण संवत् १९१६ शुक्ले ७।

The commentator did not write with his own hand. He dictated it to Dharaṇīdhara.

अभूद्भैरवसूक्तीनां लिपिकृद्धरणीधरः ।
महाभारतनिर्माणे व्यासस्येव गणेश्वरः ॥

The work follows *Pārāśarahorā.*

The text is the same as in our MS. No. 7290.

6989.

267. कर्मप्रकाशवृत्तिः । *Karmaprakāśavṛtti.*

For the MS. see L. 1524.

After the 20th chapter occur the following ślokas :

त्रैलोक्यक्षितिपालमौलिसकलव्यापारपारङ्गमः
प्राग्वाटान्वयभूर्बभूव सचिवः श्रीपद्मसिंहाश्रयः ।
श्रीमान् श्रीभवदेव इत्यभिजने तस्याभवत्तज्जनः
श्रीसामन्त इति प्रधानसुमतिस्तस्मादभूदग्रभूः ॥ १ ॥

तस्यात्मजः समजनिष्ट कुमारसिंहो

नानाप्रणीतगुणगौरिमायहेतोः ।

(?) तत्सूनोगुणगणकभरकुमुदे स्मरेश

ग्रन्थोऽभ्युदीयत ताजिकग्रन्थकोषात् ॥

समाप्तेदं कर्मप्रकाशकाभिधं मनुष्यजातकम् ।

वयांसि येषां स्तनकाल्पव्रतस्थिता

यौवन न मध्यवृद्धामतीव वृद्धा इति चन्द्रभौम-

ज्ञसुकजीवार्कशनैस्वराणां

इष्टद्युमानरहित परमं द्युमानं

सार्द्धान्वितं द्युदलभा भवति स्वदेशे

तत्काल भाद्युदलभातर व्यर्क ॥ १२ ॥

युक्तं तेनद्भताद्युमितिरं गच्छतेऽस्तनाद्यः

दस्रादिभेदा घटिका सांघ्रिकयं द्वयक्तं

द्वयं देपत्रयं सार्द्धं द्वये दलम् ॥ १ ॥

सांघ्रित्रयं सार्द्धयुग्मं द्वयं सार्द्धद्वयं तथा ।

सार्द्धेकं त्रितयं सांघ्रिद्वयमथैककं द्वयम् ॥

6990.

5514. कर्मप्रकाशिकावृत्तिः । *Karmaprakāśikāvṛtti.*

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 67. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A commentary on a treatise on horoscopy called *Karmaprakāśa*. Neither the name of the text nor that of the author is stated in the present manuscript. The text is also not known to Aufrecht. It contains also the explanation of the commentary itself.

It begins thus :

उद्यत्कोटिदिवाकरद्युतिनिभं रक्ताङ्गरागांशुकम्
हस्ते मोदकपाशमङ्कुशवरदं वीणातनुगौःसंयुतम् ।
ब्रह्मेन्द्रप्रमुखैश्च किन्नरगणैः सिद्धैश्च विद्याधरैः
सेव्यं सत्सुखदं गजेन्द्रवदनं वाक्सिद्धिदं तं भजे ॥

अहं गजेन्द्रवदनं भजे ध्यायामि । कथंभूतं गजेन्द्रवदनं वाक्सिद्धिदं वाचां सिद्धिः वाक्सिद्धिः etc. etc.

इदानीं निर्विघ्नेन ग्रन्थसमाप्त्यर्थं ग्रन्थादौ मङ्गलाचरणं नमस्काररूपं करोमि गिरीशमित्यनेन श्लोकेन । वृत्तिं करोमीति या प्रतिज्ञा शिष्यावधानार्थम् ।

गिरीशं दिनेशं गिरं विघ्नरामां
गुरुं खिंदिकं रोमकाचार्यवर्यान् ।
प्रणम्याथ कर्मप्रकाशस्य वृत्तिं
करोमीह बालावबोधाय सम्यक् ॥

गिरीशादीन् नत्वा कर्मप्रकाशस्य वृत्तिं बालावबोधाय कुर्वेऽहम् । नत्वेति । कर्मप्रकाशकर्तुः प्रथमश्लोको व्याख्यायते । गिरं नत्वा पुनः किं कृत्वा गणपतिं नत्वा ग्रहवर्गमुख्यं सूर्यं नत्वा . . . . श्रीखिन्दिकोक्तगुरुताजिकतन्त्रदीपात् कर्मप्रकाशनामानं अनुदीपकमुद्धरामि । श्रिया युक्तः खिन्दिकस्तेनोक्तो यो गुरुताजिकतन्त्रदीपः तस्मात् कर्मप्रकाशं अनुदीपकं कर्म प्रकाशयति तत् कर्मप्रकाशकमनुदीपकं नाम पूर्वार्जितकर्मणो पोतकं कर्मेत्यर्थः । यत्कर्मेति अखिलैर्बुधैर्यत् कर्म इत्यभिधीयते । किलेति निश्चये ।

Colophons :

6B, इति कर्मप्रकाशिकायां प्रथमाधिकारः; 8A, °ग्रहबलयोनिभेदाध्यायः; 14B, °सहमाधिकारः; 16B, °निषेकाध्यायः; 22A, °अरिष्टाध्यायः; 28B, °आयुर्दायाध्यायः; 30B, कर्मदशान्तर्दशावाध्यायः;

31A, इति कर्मप्रकाशिकायां निधनाध्यायः; 38A, ०दोषाधिकारः; 41B, ०प्रकृत्यधिकारः; 46A, ०चतुर्दशः; 54A, ०इष्टकर्माधिकारः; 56A, ०दरिद्राधिकारः; 64A, ०पितृजन्माधिकारः; 65B, ०स्त्रीजातकाध्यायः; 66B, ०प्रकीर्णाधिकारः समाप्तः ।

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

6991.

10121. कालचक्रजातकम् । *Kālacakrajātaka.*

By Dāmodara.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 484. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, repaired. Complete.

A treatise on horoscopy.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमन्मार्त्तण्डभैरवाय नमः ।
वन्देऽहं गोपिकानाथं भारतीं गणनायकम् ।
पार्वत्या कथितं पूर्वं कालचक्रं पिनाकिना ॥ १ ॥
तस्य सारं समुद्धृत्य लघुमार्गेण कथ्यते ।
भूतै ५ कविंश २१ मुनयो ७ नव ९ दिक् १० षोडशा १६ श्रयः ॥ २ ॥
सूर्यादीनां क्रमादायूराशीनां स्वामिनो वशात् ।
दशाद्याश्च दशा जिष्णा तद्राशेः परमायुषः ॥ ३ ॥

Kālacakra is thus explained in 1B:

विलिख्य रेखाः पञ्चोर्द्धास्तिर्यक्पञ्चसमास्तथा ।
एषा द्वादश जायन्ते सध्योक्ते च चतुष्टये ॥ ९ ॥
द्वितीयादिषु कोष्ठेषु राशीन् मेषादितो न्यसेत् ।
एवं द्वादशराश्याख्यं कालचक्रमुदीरितम् ॥

End :

सौरप्रोक्तेन मार्गेण सर्वं तत्फलमादिशेत् ।
पूर्वं चक्रांशतः ज्ञात्वा वदेन्मानसिकं फलम् ॥

Colophon :

इति दामोदरकृतावोप(?)देशसंग्रहे शिवमुद्राभिधाने कालचक्र-
जातकं दशाध्याय ।

After the colophon there are three lines, apparently added by the scribe.

See Ulwar Extr. 457, in which the work is attributed to Vararuci.

6992.

6341.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 14. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Two works relating to horoscopy, both of which are called *Kālacakrajātaka.*

I. *Anonymous.*

10B, इति कालचक्रजातकं ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमन्मार्तण्डभैरवाय नमः ।
वन्देऽहं गोपिकानाथं भारतीं गणनायकम् ।
पार्वत्या कथितं पूर्वं कालचक्रं पिनाकिना ॥ १ ॥
त[स्मा]च्च सारमुद्धृत्य लघुमार्गेण कथ्यते ।
भूते ५ कविंश २१ मुनयो ७ नव ९ दिक् १ षोडशा १६ ब्धयः ॥ २ ॥
सूर्यादीनां क्रमादायूराशीनां स्वामिनो वशात् ।

II. शिवमुद्राभिधाने उद्देशसंग्रहे। *Kālacakrajātaka*

(Śivamudrābhidhāna.)

By Dāmodara.

10B, अथ कालचक्रजातकम्।

कालचक्रं प्रवक्ष्यामि संक्षेपात् शृणु सुव्रत।
शुभाशुभं मनुष्याणां ज्ञायतेऽस्मात्रिकालजम् ॥ १ ॥
दशा अंतर्दशाश्चापि अंतरंतर्दशास्तथा।
सूक्ष्मा दशा प्राणदशा पञ्चधात्र विभाव्यते ॥ २

अथ दशा यथा—

यस्मिन्नवांशके चन्द्रः स्थितस्तस्मान्नवांशकात्।
नवानामेव राशीनां अन्ते मृत्युर्भविष्यति ॥ ३ ॥
राशिक्रमाद्राशिपानां भवति क्रमतो दशाः।
शतञ्च पञ्चाशीतिश्चाशीतिश्च षडशीतिकम् ॥ ४ ॥
मेषादीनां क्रमेणैव तदायमानं पुनः पुनः।
मेषादिसप्तमांशे तु यत्र चन्द्रो वरः स्थितः ॥ ५ ॥
सोऽंशस्तु देहसंज्ञः स्यान्नवमे जीव उच्यते।
अन्त्यादिपञ्चमांशेषु यत्र चन्द्रो व्यवस्थितः ॥ ६ ॥
सजीवोऽस्मात्तु नवमो राशिः स्याद्देहसंज्ञकः।
भूतैकविंशाद्रियो नवाशा षोडशाब्दयः ॥ ७ ॥
सूर्यादीनां क्रमादाद्य राशीनां स्वामिनो वशात्।
अंशावसाने जातस्य नायुर्दीर्घोऽस्ति कस्यचित् ॥ ८ ॥

12B, इति दामोदरकृतावोद्देशसंग्रहे(?) शिवमुद्राभिधाने कालचक्रजातकं दशाध्यायः।

The subsequent leaves contain diagrams—13A, अथ सप्तचक्रोद्धारो लिख्यते; 13B, सप्तवाक्यानि; 14A, अथ अपसव्यवाक्यानि।

6993.

7932. कृष्यारम्भव्यवस्था । *Kṛṣyārambhavyavasthā.*

Substance, country-made paper. 9¼ × 4¼ inches. Folia, 9. Lines, 11 n a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1811. Appearance, discoloured. Complete.

A vademecum of astrology, with illustrations of diagrams.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कृष्यारम्भः ।

रेवत्यश्विकरत्रये मृगमघामूलानुराधोत्तरा
ज्येष्ठा वासवरोहिणीधनहरिभे पुष्ये विशाखासु च ।
आदित्ये शतभे च सौम्यदिवसे शुक्रे वृषे वृश्चिके
बीजानां वपनं हलप्रवहणं लोचादिकं शोभनम् ॥

Date:

संवत् १८११ श्रीमति माघ वदी एकम् वार <u>सतवार</u> ।

6994.

10225. केरली । *Kéralī.*

By Rāvaṇa.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 10, 1 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A work of the Praśna Śāstra.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ रावणकेरलिः ।

प्रातःकालप्रहरद्वयं यावत् पुष्पस्य नाम । शेषप्रहरद्वयं यावत्
फलस्य नाम । यथा । अ १ । आ । इ । ई etc. etc.

Colophon:

इति रावणकृता केरली समाप्ता ।

6995.

7855. **केरलजातक ।** *Keralajātaka.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 198. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1967. Appearance, fresh.

Relates to horoscopy.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रतिलग्नान् समावीक्ष्य पूर्वोद्दिष्टावरोधकृत् ।
तत्तद्दशाखरूपेण क्रमेणैव विचयक्ष्रे ॥ १ ॥
मन्दसौम्यसिताः पापाः शुभौ गुरुदिवाकरौ ।
न शुभं योगमात्रेण प्रभवेच्छनिजीवयोः ॥ २ ॥
परतन्त्रेण जीवस्य पापत्वमिति निश्चितम् ।
कविः साक्षान्निहन्ता स्यान्मारकत्वेन लक्षिता ॥ ३ ॥
मन्दादयो निहन्तारो भवेयुः पापिनो ग्रहाः ।
शुभाशुभफलान्येव ज्ञातव्यानि क्रमाभव ॥ ४ ॥

11A, इति केरलजातके दशाध्यायः ।

After four lines :

इति शुभमस्तु संवत् १९६७ मा क्रया १२ बृहस्पतिवासरे शुभं भूयात् ।

6996.

9583. **गर्गमनोरमा ।** *Gargamanoramā.*

By Garga.

Substance, country-made paper. 13½ × 5 inches. Folium, one. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 25. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Correct. Complete.

It treats of divination of questions.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्यानन्दरूपं तमानन्दैकनिकेतनं ।

गर्गो बुद्धिमतां प्रीत्यै प्रश्नविद्यामथाकरोत् ॥ १ ॥

वर्गवर्णप्रमाणां यत् स स्वरजं + + मिथः ।

पिण्डसंज्ञा भवेत्तस्य यथाभागैस्तु कल्पना ॥ २ ॥

सिद्ध्यसिद्धी क्रमाद् द्वाभ्यां लाभालाभौ तथा क्रमात् ।

दिग्भागमष्टभिर्भक्ते शेषतः परिकल्पयेत् ॥ ३ ॥

It ends :

शून्ये सन्धिः समादेश्यो युद्धकाले न संशयः ।

एकविंशतिभिः श्लोकैः प्रोक्ता लोकमनोरमा ॥ २१ ॥

प्रश्नविद्या मया प्रोक्ता देया शिष्याय साधवे ।

उक्तोऽप्यनुक्ते मूलाङ्के तद्विशेयं सदा बुधैः ॥ २२ ॥

स्वानुभूत्या विशेषोऽयं मोहनेन विचारितः ॥ २२ ॥

Colophon :

इति श्रीगर्गविरचिते लोकमनोरमा प्रश्नविद्या समाप्ता ।

Printed and published in Benares and Bombay.

6997.

7883. **गर्गमनोरमा ।** *Gargamanoramā.*

Being a commentary on Gargasaṃhitā.
By Mohana.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3 marked 2–4. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1803. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीगर्गाचार्यविरचिता लोकमनोरमा प्रश्नविद्या समाप्ता ।

Post-colophon :

शुभं संवत् १९०३ कार्त्तिकशुक्लतिथौ ४ शनिवासरे ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा देवं ढुंढिराजं महेशं
देवेन्द्राद्यैः पूजितं पादयुग्मं ।
दैवज्ञानां सम्मतेनाऽस्य सारं
कुर्वे नूनं प्रश्नविद्यौघटीकां ॥ १ ॥

अथ सर्वविघ्नविनाशार्थं स्वेष्टदेवनमस्कारं करोति ।
प्रणम्येति ।

It ends :

तथा च ।

विशेषेण उक्तोप्यनुक्तो मूलां(?) तद्वत्त्वोध्यं सदा बुधैः ।
स्वानुभूत्या विशेषोयं मोहनेन विचारितः ॥

6998.

7894. गर्गसंहिता । *Gargasaṃhitā.*

With Manoramā.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 5. In Tripāṭha form. Charr cter, Nāgara. Date, Saṃvat 1923. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीगर्गविरचितायां प्रश्नमनोरमा समाप्ता(?) ।

Post-colophon :

संवत् १९२३ ।

See our No. 7883.

6999.

2272. गुरुशुक्रास्तादिनिषिद्धम्। *Guruśukrāstādiniṣiddham.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 2. Lines 9, on a page. Extent in ślokas, 32. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Complete. Prose.

Beginning :

तथा च मनुः ।

शुक्रमूढेऽप्युपाकृत्य विद्याविन्तविनाशनम् ।

आयुःक्षयमवाप्नोति तस्मात् कर्म विवर्जयेत् ॥

Authorities consulted : काश्यप, महेशभट्ट ।

The prohibition of certain religious rites when Mercury or Jupiter set.

To the work is given as an appendix a short work in four lines, entitled जन्मनि दुष्टकालः ।

7000.

6070. गृहविचारः । *Gṛhavicāraḥ.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 5. Lines, 11 a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara of the 19th century. ppearance, fresh. Complete.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ गृहप्रकरणम् ।

ग्रामनामादिकचयाणामङ्कं गृहीत्वा । अष्ट ८ घ्रेधे सूर्यदशा ।

गज ८ शर ५ र्तु ६ युगा ४ च महीगुणा ३

विरसंज्ञितामथवादिदिशि क्रमात् ।

गृहपतेरभिधागुरदिक्षित-

वसुहृता भवनस्य दशा भवेत् ॥

Colophon :

इति गृहविचारः ।

7001.

6333. गौतमजातकम् । *Gautamajātaka.*

With a Bhāṣya.

By Lakṣmīpati Pāṇḍeya of Benares.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18 of which foll. 4–11 are missing. Lines, 9 on a page. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Copied from a MS. dated, Saṃvat 1890. Appearance, fresh.

Thirty-one *Kārikās*, relating to horoscopy, attributed to Gautama.

Colophons :

(Text) :

इति श्रीगौतमजातकं समाप्तम् ।

(Commentary) :

इति श्रीगौतमप्रणीतजातकशास्त्रे श्रीमद्भारद्वाजकुलावतंस-
पाण्डेयोपनामकदैवज्ञशिरोमणिलक्ष्मीपतिशर्मरचितं गौतमकारिका-
भाष्यं समाप्तम् ।

Post-colophon :

शुभमस्तु । श्रीसंमत् १८९० मासानां मासोत्तममासे पौष-
शुक्लपक्ष एकादशी मङ्गलवासरे ।

The text begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

दृश्यप्रकृतिपुरुषाभ्यां यस्मात् तस्मान्महानभूत् ।
ततस्तत्त्वानि जायन्ते यस्मात्तं समुपास्महे ॥ १ ॥
दिव्यदृष्टिवशाच्छास्त्रं कमयोनिर्वदन्ति हि ।
यस्मात्तद्भाववशतः फलं वक्ष्ये विधानतः ॥ २ ॥

Kārikās III–XVIII are lost in the missing leaves.

It ends :

एवं भावेषु युक्तानि वृष्टानि ग्रहसंख्यकैः ।
फलानि प्रतिजानीते मनुष्याणां फलाप्तये ॥ ११ ॥

The commentary begins :

श्रीगणेशाय नमः ।
गणपदिनपपार्वतीश+मेश-
प्रकृतिगुरूनतिभक्तितः प्रणम्य ।
लिखति मतिमतां सखा य(?) कश्चित्
मुनिवचनैर्मुनिगौतमोक्तभाष्यम् ॥

It ends :

गौतमोदितसूक्तस्य टिप्पनं यन्मया कृतम् ।
योग्यायोग्यं विचार्यैतच्छोधनीयं विचक्षणैः ॥ १ ॥
गौतमपद्यसूक्तटीका गुरुपदसत्कृपया यथा कथञ्चित् ।
गुरुमुखश्रुततत्त्वसार मध्वा(?) मनसि निधाय विनिर्मिता
कृतेयम् ॥ २ ॥
कृत्वा सतु बलीवर्दा(?) जात्या ब्राह्मणपुंगवः ।
नाम्ना लक्ष्मीपतिख्यातः टीकेयं तेन निर्मिता ॥
इति श्रीलक्ष्मीपतिशर्मणा कृतेयं सुजन-सुखाय गौतमी प्रसादात् ।
उपहासाय च दुर्जनस्य भूयात् फलकथनाय विचारसारधीनाम् ॥
इति गौतमवाक्यार्थानुमानायोपलब्धिदा ।
काशीवासी द्विजः कश्चिदकरोच्छम्भुतुष्टये ॥
गौतमस्य कृपावृष्ट्या विश्वेशप्रीतये मया ।
लिखितेयं श्रीकृष्णाय बालानां धीमतां मुदे ॥

7002.

6421.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 28. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured.

A number of tracts on horoscopy.

I. (Fol. 1–8.)

Beginning :

अथ गौरीजातकोक्त अष्टोत्तरीदशापत्रं लिख्यते ।

लम्बोदरं महाभीमं लम्बोष्ठं गजकर्णकम् ।
भयघ्नं पार्वतीपुत्रं नमामि गणनायकम् ॥
नत्वा सरस्वतीं देवीं श्वेताभरणभूषितां ।
पद्मपत्रविशालाक्षीं नित्यं पद्मासने स्थिताम् ॥

Colophon :

इति गौरीजातकोक्त अष्टोत्तरीदशा समाप्ता (प्तः) ।

II. (Beginning in 9B and ending in 13B.)

Colophon :

सम्पूर्णं लघुजातकं समाप्तम् ।

Beginning :

अथ लघुजातकम् ।

लग्नस्थाने निशानाथः त्रिकोणे जीवभास्करौ ।
कर्मस्थाने भवेद्भौमे राजयोगस्तदा भवेत् ॥

End :

सूर्यः कुजे विप्रगणिस्वरेण
बुधे विलासं गुरुसर्वमाने ।
शुक्रे सुखं राहु किल शस्त्रघातम् ॥ १२ (?)

This may be a part of Varāhamihira's *Laghujātaka.*

III. (Beginning in 13B and ending in 20B.)

Colophon :

इति श्रीभट्टनारायणविरचितायां श्रीचमत्कारचिन्तामणिजन्मभावाध्याय सम्पूर्णम् ।

See L. 2666.

IV. (Beginning in 21A and going to the end of the manuscript.)

अथ रुद्रयामले योगिनीदशा लिख्यते ।

गणेशं शारदां वन्दे वन्दे रविगुरूंस्तथा ।
ज्योतिःशास्त्रेषु (स्मृतेषु) सिद्धान्तौ सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥

पार्वत्युवाच ।

मंदिरस्थं सुखासीनं + + प्रच्छेदुमाप्रियं ।
जा(या)तकानां हितार्थाय मायुर्घातं(?) वद प्रभो ॥

... ...

... ...

इति योगिनी स्वामिनः—अथ चक्रं (क्र) लिख्यते ।

22B, मंगला महादशा उत्तीर्णमग्रे पिंगला महादशा प्रवेश तस्याः प्रमाण र्ष २ तस्याः फलम् ।

23A, पिंगला महादशा उत्तीर्णा अग्रे धन्यामहादशाप्रवेश तस्या प्रमाण र्ष ३ तस्याः फलम् ।

24A, धन्या महादशा उत्तीर्णा अग्रे भ्रामरीमहादशाप्रवेश तस्य प्रमाण र्ष ४ तस्याः फलम् ।

25A, भ्रामरी महादशा उत्तीर्णा अग्रे भद्रिकांतरदशाप्रवेश तस्याः प्रमाण र्ष ५ तस्याः फलम् ।

26A, भद्रिका महादशा उत्तीर्णा अग्रे उल्कामहादशाप्रवेश तस्या प्रमाण र्ष ६ तन्मध्ये सर्वान्तरदशा ३ तस्याः फलम् ।

26B, उल्का महादशा उत्तीर्णा अग्रे सिद्धांतरदशा वर्ष ७ तन्मध्ये सर्वासामंतरदशा तस्याः फलम् ।

28B, इति श्रीरुद्रयामलोक्तमहासिद्धयोगिनी(गीनि)दशा दशांत[र]-फलानि तदेव तान्यंतर्दशासु सर्वासु ज्ञेयानीत्यभिप्रायो ज्ञातव्यः । व्ययसंवत्सरे फाल्गुन शुद्ध १३ संपूर्णा ।

Then there are 12 lines and the following topics:

इति मंगलादिदशांतरदशा ज्ञातव्यानि— अथ विषकन्यायोगः—
पुराणनामसंख्या ।

7003.

7909. गौरीजातकम् । *Gaurījātaka.*

Substance, country-made paper. 10 × 5¼ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A work on horoscopy, being in an interlocution between Hara and Gaurī.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीपार्वत्युवाच ।

हिताय सर्वसत्त्वानां जातकं ब्रूहि शङ्कर ।
आयुर्दायविधानेन दशाफलक्रमेण च ॥ १ ॥
एवमुक्तस्तु पार्वत्या शङ्करः प्रत्यभाषत ।
उवाच वचनं प्रीत्या शृणु पार्वति निर्णयम् ॥
नवग्रहा इमे ख्याता सूर्यसोममहीसुताः ।
राहुः सुरगुरुः सौरो बुधः केतुः सितस्तथा ॥
एते प्राणभृतामायुः प्रयच्छन्ति वरानने ।
श्रेष्ठञ्च मध्यसंख्यापि कनिष्ठं वा कदाचन ॥

Topics :

2A, इति आयुर्दायाध्यायः— अथ दशाफलानि लिख्यन्ते; 6B, इति गौरीजातके ईश्वरगौरीसंवाद आयुर्दायदशाफलानि समाप्तानि । अथ अष्टोत्तरी दशा— . . . इत्यष्टोत्तरी दशा समाप्ता ।

It ends :

केन्द्राङ्कसंख्या त्रिगुणा च कार्या
शुभग्रहस्थानगताङ्कयुक्ता ।
पापग्रहस्थानगताङ्कहीना
स्फुटं तदायुः कथितं मुनीन्द्रैः ॥

Last Colophon :

इति गौरीजातकं समाप्तम् ।

7004.

2094. **ग्रहभावप्रकाशः (सटीकः) ।** *Grahabhāvaprakāśa.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. The MS. is in Tripāṭha form. Character Nāgara of the 19th century. Date, (?). Appearance, fresh.

For the work see L. No. 762 and No. 850.

From these descriptions, the author of the text Brāhmaprabhāsūri and the commentator Daivajña Śiromaṇi entitled Bhāvabodhik. The work is better known as *Bhuvanadīpikā.*

The present MS. contains 43 verses only of the text.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सारस्वतं नमस्कृत्य महः सर्वतमोपहम् ।

ग्रहभावप्रकाशेन ज्ञानमुन्मील्यते मया ॥ १ ॥

ग्रहाधिपा उच्चनीचा अन्योन्यं मित्रशत्रवः ।

राहो ग्रहोच्चनीचानि केतुर्यत्रावतिष्ठति ॥ २ ॥

स्वरूपं ग्रहचक्रस्य वीक्ष्यं द्वादश वेश्मसु ।

निर्णयोऽभीष्टकालस्य यथालग्नं विचार्यते ॥ ३ ॥

ग्रहो विनष्टो यादृक्स्याद्राजयोगचतुष्टयम् ।

लाभादिनां विचारश्च लग्नेशावस्थितेः फलम् ॥ ४ ॥

Text ends thus :

रूपलक्षणवर्णानां केशदोषसुखायुषां ।

वयःप्रमाणजातीनां तनुस्थानाद्विरीक्षणम् ॥ ४३ ॥

7005.

1831. **ग्रहभावफलम् ।**

For the manuscript and the work see L. 2439.

On the influence of planets on human destiny.

Colophon :

इति ग्रहभावफलम् ।

Post-colophon Statement :

संवत् १९१० इत्युपनाम आचार्य वैजनाथेन स्वार्थं परस्वार्थम् ।

See Lz. 1094, 1095.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ ग्रहाणां प्रत्येकं भावफलानि लिख्यन्ते ।

तत्र सूर्यस्य ।

लग्नेऽर्कोऽल्पकचः क्रियालसतमः क्रोधी प्रचण्डो नतो
मानीलोचनरुक्षकर्कशतनुः शूरः क्षमानिष्ठुराः ।
स्फुक्षाक्षः प्रघिभे क्रिये स्थितितिमिरः सिंहे निशान्धः पुमान्
दारिद्र्योपहतो विनष्टतनयः संस्थस्तुलासंज्ञके ॥ १ ॥

धनसुतोत्तमवाहनवर्जितो हतमतिः सुजनोज्झितसौहृदः ।
परगृहोपगतो हि नरो भवेद्दिनमणौद्रविणे यदि संस्थितिः ॥ २ ॥

प्रियंवदः स्याद्धनवाहनाढ्यः सुकर्मयुक्तोनुचवान्वितश्च ।
मितानुजः स्यान्मनुजो बलीयान् दिनाधिराजे सहजे धिसंस्थे ॥ ३ ॥

etc. etc. etc. etc.

Ends thus :

स्वोच्चस्थितः पूर्णफलं विधत्ते स्वर्क्षे हितर्क्षे च फलार्धमेव ।
फलाङ्घ्रिमात्रं रिपुमन्दिरस्थश्चास्तप्रयातः खचरो न किञ्चित् ॥ १४ ॥
इति ग्रहभावफलं संवत् १९१० इत्युपनाम आचार्यवैजनाथेन
स्वार्थं परस्वार्थं ॥ श्री ॥ ॥

7006.

3431.

I.

ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasaṃgraha.*

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 14 x 3 inches. Folia, 39. Lines, 5, 6 on a page. Extent in ślokas, 625. Character, Bengali. Date, Śaka 1592. Appearance, old, faded and worn-out. Complete.

It begins thus :

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

इष्टदेवं नमस्कृत्य गोपालं कुलदैवतम् ।

श्रीप्रजापतिदासेन क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥

नव ग्रहान् नमस्कृत्य देवीं सरस्वतीं तथा ।

प्रणिपत्य गुरुं किञ्चिज्ज्योतिर्ग्रन्थे वदाम्यहम् ॥

सद्वैद्योऽहं कुले जातः परीहासः कृतो मया ।

ज्योतिर्ग्रन्थेषु सर्वेषु ब्राह्मणेषु विशेषतः ॥

वराहकृतसूत्रेण यत्किञ्चित् क्रियते मया ।

ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहणे सुविचारकाः ॥

पञ्चस्वराभिधानञ्च ग्रन्थं निदानसंग्रहम् ।

किञ्चिदुद्देशगम्यञ्च स्वल्पं वक्ष्यामि शाश्वतम् ॥

ज्योतिर्विद्भिः पुरा सर्वैः कृतं निर्णयविस्तरम् ।

तस्मादिच्छयपर्यन्तं राशिचक्रे व्यवस्थितम् ॥

3B, इति श्रीप्रजापतिदासकृतायां पञ्चस्वरानिर्णये शिशुरिष्टिर्नाम प्रथमोऽध्यायः; 4B, इति पञ्चस्वरायां द्वितीयोऽध्यायः; 5A, इति तृतीयोऽध्यायः; 5B, इति चतुर्थोऽध्यायः; 7B, इति शुद्धाशुद्धो नाम पञ्चमोऽध्यायः; 8B, इति छदादिरिष्टषष्ठोऽध्यायः; 10B, इति श्रीप्रजापतिदासकृते पञ्चस्वरानिर्णये सहजरिष्टिर्नाम सप्तमोऽध्यायः; 12A, इति श्रीलक्ष्मीनारायणशर्मणा लिखितेयं सपुस्तिका ।

Then follows :

II.

होराषट्पञ्चाशिका । *Horāṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśas, son of Varāhamihira.

In seven chapters.

It comes to an end in leaf 17A.

For the work see IO. Catal. No. 2992.

III.

शल्योद्धारः । *Śalyoddhāra.*

Beginning in 7B.

अथ शल्योद्धारः ।

प्रश्ने वकारः पुरतो नरास्थि ।

ब्रवीति शल्यं मरणप्रदायि ॥

It contains three lines only.

IV.

In 18A, there begins a *ṭippanī* (?) by Prajāpatidāsa.

कलसादित्यादि । कुम्भाद्युपक्रमेण मिथुनपर्यन्तं वक्ष्यमाण-
वेदाद्यङ्कदानम् । वेदमित्यादि । कुम्भद्वन्द्वकन्यासु वेदपञ्चनखाः।
४।५।२० ।

It ends in leaf 20A :

समाप्तेयं टिप्पनी प्रजापतिदासकृता ।

V.

20B, ॐ नमो गुरवे । सोमसिद्धान्तस्य ।

नरश्चिरायुर्नृप पूजितः सुखी ।

समं यदा स्यात् सौम्य ग्रहं तदागौम् ॥

25A, इति माण्डव्योक्त गोचराध्यायः ।

The subject, namely, the influences over human destiny of the planets under which a man is born, continues to the leaf 28B. The source from which this was collected is not mentioned. The scribe here gives the date of copying it:

श्रीलक्ष्मीनारायणशर्मणा लिखितेयम् ।
युग्माङ्गबाणेन्दुमिते शकाब्दे
पौषस्य चाष्टादशविंशतौ च ।
नत्वा भवानीचरणारविन्दम्
लिलेख पुस्तीं पठनाय यत्नात् ॥

VI.

राजीवनाथं स्थिरजङ्गमानां
प्रणम्य सृष्टिस्थितिनाशहेतुम् ।
विविच्य तल्लीपतिसंहितादेः
आयुःप्रकाशः क्रियते समासात् ॥

This goes to the end of the MS.

इत्यायुःप्रकाशः समाप्तः । श्रीहरिः ।

Post-colophon:

भवानीचरणारविन्दं ब्रह्मादीनामपि दुर्लभम् ।
श्रीलक्ष्मीनारायणदेवशर्मा लिलेखेमां सुपुस्तिकाम् ॥

. A line more, beginning धर्माधिपः पश्यति धर्मभावं etc. etc.

Two leaves more, containing figures of Ketukuṇḍalī, Gurukuṇḍalī, Varṣapatākī and so on.

Apparently Lakṣmīnārāyaṇa himself collected in this, at random, works and extracts from works, for his own use. At first sight it would seem to be a compilation by Prajāpatidāsa. But it is no better than a vademecum, the work of Prajāpati forming only a part of it. Prajāpatidāsa gives his work *Pañcasarā* the name of *Granthasaṃgraha*.

He has got another work by name *Pañcasvarā* or *Pañca-sarā* on divination for which see L. 1476 (our number 621), on which the present work is an improvement from various sources; so it seems to be called *Granthasaṃgraha*.

7007.

243. **ग्रन्थसंग्रहः ।** *Granthasaṃgraha.*

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 15 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Character, Bengali. Date, (?). Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Incomplete at the end.

See L. 327 and 487.

The 5th chapter ends in leaf 5B, line 7, the next leaf containing the beginning of the 6th.

7008.

157. **ग्रन्थसंग्रहः ।** *Granthasaṃgraha.*

By Prajāpatidāsa.

The same manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mittra under No. 487. For the work see also 327.

7009.

3708. **ग्रन्थसंग्रहः ।** *Granthasaṃgraha.*

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 12. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, decaying. Complete in seven chapters.

Beginning :

इष्टं देवं नमस्कृत्य गोपालं कुलदैवतम् ।
श्रीप्रजापतिदासेन क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥
नवग्रहान्नमस्कृत्य देवीञ्चैव सरस्वतीम् ।
प्रणिपत्य गुरुं किञ्चिज्ज्योतिर्ग्रन्थे वदाम्यहम् ॥
सद्वैद्यकुलजातेन परिहारः कृतो मया ।
ज्योतिर्वित्सु च सर्वेषु ब्राह्मणेषु विशेषतः ॥
वराहकृतसूत्रेण यत्किञ्चित् क्रियते मया ।
ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहाणां सुविचारकाः ॥
पञ्चस्वराभिधानञ्च ग्रन्थं निदानसंज्ञकः ।
किञ्चिदुद्दिश्य गम्यञ्च स्वल्पं वक्ष्यामि साम्प्रतम् ॥
ज्योतिर्विद्भिः पुरा सर्वैः कृतं निर्णयविस्तरम् ।
तन्वादिव्ययपर्यन्तं राशिचक्रे व्यवस्थितम् ॥

See L. 487.

7010.

5192. **पञ्चस्वराख्यग्रन्थसंग्रहः ।**

Pañcasvarākhyagranthasaṃgraha.

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made yellow paper. 14 × 3½ inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh.

Colophons :

5B, इति पञ्चस्वरानिर्णये शिशुरिष्टिनाम प्रथमोऽध्यायः; 6A, इति मातृरिष्टि द्वितीयोऽध्यायः; 7A, इति पञ्चस्वराणां तृतीयोऽध्यायः; 9A, ०चतुर्थोऽध्यायः; 11A, ०दुःखादिज्ञानं पञ्चमोऽध्यायः; 12A, ०छेदको नाम षष्ठोऽध्यायः; 19A, इति पञ्चस्वरानिर्णये मृत्युज्ञानं सप्तमोऽध्यायः ।

There are three more leaves containing figures, notes and quotations.

For the work see L. 487.

Post-colophon Statement :

शकाब्दाः १५६४।१०।१३।२० ।

7011.

10834B. ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasaṃgraha.*

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 17 × 3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Date, B.S. 1097. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon:

इति पञ्चस्वरायामष्टमोऽध्यायः ।

Post-colophon (after two lines):

सन १०९७ साल साल । शकाब्दाः १७४३।४।२८।२५।

श्रीरामः शरणं । लिपिरियं श्रीमोहनदेवशर्म्मणः पुस्तकञ्च ।

7012.

10823. ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasaṃgraha.*

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 12¼ × 4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Bengali. Date, Śaka 1698. Appearance, discoloured and old. Complete.

Colophon:

इति समाप्ता ।

Post-colophon:

शकाब्दा १६९८ ।

Beginning:

ॐ नमो गणेशाय ।

इष्टदेवं नमस्कृत्य गोपालं कुलदेवतम् ।

श्रीप्रजापतिदासेन क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥

नवग्रहान् नमस्कृत्य देवीं सरस्वतीं तथा ।

प्रणिपत्य गुरुं किञ्चिज्ज्योतिर्ग्रन्थे वदाम्यहम् ॥

सद्वैद्यकुलजातेन परीक्षारः कृतो मया ।
ज्योतिर्वित्सु च सर्वेषु ब्राह्मणेषु विशेषतः ॥
वराहकृतसूत्रेण यत्किञ्चित् क्रियते मया ।
ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहाणां सुविचारकाः ॥
पञ्चस्वराभिधानञ्च ग्रन्थं निधन [निदान(?)] संग्रहम् ।
किञ्चिदुद्देशगम्यञ्च स्वल्पं वक्ष्यामि शास्त्रतः ॥
ज्योतिर्विद्भिः पुरा सर्वैः कृतं निर्णयविस्तरम् ।
तन्वादिव्ययपर्यन्तं राशिचक्रं व्यवस्थितम् ॥

A well-known work on astrology, often noticed.

The last leaf, the 18th, contains simply astrological drawings.

7013.

5488. **चन्द्राभरणहोरा ।** *Candrābharaṇahorā.*

By Yavanācārya.

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia, 13. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

On casting nativity.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सूर्यादिकेतुपर्यन्तानां महादशान्तर्दशाविदशासूक्ष्मदशाप्राणदशानां फलानि लिख्यन्ते ।

षडादित्ये दशेन्दौ च सप्तवर्षाणि मङ्गले ।
अष्टादश तथा राहौ षोडशैव वृहस्पतौ ॥
एकोनविंशतिर्मन्दे बुधे सप्तदशैव च ।
सप्तवर्षाणि केतौ च विंशतिर्भार्गवे तथा ॥
कृत्तिकामवधिं कृत्वा भरण्यवधि गण्यते ।
सप्तविंशतिऋक्षेषु यत्र भे जन्म जायते ॥
तमब्दमादितः कृत्वा कर्त्तव्या गणना बुधैः ।
जन्मर्क्षगतनाडीघ्नं परायुः १२० खग्रहैर्भजेत् ॥ इत्यादि ।

Last Colophon :

इति चन्द्राभरणहोरायां यवनाचार्यविरचितायां सूर्यादि-शुक्रपर्यन्तानां नवग्रहाणां दशान्तर्दशाविदशासूक्ष्मदशाप्राणदशाश्च समाप्ताः । श्रीः ॥

7014.

8125. **चतुरक्षरपाशकेवलः ।** *Caturakṣarapāśakevala.*

By Śrīmanta Rājasuta.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 18. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, modern Nāgara. Complete. Discoloured. Writing faded in many places.

Foretelling by the cast of dice—by a Jaina author.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

संसारपाशस्थित्यर्थं नत्वा वीरं जिनेश्वरम् ।

असाध्यसाधने व्यक्तपाशकेवलिकोच्यते ॥

अनन्तमुत्तरापंथे तथा पाशैकदेशे ।

श्रीवक्किमणिस्थाने उत्पन्नो मुनि ॥ राजसुतः ॥ (?)

श्रीमन्तराजसुतेन भाषितं लोकानां ज्ञानार्थम् ।

अतीतानागतज्योति शास्त्रं भाष्यते ॥ चतुरक्षरपूर्वकम् ॥

यथा ॥ अ व य द ॥ इत्यक्षरचतुष्टयं पासपार्श्वे लिखितव्यं । ततः पाशकं हस्ते कृत्वा यत्किंचित् भूतभविष्यवर्त्तमानं तत्सर्वं मनसि अवधार्य देवतामंत्रेण पासकं वारत्रयं जपित्वा चिन्तितकार्य-फलाफलप्रसिद्धिर्भवति ।

अथ मंत्र ॥ ॐ पुथिह्माहिं अवक्षीहि अवंध वीरकाय विनिवलिय मह्मानि नागे गुरुमन्दिरे स्वाहा स्वाहा ॥ पाशक-प्रतिष्ठामंत्रः ॥

अ अ अ ॥ भो पृच्छक शृणु वित्तमेकमस्ति शत्रुबन्धनाच्च तव-शत्रुक्षयो न भवति एतदर्थं चिन्तयिष्यसि त्वया एतच्चिन्त्यं कार्य सिद्ध्यति ॥ १ ॥

अ द द ॥ भो पृच्छक शृणु त्वया चिन्तितमेतत् कार्यं सिंहे पराक्रमतुल्यं ॥ यावत् सिंहं निर्जित्य शार्दूलपराक्रमो भविष्यसि तावत्तव कार्यं सिंहे पराक्रमतुल्यं तावत्तव कार्यं न सिध्यति तत्र भयं मा कुरु तवापि बलमेकमस्ति अधुना तव कार्यं मधुजालप्रायं यथा मधुजालं मक्षिकाः वेष्टयन्ति तथा एतत् कार्यं शत्रुवेष्टितमस्ति यस्मात् कर्तुं न प्राप्नोति कश्चिदुपायश्चिन्त्यतां ॥ etc. etc.

Colophon :

इति द प्रकरणम् ॥ भगवद्भाषितं चतुराक्षरपाशकेवलं ज्ञानशास्त्रं समाप्तम् ॥

7015.

7764. **चमत्कारचिन्तामणिः ।** *Camatkāracintāmaṇi.*

Being a work on horoscopy.
By Nārāyaṇa Ācārya.

Substance, country-made paper. 10 × 5¼ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1817. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीचमत्कारचिंतामणौ ग्रहाणां फलानि समाप्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १८१७।१६।६० ।

See L. 2666. The author's name and the *maṅgalācaraṇa* verses are wanting in the present MS., while there is one śloka more at the end :

नवाधीतवान् सर्वतः शब्दशास्त्रं न चालंकृतोऽच्छंदशास्त्रे प्रवीणः ।
गुरुरेव वाचयतो मे कृतोयं क्षमध्वं बुधा ग्रंथवैषम्यदोषाः ॥

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

नचेत् खेचराः स्थापिताः किं च चक्रे
न ते स्पष्टगाः स्थापिताः किं ग्रहेन्द्रैः ।
अभावादितः स्पष्टतो कोऽपि हेतुः
फलैरेव सर्वं भवे तानि तस्मात् ॥ १ ॥
तनुस्थो रविस्तुङ्गदृष्टिं विधत्ते
मनः सन्तपेद्दारदायादिवर्गात् ।
वपुः पीड्यते वातपित्तेन नित्यम्
सर्वं पर्यटन् क्षामवृद्धी प्रयाति ॥ २ ॥

etc. etc. etc.

Printed editions published in Bengal, Benares and Bombay.

7016.

7826. **चमत्कारचिन्तामणिः ।** *Camatkāracintāmaṇi.*

By Nārāyaṇa Ācārya.

Substance, country-made paper. 10×4¼ inches. Folia, 13. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीभट्टराजश्रीविरचिते (?) चमत्कारचिन्तामणिजातकोक्त-
नवग्रहाणां भावफलाध्यायः ।

Cp. No. 7764.

7017.

2281. **चमत्कारचिन्तामणिः ।** *Camatkāracintāmaṇi.*

Being a work on horoscopy.

By Nārāyaṇa Ācārya.

With the commentary by Dharmeśvara.

For the manuscript and the works see L. 2666.

Date:

संवत् १८१५ तिथौ १४ रविवासरे लिखितं मुकुन्दरामेण।

The text begins thus:

ॐ क्वणत्किङ्किणीजालकोलाहलाढ्यं
लसत् पीतवासो वसानं चलन्तम्।
यदीदाङ्गने योगिनामप्यगम्यं
भजेऽहं मुकुन्दं घनश्यामवर्णम्॥१॥
चतुर्लक्षज्योतिर्महाम्भोधिमुख्यैः
प्रमथ्यैव विद्वज्जनानन्दहेतोः।
परं युक्तिरम्यं तु संक्षिप्तग्रन्थं
भुजङ्गप्रयातैः प्रबन्धं करोमि॥२॥
नचेत् खेचराः स्थापिताः किं भचक्रे
नचेत् स्पष्टता स्थापिताः किं ग्रहेन्द्रैः।
अभावादितः स्पष्टता कोऽत्र हेतुः
फलैरेव सर्वं ब्रुवे तानि तस्मात्॥३॥

7018.

7521. **चमत्कारचिन्तामणिः।** *Camatkāracintāmaṇi.*

(*Strījātaka.*)

By Rāmāṣi.

Substance, country-made paper. 9¼ × 4¼ inches. Folia, 25 of which foll. 8-12 are missing. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1821. Appearance, fresh.

On the casting of a female nativity.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

श्रीजातकपद्धतिर्लिख्यते।

सुशीला धर्मकर्माढ्या चित्रिणी च पतिव्रता।

पुत्रसन्तानजनका स्त्रीणां जन्मोत्तरायणे॥

7B, रत्नदीपके स्त्रीजन्मयोगः; 18A, इति सारावल्यां स्त्रीजातकाध्याय-चिन्ता—अथ जातकाभरणे ।

Last Colophon :

इति श्रीचमत्कारचिन्तामणौ रामाविरचिते(?) स्त्रीजातके नवग्रहद्वादशभावफलाध्यायः संपूर्णः ।

Post-colophon :

संवत् १८२१ वर्षे मिति पौष वदि ४ ॥ कांनडदासदा+पंथी लिपि ॥ नगर मकसुदाबादमध्ये ॥ श्री ॥ श्री ॥ पठनार्थमानपांडे ।

7019.

7791. चमत्कारग्रन्थः । *Camatkāragrantha.*

Substance, country-made paper. 11 × 5¼ inches. Folia, 11. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Jaina Nāgara. With inter-lineal comments. Date, Saṃvat 1889. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति चमत्कारग्रंथ संपूर्ण ।

Post-colophon :

संवत् १८८९ रा मिति पौषकृष्णा १३ तिथौ श्रीपौद्दतं अवय-चंद्रेण आत्मवर्गाम श्रीरतनलालवाचनार्थम् । नागोरनगरे ।

Beginning :

नचेत् खेचराः स्थापिताः किं भचक्रे
न ते स्थापितः स्वर्मितैः किं ग्रहेन्द्रैः ।
अभावादितः स्पष्टता कोऽत्र हेतुः
मतैरेव सर्वं ब्रुवे तानि तस्मात् ॥

The same as Nos. 2281 and 7764.

7020.

5144. **चन्द्रोन्मीलनम् ।** *Candronmīlana.*

Substance, country-made paper. 15×5 inches. Folia, 2 to 10, of which again the 3rd is missing. Lines, 16 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Incomplete in the beginning.

Colophon :

इति चन्द्रोन्मीलनं समाप्तम् ।

7020 A

140. **चन्द्रोन्मीलनम् ।** *Candronmīlana.*

This manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mittra under No. 490. An astrological miscellany compiled mainly from Tāntrika works.

A shorter work entitled चन्द्रोन्मीलनदीपक has been described in H.P.R., IV.

Begins thus :

नमस्कृत्य गणाधीशं विश्वरूपं त्रिलोचनम् ।
ब्रह्माविष्णु तथा शुक्लं सर्वरूपां सरस्वतीम् ॥
सरसङ्गागणा सर्वे[र्वाः] अनिलं सूर्यचन्द्रको ।
पृथिव्यां पञ्चभूतानि स्मरेन्महिषमर्द्दिनीम् ॥
सप्तार्द्धपीठदेवांश्च चतुःषष्टिश्च योगिनीम् ।
नमस्कृत्य मया सर्वं दर्शनादुक्तभाषितम् ॥
जामलं ब्रह्मणस्य विष्णोर्जामलमेव च ।
उमाया जामलं चान्यं पञ्चमं बुधजामलम् ॥
+ + + + +
+ + + + +
वृद्धा शास्त्राण्यनेकानि कोटिभेदशतानि च ।
तेन वृद्धेन शास्त्रेण चन्द्रोन्मीलनभाषितम् ॥

Ends thus :

बुद्धिभ्रंशो प्रजायेत ज्ञानं नैव स्फुटे (?)भवेत् ।
एतैर्दोषैर्विनिर्मुक्तिं कठिनीं भुवि सम्रसेत् ॥
इति चन्द्रोन्मीलनं समाप्तं ।

7021.

10302. **चन्द्रोन्मीलनदीपिका ।** *Candronmīlanadīpikā.*

Being a commentary on Candronmīlana, an astrological miscellany.

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, marked 13-24. Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1882. Appearance, fresh.

Colophon :

इति चन्द्रोन्मीलनदीपिकायां वाप्यादिषु जलनिर्णयः सप्तविंशति-पटलः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु । सिद्धिरस्तु । श्रीसंवत् १८८२ श्रावणमासे कृष्ण-पक्षे त्रयोदश्यां भृगुवासरे लीखा समाप्त ।

Beginning of folio 13 runs thus :

क्षरम् लब्धं पिण्डे योज्यं द्वादशभिर्भक्ते शेषं सप्तमाद्या[द्य] मात्रेति । अष्टमात्रेति पूर्व्वोक्तप्रश्नपिण्डके अष्ट[ष्टौ] योगं कृत्वा द्वादशभिर्भागे सति शेषं जलसंख्या × मात्रमात्रेति स्पष्टम् । etc. etc.

Ends thus :

अस्याक्षरा शुभमिदं तोयं समाप्ते मति दीर्घकाले अशुभं तोयं क्षरादिपञ्चाक्षव्यं मूलं योज्यं चतुरशीतिभागे सति शेषे जलादि हस्तसंख्या ।

7022.

6411. चूडामण्युपदेशः । *Cūḍāmaṇyupadeśa.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete. Every one of the leaves is marked चू.

It relates to divination by means of questions.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ चूडामण्युपदेशः ।

रवेः क्षणे ध्वजो ख्यातो मङ्गले धूम्र एव च ।
जीवक्षणे च सिंहः स्याद्बुधे श्वानवसुर्भवेत् ॥
सोमे गजवसुः प्रोक्तः शुक्रे वृषवसुर्भवेत् ।
शनौ खरवसुर्ज्ञेयो राहौ ध्वांक्षवसुर्भवेत् ।
तथैव शनिशेषे च क्षणे च वसुलक्षणम् ॥

वसुयोगलक्षणमाह

ध्वजो गजश्च माहेन्द्रे धूम्रो ध्वांक्षस्तथानले ।
खरश्वानौ च वायव्ये वृषसिंहे च वारुणे ॥
माहेन्द्रस्य समं चाम्बुवारुणं परिकीर्त्तितम् ।
अनलेन समं वायोः समाख्यं परिकीर्त्तितम् ॥

अथ शुभाशुभवृत्तं लिख्यते ।

माहेन्द्रे सुतधनं सौख्यं सम्यग्योगस्तथैव च ।
पृच्छतः कर्मणां पौष्टं श्रियं वारुणके लभेत् ॥
अन्यथा काष्ठपाषाणौ दग्धं चोचारितेपि च ।
एवं विषमसमादिकं योगवेलां च ॥
समे तत्र गते लाभं विषमे चिररोगिता ।
विषमौ वायुवह्नी च समौ माहेन्द्रवारुणौ ॥

1A, अथ चिन्ता ; 2A, अथ दशक्रमेण व्याधिस्थानं ; इति चूडामणौ चिन्ता ; 4A, इति मूलयोगः ; 4B, चतुष्पदयोनिः समाप्तः ; इति जीवयोनिः ; 5A, जीवशून्यमाह ; अथाक्षरचूडामणिः ; इत्यक्षरचूडामणिः ; 5B, इति प्रश्नयोग ; 7A, इति चिन्तापटलः ।

अथ (7B) कापालिकोक्त्या त्रिकालज्ञानमुच्यते—

अकारादि-क्षकारान्तो वक्ष्ये प्रत्यक्षरं प्रति ।
धातुं जीवं तथा मूलं त्रिविधं योनिसंज्ञकम् ॥
एकैकाक्षरयोगेन चिन्तितं कार्यमादिशेत् ।
मूलाक्षरगुणाकारं गुण्याक्षरप्रमाणतः ॥
भागे हृते योवशिष्टः सा योनिः कथिता बुधैः ।
जीवायूचिंतिते तु स्याद्वायूजीनष्टसंज्ञके ॥

The original hand writes up to the 10th line of fol. 8A. Then there are ten lines altogether in 8A and in 8B, added by a later hand.

7023.

27. **जगच्चन्द्रिका (समूला) ।** *Jagaccandrikā.*
By Bhaṭṭoy.

The present MS. is noticed in L. 759. It is a commentary on *Bṛhajjātaka*.

Scribe's Statement:

शुभमस्तु ॥ श्रीमोरेश्वराय नमः ॥ शके १५३१ कार्त्तीक वदि १४ बुधे । जगच्चन्द्रिकायां चकारोत्पलः स्तां लिखत रामचन्द्रः सुधीः स्वार्थमादौ परार्थे तत[:] ।

चन्द्ररामेषु चन्द्रैर्मितशाककाले बुधे कृष्णपक्षे ।

So the date of the MS. is, both in words and figure 1531 of the Śaka era, and not of Saṃvat, as Rājendralā Mittra wrote.

7024.

6431. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.*

By Jayadeva Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 14. Lines, 8-12 on a page. Character, Nāgara. Copied in Saṃvat 1895 = Śaka 1760. Appearance, old and discoloured. Complete.

A manual of horoscopy. The last verse is marked 111.

Colophon :

इति श्रीजयदेवभट्टकृतौ जातकपद्धतौ कामधेनु समाप्तं ।

Post-colophon :

श्रीरस्तु । कल्याणमस्तु । शुभं भवतु ।

संवत् १८९५ वर्षे श्रीमद्नृपते शालिवाहनकृतशाके १७६० प्रवर्त्तमान शुभकारि मार्गशिर्षमासे कृष्णपक्षे तिथौ चतुर्दश्यां १४ शनिवासरे लेख्यं ।

It begins :

आदौ यत्नैर्जन्मकालं विलोक्य
तस्मात् खेटाश्चायनादेः फलानि ।
कार्य्यभावास्तत्फलान्यष्टवर्गा
मैत्री तात्कालीकृत्वा सप्तवर्गा ॥ etc. etc.

7025.

3947. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.*

By Śrīpati.

Substance, country-made paper. 14 × 3¼ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीपतिभट्टविरचितायां जातकपद्धतावष्टमोऽध्यायः समाप्तः।

A treatise on nativities complete in eight chapters. See Bik., p. 338 and Lz. 1012.

Begins thus :

ॐ नमो मार्त्तण्डाय।

नत्वा तां श्रुतिदेवतां त्रिसमयज्ञानाद्भुतेः कारणाम्

तत्पादाम्बुजद्वयप्रकाशविकसद्धोरो बुधः श्रीपतिः।

शिष्यप्रार्थनया विचार्य सकलान् होरागमार्थान् मुञ्ज-

र्वच्ये जातककर्मपद्धतिमहं होराविदां प्रीतये ॥ १ ॥

ज्ञेयोऽत्र प्रथमं हि जन्मसमयश्छायादियन्त्रैः स्फुट-

स्ततः कालप्रभवा विलग्नसहिताः कार्यास्ततश्च ग्रहाः।

सिद्धान्तोक्तपरिस्फुटोपकरणैस्ते चासकृत्कर्मणा

भावाः खेटदृशो बलानि च ततस्तेषां विचिन्त्यानि षट् ॥ २ ॥

मध्यांशुमतोर्य एव विवरः कालः स उक्तो नतः।

सोप्यत्रापि (१०) परिच्युतो रविनिशामध्यान्तरे चोन्नतः ॥ ३ ॥

Printed and published in Benares.

7026.

1838. जातकपद्धतिः। *Jātakapaddhati.*

By Keśava.

With the commentary Udāharaṇa by Viśvanātha, son of Divākara.

For the manuscript and the work see L. 2448. For both the text and the commentary see W. 869 and 871, IO. Catal. Nos. 3086 and 3090, and Bhandarkar's Report for 1882-83, pp. 30, 31.

The text was written at Nandigrāma and the commentary at Benares. The commentator's father lived at Golagrama on the banks of the Godāvarī. The text is complete in 40 verses, to which two more are added, giving a description of the author and the work. It is divided in six sections.

The commentator wrote twice, once for beginners and once for advanced students. The present commentary is for beginners. For that for advanced students see IO. Catal. No. 3092. The commentaries were completed in "गगनवेदशरेन्दुमिते शके", that is, in Śaka 1540 = 1618 A.D. The initial date of calculation in the shorter work is the 7th Āṣāḍha of Śaka 1508 = 1586 A.D.

The Post-colophon Statement :

शैलाब्ध षड्भूम्मितशाककाले
पौषेऽसिते चाद्यतिथौज्यवारभे ।
उदाहृतिः केशवजन्मपद्धतेः
श्रीदेवविद्वक्षिखितूत्तरार्द्धम् ॥ (?)

That is, in Śaka 1607.

Begins thus :

Text : श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा विघ्नपशारदाच्युतशशार्कमुख्यान् ग्रहान्
कुर्वे जातकपद्धतिं स्फुटतरां होराविदां प्रीतये ।
यंत्रैः स्पष्टतरोऽत्र जन्मसमयो वेद्योऽत्र खेटाः स्फुटाः
यत्पक्षे हि घटन्ते उद्गम दृशाकर्षे सपदृभः स च ॥ १ ॥

7027.

7424. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.*

Being a manual of horoscopy in six adhyāyas.
By Keśava Daivajña of Nandīgrāma.

Substance, country-made paper. 9½ × 4¼ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, modern Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1939. Appearance, fresh. Complete. With interlineal notes in the first six leaves.

Last Colophon :

इति श्रीकेशवपद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १९३९ आश्विन शुक्ल एकादश्यां तिथौ ।

See Berl. Catal. No. 869; Aufrecht, Catal. Trin. Coll. Camb., p. 71; Bhandarkar Rep., 1882-83, p. 30; and IO. Catal. No. 3086.

7028.

476. केशवीटीका (जातकपद्धतिटीका) ।

(*Jātakapaddhatiṭīkā.*)
By Viśvanātha.

For the MS. see L. 1340. Incomplete.

Kesava's *Paddhati* is known as *Jātakapaddhati.* For a complete work see L. 1897.

7029.

7735. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.*

By Keśava.
With Paddhatyudāharaṇa by Viśvanātha.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 62. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,600. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1902. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचितं श्रीकेशव-दैवज्ञविरचितपद्धत्युदाहरणं समाप्तम्। अन्तर्दशाध्यायोदाहरणं समाप्तम्।

Post-colophon :

संवत् १९०२ वर्षे शाके १७५(६?)७ प्रवर्त्तमाने मासोत्तममासे चैत्रमासे कृष्णपक्षे तिथौ पञ्चम्यां भौमवासरे लिपीकृतं। रिष (The name is blurred over with ink) पठनार्थं.

श्रीभीलाडानगरे श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥

See IO. Catal. Nos. 3086 and 3090.

7030.

6337. **जातकपद्धत्युदाहरणम्।** *Jātakapaddhatyudāharaṇa.*
By Divākara.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Copied in Śaka 1776.

A course of practical illustrations to the author's manual of horoscopy *Jātakapaddhati.*

For the beginning see IO. Catal. No. 3093. But the concluding verses are not the same as in the MS. of India Office. In the present MS. they are :

(29B) (after the colophon) :

इति श्रीगणिततत्त्वचिन्तामणौ रिष्टभङ्गाध्यायः।
इतः प्रभृति ग्रन्थसमाप्त्यन्तम् सर्वं वृत्तजातं स्पष्टम्।

दिवाकराराधनलब्धबुद्धि-
    दिवाकराख्यो नरसिंहसूनुः ।
रम्यं गिणोत्तिगोणितस्य तत्त्व-
    चिन्तामणिं स रचयांबभूव ॥
यन्मयात्र समकारि कुत्रचित्
    एकदेशिमतखण्डनं वरम् ।
+ + + +
    लोकनप्रभववैभवं किल ॥ २ ॥
... ...
... ...
स्यात्पक्षः स तिथियुतैः शशिगुणै ३१ रेषां हतो + +
शाकः सर्वयुतिर्यदान्वपशतौ रामैर्विहीना १५८(९?)७ तदा ॥ ३॥
सिद्धान्तसिद्धान्तविदग्रगण्यो
    दिवाकरो ग्रन्थमिमं लिलेख ।
यः शाक + + + द्विजेन्द्रो
    मन्यामहे बीजविदां वरं तम् ॥ ४ ॥
आक्रांता ननु वटुना नागचर्येयं
    + + ना खलु विदुषां जनेन शक्तिः ॥ ५ ॥

Then comes the colophon :

इति श्रीदिवाकरविरचितो गणिततत्त्वचिन्तामणिः समाप्तः।

Post-colophon :

रसाभ्रनगचन्द्रे च शाककाल प्रवर्त्तते ।
+ + + ह नक्षत्रे गुरुवारे तिथौ कुहूः ॥
स्यानुपूर्व्यां + + विप्रगणको कोविदो भवेत् ।
तद्दिने लिखितं शास्त्रं दिवाकर्या उदाहृतिः ॥
देवदेव जगन्नाथ etc. etc. etc.

According to Eggeling it was composed in 1584 A.D.

7031.

1587. **जातकपद्धतिः (विदग्धतोषिणी) ।** *Jātakapaddhati.*
By Rāghavānanda Cakravartī.

Substance, country-made paper. 15½ × 4 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

For the work see L. 2409.

There is one more stray leaf containing the following colophon :

इति प्रजापतिदासेन कृतेयं टीका सप्तमाध्यायस्य समाप्ता ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा सरस्वतीं देवीं राघवानन्दशर्मणा ।
चक्रे विदग्धतोषाय स्पष्टा जातकपद्धतिः ॥
आदौ छायादिकैर्ज्ञेयो जन्मकालः सुनिश्चितः ।
तत्कालप्रभवाः कार्याः सिद्धान्तोक्तैर्ग्रहाः स्फुटा ॥
असकृत् कर्मणा येन यान्ति दृक्तुल्यतां दिवि ।
नतोन्नतौ ततः साध्यौ भावाः खेटबलानि षट् ॥
दिनार्द्धान्तरिता जन्मनाडिका नतनाडीका ।
पूर्वापराह्णे जातस्य प्राक्परारव्या दिने भवेत् ॥
रात्रेर्गतघटीशेषघटीदिनार्द्धसंयुता ।
परपूर्वाभिधा ज्ञेया रजन्यां नतनाडिका ॥
etc. etc. etc. etc.

Ends thus :

इति दिग्दर्शनाज्ज्ञेयो विस्तारो जातकोदितः ।
राघवीयामिमां तुष्टि(?)प्रदां जातकपद्धतिं ॥
विज्ञाय राजमान्यः स्याज्जीरः कीर्त्तिञ्च विन्दति ॥

इति महामहोपाध्याय श्रीराघवानन्दचक्रवर्तिविरचितायां विदग्धतोषिण्यां जातकपद्धतिः समाप्ता ।

7032.

5718. **जातकपारिजातः ।** *Jātakapārijāta.*

By Vaidyanātha, son of Veṅkaṭādri.

Substance, country-made paper. 10¼ × 5 inches. Folia, 159. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,800. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

The work begins:

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीकान्ताशिववल्लभपममरज्योतिर्गणस्वामिनं
मायातीतमशेषजीवजगतामीशं दिनेशं रविम् ।
नत्वा गर्गपराशरादिरचितं संगृह्य होराफलं
वक्ष्ये जातकपारिजातमखिलं ज्योतिर्विदां प्रीतये ॥
भारद्वाजकुलोद्भवस्य विदुषः श्रीवेङ्कटाद्रेरिह
ज्योतिःशास्त्रविशारदस्य तनयः श्रीवैद्यनाथः सुधीः ।
होरासारसुधारसज्ञविबुधश्रेणीमनःप्रीतये
राशिस्थाननिरूपणादिसकलं वक्ष्ये यथानुक्रमात् ॥
प्रणम्य वन्दारुजनाभिवन्द्यपादारविन्दं रघुनायकस्य ।
संगृह्य सारावलिमुख्यतन्त्रं करोम्यहं जातकपारिजातम् ॥

This is based on *Sārāvalī*. There is a reputed work entitled *Sārāvalī*, on Jyotiṣa, which is quoted by Bhaṭṭotpala on *Bṛhajjātaka*, by Viśvanātha, Raghunandana, Kamalākara and so on.

End:

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजातेऽष्टादशोऽध्यायः ।

शाखाभिरष्टादशसंख्यकाभिः

+ + + + रतिप्रकाशः ।

ज्योतिर्मयः सर्वफलप्रधानः

स कीर्तितो जातकपारिजातः ॥

उक्तं राशिगुणालयं ग्रहगतिस्थानस्वभावाकृति

शाधानादि(?) समस्तजीवननगं बालाप्रनिष्टाकरः । (?)

आयुर्जातकभङ्गयोगजविधिः श्रीराजयोगादिजं

द्विग्रादिग्रहयोगज + + + + च क्रमात् ॥

पश्चादष्टकवर्गविन्दुगणितं होराधनस्थानजं

(?)दुश्चिक्यारनिभावजं सुतरिपुस्थानप्रयुक्तं फलम् ।

कन्दर्पाष्टमधर्मराशिजनितं व्यापारलाभात्मजं

नारीजातकलक्षणं निगदितं चक्रं दशान्तर्दशा ॥

श्रीविद्याधिकवेङ्कटाद्रितनयः श्रीवैद्यनाथः सुधीः

आदित्यादिसमस्तखेटकृपया विद्वज्जनप्रीतये ।

होरासिन्धुसमुद्भृतामृतमयीमष्टादशाध्यायिनीं

चक्रे जात[कपरिजात] सरणिं गीतोत्सुकश्लोकिनीम् ॥

Last Colophon :

इति जातकपारिजातः समाप्तः ।

शुभं भूयात् । श्रीसाम्बसदाशिवार्पणमस्तु ॥

Printed and published in Benares.

7033.

6419. **जातकवल्लभः ।** *Jātakavallabha.*

By Raghunātha Paṇḍita.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 126 of which fol. marked 1, 3–11, 16–51, 60–67, 103–111, 123, 157 are missing.

A comprehensive work on horoscopy.

Colophon :

12B, इति श्रीरघुनाथपंडितविरचिते जातकवल्लभे ग्रहभाव-
फलाध्यायश्चतुर्थः ;

15A, ०षड्ग्रहयोगाध्यायः पञ्चमः ।

It ends :

जन्मपत्रीप्रकाशार्थं कृतो जातकवल्लभः ।
श्रीमता रघुनाथेन सर्वजातकशानदः ॥

Last Colophon :

०योगिनी + + + दशादिमदशाष्टोत्तरदशानिर्णयोध्यायो
नवमः ।

7034.

8705. **जातकाभरणम् ।** *Jātakābharaṇa.*
By Ḍhuṇḍhirāja Daivajña.

Substance, country-made paper. 11 × 6½ inches. Folia, 36. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 1,300. Old. Fresh. Incomplete.

The colophon on leaf 36 :

इति श्रीदैवज्ञढुण्ढिराजरचिते जातकाभरणे परस्परग्रहदृष्टि-
फलाध्यायः ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीदं सदाहं हृदयारविन्दे पादारविंदं वरदस्य वन्दे ।
मन्दोपि यस्य स्मरणेन सद्यो गीर्वाणवन्द्योपमतां समेति ॥ १ ॥
उदारधीर्मन्दरभूधरेण प्रमथ्य होरागमसिन्धुराजम् ।
श्रीढुण्ढिराजः कुरुते किलार्य्यामार्य्यासपर्य्याममलोक्तिरत्नैः ॥ २ ॥
ज्ञानराजगुरुपादपंकज मानसो वरं विधाय भक्तितः ।
जातकाभरणं नाम जातकं जातकस्य सुखदं विधीयते ॥ ३ ॥

शास्त्रोक्तां यो जन्मपत्रीं करोति नानाग्रंथालोकनात्तस्य चित्तं ।
अत्युद्विग्नं स्यात्तदा जातकेऽस्मिन् कुर्वे श्लक्ष्णां जातकोक्तिं च सर्वां ॥ ४ ॥
etc. etc. etc. etc.

(*a*) पञ्चाङ्गफलानि—संवत्सरफलम् । ऋतुफलं । मासफलं । पक्षफलं । तिथिफलं । वारफलं । नक्षत्रफलं । योगफलं । करणफलं; (*b*) लग्नफलं; (*c*) ग्रहवर्णविनिर्णयः; (*d*) तनुभावः; (*e*) धनभावः etc.; (*f*) अनिष्टाध्यायः; (*g*) ग्रहभावफलानि; (*h*) ग्रहदृष्टिफलानि ।

Last Colophon :

इति श्रीदैवज्ञढुण्ढिराजविरचिते जातकाभरणे परस्परग्रह-दृष्टिफलाध्यायः ।

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

7035.

7770. **जातकाभरणम् ।** *Jātakābharaṇa.*
By Ḍhuṇḍhirāja.

Substance, country-made paper. 12 × 5¼ inches. Folia, 66. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

The last colophon in the incomplete MS. :

66A, इति श्रीदैवज्ञढुंढिराजविरचिते जातकाभरणे दीप्तादि-ग्रहफलाध्यायः ।

A well-known work on horoscopy. See Berl. Catal. No. 866; Aufrecht, Flor. MSS. No. 292; IO. Catal. No. 3076.

Printed at Bombay in 1861.

Cf. our MS. 8705.

7036.

397. जातकेन्दुः । *Jātakendu.*

By Aniruddha Dvivedа.

Substance, country-made paper. 8 × 3¾ inches. Folia, 10. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

A modern tract on horoscopy in verse.

It begins:

यद्गण्डोड्डीयमानास्तु भृङ्गाः कर्णविधूतिभिः ।
न कुर्वन्ति रतिं+पि तं वन्देऽहं गजाननम् ॥
श्रीद्विवेदानुरुद्धेन दत्तशिष्येण धीमता ।
तन्यते बालबोधाय जातकेन्दुर्मनोहरः ॥

2A, इति श्रीद्विवेदानिरुद्धविरचिते जातकेन्दाविष्टकालाध्यायः; 2B, ०द्वादशभावाध्यायो द्वितीयः; 3B, ०दृङ्निर्णयाध्यायस्तृतीयः; 4A, ०षड्-बलाध्यायश्चतुर्थः; 5A, ०राशिगुणाध्यायः पञ्चमः; 5B, ०शत्रुमित्राध्यायः षष्ठः; 6B, ०ग्रहस्वरूपाध्यायः सप्तमः; 8B, ०संज्ञाध्यायोऽष्टमः; 9B, ०गर्भाधानं नवमोऽध्यायः; 10B, ०प्रश्नाध्यायो दशमः ।

Of the eleventh adhyāya, there are only two lines. The manuscript ends abruptly.

7037.

6396.

Substance, country-made paper. 8½ × 6 inches. Folia, 50 of which the first eight are missing. Lines, 18 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Stitched in book-form.

A modern astrologer's collection, without any definite name, for casting a nativity. The last owner of the manuscript, however, gave it the name *Jātakottama*.

7038.

1832. **जातकमञ्जरी ।** *Jātakamañjarī.*

By Nṛsiṃha.

Substance, country-made paper. 9 × 3¾ inches. Folia 44. Lines 6–8 on a page. Extent in ślokas 600. Character, Nāgara of the 17th century. Date, (?). Old. Complete.

For a description of the work see L. No. 2455.

A treatise on horoscopy based on *Sūryasiddhānta.*

7039.

8711. **जातकालङ्कारः ।** *Jātakālaṅkāra.*

By Gaṇeśa Daivajña, the son of Gopāla.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½, 10¼ × 5½ inches. Folia, 16. Lines, 10, 11 on a page. Extent in ślokas, 320. Date, Saṃvat 1710. Character, Nāgara. Old. Complete.

See L. 2443.

The date of composition :

शाके मार्गणराम-सायक-धरासङ्ख्ये नभस्ये तथा, that is 1535 = 1613 A.D.

The date of copying :

Saṃvat 1710 वर्षे आश्विन सुदि १५ सोमे लिखितं महादेवमिश्रेण ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सानन्दं प्रणिपत्य सिद्धिसदनं लम्बोदरं भारतीं
सूर्यादिग्रहमण्डलं निजगुरुं भक्त्या हृदब्जे स्थितम् ।
येषामंघ्रिसरोजस्मरणतो नानाविधाः सिद्धयः
सिद्धिं यान्ति लघु प्रयान्ति विलयं प्रत्यूहशैलव्रजाः ॥ १ ॥

यत् पूर्व्वं परमं शुकास्यगलितं सञ्जातकं पद्धिका-
रूपं गुरुतमं तदेव विशदं कुर्व्वे गणेशोऽस्मरलं ।
दैवज्ञः सुतरां यशः सुखमतिश्रीहर्षदं स्रग्धरा-
वृत्तैस्तात् नृणां शुभायनपदं श्रीमच्छिवानुज्ञया ॥ २ ॥
भूयांसः सन्ति भूमौ निजपरमधिया शालिनः शास्त्रगुम्फे
संख्यावन्तस्तथापि प्रचुरपरगुणैस्तोषवन्तो भवन्ति ।
पद्यापीयूषरम्भासुरतरुजनकस्वर्णतः संप्रमोदः
सारं रत्नाकरोऽपि व्रजति हि नितरां किन्न वृद्धिं सरस्वान् ॥ ३ ॥

etc. etc. etc. etc.

Printed and published in Bengal and in Benares.

7040.

5552. जातकालङ्कारः । *Jātakālankāra.*

By Gaṇeśa Daivajña.

With the commentary by Haribhānu Śukla.

Substance, country-made paper. 14 × 5½ inches. Folia, 38. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Jātakālaṃkāra—a metrical treatise on horoscopy, composed in Śaka 1535.

See L. 2443.

The commentary begins thus:

श्रीगणेशाय नमः ।
सावर्णब्रह्मविद्यापरिचयचतुरं श्रीशुकं व्यासपुत्रं
नत्वाचार्य्यं मुनीनां हरिपदकमले प्रेमविश्रामभाजाम् ।
शिष्टेष्टं खेटदेवं श्रुतिसमधिगतं माधवं भावयित्वा
भावैर्व्याख्यतेऽसौ (स्मै) प्रवरमतिमुदे जातकालङ्कृतिश्रीः ।

See L. 2447, which gives the beginning of the present ɔmmentary and in which it is stated erroneously to be by ıe author himself.

The name of the commentator, Haribhānu Śukla, is to e found in leaf 34A of the present manuscript:

इति श्रीशुक्लोपनामकहरिभानुभणितायां जातकालङ्कार-
श्रीसमाख्यायां पञ्चमोऽध्यायः ।

7041.

8431. **जातकालङ्कारः ।** *Jātakālaṅkāra.*

By Gaṇeśa Daivajña.
With a commentary in Sanskrit and in Hindi by Narmadā Giri (Avadhūta).

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 166. Lines, 7 ı a page. Extent in ślokas, 2,656. Character, Nāgara. Date, Saṃvat ·11. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon:

इति श्रीगणेशदैवज्ञविरचिते जातकालङ्कारे वंशाध्यायः सप्तमः ।

(Ṭīkā):

इति श्रीनर्म्मदागिरिणावधूतेन विरचितायां बालबोधिन्यां
जातकालङ्कारटीकायां वंशाध्यायः सप्तमः ।

Post-colophon:

मूलग्रन्थसंख्या ११४ । संवत् १९११ फाल्गुन् सुदि १२
शुभमस्तु । मंगलमस्तु सिन्धुर इदं जातकालङ्कारपुस्तकं
समाप्तिमगात् ।

For the text see L. 2443.

7042.

388A. जातकालङ्कारः । *Jātakālaṅkāra.*

By Gaṇeśa Daivajña.

Substance, country-made paper. 12×4 inches. Folia, 8. Lines, 11–13 on a page. Extent in ślokās, 400. Character, Bengali. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Rājendralāla has noticed this work in L. 2443 and a commentary in 2446.

Along with this there is another MS. in 4 leaves. It is a commentary according to Parāśarī Hora, on 40 ślokas, beginning with बुधैर्भावादयः इत्यादि ।

बुधैर्भावादयः सर्वे ज्ञेयाः सामान्यशास्त्रतः ।
एतत् शास्त्रानुसारेण संज्ञाभूतो विशिष्यते ॥ १ ॥
पश्यन्ति सप्तमान् सर्वे शनिजीवकुजाः पुनः ।
विशेषतश्च त्रिदशत्रिकोणचतुरष्टगान् ॥ २ ॥
सर्वे त्रिकोणनेतारो ग्रहाः शुभफलप्रदाः ।
पतयस्त्रिःषडायानां यदि पापफलप्रदाः ॥ ३ ॥
न दिशन्ति शुभं नृणां सौम्याः केन्द्राधिपा यदि ।
क्रूराश्चेदशुभं ह्येते प्रबला उत्तरोत्तराः ॥ इत्यादि

The commentary begins with Sāyaṇācārya's well known *maṅgalācaraṇa* वागीशाद्याः etc., which is followed by the following :

सिद्धान्तमौपनिषदं शुद्धान्तं परमेष्ठिनः ।
शोभाधरं महः किञ्चिद्वीणाधरमुपास्महे ॥

इनशशिकुजराहुजीवमन्देन्दुकेतु-
भृगुज इति नवानां कृत्तिकादिक्रमशो ।
रसदशगिरिरिष्टय भूपविंशोनसप्त
दशगिरिनखसङ्ख्याः स्युर्दशा मानवानां ॥

फलानि गद्यपद्याभ्यां प्रकारेण विदध्महे ।
वयं पाराशरीहोरामनुसृत्य यथामति ॥

7043

1829. **जातकालङ्कारः ।** *Jātakālaṅkāra.*
By Gaṇeśa Daivajña.

For the manuscript see L. 2443. Often noticed and printed.

The date of composition is 1535 Śaka.

7044.

1834. **जातकालङ्कारटीका ।** *Jātakālaṅkāraṭīkā.*
Anonymous.

For MS. and the work see L. 2445.

Post-colophon :

संवत् १८६६ मैः॰ पौष सुदि १२ बुधवार शुभमस्तु कल्याणमस्तु ।

7045.

G. 9699. **जातकालङ्कारटीका ।** *Jātakālaṅkāraṭīkā.*

Substance, country-made paper. 13 x 5 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 432. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1883. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

This is an anonymous commentary on Gaṇeśa Daivajña's *Jātakālaṃkāra*, a work on horoscopy.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः। श्रीसरस्वत्यै नमः।

अथ जातकालङ्कारस्य टीका लिख्यते।

सानन्दमिति। गणेशकविर्नामाहं इदं जातकं कुर्वे इति द्वतीयश्लोकेनान्वयः। किं कृत्वा सानन्दं यथा भवति तथा लम्बोदरं गणेशं सिद्धिप्रदं प्रणिपत्य भारतीं सरस्वतीं तथा सूर्यादिनवग्रहमण्डलं समूहं निजगुरुं भक्त्या प्रणामं कृत्वा आत्महृदयकमले स्थितं येषां चरणकमलं स्मरतः अनेकविधाः अणिमादायः सिद्धिं याति पुनः प्रत्यूहा विघ्ना विघ्नोन्तरायः प्रत्यूह इत्यमरः तेषां शैलव्रजाः पर्वतवृन्दा व्रजो गोष्ठाध्ववृन्देष्वित्यमरः पर्वतवृन्दोपमाः लघु शीघ्रं लघु क्षिप्रमरं द्रुतमिति विलयं नाशं याति। १ ॥

End :

हृद्यैरिति श्रीगणेशेन कविना मया अस्मिन् जातके वंशाध्यायः कृतः कीदृशो हृदयहारिभिः पद्यैर्गुम्फिते रचिते सूरिणां पण्डितानां तोषकारके सालङ्काराख्ये पुनः मञ्जुले मनोहरे कीदृशोऽध्यायः वेदसंख्यैः ४ वर्यैः श्रेष्ठैः प्रणीतः कृतः।

Colophon :

इति श्रीजातकालङ्कारे टीकायां वंशाध्यायः समाप्तोऽयं ग्रन्थः।

शुभमस्तु। श्रीरस्तु संवत् १८८३ शाके १७४८ पौषकृष्ण समायां तिथौ गुरुवासरे लिखितं रामदिहलमिश्रेण।

7046.

1833. जातकालंकृतिटीका (श्रीनाम्नी)।

Jātakālaṃkṛtiṭīkā.

For MS. and the work see L. 2446.

Text: जातकालंकारः by Gaṇeśakavi, son of Gopāla, who wrote it in accordance with *Śukajātaka.*

Genealogy of the author :

(1) Kanhoji
the astrologer to the king of Gujarat.

(2) (i) Sūryadās (ii) Gopāla (iii) Rāmkṛṣṇa

(3) Gaṇeśakavi (son of Gopāla)

Commentary : Anonymous.

7047.

6424. **जातकालंकारटीका ।** *Jātakālaṃkāraṭīkā.*

By Jayagopāla.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 16. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Śaka 1734 = Saṃvat 1869. Appearance, fresh. Complete.

The text is by Gaṇeśa Daivajña, son of Gopāla, for which see L. 2443, 2445 and 2446.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ जातकालंकारस्य टीका लिख्यते ।

सानन्दमिति ।

Last Colophon :

इति श्रीजातकालंकारे टीकायां वंशाध्यायः ।

समाप्तोयं ग्रंथः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु श्रीरस्तु । सं १८५५ मार्गशीर्षे कृष्णाष्टम्यां शनिवासरे संगवकाले संपूर्णं लिखितं गणेशदत्तेन श्रीगुरुचरणकमलभजना-वाप्तेन ।

Then we have the name of the commentator :

जयगोपालनाम पण्डितेनेयं टीका कृता बुधैः क्षमस्व ।

श्रीसंवत् १८९८ शाके १७३४ अधिक वैशाखमासे ११ तिथौ गुरुवासरे शुभम् ।

7048.

3918. **जातकार्णवटीका** *entitled* **अर्थरत्नप्रभा ।**

Jātakārṇavaṭīkā (entitled *Artharatnaprabhā*).

By Govindānanda Kavikaṅkaṇa.

Substance, palm-leaf. 9×2 inches. Folia, 54. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Bengali. Date, Śaka 1556. Appearance, old and soiled. Writing effaced in many places. Complete.

See IO. Catal No. 3083. That manuscript is defective in the beginning.

The commentary begins thus :

ॐ नमः सूर्याय ।

श्रीगोविन्दपदद्वन्द्वनखेन्दुद्युतिसन्तति ।
अन्तश्चिन्ताभिवद्भ्रान्तचित्तध्वान्तं धुनोतु नः ॥
धीमता क्रियते तातपादरेणूपदेशतः ।
अर्थरत्नप्रभा नाम जातकार्णवकौमुदी ॥

श्रीमान् वराहमिहिराचार्यो मन्दमत्यनुग्रहबुद्ध्या संक्षेपेण ज्योतिर्ज्ञानं प्रकाशयिष्यन् प्रथममुपस्थितं कलियुगमारभ्य श्रीमद्विक्रमभानोरहर्गणमाह । इत्यादि

Colophon :

इतिश्रीगोविन्दानन्दकविकङ्कणाचार्यकृतायां जातकार्णवटीका-[या]मर्थरत्नप्रभा + + + + ।

Post-colophon :

शाके वह्निषुवाणेन्दौ नत्वा कृष्णपदाम्बुजम् ।
दैवज्ञो शर्मणेयन्तु + + + + ।
शकाब्दाः १५५६ । श्रीरस्तु मयि लेखके ॥

Then there are seven leaves and a half more, containing notes on the general topics of astrology, and figures in illustration.

7049.

4336

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

A work on horoscopy, with चमत्कारप० on the left hand upper margin of every leaf.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।
न चेत् खेचराः स्थापिताः किं भचक्रे
न ते स्पष्टगाः स्थापितैः किं ग्रहेन्द्रैः ।
अभावोदितः स्पष्टता कोऽत्र हेतुः
फलैरेव सर्वं ब्रुवे तानि तस्मात् ॥ १ ॥
तनुस्थो रविस्तुङ्गयष्टिं विधत्ते
मनः संतपेत् दारदायादिवर्गात् ।
वपुः पीड्यते वातपित्तेन नित्यं
सर्वैः पर्यटन् ह्रासवृद्धिं प्रयाति ॥

2B, इति रविफलम् with 12 verses; 4B, इति चन्द्रफलम् with 12 verses; 6A, इति भौमफलम् with 12 verses; 8A, इति बुधफलम्

with 12 verses; 10A, गुरुफलम् with 12 verses; 11B, इति शुक्रफलं संपूर्णम् with 12 verses; 13A, शनिफलम् with 12 verses; 15A, इति राहुफलम् with 12 verses; 16B, इति केतुफलम्।

Post-colophon Statement:

दधिच्ये पुरे........।

7050.

6398.

Substance, country-made paper. 9 × 4¼ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured.

Things about horoscopy.

I.

3A, इति पताकिविचारः।

Beginning:

अथ वर्षे त्रिपताकिचक्रम्।

रेखात्रयं तिर्यगधोर्ध्वसंस्थमन्योन्यविद्धाग्रकमेव कोणात्।
स्मृतं बुधैस्त्रिपताकिचक्रं प्राङ्मध्यरेखाग्रगवर्षलग्नात्॥
... ... इति वर्षपताकिचक्रम्।

अन्यच्च—

चक्रस्य त्रिपताकोऽयं यो जानाति नरो भुवि।
तस्य हस्तस्थितं चायुस्त्रैलोक्ये सचराचरे॥

2A, इति त्रिपताकिफलम्। 2B, अथातः संप्रवक्ष्यामि पताकिवेधनिर्णयम्।

2A, मर्मवेधेन मरणं कंटकेन कुलक्षयम् ।
अर्थनाशो भवेच्छिद्रे वधबंधः शल्यवेधके ॥ ६

उदाहरणम् ।

साकाब्दाश्चकस्य गताब्दाः ७४ सैकाः ७५ नवभक्ता शेषं etc. etc.

II.

3A, अथ वर्षे शुभाशुभावलोकनार्थं समुद्रचक्रम् ।

तिर्य्यगूर्द्ध्वगता रेखास्वतस्रस्तत्र संलिखेत् ।
कृत्तिकादीनि ऋक्षाणि पूर्वाद्याः सव्यमार्गतः ॥

3B, इति समुद्रचक्रम् ।

III.

Then there are three lines above the topic: इति मुंधेशफलम् । (Only one śloka.)

7051.

3460. ज्ञानानन्दतरङ्गिणी । *Jñānānandataraṅgiṇī.*

By Kṛṣṇānanda.

Substance, country-made paper. 16½ × 3¾ inches. Folia, 59. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Bengali. Date, Śaka 1692. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति कृष्णानन्ददेवशर्मणा विरचिता ज्ञानानन्दतरङ्गिणी समाप्ता ।

Post-colophon :

नमः सूर्याय ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
यत्नेन लिखितमित्यादि ।
श्रीपुरुषोत्तमदेवशर्मणः पुस्तकमिदं । श्रीराधाकृष्णदेवशर्मणः
स्वाक्षरञ्च ॥

शकाब्दाः १६९२। ज्येष्ठस्यैकादशदिवसे शुक्लपक्षीयषष्ठ्यां तिथौ
दिवा मध्याह्नसमये समाप्तश्चायं ग्रन्थः।

A few lines more.

An astrological treatise on times meet for auspicious ceremonies.

The *maṅgalācaraṇa* :

ॐ नमो गणेशाय।

आदित्यं सगणाधिपं गिरिसुतां नत्वा हरं केशवं
ज्योतिःशास्त्रविलोकनालसधियां चेतः सदोल्लासिनीं।
कृत्वा संग्रहसारमर्थममृतं विद्वन्मनोहारिणीं
ज्ञानानन्दतरङ्गिणीं वितनुते श्रीकृष्णनामा सुधीः॥

The topics of the work :

1A, राश्यादिनिर्णयविवाहनिषेकमुख्या-
सीमन्तजातकशुभाशुभनामधेयम्।
अन्नाशचौरपठनश्रुतिवेधयज्ञ-
सूत्रप्रयाणभवनादिकमत्र वाच्यम्॥

It ends thus :

मासवादौ दर्शमाद्यं तिथिं हिते क्रमेण च।
दद्याच्च या तिथिर्यत्र स राशिर्नात्र संशयः॥

इति नष्टजातकाध्यायः।

It quotes Khanā.

7052.

5478. ज्ञानप्रदीपचिन्तामणिप्रश्नतन्त्रम्।

Jñānapradīpacintāmaṇipraśnatantra.

By Duryodhana.

Substance, country-made paper. 9¼ × 5 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Samvat 1716 and Śaka 1581. Appearance, oldish. Complete.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work:

स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः।

नत्वा गणेशं गिरिशं सुरेशं
प्रश्नार्थमुख्यं ससारभूतम्।
दुर्योधनो दैवविदां हिताय
ज्ञानप्रदीपं तनुते समासात्॥
भूतं तथा भविष्यञ्च वर्त्तमानञ्चराचरम्।
वर्त्तमाने फलं सर्वं ज्ञातव्यं ज्ञानदीपकम्॥
शाकुनं सुनेष्टकालं ग्रहास्तत्कालभावजाः।
षड्वर्गमैत्रोच्चनीचं चेत्रं चेत्राधिपस्तथा॥
लग्नसंज्ञा तथाज्ञानं दृष्टिर्बलाबलं विदुः।
भावरूपेण दिग्वाच्यं प्रकृत्यं ग्रहवर्णयोः॥
धातुमूलं तथा जीवं द्विपदाश्च चतुष्पदाः।
बहुः पदा पदाहीनाः षट्पदास्चेत्तथा पुनः।
लाभालाभं सुखं दुःखं जीवितं मरणन्तथा॥
रोगं दोषं वधं बन्धः बन्धानुमोचवृष्टिषु।
राज्यं पदं राजयोगं दिनचर्यास्तु भोजनम्॥ etc. etc.

Colophons:

2A, इति श्रीदुर्योधनविरचितायां ज्ञानप्रदीपचिन्तामणिप्रश्ने प्रथमोऽध्यायः; 3A, °ज्ञानप्रदीपचिन्तामणौ प्रश्नतन्त्रे शाकुनस्वप्रहारद्वितीयोऽध्यायः; 3B, इति भावप्रकरणं तृतीयोऽध्यायः; 4A, इति श्रीज्ञानप्रदीपचिन्तामणिप्रश्नतन्त्रे शत्रुमित्र-उदासममप्रकरणम् चतुर्थोऽध्यायः; 6A, इति दुर्योधनविरचितायां ज्ञानप्रदीप-चिन्तामणिप्रश्नतन्त्रे बलाबलप्रकरणं पञ्चमोऽध्यायः; 7A, °द्वादशभावप्रकरणं द्वारं षष्ठमोऽध्यायः; 8A, °प्रकृतिग्रहवर्णनं नामद्वारं सप्तमोऽध्यायः; 9B, °धात्वादिना लूकचिन्ता(?) मुष्टिप्रकरणं द्वारं अष्टमोऽध्यायः; 10B, °जीवितप्रश्नद्वारं नवमोऽध्यायः; 12B, °मृत्युयोगबन्धमोक्षनौकाप्रश्नद्वारं दशमोऽध्यायः; 14A, °पदप्रकरणं राज्ययोगप्रकरणं द्वारं एकादशोऽध्यायः; 17B, °गमागमं नदीवृष्ट-

द्वारं; 19A, ०निद्धिमद्व्यप्रकरणं चतुर्दशमोऽध्यायः(?); 20A, विषकन्यायोग-प्रकरणं द्वारं पञ्चदशमोऽध्यायः; 21A, ०मिश्रकाध्यायः षोडशमः; 25B, ०सम्पूर्णरष्टादशमोऽध्यायः । १८ ॥ समाप्तः ॥

After the last colophon, there are eight lines. The 6th line gives the date of the copying of the manuscript:

संवत् १७१६ वर्षे शाके १५८१ प्रवर्त्तमाने ज्येष्ठवदी १३ रविवासरे पुस्तं लिख्यतम् ।

दुर्योधनज्ञानप्रदी[पि]का सम्पूर्णं समाप्तम् । लिख्यतं जम्बुमार्गे मध्यपाटनतीर्थको भोजिसन्निधौ चर्मण्वत्या लिख्यतं श्रीधीमरीवरसे पाटनवास्तव्य ॥ शुभमस्तु ॥

End :

+ + + + + + + हरि ज्ञाननामा
गौडान्वयेषु लवणीपुरीरस्थनिवासवासी । (?)
मौद्गिल्यगोत्रस्तु पवित्रवंशो
भवशर्मनामा श्रुतियज्ञवेत्ता ॥
तत्पुत्रनामाख्य विद्याधराख्यो
ब्रह्मज्ञदेवार्चनभक्तिरक्तः ।
प्रासादवापीकृतधर्मविद्यो
यशःप्रसिद्धो बहुभाग्ययुक्तः ॥
तस्यैव वंशे सुतनुर्बभूव
ज्योतिर्विदां वेदविदां चकारः ।
तया सुकृत्या खलु ज्ञानदीपं
श्रीदुर्योधनस्य दैवज्ञहेतोः ॥
वेदाद्यशतचत्वारि रचितं ज्ञानदीपकम् ।
अष्टादशाख्यमध्यायं श्रीदुर्योधनधीकृतम् ॥
श्रीविक्रमगते(१५१८)काले नागेन्दुतिथिवत्सरे ।
नभस्यकृष्णमष्टम्यां उत्पन्नं ज्ञानदीपकम् ॥

The manuscript is very corrupt. The chronogram at the end gives the date of the composition of the work as the year 1518 of the Saṃvat era.

7053.

6332. **ज्ञानप्रदीपटीका ।** *Jñānapradīpaṭīkā.*
By Dāmodara.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 351 of which the following leaves are missing: 5–7, 18–61, 70–73, 188–190, 193–245 and 248–257. Lines, 16 to 18 on a page. Extent in ślokas, 16,000. Character, Nāgara of the 18th century. Incomplete at the end.

All the leaves are marked क. दी. (for कर्मदीप ?), although, as will be seen in the following extracts, it is a commentary on Jñānadīpa. Elsewhere it is called *Adeśasaṃgraha Śivamudrābhidhāna.*

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

विघ्नविनाशस्मरणात् नामोच्चाराद्व्रजन्ति पापानि ।
पूजातः श्रीर्वाणी यस्य स्तोत्रात् नमामि तं देवम् ॥
नवलक्षमितैः श्लोकैर्ज्योतिःशास्त्रं प्रकाशितं येन ।
उत्पत्तिस्थितिनाशे हेतुं विश्वस्य तं नौमि ॥

The name and the family of the author, the name of the work he comments on and the date:

श्रीमद्भार्गवरामसत्कृतकुलज्ञातिः स दामोदरः
काश्यां नेत्रखभूप(१६०२) शाकसमये ज्ञानप्रदीपस्य तु ।
रक्षार्थं विमलाभ्रमन्दिरसमं संदीपनं पण्डितं
प्रज्ञापक्षसुखं तनोति बहुलार्थं स्पष्टशब्दान्वितम् ॥

The scope of the commentary:

व्याख्या कठिनपदानां शास्त्रान्तरार्थोपसंग्रहश्चात्र ।
यच्चाधुनिकग्रन्थे चमत्कृतं तन्निबद्धमत्रैव ॥

Then it goes on:

यद्यप्यल्पाभ्यासो बुद्धिर्मन्दा तथापि गुरुवाक्यात् ।
किञ्चित् कृतं मयैतद्विबुधाः शुद्धं प्रकुर्वन्तु ॥

अथ मया(?) सुराचार्यैः कालब्रह्मवादिनां मतमनुसरन् परब्रह्मनमस्काररूपं मंगलमाचरित ।

अचिन्त्येति मुहूर्त्तादिरूपकालस्वरूपैव चिन्त्यते । ब्रह्मत्वं चिन्त्यम् । etc. etc.

... ...
... ...

The text consists of two sets of Praśnas, each numbering one hundred, devoted to horoscopy and Jyotiṣa as applied to Smṛti. Of the second śataka we have but very little. The commentary is very exhaustive. That on the 86th Praśna alone takes up foll. 286A–348A, adding the rules of various sacraments, religious gifts, śrādh and so on.

2B, इति प्रश्नः १ ; 65A, इति श्रीराणभोपनामक-दामोदरकृतावादेशसंग्रहे शिवमुद्राभिधाने ग्रहणप्रकरणमष्टमम् । अथ ग्रहशृङ्गाटकाणि ।

285A, इति पञ्चाशीतितमः प्रश्नः । ... ... षोडश महादानानि यथा तुलापुरुषः हिरण्यगर्भः etc. etc. (The beginning of the 86th Praśna.)

293A, अथात्र मया स्वशाखीयाः संस्कारा लिख्यन्ते ।

श्रीगणेशाय नमः ॥

गणाधीशं दिनकरं नमस्कृत्य विरच्यते ।

हिरण्यकेशमुन्युक्त-विप्रसंस्कारपद्धतिः ॥

गर्भाधान-पुंसवन-सीमन्तोन्नयन-जातकर्म-नामकर्मान्नप्राशन-चौलोपनयन-प्राजापत्यव्रत-सौम्यव्रताग्नेयव्रत-वैश्वदेवव्रतगोदान-समावर्त्तन-विवाह-पितृमेधाख्याः षोडश संस्काराः ।

311A, इति श्रीदामोदरकृतसंस्कारप्रयोगः समाप्तः । इति हिरण्यगर्भदानम् ।

348A, इति षडशीतितमः प्रश्नः ... ...
... ...

350B, इति नवनवतितमः प्रश्नः ... ...
समाप्तमिदं प्रथमं शतकम् ।

152A, इति द्वितीयशतके षोडशः—

In the third line after this, the MS. ends abruptly.

The authorities quoted and consulted:

59A, गणेशदैवज्ञ; 79B, विश्वकर्मसंहितायां; 179A, भविष्ये; 180A, विष्णुमङ्गल; 246A, ज्योतिर्निबन्ध; 246B, पद्मेश्वरः; 247A, पृथुयशाः; 247B, पद्मदीपके; भोजप्रबन्धे; 273B, विद्वज्जनवल्लभे ।

7054.

903. **ज्योतिःशास्त्रसमुच्चयः ।** *Jyotiḥśāstrasamuccaya.*

By Nanda Paṇḍita, son of Śrīdeva Śarmā; distinct from Nanda Paṇḍita, the writer of Dattakamīmāṅsā, who was the son of Dharmādhikārī Rāma Paṇḍita.

For the manuscript see L. 1762.

Begins thus :

श्रीमान् सहस्रकिरणः श्रियमातनोतु
युष्मभ्यमभ्यधिकमानतिमात्रलभ्यः ।
मुक्तिं मुमुक्षुरधिगच्छन्ति यं प्रसाद्य
भक्त्या विभूतिमतलामपि भुक्तिकामः ॥ १ ॥

अथ ज्योतिःशास्त्रसमुच्चयः । तत्र प्रथमं प्रभवादिवर्षविचारः etc.

अथायनविचारः । अधिमासविचारः । तिथिविचारः । नक्षत्रविचारः । प्रयोगः । चलकरणानि । स्थिरकरणानि । भद्राविचारः । चन्द्रविचारः । करणप्रस्तरः । ताराविचारः । मुहूर्त्तविचारः । लग्नविचारः । गोचरविचारः । वस्त्रादिपरिधानविचारः । व्रतारम्भः । विद्यारम्भः । नृत्यगीतप्रारम्भः । होमादिनक्षत्राणि । वेतालादिसाधनम् । अभिचारकृत्यं । धर्मारम्भः । सेवानक्षत्राणि । मद्यारम्भः । चूडाकर्म । अन्नप्राशनम् । सूर्येन्दुदर्शनिष्क्रमाणि । जलारम्भनक्षत्राणि । वृक्षरोपणं । गजकार्यनक्षत्राणि । सन्धिनक्षत्राणि । हलनक्षत्राणि । पञ्चकविचारः । सर्पदंशननक्षत्राणि । यात्रा । वधूवरजन्मग्रहविचारः । वर्ण्यं । दग्धयोगः । जीवचक्रं । etc.

Colophon :

इति श्रीपण्डितनन्दविरचितो ज्योतिःशास्त्रसमुच्चयः समाप्तः ।

7055.

5018. **ज्योतिःशास्त्रसंक्षेपः ।** *Jyotiḥśāstrasaṃkṣepa.*

By Gopīśvara Nyāyālaṃkāra.

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Date, Śaka 1705 (?). Appearance, discoloured. Complete.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work:

प्रणम्य बालगोपालं यमुनाजलकोकिलम् ।
ज्योतिःशास्त्रस्य संक्षेपः सारमादाय कथ्यते ॥

अथ राश्यादिनिर्णयः । etc. etc.

End:

अथ राजदर्शनम् ।
जन्मसप्तान्तरिष्फाङ्कदशमस्थे निशाकरे ।
दुष्टोऽरिष्टप्रदो राज्ञः जन्मर्क्षे निधनेऽपि च ॥
चतुर्थे पञ्चमे चैव न कुर्याद्राजदर्शनम् ॥

Colophon:

इति महामहोपाध्यायश्रीयुतगोपीश्वरन्यायालङ्कारभट्टाचार्य-
विरचितेयं समाप्ता ।

Post-colophon Statement:

शकाब्दा १७०५ (?) इयं पुस्ती ज्येष्ठस्य षड्विंशतिदिवसे
शनिवारे पुस्तकं समाप्तम् ।

7056.

1830. **ज्योतिःसागरः ।** *Jyotiḥsāgara.*

For the manuscript and the work see L. 2444.

Colophon:

इति ज्योतिःसागरग्रन्थः समाप्तः । शुभं भवतु । श्रीसंवत्
१८७६ । चैत्रकृष्ण ४ चन्द्रवार । शुभम् ।

A work on the general topics of astrology.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीलक्ष्मीवृसिंहाय नमः ।
विघ्नराजं प्रणम्यादौ शारदां शास्त्रदेवतां ।
दक्षिणामूर्त्तिमीशानं गर्गलल्लादिकान् मुनीन् ॥ १ ॥
नानाग्रन्थान् समालोक्य गणकानां प्रसिद्धये ।
करिष्ये बालबोधाय ज्योतिःसागरसंज्ञकम् ॥ २ ॥
सतिष्वन्या सुकृतिषु कृतिरेषैव शस्यते ।
सरित्स्वन्यासु गङ्गेव सम्यक् सर्वार्थदायिनी ॥ ३ ॥

Ends thus :

आकाशे च भवेन्मृत्युः पाताले सुखसम्पदा ।
एवं भासयते छिंका कथ्यते अशुभांशुभं ॥

Colophon :

इति ज्योतिःसागरग्रन्थः समाप्तः ॥ शुभं भवतु ।

Post-colophon :

श्री संवत् १८७९ चैत्रकृष्ण ४ चन्द्रवार ॥ शुभं ॥

7057.

914. ज्योतिःसंग्रहः । *Jyotiḥsaṃgraha.*

An anonymous manual of astrology.
For the manuscript see L. 1826.

Begins thus :

ॐ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ।
वर्णो वश्यं तथा तारा योनिश्च ग्रहमैत्रकम् ।
गणकूटं भकूटं च नाडी चैते गणाधिकाः ॥ १ ॥
विप्रा झषालिकर्का नृपविट्शूद्रास्ततः परे ।
क्रमतः वर्णाधिक्यं बुद्ध्या अशुभप्रदमुच्यते मुनिभिः ॥ २ ॥

वश्या मृगेन्द्रवर्ज्यं भक्ष्या जलराशयो नृणां सर्वे ।
वश्या हरेर्वितानि ज्ञेयं लोकादित स्वन्य(?)त् ॥ ३ ॥

Ends thus :

लंकाकुचक्षेत्रसुरालयस्थ
ग्रामध्यरेखा-परपूर्वयोजनैः ।
पादोनितैर्ह्यूनयुतैर्निशादलं
वारप्रवृत्तिर्विषयेन्दुसंयुते ॥
वारप्रवृत्तिर्घटिकाद्वयं यत्
पुनः पुनः सार्द्धमितस्ववाच्छात् (?) ।
होरा भवेत् सूर्य-भृगुज-सोम-
शनीज्यभौमेषु दिनोक्तकमः (?) ॥

इति शुभाशुभप्रकरणं तव (मम) संमतम् । इति ज्योतिष-
संग्रहः समाप्तः । शुभमस्तु सर्वजगतां । रामाय नमः ।

7058.

7466. ज्योतिःसारः । *Jyotiḥsāra.*

Substance, country-made paper. 10¼ × 5 inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Character, modern Jaina Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

A modern compilation.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

तनुधनसहजसुहृत्सुतरिपुजायामृत्युधर्मकर्मआयव्यया इति
द्वादशभवन नाम ॥ १ ॥

सूर्यः भौमस्तथा राहु शनिर्मूर्त्तौ यदास्थितः ।
सन्तापो रक्तपीडा च सौम्याः सर्वे निरोगता ॥ २ ॥

पापाः सर्वे धनस्थाने धनहानिः प्रजायते ।
अन्ये सौम्या शुभाः सर्वे ऋद्धिवृद्धिधनादिकम् ॥ ३ ॥
पापैस्तृतीयगे सर्वे बान्धवैर् रहितो भवेत् ।
सौम्यास्तु भ्रातृसंपूर्णो कीर्त्तियुक्तो धनप्रियः ॥ ४ ॥

7059.

3356. ज्योतिःसारसंग्रहः । *Jyotiḥsārasaṃgraha.*
By Hṛdayānanda Vidyālaṃkāra.

Substance, country-made yellow paper. 13 × 2½ inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

See L. 3378.

Begins thus :

वन्देऽहं परमानन्दमज्ञानतिमिरापहम् ।
भवसागरपाराय गीतं वेदान्तगैर्मुहुः ॥
विद्यालङ्कारविख्यातहृदयानन्दशर्मणा ।
ज्योतिःशास्त्रं समालोक्य क्रियते सारसंग्रहः ॥
पण्डितैर्ज्ञायते सर्वं तदर्थं न परिश्रमः ।
संक्षिप्तविशदो ग्रन्थो बालकैर्गृह्यते मुदा ॥
अत्र वाच्यो विवाहस्तु निषेकनामनी तथा ।
अन्नप्राशन + + + +
गृहस्थानगृहारम्भौ गृहसञ्चार एव च ।
हलयोजनवद्बीजवपनं धान्यकर्त्तनं ।
नवान्नजातके यात्रा विद्यारम्भः प्रकीर्त्त्यते ॥

The last verses on folio 21 :

सिंहे वा यदि गोघटे गतनरः कार्यार्थसिद्धिं लभेत् ।
कन्यायां मिथुने भसे त्वभिमतं प्राप्नोत्यवश्यं फलम् ॥

प्रोद्भिन्नद्युतिस्फुटतटी प्राच्यां(?) भवेन्निर्मला ।
किञ्चिद्यत्नसुलोहिताधवना देवैः सदा वन्दिता ॥
न वारं न तिथिं प्रहस्तमपि तं चन्द्रञ्च नापेक्षते ।
दृष्टा दोषसहस्रसंकुलदिनान्यूषा ... ...

7060.

8115. ज्योतिःसारसागरः । *Jyotiḥsārasāgara.*
By Gaurīnātha Śarmā.

Substance, country-made paper. 16½ × 3 inches. Folia, 376. Lines, 7 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old, discoloured and worn-out. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमो गणपतये । ॐ नमः सूर्याय ॥
दिल्लीपतिर्जितो येन मल्लक्षी नाम केतुना ।
सोऽपि पलायितो यस्य प्रतापेन स जीवतु ॥
श्रीमल्लराजस्य + + प्रतापार्कैः प्रकाशितम् ।
दिक्पतेर्वल्लभावल्लपद्मं को भविता समः ॥
प्रणम्य शिरसा सूर्यं संसारस्थितिकारिणम् ।
यस्य चोन्मीलनात् सर्वं प्रकाशं जायते जगत् ॥
नत्वार्कं खा०लम५शके१४ + शाके चक्रे हरिप्रभः ।
श्रीलश्रीगौरीनाथशर्मा ज्योतिषः सारसागरम् ॥
हरेस्तनूजोऽथ सनाथनामा गौरीपदं पूर्वपदेऽपि यस्य ।
आरभ्यते तेन ससारसागरः सर्वस्य शास्त्रस्य विलक्ष्य सारम् ॥
सुखवंशे हरेर्जातो गौरीनाथः श्रिया युतः ।
करोति सारसंयुक्तं सागरं नाम पुस्तकम् ॥
गुरोः पदभवां धूलिं निवेश्य मस्तके ततः ।
आरब्धं सागरं नाम पुस्तकं सारसंयुतम् ॥

समुद्रमथनाद्देवाः लेभिरे ते पृथक् पृथक् ।
रत्नं तथास्य मथनात् लभन्ते वाञ्छितं जनाः ॥
अन्येषु शास्त्रेषु विवादमात्रं न लभते तेषु फलं समग्रम् ।
पदे पदे ज्योतिषमन्त्रवादे चिकित्सिते प्रात्ययितिहेतुरस्ति ॥

The first leaf is a restoration and the second leaf (which is of the original manuscript) begins with—वादमात्रं in the last śloka quoted above.

विफलान्यन्यशास्त्राणि विवादस्तेषु केवलम् ।
सफलं ज्योतिषं शास्त्रं चन्द्रार्कौ यत्र साक्षिणौ ॥
यदुपचितमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्मणः पंक्तिः ।
व्यञ्जयति शास्त्रमेतत् तमसि द्रव्याणि दीप इव ॥
विधात्रा लिखिता या तु ललाटेऽक्षरमालिका ।
दैवज्ञ एव तां पश्येत् होरानिर्मलचक्षुषा ॥
मुहूर्त्ततिथिनक्षत्र मू + + स्वायनानि च ।
सर्वाण्येवानुकूलानि स्युर्नस्यात् सांवत्सरो यदि ॥

दैवज्ञप्रशंसा ।

तमः स्तोमावृते विश्वे समन्ताज्जलभूते भूतलेऽकस्मात् ।
उदितो भगवान् भानुः प्रकाशयन् स्वप्रकाशेन ॥

अपि च ।

तमः स्तोमावृते विश्वे जगदेतच्चराचरम् ।
राशिग्रहोडुसंघातं सृजन् सूर्योऽभवत्तदा ॥

रथाद्युत्पत्तिः ।

तत्र प्रथमतः स्वरचितसूर्यसिद्धान्तसमविवस्वत्सिद्धान्तसारनामगणनशास्त्रमाह । आदौ शिष्टानुशिष्टशास्त्रसमुदयकर्त्तव्यताकं निर्विघ्नेन परिसमाप्तिकामनया प्रारिप्सितस्य श्रीमद्भास्वदेकनिदानतया तन्नमस्कारमङ्गलमादौ ग्रन्थकृत् शिष्यशिक्षार्थे निबध्नाति ॥ १ ॥

प्रबलतिमिरभूरिपङ्कमग्नानिह जनानवलोक्य सानुरागम् ।
निजकरनिकरैः समुद्धरन्तं कमपि तमेव मुकुन्दमस्करोमि ॥

ततो बहुविघ्नावगाढच्छया(?) गुरुतमं नमस्कृत्य गुरुतरं गुरुञ्च नमस्कुर्वन् शिष्यायैतदपि निबध्नन् प्रयोजनाभिधेयेन सम्बन्धानाह ।

गुरोः पदाब्जं पितरञ्च नत्वा तेषामनुध्यानविरूढबुद्धिः ।
सन्देहदग्धाज्वलनं विवस्वत्सिद्धान्तसारं स्फुटमातनोमि ॥ २ ॥

इदानीं स्वानौद्धत्यख्यापनेन स्वकीयग्रन्थस्य भ्रमप्रमादादिमूलकतां निराकुर्वन्नाह ।

धीराः प्रत्यग्राध्वमनुरञ्जयत प्रमोदैः
नापि प्रशंसत मनाक् पिशुना महान्तः ।
यत्ते कडौ (?) हरितनूजनुरेष गौरी-
नाथः कृताञ्जलिकरः किमपीह वक्ति ॥

ननु प्राचीनग्रन्थेषु सत्सु कथमत्र विपश्चितामादरः स्यात्तत्राह—
श्रीवैद्यनाथन्टपतेः शासनकल्पप्रतापिनी प्रसरः ।
नवसुपनयामि किमियं विबुधानामोदयिष्यन्ति ॥
छेदे गुणे चैव मदीयशास्त्रे तद्वैद्यनाथेति पदं निगूढं ।
शकेन्द्रकालो ग्रहसमरूप रामेषु ३१७९ युक्तं कलिवत्सरः स्यात् ।

कलेरब्दानयनम् ।
कल्यब्दसङ्घोजनवाणपञ्चवेदैर्विहीनो ४५५४ भवतीह शास्त्रे ।
खाब्दस्समेकं गुणयेत् कुरामनन्दैः ९३१ तदाद्यो जननन्दवाणाः ॥
५९४ ॥

6B, इति श्रीगौरीनाथशर्मविरचिते ज्योतिःसारसागरे विवस्वत्सिद्धान्तसारनाम्नि मध्यादीनां ध्रुवाध्यायः प्रथमः । इदानीं स्फुटाध्यायो यथा ।

18B, इति श्रीगौरीनाथविरचिते विवस्वत्सिद्धान्तसारे स्फुटाध्यायो द्वितीयः ।

20B, ०ग्रहगत्यध्यायस्तृतीयः; 21A, ०द्यधिकारः; 26B, ०त्रिप्रश्नाधिकारः पञ्चमोऽध्यायः; 29B, ०सूर्यचन्द्रग्रहणाध्यायः षष्ठः; 46B, इति श्रीगौरीनाथशर्मविरचिते ज्योतिःसारसागरे संक्रान्तिनिर्णयाध्यायः सप्तमः; 52B, ०वारफलादिप्रकरणं नामाष्टमोऽध्यायः; 58B, ०तिथिप्रकरणं नाम नवमोऽध्यायः; 64B, ०करणप्रकरणं नाम दशमोऽध्यायः; 65A, ०निन्द्ययोगप्रकरणं नाम एकादशोऽध्यायः; 68B, ०योगावयोगोद्भवप्रकरणं नाम द्वादशोऽध्यायः; 75A, ०संक्रान्तिप्रकरणं नाम त्रयोदशोऽध्यायः; 84A, ०कालाशौचप्रकरणं नाम चतुर्दशोऽध्यायः; 89A, ०चन्द्रताराप्रकरणं नाम पञ्चदशोऽध्यायः; 98A, ०गोचरप्रकरणं नाम षोडशोऽध्यायः; 122B, ०विवाहप्रकरणं नाम सप्तदशोऽध्यायः; 124A, ०नववध्वागमनप्रकरणं नाम अष्टादशोऽध्यायः; 124B, ०नवशयनप्रकरणं नाम ऊनविंशतितमोऽध्यायः; 127A, ०आधानप्रकरणं नाम विंशतितमोऽध्यायः; 129A, ०गर्भाधानादिप्रकरणं नाम एकविंशतितमोऽध्यायः; 147A, ०जातकप्रकरणं नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः; 157A, ०आयुर्दायो नाम त्रयोविंशतितमोऽध्यायः; 160B, ०अष्टवर्गो नामाध्यायश्चतुर्विंशतिः; 162B, ०ग्रहयोगो रिष्टयोगोद्भवः पञ्चविंशतितमोऽध्यायः; 171A, ०राजयोगाः षड्विंशोऽध्यायः; 175A, ०नाभसयोगः सप्तविंशोऽध्यायः; 190B, ०सिंहासनादियोग तथा पूर्वस्य केन्द्रगतचन्द्रफलफारफापुनफारकाकेमद्रुमयोग तथा उभयचरीयोगदिग्रहादियोगादयोऽष्टाविंशतितमोऽध्यायः; 198A, ०प्रव्रज्यायोगाध्यायस्त्रिंशत्; 213B; ०ग्रहचार एकत्रिंशदध्यायः; 236B, ०सर्वग्रहदृष्टिफलं द्वात्रिंशदध्यायः; 251B, ०त्रयस्त्रिंशद्भावाध्यायः; 257B, ०भाग्यर्क्षचिन्ता चतुस्त्रिंशदध्यायः; 260B, ०कर्मजीवपञ्चत्रिंशदध्यायः; 261B, ०दीप्तादिग्रहाध्यायः षट्त्रिंशत्; 264A, ०लग्नादिस्थग्रहफलमध्यायः सप्तत्रिंशत्; 269B, ०दीप्तादिग्रहजातकाध्यायः अष्टत्रिंशत्; 275A, ०स्त्रीजातकाध्याय + + + त्रिंशत्; 281A, ०अरिष्टाध्यायो नवत्रिंशत् (?); 282A, ०निर्याणाध्यायो द्वात्रिंशत्; 291A, ०नाक्षत्रिकदशाप्रकरणं नाम एकचत्वारिंशदध्यायः; 303A, ०शिशूनां दशाकर्मनामा नवत्रिंशदध्यायः (?) समाप्तः; 327B, ०वास्तुप्रकरणं + + + + चत्वारिंशदध्यायः समाप्तः; 334B, ०कृषिप्रकरणं नाम + + चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः; 359B, ०त्रिचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः समाप्तः; 362B, ०अद्भुताध्यायो नाम चतुश्चत्वारिंशदध्यायः; 366B, ०पञ्चचत्वारिंशदध्यायः; ... ...

Still the manuscript is incomplete. So it is a comprehensive work on Jyotiṣa with all its branches, composed in Śaka 1453 = 1531 A.D. In it *Vivasvatasiddhāntasāra*, a separate treatise by the author, is embedded as the first part, which is stated to be equal, in its merit and scope, to *Sūryasiddhānta*. Here, in the first part, the author mentions Vaidyanātha as his patron. As for the Mallas mentioned in the first obscure introductory verse, they are most likely, to hazard a conjecture, the Malla kings of Viṣṇupur, who might have once beaten back a raiding party or the like from the Delhi imperial army; and that is boasted of here as a victory over '*Dillīpati*'. There are three stray leaves, one of which contains a letter addressed to Tārkikacūḍāmaṇi (by which name commonly Raghunātha Śiromaṇi was known) by Maheśa [Thakkura], the founder of Dvārbhāṅga Rāj, which we quote below *verbatim*:

स्वस्ति सद्गीयमाननिरवधिसत्तर्काध्यापनोपार्जितयशोराशिखर्वीकृतविविधविपक्षविद्वत्कुगर्वश्रीमत्तार्किकचूडामणिभट्टाचार्यचरणारविन्दद्वन्द्वेषु श्रीमहेशशर्मणः प्रणामाः सहस्रशः। शमस्तु भव[तां] कार्यमिदमन्यच्च। भवत्प्रहिता वार्त्ता समधिगता किन्त्वस्माकमत्र किञ्चित् प्रयोजनं वर्त्तते इति कृत्वा तत्र न गतमिदानीं। परन्तु ममापि वर्षद्वयं व्याप्य भवच्चरणसन्दर्शनेच्छासन्ततिर्जा[ता] सा नाद्यापि पूर्णा भवति अतएव भाग्यरहितो + + + + सेवानन्तरं भवच्चरणसन्दर्शने गन्तव्यं। अत्र सन्देहो नास्तीति निवेदितं। किन्तु भवतां रामकृष्णचक्रवर्त्ती यादृशः तादृ[शः] दिक्भाद्रस्यैकविंशोऽह्नि।

+ + + + + वर्त्तिषु श्रीशुभाशीराशयः सन्तु। प्रयोजनञ्चैतत्। वयं त्वदीया एव इति दिक्। इहैव श्रीरामदेवचक्रवर्त्तिषु शुभ + + + + + + प्रयोजनञ्चैतत्। श्रीकृष्णाय नमः। श्रीरामाय नमः। श्रीहराय नमः। श्रीगोविन्दाय नमः।

The following occurs in a different hand:

इत्यैव प्राणप्रतिमश्रीरामलक्ष्मणचक्रवर्त्तिषु पाल्यश्रीपरशुरामशर्म्मणः
शतं नमस्काराः कार्य्यश्चैतत् भ्रातः सन्दर्शनार्थे + + + + +

Among these leaves, again, there is the first half of the first original leaf of *Jyotiṣasārasāgara*.

Further, at the end of the MS. we have three leaves of an index to the work, covering foll. 27–190 (?).

7061.

168. ज्योतिःसागरसारः । *Jyotiḥsāgarasāra.*
By Mathureśa.

The same manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mittra under No. 489.

It also contains maxims from Khanā in Bengali.

Post-colophon Statement:

शुभमस्तु शकाब्दाः १७११ श्रीहरिनारायणशर्म्मणः स्वाक्षरमिदं।

The manuscript is old in appearance.

The authorities quoted: (1) *Jyotiḥsāgarasaṃgraha*, (2) Jyotiṣa, (3) Varāha, (4) Bhojarāja, and (5) Khanā.

7062.

3346. ज्योतिःसागरसारः । *Jyotiḥsāgarasāra.*
By Bhoja.

Substance, country-made paper. $15\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 24. Lines, 5 on a page. Character, Bengali. Date, (?). In the 18th century handwriting. Appearance, discoloured. Incomplete.

It begins :

ॐ नमो गणपतये ।

जगदीशं रविं नत्वा लोकानुग्रहकारकम् ।
ज्योतिःसागरसारोऽयं श्रीमङ्गोलेन रच्यते ॥
रविः सोमो मङ्गलश्च बुधो जीवः सितः शनिः ।
एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥

1B, इति वारगुणकथनम्; 2A, कालवेलाकथनम्; 2A, इति दग्धदिनकथनम्; 2B, इति मासदग्धदिनकथनम्; 3A, इति नक्षत्रदेवताकथनम्; 3B, इति नक्षत्रामृतकथनम्; इति विषयोगकथनम्; 4A, इति यमघण्टयोगकथनम्; 4B, अथ राशिनक्षत्रविभागः; 5A, अथ राश्यधिपतिकथनम्; 5B, इति चन्द्रस्य विशेषशुद्धिः; 6A, अथ ताराशुद्धिः; 7B, जन्ममासे क्षौरकर्मादिनिषेधः; 7B, इति ज्योतिःसागरसारे प्रथमोऽध्यायः ।

8A, इति रविशुद्धिकथनम्; 9A, इति ज्योतिःसागरसारे प्रकीर्णकनाम द्वितीयोऽध्यायः ।

9A, अथ विवाहः; 9B, इति पुत्रविवाहनिषेधः; 10A, शुभमेलककथनम्; 10B, इति गणशुद्धिकथनम्; 12B, इति विवाहप्रकरणम्; 13A, अथ घटीदानम्; 13B, अथ पक्षाम्रतम्; 13B, इति ज्योतिःसागरसारे तृतीयोऽध्यायः ।

14A, अथ जात-संस्कारादि; 18A, अथ उपनयनम्; 19A, अथ समावर्त्तनम्; 19A, अथ तैलदानम्; 20A, अथ नौकागठनम्; 21A, इति हलप्रवाहः; अथ बीजवपनम्; अथ अम्बुवाचि; अथ धान्यकर्त्तनम्; 22B, इति ज्योतिःसागरसारे चतुर्थोऽध्यायः ।

23B, यात्रायां विहिताविहितनक्षत्रकथनम्; 24A, इति ललाटीयोगे यात्रानिषेधः ।

7063.

6613. **ज्योतिर्निबन्धसर्व्वस्व (?) ।** *Jyotirnirbandhasarvasva.*

This is a very old and worn-out manuscript, so much so that it does not bear handling. There are twenty leaves, ten of which are marked 91–100; the next ten have lost their leaf-marks. There are also fragments of a few leaves. But the writing is not very old; it would not go beyond the 18th century. Manuscript disintegrated and cannot be handled.

93A, अथ गणशुद्धिः; 95A, अथैकनाड्यपवादः; 95B, अथ दुष्टफल-परिहारः; 97A, अथ जातकप्रकरणम् ।

In the 2nd leaf without leaf-mark: इति जातकप्रकरणे आधानाध्यायः ।

In the 3rd leaf without mark: इति जन्माध्यायः ।

In the 5th of the leaves without marks: अथारिष्टाध्यायः ।

It is called *Jyotirnibandhasāra* by the former owner of the MS., who writes, on the paper in which the manuscript wrapped in, that he would find more leaves of *Jyotirnibandhasāra.* But we find no justification in the body of the leaves for calling it so.

7064.

3912. **ज्योतिर्निर्णयः ।** *Jyotirnirṇaya.*

By Govinda Nyāyavāgīśa.

Substance, country-made paper. 16 × 4 inches. Folia, 49. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य वासुदेवस्य पादपद्मं जगद्गुरोः ।

ज्योतिर्ग्रन्थान् समालोक्य विचार्य च पुनः पुनः ॥

गोविन्दन्यायवागीशभट्टाचार्येण धीमता ।

बालानामाशुबोधाय ज्योतिर्निर्णय उच्यते ॥

अथ राशिनिर्णयः ।

मेषवृषमिथुनकर्कटसिंहाः etc. etc.

A treatise on astrology, complete in four chapters, the last of which runs :

इति श्रीगोविन्दन्यायवागीशभट्टाचार्यविरचित-ज्योतिर्निर्णये चतुर्थः परिच्छेदः ।

Post-colophon Statement :

समाप्तोऽयं ज्योतिर्निर्णयनामा ग्रन्थः ।

श्रीशम्भुनाथ आचार्यस्य अक्षरमिदमिति ।

7065.

6500. ज्योतिर्निबन्धः । *Jyotirnirbandha.*

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 96. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara of the early 18th century. Appearance, old, discoloured and worm-eaten. Incomplete at the end.

This is to be differentiated from No. 6441. It agrees with IO. Catal. No. 3000. The IO. manuscript gives the author's name as Śivadāsa.

Begins thus :

विद्याद्यं यान्तमर्धेन्दुभालयुक् विन्दु तत्पुनः ।

+ + + + मनुर्यस्य नमामि तम् ॥

अभीष्टफलदो देवः सर्वज्ञः परमेश्वरः ।
आदधातु गणाध्यक्षः स्थितिं मनसि नः सदा ॥
तिथ्यादिकालावयवस्वरूपां
जगत्प्रसूत्यादिकहेतुभूताम् ।
कालत्रयज्ञानविधायिनीं तां
वन्देऽहमाद्यामिह शास्त्रवन्द्याम् ॥

नारदः ।

ब्रह्माचार्यवसिष्ठोऽत्रिर्मनुः पौलस्त्यरोमशौ ।
मरीचिरङ्गिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥
च्यवनो यवनो गर्गः कश्यपश्च पराशरः ।
अष्टादशैते गंभीरा ज्योतिःशास्त्रप्रवर्त्तकाः ॥
वराहमिहिराचार्य श्रीपतिः सत्यभास्करौ ।
लल्लः सूरिर्ब्रह्मगुप्तो वैद्यनाथश्च रेणुकः ॥
एषां शास्त्राणि संवीक्ष्य सारमादाय यत्नतः ।
तदुक्तवचनैः कुर्वे फलग्रन्थं मनोरमम् ॥
यथैवारोपयत्येकं श्रेयोर्थं सं + मंपथि ।
सत्त्वारामेषु शास्त्रेषु तथैनां विद्धि मत्कृतिम् । गर्गः ।
etc. etc. etc.

7066.

10456. **ज्योतिर्विदाभरणटीका (सुखबोधिका) ।**

Jyotirvidābharaṇaṭīkā.
By Bhāvaratna.

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 71. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

Copied from a defective MS., it begins with the comm. on st. 53 of ch. XV and goes to the end of the 22nd chapter.

2A, इति श्रीज्योतिर्विदाभरणटीकायां पञ्चदशोऽध्यायः ।

12B, इति श्रीपौर्णिमीयागच्छाधिराजभट्टारकपुरन्दर श्री ५ श्रीमहिमाप्रभसूरीश्वरचरणसरोरुहचञ्चरीकायमाणशिष्यभावरत्नविरचितायां कालिदासकृतज्योतिर्विदाभरणस्य सुखबोधिकायां गृहारम्भाध्यायः षोडशः; 20B, श्री० नवगृहप्रवेशामरप्रतिष्ठाध्यायः सप्तदशः; 31A, इति श्री० अग्न्याधानविशेषसंस्कारगुणसाधनाध्यायोऽष्टादशः । (The 19th col. is omitted.)

57B, ०विंशतितमोऽध्यायः; 66A, ०एकाधिकविंशतिमोऽध्यायः ।

Last Colophon :

ग्रन्थाध्यायनिरूपणक्रमश्रीविक्रमार्कन्टपवर्णनो नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः सम्पूर्णः ॥

गच्छे श्रीमहिमाप्रभाख्यसुगुरोः श्रीपौर्णिमीयाभिधे
शिष्यः सूरिवरस्य मांडणसुतो यो भावरत्नाभिधः ।
(?)वाक्याकुतिसमुदाद्भव सतूतवाजू श्रीपतिर्योस्यंकृतो
(?)व्याकरणाभिधास्मरणतोलंकार युक्तापिया १ ॥
(?)चक्रवालधिभारूढो वरज+मुष्टावलीन् सूखायतेच (?)पालोत्तराका पत्तकधारिरण २ ॥

Post-colophon :

अस्य मूलग्रन्थस्य सर्वाध्यायराशीकृत संख्या १४१ श्लोकमानतः
च सूत्रवृत्तिमिलने ग्र० ६४२० अनुष्टुभ्यां शिवः शरणं ।

Published already.

7067.

902. ज्योतिषकल्पतरुः (लौकिकस्कन्धः) ।

Jyotiṣakalpataru (Laukikaskandha).
By Kavicūḍāmaṇi.

For the manuscript see L. 1754.

Post-colophon :

संवत् १८८६ ।

The authorities consulted:

(1) रत्नमाला, (2) दैवज्ञचिन्तामणिः, (3) ज्योतिर्निबन्धः, (4) वराह-संहिता, (5) वादरायणेनोक्ताः, (6) वशिष्ठः, (7) ज्ञेयं दीपकायाम्, (8) मुहूर्त्तचिन्तामणि, (9) ज्योतिषचिन्तामणिः, (10) दैवज्ञकण्ठाभरणम्, (11) वराहसंहितायां मिहिराचार्यः, (12) पितामहे, (13) एतदाह रविः (35A), (14) अथ देशस्य शुभाशुभज्ञानपराशरादिकथनम् (?) (35B), (15) गर्गाचार्य, (16) कश्यप, (17) वृद्धगर्गमत, (18) पराशरमत, (19) पञ्चरात्र, (20) मखझलशान्तिदीपिका।

7068.

10576. ज्योतिषकौमुदी। *Jyotiṣakaumudī.*

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 11. Lines, 11 on a page. The 2nd leaf is missing. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Incomplete.

On divination by questions.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

अथ प्रश्नप्रकरणं निरूप्यते।

अथ प्रश्नविचारप्रयोजनमाह वराहः।

दैवज्ञस्य हि दैवेन सदसत्फलवाञ्छया।

अवशो गोचरं मर्त्यः सर्वं समुपनीयते॥

अश्नौचीच पुरा विष्णोर्ज्ञानार्थं समुपस्थितः।

वचनं लोकनाथोऽपि ब्रह्मा प्रश्नादिनिर्णयम्॥

आदिशब्देन स्वरशकुनादिकम्।

तस्मान्नृपः कुसुमरत्नफलाग्रहस्तः

प्रातः प्रणम्य रचने हरिदिङ्मुखस्थः।

हेराङ्गशास्त्रकुशलान् हितकारिणश्च

संहृत्य दैवगणकान् सकृदेव पृच्छेत्॥ १॥

It is called *Jyotiṣakaumudī* only on the obverse of the 1st leaf. The leaves of the MS. also are marked with the letters ज्यो॰ कौ॰.

7069.

6344. **ज्योतिषकौस्तुभटीका ।** *Jyotiṣakaustubhaṭīkā.*

By Devīdāsa

The author's own commentary.

Substance, country-made paper. 9½ × 4¼ inches. Folia, 43. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1841. Appearance, discoloured. Ch. VI only, relating to Vāstu.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञमुरलीधरात्मजगुरुदेवीदासरघुनाथचरणार्चन-सावधानदेवीदत्तविरचितायां सङ्कृतज्योतिषकौस्तुभटीकायां निकषा-ख्यायां वास्तुमनस्कारमयूखोद्दीपनं षष्ठं ।

Post-colophon :

सं १८४१ ।

It begins :

अथ वास्तुमयूख उद्दीप्यते । गृहनिर्माणप्रयोजनं भविष्य-पुराणे—

गृहस्थक्रियाः सर्वा न सिध्यन्ति गृहं विना ।
यतस्तस्माद् गृहारम्भप्रवेशसमयौ ब्रुवे ॥

इति व्यासवचनादशास्त्रोक्तकाले निर्मातुमीप्सितं गृहं न सिध्यति न फलति तस्मादत्र गृहारम्भे यानि विचारणीयानि तान्याह । वर्णमिति ।

It often quotes Śrīpati and also *Candrāloka* among ancient authorities.

7070.

5506. ज्योतिषचन्द्रिका । *Jyotiṣacandrikā.*

By Harikṛṣṇa, son of Śambhunātha.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 154. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1881 and Śaka 1744 (?). Appearance, fresh. Complete.

A treatise on astrology.

It begins thus :

श्रीगणेशं गुरुं खेटान् शम्भुञ्च स्वेष्टदेवताम् ।
प्रणम्याज्ञानबोधाय कुर्वे ज्योतिषचन्द्रिकाम् ॥
तत्रादौ पञ्चाङ्गानि ।

6B, इति श्रीज्योतिषचन्द्रिकायां पञ्चाङ्गाख्यः प्रकाशः; 12B, ०कोषं नाम द्वितीयं समाप्तः; 15A, ०संज्ञा(?) कोशप्रकाशं समाप्तमभूत्तृतीयम्; 26A, ०त्याज्यात्याज्यप्रकाशश्चतुर्थः; 36B, ०नक्षत्रप्रकरणं पञ्चमः; 42B, ०संक्रान्तिप्रकरणं नाम षष्ठः प्रकाशः; 51A, ०गोचरप्रकरणं नाम सप्तमः प्रकाशः; 70B, ०संस्कारप्रकरणं नामाष्टमः प्रकाशः; 96B, ०विवाहप्रकरणं नाम नवमः प्रकाशः; 97A, ०वधूप्रवेशाख्यो दशमः प्रकाशः; 98A, ०द्विरागमनप्रकाश एकादशः; ०अन्यजातीनां पुनर्विवाहाख्यो द्वादशः प्रकाशः; 99B, ०स्मार्त्ताख्यप्रकरणं नाम त्रयोदशः प्रकाशः; 100A, ०अग्न्याधानप्रकरणं नाम चतुर्दशः प्रकाशः; 101A, ०राज्याभिषेको नाम पञ्चदशः प्रकाशः; 110A, ०यात्राप्रकरणं नाम षोडश प्रकाशः; 121A, ०गृहारम्भप्रकरणं नाम सप्तदशः प्रकाशः; 124B, ०वास्तुप्रवेशनं नामाष्टादशः प्रकाशः; 154A, इति श्रीमच्छम्भुनाथात्मजज्योतिर्विद्धरिकृष्णकृते ज्योतिषचन्द्रिकायां मिश्रप्रकाशो नामैकोनविंशः सम्पूर्णम् १९ ॥

Post-colophon Statement :

इषे मासे सिते पक्षे द्वितीयायां भृगुवासरे ।
गङ्गादत्तेन लिखिता पुस्तिकेयं शुभा भवेत् ॥
संवत् १८८१ शाके १७४६ ।

The work ends thus :

गोत्रे गर्गाह्वयोऽभूत् सकलगुणयुतो मध्यदेशे च काश्यां
श्रीमद्वीरेश्वराख्यो विबुधजनसभामण्डले चाग्रगण्यः ।
शाब्दे वैशेषिकाख्ये फणिपतिचरणोद्भूतशास्त्रे सुमेधाः
श्रौते स्मार्त्ते पुराणे निगमतनुकलाज्योतिषे सुप्रसिद्धः ॥
सदाशिवाख्यः खलु तस्य सूनुः तत्तुल्यविद्याकुशलः सुमान्यः ।
तस्यात्मजः श्रीकृतिशम्भुनाथः सर्वज्ञपौराणकलाप्रसिद्धः ॥
तत्पुत्रो हरिकृष्णाख्यो ज्योतिर्वित्कुलसम्भवः ।
तेनायं निर्मितो ग्रन्थः सर्वेषां सुखहेतवे ॥

The date of the composition of the work is Śaka 1744 :

शाके सागरवेदचाद्रिशशिगे याम्यायने प्रावृषि
मासे नाभसशुक्लगे यमतिथौ भानौ च मित्रर्क्षगे ।
यामे कायगते च शङ्करपुरे श्रीमद्गुरोः पुण्यतः
श्रीमज्ज्योतिषचन्द्रिकातिसुलभा ग्रन्थः समाप्तिं गतः ॥

So this seems to be the first copy of the work.

7071.

10141. **ज्योतिषचन्द्रिका ।** *Jyotiṣacandrikā.*

Forming part of Bālaprakāśa.

By Viśvanātha under the patronage of Bālacandra, son of Mahārājādhirāja Rāyaḍhola.

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 9 (by counting), marked 1–7, 21 and 24. The first half of the first leaf is missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. A mere fragment.

2A, इति अमृतयोगादि; 2B, अथ योगापवादः; अथ मुहूर्त्ताः; 3A, इति वारसंज्ञादिचन्द्रिका; 4A. अथ नक्षत्राणां योनिस्तत्र रत्नमाला; 7B; अथ पुष्यप्रशंसा; 21A, अथ यात्रायोगाः; 21B, इति यात्रानिरूपणचन्द्रिका ।

24A, इति श्रीमहाराजाधिराजश्रीरायठोलाममजश्रीबालचन्द्रकारिते बाल-प्रकाशे विश्वनाथविरचिते ज्योतिश्चन्द्रिका समाप्ता ।

गुरुभ्यो नमः ।

भास्वत्कीर्त्तिर्बालचन्द्रक्षमेन्द्रो राज्ञा लब्धा विश्वनाथस्तनोति ।
विद्वत्तोष्यो बालचन्द्रप्रकाशे विद्वच्छ्राघ्ये कर्मणां सद्विपाकम् ॥१॥

तत्र प्रथमोल्लासनिरूपितचतुर्विधपरमपुरुषार्थसाधनीभूतदेवता-र्चनसाधनीभूतमारोग्यविशेषणविशेषितं शरीरमिति प्रतीयते तत्र चारोग्यविशेषणस्य विशेष्यशरीरवत् स्वातन्त्र्येण पुरुषार्थसाधनत्वेन शरीरगुणवत्त्वया गुणानां रूपणार्थत्वात् असम्बन्धः समत्वं स्यात्

.. ..

तथा लोहित + + ऋत्विजः प्रचरन्तीति अत्र ऋत्विग् विशेषणी-भूत लोहितलीषत्वस्य प्रचरन्तीति भाव मा + + तुपर्यमन्तीति विशिष्टे विधिनिषेधौ विशेषणमुपसंक्रमत इति न्यायाद्दर्शितमिवल-मतिप्रसङ्गेन । परमकारुणिक + + + + + + + य-चरणयुगलकमलवहलभक्तिविलाससदाचारसमाजपंजरराजित-मानसमानसहंसश्रीमद्रायठोलाकुलकैरव + + + + वदान्या-ग्रगण्यकीर्त्तिराजिराजितचरणपङ्कजपरमोदारचरितपरमोपकार-रसिकद्विजराजचरणसरोजनिषेवित + + + + + र श्रीमत् श्रीबालचन्द्रस्य तथा परमभागवतोत्तमपरमोदारमैत्रीदारोदार-नायककमनीयगुणकन्दर्पदर्पविस—Here ends the leaf.

7072.

5865. **ज्योतिषमञ्जरी (जातकप्रकरणम्) ।**

Jyotiṣamañjarī (Jātakaprakaraṇa).

By Raghunātha, son of Lakṣmaṇa Paṇḍita.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 360. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

श्रीरामो विजयते ।

अथ जातकप्रकरणम् ।

विषमे विषमांशे च सूर्येन्दुगुरवस्तथा ।

पुत्रजन्मकराः सत्यं समांशे योषितां समे ॥

केन्द्रोपगाद्ग्रहाद्द्वारं लग्नाद्वा भवनस्य च ।

अर्कादीपं विधोस्तैलं लग्नाद्वर्त्तिं वदेत्सुधीः ॥

Colophon :

इति श्रीमत्पण्डितलक्ष्मणात्मजश्रीरघुनाथविरचितायां ज्योतिष-मञ्जर्यां जातकप्रकरणं समाप्तम् ।

Post-colophon :

ॐ तत् सत् . . . . ।

मास्यसिते पक्षे अमायां भृगुवासरे ।

ग्रहा + + न्दुके वर्षे जातकं लिलिखेदिदम् ॥

7073.

6364. ज्योतिषमञ्जरी । *Jyotiṣamañjarī.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 38. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1811. Appearance, discoloured. Complete.

The general topics of Jyotiṣa (Astrology) are dealt with here.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

असुरासुरपूजितमुनीन्द्रैः सेविता भक्तिनम्रैः ।

सकलभुवनजाड्यां लिलया स्फुटति । (?) (?) (?) ।

अभयवरदा वीणां पुस्तकं धारयंती(ति)

सकलफलमभी(भि)ष्टं भारती(तिं) मे ददातु ॥

अथ आनन्दादियोगमाह ।

आनंदः कालदंडो धूम्राख्योऽथ प्रजापतिः । etc. etc.

Topics:

1A, इति आनन्दादि अष्टाविंशतियोगाः लिख्यन्ते; 4B, इति भुजंगदष्टः; 7A, अथ ग्रहाणां दानम्; 8A, अथ संक्रान्तिप्रकरणम्; 10A, अथ हलचक्रम्; 11A, अथ गर्भाधानम्; 12A, अथान्नप्राशनम्; 13B, अथ विद्यारम्भं; अथ यज्ञोपवीतम्; 16B, अथ विवाहप्रकरणम्; 18A, अथ मैत्रीबलाबलमित्रसमशत्रु अधिमित्रचक्रम्; 19A, अथ द्विद्वादश; 21B, अथ चन्द्रशुद्धिः; 22A, इति चन्द्रशुद्धिर्लग्नसमये; 24A, अथ कार्त्तिकनिर्णयः; 24B, अथ अष्टादश दोषाः; 24B, अथ दग्धातिथिः; 25A, अथ नक्षत्रशुद्धिः; 25B. अथ पञ्चशलाकावेधफलम्; 28A, अथ गोरजलग्नमाह; 29B, अथ वधूप्रवेशे; 33A, अथ देवप्रतिष्ठा; 38A.

Last Colophon:

इति द्वादशराशिलग्नफलम् ।

Post-colophon:

संवत् १७११ वर्षे शाके १५७६ प्र० फाल्गुनसुदी १५ रवौ तद्दिने लिखितम् । अविमुक्तवाराणसी ।

The last owner of the MS. gives the work the name—*Jyotiṣamañjarī*, which is, however, not found in the body of the manuscript.

7074.

2036. **ज्योतिषमणिमाला ।** *Jyotiṣamaṇimālā.*

Anonymous.

For the MS. and for the work, see L. 4085. There are at the end some verses in old Bengali in the same style as the Āryās of Śubhaṅkara.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

गणेशं भारतीं वंदे गुरुपादांबुजं तथा ।
वक्ष्ये वै पूर्वशास्त्रोक्तं ग्रहराशिगतं फलम् ॥ १

सहजदशमषष्ठे लाभगे याति सूर्ये
धनयशन्टपमान्यसर्वकार्येषु सिद्धिः ।
शुभमतिमखिलार्थं बंधुवर्गातिसौख्यं
सुतसुखधनलाभं पुण्यवृद्धिं करोति ॥ २ ॥

जन्मान्त्यसप्तद्विचतुर्थसंस्थाः
पञ्चाष्टगो वै नवमेऽपि भानुः ।
रोगं च शोकं भयमग्निपीडा-
व्याधिप्रवासं कुरुतेऽर्थहानिम् ॥ ३ ॥

इति रविफलम् ।

जन्मत्रिसप्तदयकर्मलाभे
षष्ठे विधुश्चापि करोति लाभं ।
द्रव्यागमं मित्रसमागमं च
सद्बुद्धिवृद्धिं द्विजदेवभक्तिम् ॥ ४ ॥

etc. etc. etc.

Ends thus :

दशमे शनिशुक्रौ चेदष्टमस्थो यदा गुरुः ।
राहुश्चैव यदा लाभे बालकस्य षडाङ्गुलिः ॥
झषधनुर्धरपञ्चभागो प्रसवसौख्य * (कु)लं न च दृश्यते ।

+ + + + +

त्रिभिर्भागैर्विंशांशेयात् समे स्त्री विषमे नरः ।
दन्तिसन्तः शुभयत्नैर्वृष्टः समन्यते
सुख(ख)व्याख्यावातः प्रवदन्ति सन्तः ॥

7075.

10833. ज्योतिषवचनम्। *Jyotiṣavacana.*

Substance, country-made paper. 12 × 3½ inches. Folia, 19. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A collection of ślokas from astrological works. Very incorrect.

श्रीश्रीराधाकृष्णः। ॐ नमः सवित्रे।

अथ यौतिसितोलावचन।

सर्वकर्माण्युपादेया विशुद्धिश्चन्द्रतारयोः।

तच्छुद्धावेव सर्वेषां ग्रहाणां फलदातृता॥

etc. etc. etc.

7076.

4781. ज्योतिषशास्त्रफलग्रन्थसमुच्चयः

Jyotiṣaśāstraphalagranthasamuccaya.

Substance, Nepalese yellow paper. 10 × 3½ inches. Folia, 34. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 414, as stated at the end of the manuscript. Character, Newari. Date, N.S. 971. Appearance, fresh. Complete.

पृथुयश

प्रारम्भवाक्यम्। ॐ नमः सूर्याय।

गङ्गातीरे पुरे रम्ये कान्यकुब्जे निवासिनम्।

भट्टं वराहमिहिरं पृच्छति स्म सुतोत्तमः॥

पृथुयशा उवाच।

द्वादशैव सहस्राणि चतुर्लक्षस्य मध्यतः।

उद्धृतानि त्वया तात ज्योतिषाणां न संशयः॥

तस्य विस्तरभीतेन किञ्चित् संक्षिप्तमेव च।

बहुबालप्रबोधार्थं पुत्रप्रेम्णा प्रदर्शितम्॥

अल्पग्रन्थं प्रभूतार्थं नानाहेतूपलक्षितम् ।
शास्त्रं पृथुयशं नाम मम नामेति संज्ञितम् ॥
तस्य विवरणं क्षिप्रं लोकानाञ्च हिताय वै ।
पृच्छामि त्वामहं तात ग्रन्थविस्तरभीरुकः ॥ इत्यादि ।

अन्तवाक्यम् ।

तद् वै मया कृतं शास्त्रं प्रत्ययस्थानमुत्तमम् ।
मेघावलीति विख्याता देवानामपि दुर्लभाः ॥

पुष्पिका ।

इति श्रीवराहमिहिराचार्यप्रोक्तः पृथुयशोभिधां ज्योतिषशास्त्र-फलग्रन्थसमुच्चयः समाप्तः ।

श्लोकसंख्या ४१४ । शुभ सम्वत् ६७१ फाल्गुन कृष्णाया चौथि शुक्रवारशुक्लसको मूलच्छेया श्रीवच्चाचार्यमुकुटानन्दनश्वसङ्कलिचाय-सिधयेकाजुल शुभं भूयात् सर्वदाकाले शुभम् । श्वसफुलसुनानं लोभयायमदुलाभपातसा मच्चायापलायिश्वया संतानसन्तानभरजेल-जुयुजेजुल ।

7077.

6367. ज्योतिषरत्नमाला । *Jyotiṣaratnamālā.*

By Śrīpati Bhaṭṭa

With the commentary by Mahādeva.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 131. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

Jyotiṣaratnamālā by Śrīpati is a well-known work on Jyotiṣa—as applied to Smṛti, for which see L. 1426 and IO. Catal. No. 2897.

The commentary begins :

अहं श्रीपतिनामा तं कालमभिवन्दे ।

The first and the last colophons in the incomplete MS. :

10B, इति श्रीमहादेवकृतरत्नमालाविवरणे संवत्सरप्रकरणं प्रथमम् ।

129A, इति श्री० वस्त्रप्रकरणमेकोनविंशतितमं समाप्तम् ।

Of the next chapter, we have here eleven ślokas and their comments.

The text begins thus :

प्रभवविरतिमध्यज्ञानबंध्या नितान्तं
विदितपरमतत्त्वा यत्र ते योगिनोऽपि ।
तमहमिह निमित्तं विश्वजन्मात्ययाना-
मनुमितमभिवंदे भगर्हेः कालमीशम् ॥ १ ॥

विलोक्य गर्गादिमुनिप्रणीतं
वराहन[ल?]ल्लादिकृतं च शास्त्रम् ।
दैवज्ञकण्ठाभरणार्थमेषा
विरच्यते ज्योतिषरत्नमाला ॥ २ ॥

शकेन्द्रकालः पृथगाकृतिघ्नः । (आकृति = २२
शशाङ्कनन्दाश्वियुगैः समेतः ॥
शराद्रिवस्विन्दु (१८७५) हृतः सलब्धः ।
षष्ठ्याप्तशेषे प्रभवादयोऽब्दाः ॥ ३ ॥

Then we have the enumeration of the names of the years of Jupiter.

It ends thus :

इति ललितसुवृत्तां निर्मलां रत्नमाला-
मुदहरदधिकार्थां सद्गुणां रत्नकोशात् ।
निजगुरुपदभक्तः श्रीपतिः शास्त्रदर्शी
चतुरगणककण्ठे राजतामुज्ज्वलश्रीः ॥

7078.

10435. ज्योतिषसंग्रहः । *Jyotiṣasaṅgraha.*

Substance, country-made paper. 10¾ × 4½ inches. Folia, marked 30-109 of which that marked 70 is missing. Lines, 7 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete both ends.

Jyotiṣa, as applied to Smṛti.

Foll. 30 and 31 are marked with the letters ग० इ०. The rest of the leaves are marked with the letters गया०.

In foll. 90A and 91B, the work is called *Jyotiṣa-saṃgraha :*

90A, इति ज्योतिषसंग्रहे ग्रहप्रकर्णं सम्पूर्णम् ।

91B, इति ज्योतिषसंग्रहे ग्रहदशा श्वंसस समाप्तः ।

7079.

9305.

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 110. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct. Incomplete.

This is an elementary treatise on astrology. This MS. gives neither the name of the author nor that of the work itself.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

गौरीश्रव[ः] केतकपत्रभङ्गमाकृष्य हस्तेन ददन्मुखाग्रे ।

विघ्नं मुहुर्णाकलितद्वितीयदन्तप्ररोहो हरतु द्विपास्यः ॥

7080.

10827. ज्योतिषरत्नम् । *Jyotiṣaratna.*

By Keśava Tarkapañcānana.

Substance, country-made paper. 16 × 3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 420. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

On the general topics of astrology.

Colophon :

इति श्रीकेशवतर्कपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितं ज्योतिषरत्नं समाप्तम् ।

Post-colophon :

लिपिरियं श्रीरामतारकदेवशर्मणः ।

Beginning :

श्रीरामः ।

श्रीकृष्णं सच्चिदानन्दं प्रणम्य जगदीश्वरम् ।
हिताय ज्योतिषः श्लोकान् सञ्चिनोमि यथोचितम् ॥
तत्र सर्वकार्येषु वर्जनीयत्वात् । प्रथमं वारवेला लिख्यते ॥

End :

ज्योतिःशास्त्रमहासिन्धोः सारात्सारतरं कृतम् ।
अभ्यस्यमेतत् सततं व्यवहारोपयोगि यत् ॥

7081.

7914. ज्योतिषसारगृहबालबोधः ।

Jyotiṣasāragṛhabālabodha.

By Mujādityācārya.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 18. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 370. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1835. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीमुञ्जादित्याचार्येण विरचितं ज्योतिषसारग्रन्थबालाव-
बोधः सम्पूर्णः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु । लिखतं लच्छिरामनु स्वयं पाठार्थे । संवत् १८३५ ।
शाके १७०० । वर्षे भादौ मासे शुक्लपक्षे अष्टमी ८ । रवि-
वासरे । शुभमस्तु ।

भाग्निपुक्ति भष्टा etc. etc.

An elementary treatise on astrology.

Beginning :

विघ्नेश्वरं नमस्कृत्य देवीं चैव सरस्वतीं ॥
गुरुं च देवतानां प्रसादात् + + रतो मया ॥
नानाशास्त्रं समूहेन क्रियते बालबोधकम् ।
मुंज्यादित्येन विप्रेण सिद्धार्थं सारसंग्रहम् ॥
विदुषां ब्राह्मणानां च गणकानां तथैव च ।
एतेषां वरलभोस्मिन् बालबोधं च विस्तरे ॥

7082.

8727. A. ज्योतिषसारोद्धारः । *Jyotiṣasāroddhāra.*

Substance, country-made paper. 8½ × 3½ inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara. Old. Incomplete.

Incomplete, from leaf 4 to the end in leaf 24.

B. षोडशाध्यायीव्याख्या । *Ṣoḍaśādhyāyīvyākhyā.*

Incomplete, eight leaves only.

C. जातकविवरणम् । *Jātakavivaraṇa.*

By Mahīdhara.

Incomplete, from p. 39 to p. 76, end of the 23rd chapter. Seems to be a commentary on *Vṛhajjātaka*, as the letters वृ. टी. are found on the margin.

D. मुहूर्त्तचिन्तामणिः । *Muhūrtacintāmaṇi.*

From leaf 11 to leaf 38.

In leaf 12B occurs the following:

इति दैवज्ञानन्तसुत-दैवज्ञरामविरचिते मुहूर्त्तचिन्तामणौ गोचर-प्रकरणं चतुर्थं ।

E. जातकविवरणम् । *Jātakavivaraṇa.*

By Mahīdhara.

Six leaves only.

F. मन्त्रावलिः । *Mantrāvali.*

Tāntrik, complete in six leaves.

There are 91 verses in this work, at the end of which we find this colophon:

इति श्रीरुद्रयामलोक्तं योगिनीपटलं समाप्तम् ।

7083.

7911. ज्योतिषसारः । *Jyotiṣasāra.*

By Śuka.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8 (by counting). Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

A mere fragment, relating to Jyotiṣa, as applied to Smṛti. The leaves are not connected, excepting the two marked by a later hand, 23 and 24.

Colophon :

इति श्रीज्योतिषसारे शुक्लविरचिते संस्कारप्रकरणं समाप्तं ।

Begins thus :

Commentary :

नत्वा गणेशं शिवमम्बिकां च रविं गुरोरंघ्रिरवीन्दुयुग्मम् ।
श्रीबालकृष्णो हतबोधकं तं ग्रन्थास्तु दृष्ट्वा विशदीकरोति ॥ १ ॥

Text :

भासयन्तं जगद्भासा नत्वा भास्वन्तमव्ययम् ।
क्रियते काशिनाथेन शीघ्रबोधाय संग्रहः ॥
रोहिण्युत्तररेवत्यो मूलं स्वाती मृगो मघा ।
अनुराधा च हस्तश्च विवाहे तारकाः शुभाः ॥

7084.

3245. ज्योतिषसारः । *Jyotiṣasāra.*

By Śuka.

Substance, country-made paper. 8½ × 5 inches. Folia, 17 to 22, 43 to 78 and one more leaf marked 60. Character, Nāgara. Appearance, more or less discoloured.

The first batch of leaves 17 to 22 do not give the name of the work of which it is a fragment. The topics are:

17A, इति पुंसवनम्; 17B, इति चौरकर्म; 18A, इत्युपनयनम्, इत्यग्निहोत्रम्; इति विवाहहोमम्, इत्यग्निहोत्रम्; इति विद्यारम्भः, इति भैषज्यम्; 18B, इति कृषारम्भः; इत्यारामः, इति द्रव्यकर्म, इति हस्तिनां कर्म, इत्यश्वकर्म, इति गवां कर्म; 19A, इति पशुकासुकर्म; इति हलकर्म; 19B, इति बीजवपनम्; इति प्रेतकर्म; इति सर्पविषम्; 20A, इति रोगप्रश्नः, इति

रोगिणां स्नानम्, इति स्नानानिष्टम्; 20B, इति राजदर्शनम्; 21A, इति संक्रान्तिफलम्; 21B, इति नष्टद्रव्यफलम्; इति नरनरेन्द्रयुद्धप्रश्नः; इति गन्तागन्तप्रश्नः; 22A, इति मूलः; इत्यश्लेषा; इति स्नानप्रान्तिः; 22B, इति पुष्यफलम्।

The second batch—leaves 43 to 78—is called in colophons ज्योतिषसार. The author is Śukadeva.

43A, इत्यन्नप्राशनम्, इति ग्रहाणामुच्चनीचाः; 43B, इत्यष्टोत्तरीवर्षदशा; 44A, अथ दिनदशा, अथ मासदशा; 45A, इति ज्योतिषसारे दशाप्रकरणम् चतुर्दशं समाप्तम् ॥ १४ ॥ अथ ग्रहगोचरप्रकरणम्; 54A, इति ज्योतिषसारे गोचरप्रकरणं पञ्चदशं समाप्तम्; 62A, इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे गर्भाधानादिविवाहप्रकरणम्। अथ वास्तुप्रकरणम्; 63A, इति ज्योतिषसारे वास्तुप्रकरणम्; 63B, इति शुकदेवविरचितं ज्योतिषसारे गृहप्रवेशप्रकरणम्; 64A, इति यात्राप्रकरणे शुक्रोदयास्तादिनिर्णयः; 72A, इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणे मत्स्योक्तमङ्गलाध्यायप्रकरणम्; 74A, इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणे मत्स्यपुराणोक्तस्वप्नाध्यायप्रकरणम्; 75A, इति ज्योतिषसारे पल्लीशरटपतनप्ररोहणम्; इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणं सम्पूर्णम्; 77B, इति ज्योतिषसारे स्वप्नप्रकरणम्; 78B, इति ज्योतिषसारे वृष्टिप्रकरणम्।

The isolated leaf marked 60 contains the following colophon:

इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणे नानायोगप्रकरणम्।

7085.

3467. ज्योतिःसारः। *Jyotiḥsāra.*

By Tarkavācaspati.

Substance, country-made paper. 9½ × 3½ inches. Folia, 52. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 884. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, faded. Writing effaced. Complete in two chapters only.

Colophon :

इति श्रीतर्कवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितो ज्योतिःसारः समाप्तः ।

Beginning :

श्रीगोविन्दपदाम्भोजं नत्वा ज्ञात्वा गुरोर्मतम् ।
ज्योतिःसारमहं वक्ष्ये अज्ञसंज्ञानहेतवे ॥

Contents of the work :

राश्यादिनामकथनं तन्नक्षत्रांशकानि च ।
लग्नध्यानं तस्य मानं ग्रहभावबलं तथा ॥
चन्द्रादेश्च प्रतिकारश्चन्द्रयोगादिवर्णनम् ।
उद्वाहलग्नकथनं गर्भाधानविधिं तथा ॥
सवनं च तथा पुंसः सीमन्तं जातकानि च ।
जातकोष्ठिं नामकञ्च निष्क्रमणान्नचूडकम् ॥
कर्णवेधोपनयने विद्यारम्भं गृहं तथा ।
कृष्यारम्भं बीजवापं वर्षादिनिर्णयस्तथा ॥
यात्रां दुर्गोत्सवञ्चैव औषधस्य च भक्षणम् ।
सर्वमेतत्तथान्यच्च यथायोग्यं विचार्य च ॥
संक्षेपात् कथयिष्यामि यथाज्ञं विदुषां भवेत् ।
अत्र सर्वं विचार्यैव कार्यमित्यब्रवीद्बुधः ॥
अथ राश्यादिनामकथनम् ॥   इत्यादि ।

It ends :

सुभिक्षं क्षेममारोग्यं बहुशस्या च मेदिनी ।
बहुक्षीरास्तथा गावो वृक्षाः फलसमन्विताः ॥

Colophon :

इति ज्योतिःसारे द्वितीयः परिच्छेदः ।

Post-colophon :

श्रीलक्ष्मणदेवशर्मणः स्वाक्षरं पुस्तकञ्च ।

7086.

3889. ज्योतिःसारः । *Jyotiḥsāra.*

By Rāmasatya.

Substance, country-made paper. 14 × 3½ inches. Folia, 82. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,376. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

An astrological compilation, containing quotations also from works in Bengali.

It begins :

नमो गणेशाय ।

वागीश्वरीं हरिं शम्भुं प्रणिपत्य मुहुर्मुहुः ।
स्वेच्छया रामसत्येन ज्योतिःसारो निगद्यते ॥
क्वचिद्वा कोमलैः श्लोकैः क्वचिद्वा डाकभाषणैः ।
बालकानाञ्च बोधार्थं क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥
अथ दिनपञ्जिकाज्ञानार्थमङ्ककथनम् ।
प्रथमाङ्कप्रभृति अङ्कबाहुल्यं ज्ञेयम् ॥ etc. etc.

It ends thus :

गुरुतोऽग्निकाला ६३ राहोः खवेदाः ४० भृगुतः खवह्नयः; ३० राहोरेकदेहत्वात् केतुपरमिति ॥ तेन राहुकेत्वोर्विंशति-विंशति ॥ इति वर्षफलम् ।

Colophon :

इति श्रीरामसत्यविरचिते ज्योतिःसारे ग्रहदशापताका । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ श्रीश्री ।

Post-colophon :

श्रीमुखनामसंवत्सर आषाढ शुद्ध एकादशी स्थिरवार ज्योतिःसारपुस्तकं श्रीजगन्नाथाचार्येण लिखितवान् । सुसमाप्तं ।

7087.

10812. ज्योतिषसारः । *Jyotiṣasāra.*

Substance, country-made paper. Folia, 34 (of different sizes). Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured.

A vademecum of astrology.

Beginning :

ॐ नमो गणेशाय ।

ज्योतिषसारो लिख्यते । अथ राश्यादिनिर्णयः । मेषवृष-
मिथुनकर्कटसिंहाः etc.

Along with it, there is the last leaf of *Pañcapakṣi-śakuna.*

Colophon :

इति श्रीश्रीमहादेवविरचितं पञ्चपक्षीशकुनं समाप्तं ।

7088.

3918C. ज्योतिष्मती । *Jyotiṣmatī.*

By Gaṇapati Bhaṭṭa.

Substance, palm-leaf. 9×2 inches. Folia, 26 by counting; folia 5 to 7 having lost their leaf-marks are doubtful and so are the leaves 20, 21, 23, 24, 25, 26 (the last leaf). Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the early 17th century. Appearance, old, soiled, effaced and worn-out.

It begins thus :

नमः सूर्याय ।

न खलप्म वर्मयुद्ध क्रौर्याध्वन्दपैर्धनाद्यमुद्यमिनम् ।
ख्यातं बज्रप्रताप्य शुभदरविदग्ना नवप्नुवते ॥

There is a colophon in the 23rd leaf:

इति ज्योतिषमत्यां वर्षाधिपादिस्थभाग्याधिकारः ।

The last colophon runs thus:

इति महामहोपाध्यायदाक्षिणात्यश्रेष्ठगणपतिभट्टकृतायां ज्योतिषमत्यां मङ्गलनिर्णयाधिकारः समाप्तः ।

समाप्ता चेयं । श्रीरस्तु मयि लेखके ॥

The condition of the manuscript does not admit of a thorough examination.

7089.

3466. **ताजिकम् ।** *Tājika.*

By Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. 12 × 3½ inches. Folia, 47. Lines, 6 on a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1758 and B.S. 1243. Appearance, fresh.

The first part comes to an end in leaf 22A and the second in 47A. Leaf 47B contains notes in Bengali on Varṣaphala, the subject-matter of the second part.

The date and scribe of the MS.:

शकाब्दाः १७५८ वाङ्गाला सन १२४३ साल तारिख १७३ चैत्र जेला वर्द्धमान परगणे अम्बिका गामिने उदा वडवहरकुनिमध्ये मौजे कुटगोग्रामे श्रीमाधवचन्द्र अधिकारी

स्वाक्षरे लिखितं ग्रन्थं । चौरेण यदि नीयते ।
तत् पुत्त्रास्नरके यान्ति दशपूर्वान् दशापरान् ॥

श्रीकृष्णात्मजश्रीदर्पनारायणशर्म्मणः पुत्त्रश्रीमाधवचन्द्रशिरोमणेर्ग्रन्थोऽयम् ॥

Begins thus :

ॐ नमो गणेशाय । अथ ताजकः ।

प्रणम्य हेरम्बमथो दिवाकरं

गुरोरनन्तस्य तथा पदाम्बुजम् ।

श्रीनीलकण्ठो विविनक्ति सूक्तिभिः

सत्ताजकं सूरिमनःप्रसादकृत् ॥ १ ॥

पुमांस्त्ररोचिः सुवृढस्तुष्यात्

तिक्ष्णोष्णपित्तोतिवलोदृग्युग्मः ।

पीतोदितं प्राक् विषमोदयाऽन्या-

सङ्ग प्रजा वश्य न्पयः समोजः ॥ २ ॥

वृषस्थिरस्त्रीक्षितिशीतवश्यो

याम्येटसभूर्वायुनिशा चतुष्पात् ।

श्वेतोति शब्दोऽपि समोदयश्च

मध्यप्रजासङ्गशुभोऽपि वैश्य ॥ ३ ॥

etc. etc. etc.

Printed and published in the Chowkhamba Sans. Series, Benares.

7090.

4381. ताजिकम् । *Tājika.*

By Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. 13½ × 4 inches. Folia, 47. Lines, 6 on a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1775 (1705 ?). Appearance, fresh. Complete.

Well-known and printed.

Post-colophon Statement :

पञ्चाब्ध-सप्तेन्दुमिते शकाब्दे पूर्णं गतं स्वीयकपुस्तकञ्च । लिखितं

श्रीराजनारायणदेवशर्मणा पुस्तकञ्च ।

7091.

5504. ताजिकम् । *Tājika.*

By Nīlakaṇṭha.

With the commentary entitled Śrīphalavardhinī by Harṣadhara, son of Sudhādhara.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 130. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured.

The first leaf has been restored. But it does not contain the first verse of the text, which, evidently, was in the original leaf. It contains the text and the commentary on the 1st section, *Saṃjñātantra,* only.

The commentary begins thus :

अथ नीलकण्ठी टिप्पनं लिख्यते ।
सिद्धीश्वरं नमस्कृत्य श्रीमत्त्रिपुरसुन्दरीम् ।
फलशास्त्रविदां प्रीत्यै वक्ष्ये श्रीफलवर्द्धिनीम् ॥
काश्यां हर्षधरो विप्रो नीलकण्ठमहोदधेः ।
सद्वाणीलहरीरूपां व्याख्यां सिद्धिं (?) करोति हि ॥
अत्राक्षरार्थौ बहुभिर्निरूपितौ
गुरोः कृपालोः कृपया सुगम्य ।
अतो न तत्रास्ति मम प्रयत्नः
परन्तु किञ्चिद्विलिखामि सम्मुदे ॥

अथ ग्रन्थपरिसमाप्ति प्राकटहेतुफलकल्पद्रुमयोरिष्टदेवतानमस्कारात्मकं मङ्गलमाचरन् अभिधेयं प्रतिजानीते प्रणम्येत्यादिना ।

Colophon :

इति त्रिपुराप्रसादाप्तविद्यावरिष्ठसुधाधरपण्डितात्मज-हर्षधरविरचितनीलकण्ठीव्याख्यायां श्रीफलवर्द्धिन्यां प्रश्नप्रयोगान्तरप्रकरणं संज्ञातन्त्रं समाप्तम् ।

7092.

4307. ताजिकम् । *Tājika.*

By Nīlakaṇṭha.

With the commentary on the first part (Saṃjñātantra) by Viśvanātha, son of Divākara Daivajña, and with the commentary on the second part called Varṣa-tantra by Mādhava Jyotirvid, son of Govinda Jyotirvid.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 66. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 2,500. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh.

For the text see IO. Catal. No. 3045. It has been repeatedly published in India.

Viśvanātha's commentary on *Saṃjñātantra* comes to an end in leaf 44B :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथविरचिते नीलकण्ठ-ज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातन्त्रे सप्तमाध्यायस्य व्याख्योदाहृतिः समाप्ता ।

See IO. Catal. No. 3050. For Mādhava's commentary see IO. Catal. No. 3053. It is not complete in the present manuscript (?).

60A, इति श्रीविद्वद्दैवज्ञमुकुटभूषणगोविन्दज्योतिर्वित्सुनु-माधवज्योतिर्विद्विरचितायां समाविवेकटीकायां शिशुबोधिन्यां वर्षाधीशमुखग्रहारिष्टभङ्गफलात्मकं प्रकरणं समाप्तिमगमत् । (?) सम्पूर्णग्रन्थसंख्या ५२० ।

Then we have the following :

ॐ गणनायकं हृदयवाञ्छितदं
प्रणिपत्य तातपदयुग्ममपि ।
बुधमाधवः प्रकुरुते विवृतिं
प्रमिताक्षरां शरदि भावतस्त (?) ॥

ॐ अथ द्वादशभावफलाध्यायं वक्तुकामः प्रथमातिक्रमे कारणा-
भावात् प्रथमभावप्रकरणं वदन् सामान्यतः समस्तभावफलादेशं
युगपदेवानुष्टुभमाह यो भाव इति अथ भावविचारः ।

This is not complete.

7093.

5564. **नीलकण्ठताजिकम् ।** *Nīlakaṇṭhatājika.*
With Viśvanātha's commentary.

Substance, country-made paper. 10½ × 5½ inches. Folia, 56 + 46. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh.

Saṃjñātantra is complete in 56 leaves. *Varṣatantra* has 46 leaves. It is not complete.

See IO. Catal. Nos. 3050 and 3052. Of both parts there are several Indian editions with this commentary.

7094.

1847. **ताजिकभूषणम् ।** *Tājikabhūṣaṇa.*
By Gaṇeśa, son of Ḍhuṇḍhirāja.

Substance, country-made paper. 9 × 3½ inches. Folia, 25. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1682. Appearance, old. Complete.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञढुण्ढिराजात्मज-गणेशविरचिते ताजिकभूषणे
भोजनचिन्ताविचारः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु जगतः । श्रीसंवत् १६८२ समये द्वितीयचैत्रवदि
बुधे लिखितमिदं ।

For a full description of the work see IO. Catal. No. 3063.

In L. 554 the work is attributed to the father, not to the son. The manuscript does not contain the prologue and epilogue of the work. The only colophon attributes the work to Ḍhuṇḍhirāja.

In Bik. Cat., p. 343, No. 743, the authorship is attributed to the son in the last colophon. That manuscript, too, is wanting in the prologue and the epilogue.

In the introductory verses the science of astrology is attributed to Brahma in the Satyayuga, to Vādarāyana in the Tretāyuga, to Garga in Dvāpara and in Kali Tārtiyaka or the third system is attributed to the Turks, though they are opposed to Brahma. He advises Brāhmaṇas to study this system, though the Yavanas and the Turks are the founders.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

भक्तिर्भक्तजनस्य यस्य भवति प्रीतिप्रतीतिप्रदा
क्लेशो वंशपरम्परापरिगतः सर्वाभिलाषप्रदः ।
सोऽयं सर्वसुरासुरेन्द्रनिकराराध्यो+लम्बोदरो
धीरो दुर्ज्जनविघ्नतर्ज्जनकरः श्रेयस्करो नः सदा ॥ १ ॥
तूर्णं यत्करुणाकटाक्षकणिकासंपूर्णसिद्धो भवे-
त्तां वाणीं प्रणिपत्य सत्यनिरतं श्रीढुण्ढिराजं गुरुम् ।
सारं ताजिकवारिधेर्निरवधेः प्रोद्धृत्य पीयूषवत्
कुर्वे ताजिकभूषणं गणपतेर्भक्तो गणेशः सुधीः ॥ २ ॥
गर्गाद्यैर्यवनैश्च रोमकमुखैः सत्यादिभिः कीर्त्तितं
शास्त्रं ताजिकसंज्ञितं निरवधिं तद्वारिधिं दुस्तरम् ।
एतत्ताजिकभूषणं नवतरात्तर्तुं समर्था तरि
व्यक्तार्थामलकोमलोक्तिविलसत्कर्णानुकीर्णा भृशम् ॥ ३ ॥

श्रद्धादेषितुरव्कसम्भवमिदं तार्त्तीयकं वर्त्तते

शास्त्रं यद्यपि सद्भिरपि तथाप्यध्येतुमर्हं भवेत् ।

यस्माद् यत्नदसत्फलन्ति गदितं सत्यहि किं पङ्कजे

शङ्कापङ्कभवाथवा फणिफणोत्पन्ने मणौ भूषणम् ॥ ४ ॥

etc. etc. etc.

Ends thus :

श्रीमन्मङ्गलमूर्त्तिपादकमलद्वन्द्वातिसेवोद्भवं

स्फूर्त्या दामलवागिवलासविलसत्पद्यानवद्यं भ्रशम् ।

एतत्ताजिकभूषणं सुगणकप्रीत्यै चकारादरा-

दालोक्याद्यकृतीर्गणेशगणकः श्रीढुण्ढिराजात्मजः ॥ ८ ॥

7095.

10467. ताजिकदर्पणः । *Tājikadarpaṇa.*

By Jīvanātha, son of Śambhunātha Gaṇaka.

Substance, country-made paper. 13 × 4 inches. Folia, 42. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 680. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीमन्मैथिलशम्भुनाथगणकात्मजश्रीजीवनाथविरचिते

ताजिकदर्पणे दशान्तर्दशामासप्रवेशाध्यायः समाप्तः ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः

गुणातीतोपीशः सकलभुवनानां नगधरो

घनश्यामो रामः ललितनटलीलासु चतुरः ।

पुमर्थानां दाता जलधितनयानन्दजनकः

कृपापारावारो भवतु मम भव्याय सततम् ॥ १ ॥

The object of the work:

2A, नानाताजिकमालोक्य दैवज्ञानां मनोमुदे ।
तन्यते श्रीवनाथेन विदा ताजिकदर्पणः ॥

The work ends:

आसीन्मैथिलभूसुरो बुधवरो वेदाङ्गविद्याकरः
श्रीश्रीश्रीकरणाकरः कविकुलान्याभूषय[न्] तर्कवित् ।
तत्पुत्रः क्षितिपालवन्दितपदः श्रीशम्भुनाथः कृती
शम्भुध्यानबलेन शम्भुसमतां काश्यामगादादरात् ॥
तज्जेन नानामतमादरेण पुरातनं प्रविलोक्य रम्यं ।
श्रीश्रीवनाथेन विलोकनार्थं विदां कृतस्ताजिकदर्पणोऽयम् ॥

7096.

6363. **ताजिकरत्नम् ।** *Tājikaratna.*

By Gaṅgādhara, son of Bhairava Daivajña.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4½ inches. Folia, 51. Lines, 9 on a page. The first leaf is missing. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1857. Appearance, fresh. Complete in 51 leaves.

9B, इति ताजिकरत्ने वर्षस्वामिफलाध्यायः; 14B, ०मुथाफलाध्यायः; 16A, ०लग्नेशफलाध्यायः; 16B, ०रिष्टारिष्टभङ्गाध्यायः; 20A, ०सहमाध्यायः; 27A, ०भावविचाराध्यायः; 29A, ०दशाफलाध्यायः ।

Last Colophon:

51A, इति श्रीसकलदैवज्ञगुडा(?)लंकारश्रीभैरवदैवज्ञसुत-गङ्गाधरकृतं ताजिकरत्नं संपूर्णम् ।

Post-colophon:

संवत् १८५७ चैत्रवदि १० दिनवेदे ।

It ends with an account of the author's family and the date of the composition of the work:

श्रीमन्माल्टपुरान्तिके भुवि परं ख्यातं पुरं वाटनं
तत्रासीज्जमदग्निजो द्विजवरः सर्वागवद्याग्रणीः ।
जातस्तस्य सुतः क्षमा(मौ)पतिनुतो विद्यावतां धुर्यगो
गोविन्दः स्वरशास्त्रकृत् मुनि(ज्ञनि)वरः शिष्यैश्च(श्यौच)
सर्वैः(र्वे)स्तुतः ॥
तद्रूपाकृतिविद्यकाः समभवंस्तस्माच्चतुःसंमिताः
पुत्रा वेददिवो विपश्चिगणधियस्तेषां चतुर्थोऽनुजः ।
श्रीकृष्णोखिलशास्त्रसागरमुनिः भूनाथसंघार्चितः
तत्पुत्रो भुवि भैरवो विजयते काश्यां स्वपित्रा समः ॥
शाके पञ्चनगाक्षभू १५७५(?) परिमिते मासे शुचौ + + +
वारे देवगुरोरनेकविधिना ग्रन्थान् विलोक्यादिमान् ।
श्रीमद्भैरवदैववेदितनयो गङ्गाधरस्तद्गुणा-
ग्रन्थं ताजिकरत्नसंज्ञममलं पूर्णां चकाराद्भुतम् ॥

7097.

10381. **ताजिकरत्नम् ।** *Tājikaratna.*

By Gaṅgādhara, son of Bhairava Daivajña.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 48. Lines, 10, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1712. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon:

इति श्रीसकलदैवज्ञमुगतालङ्कारश्रीभैरवदैवज्ञसुतगङ्गाधरकृतं ताजिकरत्नं संपूर्णम् ॥

Post-colophon:

संवत् १७१२ चैत्र वदि १ ॥

Beginning :

उद्यद्दन्तसिताग्रभिन्नशिखरिस्वामिच्छमारन्ध्रभू-
विश्वा + + मणिप्रभावलिमहास्तम्भे भ्रमाद् गण्डयोः ।
कण्डूं स्वामपनेतुमिच्छति मुहुर्देवो गजेन्द्राननः
सोयं संहसितः प्रसुप्रभृतिभिः प्रीत्यास्तु नः श्रेयसे ॥

... ...

The object of the work :

नत्वा स्वं पितरं समस्तजडधीसद्बुद्धिसिद्धिप्रदं
श्रीमद्भैरवसंज्ञकं गुणिवरं स्वीयं गुरुं चादरात् ।
पूर्वैस्ताजिकशास्त्रमत्र रचितं नात्र क्षमो विस्तरं
तस्मात्तद्रचितुं कृतोद्यम इहाहं जात इच्छावशात् ॥
यद्यज्जातकसूक्तिगं फलमिदं तत्स्थूलकालोद्भवं
नैवात्र स्फुरति प्रविज्ञसुमतिस्तस्मात् सुसूक्ष्मात्मकम् ।
एतत्ताजिकशास्त्रसूक्तिरचितं विज्ञाय सारं मुहु-
र्वक्ष्ये ताजिकरत्नमत्र समुदे गंगाधरोहं विदाम् ॥
ज्ञात्वा जन्मभुवं च सूक्ष्मसमयं तत्र स्फुटान् खेचरान्
प्रत्यब्दं जननार्कतुल्य इह वै ज्ञेयः स्फुटो भानुमान् ।
तद्भास्वद्वशतो हि रव्युदयतः कालोत्र लग्नं स्फुटं
भावास्त्वात्मतया समस्तगणितं तत् पञ्चवर्गीमुखम् ॥

The author's ancestors :

End :

श्रीमन्माटपुराङ्किते भुवि परं ख्यातं पुरं वाचनं
तत्रासीज्जमदग्निजो द्विजवरः सर्वानवद्याग्रणीः ।
जातस्तस्य सुतः क्षमापतिनुतो विद्यावतां धुर्य्यगो
गोविन्दः स्वरशास्त्रकृत् गुणिवरः शिष्यौघसर्वस्तुतः ॥
तद्रूपाकृतिविद्यकाः समभवंस्तस्माच्चतुः + मिताः
पुत्रा वेदविदो विचक्षणधियस्तेषां चतुर्थोनुजः ।
श्रीकृष्णोखिलशास्त्रसागरमुनिर्भूनाथसङ्घार्चितः
तत्पुत्रो भुवि भैरवो विजयते काश्यां स्वपित्रा समः ॥

The date of the composition of the work:

शाके पञ्चनगाश्वभू (१५७५) परिमिते मासे शुचौ + तिथौ
वारे देवगुरोरनेकविधिना ग्रन्थान् विलोक्यादिमान् ।
श्रीमद्भैरवदैववेदितनयो गङ्गाधरस्तद् + + +
ग्रन्थं ताजिकरत्नसंज्ञममलं पूर्णं चकाराद्भुतम् ॥

7098.

6339. **ताजिकरत्नाकरः ।** *Tājikaratnākara.*

By Ciranjīva (Daivajña Ratnākara), son of Śatāvadhāna Bhaṭṭācārya.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 21. Lines, 7 to 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A fragment.

The author is well known as a voluminous writer of Bengal in the beginning of the 18th century. He was patronized by Yaśovanta Siṃha, the Naib Nazim of Dacca.

For the beginning of the work see Ulwar Extr. No. 503.

The contents of the work:

Fol. 1,

कालो व्योमचरोदयो व्यवहृतिर्याम्या प्रवेशः स्वराः
तिथ्याद्यानयनं च वत्सरफलं भूव्योमगोलाकृतिः ।
पश्चाज्जातकताजके शकुनकं प्रश्नस्य संकीर्णकं
रत्नैरेभिरितश्चतुर्दशमितैर्दैवज्ञरत्नाकरः ॥

The authorities consulted:

दृष्ट्वा ताजकभूषणं गणपतेर्गौडस्य चूडामणेः
सारं कल्पतरोस्तथैव गदितं श्रीनीलकण्ठस्य च ।
अन्येषां कृतिनां कृतानि बहुशः संवीक्ष्य निष्कृष्य च
श्रेयो यद्बहुसम्मतं मतमिह ब्रूमः स्वपद्येन तत् ॥

It contains also explanations of difficult passages:

10A, द्वैताद्वैतमतादिनिर्णयविधिप्रोद्बुद्धबुद्धिः श्रुतो
भट्टाचार्यशतावधान इति यो गौडोद्भवोभूत्कविः।
नानाशास्त्रविदा तदात्मजचिरंजीवेन यन्निर्मितं
दिव्यं ताजकरत्नमस्य समभूत् पूर्णेयमत्रिदप्रभा ॥

इति श्रीचिरंजीवभट्टाचार्य-देवशरत्नाकरोदाहृते ताजकरत्ने वर्षादिप्रकाशिका प्रथमप्रभा।

13A, द्वैताद्वैत॰ समभूदेषा द्वितीयप्रभा।
इति श्री वर्षेशफलप्रकाशिका द्वितीयप्रभा।

16A, द्वैताद्वैत॰ समभूदेषा तृतीयप्रभा।
इति श्री॰ मुंथहाफलप्रकाशिका तृतीयप्रभा।
अथ ग्रहाणां प्रतिभावफलानि

We have only 48 verses of the fourth *prabhā*, from the beginning.

The Ulwar MS. referred to above goes to the end of P. X, where the author is stated to be a native of Navadvīpa and a resident of Benares for a long time.

7099.

7811B. ताजिकसारः। *Tājikasāra.*

By Hari Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 19–33. Lines, 10 on a page. Character, modern Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1910. Appearance, fresh. A mere fragment.

Colophon:

इति श्रीपंडितहरिभट्टविरचितं ताजिकसारशास्त्रं संपूर्णं।

Following the colophon, we have seven ślokas (ending with the col. इति मुंथेशफलं) and four (ending with the col. इति पंचांगफलप्राप्तिफलसंपूर्णं इति श्रीताजिकसार संपूर्णम्). After all these comes the date:

खपूर्णं अंकेंदुमिते च वर्षे मासे शुभे श्रावणशुक्लपक्षे ।
तिथौ च षष्ठ्यां मघिजे च वारे शीघ्रं लिखित्ताजिकसारमेव ॥

ऋषिणा (the name is blurred over with ink) ताजिकं लिखितं स्फुटम् ।

आदिनाथालये स्थित्वा भूपतीनां पुरे वरे ।

लिपीकृतं ऋषि (again the name blurred over with ink) वृहन्नागोरीलुंकागच्छे ॥ राजपुरनगरे ॥

Printed and published in Benares.

7100.

8723. **ताजकीयारिष्टविचारः ।** *Tājakīyāriṣṭavicāra.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

Four leaves only.

7101.

7811A. **ताजिकसारः ।** *Tājikasāra.*
By Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1862. Appearance, old and worn-out. Leaves joined together. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीताजिकनीलकंठ संपूर्णं

Post-colophon :

संवत् १८६१२१ वर्षे मिति वैशाख सुदि ८ दिने ।

The work has been repeatedly published in India.

7102.

6504. **ताजिकसारः ।** *Tājikasāra.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 14-41. Lines, 15, 16 on a page. Character, Nāgara of the early 18th century. Appearance, old and discoloured. A fragment.

The only colophon in the fragment is in fol. 27A :

इति श्रीताजिकसारे रिष्टकाध्यायः ।

7103.

623. **ताजिकसारटीका ।** *Tājikasāraṭikā.*

By Sāmanta.

For the MS. see L. 1354.

The name of the patron of the commentator is read by Rājendralāla as Śrīpati Viṣṇudāsa. But it is not Śrīpati but Śrīmati—thriving—an adjective to Rājya.

The only information given here about Viṣṇudāsa was that he was a lion to the elephants of Kheri, a district in Oudh.

7104.

6416. **ताजकसारटिप्पणी ।** *Tājikasāraṭippaṇī.*

Written under the dictation of Pracara Sāmanta.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 31. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 540. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1771. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीताजकसारटिप्पणी ।
प्रथरसामन्तमुखादवगत्य लिखिता ॥
समाप्तेयं ताजकसारटिप्पणी ॥

Post-colophon :

संवत्+श्रावणाब्दू संवत् १७७१ चवार वदि ३० सोमे कौ लिषि ग्रंपूर्ण परोपकाराय कायस्थगुरचरणाग्रेवकं ।

Then there are two lines more.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

ताज(जात)कसारटिप्पणी प्रस्तूयते । श्रीरामस्येति। श्रीमन्नृपतिविक्रमार्कसमयातीतसंवत् १६३६ शाकः १५०१ प्रवर्त्तमाने मार्गशीर्षमासे कृष्णपक्षे एकादश्यां तिथौ शनिवासरे घटिकाः ५६ पल ४८ ... ...
... ...
तत्काले जन्म ।

अथ ब्रह्मसिद्धान्तोक्तरीत्या ग्रहानयनम् । तत्र गताब्दाः ३६६ अधिमासाः १४७ ... ...
(2A) यथा जन्मशाकः १५०१ वर्त्तमानशाकः १५२४ तस्माज्जन्मशाकः पातितः शेषं गताब्दाश्चतुर्विंशतितमाब्दप्रवेशः। अथाद्दर्गणानयनमाह—जातो वर्षगण इति ।

See our MS. No. 617 and L. 1482.

7105.

3062. ताजिकसारटिप्पणिका । *Tājikasāraṭippaṇikā.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 85. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured. Very corrupt.

It begins :

अथ तीरदशाकरणप्रकारमाह :—

सा दशा मासप्रवेशज्ञानेन ज्ञाता भवतीति मासप्रवेशज्ञानेन स्पष्टा भविष्यति । परं श्लोकार्थं यथा पश्यन्तीति । ये ग्रहा यावन्तो ग्रहा वर्षलग्नं पश्यन्ति तावन्तो ग्रहादीनां स्वमार्गेण स्थाप्या तत्पश्चादधिकः स्थाप्यः ।

It ends :

ततो भावास्ततो वृष्ट्यादि ततः सहमं पञ्चवर्गी ततो हीनांशा यात्यांशा क्रमेण दशा साध्याः ।

Colophon :

इति ताजिकसारटिप्पणिकायां समाप्तं संपूर्णं । शुभम् ॥

7106.

3442.

Substance, palm-leaf. 16½ × 1½ inches. Folia, 111. Lines, 3, 4 on a page. Extent in ślokas, 2,100. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, fresh.

It contains three Tājika works.

(I) *Tājikasāra* by Haribhadra. Complete in 50 leaves.

Colophon :

इति श्रीहरिभद्रविरचितः ताजिकसारः समाप्तः ।

The concluding verse is marked 404.

Post-colophon :

श्रीजयादासशर्मणः स्वाक्षरम् ।

For the work see L. 2796 and IO. Catal. No. 3058. The MSS. described there give the author's name as Hari Bhaṭṭa. In our MS. it is Haribhadra.

(II) ताजिकोक्त वर्षफलपद्धतिः by Keśava Daivajña.

Colophon :

इति केश[व]भट्टविरचिते ताजिकोक्तवर्षफलपद्धतिः समाप्ता ।

Complete in 25 verses of various metres.

For the beginning of the work see IO. Catal. No. 3060.

Our MS. ends thus :

(?) लग्नेशांशपती मिथस्तनुभवेट + म्यंशपौ यौ तयोः
सौम्यं क्षेत्रं दृगिन्दद‍ृग्युतिरिह्योश्चयौ च दृष्टौ तथा ।
देहस्वामिषु सौख्यदौ च विपरीतौ भवेद्दुःखप्रदा
वर्द्धय सुधगुण्यैः प्रकल्पतौ मासेऽत्र वेद्यात् फलम् ॥ २५ ।

After the verse marked 15, occurs the name of the scribe :

श्रीकृष्णदासशर्मणा लिखितमिदमिति ।

(III) ताजिक by Nīlakaṇṭha.

See IO. Catal. No. 3045.

See printed copy of Sanskrit College.

7107.

4306. ताजिकसारः । *Tājikasāra.*

By Hari Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 22. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 770. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1851. Appearance, old, effaced and damaged. Complete.

Post-colophon Statement :

संवत् १८५१ मिति ज्येष्ठ वदी नौवदिने ।

See L. 2796.

7108.

6401. **ताजिकसारः ।** *Tājikasāra.*

By Hari Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 35. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 800. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1849= Śaka 1714. Appearance, discoloured. Complete.

It ends :

आलोक्य नानामुनिसम्मतानि
सम्यक्कृतं ताजकसारमेवम् ।
स्वस्थं विचित्रं हरिणा-सुखार्थं
ज्योतिर्विदां तद्विविधैः सुपद्यैः ॥ ३९९ ॥

Colophon :

इति श्री[हरि]भट्टविरचिते दिनप्रवेशप्रकरणम् ।

Post-colophon :

संवत् १८४९ शाके १७१४ ।

चैत्रकृष्णा १४ चन्द्रदिने लिखितम् । मिश्रज्वालादत्त शुक्लावंशे रारिप्रस्थमध्ये वास्तव्यं । शुभं मङ्गलं भवः । यादृशं पुस्तकं etc.

For descriptions of the work see L. 2796 and IO. Catal. No. 3058.

7109.

7762. **ताजिकसारः ।** *Tājikasāra.*

By Hari Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 35. Lines, 4 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1869. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीहरिभट्टविरचिते ताजिकसारे दिनप्रवेशप्रकरणं सम्पूर्णं ।

इति ताजिकसार संपूर्णं ।

Post-colophon :

श्रीरस्तु । लिषतु ब्राह्मणधर अणीधर अर्थं पठनार्थं अर्थं निमित्तं भकरी मध्ये सं १८६६ शाके १७४४ मीगसरसुद १२ मंगलवार सुभं रस्तु ॥

A well-known work on astrology, especially horoscopy. See IO. Catal. No. 3058.

7110.

8511. **ताजिकसारः ।** *Tājikasāra.*

By Hari Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia, 44. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1834. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीहरिभट्टकृतताजिकसारे दिनप्रवेशः ।

Post-colophon :

दीनानाथ प्रसीद त्वमाश्रुलेय पुस्तकं । ... ...

संवत् १८३४ मार्गसुधत्रयोदशी शुक्रे ॥ शुभं भूयात् ॥

A treatise on astrology, especially horoscopy. See IO. Catal. No. 3058 and L. 2796.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामस्य पदारविन्दयुगलं नत्वाथ योगेश्वरीं

हेरम्बं तपनादिकं ग्रहगणं ब्रह्मं यशोदासुताम् ।

वक्ष्ये ताजकसारसत्यसुगमं रम्यं सुबोधप्रदं

नानाताजकतो विलोक्य रचितं दैवज्ञहर्षप्रदम् ॥ १ ॥

यत्पूर्वार्जितमात्मदेहजनितं दैवं शुभं वाशुभं
तत्सर्वं हि विपाकमेति नियते वर्षाधि[दि]के निश्चितं ।
सर्वैः संमतमत्र जन्मनि परं जन्तोस्फुटं सूरिभि-
स्तस्मात् तत्परिचिन्त्य वर्षजनितं वक्ष्ये फलं स्फूर्त्तिमान् ॥ २ ॥
etc. etc. etc.

Ends thus :

आलोच्य नानामुनिसम्मतानि सम्यक्कृमतं ताजिकसारमेव ।
स्वल्पं विचित्रं हरिणा सुखार्थं ज्योतिर्विदां तद्विविधैः सुपद्यैः ॥ ८६ ॥

Printed and published in Bombay.

7111.

7930. ताजिकसारः । *Tājikasāra.*

By Hari Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia. 21. Lines, 7, 15 on a page. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, old and discoloured.

The leaves are from two different MSS., 1–16 belonging to one and the rest to the second. But there is a considerable gap between the two batches of leaves.

The last leaf ends abruptly; but there is a colophon in the 4th line: इति दिनचर्य्यायां भावाध्यायः ।

All the leaves from 1–21 are marked, on the left hand upper margin, with the letters ताजि॰. And the beginning is that of Haribhadra's *Tājikasāra*, a treatise on horoscopy.

7112.

7817. ताजिकसारः । *Tājikasāra.*

By Hari Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 10–21. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1699. Appearance, old and discoloured. Defective in the beginning.

Last Colophon :

इति श्रीहरिभट्टविरचिते ताजिकसारे दिनचर्याप्रकरणं समाप्तं।

Post-colophon :

यादृशमित्यादि। संवत् १६९९ वर्षे शाके १५६४ प्रवर्त्तमाने फाल्गुनमासे कृष्णे पक्षे द्वितीया तिथौ शनिदिने अद्येह लवणपुर-वास्तव्यउवाडी हरदेवसुतेन लिखितं। श्रीरस्तु ॥

See IO. Catal. No. 3058.

7113.

No. 10206 contains *Tājikasārasudhānidhi* with fragments of other works.

A.

ताजिकसारसुधानिधिः । *Tājikasārasudhānidhi.*

By Nārāyaṇa, son of Mādhava.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 42. Lines, 11, 12 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, old and discoloured.

For a full description of the work see Oxf. No. 784.

Although the leaves are consecutively marked 1–42, it seems to be composed of fragments of different MSS., leaving gaps here and there and sometimes repeating matters twice over.

I. 5A, इत्यत्र ताजकसुधानिधिनामधेये नारायणेन रचिते प्रियशिष्यतुष्ट्यै ।
अध्याय एष कथितः प्रथिताद्यसंज्ञो राशिस्वरूपखगरूपवृकाद्यरम्यः ॥

II. 15A, इत्यत्र० अध्याय एष कथितः प्रथितो द्वितीय-
वर्षे दयादिगणिताभिधमत्र रम्यः ॥

Between foll. 28 and 29, there is apparently a gap.

III. 33A, ०अध्याय एष रचितः प्रथितस्तृतीय-
सद्मादिवर्षफलान्तविचाररम्यः ॥

Between foll. 36 and 37, there is a repetition of three stanzas.

IV. 40B, ०अध्याय एव ऋतुसंज्ञकमासवेश-
मासेशपाकफलचारुविचाररम्यः ॥ (?)

(The above col. is not found in the Oxf. MS. referred to above.)

There appears to be a large gap between foll. 40 and 41.

VI. 41B,. इत्यत्र० अध्याय एष कथितो गमिनो(?)तु सम्यग्
धमप्रवेशफलचारुविचाररम्यः ॥

VII. 42A, इत्यत्र० अध्याय एष गजसंज्ञक अन्त्यभूत
आखेटकस्य विधिचारुविचाररम्यः ॥

In the subsequent ślokas (quoted in the Oxf. Cat. quoted above) the author gives his genealogy and speaks of four other works by himself:

होरासारसुधानिधिर्विरचितः पूर्वं मया जातके
व्याख्या वै नवजातकस्य रचिता दैवज्ञसन्तोषिणी ।
प्रश्ने वै गणकप्रिया निगदिता युद्धादिसिद्धौ तथा
प्रोक्तो हि स्वरसागरस्तदनुताकीर्ये सुधाया निधिः ॥

(Not properly quoted in the Oxf. Cat.)

Last Colophon :

इति श्रीग्रामकरोपनामकमाधवात्मजनारायणकृतताजकसार-

सुधानिधिः समाप्तः ॥

Post-colophon :

ग्रन्थसङ्ख्या १३०० ॥

7114.

2930. ताजिकसुधानिधिः *or* ताजिकसारसुधानिधिः ।

Tājikasudhānidhi or *Tājikasārasudhānidhi.*

By Nārāyaṇa.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 40. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1880. Appearance, fresh.

The manuscript contains the third chapter only. For a full description of a complete work see Oxf. No. 784.

It ends :

इत्यत्र ताजिकसुधानिधिनामधेये

नारायणेन रचिते प्रियशिष्यतुष्ट्यै ।

अध्याय एष रचित[ः] प्रथितस्तृतीय[ः]

सद्मादिवर्षपफलान्तविचाररम्यः ॥

The date and the scribe of the MS. :

लिखितं जयकृष्णमिश्रेण संवत् १८८० शुद्धचैत्र शुक्ल १ भानौ

"श्रीरवये नमः" श्रीसूर्य्यादिनवग्रहेभ्यो नमो नमः ॥ श्रीः ॥

7115.

6433. ताजिकालंकारः । *Tājikālaṃkāra.*

By Vidyādhara.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1743. Extent in ślokas, 200. Appearance, discoloured. Complete.

Mangalācaraṇa

सकलसमयमित्थं सर्वकर्मैकहेतुं
सकलभुवनसत्यं सर्वभूताधिपत्यम् ।
विशदकिरणजालैर्भूषितं भानुमेकं
निगमभणितकीर्त्तिं नौमि विद्याधरोऽहम् ॥
विकचकमलनेत्रं सर्वभूतैकवीर-
मभिमतमदनं तं राघवं संप्रणम्य ।
गिरमगतनयाङ्गं वासुदेवं गुरुञ्च
स्फुटकृतिमिह वक्ष्ये ताजिकालंकृतञ्च ॥

The object of the work:

चिरतरसमयाद्दै दुर्ग्रहं जातकीयं
फलमहमवलोक्य प्रस्फुटं ताजकीयम् ।
निखिलमिह समाजं तत्फलं संब्रवीमि
रघुपतिचरणाम्भः सम्भवाप्तावबोधः ॥

2A, इति श्रीगणकगोपालात्मजविद्याधरविरचितायां ताजिकालंकृतौ वर्षसाधनाध्यायः; 3B, °ग्रहभावस्पष्टीकरणाध्यायः; 4A, °भावगतग्रहाणां फलाध्यायः; 5A, मुंथासाधनाध्यायः; 7A, बलसाधनाध्यायः; 9A, °योग-वियोगाध्यायः; 10A, °सहमासाधनाध्यायः; 11A, °दशासाधनाध्यायः ।

Last Colophon:

°मासवेशसाधनाध्यायः ।

Post-colophon:

संवत् १७४३ वर्षे माघवदि १० भगौलविप्रो जगन्नाथसुत मोहनमुंजि लषितं । शुभं भवतु ॥

7116.

9457. ताजिकालङ्कारः । *Tājikālaṃkāra.*

By Sūryya.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 360. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1867. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Complete.

It is an astrological treatise by Sūryya Daivajña, who wrote, besides the work under notices, commentaries on लीलावती and बीजगणित—a Vījagaṇita based on *Śrīpatipaddhati*—and बोधसुधाकर, a treatise on spiritualism. Aufrecht.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञवर्यपण्डितसूर्यविरचिते ताजिकालङ्कारे सद्म-
माध्यायः ॥ १० ॥ संवत् १८६७ ।

Beginning :

अगणितगुणकीर्त्तिः स्फूर्त्ति + + हतार्त्ति-
स्तवकिरणवर्णो मत्तमातङ्गतुण्डः ।
दलितदनुजपक्षो भक्तिनिर्विघ्नसिद्धौ
स जयति गणनाथो पार्वतीमोदरूपः ॥ १ ॥

श्रीज्ञानराजनिजतातपदप्रसाद-
संसाधिताखिलविशेषकलाकलापः ।
सत्पण्डितामनसरोजविकाशहेतुः
सूर्योऽहमार्यकृतिमीक्ष्य वदामि किञ्चित् ॥ २ ॥

आद्यैर्यद्यपि गद्यपद्यरचनामाधुर्यधुर्याक्षर-
प्रक्षेपैरमृतोपमं समुदितं धार्यभिरायरपि ।
तत्र श्रीटसमुत्थमोहमहिमध्वंसेन सज्जायते
तस्मादस्मि कृतौ कृतादतिरतः श्रीताजिकालङ्कृतिः ॥ ३ ॥
इत्यादि ।

It ends thus :

सद्मेश्वसद्मयोरन्तरे भागन्न-लवोदयः ।
भाज्यः खखगुणैर्लब्धं सद्मानां दिनानि च ॥ ४ ॥
गौतम्युत्तरतीरचारुवसतिः श्रीपार्थसंज्ञं पुरं
तत्रत्यो गणकाग्रणीः पृथुयशाः श्रीज्ञानराजाभिधः ।
पुत्रस्तस्य महोदयो मतिभरोत्कर्षादकार्षीदिमां
सूर्यः सुज्ञविधिज्ञपण्डितमुदे श्रीताजिकालङ्कृतिम् ॥ ५ ॥

टीकेवासनयान्विते गणितयोर्लीलावतीबीजयो-

स्तद्वत् श्रीपतिपद्धतेश्च गणितं बीजं तथैकं व्यधात् ।

एतत्ताजिकमच्युतार्थमपरं काव्यात्मकं प्रौढधीः

सूर्यो बोधसुधाकराख्यमकरोदध्यात्मशास्त्रे परम् ॥ ६ ॥

7117.

5530. तोडलानन्दः (व्यवहारसौख्यम्) ।

Toḍalānanda (Vyavahārasaukhya).

Belonging to the series of works on Smṛti included in Toḍaramalla's encyclopaedic work, the Toḍarānanda.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 70. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,750. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1699. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीमन्महाराजाधिराज-श्रीसदासमरविजय-श्रीटोडरमल्ल-

विरचिते टोडरानन्दे व्यवहारसौख्यं सम्पूर्णम् । समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :

शुभमस्तु संवत् १६९९ वर्षे मार्गशिरमासे कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां ।

In a much later hand :

पण्डितरघुनाथमालवीयस्य इदं पुस्तकम् ।

हर्तुमिच्छति यः पापी तस्य वंशक्षयो भवेत् ।

It relates to astrology.

The beginning of the work :

श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्यामो महेशानं वाग्देवीं भास्करादिकान् ।

ग्रहान् शास्त्रप्रणेतृंश्च गर्गसत्यपुरःसरान् ॥

हेरम्बमम्बामपि च प्रणम्य गोविन्दपादाम्बुजनिष्ठचेताः ।
जगद्धिताय व्यवहारसौख्यं ब्रूते स्फुटं टोडरमल्लभूपः ॥
ब्रह्मात्रिनारदवशिष्ठप्रमुखैः प्रणीत-
मालोड्य शास्त्रजलधिं सुमतिप्रगल्भः ।
सारं ब्रुवे किमपि लल्लवराहसत्य-
श्रीश्रीधराद्युदितशास्त्रमतानुसारी ॥

तत्र हेतुमाह सत्याचार्यः ।
शुभदत्वाक्रियारम्भजनितापूर्वसम्भवाः ।
सम्पदः सर्वलोकानां ज्योतिस्तन्त्रप्रयोजनम् ॥

7118.

7880. त्रिकालज्ञानाक्षरचिन्तामणिः ।

Trikālajñānākṣaracintāmaṇi.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4½ inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 220. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1813. Written in a scribbling hand. Appearance, old and discoloured. Complete.

It relates to prognostication.

Last Colophon :

इति श्रीशिवविरचितायां त्रिकालज्ञानाक्षरचिन्तामणौ स्वरादि-
निर्ण[य]प्रकरणं समाप्तं ।

Post-colophon :

संवत्सरे द्वादश अष्टचन्द्र चैत्रे अमावश्याशुक्रबुधाहे त्रिकाल-
ज्ञानाक्षर प्रश्न वेवेति लिखते ॥ शुभं [भू]यात् ॥

जमस्याधिपतिर्यत्र तत्र तिष्ठन्ति ये ग्रहाः ।

\+ + + + +

संवत्स[र] १८१३ मिति पौष सुदी २ कासीमध्ये लिखितं सदारामेण इदं पुस्तकं ।

Beginning :

प्रणम्य शारदां देवीं लम्बोदरविनायकम् ।
लोका कौतुकहेतुश्च त्रिकाल[ज्ञं] महेश्वरम् ॥
अंधकस्य वधार्थाय त्रिपुरस्य निपातने ।
ईश्वरेण कृतं ग्रन्थं शृणु यत्नेन पार्वति ॥ २ ॥
किं कुर्वन्ति हि देवज्ञाः एकः प्रश्नो भवेदिह ।
सिध्यन्ति सर्वकार्याणि सत्यमुक्तं वरानने ॥ ३ ॥
सर्वजीवे यथा (वेतौ) सिंहस्तथा प्रश्नेषु ज्योतिषम् ।
प्रसिध्यंति लोकेषु शिवस्य वचनं यथा ॥ ४ ॥
न जानंति हि मम ग्रंथं ज्योतिषं सारं किं करोति च ।
सर्वप्रश्नेष्विदं सारं सारं चिंतामणि परिस्फुटम् ॥ ५ ॥
सर्वेषु ज्योतिषं सारं सर्वशास्त्रप्रधानकम् ।
सर्वग्रंथेष्विदं सारं चिंतामणीपरिस्फुटम् ॥ ६ ॥
लुकाचिंता तथा मुष्टि श + ना वस्त्रादि कौतुकम् ।
एतत् सर्वं तथा चान्यत् चिंतामणीपरिस्फुटम् ॥
प्रश्ने यात्रासु युद्धेषु मांगल्ये च महोत्सवे ।
विवाहेषु च यज्ञेषु प्रासादगृहदुर्गयोः ॥
वापिकूपतडागेषु ग्रामारंभेषु मंदरे ।
वाणिज्ये व्यवहारे च शुभाशुभं स्फुटं वदेत् ॥
छिक्काचक्रं प्रवक्ष्यामि यथोक्तं सिवभाषितम् ।
येन विज्ञानमात्रेण + + +
मृत्युशोकस्तथा हानिः संतोषश्च धनागमः ।
+ चर्यकलहं चैव सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥
काकश्च पिंगलश्चैव मार्जारश्वानमेव च ।
प्रवेशे वामभागे च निर्गमे + क्षिणो शुभाः ॥

काकस्य वचनं श्रुत्वा पादच्छाया तु कारयेत् ।
चयोदश पद दत्त्वा षड्भिर्भाग समाचरेत् ॥
लाभं खेदं तथा सौख्यं भोजनं च धनागमम् ।
प्रेषस्य मरणं चैवमेतत् काकस्य लक्षणम् ॥
संपूर्णकलशं विप्रा वृषं कुं रोचनदधिचंदनम् ।
श्वेतं च पुष्पमित्यादि शङ्खशब्दादिकं शुभम् ॥
कर्पस लवणं तैलं गुडं शुष्कघनादिकम् ।
कषयवासा दिगवसा जयवान् शुभो मता ॥
पश्यन् च शकुनं त्वाद्य ततः कार्यं विचिंतयेत् ।
दुतलक्षणमालोक्य चिंतामणिपरिस्फुटम् ॥
+ + कंडूयते यत्र पृच्छाकाले तु पृच्छकः ।
निर्मलं त विजानियात् सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥ etc. etc.

4B, इति श्रीशिवविरचितायां त्रिकालज्ञानाक्षरचिन्तामणौ संज्ञाप्रकरणं;
8A, °लक्षप्रकरणं

The last colophon quoted above.

End :

रविमध्यगतश्चन्द्रो चन्द्रमध्यगतो रविः ।
ज्ञातव्यं गुरुतः शास्त्रं न भेदैः शास्त्रकोटिभिः ॥

7119.

7840. त्रैलोक्यदीपकप्रश्नः *or* दण्डज्ञानगोष्टि (?) ।

Trailokyadīpakapraśna or *Daṇḍajñānagoṣṭi.*
By Ādinātha.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 1 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplet at the end.

On divination from the hours of the day, which are fancied to be of different colours.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

नत्वा गुरुं समासाद्य सर्वशास्त्राणि सर्वशः।
क्रियते आदिनाथेन प्रश्नं त्रैलोक्यदीपकम्॥
सारात् सारतरं ज्ञात्वा दण्डज्ञानप्रकाशकम्।
सर्वजंतूपकाराय कीर्त्तये तत्त्वरूपकम्॥
सूर्योदयात् समारभ्य सर्वतत्त्वं प्रकाशितम्।
पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च॥
पीतं धरा जलं श्वेतं आरक्तं वह्नितत्त्वकम्।
हरितं वायुतत्त्वं च श्यामं गगनमुच्यते॥
पृथिव्याद्येकतत्त्वस्य एकैकाघटिकोदयात्।
तस्मात् शुभाशुभं सर्वं पृच्छ[च्छ?]कस्य प्रकाशितम्॥
पीतं द्विजविनिर्दिष्टमारक्तं चत्रियोच्यते।
श्वेतन्तु भवेद्वैश्य हरित् शूद्रः श्याममन्त्यजः॥ ६॥
प्राचीदिशि स्थितः पीतः श्वेतन्तु दक्षिणोच्यते।
प्रतिच्यां रक्तवर्णं स्याद्धरिता कौवेरकी दिशः।
मध्यस्थितेषु श्यामं स्यादित्युक्ता कोणसेषितैः॥ ७॥
पिराड वर्त्तुलाकारं स्वेतं चतुःकोणकम्।
त्रिकोणं रक्तवर्णं च हरितं धनुषाकृति॥ ८॥
श्यामकं तु विजानीयाद् बहुकोणं बुधैः सदा।
त्रैलोक्यदीपकं प्रश्नं ज्ञात्वा सम्यक् प्रकाशितम्॥ ९॥
अथ जीवमूलधातुज्ञानं

1B, इति श्रीआदिनाथकृतौ दंडाख्ये ज्ञानगोष्ठौ प्रथमोऽध्याय—अथ रत्ननिर्णयः

2A, इति श्रीआदिनाथकृतदंडज्ञानगोष्ठौ मिश्रिकाध्यायो द्वितीयः॥ २॥ अथ संताननिर्णयः

2B, व्यापारद्वारा लाभालाभप्रश्नः; विवाहनिर्णयः; दुर्भिक्षसुभिक्षविचारः; जयपराजयः; वृष्टिनिर्णयः;

3A, वीजरोपणप्रश्नः; चौरनिर्णयः

3B, इति श्रीव्यादिनाथकृतौ दंडज्ञानगोष्ठके तृतीयोऽध्यायः—प्रवासिजीवनमरणप्रश्नः; राज्यप्रश्नः......Ends abruptly.

7120.

6439. दशापञ्चकम्। *Daśāpañcaka.*

Substance, country-made paper. 8 × 5 inches. Folia, 28. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Copied in Saṃvat 1838.

A good compilation for casting nativity. Here we have five stages of a planet, influencing human destiny.

Beginning :

तत्रादौ रवेर्मूलदशाफलम्।
क्षोभं करोति स्वजनैर्विरोध-
मुद्वेगरोगार्थविनाशनञ्च।
प्रवासपीडामभितोभिघातं
रवेर्दशा देहभृतां तनोति॥

1A, इति मूलदशाफलम्; 2A, इति रविमध्येऽन्तर्दशाफलानि; 2A, अथ विदशाफलानि; 2B, अथ सूक्ष्मदशाफलानि; 3B, अथ प्राणदशाफलम्; 4A, इति सूर्यदशापञ्चकम्।

7A, इति चंद्रदशापञ्चकम्; 10A, इति भौमदशापञ्चकम्; 13A, इति राहोर्दशादिपञ्चकम्; 16A, इति गुरुदशापञ्चकम्; 19A, इति शनिदशापञ्चकम्; 22A, इति बुधदशापञ्चकम्; 25A, इति केतोर्दशापञ्चकम्।

Last Colophon :

इति शुक्रदशापञ्चकं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon :

संवत् १८३८ आश्विन शुक्लपञ्चम्यां शनिवासरे महादेवेन लिख्यतं कथितं च सरस्वतिं । श्रीरस्तु ।

कल्याणमस्तु । शुभं भवतु ।

विंशोत्तरि दशा समाप्तम् ।

7121.

8720. दशाफलम् । *Daśāphala.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

Fifteen leaves only.

It begins :

गणेशानं नमस्कृत्य महः सर्वतमोपहम् ।
स्वरशास्त्रानुसारेण वक्ष्ये चार्थदशाफलम् ॥
नक्षत्रस्य गता नाड्यो वेद (४) घ्नाश्च त्रिभाजिताः ।
लब्धं तु खार्कतः (१२०) शोध्यं शेषमायुस्फुटं भवेत् ॥
अन्यच्च
परमायुप्रमाणेन (१२०) गुणयेद् गतनाडिकाः ।
नक्षत्रस्य हरेद् भागं नवत्या (९०) तं विशोधयेत् ॥
परमादायुषः शेषं जन्तोरायुस्फुटं भवेत् ॥

7122.

7925.

Substance, country-made paper. 7×7 inches. Folia, 5+12+7+14+44 (2–45). Lines, 16 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured.

I. (Complete in five pages.)

Colophon :

इति श्रीमत्सकलगुणाभिरामश्रीकृष्णरामज्योतिर्विन्मुनिकृतौ दशापत्रकानयनं समाप्तं।

Post-colophon :

स्वस्ति श्रीसंवत् १८१२

Beginning :

प्रणम्य सर्वार्थकरं उमासुतं
तथा महेशं गिरिजासमन्वितम्।
कृष्णाख्यरामेण दशाक्रमं लघुं
विरच्यते(?) बालहिताय शोभनम्॥

II. (Complete in twelve pages.)

Colophon :

इति श्रीमहेश्वरगौरीसंवादे विंशोत्तरी दशा समाप्ता।

Beginning :

श्रीपार्वत्युवाच॥
हिताय सर्वसत्त्वानां जातकं ब्रूहि शङ्कर।
आयुर्दायविधानेन दशाफलक्रमेण च॥
एवमुक्तस्तु पार्वत्या शङ्करः प्रत्यभाषत।
उवाच वचनं प्रीत्या शृणु पार्वति निर्णयम्॥

III. (Complete in seven pages.)

Colophon :

इति श्रीजातकाभरणे यवनाचार्यमते निर्याणाध्यायः।

Beginning :

गुणाभिरामः सततं देवब्राह्मणपूजकः ।
कौलप्राकल्यभोक्ता च ताम्रविस्तृतलोचनः ॥

End :

इति श्रीजातकाभरणे यवनाचार्यमते निर्याणाध्यायः ।

This is an extract from *Jātakābharaṇa*, a well-known work on horoscopy, by Ḍhuṇḍhirāja. (See IO. Catal. No. 3075.)

IV. (Complete in fourteen pages.)

Colophon :

इति चमत्कारचिन्तामणिः सम्पूर्णः ।

A well-known work on horoscopy by Nārāyaṇa Ācārya. (See L. 2666.)

V. (In pages marked 2–45.) Contains *Uḍudāya-pradīpa* with the commentary by Bhairavadatta, son of Harirāma Śarmā. Defective at the end.

The text, which commonly goes under the name of Pārāśarī Horā, is well known. For the commentary see L. 3232.

7123.

दशासुबोधः (विंशोत्तरीदशाफलम्)

Daśāśubodha (*Viṁśottarīdaśāphala*).

6338.

I.

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia, 1–5. Lines, 14, 15 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured. Fragment.

A treatise on the planetary influences on human destiny.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

प्रणम्य सर्वज्ञमनन्यतेजसं
लसत्तमज्ञानमनोमहोदधिम् ।
दशाफलं वच्मि महर्षि-भाषितं
सुबोधरूपं स्वगुरूपदेशतः ॥

2B, इति रविदशापञ्चकफलम्; 3B, इति चन्द्रदशापञ्चकम्; 4B, इति भौमदशापञ्चकफलम्; 5B, इति राहुदशापंचकफलम् ।

II.

Substance, etc. the same as of 6338. I. Folia, 11–17. Lines, 14-17 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, new.

A portion of a commentary on some work on horoscopy.

13B, अथ भौमादीनां चेष्टाबलं सार्द्धवृत्तेनाह मध्यस्य स्पष्ट + + + रविवरे इति........and so on.

Cf. MS. No. 2910.

7124.

151. दिव्यचूडामणिः । *Divyacuḍāmaṇi.*
By Keralācārya.

The manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mittra in No. 431, and for another notice of the work see L. 350.

The MS. is written in two different hands, the first five leaves in one, the rest in another.

Begins thus :

नमो गणेशाय ।

यदुपचितमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्मणः पंक्तिम् ।
व्यञ्जयति शास्त्रमेतत् तमसि द्रव्याणि दीप इव ॥ १ ॥
लोकस्य च हितार्थाय दिव्यचूडामणिर्मया ।
वक्ष्येऽ(त्र) विविधानर्थान् शृण्वन्तु स्थिरचेतसः ॥ २ ॥
सुस्थे चित्ते धातुनिबन्धो स्थिरचित्ते धातुविनाशः ।
तस्मात् सुस्थं चित्तं पालनीयं । सुस्थचित्ते बुद्धयः संगच्छन्ते ॥
अज्ञानान्धस्य लोकस्य तत्त्वज्ञानशलाकया ।
चक्षुषी रञ्जिते येन तस्मै सर्वविदे नमः ॥
ज्ञानदीपकमादाय वर्त्तिं कत्वा सदक्षरैः ।
+ र सर्वं हि जानीयादुत्तराधरैः ॥

7125.

7822. **द्वादशभावफलम् ।** *Dvādaśabhāvaphala.*

(According to Kerala.)

Being in a dialogue between Bhṛgu and Garga.

Substance, country-made paper. 10¼ × 5¼ inches. Folia, 3. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1890. Appearance, fresh. Complete.

A short treatise on horoscopy.

Colophon :

इति श्रीभृगुगर्गसंवादे द्वादशभावफलं समाप्तं केरलोक्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १८९० शक १७५५ पौषकृष्ण ६ श्रीरामो विजयते ।
श्रीगणेशाय नमः ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।
धनस्थानाधिपे सूर्ये पंचमेऽर्थे च संस्थिते ।
धनवंतो भवेन्नूर्णां इति केरलनिश्चयः ॥
धनाधिपे पञ्चमस्थे राज्याधिपसमन्विते ।
धनवंतो भवेत् सत्यमिति केरलनिश्चयः ॥

The obverse of the first leaf contains the beginning of another work, with commentary, on Jyotiṣa.

End :

भाग्ये शुक्रोऽधिपः शुक्रो राजया वीक्षितोऽपि च ।
केतुर्मुखसमीपस्थे तस्य भाग्ये विरोधकृत् ॥

7126.

6410. देवकृतप्रश्नः । *Devakṛtpraśna.*

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Relates to divination by questions.

Beginning :

ॐ शिवप्रसादा लिख्यते ।
भूतं भविष्यं प्रश्नं च विज्ञातुं ज्योतिषां कृतम् ।
आयप्रश्नमिमं ग्रन्थं चमत्कृतकरं परम् ॥
उच्चारितस्य फलस्याद्याक्षरोपरि वदेद्बुधः ।
अकाराद्यष्टवर्गेषु ज्ञेया आया ध्वजादयः ॥
ध्वजो धूम्रश्च सिंहश्च श्वानो वृषखरो गजः ।
ध्वांक्षश्चाष्टके ज्ञेयं प्रश्नकाले शुभाशुभम् ॥

अथास्तिनास्तिप्रश्नः—अथ लाभालाभप्रश्नः—अथ प्रवासिकुशलप्रश्नः—अथ नष्टलाभप्रश्नः—कास्यादिग्गतप्रश्नः—अथ चौरज्ञातिप्रश्नः—2A, अथ नष्ट-स्थानज्ञानम्—अथ दानानि—अथ देवपूजा—अथ प्रवासिचरस्थिरप्रश्नः—अथ गमनप्रश्नः—अथ अकालज्ञानम्—अथ वर्णज्ञानम्—2B, अथ धातुज्ञानम्—अथ भूषणज्ञानम्—अथ कन्यापुत्रजन्मप्रश्नः—अथायुःप्रश्नः—अथ मुष्टिप्रश्नः—अथ धातुमूलजीवप्रश्नः—3A, अथ प्रश्नोरागमनगमनप्रश्नः—अथ यायिस्थायि-जयपराजयप्रश्नः—अथ सत्यमिथ्यावार्त्ता—अथ वृष्टिप्रश्नः—अथ स्त्रीलाभप्रश्नः—अथ व्यवहारप्रश्नः—अथ नौकाप्रश्नः—3B, अथ राज्यप्रश्नः—अथाधिकारप्रश्नः—अथ ग्रामप्रश्नः—अथ व्यवहारप्रश्नः—वन्दिमोक्षप्रश्नः—अथ कालनिर्णयः—अथ दिनस्वामी—

Colophon :

इति श्रीदिनकृत्प्रश्नः ॥ समाप्ताः ॥

7127.

52. **दैवज्ञचिन्तामणिः ।** *Daivajñacintāmaṇi.*

By Yaśodhara, son of Kaṅsāri Miśra.

For a notice of this MS. see L. 787.

Post-colophon :

सं १८७० । पुस्तकमीदं मजलप्रमिश्रसारस्वतिब्राह्मणेण स्वयं पठनार्थेदं ।

7128.

10417. **दैवज्ञचिन्तामणिः ।** *Daivajñacintāmaṇi.*

By Yaśodhara, son of Kaṅsāri Miśra.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 46. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

The MS. begins with the 5th *prakāśa :*

3A, इति श्रीकंसारिमिश्रात्मजमिश्रयशोधरविरचितायां दैवज्ञचिन्तामणौ शान्तिगोचरफलकथनो नाम पञ्चमः प्रकाशः

7A, ०प्रभवादिवर्षकथनो नाम षष्ठः प्रकाशः

9A, ०नक्षत्रविभागो नाम सप्तमः प्रकाशः

11A, ०वर्षाधिपतिकथनो नाम अष्टमः प्रकाशः

14A, ०प्रकाशः

15B, ० + ट चारकथनो नाम दशमः प्रकाशः

17A, ०कुजसंचारो नाम एकादशः प्रकाशः

18B, ०बुधादित्यसञ्चारो नाम द्वादशः प्रकाशः

19A, ०भृगुसञ्चारो नाम त्रयोदशः प्रकाशः

22B, ०शुक्रचारो नाम चतुर्दशः प्रकाशः

25B, ०शनिसञ्चारो नाम पञ्चदशः प्रकाशः

28A, ०राहुसञ्चारो नाम षोडशः प्रकाशः

37B, ०इति यशोधरविरचिते चैत्रादिमासफले

40B, इति दिग्दाहः

41B, इति परिवेशः

42B, इति निर्घातफलम्

Last Colophon in the MS. :

इति श्रीकान्तमिश्रात्मजमिश्रयसोधर(?)विरचितायां दैवज्ञ-
चिन्तामणौ दिव्यान्तरीक्षभौमोत्पातकथनो नामैकविंशतिमः प्रकाशः
अथ + + देववीचारः। The MS. ends abruptly.

Cf. No. 787 which describes a MS. of Yaśodhara's *Daivajñacintāmaṇi* in 14 *prakāśas.*

Post-colophon :

इति श्रीकंसारि-यसोधर-विरचिते.........
समाप्त सं १७६५ वैशाखसुदि १

8147. **दैवज्ञवल्लभा ।** *Daivajñavallabhā.*

By Śrīpati.

Substance, palm leaf. 8 × 1½ inches. Folia, 25. Lines, 4, 5 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Written in a small, neat hand. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमः सूर्य्याय

नत्वोद्गिरन्तमनलं भैरवमद्वैतमीश्वरं न्टहरिम् ।
श्रीपतिनैषा क्रियते प्रश्ने दैवज्ञवल्लभा रचना ॥
दीप्ताद्यं दशभेदं व्योमचराणां निरूप्य भावफलम् ।
पृष्टो यो यत् कथयति शुभाशुभं तस्य नान्यथोक्तं तत् ॥
दीप्तो दीनः सुस्थो मुदितः सुप्तः प्रपीडितो मुषितः ।
परिहीयमानवीर्यः प्रबुद्धवीर्योऽधिवीर्यश्च ॥
दीप्ते सिद्धिरनुत्तमा नरपते दीने च दैन्यागमः
सुस्थे स्वं मनसि स्थितस्य भवति श्रीकीर्त्तिसौख्यादिकम् ।
आमोदो मुदिते यथेप्सितफलप्राप्तिः प्रसुप्ते विपत्
पीडा शत्रुकृता प्रपीडिततनौ मोषं गतेऽर्थक्षयः ॥
भवति प्रवृद्धवीर्ये गजतुरगसुवर्णावाप्तिः ।
तद्वदधिवीर्ययुक्ते शक्तित्रयशालिता राज्ञः ॥
पुष्पैः फलैः कनकरत्नयुतैः सभूमौ
नक्षत्रजातसहितं ग्रहराशिचक्रम् ।
अभ्यर्च्य भक्तिभववल्लभकन्धराग्रं
शुद्धां विधाय निजचेतसि निर्विकल्पे ॥
प्रातः पुमान् विहितदैवगुरुप्रणामः .
पाणौ वहन् कुसुमरत्नफलाक्षतानि ।
संपूज्य दैवविदमादरमादधानः
पृच्छेत् सकृत् शुभमनाः शुभदिङ्मुखस्थः ॥

प्रश्नाक्षरैरुदयहेतुभिरङ्गसद्भि-
र्वाप्यस्थितैश्च शकुनैरवगम्य सम्यक् ।
प्रष्टुः शुभञ्च यदिवाप्यशुभं ततः स्यात्
तत्कालजं तदिह दैवविदाभिधेयम् ॥
फलभरकुसुमाभिराममूर्मौरङ्गगोमयपुष्पतोयवत्याम् ।
चरणसुखक्षिति प्रपृच्छतां स्यादभिमतसिद्धिरसंशयेन पुंसाम् ॥
दृक्चेतसोः शुभकरी यदि भूमिरस्ति
मङ्गल्यवस्तुविषये श्रुतिदर्शने चेत् ।
पृच्छाविधौ शुभमुपस्थितमादरेण
तत्रापि वाच्यमिति वक्ति मुनिमुनिश्च(?) ॥
इति श्रीदैवज्ञवल्लभायां प्रश्नावतारः प्रथमः;

6B, इति श्रीदैवज्ञवल्लभायां शुभाशुभोध्यायो द्वितीयः; 7B, ०लाभालाभाध्यायस्तृतीयः; 8B, ०साधारणो गमागमाध्यायश्चतुर्थः; 10B, ०प्रश्नगमागमाध्यायः पञ्चमः; 12B, ०प्रवासाध्यायः षष्ठः; 16A, ०जयपराजयाध्यायः सप्तमः; 17B, ०रोगिशुभाशुभाध्यायोऽष्टमः; 19B, ०लाभालाभाध्यायो नवमः; 21B, ०मनोमुष्टिचिन्ताध्यायो दशमः; 22B, ०वृष्टिनिर्णयाध्याय एकादशः; 24B, ०विवाहाध्यायो द्वादशः—It ends abruptly in the 13th adhy.

It is an authoritative work on divination from '*Praśnas*', which, we have it on the authority of Aufrecht, is quoted in *Śuddhikaumudī* and *Nirṇayasindhu*. In Cat. Cat. the author's name is given both as Nīlakaṇṭha and Śrīpati.

7130.

620. दैवज्ञबान्धवः । *Daivajñabāndhava.*

For the manuscript see L. 1477.

It ends thus :

रेवत्यादिमृगान्तञ्च यावत्तिष्ठति चन्द्रमाः ।
तावच्छुक्रो भवेदन्धः सम्मुखे दक्षिणे शुभः ॥

शौनकसंहिता

अस्तं गते भृगोः पुत्रे तथा सम्मुखमागते ।
नष्टे चन्द्रे निरंशे च नैव सञ्चालयेद्वधूम् ॥
शाके १७६८

There is nothing to shew that the work ends here, and nowhere in the present manuscript the author's name appears.

7131.

8406. दैवज्ञालंकृतिः । *Daivajñālaṁkṛti.*
By Teja Siṁha, son of Vijaya Siṁha.

Substance, country-made paper. 10 × 3¼ inches. Folia, 22. Lines, 7-9 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1639. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीमन्त्रीविजयसिंहसुतमन्त्रीतेजसिंहेन कृतं दैवज्ञालंकृतिनाम वर्षफलं समाप्तं ।

Post-colophon :

वृत्तश्लोकग्रन्थसंख्या २८५ तथा ग्रन्थ अनुष्टुप् श्लोकसंख्या ५६३ श्रीमन्नृपविक्रमार्कराज्यातीतसंवत् १६३६ समये फाल्गुन वदि ९ भौमे श्रीप्रयागमिश्रेण लिखितमिदं पुस्तकं । भवानीशङ्कराभ्यां नमः ॥

After the post-colophon statement, a few ślokas are quoted.

A treatise on horoscopy, composed in Saṃvat 1393= A.D. 1337.

Beginning :

कार्योद्गमेऽमरगणैरपि मान्यमूर्त्तिं
नत्वा पुरा गणपतिं प्रणतेरितार्त्तिम् ।
भक्तात्मनां मनसि कामदुघामरूपां
वागीश्वरीमिह नतोऽस्म्यवबोधरूपाम् ॥ १ ॥
प्रायोऽत्र जातकफले बहुकालसाध्ये
बुद्धिर्नृणां स्फुरति नो खलु दुःखबोध्ये ।
तत्ताजिकोक्तमनुवच्म्यनुभूय पूर्वं
संक्षिप्तवार्षिकविलग्नफलं स्फुटार्थम् ॥ २ ॥
अत्राब्दमानमिषुषट्त्रिदिनानि ३६५ सैक-
त्रिंशत्पला ३१ स्तिथि १५ कला विकला दलञ्च ३० ।
यद्धांशकादिसवार्कसमाब्दकाले
लब्धं विलग्नमुदयात्तदिहाब्दलग्नम् ॥ ३ ॥

It ends :

लक्ष्मीर्यस्य प्रतेने स्वयमचलमिहाचन्द्रतारं निवेशं
यस्मिन् मुक्ता फलन्ति प्रगुणगणनरा दोषपंक्त्या वियुक्ताः ।
यस्मिन् विश्रामभाजः परमपृथुतरं श्रेणयः सज्जनानां
सोऽयं प्राग्वाट्वंशो जगति विजयतेऽनल्पशाखा-
विशाली ॥ २६ ।
स्फूर्ज्जत्तालक्ष्यवंशोद्भवनृपतिनतेर्भूषणीभूतकीर्त्तिः
श्रीमत्सारङ्गदेवाह्वयपुर + पतेः पादपद्मप्रसादात् ।
सर्वव्यापारपारं सुखमुपगतं सद्गुणानैकपात्रं
तत्र श्रीविक्रमाख्योऽजनि विजितरिपुं मंत्रि
सत्सुमित्रम् ॥ २७
मंत्री तस्मादथादौ धृतविजयपदां सिंहसंज्ञां दधानो
जज्ञे विद्वज्जनानां हृदयकुमुदायि वाक् चंद्रिकाभ्रत्(?) ।
साहित्यन्यायवादप्रमुखपरिलसत् सर्वशास्त्राब्धिपारं
प्राप्तः सौख्यैकपात्रं विनयनयमुखैः सद्गुणैर्गीतकीर्त्तिः ॥ २८

तस्योचैर्मान्यबन्धुस्तनुजगिरधनि ख्यातमादौ च तेजः
प्रान्ते सिंहेति नाम प्रदधदवनतः सर्वदा सद्गुरूणाम् ।
किंचिल्लब्धप्रबोधः पृथुमिति विदुषां पादपद्मप्रसादात्
लेशौकः सज्जनानां विनयनययुतो लोकदुर्वाक्यभीरुः ॥ २९ ॥
दैवज्ञालंकृतीति प्रथितमवितथं संज्ञया संप्रतेने
तेनेदं वत्सरीयं फलमिह सकलं सर्वलोकोपकृत्यै ।
हृज्जीवांतर्विभूषाभरणगणनया बिभ्रते ये ग्रहज्ञाः
प्रास्वङ्कभृत्सभार्याः श्रुतिधनगुरुता मैत्रभाजोऽत्र ते स्युः ॥ ३० ॥
श्रीभूभृद्विक्रमस्य त्रिनिधिशिखिधरासम्मिते १३९३ऽब्दे तपस्ये
मासेज्यर्क्षे कवौ + सितमदनदिनेऽत्रागतं सद्गुरोर्यत् ।
पारंपर्याद्धृतेऽपि स्वयमनुभवग्रन्थजातार्थस्य सम्यक्
पूर्णाब्दीयं फलं सद् ग्रहगणितविदामंत्रिरेणोः प्रसादम् ॥
श्रूद्रस्याङ्कोद्भवेन ग्रथितमिदमतो नात्र शैथिल्यमेतत्
विप्रेन्द्रैर्दैवविद्भिः ग्रहगतिविदुषामुत्तमैरप्यवज्ञा ।
धार्याश्मत् + + सुविद्याप्यपरपुरुषतो गृह्यते ह्युद्धृतं तत्
ग्रन्थाद्यैस्ताजकीयात्स्मृतफलमणिवत्विसुधा(?) काव्यमेतु ॥

7132.

10024. **नवरोजाप्रकाशः ।** *Navarojāprakāśa.*
By Śivalāla Pāṭhaka.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Forecast of a year from planetary positions on the new year's day.

Beginning :

श्रीगौरीसुतमीडे देवीं तां चाशु यत्कृपया ।
मुखरङ्गे परिनृत्यति वाणी सद्भारतीव सदा ॥ १ ॥

हैयतजीवमिजस्तीरोमकयवनादिगदितशास्त्राणाम् ।
मतमवलोक्य शेषं वक्ष्ये किंचित् फलं रम्यम् ॥ २ ॥
+ त् क्षतिधेना १७२६ शाकः शेषमधौ धक्तु पंचधा ।
गुणयेत् सोमनरेन्द्रैश्च सुरेनगैरदै १ । १४ । ३० । ७ । ३२ ।
भाजयेत् षष्ठ्या ६० ॥ ३ ॥

It consists of 20 verses, the last of which runs:

श्रीगौरीपतिनगरे यवनेशोत्साहमानदं सुफलम् ।
शिवलालपाठकेन प्रकाशितं शिष्यजनतुष्ट्यै ॥

इति नवरोजप्रकाशः

इति नष्टप्रश्नकशास्त्रे ग्रन्थेदं परिसमाप्तं ॥
श्रीगौरीपतिनगरे लिखितमिदं माधवेन मगद्विजेन । सं १८८३
मा ११ ।

7133.

7838. नवरोजप्रकाशः । *Navarojaprakāśa.*

Substance, country-made paper. 12 × 4¾ inches. Folium, one. Lines, 15, 10. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Beginning :

हिजरीसन्नप्रवेशो मोहोरम्मत्चान्द्रमासात् । फसिलीसन्न-
प्रवेशोऽश्विनकृष्णप्रतिपदात् १ चान्द्रमासात् । यवनजातीनां
नवीनवर्षारम्भः सौरमासात्तस्य नवरोजसंज्ञा । स एव मेषायन-
सन्निकटे यवनमते शकगणना मेषार्कसंक्रमादुपरि नतु मेषार्कात्
पश्चाच्छकगणना कार्या यथा शाके १७६४ चैत्रशुक्ल १ मेषार्कस्तत्र
गताब्दः ३८ नवरोजप्रवेशः फाल्गुनशुक्लैकादशी ११ रवौ घटी
५६ । ६ । ४ । ल ११ । १ कालहोरेशो बुधः । अत्र लग्नग्रहौ
सायनौ कार्यौ लग्न ११ । २३ सू ११ । ८ सायन सू । ० । ०
भौमादि पंचतारा सायनौ लेख्यः अयनांशाः २२ । ०

The above is written by way of preface in a later hand in three lines above, and in two lines below, the original writing, which begins:

श्रीगौरीसुतमीडे देवीं तां चाशु यत्कृपया ।
मुखरंगे परिनृत्यति वाणी सद्भारतीव सदा ॥ १ ॥
हैयतजीजमिजस्ती रोमक यवनादिशास्त्राणाम् ।
मतमवलोक्याशेषं वक्ष्ये किंचित् फलं रम्यम् ॥ २ ॥
उत्कृतिघनो १७१६ शाकः शेषमधोधस्तु पंचधा गुणयेत् ।
सौम्येमेंद्रै १४ ख सुरै ३३ नांगै ७ रदै ३२ भाजयेत् षष्ट्या ॥ ३ ॥

There are 20 ślokas, relating to the construction of a calendar, written by Śivalāla.

End:

भुजगे नृपजनमरणं वर्षप्रांते सुखं तुरगे ।
भूपो नीतिकरोऽजे तस्करभीर्वानरं विद्यात् ॥ १८ ॥
चरणायुधे फलर्धिर्भषके परिपंथि साध्वसं वाच्यम् ।
भूमिभूमिपति पीडा भवति वराहे जनश्रुतिर्दृष्टा ॥ १९ ॥
श्रीगौरीपतिनगरे यव + त् साह ˙ सुफलम् ।
शिवलालपाठकेन प्रकाशि शिष्यजनतुष्ट्यै ॥ २० ॥

Colophon:

इति नवरोजप्रकाशः

Post-colophon:

सं १८८२ मार्गे २ रविवासरे

7134.

7841. **नवरोजफलविचारः ।** *Navarojaphalavicāra.*

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1890. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीनवरोजफलविचारः संपूर्णः

Post-colophon :

संवत् १८६० शक १७५४ चैत्रशुक्ल ११ रवौ ।

अत्र नवरोजविषये साधनलग्नेशो राजा ज्ञेयः । कालहोरेशो मंत्री ज्ञेयः । अनयोर्मध्ये यो बली तस्य फलं वक्तव्यम्

Three lines more written in a later hand.

It relates to the same subject as 7838.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीगौरीशसुतं गिरं गिरिसुतानाथं गिरीशात्मजा-

मार्याभं रविमुख्यखेचरगणं नत्वा गुरुं ज्ञानदम् ।

वक्ष्ये श्रीनवरोजसंज्ञकमहोत्साहस्य वर्णादिवा(?)

ह्यादीनां(?) फलमद्भुतं यवनवर्योक्तं सुपद्यैर्मुदा ॥ १ ॥

There are 24 ślokas in this.

End :

रचितमिति श्रीनवदिवसीयं

यवनप्रहर्षप्रदं सुफलं वै ॥ (?) २४ ॥

7135.

6422. **नक्षत्रचूडामणिः ।** *Nakṣatracūḍāmaṇi.*

With a commentary.

Substance, country-made paper. 12 × 4 inches. Folia, 14. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Śaka 1711. Appearance, fresh. Complete.

It consists of 27 ślokas.

Colophon :

इति नक्षत्रचूडामणिः समाप्तः ।

Post-colophon :

शके १७११ सौम्यनाम संवत्सरे शुक्रमासि कृष्णपक्षे भूततिथ्यां इंदौ रघुनाथपटवर्द्धनेन लिखितम् ।

Beginning :

(Text) :

हस्त्यश्वबन्धरथयानपुरप्रवेश-
भैषज्यमन्त्रगृहहर्म्यसुरप्रतिष्ठा ।
यात्रा-विवाह-यमदीक्षण-चौलमुञ्जी(?)
कुर्वन्ति शान्तिकविधानमथाश्विनीषु ॥

(Commentary) :

अर्कं नत्वाथ नक्षत्रचूडामणिमरीचिका ।
तदनुक्तार्थसंयुक्ता विशेषार्था विरच्यते ॥
हस्त्येति ।

End :

(Text) :

उपनयनक्षुरकर्मविवाहपुरनगरवास्तुनिवेशनम् ।
करितुरगाद्यधिरोहणमुक्तं तत् सकलं विदधाति च पौष्णे ॥ २७ ॥

(Commentary) :

उपनयनेति—रेवतीद्वात्रिंशत्तारा स्त्रीलिङ्गं तिर्यङ्मुखमंधकं मृदु गजयोनिः देवगणं यात्रायां गुडोदनं त्रिंशद्घटिकोर्द्ध्वविषनाड्यश्च यतश्चः रेवत्यन्ते घटिकाद्वयं गन्तान्तम्...........etc. etc. ....संक्रमे मध्यार्द्धम् ॥ २७ ॥

7136.

6896. **नारचन्द्रज्योतिषम् ।** *Nāracandrajyotiṣa.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 15 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

See our No. 6625.

7137.

6625. **नारचन्द्रज्योतिषम् ।** *Nāracandrajyotiṣa.*

Being a Jaina work on astrology.
By Naracandra.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 56. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 392. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete. With interlineal notes in Hindi.

It relates to auspicious and inauspicious moments.

Beginning :

श्रीअर्हन्तं जिनं नत्वा नरचन्द्रेण धीमता ।
सारमुद्ध्रियते किंचिज्ज्योतिषक्षीरनीरधेः ॥

तिथि १ वार २ धिष्ण्या ३ योगा ४ राशि ५ तारका ६ बलभद्रा ७ कुलिको ८ पकुलिक ९ कराटक १० अर्द्धप्रहर ११ कालवेला च १२ स्थाविर १३ शुभा १४ शुभ १५ रव्य पं १६ । कुमार १७ राजादि १८ योगगंडांत २०(?) पंचक २१ चन्द्रावस्था २२ त्रिपुष्कर २३ यमल २४ करणानि २५ ।

इति सामान्यदिनशुद्धिः (2A); 3B, अर्कदग्धा; 4B, इति तिथयः; 5A, इति सप्तवाराः; 6B, इति चार; 8A, अथ नक्षत्र; 10A, इति राशयः; 10B, अथ अश्विन्यादि पाया; 13A, इति अदोडाचक्रं; 14B, इति राशयः; 15A, इति चंद्रविचारः; 16A, इति कालचंद्र; 18A, इति भद्रामुखं; 19B, इति भद्रा; 21A, इति कर्कटयोगः; 21B, इति यमघण्टयोगः;

इति अमृतसिद्धयोगः; 22A, इति मृत्युयोगाः; 22A, स्थिवरयोगा; 23A, रवियोग; इति सम्वर्त्तकयोग; 24A, इति शुभयोग; 25B, इति अशुभयोगः; 26A, इति रवियोगः; 27A, इति उपयोगः; 27B, इति कुमारयोगः; 27B, इति राजयोगः; इति सिद्धयोगः; 28B, इति जन्मनक्षत्राणि; 31A, इति चन्द्रावस्था; इति त्रिपुष्करयमलयोगः; 32B, इति करणानि; 34A, इति संक्रान्तिवारफलं; 34B, इति पंचांगदिनविचारः; 36B, प्रस्थानक्रमः; 37A, इति दिक्शूलदोषः; 37A, विदिक्शूलं; 37B, इति नक्षत्रशूल; इति कीला; 38B, इति योगिनीविचारः; 39A, इति राहुकलह; 39B, इति हंसविचारः; 40B, इति रविविचारः; 41B, इति शुक्रगतिः; 42A, रोगिस्नानं; 43A, इति स्नानकर्म; 43B, इति देवांगनामुहूर्त्त; 43B, इति वधूप्रवेशमुहूर्त्त; 43B, टीकाकौ मुहूर्त्त; 45A, इति नक्षत्रयोनि; 45B, इति वर्ग; 47B, इति यमदंष्ट्रा; 48A, इति नामकरणं; 48B, इति विद्यारम्भमुहूर्त्तः; 48B, इति चौरकर्म; 49B, इति वस्त्रपरिधानं; 50A, परिभोगमुहूर्त्त; 52A, इति रोगनाशः; 52B, प्रेतक्रिया; 54A, इति गृहारम्भः; 54B, सप्तावीसनक्षत्रचक्रविचारः; 55B, चंद्रोदयफलं; 56A, इति संक्रान्तिफलं—इति श्रीग्रहणे राहुफलम्—

इति नारचन्द्रयोतिक संपूर्ण ।

Printed and published. Vide Meherchand and Lachmandas's Classified Catalogue.

7138.

6342. **निषेकाध्यायविवृतिः ।** *Niṣekādhyāyavivṛti.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Copied in Saṃvat 1879 and Śaka 1744. Appearance, discoloured and worm-eaten. Complete.

On the casting of nativity from the moment of impregnation. The text *Niṣekādhyāya* is known only

from the commentary. It was written in support of the views of the Roman astrologers.

Beginning :

श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।
नमस्कृत्य गुरोः श्रीमत्पादपद्मं शुभप्रदम् ।
निषेकाध्यायविवृतिं द्रुतबोधाय लिख्यते ॥
यवनमतविसंवादि पूर्वं पूर्वैः कृतं व्याख्यानम् ।

तदवलोक्य तन्निरसनाय ग्रन्थस्य जनसुगमपदैरादित एव व्याख्यानमारभते ।

विज्ञयत इति । ज्ञानिभिः परप्रणीतवेलातो लग्नसाधनपरैरत्र जगति पुंसां जनानां जन्मतः शुभाशुभफलं वेत्ति विल[ग्ना]देव ज्ञायते । ततस्तस्मात् विलग्नशुद्धे-आवश्यकत्वात् सत्यादिराचार्यैरनुक्तत्वाच्च इह अस्मिन् ग्रन्थे ताजकनायकैः खत्तरवुत्त-रोमकादिभिरुक्तं कथ्यते ।

4B, इति निषेकाधिकारः ।

Then follows a śloka—apparently a quotation, after which we have a number of ślokas with their explanations, under the heading of अथ सारणीकर्त्तव्यताश्लोकाः ।

Foll. 5–8 are taken up with these ślokas.

Post-colophon :

संवत् १८७९ शके १७४४ अधिकाश्विन कृष्ण ७ चन्द्रवासरे ज्योतिर्विद्रामनाथेन लिखितं श्रीगौडज्ञातीयभट्टोपनामकश्रीरघु-नाथपुत्रेण ।

7139.

6423. पाराशरी होरा । *Pārāśarī Horā.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 234. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1888=Śaka 1753. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीपाराशरमुनिविरचिते केरलशास्त्रोक्तं सूत्रसम्पूर्णं ॥

Post-colophon :

शुभमस्तु । यादृशं etc. etc.

संवत् १८८८। शाके १७५३। समय भाद्रपदमासि कृष्ण-पक्षे तिथौ त्रयोदश्यां रविवासरे इदं पुस्तकं लिखितम् राधेकृष्ण-ब्रह्मचारी अयोध्यावासी लिखितं मंगलं भूयात् ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पाराशरी होरा लिख्यते ।

अथ मेषादीनां स्वभाव उच्यते ।

मन्दसौम्यसिताः पापाः शुभौ गुरुदिवाकरौ ।
न शुभं योगमात्रेण प्रभवेच्छनि-जीवयोः ॥
परतन्त्रेण जीवस्य पापकर्माणि निश्चितम् ।
कविः साक्षान्निहन्ता स्यान्मारकत्वेऽपि लक्षितः ॥ २ ॥

2B, इति लग्नशुभाशुभफलम्; 3A, इति द्वादशनामानि; 5B, अथ द्वादशभावफलम्; 9A, इति पराशरविरचिते केरलशास्त्रे द्वादशभावविचारः; अथ दशानिर्णयः क्रियते; 9B, अथ ग्रहेभ्यो द्रष्टव्यफलानि; 10B, अथ ग्रहदानानि; 11A, इति ग्रहदानानि; 11B, अथ सामान्ययोगा उच्यन्ते; 12A, अथायुर्दायः; 12B, अथ भुक्तिलक्षणमुच्यते ।

Then comes the last colophon.

7140.

351. पराशरहोरा (उत्तरभागः) । *Parāśarahorā* *(Uttarabhāga).*

For the manuscript see L. 1515.

This is the second half of the work, consisting of 20 adhyāyas. The 19th adhyāya gives the contents of

the whole work in two parts, and it appears that the first half has 80 chapters.

The Post-colophon Statement:

श्रीकृष्णार्पणमस्तु। इदं पुस्तकं मैत्रदेले इत्युपनामक गोविन्दात्मजनारायणेन लेखा संवत् १८३१ शके १७९६ ज्यनाम संवत्सरे दक्षिणायने शरदृतौ आश्विने मासे कृष्णे पक्षे त्रयोदश्यां तिथौ भृगुवासरे प्रातःकाले श्रीगङ्गाकाशीविश्वेश्वर-सन्निधौ समाप्तः।

को देवो यो मनःसाक्षी मनो मे दृश्यते मया।
तर्हि देवत्वमेवासीः एको देव इति श्रुतेः॥ etc.

7141.

10650. पञ्चपक्षिशकुनम्। *Pañcapakṣiśakuna.*

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali. Date, Śaka 1672. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon:

इति श्रीमहादेवविरचितं पञ्चपक्षिशकुनं समाप्तम्

Post-colophon:

शकाब्दाः १६७२ ॥

ॐ नमः पद्मासने ऐं क्लीँ शब्दरूपिणि वद वद वाग्वादिनि स्वाहा। अस्य मन्त्रस्य २४००० चतुर्विंशतिसहस्रमानेन पुरश्चरणं॥

प्रणम्य श्रीमहादेवं सर्वशास्त्रविशारदम्।
भविष्यदर्थबोधाय पप्रच्छुर्मुनयो मुदा॥
तेषां वचनमाकर्ण्य निजगाद महेश्वरः।
त्रिकालज्ञानबोधार्थं पञ्चपक्षी प्रदृश्यते॥

A well-known treatise on divination by means of five letters (considered as birds) put in a diagram.

आगतं पृच्छकं दृष्ट्वा दैवज्ञः सावधानतः ।
यद्यत् करोति कर्माणि तस्मात् सर्वं विचारयेत् ॥
अक्षरं पक्षिभूतञ्च दिग्देवता + + नि च ।
कालं वर्णं बलं मिश्रं धातुलिङ्गादिकं क्रमात् ॥
प्रश्नादिजातिवर्णञ्च देहसङ्कल्पनादिभिः ।
चिन्तितान्यपि सर्वाणि वक्ष्यन्ते वर्णकैः क्रमात् ॥

The diagram is to be found on the reverse of the last leaf.

End :

तावद् गर्जन्ति शास्त्राणि शकुनानामनेकशः ।
यावन्न श्रूयते पक्षिशकुनं शङ्करोदितम् ॥

7142.

10799. **पञ्चपक्षिशकुनम् ।** *Pañcapakṣiśakuna.*

Substance, country-made paper. 15 × 2½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 72. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured and old. Complete.

A work on divination.

Colophon :

इति वराहमिहिराचार्यकृतौ प्रश्नविषये शिवमुनिसंवादे पञ्चपक्षी समाप्तः ।

Beginning :

नमः श्रीसूर्याय ।
अभिगम्य महादेवं सर्वशास्त्रविशारदम् ।
भविष्यदर्थबोधाय पप्रच्छुर्मुनयो मुदा ॥

तेषां वचनमाकर्ण्य निजगाद महेश्वरः ।
त्रिकालज्ञानबोधार्थं पञ्चपक्षी प्रदृश्यते ॥
अनेन शास्त्रसारेण लोके कालत्रयं प्रति ।
बलाबलानि दृश्यन्ते सर्वशास्त्रेषु निश्चितम् ॥
प्रश्नशास्त्रात् समुद्धृत्य लोकानां हितकाम्यया ।
फलाफलानि सर्वाणि प्रवक्ष्यामि समासतः ॥
आगतं प्रच्छकं दृष्ट्वा दैवज्ञः सावधानतः ।
यद् यत्करोति कर्माणि तत्तत्सर्वं विचारयेत् ॥
अक्षरं पक्षरूपं च दिग्दैवतदिनानि च ।
कालं वर्णं बलं मैत्रं धातुलिङ्गादिकं क्रमात् ॥
आरूढात् प्रश्नलग्ने तु प्रश्नाक्षरतोऽपि वा ।
प्रच्छकस्य वचः श्रुत्वा ग्राह्यो वर्णः स्वरस्तथा ॥
स्वरेण कल्पयेद्वारं वारात् पक्षी प्रजायते ।
पक्षिणो जायते वाक्यं वाक्याच्च फलसम्भवः ॥

The five birds are the five vowels (अ, इ, उ, ए, ओ)—a fact which indicates Greek origin of the work.

अकारादि ओकारान्ताः स्वराः पञ्च प्रकीर्त्तिताः ।
भक्षयर्थं कल्पयेद्रूपं स्वरास्ते पक्षिरूपिणः ॥
शकुनाश्चौर्ययात्रायां द्यूते युद्धे जयाजयौ ।
ज्ञातव्या चेष्टया चैते खगानां गतिसत्तमैः ॥
उन्नगाक्षरकांस्त्यक्त्वा ककारादींश्च विन्यसेत् ।
यस्य नामाक्षरस्यादौ स्वरमारूढमुच्यते ॥
अकारादिषु वर्णानां पञ्चानां च विचारयेत् ।
नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा च तिथयः क्रमात् ॥
अकारे मेषसिंहालि इकन्यायुग्मकर्किणो ।
उकारे धनुमीनौ च एकारे च तुलावृषौ ॥
ओकारे मृगकुम्भौ च एवं राशि स्वरे स्मृताः ।

7143.

4612. **पञ्चपक्षिशकुनम् ।** *Pañcapakṣiśakuna.*

With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. 14½ × 5¼ inches. Folia, 6. In Tripātha form. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, discoloured and worn-out. Incomplete at the end.

Well-known and printed.

7144.

2799. **पञ्चपक्षिशकुनम् ।** *Pañcapakṣiśakuna.*

Substance, country-made paper. 19 × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 90. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

This is a work on prognostication by means of a skilful combination of five vowels which represent five different birds. The number of vowels indicates the Greek origin of the augury.

Beginning :

प्रणम्य श्रीमहादेवं सर्वशास्त्रविशारदम् ।
भविष्यदर्थबोधाय पप्रच्छुर्मुनयो मुदा ॥
तेषां वचनमाकर्ण्य निजगाद महेश्वरः ।
त्रिकालज्ञानबोधार्थं पञ्चपक्षी प्रदर्श्यते ॥
अनेन शास्त्रसारेण लोककालत्रयं प्रति ।
बलाबलानि दृश्यन्ते सर्वकार्येषु निश्चितम् ॥
... ...

The five vowels represent the five birds.

स्वरेण कल्पयेद्वारं वारात् पक्षी प्रजायते ।
पक्षिणो जायते वाक्यं वाक्याच्च फलसम्भवः ॥

अकारादयोकारान्ता स्वराः पञ्च प्रकीर्त्तिताः ।
तदर्थं कल्पयेद्रूपं स्वरास्ते पक्षिरूपिणः ॥
अकारः श्येन आख्यातः इकारः पिङ्गलस्तथा ।
उकारो वायसश्चैव एकारस्ताम्रशेखरः ॥
ओकारो नीलकण्ठश्च स्वरास्ते पक्षिसंज्ञकाः ॥

It ends :

इत्युक्तं पञ्चपक्षिणां लाभालाभं जयाजयम् ।
येन विज्ञानमात्रेण त्रिकालज्ञो भवेद्रूपम् ॥
तावद्गर्ज्जन्ति शास्त्राणि वादीशानामनेकशः ।
यावन्न श्रूयते पक्षिशकुनं शङ्करोदितम् ॥

Colophon :

इति महादेवविरचितं पञ्चपक्षिशकुनं समाप्तम् ॥

For the MS. see L. 4239 and for the work, IO. Catal. No. 3124.

7145.

4377. **पञ्चपक्षिशकुनम् ।** *Pañcapakṣiśakuna.*
With a commentary by Vāmadeva.

Printed in *pothi* form in Bengali character on yellow paper in B.S. 1251 in the Samācāra Candrikā Press of Calcutta by orders of Bhairava Candra Cakravartī.

7146.

621. **पञ्चस्वरः वृत्तिसहितः ।** *Pañcasvara.*

For the MS. see L. 1478.

On divination by Prajāpatidāsa with the five vowels. With the glosses of Appaya Dīkṣita.

Begins thus :

अरिष्टविचारणां पताकीचक्रे—
ऊर्द्धरेखात्रयं लेख्यं तिर्यग्रेखात्रयं तथा ।
वेधास्तिर्यक्क्रमाद्देया द्वाभ्यां द्वाभ्यां परस्परम् ॥ १ ॥
षड्रेखास्तु [स]मालेख्या पताकीवेधनिर्णये ।
etc. etc. etc.

Ends thus :

ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहाणां सुविचारकाः ।
पञ्चस्वरादितो यद्वै संग्राहनिधनं कृतम् ॥
इति श्रीप्रजापतिकृते अप्पयदीक्षितकृतविवृतिसहितपञ्चस्वराख्यो नाम ग्रन्थः समाप्तः ।

Printed and published in Benares.

7147.

7863. **पञ्चस्वराग्रन्थः ।** *Pañcasvarāgrantha.*
By Parama Sukhopādhyāya.

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The leaves are marked, on the left-hand upper margin, with the letters प० स्व०.

It relates to horoscopy. The five svaras or vowels are अ, इ, उ, ए, ओ as in *varṇasvara* cakra or *samvatsara* cakra, shewn in the last leaf. The fact points to the foreign origin of the work.

Beginning :

श्रीगणेशं नमस्कृत्य सिद्धिबुद्धिप्रदायकम् ।
पंचाग्रराभिधानस्य क्रियते ग्रंथसंगतिं ॥(?)

परमादिसुखेनापि ग्रन्थं दृष्ट्वा सुविस्तरम् ।
असमंजसे समालोक्य क्रियते ग्रंथसंगतिम् ॥
श्रीगुरौ चरणौ नत्वा परमादसुखाभिधः ।
पंचस्वराभिधानस्य कृतं ग्रंथसंगति ॥ (?) ३ ॥
अपास्य स्वरां जीवं वाञ्छंति शुभाशुभम् ।
मरिष्यंति यदा दैवात् को भुंक्ते हि शुभाशुभम् ॥
बालस्य जन्ममात्रे तु जन्मारिष्टं विचारयेत् ।
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन आयुर्दायं विचिन्तयेत् ॥
ऊर्द्धरेखात्रयं लेख्यं तिर्यग्रेखात्रयं तथा ।
वेधे तिर्यक्क्रमाद्देयं द्वाभ्यां द्वाभ्यां परस्परम् ॥ etc. etc.

4A, इति सनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतेयं पंचस्वरायां बालपताको समाप्तः । प्रथमोऽध्यायः ।

6B, ०द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः

Post-colophon :

शुभम् । सं १९१७ मार्ग शुक्ल ति १ लिपिरियं विद्याधरस्य ।

7148.

5088. **पञ्चस्वरा ।** *Pañcasvarā.*

Substance, country-made paper. 16½ × 3 inches. Folia, 5 to 18 of which again the 6th, 7th, 8th, 13th and 15th are missing. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured. A mere fragment.

On divination by five letters.

Colophons :

5A, इति पञ्चस्वरानिर्णये त्रिसुरिच्छिनाम प्रथमोऽध्यायः; 9A, इति चतुर्थोऽध्यायः; 10B, पञ्चमोऽध्यायः; 12A, षष्ठोऽध्यायः; 18B, इति पञ्चस्वरानिर्णये मृत्युज्ञानो नाम सप्तमोऽध्यायः ।

There is one more leaf, marked one, containing the beginning of *Tājikasāra :*

ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीरामस्य पदारविन्दयुगलं नत्वा च वागीश्वरीं
हेरम्बं तपनादिकं ग्रहगणं रुद्रं यशोदासुतम् ।
वक्ष्ये ताजिकसारमल्पसुगमं रम्यं सुबोधप्रदं
नाना ताजिकतो विलोक्य रचितं दैवज्ञहर्षप्रदम् ॥

7149.

6354. **पञ्चस्वराटिप्पनम् ।** *Pañcasvarāṭippana.*
By Gauḍa Bhaṭṭācārya.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 170. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1927. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति गौडभट्टाचार्यकृतं पञ्चस्वराटिप्पनम् ।

Post-colophon :

माघस्य सितपक्षद्वादश्यां सोमवासरे लिखितं + + + +
सम्वत् १८२७ ।

After the date there are five lines. A treatise on divination by *five vowels.*

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । अथ पञ्चस्वराटिप्पनम् । मृत्युवर्षागमम् ।
गणयित्वेति ।

वयोराशिस्वरान् एकीकृत्य गणनां कृत्वा मृत्युवर्षं ज्ञेयम् ।

Aufrecht enters this as a commentary on *Pañcasvarā* by Prajāpatidāsa, described by Rājendralāla in L. 1478, which does not, however, begin गणयित्वा .... etc. etc.

7150.

1843. पद्मकोषः । *Padmakoṣa.*

For the manuscript and the work see L. 2447, and for the work, Bik. 323.

A brief treatise on the influence of the planets on human destiny. It is anonymous.

Post-colophon Statement :

श्लोकसंख्या १६० । श्रीसंवत् १८६३ माघकृष्ण ७ तिथौ शुक्र ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

गणेशं हरिं पद्मयोनिं च नत्वा
हरं भारतीं खेचरान् सूर्यपूर्वान् ।
विलोक्याखिलताजिकं पद्मकोषं
प्रवक्ष्ये फलवर्षलग्ने ग्रहाणाम् ॥ १ ॥
अतः प्रवक्ष्ये यवनादिसंमतं
तत्वादिकानां रविपूर्वकानाम् ।
सामान्यतो भावफलं खगानां
कौतूहलात् खेटविदां हिताय ॥ २ ॥
तत्रादौ रविभावफलम् ।
रविर्लग्नगो वातपित्तं करोति
कलत्रादिपीडां शिरो(?)रुग्शिरोगान् ।
विवादं जनानां भवेद्गुप्तचिन्ता
दशा नेष्टकारी भवेद्वायनेऽस्मिन् ॥ १ ॥
etc. etc. etc.

Ends thus :

स्थानभ्रंशो भवति यव (?) स्योदरस्यैव यस्य

सिंहीपुत्रो भयमथवा मर्त्यमृत्यु विधत्ते ।

धीर्मे व्यथन (?) मुदरे नेत्ररोगं नराणां

लक्ष्मीहानिं स्वजनकलहं कामिनीनां च पीडा ॥ १२ ॥

इति राहुभावफलं ॥ इति पद्मकोषे भावाध्यायः ॥

Printed and published in Benares.

7150A.

2909. पद्मकोषः । *Padmakoṣa.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 9. Lines, 7-9 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1902. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति पद्मकोषे वर्षभावफलानि ।

Post-colophon :

संवत् १९०२ मिती ज्येष्ठ शुक्ल १ गुरुवासरे लिखितं विष्णुमिश्रेण ।

See our No. 1843.

7151.

378. पृच्छाज्ञानम् । *Pṛcchājñāna.*

By Kṛṣṇa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 10¼ × 4½ inches. Folia, 23. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 352. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1900. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect. Complete.

Questions and answers on astrological subjects.

It begins thus :

ॐ श्रीभुवनेश्वर्यै नमः।

जितेन्द्रियं सत्यरतं सदा शुचिं
निर्मत्सरं स्वस्थमरोगवर्जितम्।
गुरुप्रियं ज्ञानगुणैरलङ्कृतं
दैवज्ञमायादविकारमानसः॥ १॥
करहाट १ कच्छ २ कौकणा ३ काश्मीर ४ विदेशतः समायातम्।
कुटिलचरित्रं धूर्त्तं दैवज्ञं न सुवन्दिततत्त्वज्ञा॥ २॥
निशीथमध्याह्नवियोगसन्ध्या-
मुत्सृज्य पृच्छेत् स्वगुरुं विवेका।
संग्रामरोगातुरदीप्तकार्ये
प्रसंचिन्ताः खलु दैववेला॥ ३॥
चतुष्पथस्थितिधुर्त्तेषु रिक्तहस्तो प्रकाशके।
ज्ञानं न तथ्यतामेति यदि प्रभुः स्वयं वदेत्॥ ४॥

Contents :

गर्भपृच्छा 3A. विवाहपृच्छा 5B. विवाहे शुभाशुभपृच्छा 5B. सम्भोग-पृच्छा 5B. आगमनपृच्छा 6B. युद्धपृच्छा 8A. जयपराजयपृच्छा 8A. सन्धिविग्रहपृच्छा 9A. चौर्यपृच्छा 9B. वेष्टितदुर्गपृच्छा 9B. परदुर्गप्राप्ति-पृच्छा 10A. अन्यदुर्गपृच्छा 10B. विवादपृच्छा 10B. सेवापृच्छा 11A. आश्रयपृच्छा 11A. नृपदर्शनपृच्छा 11B. गौरवपृच्छा 11B. पदलाभ-पृच्छा 11B. अधिकारप्राप्तिपृच्छा 12A. धातुवादपृच्छा 12B. चौर्यपृच्छा 12B. सौख्यपृच्छा 12B. भयपृच्छा 13A. अग्निभयपृच्छा 13A. अकाल-वृष्टिपृच्छा 13A. स्त्रीविग्रहपृच्छा 13A. इताविवाहिताभार्यापृच्छा 13B. बन्धनपृच्छा 13B. मृत्युयोगपृच्छा 13B. मृत्युभङ्गपृच्छा 14A. गतासिपृच्छा 14A. नष्टविस्मृतस्थापितवस्तुप्राप्तिपृच्छा 14A. चौरो भवति न वेति पृच्छा 14B. वस्तुग्रहणपृच्छा 14B. सुभिक्षपृच्छा 15B. वृष्टिपृच्छा 15B. कार्यपृच्छा 16B. नौकापृच्छा 16B. रोगपृच्छा 17B. स्वस्थरोगीपृच्छा 17B.

मृत्युपृच्छा 18A. दोषपृच्छा 18B. शल्यज्ञानपृच्छा 19A. निधिपृच्छा 19A. मृगयापृच्छा 20A. अथ लेखपत्रपृच्छा 20B. वार्त्तासत्यालीकापत्तिपृच्छा 21A. रिपुं हन्तुं गमिष्ये पृच्छा 21A. अभिचारपृच्छा 21A. काव्यपृच्छा 21B. स्वप्नपृच्छा 21B. भोजनपृच्छा 21B. भुक्तिपानपृच्छा 22A. वाटिका-पृच्छा 22B. अर्थपृच्छा 22B. दग्धभगपृच्छा 22B. आयुःपृच्छा 23A. नष्टजन्मपृच्छा 23A. तालुमुष्टिज्ञानपृच्छा 23A. फलकालनिर्णय 23B.

End :

लग्नेशो वीक्षिते कार्यं कार्येशो लग्नमीक्षते ।
कार्यसिद्धिर्भवेदिन्दु कार्यमेति तदा स्फुटम् ॥ १ ॥
लग्नेशो विक्षते कार्यं कार्येशो लग्नमीक्षते ।
तस्य कार्यस्य संसिद्धिरिन्दुलग्नं वदेति च ॥ २ ॥
कार्ये कार्येशमध्यांशास्तन्मिते वर्षमासकैः ।
दिनैर्दण्डो यथायोग्यं योयं कार्यस्य सिद्धये ॥ ३ ॥

Colophon :

इति कृष्णभट्टविरचिते प्रश्नाज्ञानं सम्पूर्णम् ।

The Post-colophon Statement :

संवत् १९०० मासानां मासोत्तमे मासे कार्त्तिकमासे शुक्लपक्षे चतुर्दश्यां रविवा ......

7152.

10083. प्रश्नकल्पद्रुमः । *Praśnakalpadruma.*

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 5 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

On divination by means of questions.

Beginning :

अथ प्रश्नकल्पद्रुमः प्रारभ्यते ।

पुण्यात्पुण्यो नाप्तपुण्यैर्दुरापः

सिद्धैः सिद्धिः शुद्धधीभिः सुसाध्यः ।

ज्योतिःशास्त्राम्भोधितो निःसृतोऽयं

दद्यात् सिद्धिं प्रश्नकल्पद्रुमो नः ॥ १ ॥

अथ तावत् प्रश्नकरणोचितरीतिर्निगद्यते ।

. प्रष्टा सति प्रष्टुमियादभीष्टं सति क्षमध्वनि निर्मलेऽह्नि ।

फलादिना शून्यशयो द्विजेशं कदापि वावश्यककार्यपाते ॥

अथ संज्ञाकल्पो निरुच्यते ॥

तत्रादौ वर्गाणां संज्ञादिकम् ।

शस्ताशस्ता वारगैरत्र वर्गास्तुल्या दिक्षु प्रष्टरास्यास्थवर्णात् ।

अष्टास्वैन्द्यास्तैर्दिशो वीर्यवन्तो वाच्यं विज्ञैर्नष्टमिष्टं फलम्वै ॥

15A, इति श्रीप्रश्नकल्पद्रुमे संज्ञाकल्पः प्रथमः । अथ बला-बलकल्पो निरुच्यते ।

7153.

10427. प्रश्नकल्पलता । *Praśnakalpalatā.*

From the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. 6½ × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 9–11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Colophon :

इति श्रीरुद्रयामले उमामहेश्वरसंवादे प्रश्नकल्पलता नाम्नां(?) समाप्तिमगात् ।

Post-colophon :

श्रीहनुमते नमः । श्रीरामो जयति । शुभं भूयात् सं १९४१ ।

On divination by questioning.

Beginning :

धनुर्मीनश्च मिथुनं च कन्यागर्भ इति स्मृता ।
अजकर्कतुला चैव मकरद्वारसंस्मृता ॥

7154.

8118. **प्रश्नचण्डेश्वरः** *or* **प्रश्नविद्या ।** *Praśnacaṇḍeśvara* or *Praśnavidyā.*

By Caṇḍeśvara.

Substance, country-made paper. 14¼ × 3 inches. Folia, 55. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2,700. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

A work on horoscopy and kindred subjects. There are altogether 24 chapter colophons; but they are not correctly numbered.

Beginning :

नमस्ते परमात्मैकरूपाय परमात्मने ।
स्वेच्छावभासिताशेषदेहाभिन्नाय शम्भवे ॥
चन्द्रालूमात्(?)क्तं पूर्वैः प्रश्नशास्त्रं समाकुलम् ।
दृष्ट्वा निराकुलं वक्ष्ये वोद्धा(?)वाप्यैः क्षितेः पतिः ॥
अधीतगालतोयः स्याज्ज्ञातकेतुक्तश्रमः ।
सोऽधिकारी भवेदत्र प्रश्नशास्त्रे निराकुलः ॥
राशिग्रहस्वरूपं यच्चिन्ताप्रकरणे पुनः ।
विस्तरात् कथितं सर्वं ग्रहमैत्री प्रकथ्यते ॥

4A, इति प्रश्नचण्डेश्वरे संज्ञाध्यायः प्रथमः; 5B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे लग्नविचारो नाम द्वितीयोऽध्यायः; 7B, इति प्रश्नचण्डेश्वरप्रश्नविद्यायां शुभाशुभोऽध्यायस्तृतीयः; 9B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे लाभालाभोऽध्यायश्चतुर्थः; 10B, °चाश्रयणीयग्रहस्थागमयोश्चिन्ताध्यायः पञ्चमः; 11B, °पदलाभः षष्ठाध्यायः;

15A, ०धातुवादचिन्ताध्यायोऽष्टमः; 20B, कन्यालाभपुत्रलाभाध्यायो नवमः; 27A, प्रश्नदशाध्यायो दशमः; 35B, इति चण्डेश्वरप्रश्नविद्यायां द्रेक्काणवशेन द्वादशभावफलाध्यायो द्वाविंशः; (no colophon between X and XII, excepting those of Cakra, such as Hayacakra, Rāhucakra and so on); 36B, इति प्रश्नचण्डेश्वरविद्यायां लाभालाभरहस्यफलचिन्ताध्यायस्त्रयोविंशः; 37A, इति प्रश्नचण्डेश्वरे प्रव्रज्यायोगाध्यायश्चतुर्विंशः; 37B, भोजनचिन्ताध्यायः; 39A, इति प्रश्नचण्डेश्वरे दिनवृत्तं नाम षड्विंशोऽध्यायः; 40B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे प्रश्नविद्यायां प्रवर्षणाध्यायः सप्तविंशः; 43B, इति प्रश्नचण्डेश्वरकालज्ञानाध्यायः; 44B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे नष्टजातकाध्यायस्त्रिंशत्तमः; 47B, चिन्तान्तकमुष्टिविबोधो नाम एकत्रिंशत् (विंशति) तमोऽध्यायः; 49B, ०चन्द्रावस्थाध्यायो द्वात्रिंशत्तमः; 50B, ०कालवेलानिरूपणाध्यायस्त्रयस्त्रिंशत्; 52B, ०इति प्रश्नचण्डेश्वरे शल्यनिधे विचारणाध्यायश्चतुस्त्रिंशत्; 54B, ०नामानुचक्राध्यायः पञ्चत्रिंशः; (last colophon) इति महाराजाधिराजश्रीचण्डेश्वराचार्यविरचितायां चण्डेश्वरप्रश्नविद्यायां द्रेक्काणस्वरूपनिरूपणाध्यायः(?) षड्विंशः—

It ends :

चन्द्रस्य विद्यागालतो विवेक्ता
तक्कोले (?) रत्नाकृतकर्मकर्त्ता ।
मन्त्रेण सर्वं गालतं ब्रवीति
चण्डेश्वरो मन्त्रकृतां वरिष्ठः ॥
भोगीन्द्रस्य महाप्रमाणपटुता मानस्य पञ्चग्रहः
शैलाय प्रतिवादितावनिवहां पुत्रावलेपग्रहः ।
विष्णोरेव सरस्वतीविलसितां किंवा बहु ब्रूमहे
चण्डेशे चरति क्षितौ कविबुधख्यातिग्रहाणां यदि ॥

Printed and published in Benares.

7155.

189. प्रश्नकौमुदी । *Praśnakaumudī.*

By Vibhākarācārya.

Folia, 10. $18\frac{1}{2} \times 3$ inches. Lines, 7 on a page. Character, Bengali.

The same manuscript is noticed in L. 488.

Begins thus :

शक्तया युक्तं प्रणम्यादौ शिवं सन्तोषतः सताम् ।
श्रीमान् विभाकराचार्यः करोति प्रश्नकौमुदीम् ॥
प्रश्ने चेन्मौलिनः सर्वे सन्तः सर्वगुणान्विताः ।
शिवशक्तिप्रभावेन प्रश्नं वक्तुं ममोद्यमः ॥
भौमशुक्रज्ञचन्द्रार्काः सौम्यशुक्रारजीवकाः ।
रविजार्कान्विकाः खेटा मेषादीनामधीश्वरा ॥

क्षेत्राधिपकथनं

रविः शुक्रः कुजो राहुः शनिश्चन्द्रो बुधो गुरुः ।
etc. etc. etc.

Contents :

क्षेत्राधिपकथनम् 1A. ककुभाधिपं 1A. जलचरादिकथनम् 1A. तिर्यक्-दृष्ट्यादिकथनम् 1A. स्वादुकथनम् 1A. द्विपदादिकथनम् 1A. इत्यधिप-कथनम् A. नृपादिकथनम् 2A. स्थूलादिकथनम् 2A. दिवारात्रिकथनम् 2A. वयःप्रमाणकथनम् 2B. केन्द्रादिकथनम् 2B. इति प्रश्नकौमुद्यां संज्ञाध्यायः 2B. ०वाचनिकः प्रश्नाध्यायः 3A. चिह्नकथनम् 4B. इति प्रश्नकौमुद्यां धातुमूलजीवचिन्तानाम तृतीयोऽध्यायः 5A. इति प्रश्नकौमुद्यां नष्ट-प्राप्त्यध्यायश्चतुर्थः 5B. ०शुभाशुभाध्यायः पञ्चमः 5B. ०प्रवासिनामागमनं नाम षष्ठोऽध्यायः 6A. द्रव्यमूल्यज्ञानं 7A. ०प्रकीर्णाध्यायः समाप्तः 7A. ०मृगया-कथनम् 7A. ०गमनागमनं अष्टमोऽध्यायः 7B. ०जयपराजयो नाम नवमो-ऽध्यायः 7B. ०शल्योद्धारो नाम दशमोऽध्यायः । ०नष्टकोष्ठुद्धारो नाम एका-दशोऽध्यायः । ०धनोद्धारो नाम द्वादशोऽध्यायः ।

Printed and published in Benares.

7156.

7282. **प्रश्नचूडामणिः (सारोद्धारः) ।** *Praśnacūḍāmaṇi (sāroddhāra).*

(With a commentary in Hindi.)

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 18. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1901. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

16B, इति प्रश्नचूडामणौ सारोधार संपूर्णम् ।

The rest of the manuscript contains notes in Hindi, mantras and other quotations, at the end of which we have the date, etc.

संवत् १९०१ वर्षे शाके १७६६ प्रवर्त्तमाने मासोत्तममासे मार्गशीर्षमासे शुक्लपक्षे तिथौ त्रयोदश्यां १३ रविवासरे ॥

लिपीकृतं ऋट (the name blurred over with ink).

स्वपठनार्थं ॥ ग्राम राजपुर बनेडानगरे ॥ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

ससेंदुख(?) पिता शत्रोर्भार्या पुत्रं नमाम्यहम् ।
सारात्सारं समुद्धृत्य प्रश्नचूडामणिं स्फुटम् ॥ १ ॥

The contents of the work :

अतीतानागतं चैव वर्त्तमानं शुभाशुभम् ।
लाभालाभं च रोगं च जयं चैव पराजयम् ॥ २ ॥
मनोमध्ये तु या चिन्ता मुष्टिसैन्यं चलाचलम् ।
लोष्टपातं पारिधौ च गर्भं च प्रसवस्त्रियः ॥ ३ ॥

छत्रभंगं राष्ट्रभंगं ग्रामं च दुर्गभंगकम् ।
परोचमंत्रभूपानां वर्षाकाले जलागमम् ॥ ४ ॥
तस्करं च सभाचौरं कामार्थं वंदिमोचकम् ।
सत्या शुभा च वार्त्ता हि राजकार्यस्य वा न वा ॥ ५ ॥
नृपा चैव क्षपा राज्यं अधिकारा स्थिरास्थिरम् ।
आगमानागमं चैव प्रचौरागमनं तथा ॥ ६ ॥
नृपपृच्छागमफलं पदप्राप्ते शुभाशुभम् ।
कार्ये विलम्बं शीघ्रं च ग्रामे चैव शुभाशुभम् ॥ ७ ॥
आदौ पुंवा स्त्रियः मृत्युः उद्वाहं पत्रलेखकम् ।
वंध्या सुतान्विता चैव कार्यार्थे प्रेषितागमम् ॥ ८ ॥
शुभाशुभं विवाहे च धान्योत्पत्तिश्च वा न वा ।
विमिश्रीमात्मजेनैव(?) सारासार समुद्भवम् ॥ ९ ॥
इति प्रश्नचूडामणौ सूचिकाप्रकर्णं ॥ १ ॥

2A, इति भूतभविष्यद्वर्त्तमानप्रकर्णं; 2B, अध्वन्यागमनप्रश्नप्रकर्णं; 5B, इति मुष्टिभेदप्रकर्णं; 7A, इति प्रश्नचूडामणौ(?)सारोपारधी प्रकर्णं and so on.

7157.

7071. (1) **प्रश्नज्ञानम् ।** *Praśnajñāna.*

By Jyotirbrahmārka.

(2) **प्रश्नशास्त्रम् ।** *Praśnaśāstra.*

By Bhaṭṭotpala, son of Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 7. Lines, 18 on a page. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

Two works on divination.

I

6A, इति श्रीज्योतिर्विद्याकविरचिते प्रश्नज्ञाने देवपिटदोषप्रकरणं षोडशं समाप्तं ।

See IO. Catal. No. 3011, which is a much better MS. than the present one which omits the first four introductory verses, omits the 15th chapter entirely (the last chapter in the IO. MS. being marked 17) and omits also the concluding verse. The omitted verses (to be found in the IO. Catal.) give the author's father's name as Mokṣeśvara and his family name as Bālambha.

Beginning :

रक्तः श्वेतः शुकपिच्छः पाटलो धूम्रपाण्डुरौ ।
चित्रोसितः सुवर्णाभः पिंगकर्बुरवभ्रवः(?) ॥ १ ॥
(मेषादीनां वर्णाः)

End :

रसाभिचन्द्रैर्ललितैर्मनोज्ञैः
वृत्तैर्विचित्रैर्गदितं मुनीनाम् ।
विलोक्य शास्त्राणि हिताय सिद्धिः
सर्वार्थकामाय शिष्याय दापयेत् ॥ (?)

(The last two lines from the IO. MS.)

विलोक्य शास्त्राणि हिताय दैव-
ज्ञानां मया धारयमेव शिष्यैः ॥

(The last but one verse in the IO. MS.)

II

इति श्रीवराहमिहिरात्मज(?) भट्टोत्पलविरचितं भट्टोत्पलीनामप्रश्नशास्त्रं संपूर्णं ।

Post-colophon :

पंडित सकलकोर्त्तिना लिपोकृतम् ॥

Beginning :

रविशशिकुजबुधगुरुस्रेत-
(शित in 7503) रविज(?)गणेशान् प्रणम्यादौ ।
वक्ष्येऽहं स्फुटतरं प्रश्नज्ञानं
(सम्यग्ज्ञानं in 7503) हिताय देवविदाम् ॥

The object and scope of the work :

आगमज्ञानविधानं धातुं मूलं च जीवचिंता च ।
स्वप्ने भोजनप्रश्नं गमागमं पराजयं विजयम् ॥ २ ॥
वर्षाराजविधानं सुखं दुःखं च जीवितं मरणम् ।
आधानं पुंस्त्रीणां जन्मविधानं जातकानाम् ॥ ३ ॥
उत्पलचूडामणिना भाषितं निरीक्ष्य सर्वशास्त्राणि ।
दिवसं मासं वर्षं ज्ञातव्यं सर्वं देवज्ञैः(ज्ञं) ॥

It consists of 76 verses. The concluding verse runs :

भट्टोत्पलेन शिष्यानुकम्पया विलोक्य सर्वशास्त्राणि ।
आर्यासप्तत्यावेदं प्रश्नज्ञानं समासतो रचितम् ॥

7158.

5172. **प्रश्नप्रकाशिनी ।** *Praśnaprakāśinī.*

By Lauhityaravasena.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 10–22. Lines, 9 on a page. Character, Bengali of the early 19th century. Appearance, discoloured. A fragment.

On divination by questions.

Colophons :

1B, इति लोहित्यरवसेनविञ्चतायां प्रश्नप्रकाशिन्यां परगेमो नाम षष्ठोऽध्यायः; 13B, ०सन्धिविग्रहजयपराजयदुर्गभङ्ग-दुर्गचिन्ताज्ञानं सप्तमोऽध्यायः; 17B, ०हृतनष्टलाभालाभोऽष्टमो-ऽध्यायः; 20A, विमिश्रकाध्यायो नाम; 22B, ०रोगज्ञानं नाम द्वादशोऽध्यायः ।

7159.

7503. **प्रश्नज्ञानम् ।** *Praśnajñāna.*

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Jaina Nāgara of the 17th century. Appearance, old and faded. Complete.

See our No. 7071 II, with which the present manuscript differs in readings and in the number of ślokas.

Beginning :

ॐ नमः श्रीवागवादिन्यै ॥

रविशशिकुजबुधगुरुसित(?) रविजगणेशान् ।

प्रणम्य भक्त्याहं वक्ष्येहं स्पष्टतरां सम्यग्ज्ञानं हिताय दैवविदाम् ॥१॥

दशभेदं ग्रहगुणितं जातकमवलोक्य निरवशेषमपि ।

यः कथयति शुभमशुभं तस्य न मिथ्या भवेद्वाणी ॥

रम्यतले भूभागे संपूज्य ग्रहगणं सनक्षत्रम् ।

पश्चात् प्रश्नविधानं कुर्यात् हि नाप्नुयात् सिद्धिम् ॥

प्रष्टा मुनिकनकयुतैः फलकुसुमैः राशिचक्रमभ्यर्च्य ।

पृच्छेद्यथाभिलिखितं भक्त्या विनयान्वितः प्रश्नम् ॥

उदयनिमित्तैर्वर्णैः प्रश्नोद्भूतैः व्यवस्थितैः ।

शकुनैर्वक्तव्यं शुभमशुभं पृष्टकालजातं तत् ॥

End :

भट्टोत्पलेन शिष्यानुकम्पयावलोक्य शास्त्राणि ।

आर्यासप्ततिसेकं(?) प्रश्नज्ञानं समासतो रचितम् ॥

Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितं प्रश्नज्ञानं समाप्तम् ॥

After the colophon, there are a few faded lines.

Printed and published in the Chowkhamba Sans. Series, Benares.

7160.

6427. **प्रश्नप्रदीपः ।** *Praśnapradīpa.*
By Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Begins thus :

तिमिराम्बुनिधौ मग्नं करैरुद्धृत्य यो जगत् ।

प्रीणायन्त्यातुरं प्रीत्या तस्मै सर्वात्मने नमः ॥ १ ॥

मिहिरेऽस्तमुपायाते तमसान्धे धरातले ।

प्रश्नगेहे प्रदीपोऽयं काशीनाथ + + + ॥ २ ॥

उच्चनीचादिकं भावं शत्रुमित्रग्रहादिकम् ॥

विचार्य संपातकं च प्रश्ने ब्रूहि विचक्षणः ॥ ३ ॥

Contents :

सुतप्रश्नः । चिप्रश्नसप्तभवनविचारः । स्त्रीजातकं । रोगप्रश्नः । जीवनमरणप्रश्नः । परस्त्रीगमनप्रश्नः । अगमागमप्रश्नः । वृत्त-रोपणचिन्ताप्रश्नः । नौकाप्रश्नः । स्त्रीलाभप्रश्नः । नष्टद्रव्यप्रश्नः । लाभप्रश्नः । राज्यप्राप्तिप्रश्नः । जयपराजयप्रश्नः । भोजनचिन्ता ।

See H.P.R., Vol. II, No. 133.

16B, इति श्रीकाशीनाथकृतौ प्रश्नप्रदीपे भोजनप्रश्नः समाप्तः।

Here ends the MS. of H.P.R. The present manuscript has five lines more, ending with the colophon:

इति श्रीकाशीनाथकृतौ प्रश्नप्रदीपे जन्मपत्रिकाज्ञानं १६।
सम्पूर्णं। समाप्त। शुभमस्तु॥

1. A **Catalogue of Palm-Leaf and Selected Paper** Manuscripts belonging to the Durbar Library, Nepal, Vol. 1. By H. P. Shāstri. With a Historical Introduction by C. Bendall, 1905. (Issued as an extra No. to the Notices of Sans. MSS.) Rs. 3-0-0
   Vol. 2. By H. P. Shāstri, 1915 .. .. Rs. 3-0-0
2. **Descriptive Catalogue of Sanskrit MSS. in the** Library of the Asiatic Society of Bengal. Part 1. Grammar. By R. L. Mitra, 1877.
   X, 172, 58. Boards .. .. .. Rs. 4-0-0
3. The **Sanskrit Buddhist Literature of Nepal.** By R. L. Mitra, 1882 .. .. .. Rs. 5-0-0
4. **Report on the Search of Sanskrit Manuscripts.** By H. P. Shāstri. fol. ..
   Report for 1895 to 1900, 1901 .. .. Rs. 0-8-0
   Report for 1901/2 to 1905/6, 1905 .. .. Rs. 0-8-0
   Report for 1906/7 to 1910/11, 1911 .. .. Rs. 0-8-0
5. **Notices of Sanskrit Manuscripts. By R. L. Mitra** and H. P. Shāstri.
   [First Series] Vols. I–XI, 1870–1895.
   [Second Series] Vols. I–IV, 1898–1911.
   Issued in 34 parts at varying prices.
6. An **Alphabetical List of Manuscripts noticed by** the late Rāja Rajendralala Mitra. By H. P. Shāstri, 1895. (Issued as Vol. XI of the Notices of Sans. MSS.) (Available only in complete sets of Notices of Sans. MSS.)
7. **Catalogue of Inscriptions and Copper-plates in** the collection of the Asiatic Society of Bengal. By Rakhal Das Banerjee, 1910.
   (Reprinted from J.P.A.S.B., VI, 9, 1910) .. Rs. 0-6-0
8. An **Alphabetical List of Jaina Manuscripts belong**-ing to Government in the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal. Compiled by Kunjavihari Nyāyabhūṣaṇa, 1908. J.P.A.S.B., IV, 8, 1908 .. Rs. 1-8-0
9. **Catalogue of Printed Books and Manuscripts in** Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal. Fasc. 1–4, 1904 .. Rs. 8-0-0
10. **Preliminary Report on the Operation in Search of** MSS. of Bardic Chronicles. By H. P. Shāstri. fol., pp. 52, 1913 .. .. Rs. 1-8-0
11. **Bardic and Historical Survey of Rajputana.** A Descriptive Catalogue of Bardic and Historical Manuscripts. By L. P. Tessitori.
    Sec. I. Prose Chronicles, pt. 1 (Jodhpur State), 1917 Rs. 1-4-0
    Do. do. pt. 2 (Bikaner State), 1918 Rs. 1-4-0
    Sec. II. Bardic Poetry, pt. 1 (Bikaner State), 1918 Rs. 1-4-0
12. A **List of Kharoṣṭhī Inscriptions.** By N. G. Majumdar .. .. Rs. 1-2-0

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE SANSKRIT MANUSCRIPTS IN THE COLLECTIONS OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY

MM. HARAPRASĀDA SHĀSTRĪ,
M.A., D.Litt., F.A.S.B.

Volume I.	Buddhist Manuscripts ..	.. Rs. 3-0-0
Volume II.	Veda	.. Rs. 17-8-0
Volume III.	Smṛti	.. Rs. 15-0-0
Volume IV.	History and Geography ..	.. Rs. 2-8-0
Volume V.	Purāṇa	.. Rs. 15-0-0
Volume VI.	Vyākaraṇa	.. Rs. 12-8-0
Volume VII.	Kāvya	.. Rs. 10-0-0
Volume VIII.	Tantra (in two parts) ..	.. Rs. 16-4-0
Volume IX.	Vernacular Manuscripts ..	.. Rs. 10-0-0
Volume X.	Astronomy, Part I ..	.. Rs. 5-0-0

THE MSS. OF THE FOLLOWING VOLUMES HAVE BEEN PREPARED AND WILL BE PRINTED AS PREVIOUS VOLUMES ARE ISSUED.

Volume X. Astronomy, Part II.

Volume XI. Philosophy.

Volume XII. Jaina.

Volume XIII. Vaidyaka.

Volume XIV. Miscellaneous.

Volume XV. Addendum, Supplement.

A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE COLLECTIONS OF

THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

VOLUME X, PART II
ASTRONOMY MANUSCRIPTS

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ŚĀSTRĪ,
C.I.E., M.A., D.LITT., F.A.S.B.

REVISED AND EDITED BY

PRABODH CHANDRA SEN GUPTA, M.A.

ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

CALCUTTA

1948

Price Rs.5.

NOTICES OF SANSKRIT MANUSCRIPTS PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

First Series. Vols. I–IX, by R. L. MITRA, and Vols. X–XI, by MM. H. P. ŚĀSTRĪ. 1870–1895.

[Vol. I]	(No. 1) (1871),	pp. 10+108 = 118	Price	Rs. 2/8/-
„	(No. 2) (1870),	„ 4+96 = 100	„	1/4/-
„	(No. 3) (1871),	„ 16+134 = 150	„	2/8/-
Vol. II,	Pt. 1 (No. 4) (1872),	pp. 4+96 = 100	„	1/4/-
„	Pt. 2 (No. 5) (1872),	„ 4+96 = 100	„	1/4/-
„	Pt. 3 (No. 6) (1873),	„ 4+96 = 100	„	1/4/-
„	Pt. 4 (No. 7) (1874),	„ 4+12+114 = 130 and 4 plates	„	2/8/-
Vol. III,	Pt. 1 (No. 8) (1874),	„ 4+96 = 100 and 1 plate	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 9) (1875),	„ 2+80+32 = 114 and 2 plates	„	2/8/-
„	Pt. 3 (No. 10) (1876),	„ 4+96 = 100	„	1/4/-
„	Pt. 4 (No. 11) (1876),	„ 94+2+12 = 108 and 10 plates	„	3/12/-
Vol. IV,	Pt. 1 (No. 12) (1877),	„ 96+8 = 104	„	1/4/-
„	Pt. 2 (No. 13) (1878),	„ 224+16 = 240	„	3/12/-
Vol. V,	Pt. 1 (No. 14) (1879),	„ 152+8 = 160	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 15) (1880),	„ 318+16+32 = 366 and 5 plates	„	6/4/-
Vol. VI,	Pt. 1 (No. 16) (1881),	„ 6+152 = 158 and 1 plate	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 17) (1882),	„ 164+14+12 = 190	„	2/8/-
Vol. VII,	Pt. 1 (No. 18) (1883),	„ 8+154 = 162	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 19) (1884),	„ 168+16 = 184	„	2/8/-
Vol. VIII,	Pt. 1 (No. 20) (1885),	„ 8+160 = 168	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 21) (1886),	„ 176+18 = 194	„	2/8/-
Vol. IX,	Pt. 1 (No. 22) (1887),	„ 10+160 = 170	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 23) (1888),	„ 16+14+28+156 = 214	„	3/12/-
Vol. X,	Pt. 1 (No. 24) (1890),	„ 6+120 = 126	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 25) (1892),	„ 8+16+248 = 272	„	3/12/-
Vol. XI	(No. 26) (1895),	„ 20+72+24+138+6 = 260	„	3/12/-

Second Series. Vols. I–IV, by MM. H. P. ŚĀSTRĪ. 1898–1911.

Vol. I,	Pt. 1 (No. 27) (1898),	pp. 160	Price	Rs. 2/8/-
„	Pt. 2 (No. 28) (1898),	„ 160	„	2/8/-
„	Pt. 3 (No. 29) (1900),	„ 40+112 = 152	„	2/8/-
Vol. II,	Pt. 1 (No. 30) (1898),	„ 160	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 31) (1904),	„ 22+78 = 100	„	1/4/-
Vol. III,	Pt. 1 (No. 32) (1904),	„ 160	„	2/8/-
„	Pt. 2 (No. 33) (1907),	„ 26+14+94 = 134	„	2/8/-
Vol. IV	(No. 34) (1911),	„ 36+12+264 = 312	„	5/-

7161.

1876. प्रश्नभैरवः । *Praśnabhairava.*

Anonymous.

Folia, 14. 8×4 inches. Lines, 7 on a page.

Prognostication by means of questions.

For the MS. and the work see L. 4179.

Beginning :

अथ प्रश्नभैरवप्रारम्भः ।

प्रोतांशुलग्नेश्वरवित्तनाथाः परस्परं संयुतवीक्षिताश्च ।
धनत्रिकोणोदयगा यदा स्युस्तदार्थलाभं प्रवदेन्नराणाम् ॥ १ ॥
लग्नलाभपती लग्ने लाभे [च] लग्नलाभपौ ।
लग्ने लाभाधिपो वापि लग्ने लग्नाधिपो भवेत् ॥ २ ॥
एकोऽपि हि यदा योगस्तदा लाभस्त्वनिश्चितम् ।
चन्द्रयोगे विशेषेण लाभस्वामिस्वरूपतः ॥ ३ ॥
लग्नलाभपयोर्दृष्टिलाभे लाभकरा मता ।
लाभः सर्वखगैर्दृष्टो लाभः पूर्णो भवेत्तदा ॥ ४ ॥
etc. etc. etc. etc. etc.

Contents :

लाभप्रश्नः । ऋणलाभप्रश्नः । कार्यं भविष्यतीति प्रश्नः । अक्षरमात्राप्रश्नः । मूकप्रश्नः । दृष्टिप्रश्नः । चिन्ताप्रश्नः । मुष्टिप्रश्नः । वस्तुनिर्णयः । अनागमप्रश्नः । आगमनप्रश्नः । वस्तुनष्टप्रश्नः । जातिप्रश्नः । नौकाप्रश्नः । आश्रयप्रश्नः । अधिकारप्रश्नः । पदनिर्वाहप्रश्नः । etc. etc.

There is a colophon in leaf 12B, प्रश्नग्रन्थः समाप्तः । Then there are certain general principles of questioning and obtaining the results of the question with a commentary.

Printed and published in Bombay. Vide Meherchand Laksmandas's Catalogue.

7162.

6437. प्रश्नमनोरमा । *Praśnamanoramā.*

By Garga.

With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. 9×6 inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 154. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The text takes up four leaves and the commentary takes the rest of the manuscript.

The text begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्यानन्दरूपं तमानन्दैकनिकेतनम् ।
गर्गो बुद्धिमतां प्रीत्यै प्रश्नविद्यामथाकरोत् ॥
वर्गवर्णप्रमाणञ्च सस्वरं ताडितं मिथः ।
पिण्डसंज्ञा भवेत्तस्य यथाभागैश्च कल्पयेत् ॥

It ends :

सितरक्तं तथा पीतकृष्णचित्रं हरीतकम् ।
शुष्कमार्द्रं तथा द्वाभ्यां भक्ष्यभक्ष्यमिदं क्रमात् ॥

Colophon :

इति गर्गोक्ता मनोरमा समाप्ता ।

The commentary begins in 5A :

नत्वा देवं ढुंढिराजं महेशं
देवेन्द्राद्यैः पूजितं पादयुग्मम् ॥
दैवज्ञानां सम्मुदेऽनल्पसारं
कुर्वे नूनं प्रश्नविद्यौघटीकाम् ॥

अथ सर्वविघ्नविनाशार्थं स्वेष्टदेवं नमस्करोति प्रणम्येति ।

Colophon :

इति प्रश्नमनोरमाटीका समाप्ता ।

Post-colophon :

काश्यां लिखितमानन्दधरेण ।

7163.

6329. **प्रश्नमाणिक्यमाला ।** *Praśnamāṇikyamālā.*

By Paramānanda Śarmā, son of Veṇīdatta.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30 + 128. Lines, 11-12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, new but worm-eaten. Incomplete at the end. Although there are two paginations, there is no gap between them.

The *maṅgalācaraṇa :*

श्रीमद्भ्रमद्भ्रमरराजिविराजमान-

गण्डस्थल-स्खलदमन्द-मद-प्रवाहः ।

प्रत्यूहनाशविषये भुवनैकवन्द्यः

पायादपारमहिमा गिरिजात्मजन्मा ॥ १ ॥

....

The author's preceptor and father :

यस्य प्रसादमधिगम्य भवन्ति मूढाः

सिद्धान्ततन्त्रकरणैककथाविरूढाः ।

तं श्रीमद्दाजनि सदाशिवनामधेयं

वन्दामहे निजगुरुं गणकाग्रगण्यम् ॥ ३ ॥

सम्प्राप्तसारस्वतवैभवस्य

सारस्वतब्राह्मणपुंगवस्य ।

सारस्वतार्थप्रतिलब्धिहेतोः

पितुः स्वकीयस्य पदं नमामि ॥ ४ ॥

The object of the work :

नत्वाचार्यांश्च गर्गप्रमुखमुनिगणांस्तत्प्रणीतार्थपूर्ण-
ग्रन्थान् बुद्धा समग्रान् निजगुरुकृपया प्रश्नचण्डेश्वरादीन् ।
वेणीदत्तात्मजन्मा ग्रथयति परमानन्दशर्मा प्रशस्तां
प्राचीनैरेव पद्यैर्गणकगणमुदे प्रश्नमाणिक्यमालाम् ॥ ५ ॥
आलोच्य निखिलान् प्रश्नग्रन्थान् जातकताजकान् ।
उभयोः संग्रहः सम्यक् क्रियते गुर्वनुज्ञया ॥ ६ ॥

After such long introduction the work really begins in 2A :

अथ पृच्छाविधिः
पुष्पैः फलैः कनकरत्नयुतैः सुभूमौ
नक्षत्रजातिसहितं ग्रहराशिचक्रम् ।
अभ्यर्च्य भक्तिभववन्धुरकन्धराग्रः
श्रद्धां विधाय निजचेतसि निर्विकल्पे ॥ etc. etc.

For *Praśnacaṇḍeśvara*—a work on divination by Caṇḍeśvara, mentioned by the author as one of his authorities—see H.P.R., Vol. III, p. 193.

1–3.

14A, इति श्रीसारस्वतज्ञातीयपाठकवंशावतंससमस्तविद्याविशारदमौनमन्त्रकृत्साम्बिकवेणीदत्तात्मजमौनमन्त्रविद्दैवज्ञपरमानन्दविरचितायां प्रश्नमाणिक्यमालायां संज्ञाप्रकरणं प्रथमम्; 18B, ०पृच्छकचिन्ताज्ञानप्रकरणं द्वितीयम्; 24A, ०सामान्यशुभाशुभपृच्छाप्रकरणं तृतीयम् ।

4.

1. 30B, दैवज्ञपरमानन्द० तनुभावपृच्छाप्रकरणं चतुर्थम्—इति श्रीसारस्वतज्ञातीय० तनुभावपृच्छाप्रकरणं चतुर्थम् ।

Second pagination.

5.

II. 4B, इत्यर्थभावपृच्छाप्रकरणे धनलाभाख्यं प्रश्नमाणिक्यं प्रथमम् ।

6.

III. 5B, इति श्रीसारस्वततृतीयस्थानपृच्छाप्रकरणं षष्ठम् ।

7.

IV. 6B, इति तूर्यभावपृच्छाप्रकरणे कृषिवाटिकाख्यं प्रश्नमाणिक्यं द्वितीयम्; 7A, ०भूभाटकाख्यप्रश्नमाणिक्यं तृतीयम्; 13B, ०कूपोदकाज्ञात-कूपखातो(त)दगार्गल(?)-ज्ञानाख्यं प्रश्नमाणिक्यं चतुर्थम्; 19B, ०निधिज्ञानाख्यं प्रश्नमाणिक्यं पञ्चमम्; 21A, ०शल्यज्ञानाख्यं प्रश्नमाणिक्यं षष्ठम्; 24B, भोजनज्ञानाख्यं प्रश्नमाणिक्यं सप्तमम्—इति सारस्वत० चतुर्थस्थानपृच्छाप्रकरणं सप्तमम् ॥

8.

V. 36A, इति पञ्चमभावपृच्छाप्रकरणे सन्ततिलाभाख्यं प्रश्नमाणिक्यं प्रथमम् ।

9.

VI. 37A, इति षष्ठस्थानपृच्छाप्रकरणे नित्याख्यं प्रश्नमाणिक्यं द्वितीयं (the first not found); 39A, ०स्वामिभृत्यचतुष्पादाख्यं प्रश्नमाणिक्यं तृतीयम्; 45A, इति षष्ठस्थानपृच्छाप्रकरणे रोगिणां शुभाशुभज्ञानाख्यं प्रश्न-माणिक्यं चतुर्थम्; 48B, इति षष्ठस्थानपृच्छाप्रकरणे दैवदोषज्ञानाख्यं प्रश्न-माणिक्यं पञ्चमम्—इति श्रीसारस्वत० षष्ठस्थानपृच्छाप्रकरणं नवमम् ॥

10.

VII. 57B, इति सप्तमस्थानपृच्छाप्रकरणे विवाहाख्यप्रश्नमाणिक्यं प्रथमम्; 58B, ०क्रयविक्रयाख्यप्रश्नमाणिक्यं द्वितीयम्; 59A, ०भागनिर्वाहाख्यं प्रश्नमाणिक्यं तृतीयम्; 60B, ०धातुवादाख्यं प्रश्नमाणिक्यं पञ्चमम्; 74A, ०चौर्यादिज्ञानाख्यं प्रश्नमाणिक्यं षष्ठम्—इति श्रीसारस्वत० सप्तमस्थानपृच्छा-प्रकरणं दशमम् ।

11.

VIII. अथ अष्टमस्थानपृच्छाप्रकरणे जीवितज्ञानाख्यं प्रश्नमाणिक्यं दशमम्; 82A, इति अष्टमस्थानपृच्छाप्रकरणे बन्धमोक्षादिप्रश्नमाणिक्यं द्वितीयम्; 85B, ०नौकागमनाख्यं प्रश्नमाणिक्यं तृतीयम्।

12.

IX. 96B, इति नवमस्थानपृच्छाप्रकरणे गमनादिपुरप्रवेशान्तं प्रश्नमाणिक्यं द्वितीयम्; 100B, ०देशान्तरादागमनाख्यं प्रश्नमाणिक्यं तृतीयम्; 104B, ०राज्ञो दिग्विजयाख्यं प्रश्नमाणिक्यं चतुर्थम्; 106B, ०परचक्रागमाख्यं प्रश्नमाणिक्यं पञ्चमम्; 109A, ०स्थायिजयपराजयाख्यं प्रश्नमाणिक्यं षष्ठम्; 112B, ०सन्धिविग्रहाख्यं प्रश्नमाणिक्यमष्टमम्; 114B, ०युद्धज्ञानाख्यं प्रश्नमाणिक्यं नवमम्; 122B, ०दुर्गभङ्गाख्यं प्रश्नमाणिक्यमेकादशम्।

Besides *Caṇḍeśvara*, it quotes (84B) *Praśnapradīpa* of Pitāmbara and (89B) *Bhūpālavallabha*.

7164.

7832. **प्रश्नरत्नम्।** *Praśnaratna.*

By Nandarāma.

With the author's own commentary.

Substance, country-made paper. 10¾ × 5 inches. Folia, 4. Lines, 18 on a page. Character, modern Jaina Nāgara. Appearance, fresh. A fragment, up to the 33rd śloka.

On divination according to the method of Kevalācārya. Composed in 1768. See Bik. 234.

Beginning:

(Commentary):

तं नत्वा श्रीहरिं योऽदात् ज्ञानमादौ स्वयम्भवे।
स्वकृतप्रश्नरत्नस्य टिप्पणी क्रियते मया॥

निर्विघ्नपरिसमाप्तिकामो ग्रंथकृत् परदेवतास्मरणापूर्वकं मंगलमाचरति ॥

(Text):

यमक्षरं ब्रह्म वदंति विज्ञा सिद्धास्तुरीयं यमकर्तृसांख्याः ।
तं सत्यमानंदनिधिं स्मरामि श्रीनंदसूनुं श्रुतिभिर्विमृग्यम् ॥

The object of the work:

2. ज्योतिःशास्त्रे पंचशाखाप्रतानाः
सद्यस्तेषां यश्चमत्कारकारी ।
श्रीरुद्रोक्तः केरलिस्तंतु सम्यक्
जानातीशस्तत्प्रसादाज्जनोऽन्यः ॥

3. 2A, ज्ञात्वा किंचित्तत्र कुर्वे प्रबंधं
श्रीगोपालप्रेरणात्प्रश्नरत्नम् ।
स्वर्णावृत्तैर्भातु कंठे निधानात्
नित्यं श्रीगोपालविद्वत्स(सु)भासु ।

4. यद्यपि बहुप्रबंधाः सुस्फुटैः पंडितमन्यैः ।
रचितास्तेन हि रम्या अतो मयायं समासतः क्रियते ॥

7165.

4414. प्रश्नरत्नम् । *Praśnaratna.*

By Nandarāma.

With a commentary by the author himself.

Substance, country-made paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

This relates to divination by question.

Beginning :

(Commentary) :

ॐ गणेशाय नमः ॥

तं नत्वा श्रीहरिं योऽदाद् ज्ञानमादौ स्वयम्भुवे ।

स्वकृतप्रश्नरत्नस्य टिप्पनी क्रियते मया ॥

निर्विघ्नपरिसमाप्तिकामो ग्रन्थकृत्परदेवतास्मरणपूर्वकं मङ्गल-
माचरति ।

(Text) :

यमक्षरं ब्रह्म वदन्ति विज्ञाः
सिद्धान्तरीयं यमकर्तृसांख्याः ।
तं सत्यमानन्दनिधिं स्मरामि
श्रीनन्दसूनुं श्रुतिभिर्विमृग्यम् ॥ १ ॥

ज्योतिःशास्त्रे पञ्चशाखाप्रतानाः
सद्यस्तासां यश्चमत्कारकारी ।
श्रीरुद्रोक्तः केरलिस्तस्य सम्यक्
जानातीशस्तत्प्रसादाज्जनोऽन्यः ॥ २ ॥

ज्ञात्वा किञ्चित्तच्च कुर्वे प्रबन्धं
श्रीगोपालप्रेरणात् प्रश्नरत्नम् ।
स्वर्णावृत्तैर्भातु कण्ठे बुधानां
नित्यं भूमीपालविद्वत्सभासु ॥ ३ ॥

....
.... ॥ ४ ॥

श्रीमच्छिवेनोक्तमिदं रहस्यं
तत्त्वं परं ये श्रुतितत्वहीनाः ।
बौद्धादयो वा यवनादयो ये
तेभ्यो न दद्याद्यदि धर्मकामः ॥ ५ ॥

The author and the date of the composition of the work:

अथ ग्रन्थसमाप्तिमाह चतुर्भिः ॥

रचितोऽयं संक्षेपात् केरलि .... ज्ञता भ्रमाभ्यां ......

कुक्षतं तच्छोधनीयं ज्ञैः ॥ ५४ ॥

Commentary :

सन्दर्भः प्रबन्धः कुक्षतं कुत्सितं क्षतं शेषं स्पष्टम् ॥ ५४ ॥

आस्ते यद्वसुधाविभूषणमणौ श्रीमद्व्रजे सद्व्रजे

....

(?) श्रीमद्दीपचन्द्रमनयो यो नन्दरामाभिधः

तेषां संस्कृतवान् प्रबन्धममलं सत्प्रश्नरत्नाह्वयम् ॥ ५६ ॥

वसुधाया विभूषणं मणिस्तस्मिन् सतां .... यस्मिन् तस्मिन् श्रीमद्व्रजे यद्रम्यं काम्यवनं आस्ते तस्मिन् त्रय्या धृतानि मलानि यैः ते द्विजा वसन्ति तेषां मध्ये यो नन्दरामाभिधोऽस्ति स अमलां निर्दूषणां प्राञ्जलं वा सत् अन्येभः समीचीनं प्रश्नरत्नाह्वयं प्रबन्धं सम्यक्प्रकारे कृतवान्। कीदृशः श्रीकृष्णो नन्दसूनुराश्रयो यस्य स चासौ दीपचन्द्रस्य श्रीकृष्णाश्रयो दीपचन्द्रस्तस्य सूनुरौरसः। ५६ ॥

.... ॥ ५७ ॥

अथ समाप्तिफलं ग्रन्थसंख्यां चाह।

सिद्धाष्टचन्द्रवर्षेश्विद्युजः सितपक्षसप्तम्याम्।

पूर्त्तिमगमद्ग्रन्थोऽयं शून्याब्धिद्विप्रमैर्वृत्तैः ॥ ५८ ॥

अश्वियुजः आश्विनस्य शेषं स्पष्टम् ॥ ५८ ॥

The commentary ends :

ईषदीषदिह संरचितेयं

टिप्पणी पृथुभयेन मनोज्ञा।

दक्षदृग्बुधजनोऽत्र वृत्तिं

\+ + + वदतु सर्वजनानाम् ॥

अत्र भावप्रधानो निर्देशः इत्याख्यातपृथुभयेन।

Here the MS. breaks off. There are two stray leaves of a certain work on Jyotiṣa.

7166.

7253. **प्रश्नरत्नम् ।** *Praśnaratna.*

By Nandarāma.

With the author's own commentary.

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 5$ inches. Folia, 19, of which the first four are missing. Lines, 17, 18 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Defective in the beginning.

The work relates to divination by questions in accordance with the method of Kevala. It was composed in 1768.

The author and his date, etc.:

19B, आस्ते यद्वसुधाविभूषणमणौ श्रीमद्वले सद्व्रजे
रम्यं काम्यवनं त्रयीधुतमला यस्मिन् वसंति द्विजाः ।
श्रीकृष्णा + यदीयचंदतनयो यो नंदरामाभिधः
तेषां संस्कृतवाक् प्रबन्धममलं सत्प्रश्नरत्नाह्वयम् ॥
प्रोक्तं चंद्रोन्मीलनं शुक्ले वक्त्रे-
स्तच्चाशुद्धं विज्ञनिंद्यसमेतात् ।
वाच्यं तज्ज्ञै पक्षपातं विहायो-
त्पाता भविष्येस्मिन्न तेषां त्रयाभूत् ॥ (?)
सिद्धाष्टचंद्र [१८२४] वर्षेऽश्वियुजसितपक्षसप्तम्याम् ।
पूर्त्तिमगाद्ग्रंथोऽयं शून्याब्धिद्विप्रमैर्वृत्तैः ॥

The end of the commentary:

सप्तद्व्यष्टेंदुवर्षस्य [१८२७] भाद्रशुक्लाश्विवातिथौ ।
टिप्पनीयं मया क्लृप्ता संक्षिप्तार्थप्रकाशिनी ॥

Colophon :

इति श्रीमिश्रनंदरामेण विरचितं केरलिशास्त्रांतर्गतं सारं प्रश्न-रत्ननामेदं ग्रंथं समाप्तिमगमत् ।

इति स्वकृतप्रश्नरत्नस्य टिप्पणी संपूर्णा ।

7167.

7921. A. प्रश्नविद्या । *Praśnavidyā.*

Substance, country-made paper. 11 × 4¾ inches. Folia, 3. Lines, -9 on a page. Extent in ślokas, 63. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 923. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति प्रश्नविद्या भृगुसंहितायां भृगुशुक्रसंवादे प्रश्नाध्यायः ॥

न मुहूर्त्ते न सिद्धान्ते ताजके जातके न वा ।

संहिता मम वाक्येषु चादरेत् पार्थिवः शुभाः ॥

Post-colophon :

संवत् १९२३ मिति भाद शुक्ल द्वादशी शुक्रवासरः

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

मया शोभितवामाङ्के नत्वा मार्त्तण्डभैरवम् ।

महादेवः प्रश्नविद्यामालिखत् मुनिसम्मतम् ॥

स्वरेष्वे कमुखा अङ्काकादौ चिप्रभृतिक्रमात् ।

प्रश्नवर्णस्वरैक्यं हि तत्र राशिप्रकीर्त्तिता ॥

7921 includes another manuscript which is called here 7921A—सुधीरञ्जनी by Keśava—a work which is known as *Karaṇa* in Hindu astronomy.

Substance, country-made paper. 11×4¾ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Extent in ślokas, 81. Date, Saṃvat 1937, Māgha Śukla 13. Appearance, fresh.

Begins thus :

गिरीशं दिनेशं गणेशं जिनेशं
रमाकान्तनाथं वा गुरुं वैद्यनाथम् ।
प्रणम्यामिमा....स्मरीति ब्रुवेऽहं
सुधीरञ्जनीं केशवः संमुदे हि ॥ १ ॥
अशुद्धमत्र शोध्यन्तां विलोक्य हे द्विजोत्तमाः ।
विचार्यतामियं त्वसम्यगुक्तिरुत्तमा नवा ॥ २ ॥
न मेधीतिः शब्दे न च नयगणेऽलंकृतिगणाम्
तथागद्यपद्यसुकविजयदेवादिभणितौ ।
न कोशे नो काव्ये कृतमिह गुरोरेव कृपया
कृ[श्र]मध्वं भो विज्ञाय मचपचतता वैजनकवत् ॥ ३ ॥
etc. etc. etc.

Last Colophon :

संवत् १९३७ माघशुक्ल १३ । शुभमस्तु ।

7168.

9808. प्रश्नविद्या सटीका । *Praśnavidyā.*

(With a commentary.)

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1857. Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect. Complete.

A treatise on divination of question that is sought to know from an astrologer. The text and the commentary entitled लोकमनोरमा both are by Gargācārya.

Beginning of the text :

प्रणम्यानन्दरूपंच मानन्दैकनिकेतनम् ।
गर्गो बुद्धिमतां प्रीत्यै प्रश्नविद्यामथाकरोत् ॥
वर्गवर्णप्रमाणाच्च सस्वरं ताडितं मिथः ।
पिण्डसंज्ञा भवेत्तस्य यथा भागैस्तु कल्पना ॥
सिद्धसिद्धिक्रमाब्दाभ्यां लाभालाभौ तथैव च ।
विज्ञानमष्टभिर्भक्ते शेषतः परिकल्पयेत् ॥
गर्भे त्रिभिः क्रमा देया नरनारीनपुंसकाः ।
लोकज्ञानेऽपि वै तद्वत् कालज्ञानेऽपि वै तथा ॥
धातुर्म्मूलं तथा जीवं मूलं जीवच्च धातुकम् ।
कालक्रमगुणात् पिण्डात् विज्ञेयं ब्रह्मकोविदैः ॥ इत्यादि ।

End :

प्रश्नविद्या मया प्रोक्ता देया शिष्याय साधवे ।
उक्तश्चैव विशेषेण दुष्टाय न ददौ क्वचित् ॥
उक्तोऽप्यनुक्ते मूलाङ्के तद्वत् क्षिप तथा बुधैः ।
स्वानुभू सचत्वारिंशत् भक्ते जत् शेषं तत्क्रमेण ॥
कोष्ठस्थाने ज्ञातव्यः ।
वसुपञ्चवसुश्चन्द्र नभक्तस्वाष्टमी रवौः ।
संज्ञा हिं दु पतिस्थाने सरदचन्द्रद्युतिच्छबिः । १ ।
संवत् १८५७ मितिका

The commentary begins :

श्रीगणेशाय नमः । अथ पिण्डोत्पत्तिमाह ।

वर्गवर्णेति वर्ग अष्टौ कादिक्षान्तास्तदगणाः सप्तत्रिंशत् तेषां यत् प्रमाणं वर्णा मात्रा प्रमाणं सादिकाङ्क भूतस्वरयुक्तं। इत्यादि।

End :

ततः प्रश्नाक्षरविचारः ।

ईश्वरमध्ये मे पदक्षिणां अथ स्वरचतुष्टयं अष्टादशाक्षरपर्यन्तं प्रश्नाक्षनियमः ।

Colophon :

इति लोकमनोरमा समाप्तम् ।

7169.

2698. **प्रश्नविद्याविधानमार्गः ।** *Praśnavidyāvidhānamārga.*

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीकेरलीये कैवल्यरूपसांवसदाशिवकृता प्रश्नविद्याविधानमार्गं संपूर्णम् ।

Three lines more ending with इति कालचक्रम् and four diagrams.

It begins :

प्रणम्यानन्दरूपत्वं आनन्दैकनिकेतनम् ।
गार्गो बुद्धिमतां श्रेष्ठ प्रश्नविद्यामथाकरोत् ॥
वर्गवर्णप्रमाणं यत्स्वरं ताडितं मिथः ।
पिण्डसंज्ञा भवेत्तस्य यथाभागैस्तु कल्पना ॥
सिद्धसिद्धौ क्रमाद्वाभ्यां लाभालाभौ तथाक्रमात् ।
विज्ञानमष्टभिर्भक्ते शेषतः परिकल्पयेत् ॥
गर्भे त्रिभिः क्रमा ज्ञेया नरनारीनपुंसकम् ।
लोकज्ञानेऽपि वै तद्वत् कालज्ञानेऽपि वै तथा ॥

7170.

9472. **प्रश्नवैष्णवम् ।** *Praśnavaiṣṇava.*

By Nārāyaṇadāsa.

Substance, country-made paper. 9 × 5½ inches. Folia, 37. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 1,258. Character, Nāgara. Date, Samvat 1838. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Beginning :

स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ।

नारायणं परं पुरुषमादिदेवं
ज्योतिर्मयं शुभकरञ्च चराचरेशम् ।
शान्तं प्रणम्य शिरसा द्विजपुङ्गवानां
प्रश्नार्णवप्लवमहं प्रकरोमि शास्त्रम् ॥ १ ॥
श्रीब्रह्मदासतनयशातनयः सुविद्वान्
श्रीमान् गोसायिन्टपतिर्यदुनाथभक्तः
वाराहताजिकमुकुन्दमतं समीक्ष्य
नारायणः परमशास्त्रमिदं चकार ॥ २ ॥
प्रष्टा प्रणम्य हरिमिन्द्रककुम्मुखस्थो
ज्योतिर्विदं सकलशास्त्रकलाविदग्धम् ।
साह्वय सद्भुवि स्थितं फलपुष्परत्न-
हस्तः प्रसन्नवचनैः सहदेव पृच्छेत् ॥ ३ ॥
लग्ने चरेत हृतलाभकरणास्पदार्थ-
नाशो गदत्त्वयगमागमबन्धमोक्षाः ।
प्रष्टुर्भवन्ति परचक्रमुपैति शीघ्रं
कल्याणवृद्धिकलहोपशमास्त्र न स्युः ॥ ४ ॥

End :

महाकष्टेन संसिद्धं दिव्यज्ञानं जगद्धितम् ।
विष्णुना सत्कृतं शास्त्रं पठेद्‌यत्नेन पालयेत् ॥ ५६ ॥
कायस्थवंशाम्बुनिधेः पृथिव्यां
श्रीब्रह्मदासः शशलाञ्छनोऽभूत् ।
तारेव + + नयजा च ताभ्यां
नारायणाज्ञो हरिभक्तिरासीत् ॥ ५७ ॥

Colophon :

इति श्रीब्रह्मदासात्मजश्रीनारायणदाससिद्धविरचिते प्रश्नवैष्णवे पञ्चदशोऽध्यायः समाप्तः ।

लिखितमपि पुस्तकीयं राजधानीं प्रविश्य
कोष्ठद्वयं परित्यज्य मेषलग्नाल्लिखेत् क्रमात् ॥
यत्र कोष्ठे लग्नम्बा तत्र द्रव्यं विनिर्द्दिशेत् ।
यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥

संवत् १८२८ शाके १७०८ कार्त्तिक अमावास्यां ३० लिखितं सुखानन्देन स्वपठनार्थं । श्लोकसंख्या ७२० पत्र ३७ ।

It is an elementary treatise on astrology, accompanied by an index.

See L., Vol. II, p. 189.

Printed and published in Benares and Bombay.

7171.

55. **प्रश्नवैष्णवम् ।** *Praśnavaiṣṇava.*

By Nārāyaṇa Gosāiñ.

The MS. is noticed in L. 784.

The MS. is incomplete, and comes abruptly to an end when dealing with Koṭacakra. Divination by means of questions, by Nārāyaṇa, son of Brahmadāsa and Nayaja. He consults Vārāt, Tajika and Mukunda.

The same as MS. 9472 of this Society.

7172.

1281. **प्रश्नवैष्णवम् ।** *Praśnavaiṣṇava.*

By Nārāyaṇadāsa Siddha.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,150. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

For beginning and description see L. 784.

It ends :

जयति जयति विष्णोर्भक्तिधुर्यक्रियावान्
प्रशमितभवभीतिब्रह्मदासात्मजोऽयम् ।
निखिलकलुषहन्त्री मोक्षदात्री च यस्य
स्फुरति रुचिकरोक्तिः सिद्धनारायणस्य ॥
श्रीसिद्धनारायणदासग्रन्थं
ये वैद्यकं वाथ ज्योतिषं वा ।
विलोकयिष्यन्ति नृपाङ्गने ते
पूज्या भविष्यन्ति हरिर्जगाद ॥

हरिजीदत्त (हरजीवदत्त MS. 5546) माशीर्वादश्लोक-षट्कसिद्धयेऽस्तु ।

Colophon :

इति श्रीब्रह्मदासपुत्रश्रीनारायणदाससिद्धविरचिते वैष्णवशास्त्रे पञ्चदशोऽध्यायः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

Post-colophon :

पुस्तकमिदं श्रीकृष्णसुतस्य ।

On the blank page of the first leaf appears the following :—

पुस्तकमिदं द्विवेदीश्रीकृष्णसुतस्य यज्ञेश्वरभट्टसोमेश्वरेण मौल्ये गृहीतम् । वैष्णवप्रश्न ग्रन्थसंख्या (१०५४) सहस्रमेकं ५४

This is very interesting—53A :

ननु मनुष्यपरमेश्वरयोः संवादः कथमासीत् ॥
संप्राप्तमन्त्रगुरुभानुभट्टात्
जप्त्वा मुहुः सूर्यशशिग्रहेषु ।
कृत्वा द्विजान् भोज्य हरेः प्रसादात्
सिद्धोऽहमत्रैव मुकुन्ददर्शी ॥ ५४ ॥

समन्तो मयात्मनो वैद्यकशास्त्रे वैष्णवसंज्ञे सपुरश्चरण-
लिखितस्तत्र श्लोकः ॥

आयाति मन्त्रजपतो भगवान् सधामः
प्रत्यक्षवद् वदति कथतिदर्शनञ्च ।
स्वप्ने जपे स्थिरमनोऽस्ययसाधकानां
नेज्यात्रतार्चनतपश्रुतिनैष्ठिकानाम् ॥ ५५ ॥

मत्साकष्टेन संसिद्धं दिव्यं ज्ञानं जगद्धितम् ।
विष्णुना यत्कृतं शास्त्रं पठेद्यत्नेन पालयेत् ॥ ५६ ॥

कायस्थवंशाम्बुनिधेः पृथिव्यां
श्रीब्रह्मदासः शशलांछनोऽभूत् ।
तास्येव देवी नो चचार ताभ्यां
नारायणो ज्ञो हरिभक्त आसीत् ॥ ५७ ॥

हरजीशर्मा नारायणदासायाशीर्वादमिमं ददौ ॥

Of six आशीर्वाद ślokas two are quoted at the end.

Already published.

7173.

5546. प्रश्नवैष्णवम् । *Praśnavaiṣṇava.*

By Gosāiñ Nārāyaṇadāsa Siddha, son of Brahmadāsa.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 34. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 1,150. Character, Nāgara. Date, Samvat 1939. Appearance, old and soiled. Complete.

See our number 1281.

This is followed by Aṅgavidyā of Nārada in 15 verses of the Anuṣṭup metre.

It begins thus :

अङ्गविद्यां प्रवक्ष्यामि नारदेन स्वयं कृता ।
अङ्गस्पर्शनमात्रेण ज्ञातव्यञ्च शुभाशुभम् ॥
स्पर्शमानः शिरः प्रश्नेन्महालाभो भविष्यति ।
हिरण्यधनधान्यञ्च सद्यस्तस्य न संशयः ॥

Colophon :

इत्यङ्गविद्या नारदोक्ता ।

Post-colophon Statement :

संवत् १९२९
ज्यैष्ठमासे कृष्णपक्षे अष्टम्यां भौमवासरे ।
लिखितं पुस्तकं देवीदास स्वार्थं परार्थं वा ।
काश्यांमध्ये प्रह्लादघाटसमीपे ।

Blessings in six verses of Harajīva on the author :—

हरिजीशर्मा नारायणदास स्याशीर्वादमिमं ददौ
श्रीब्रह्मदासतनयजाततनयेन येन
गोविन्दपादसरसीरुहषट्पदेन ।
प्रश्नार्णवप्लवमिदं रचितं हि शास्त्रं
नारायणोऽस्तु भुवने सुखभाक् स एव ॥
एके काव्यविलासमात्रनिपुणाः शास्त्रानभिज्ञाः परे
विद्वांसो न कवित्वमात्ररचनां कर्त्तुं परे जानते ।
\+ \+ \+ सद्विद्याभक्ताश्रयः
कायस्थः कविभक्तपण्डितपतिर्जीयाच्च नारायणः ॥
हृत्पङ्कजे यस्य सदैव विष्णुः
वाग्देवता यद्वदने विभाति ।
गोविन्द + नयनेन सिद्धो(?)
नारायणः सोऽस्तु श्रिया समेतः ॥

श्रीमद्गुसाइन्नृपतेः + सदैव
लक्ष्मीर्विनोदयतु भक्तजनाग्रगण्य ।
येनाखिलागमविदां द्विजपुङ्गवानां
सानायशास्त्रममलं गदितं पृथिव्याम् ॥
जयति जयति विष्णोर्भक्तधूर्यः क्रियावान्
प्रशमितभवभीतिर्ब्रह्मदासात्मजोऽयम् ।
निखिलकलुषहन्त्री मोक्षदात्री च यस्य
स्फुरति रुचिकरोक्तिः सिद्धनारायणस्य ॥
श्रीसिद्धनारायणदासग्रन्थं ये वैद्यकं ज्योतिषिकं + + ।
विलोकयिष्यन्ति नृपाङ्गने ते पूज्या भविष्यन्ति हरिर्जगाद ॥
हरजीवदत्तमाशीर्वादषट्कमिदं सिद्धयेऽस्तु ।

The manuscript includes a commentary on the *Praśna-vaiṣṇava*—styled प्रश्नभावार्थदीपकः in 21 folia.

7174.

5546A. प्रश्नवैष्णवटीका । *Praśnavaiṣṇavaṭīkā.*

Substance, country-made paper. 10¼ × 4¼ inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

Beginning :

श्रीगणपतिं नत्वा ।

श्रीढुण्ढिस्तस्य जननी तत्तातस्तत्सखाऽस्यदृक्(?) ।
करोतु विघ्नसंहारं त्वरितं प्रश्नदीधितौ ॥
प्रश्नवैष्णवशास्त्रस्य गूढभावार्थदीपिका ।
उच्यते दीधितिर्व्यक्तो नवरत्ननिबन्धने ॥ इत्यादि । ।

7175.

6330. प्रश्नमार्गः । *Praśnamārga.*

By Murārisuta.

Substance, country-made paper. 14 × 5½ inches. Folia, 162. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 5,150. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Maṅgalācaraṇa :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
मध्याटव्यधिपं दुग्धसिन्धुकन्याधवं धिया ।
ध्यायामि साध्वहं बुद्धेः शुद्धौ वृद्धौ च सिद्धये ॥
गुरुभ्यश्च ग्रहेभ्यश्च मया बद्धोऽयमंजलिः ।
प्रसन्नमनसस्ते मे सत्यां कुर्वन्तु भारतीम् ॥
नमः श्रीमंगलश्रेणिनिवासाय महात्मने ।
सर्वं जानन्ति देवज्ञाः यदुक्तं(?) श्रुतिचक्षुषः ॥
चित्पुरीश्वरमानम्य शैलजावल्लभं मया ।
शिष्याय देशिकायांतं प्रश्नपद्योपलक्ष्यते ॥
... ...
... ...
... ...

The works recommended for a soothsayer :

3A, खल्वा तथार्थबहुला च वराहहोरा
तस्याः पुनः पटुधियामपि दुर्गमोऽर्थः ।
भट्टोत्पलादिरचिता विवृतीर्विलोक्य
स्पष्टं करोतु हृदि देवविदर्थमस्य ॥
होरां वराहमिहिरस्य विनिर्गतां ये
मालामिवादधति देवविदः स्वकण्ठे ।
कृष्णीयशास्त्रमपि भर्तृमतीव सूत्रं
तेषां सभासु भवति महतीव शोभा ॥

होरायास्तु दशाभ्यासं क्रियतां दैववित्तमः(?) ।
दैवज्ञो हि विशेषेण फलमादेष्टुमिच्छता ॥
दशाध्याय्यां विशेषेण श्रमो नैव कृतो यदि ।
दुष्करः फलनिर्देशस्तद्विदां त्वन्यथा वचः ॥
अदृष्ट्वा यो दशाध्यायीं फलमादेष्टुमिच्छति ।
इच्छत्येव समुद्रस्य तरणं स प्लवं विना ॥
इति जातकप्रश्नयोर्विषयमिदमुच्यते ।(?)
स्वर्गाद्यनुभवत्क्षीणशिष्टप्राचीनकर्मणाम् ॥
भोगाय जननं नृणां मोक्षभाजां मुमुक्षुः ।
अत्र हि द्विविधं कर्म प्राक् कर्म निजयत्नतः ॥ etc. etc.

The author does not give his own name, introducing himself simply as the son of Murāri.

158B, सुतो मुरारेर्लब्धोदये मध्यवनानोयनायनाथान् । (?)
स प्रश्नमार्गाख्यमकार्षमेतच्छास्त्रं सुखं बोधयितुः स्वशिष्यान् ॥

The contents of the work :

158B, अध्याय आद्ये प्रथमं स्वरूपं
शास्त्रस्य पश्चादुदितोऽधिकारी ।
दैवज्ञलक्ष्मापि समानता च
तथैव पृच्छा अनुषः (षो) फलेषु ॥
दैवज्ञकृत्यं प्रथमं द्वितीये
प्रष्टुस्तथारूढविधेर्विचन्तनम् ।
प्रश्नसमानकालं + + + (?)
कालादिभिस्तत्समयोद्भवैश्च ॥
प्रस्थानकाले पथि पृच्छकाय
प्रवेशने चिन्त्यमथो तृतीये ।
चतुर्थके चक्रविलेखनादिकं
पूजां तमारूढविलेखनान्तिमम् ॥

लग्नादिराशीतिरथेपि(?) पञ्चमे
  सूचं तथास्ति स्फुटमर्थषष्ठके ।
तथाष्टमङ्गल्यफलानि सप्तमे
  आरूढलग्नेन्दुफलानि चाष्टमे ॥

अध्याय आयव्यययो (आयविपदां) निरूपणं
  प्रश्नग्रहाद्यैर्नवमेपि जन्मिनाम् ।
तथैव पूर्वं दशमे तु जन्मनां
  प्रश्नेन पश्चान्मृतिकालचिन्तनम् ॥

एकादशे माम + + + + +
  अन्यां तथा प्रश्नवशाच्च मृत्योः ।
उदाहृतं प्रागथ जातकेन
  पश्चादिहोक्तो मरणस्य देशः ॥

व्याधेर्भेदं गात्रभेदं रुजां वा
  प्रोक्ताः काश्चिद् द्वादशे त(का)चिकित्साः ।
रोगारम्भस्यावसानस्य कालौ
  विश्वाध्याये कारणं कर्मशान्त्यै ॥

भावस्य भावगतखेचरकादिकालं
  प्रोक्तं फलं मुनियुगे तिथितुल्यसंख्ये ।
दैवानुकूल्यमुखवैरिनिपीडनान्तं
  तत्रोचितप्रतिनिधिर्गतशान्तिरप्यत्रा ॥

द्वौगौशसंख्ये खलु लग्नतोक्तिः
  प्रश्नो विवाहस्य पिवेन्दुसंख्ये(?) ।
अष्टादशे प्रश्न इहात्मजस्या-
  थैकोनविंशे जनुषस्य(?) चिन्ता ॥

भार्याथ चिन्ता जनुषास्य विंशे
  पुत्रानुकूल्यं पुनरेकविंशे ॥

द्वाविंशके चारफलं प्रश्नायां
ततःपरे कर्मविपाक उक्तः ।
देवैर्विपत्तिं गरमष्टविंशे
नष्टप्रश्नो नष्टजन्माथ ऊर्द्ध्वे ॥
एकत्रिंशे स्वप्नचिन्ता विचिन्त्या
द्वात्रिंशोऽस्मिन्नष्टवर्गः प्रदिष्टः ।
द्वाभ्यां चैव त्रिंशता प्रश्नमार्गः
पूर्णोऽध्यायैः संप्रदिष्टोऽयमासीत् ॥

There are two ślokas more of the Indravajrā metre, one in praise of the merits of the work and the other in denunciation of the faultfinders. after which we have the colophon :

इति प्रश्नमार्गे द्वात्रिंशोऽध्यायः (fol. 158)

Then follow 36 ślokas of long metres on the determination of auspicious moments for the different sacraments, with the following introduction :—

प्रत्यूहप्रतिहन्तारं प्रणिपत्य गणाधिपम् ।
मुहूर्त्तावगमे मार्गम्टजुं कर्तुं यतामहे ॥

With this the work comes to an end :

इति प्रश्नमार्गः समाप्तिमगमत् ॥

Published in the Chowkhamba Sans. Series.

7176.

9337. प्रश्नसंग्रहः । *Praśnasaṅgraha.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 132. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1867. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct. Complete.

It is an astrological treatise on the divination of one's questions and their answers.

Beginning :

श्रीरामो विजयतेतरां

श्रीगणेशं नमस्कृत्य श्रीगुरुं गिरिजापतिम् ।
दैवज्ञानां हितार्थाय क्रियते प्रश्नसंग्रहः ॥ १ ॥
समा प्रश्नो न वक्तव्यः कुटिलानां तथा निशि ।
नापराह्णे अविश्वस्तां त्वरितं न वदेत् कदा ॥
फलपुष्पप्रयुक्तो हि दैवज्ञं परिपृच्छति ।
तस्यैव कथयेत् प्रश्नं सत्यं भवति नान्यथा ॥ ३ ॥
आदौ चिन्तापरिज्ञानं कृत्वा प्रश्नं विचारयेत् ।
व्योमदृष्टिर्भवेज्जीवो मूलं भूम्यवलोकने ॥ ४ ॥
समावलोकने धातुः चिन्ताया लक्षणं स्मृतम् ।
शिरःस्पर्शे जीवचिन्ता पादस्पर्शे तु मूलकम् ॥ ५ ॥

It ends thus :

द्वादशभिर्भागो देयः लब्धं शेषं मासः ४ लब्धं मूले द्वादशभाज्ये युतं १० त्रिंशद्भागो देयः । लब्धं शेषो १० पञ्चदशैर्भागं लब्धं १ पक्षसंज्ञं शुक्लपक्षे गुरुतः कृष्णपक्षे शुक्रतस्यादिति स्पष्टार्थः ।

Colophon :

इति प्रश्नसंग्रहः समाप्तः ।

7177.

10165. प्रश्नसारः । *Praśnasāra.*

By Jīva Jyotirvid, son of Yājñika Narahari.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीयाज्ञिकनरहरिसुतश्रीवज्योतिर्विदकृतप्रश्नसारं समाप्तम्।

There are three lines more after the colophon. For the beginning of the work see fol. 309 (?).

Begins thus :

वन्दे श्रीवगलामुखीं शशिकलाकोटिप्रभाभासुरां
वीणापुस्तकधारिणीमभयदां मुक्ताफलैर्भूषिताताम्।
यन्नामस्मरणेन मूकजडधीः काव्यादिकं प्राप्नुयात्
कर्पूरवा[गागु]रुचन्दनादिकुसुमैर्देवैः सदा चर्च्चिताम्॥१॥
नरहरेरमितचितस्तनयः कविः सकलप्रश्नमृजुं कुरुते हि सः।
निखिलकाव्यमिव प्रकटीकृतं रसमितं बहुशास्त्रविनिर्मितम्॥२॥

Topics :

1A, अथ पिण्डानयनम्; अथाभिधमितवेलाप्रश्नः; अथ दग्धवेलाप्रश्नः; अथ प्रश्नफलम्; 2A, इति द्विपदादिभेदः; इति चतुष्पदभेदः; 2B, अथ चोरनाम; अथ धातुभेदः; 3A, इति मूलानां भेदः; अथ मूलचिन्ता; इति मुष्टिचिन्ता; अथ नष्टवस्तुप्रश्ने विशेषः; 3B, इति नामबन्धः।

The Fl. MS., referred to above, ends with the topic: अथ चोरनाम।

It ends :

फलाक्षरं स्वरसंयुक्तं वह्निभिर्भागमाहरेत्।
शेषे समे कन्यास्याद्विषमे पुत्रफलं क्रमात्॥

7178.

5221. **प्रश्नसारचूडामणिः।** *Praśnasāracūḍāmaṇi.*

By Maheśa.

A work on divination.

Substance, country-made paper. 12 × 2½ inches. Folia, 11 by counting. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh.

These leaves relate to divination. The first six leaves are not marked, but the next two are numbered 7 and 8. The 8th leaf breaks off abruptly. The 9th leaf—beginning अथ पटचक्रं—bears no leaf-mark. Then there are two leaves marked 2 and 3 with the colophon:

इति विद्वसन्तोषार्थं श्रीमहेश्वविरचितं प्रश्नसारचूडामणिसार-
समाप्तम् ।

7179.

7900.

A.

Substance, country-made paper. 11 × 4¾ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1937. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:

4B, इति श्रीनिकषारात्तसीरचिता प्रश्नसारकेरली समाप्ता ।

Every leaf is marked with the letters के or केरली.

Beginning:

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work:

नराणां प्रश्नवाक्येन यथा वक्ति शुभाशुभम् ।
तामर्थरूपिणीं वंदे भारतीं परमेश्वरीम् ॥ १ ॥
विना लग्नं विना भावं विना ग्रहविचारणम् ।
अदृश्यदर्शनादर्शः प्रश्नज्ञानं निरूप्यते ॥ २ ॥
सर्वेषामप्यक्षवर्णानामाद्याक्षरस्य मुख्यत्वम् ।
अभिभावदशात् क्वापि यदृच्छां स्वरतां त्यजेत् ॥ ३ ॥
अ इ ए उक्तवशाज्जीवं आ ई ऐ ऊ च मूलकम् ।
ओ औ अं अस्तथाधातुः प्रश्नाक्षरवशाद्वदेत् ॥ ४ ॥

अथाक्षरपिण्डः ।

अकारे दशकं १० ग्राह्यं दशवृद्धोत्तरोत्तरम् ।

अकारादिहकारान्तमेकमेकमुदीरयेत् ॥

तद्यथा । अ १० आ २० इ ३० etc. etc.

There are 67 ślokas.

The colophon quoted above is followed by 10 ślokas, which begin :

कफलमधियागमस्यस्यातौको युक्तकः । (?)

चंडेश्वरन्नृपास्यापि मडेते सुखदायकाः ॥

After these, there is one śloka under the heading अथ रोगीशुभाशुभज्ञानम्, which again is followed by six lines under the heading अथ चौराणां नामाक्षरानयनं and with the colophon इति चौरादिप्रश्नः ।

Then comes the date :

सं १९३७ भा० कृ० ८ शनि० लौ० शिवसहाय ब्राह्मण शुभम्भूयात् ॥

B.

त्रैलोक्यदीपकप्रश्नः । *Trailokyadīpakapraśna.*

By Ādinātha.

Substance and the measure are the same as in A. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1937. Appearance, fresh.

See our No. 7840.

The 4th colophon is in 6B : इति आदिनाथकृतौ दशज्ञानगोष्ठौ चतुर्थोऽध्यायः ।

A. अथ लग्नवांशचक्रतः वस्तुप्रकाशं लिख्यते (with the diagram given in the next leaf).

There are 33 ślokas under this heading, with the colophon (9A) इति केरलमतेनांशफलम् ।

B. अथ कालज्ञानचक्रं मृत्युनिर्णयार्थम् ।

There are 11 ślokas under this heading (ending in the last-but-one line of 9B).

C. अथ ग्रंथांतरादृक्षादिनिर्णयः with two ślokas.

Then comes the date:

संवत् १९३७ श्रावण शुक्ल सप्तमी ७ बृहस्पतिवासरे शुभं भूयात् । लिखाऽनुमान शाकौन वड़ागणेश मह्ल्ले नागपुराने प्रतिष्ठितं । पुस्तकं अंविकादत्तपण्डितस्येदम् ।

7180.

5012. **प्रश्नसारसमुच्चयः ।** *Praśnasārasamuccaya.*

By Yādavānanda Śarmā.

Substance, foolscap paper. 12 × 4 inches. Folia, 40. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 950. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:

प्रणम्य कामदं रामं जगतामीश्वरं हरिम् ।
सृष्टिस्थितिविनाशः स्यात् यस्य स्वेच्छानुरूपतः ॥

The author and the object of the work:

सर्वज्ञचूडामणिना यादवानन्दशर्मणा ।
सारमुद्धृत्य क्रियते प्रश्नसारसमुच्चयः ॥
राशिग्रहस्वरूपं यत् चिन्ताप्रकरणे पुरः ।
विस्तारात् संप्रवक्ष्येऽहं ग्रहमैत्री प्रचक्षते ॥
मित्राणि सूर्यात् शशिभौमजीवः
सूर्येन्दुजौ सूर्यशशाङ्कजीवाः ।
आदित्यशुक्रौ रविचन्द्रभौमाः
बुधार्कजौ चन्द्रजभार्गवौ च ॥

End :

एवं क्रमेण परिकल्प्य वर्णान्
यथाक्रमं योगमुशन्ति सन्तः ।
पुराणिकोक्तं यवनेश्वरेण
वर्णोऽन्यथा त्वं कथितं हितेन ॥
तत् शाकुन्तलविद्यायां वराहेणापि सूचितम् ।
अज्ञानान्नतु विस्तारो न ज्ञातमभिमन्युना ॥
नामाद्यक्षरबन्धस्य पृथुर्न कृतवान् शुके ।
उत्पलो नैव जानाति भोजराजेन दृश्यते ॥
एवमत्याकुलं वीक्ष्य कृपाविष्टेन यन्मया ।
भूपचण्डेश्वरेणात्र कृतं त्रैलोक्यदीपनम् ॥
नामबन्धविधिरत्र निर्मितः
संशयापनयकामयन्मया ।(?)
तत्सदा तमधिगत्य पण्डिताः
भूपतेः सदाहि सन्तु वल्लभाः ॥

Colophon :

इति प्रश्नसारसमुच्चये नामबन्धस्त्रयोदशोऽध्यायः ।

7181.

10345. **प्रश्नार्या ।** *Praśnāryā.*

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 104. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1851. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति भट्टोत्पलविरचिता प्रश्नार्या संपूर्णा ।

Post-colophon :

संवत् १८५१ आश्विन कृष्ण ८ भौमे लिखितं चन्द्रेश्वरेण स्वार्थं
परोपकारार्थं च ॥

A work on divination by questioning in 69 verses of the Āryā metre.

Beginning :

रविशशिकुजबुधगुरुशुक्ररविजगणेशान् प्रणम्य भक्त्यादौ ।
वक्ष्येऽहं स्पष्टतरं प्रश्नज्ञानं हिताय दैवविदां ॥
दशभेदं ग्रहगणितं जातकमवलोक्य निरवशेषमपि ।
यः कथयति शुभमशुभं तस्य न मिथ्या भवेद्वाणी ॥
रम्यतले भूभागे संपूज्य ग्रहगणं सनक्षत्रम् ।
पश्चात् प्रश्नविधानं कुर्याद्येनाप्नुयात् सिद्धिम् ॥

The work ends :

भट्टोत्पलेन शिष्यानुकम्पयालोक्य सर्वशास्त्राणि ।
[ऊन ?]सप्तत्येवं प्रश्नज्ञानं समासतो रचितम् ॥

7182.

6958.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 13. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.

On the obverse of the last leaf we have : पोथी प्रश्नोत्तरी की पत्र १४ ॥

But there are at present 13 leaves. These leaves contain simply astrological diagrams, under the headings युद्धप्रश्नः, दुर्गप्रश्नः, उद्यमप्रश्नः and so on.

7183.

5491. पाशककेरली । *Pāśakakeralī.*

By Gargācārya.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 220. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1879. Appearance, old and discoloured. Complete.

Begins thus :

अथ गर्गाचार्यकृता प्रश्नावलीर्लिख्यते । ॐ नमो भगवति कुष्मांडिनि सर्वकामार्थसाधिनिः सर्वकार्य निमित्तप्रकाशिनि वरदे मातङ्गिनी मम चिन्तितं कार्यं सत्यं ब्रूहि स्वाहा ।

सत्येन धार्यते पृथ्वी सत्येन तपते रविः ।
सत्येन वहते वायुः सर्वं सत्ये प्रतिष्ठितम् ।
यत्सत्यं त्रिषु लोकेषु यत्सत्यं ब्रह्मवादिषु ।
यत्सत्य लोकपालेषु शक्रे वैश्रवणे यमे ॥
सत्येनैवाच सकलमिदं ज्ञानं प्रसिध्यतु ॥

गर्ग उवाच ।

महादेवं नमस्कृत्य केरलज्ञानभास्करम् ।
वक्ष्ये सद्गुरुणादिष्टं ज्ञेयं येन शुभाशुभम् ॥
etc. etc. etc.

Colophon :

इति गर्गाचार्यविरचिता पाशकेरली समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

संवत् १८७६ पौष शुक्ल १० चान्द्रवार ।

For the work see L. 973.

7184.

7839. पाशककेरली (गौतमीप्रोक्ता) ।

Pāśakakeralī (as cited by Gautamī).

Substance, country-made paper. 11¾ × 4½ inches. Folia, 4. Lines 8–10 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara. Date, Samvat 1876. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीगौतमीप्रोक्तं पाशाकेरली संपूर्णं ।

Post-colophon :

चैत्रकृष्णनवम्यां शनिवासरे। संवत् १८७६ लिखितमिदं पुस्तकं नंदनोपाध्या मानिकपुरे ॥

Cleromancy or divination by the cast of the dice.

Beginning :

अथ पाशाकेरली विचारोच्यते ॥

श्रीगौतमौवाच। १११।

लक्ष्मीलाभस्तथारोग्यमर्थलाभस्तथा भवेत्।
पुत्रलाभो जयश्चैव कथितं गणकोत्तमैः॥ ११२॥
भो प्रच्छक भवे सिद्धि भयनाशो धनागमः।
राजसम्माननं तस्य चिन्तितं सकलं भवेत्॥ ११३॥

End :

विलम्बेन सिध्यते कार्यं हेला भोगधनागमः।
चिन्तितं सकलं कार्यं विवादे न कदाचन।
मह्लालाभो भवेत्तस्य धनधान्यं च संपदाः॥ ६४॥

7185.

5490. पाशावली। *Pāśāvalī.*

Substance, country-made paper. 9½ × 5 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 215. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

A treatise on divination by the cast of the dice.

It begins thus :

ॐ गणपतये नमः। ॐ नमः सरस्वत्यै।
ॐ महादेवं नमस्कृत्य केवलं ज्ञानसागरम्।
वक्ष्ये सद्गुरुणा सार्द्धं यथा ज्ञेयं शुभाशुभम्॥
मुहूर्ते शुभवेलायां पाशकं कारयेच्छुभम्।
श्वेतार्कं गजदन्तं वाऽश्माकुलश्च यवाधिकम्॥

अङ्गुष्ठमानं विस्तीर्णं चतुरस्रं शुभावहम् ।
यत्सत्यं त्रिषु लोकेषु यत्सत्यं ब्रह्मचारिषु ॥
यत्सत्यं लोकपालानामिन्द्रे वैश्रवणे यमे ।
यत्सत्यं वारुणेयन्तु यत्सत्यं चन्द्रसूर्ययोः ॥

End :

राजसम्मानसौख्यञ्च वस्त्रालङ्कारभूषणम् ।
ऐश्वर्यधनधान्यानि चिन्तितं सकलं भवेत् ॥

Colophon :

इति श्रीगर्गमुनिप्रणीतशकुनोपयोगिनी पाशावली सम्पूर्णा ।

7186.

268. बादरायणप्रश्नः सटीकः (प्रश्नशास्त्रम्) ।

Bādarāyaṇapraśna.

With the commentary 'Praśnaśāstra'.

For the manuscript see L. 1522.

Post-colophon Statement :

इदं पुस्तकं भेद इत्युपनाम गोविन्दात्मजनारायणेन लेखि ।
संवत् १९३१ शके १७९६ व्ययनामसंवत्सरे दक्षिणायने ।

In the introduction to his ṭīkā, Utpala says that this is a Vedāṅga. [कस्य अस्मिन् शास्त्रेऽधिकार उच्यते: द्विजस्यैवायतस्तेन षडङ्गो वेदोऽध्येयो ज्ञेयश्चेति । कानि तान्यङ्गानि इत्युच्यते शिक्षा कल्पो व्याकरणं निरुक्तं छन्दो ज्योतिषमिति छन्दोविचिश्च इत्येतैः षडङ्गो वेद उच्यते । आचार्य-बादरायणः स्वसंहितायामेकमध्यायं लोकानुग्रहार्थं चिकीर्षुः तस्यादौ एव तत्प्रयोजन-दर्शनार्थं सार्यमाह पूर्वमिति ।]

The same as MS. No. 18026.

7187.

6385. **बादरायणप्रश्नविद्या ।** *Bādarāyaṇapraśnavidyā.*
With Bhaṭṭotpala's commentary.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh, but mouse-eaten. Complete.

The text consists of 76 verses of the *āryā* metre, relating to divination.

It begins :

(Commentary) :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ बादरायणिप्रश्नविद्यायां प्रारम्भः ।

(?)केशाजार्कनिशाकरक्षितिजविज्जीवास्फुजित्सूर्यजात्
विघ्नेशं स्वगुरुं प्रणम्य शिरसा देवीश्च वाणी(ग)श्वरीं(रिं) ।
प्रश्नेऽस्मिन् मुनिबादरायणकृते स्पष्टार्थसम्प्रत्यये
शिष्याणां हितकाम्यया द्विजवरष्टीकां करोत्युत्पलः ॥

कानीह शास्त्रे सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनानि भवन्तीत्युच्यते । आब्रह्मादिविनिःसृतमिदं वेदाङ्गमुपायो वाच्यवाचकलक्षणो नाम सम्बन्धः । उपायः उपेय[:] ज्ञानं वाचकः शास्त्रं वाच्यो ज्ञानं लग्नतन्नवांशकग्रहयोगेक्षणवशात् लाभालाभसुखदुःखजयपराजय-जीवितमरणादिज्ञानमभिधेयम् । सत्यातु(?) विषये सत्य-कथनादिहलोकपरलोकसिद्धिरिति प्रयोजनम् ।

... ...

... ...

आचार्यबादरायणः स्वसं(?)हितार्था(?)मेकमध्यायं चिकीर्षुः तस्यादावेव तत्प्रयोजनदर्शनार्थमार्यामाह :—

(Text):

पूर्वं परीक्ष्य जी(जि)वितमन्यत् पुंसां शुभाशुभं पश्चात्।
जगदभ्युद्यतमखिलं करोति किं प्राप्तकालस्य ॥

It ends:

(Commentary):

अथान्यत् प्रश्नार्थमाह।

(Text):

लग्नैकादशदशमे यो यो वा पृच्छकस्य धनभवने।
तिष्ठति शुभसहितश्चेत्तदा तदापि वृद्धिं वदेन्महतीम ॥ ७६ ॥

(Commentary):

लग्नादेकादशमे(?) यच्च दशमं लग्नैकादशदशमं ततः द्वितीयस्थाने यदि पापग्रहः शुभसहितस्तिष्ठति तदा प्रष्टुर्वृद्धिं वदेत्। अत्र वृद्धिशब्दो मङ्गलार्थ इत्यर्थः—

इति बादरायणप्रश्नविद्या संपूर्णा(र्णा)

दृष्ट्वा गर्गवशिष्ठदेवल+ +पाराशरी[ं] यावनीं
अन्या[न्] चापि हि बादरायणमुनि(नी) या[ं]
प्रश्नविद्यां व्यधात्।
तेषां विद(द्)दभीष्टयोगजनि(नी)तप्रेमानुसंप्राप्तधीः (धिः)
शि(सि)ष्याणां हितकाम्यया विवरणं चक्रे दि(द्वि)जाग्रोत्पलः॥
बादरायणदृष्टेस्मिन् प्रश्नशास्त्रमहोदधौ।
अर्घानामुत्पलश्चक्रे+ + + + + + + + + + ॥
चिंतामणी(णि)ति वि(वी)ख्याता टी(टि)केयं शास्त्रवल्लभा।
अनुष्टुभां शतान्यस्या पंच+ +मुदिसीतम्॥

Colophon:

इति श्रीउत्पलाचार्यकृता बादरायणप्रश्नटी(टि)का संपूर्णा(र्णा)।

Post-colophon :

इदं पुस्तकप्रश्नय बालकृष्णेन लेखितम् ।
परोपकारार्थं कैरकेश्रवाय मया*तं ॥ १ ॥
श्रीगुरु समर्थ ।

7188.

10026. **बादरायणप्रश्नविद्या ।** *Bādarāyaṇapraśnavidyā.*
With Bhaṭṭotpala's commentary.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 9. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1859. Appearance, old and worn-out. Complete.

Colophon :

(Text):

इति श्रीबादरायणप्रश्नविद्या समाप्ता ॥

(Commentary):

इति श्रीउत्पलाचार्यविरचिता बादरायणप्रश्नटीका समाप्ता ।

Post-colophon :

श्रीसंवत् १८५९ मिति पौषशुक्ल ६ गुरुवारे लिखितं
श्रीकाशीजी मध्ये ईश्वरीप्रसाद गौडब्राह्मण । शुभं भूयात् ।

An authoritative work on divination by means of questions in 76 kārikās. See L. 1522. The same as MS. No. 6385.

7189.

6412. **बादरायणी यात्रा ।** *Bādarāyaṇī Yātrā.*

Substance, country-made yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara. A recent copy. Copied from Saṃvat 1891. Appearance, fresh. Complete.

Interpretation of prognostications in a journey.

Colophon :

इति बादरायणी यात्रा संपूर्णा ॥

Post-colophon :

अथ वेला ।

उद्वेगस्तपने मृतं शशधरे रोगो महीनन्दने

लाभश्चन्द्रसुते गुरौ च शुभदा शुक्रे बलं च ध्रुवम् ।

कालः सूर्यसुते गतागतविधौ दुष्टादिदोषापहा

रात्रौ पञ्चभिरह्नि षड्भिरुदिता वेला चतुर्नाडिका ॥

इति वेला ।

संवत् १८६१ ।

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

यल्लग्नं यात्रासमये वर्त्तते तत्रस्थितग्रहवशात्तात्कालिकशकुनानि लिख्यन्ते ।

राहुज्ञाजदिवाकरेन्दुरविजैः सम्प्रस्थितो लग्नजैः

क्षुच्छ्वानिलतस्कराग्निभयजं रोगाश्च नानाविधाः ।

जीवः सोमसुतस्तथैव भृगुजो यात्रोदयस्थे नृणां

सा यात्रा धनधान्यभोगसुखदा पुण्यैः कृतैर्लभ्यते ॥

There are 24 *ślokas* of various metres.

The last śloka :

पुत्रान्विता स्त्री विधवा नृपाश्च

रिक्तो घटो वेदनिनादवीणा ।

कृच्छ्रेण कार्यं समुपैति सिद्धिं

वर्षेण यात्राविनिवर्त्तनं च ॥

7190.

8719. **बालबोधः ।** *Bālabodha.*

By Muñjāditya.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 44. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Dated, Saṃvat 1864. Fresh. Complete.

श्रीभृगुवासरे । लिखितं श्रीद्वारकानाथदेशे वास्तव्यदैवज्ञा उपाध्या ज्येष्ठरामजीपठनार्थं भट्टगोविन्द राम अर्थे जीवो चेतेने नमस्कारक्केने सम्भारज्यो ।

It begins :

विघ्नराजं नमस्कृत्य देवीञ्चैव सरस्वतीम् ।
गु[रूपां] देवतानाञ्च प्रसादादुद्धृतो मया ॥
नानाशास्त्रमधिस्मृत्य क्रियते बालबोधकम् ।
मुञ्जादित्येन विप्रेण शिष्यार्थं सारमुद्धृतम् ॥
विदुषां ब्राह्मणानाञ्च गुणकानां तथैव च ।
एतेषां करलग्नेऽस्मिन् बालबोधश्च विस्तरे ॥

उदयाचलपर्यन्तं अस्ताचलमहिमिमाम् ।
विख्यातो बालबोधोयं मुञ्जादित्येन कारयेत् ॥

7191.

7001.

Substance, country-made paper. $6 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 92. Lines, 10 on a page. Character, modern Marwari. Appearance, discoloured. Bound in Marwari fashion.

A miscellaneous collection of Marwari songs and prayers and of astrological matters. There are two definite works on astrology.

I

इति बालबोधदीपका समाप्ता ।

Post-colophon :

लिखितं राजनंदनेन संवच्छिवखाद्रिष्काब्दे(?) ग्रीष्मर्तौ द्वितीयवैसाषसुदि १४ भूतेष्टादिने ॥ अस्मिन् संपूर्णां संपूर्णा ।

It consists of 24 stanzas ; the name of the author and the object of the work are thus stated at the end :—

बालानां शुभकर्मशस्तसमयज्ञानं किलै + + +
श्लोकादिष्विति संकलय्य(लिख्य) नियमान् श्लोकांश्चतुर्विंशतिः ।
पूर्वाचार्यकृतान् विलोक्य बहुशो ज्योतिर्निबन्धान्
(ज्योक्तावधीन्) बहून्
एष श्रीपतिपादपद्ममधुपः श्रीनृसिंहदत्तो द्विजः ॥

II

Beginning :

अथ षट्पंचाशिका लिख्यते ॥
प्रणि(प्रण)पत्य रविं मूर्द्धा
वराहमिहिरात्मजेन सद्यशसा(सञ्जसता) ।
प्रश्ने कृतार्थगहनं परार्थमुद्दिश्य
पृथुयशसा (प्रथक् जशसा) ॥ १ ॥

This portion is defective and has five leaves.

7192.

6445. बुद्धिविलासः । *Buddhivilāsa.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 550. Date, Saṃvat 1899. Appearance, fresh. Complete.

A compilation on common topics of astrology.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

सिद्धिबुद्धिसमाश्लिष्टं(?) दण्डोद्दण्डमण्डितम् ।
महागणपतिं वन्दे शुण्डामण्डलशोभितम् ॥
भद्राद्वैयामकुलिकव्यतिपातपात-
चण्डायुधं ग्रहणभं परिघार्द्धमासम् ।
एकार्गलं जडनभं(?) खलु पापहोरां
गण्डान्तजन्मदिनधैधृतिजन्ममासम् ॥

2A, इति बुद्धिविलासे त्याज्याभिधानं प्रथमम् ; 6A, ०दोषाभिधानं नाम द्वितीयोऽध्यायः ; 9B, ०गृहप्रवेशो नाम तृतीयोऽध्यायः ; 10A, ०देवप्रतिष्ठा नाम ४ ; 18B, ०मिश्रप्रकरणम् ; 20A, ०गोचरप्रकरणम् ; 25A, ०व्रतबन्ध-विचारसंस्कारप्रकरणम् ; (last colophon) इति बुद्धिविलासे बहुमते विवाहप्रकरणम् ।

Post-colophon :

संवत् १८९९ ।

It ends :

वाग्दानान्तरं यत्र कुलयोः कस्यचिन्मृतिः ।
तद्विवाहो नैव कार्यः स्वपत्तक्षयदोषतः ॥

7193.

8074.

A Marwari translation of Vṛddhayavanajātaka, under the patronage of Mohanadāsa, said to be minister of Mānasiṁha.

By ———

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 187. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 8,400. Character, Marwari of the 18th century. Appearance, discoloured.

It opens with Sanskrit verses, in praise of the patron with his ancestors.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः। स्वस्ति श्रीमहागणपतये नमः॥

श्रीमुक्तिदं नतजनप्रियकृत्यरक्तं
तेजोमयं त्रिगुणमूर्त्तिमचिन्त्यमस्मि।
सर्वागमप्रणिहितं जगदीश्वरं च
श्रीभास्करस्य चरणं प्रति चञ्चरीकः॥ १॥

सूर्योदग्रप्रतापः प्रणतरिपुगणाजीविविस्पष्टमूर्त्तिः
सामन्तानन्त्ययुक्तः क्षितिपकुलमणिर्मानसिंहो महीपः।
आसीदासीमभूमीवलयविभृतासंयुतः(?) ख्यातकीर्त्तिः
स श्रीमान् वीरसिंहः प्रणतरिपुगणः खण्डितारातिमुण्डः॥ २॥

तेजोराशिः सुदान्तो निजकुलकमलोद्बोधने सूर्यरूपः
संघातायव्ययानां प्रथितगुणगणः क्षेत्रसिंहः समूहः।
शूरो दाता कृपावान् प्र[ति]कृतिरपरा मानसिंहस्य वैश्यः
आसीदुद्दामकीर्त्तौ रिपुवनगहनध्वंसने धूमकेतुः॥ ३॥

धन्वी जिष्णुरिवोग्ररोषसमये वैवस्वतो मूर्त्तिमान्
दाता कर्ण इव प्रसादसुमुखो धर्मोऽयमेवापरः।
श्रीजैनेन्द्रपदारविन्दयुगलध्यानैकरतात्मकः
देवेन्द्रो वरवाजिवारणगणावेष्टं(?)प्रतापी रविः॥ ४॥

तस्यापत्यमभूत् सतां शुभगतिः सञ्जायमानोदयः
नानाकाव्यकलाविचारचतुरः शास्त्रार्थविद्धार्मिकः।
नाम्ना मोहनदाससंज्ञक इति श्रीरोहणोलिसतां(?)
त्रैगुण्ये निपुणो दिनिश्चदवसः(?) श्रीमानयो वाक्पतिः॥ ५

शूरो दाता गभीरः प्रणतरिपुगणाविचक्षणो सुप्रवीणः
त्यागी दाक्षिण्ययुक्तो नियमितकरणः संप्रतीतोद+ +न।
संख्यावत् संगशक्तः समरविजयिभिर्भूभृतां तुल्यरूपै-
र्नानामातंगसंघैरनवरतशुभः सेवित+नरैश्च॥ ६॥

राज्ञः सुमंत्री जयसिंहनाम्नो
महाप्रतापो विजितारियक्षः ।
अनेक सत्शास्त्रविचारदक्षो
जीयात् शतं मोहनदास एषः ॥ ७ ॥
तेनोर्जितग्रहगुणांश्च निरीक्ष्य होरा-
शास्त्रे विचारचतुरेण परोपकृत्यै ।
ज्ञानार्णवं यवनजातकनामधेय-
मानीय वार्त्तिककृतीर्व्यरचीह मुख्याः ॥ ८ ॥
संग्रामसंज्ञपुरवासिविचारदक्षं
ज्योतिर्विदं गणितशास्त्रकलाविदग्धम् ।
होरागमज्ञममलं परिपूज्य गंगा-
रामाभिधं त्वकथयज्जनसंग्रहार्थम् ॥ ९ ॥
जातकं यवनप्रोक्तं मया दृष्टं सुविस्तरम् ।
यज्ज्ञाने सर्वजीवानां कर्मज्ञानं प्रजायते ॥ १० ॥
यद्यस्य भाषा जायेत लोकानां सुहितं भवेत् ।
मम चापि प्रियं विद्वन्नेवं ज्ञात्वा समाचर ॥ ११ ॥
तेनोक्तं तत् तथा भावि यद्याज्ञापयसि प्रभो ।
गुणिनां गुणवैशिष्ट्यमीश्वराज्ञानुपालनम् ॥ १२ ॥
ततो यवनसंप्रोक्तः जातकस्य महाम्बुधेः ।
भाषेयं क्रियते मुख्या तस्यैवानुग्रहात् प्रभोः १३ ॥
सर्वे सर्वज्ञतां यान्ति ग्रन्थज्ञानादसंशयम् ।
तथा मया कीर्त्तिरियं प्रारब्धा लोकसौख्यदा ॥

इह खलु करुणावरुणालयो..........यवनाचार्यः.....
ग्रंथमुपनिबन्धन् प्रत्यूहव्यूहनिवारणार्थं......मंगलमाचरितः ।

अग्रे तु भाषा लिखतं ॥ श्लोक ॥ (The first śloka of *Vṛddhayavanajātaka*: सृष्टेर्विधात्रे, etc., etc.) टीका ॥ आचार्य्य कहै है जु तुभ्यं अमलभास्कराय नमः ॥ तुहै सदा निर्मल जु सूर्य्य तिनकौ म्यारौ नमस्कार हौ ॥

The last colophon in the incomplete MS.:

186B, इति श्रीवृद्धयवनभाषाटीकायां संग्रहौ जो श्रीमोहन-दासजीकारितायां प्रश्नैश्वारच्चार संपूर्ण ।

7194.

8072. वृद्धयवनजातकम् *or* मीनराजजातकम् ।

Bṛddhayavanajātaka or *Mīnarājajātaka.*

Substance, country-made paper. 13½ × 4⅜ inches. Folia, 110. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 3,300. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1895. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीवृद्धयवनेश्वराचार्य्यविरचितं मीनराजजातकं समाप्तं ।

Post-colophon :

संवत् १८९५ ।

A comprehensive work on horoscopy and prognostics. See IO. Catal. No. 3073.

7195.

3141. वृद्धयवनः । *Bṛddhayavana.*

For the manuscript and the work see L. 4103. The MS. is incomplete at both ends and is in very much damaged condition. The writing in places is also effaced.

Beginning from the 8th folio :

इति वृद्धयवने आयुर्द्दायाध्यायः ।

आयुर्यथा

\+ + + गुणैर्विचिन्त्या दोषैश्च तज्ज्ञैः फलनिर्णयार्थम् ।

नवां मित्र स्वगृहोपस्य स्वभावमुद्राहि दशा ग्रहस्य ॥

अ + + पापफला प्रदिष्टा ह्याभ्यां फलं वच्मि मतं मुनीनां ।
रवेर्दशायामतितैक्ष्ण्यमोजः प्राप्नोति मानोपवर्य + + +
धनानि चामीकरताम्रशस्त्र संजायते बन्धुसुखं शुभानाम् ।
etc. etc. etc. etc.

Ends thus :

सूर्यभारशुक्राष्टमगामनुष्यं कुर्वन्ति शौचप्रणयेन हीनम् ।
नितान्तमस्निग्धमुरुप्रभावं भयाकुलं कीर्त्तिविवर्ज्जितं च ॥ २९ ॥
वृद्धयवनाख्यो ग्रन्थः समाप्तः ।

Topics :

आयुर्दायः । दशाः । अन्तर्दशाः । रवेरष्टवर्गः । चन्द्रस्याष्टवर्गः । भौमाष्टवर्गः । बुधाष्टवर्गः । जीवाष्टवर्गः । शुक्रस्याष्टवर्गः । शनेरष्टवर्गः । सूर्यदर्शनचारः । चन्द्रदर्शनचारः । भौमदर्शनचारः । बुधदर्शनचारः । गुरु-दर्शनचारः । शुक्रदर्शनचारः । शनिदर्शनचारः । आदित्यचारः । चन्द्रचारः । भौमचारः । बुधचारः । बृहस्पतिचारः । शुक्रचारः । शनैश्चरचारः । मिश्रकाध्यायः । तनुस्थानचिन्ता । धनस्थानचिन्ता । सहजस्थानचिन्ता । सुतस्थानचिन्ता । रिपुस्थानचिन्ता । कलत्रस्थानचिन्ता । मृत्युस्थानचिन्ता । धर्मस्थानचिन्ता । कर्मस्थानचिन्ता । लाभस्थानचिन्ता । व्ययस्थानचिन्ता । इति वृद्धयवने स्थानचिन्ता ।

लग्नदर्शनचारः । अनफायोगाध्यायः । सुनफाध्यायः । दुरुधरायोगाध्यायः । लग्नाश्रययोगाध्यायः । धनाश्रययोगाध्यायः । सहजाश्रययोगाध्यायः । सुखाश्रय-योगाध्यायः । सुताश्रययोगाध्यायः । शत्रुश्रययोगाध्यायः । कामाश्रय-योगाध्यायः ।

7196.

5939. वृद्धयवनः । *Bṛddhayavana.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 144. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

A comprehensive work on horoscopy and on prognostication. The author is Mīnarāja Yavanācārya.

See IO. Catal. No. 3073.

The last topic dealt with in the incomplete MS.:

144A, इति वृद्धयवने सुखस्थानचिन्ता ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सृष्टेर्विधात्रे जगतां शिवाय संहारकाले स्थितयेऽच्युताय ।
तुभ्यं नमः सर्वगतापनित्यं त्रयीमयायामलभास्कराय ॥ १ ॥
यदुक्तवान् पूर्वमुनिस्तु शास्त्रं होरामये लक्षमये लक्षमयं मयाय।
तं मीनराजो निपुणां स्वबुद्ध्या विचिन्त्य चक्रेऽष्टसहस्रमात्रम् ॥ ३ ॥
यापूर्वकर्मप्रभवस्य धात्री धात्रा ललाटे लिखिता प्रशास्तिः ।
तां शास्त्रमेतत् प्रकटं विधत्ते दीपो यथा वस्तुघनेऽन्धकारे ॥ ३ ॥

Ends :

मित्राश्रयस्थो यदि तीक्ष्णरश्मिः सुतान् प्रसूते पुरतः सुतीक्ष्णान्।
मित्रांशकस्थस्तु सुशीलवृत्तान् वर्गोत्तमस्थो व्यसनाधिकांश्च ॥ ३ ॥

7197.

7939A. **बृहज्जातकम् ।** *Bṛhajjātaka.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 7¼ × 4¼ inches. Folia, 7–43, of which foll. 10, 11, 19, 22, 24–33 are missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1750. Appearance, discoloured and old. Very defective.

Colophon :

इति श्रीवराहमिहिरकृतौ बृहज्जातके उपसंहाराध्यायो नाम षड्विंशतिमः ।

Post-colophon :

संवत् १७५० शाके १६१५ श्रावणमासे कृष्णपक्षे ८ शनौ लिखितं वंशीधरमिश्रेण काशीनिवासिना ।

A published work on astrology.

7198.

7939B. बृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

By Varāhmihira.

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 10, of which foll. 2, 7, 9 are missing. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

It treats of the common topics on Jyotiṣa. But there is no colophon or nothing of the kind to show even the name of the book.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

मूर्त्तित्वे परिकल्पितः शशभृतो वर्त्मा पुनर्जन्मना-

मात्मेत्यात्मविदां क्रतुर्यजतां भर्त्तामरज्योतिषाम् ।

लोकानां प्रलयोद्भवस्थितिविभुश्चानेकधा यः श्रुतौ

वाचं नः स ददात्वनेककिरणस्त्रैलोक्यदीपो रविः ॥

The object of the work :

भूयोभिः पटुबुद्धिभिः पटुधियां होराफलज्ञप्तये

श + न्यायसमन्वितेषु बहुषु शास्त्रेषु दृष्टेष्वपि ।

होरातन्त्रमहार्णवप्रतरणे भग्नोद्यमानामहं

स्वल्पं वृत्तविचित्रमर्थबहुलं शास्त्रं नवं प्रारभे ॥

It ends abruptly.

7199.

6387. बृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

By Varāhamihira.

With Mahīdhara's commentary.

Substance, country-made paper. 12 × 6 inches. Folia, 42. Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1892 = Śaka 1757. In Tripāṭha form.

The text is complete, with an additional chapter, called *Upasaṃhārādhyāya.*

The commentary is incomplete, going up to VIII. 17 only.

Both for the text and the commentary see L. 2453. The text has been published in the *Bibliotheca Indica* by Prof. H. Kern.

7200.

1836. बृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

By Varāhamihira.

With Mahīdhara's commentary.

For the MS. and the work see L. 2453, and for the work see IO. Catal. No. 3064.

Post-colophon :

संवत् १८७२ फाल्गुणवदी १४ । . . . .

इदं पुस्तकं लीलेखोयं भवनरामद्वीओत्तमः ॥

श्रीरामायनुजाय नमः etc. etc.

7201.

10538. बृहज्जातकटीका । *Bṛhajjātakaṭīkā.*

By Mahīdhara.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 80. Lines, 10 on a page. Foll. 11, 12, 15–27, 73, 74 are missing. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, old, worn-out and discoloured.

Copied from a MS. defective in the beginning.

It begins :

अथ सूतिकाध्यायः । तत्र पितुरसान्निध्ये पितुरिति etc.

For the beginning of the commentary see L. 2453.

Last Colophon :

इति श्रीमहीधरकृते बृहज्जातकविवरणे उपसंहाराध्यायः षड्विंशः ॥ २६ ॥

Post-colophon :

लिखितं काश्यां मध्ये पितृकुण्डसमीपे ।

7202.

10537. बृहज्जातकटीका । *Bṛhajjātakaṭīkā.*

Text by Varāhamihira and commentary by Mahīdhara.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 93. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the 18th century. Incomplete at the end.

The commentary begins :

श्रीनृसिंहं गणेशञ्च शारदां गुरुपङ्कजम् ।
नत्वा संक्षेपतो वच्मि बृहज्जातकटिप्पनम् ॥

शिष्टाचारपरिपालनाय ग्रन्थनिर्विघ्नसमाप्त्यै चावन्तिकाचार्यो वराहमिहिरो अर्कलब्धवरो गणितस्कन्धानन्तरं होरास्कन्धं चिकीर्षुः रर्कास्यासिद्धेः शार्दूलविक्रीडितेनाह मूर्त्तित्व इति—

The text begins :

मूर्त्तित्वे परिकल्पितः शशभृतो वर्त्मा पुनर्जन्मना-
मात्मेत्यात्मविदां क्रतुश्च यजतां भर्त्तामरज्योतिषाम् ।
लोकानां प्रलयोद्भवस्थितिविभुश्चानेकधा यः श्रुतौ
वाचं नः स ददातु अनेककिरणस्त्रैलोक्यदीपो रविः ॥

The MS. contains commentary on the first 16 chapters only.

Colophons of the commentary :

7B, इति श्रीमहीधरकृते वृहज्जातकविवरणे प्रथमोऽध्यायः;
90A, इति श्रीमहीधरकृते वृहज्जातकविवरणे राशिशीलाध्यायः । १६ ।

7203.

7746. वृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 67, of which foll. 24, 30-40 (both inclusive) are missing. Lines, 5 on a page. Character, modern Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1874. Appearance fresh.

Last Colophon :

इति श्रीवरा[ह]मिहिरोक्तवृहज्जातक संपूर्णं ।

Post-colophon :

संवत् १८७४ वर्षे लिः । यादृशं पुस्तकं etc. etc.

संवत् १८७४ वर्षे शाके १७३९ प्रवर्त्तमाने माघमासे कृष्णपक्षे तिथौ ३ रविवारे लिपीकृत्वा ऋषिरतनचंदपूज्यश्री १०८ श्रीभगवान्दासजीतत्शिष्यऋषिश्रीइंद्रमणिजी ऋषिज्योतिरूप-गिरधारीमल वैरागी लालजीमलपठनार्थं ।

Often noticed and often printed.

7204.

10050. **बृहज्जातकटीका ।** *Bṛhajjātakaṭīkā.*

By Gadādhara Miśra.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 13. Lines, 9–14 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, old and discoloured. To the end of the second adhyāya.

Beginning :

प्रणम्य भास्करं देवं स्वसुतप्रतिपत्तये ।
बृहज्जातकशास्त्रस्य व्याख्यानं क्रियते मया ।
क्व वराहकृतिः क्वैवं गदाधरमतिस्त्व मे ।
क्षम्यतां साहसः सद्भिः पदद्योतनिकाभिधः ॥

तत्र तावच्छ्रीवराहमिहिराचार्यो ग्रन्थनिर्विघ्नपरिसमाप्तये स्वाभीष्टदेवं प्रार्थयते ।

8A, इति श्रीवराहमिहिरकृतौ बृहज्जातके राशिभेदाध्यायस्य गदाधरमिश्रकृतं व्याख्यानं (प्रथमोऽध्यायः)

13A, इति श्रीवराहमिहिरकृतौ बृहज्जातके गदाधरमिश्र-कृतोद्घाटने ग्रहभेदाध्यायो द्वितीयः ।

अथ वियोनिजन्माध्यायः ।

There are only eight lines of the third adhyāya.

7205.

439. बृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

For the MS. see L. 1376.

Rājendralāla's Paṇḍita says "आद्यौ पत्राणि न सन्ति", while Rājendralāla says the manuscript is "wanting the first seven leaves". But I see the first nine leaves are missing; the MS. commences from the 11th leaf and the 6th verse of the 8th chapter, and ends in the 26th chapter.

Post-colophon :

संवत् १७३८ कार्त्तिकमासे कृष्णे पक्षे द्वितीयायां लिखितमिदं ज्योतिर्वित् जगन्नाथेन । शुभमस्तु लेखकपाठकयोः ।

7206.

2286. बृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 60. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 840. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1915. Appearance, fresh, worm-eaten. Verse complete.

Colophon :

इति आवन्तिकाचार्यवर्यवराहमिहिरविरचिते बृहज्जातकोपसंहाराध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु माघमासे शुक्ले पक्षे २ शनिवासरे संवत् १९१५ काश्यां लिखितं मुकुन्दरामेण ।

For a description of an incomplete copy see L. 1376, Vol. IV, p. 11.

Often printed.

7207.

2794. बृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 7. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, discoloured.

A fragment containing chapters XIX to XXVII.

The last colophon :

इति श्रीआवन्तिकाचार्यश्रीवराहमिहिरविरचिते बृहज्जातके उपसंहाराध्यायः ।

Often printed and often noticed.

7208.

5553. बृहज्जातकम् । *Bṛhajjātaka.*

By Varāhamihira

with

जगच्चन्द्रिका, बृहज्जातकविवृतिः ।

Jagaccandrikā, Bṛhajjātakavivṛti.

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 251. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1923 and Śaka 1788. Appearance, fresh. Complete.

For the text see IO. Catal. No. 3064 and for the commentary see IO. Catal. No. 3066 and L. 759.

Colophon of the commentary :

इति श्रीभट्टोत्पलकृता बृहज्जातकविवृतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

संवत् १९२३ शाके १७८८ वैशाखशुक्लतिथौ षष्ठ्यां भृगौ विद्याधरेण लिखितं स्वार्थं परार्थञ्च ।

Already published.

7209.

10089. बृहज्जातकविवृतिः । *Bṛhajjātakavivṛti.*

(With the text.)

Being a commentary on Varāhamihira's Bṛhajjātaka.
By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 14 × 5½ inches. Folia, 212. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां बृहज्जातकविवृतौ उपसंहाराध्यायः समाप्तः । षड्विंशोऽध्यायः समाप्तः ।

The well-known commentary on Varāhamihira's *Bṛhajjātaka*, composed in 966 A.D.

7210.

10061. बृहज्जातकविवृतिः । *Bṛhajjātakavivṛti.*

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 10½ × 5½ inches. Folia, 354. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

To the end of the 24th adhyāya. It ends abruptly in the 25th.

Well-known, often noticed and already published.

7211.

10090. बृहज्जातकविवृतिः । *Bṛhajjātakavivṛti.*

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 39. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

It ends abruptly in the 20th adhyāya.

7212.

3719. बृहज्जातकटीका हर्षकरी । *Bṛhajjātakaṭīkā Harṣakarī.*

By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 15½ × 2½ inches. Folia, 91 by counting. The leaves are not numbered. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 3,250. Character, Bengali of the early 18th century. Appearance, old and injured, specially the last few leaves of which the right-hand side has gone off. Complete. Generally the writing is effaced.

Bhaṭṭotpala's commentary on *Bṛhajjātaka*, which is entitled *Jagaccintāmaṇi*, and his commentary on the abridgement of the work, which is called *Śiṣyahitā*, are well known. But the present commentary, entitled *Harṣakarī*, by Bhaṭṭotpala is to be differentiated from them. The commentary is a compressed one on *Bṛhajjātaka* with all the 25 chapters. The 26th, *Upasaṃhārādhyāya*, is generally omitted and is omitted in the present MS. too. It somewhat agrees in the beginning with the *Śiṣyahitā* commentary on *Laghujātaka*. But it is evidently a distinct work. *Laghujātaka* is complete in 13 chapters only.

It begins :

प्रणिपत्य महादेवं भुवनगुरुं भास्करं लोकेशम् ।
भट्टोत्पलेन लघुतरां जातकटीकां करोति हर्षकरीम् ॥

सतामयमाचारो यत् शास्त्रप्रारम्भेष्वभिमतदेवतानमस्कारेण प्रस्तावनया तदुक्तिविघ्नो + + + + अभिप्रेतसिद्धिं वाञ्छन्ति + + + + वराहमिहिरोऽर्क + + लब्धप्रसादाज्ज्योतिःशास्त्रं संग्रहं + + + + + + + + + चिकीर्षु + + + भगवतो + + + + + अभिवाञ्छन्नाह मूर्त्तित्वेन विकल्पित इत्यादि ।

Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचि + + + + + + + ध्यायः पञ्चविंशतितमः समाप्तः ॥ ० ॥ इति बृहज्जातकटीका समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥ शकाब्दा + + + + + + + + (Here the MS. breaks off).

7213.

5647. **बृहज्जातकलघुवृत्तिः ।** *Bṛhajjātakalaghuvṛtti.*
By Bhaṭṭotpala.

Substance, palm-leaf. $11\frac{3}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Folia, 2 to 99, of which the 1st, 9th, 10th, 12th, 13th, 15th, 16th, 20th, 23rd, 26th, 27th, 30th, 31st, 36th, 37th, 39th, 42nd, 44th, 48th to 50th, 54th, 55th, 60th to 69th, 73rd, 76th, 77th, 81st, 84th, 86th, 88th, 90th, 91st, 93rd, 96th are missing. Lines, 6, 7, 8 on a page. Character, Newari. Appearance, old. A mere fragment.

There are eight stray leaves.

7214.

7910. **बृहस्पतिकाण्डः ।** *Bṛhaspatikāṇḍa.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 9 to 12 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Forecasts of rain, crops, etc. from the movement of Jupiter from one sign of the Zodiac to another, being in a dialogue between Hara and Pārvatī, in Sanskrit of a sort.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वृहस्पतिकांड लिख्यते ॥

मेषराशि गुरुर्गत्वा यथा पृच्छसि पार्वती ।

सुभिक्षं आरोग्यं च अन्नसंग्रह कर्त्तव्यम् ॥

End :

गुजरातिदेशमरोपरी पौष माघ दिन ५ फाल्गुण ७ मालवदेश-विग्रह अन्नमहगोहायसी कंकन । पौर ॥ कालावस्त सर्वलैनी-महगोहोयसी ॥

Colophon :

इति मीनराशि वृहस्पतिकांड समाप्तं ।

Post-colophon :

सं १८८८ ।

7215.

4800. भावकुतूहलम् । *Bhāvakutūhala.*

By Jīvanātha.

Substance, Nepalese paper of yellow colour. 12 × 4½ inches. Folia, 60. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Newari of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Printed and published in Bengal and Bombay.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

महामेतुं हेतुं सकलजगतां संकुलतया

सदाघ्नम्भोरम्भोभवभवभयघाणाजनकम् ।

अहं वन्दे तस्यासुरसुरमनोमोदनिकरं

चिदानन्दं पादामलकमललावण्यमधिकम् ॥

विचारसञ्चारचमत्कृतं स-

न्मतं मुनीनां प्रविलोक्य सारम् ।

श्रीजीवनाथेन विदां हिताय

प्रकाश्यते भावकुतूहलं तत् ॥

धाचोदितं यवनकर्कश सङ्क + +

दाधिव्यथाविदलितं परमं फलं यत् ।

सत्कोमलामलरवामृतराशिधारा-

स्नानं करोतु जगतामपि मोदहेतोः (?) ॥

अथ द्वादशभावाः । इत्यादि ।

अन्तवाक्यम् ।

अथ दृषितखगदशाफलम् ।

दृषितखगदशायामङ्गिमङ्गमध्ये ?

भवति गदविकारो दुष्टकार्याधिकारः ।

निजजनपरिवारादर्थहानिः कृशत्वं

खलकृतपरितापो मानहानिः सदैव ॥

आसीच्छ्रीकरुणाकरो बुधवरो वेदाङ्गविद्याकर-

स्तत्सूनुः क्षितिपालवन्दितपदः श्रीशम्भुनाथः कृती ।

विज्ञव्रातकृतादरो गणितवित्[ज्योतिर्विदां]तज्जो विदां प्रीतये

चक्रे भावकुतूहलं लघुतरं श्रीजीवनाथः सुधीः ॥

पुष्पिका ।

इति श्रीमन्मैथिलश्रम्भनाथगणकात्मजजीवनाथविरचिते भावकुतूहले गर्विंतादिदशाफलकथनाध्यायः समाप्तः ।

नवनवाङ्कगते वर्षे मुकुटानन्देन लिखितं ।
भग्नपृष्ठकटिग्रीव अधोदृष्टिरधोमुखः ।
कष्टेन लिखितं ग्रन्थं पुत्रवत्प्रतिपालयेत् ॥

अपि महाराजा सुरेन्द्रविक्रम साह्देव पापाली जुल शुभ ।

विषयः ।

इति० भावकुतूहले संज्ञाध्यायः ।
इति० द्वितीयोऽध्यायः ।
इति० तृतीयोऽध्यायः ।
इति० अरिष्टाध्यायस्तुर्थः ।
इति० अरिष्टभङ्गाध्यायः पञ्चमः ।
इति० पुत्रभावनिरूपणाध्यायः षष्ठमः ।
इति० राजयोगदरिद्रयोगाध्यायः सप्तमः ।
इति० सामुद्रिकाध्यायोऽष्टमः ।
इति० स्त्रीजातकाध्यायो नवमः ।
इति० स्त्रीलक्षणाध्यायो दशमः ।
इति० स्थानवशेनावस्थाफलकथनाध्यायः एकादशः ।
इति० रव्यादीनां शयनादिद्वादशावस्थाफलकथनाध्यायः द्वादशः ।
इति० द्वादशभावविचाराध्यायस्त्रयोदशः ।
इति० दशाफलकथनाध्यायस्तुर्दशः ।
इति० गर्विंतादिदशाफलकथनाध्यायः ॥

7216.

10184. भावप्रकाशः । *Bhāvaprakāśa.*

By Govindarāma Tripāṭhī.

Substance, country-made paper. 9 × 6 inches. Folia, 14. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 182. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1871. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीत्रिपाठिगोविन्दरामकृतो भावप्रकाशः ।

Post-colophon :

संवत् १८७१ । लिखितं श्रीमथुराजिमध्ये । शुभम् ।

A treatise on astrology.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

काश्मीरं बालभान्वातपसदृशतमं या दधाना ललाटे
तन्वीराजं कराब्जेशुमदुपलजपस्रग्धरानिर्ज्जराच्या ।
श्वेताम्भोजासनस्था हिमकरविलसत्कान्तिशुभ्रा गुणाढ्या
सा मे कण्ठे प्रसन्ना निवसतु सततं शारदा शर्मदात्री ।
स्वराशिगः स्वोच्चगतोऽथ वा स्यात्
तयोर्नवांशेऽथ गृहे स्वसख्युः ।
वक्रास्तनीचादिकदोषहीनः
खेटो यदा स्यात् फलदस्तदा स्यात् ॥

It ends :

ग्रन्थान् पुरात[न]कृतान् परिभाव्य रीत्या
ज्योतिर्विदां मुद उमारमणप्रसादात् ।
सूर्यादिभावफलदिक्कथिता मयेयं
मञ्जीरमञ्जुरणिताहृतकामि+चेत् ॥
कलानिधिर्धवलयन् कीर्त्तिचन्द्रिकया दिशः ।
त्रिलोकचन्द्रो गौडाग्र्यस्त्रिपाठी सिद्धवागभूत् ॥
मनोजवः कृपारामस्तस्मादाविरभूद्भुवि ।
जातो गोविन्दरामोऽस्मात् कृतिस्तस्येयमुत्तमा ॥

Printed and published in Benares.

7217.

6425. **भावमाला ।** *Bhāvamālā.*

By Paṇḍita Harivaṅśa.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 22. Lines, 18 on a page. Written lengthwise. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1913 = Śaka 1778. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीमत्पंडितहरिवंशविरचिता भावमाला संपूर्णा ।

Post-colophon :

संवत् १९१३ शके १७७८ विभवनामसंवत्सरे माघस्य शुक्लपक्षे द्वादश्यां भृगुवासरे हस्तसंज्ञकनक्षत्रे समाप्तिमगमत् ।

A metrical treatise on horoscopy.

It begins :

प्रणम्य पंडितान् भक्त्या तत्प्रणीतं विभाव्य च ।
हरिवंशद्विजेनेयं भावमाला विविच्यते ॥

भवति ना जनने तनुनातुरः
स्वपरजातिविरोधपरस्वरः ।
नयनरोगयुतस्तनुपीडनं
तनुगते तरणावरुणाकृतौ ॥

The author gives, at the end of his work, an account of his family :

ज्येष्ठः श्रेष्ठगुणैः पराशरकुले देवज्ञरत्नाकरः
आसीदाशारामईश्वरपर(?)स्तस्यानुजः सत्प्रियः ।
तत्पुत्रो हरवंशपंडित इति श्रीभावमालामिमां
चक्रे ग्रंथमतं विलोक्य सुधियां कण्ठार्थमर्माऽन्विताम् ॥

7218.

8722. **भावविचारः ।** *Bhāvavicāra.*

Substance, country-made paper. 8 × 4½ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Fresh. Incomplete.

Nine leaves only.

Begins thus :

अथ तन्वादिद्वादशभावविचारः प्रसूयते । उक्तं च ।

मूर्त्यादयः पदार्था ज्ञायन्ते सर्वजन्तुना ।

तदङ्गमधुना (प्र)वक्ष्ये भावाध्यायं विशेषतोऽति ॥

etc. etc.

7219.

10208. **भावचिन्तामणिः ।** *Bhāvacintāmaṇi.*

(Otherwise called सन्तानदीपिका *Santānadīpikā.*)

(*The sixth paṭala only.*)

Substance, country-made paper. 7 × 4½ inches. Folia, 11 only. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1872. Appearance, old, discoloured and repaired.

Colophon :

इति भावचिन्तामणौ पुत्रभावनिरूपणाध्यायो [नाम] षष्ठ-पटलः ॥

Post-colophon :

सं १८७२ वर्षे ज्येष्ठ कृष्णचतुर्थ्यौ ।

It relates to expiations for causes which prevent the birth of a son.

See L. 1520.

Begins thus :

अथ प्राणिनां पूर्वजन्मशापद्योतकम् ।
देवदेव जगन्नाथ शूलपाणि वृषध्वजः ।
केन योगेन मर्त्यानां बालामृत्युविनाशनम् ॥ १ ॥
तत्सर्वं यत्र योगीनां ब्रूहि मे शशिशेखरः ।
शापमोक्षं च कृपया प्राणिनामल्पमेधसाम् ॥ २ ॥
etc. etc. etc. etc.

Ends thus :

पुत्राधिपे रवौ लग्ने पुत्रस्थौ शनिसोमजौ ।
पुत्राधिपे बलयुते दत्तपुत्रात्सुखं लभेत् ॥
लग्नाधिपे बुधे पुत्रे कुजदृष्टिसमन्विते ।
कारके लग्नराशिस्थे दत्तलग्नाधिपे गुरौ ॥
पुत्रे शनिदृष्टिसमन्विते पुत्रेशे भौमराशिस्थे दत्तपुत्रात् सुतावहः ।

7220.

8717. **भुवनदीपकम् ।** *Bhuvanadīpaka.*

By Bhaṭṭotpala.
With a commentary by Śrīdatta.

Substance, country-made yellow paper. 9½ × 4 inches. Folia, 8 only. Lines, 13, 18 on a page. Extent in ślokas, 450. Fresh. Complete.

Complete in eight leaves. The text is in 70 verses, the first of which is :

रविशशिकुजबुधगुरुसितरविजगणेशान् प्रणम्यादौ ।
वक्ष्येऽहं स्पष्टतरं प्रश्नज्ञानं हिताय दैवविदाम् ॥

and the last :

भट्टोत्पलेन शिष्यानुकम्पयालोक्य सर्वशास्त्राणि ।
आर्यया समस्ता प्रश्नज्ञानं समाल्पतो रचितम् ॥
इति भट्टोत्पलविरचितो भुवनदीपकः प्रश्नग्रन्थः समाप्तः ।

The commentary begins :

यत् प्राप्नोत्पलभट्ट उत्तमयशाः प्रश्नस्य विज्ञापनं
दैवज्ञस्य हितेच्छया बहुमतं गुप्तं विनाध्यापकम् ।
तत् सत्तार्किकचक्रपूजितनगेशात्मप्रसूतः स्वयं
श्रीदत्तो विवृणोति विष्णुविनतो विज्ञाय बुद्ध्याधुना ॥

7221.

1844. भुवनदीपकम् *or* ग्रहभावप्रकाशः ।

Bhuvanadīpaka or *Grahabhāvaprakāśa.*
By Padmaprabhu Sūri.

Substance, country-made paper. 8½ × 4⅜ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old.

For the work see L. 850 and IO. Catal. Nos. 3038 and 3039.

In the present manuscript the work contains 157 verses. The last verse, 157th, is marked 156 in IO. 3039, and there are four verses more.

Post-colophon :

इदं पुस्तकं मनीरामब्राह्मणादच्छिणो ब्रह्मसुखानन्दसुत लव-
पुरस्थित ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सारस्वतं नमस्कृत्य महः सर्वतमोपहम् ।
ग्रहभावप्रकाशेन ज्ञानमुन्मील्यते मया ॥ १ ॥
ग्रहाधिपा उच्चनीचा अन्योन्यं मित्रशत्रवः ।
राहोर्ग्रहोच्चनीचानि केतुर्यत्रावतिष्ठति ॥ २ ॥

स्वरूपं ग्रहचक्रस्य वीक्ष्यं द्वादशवेश्मसु ।
निर्णयोऽभीष्टकालस्य यथा लग्ने विचार्यते ॥ ३ ॥
ग्रहो विनष्टो यादृक्स्याद्राजयोगचतुष्टयम् ।
लाभादीनां विचारः स्यात् लग्नेशावस्थितेः फलम् ॥ ४ ॥
etc. etc. etc. etc.

Printed and published in Bombay at Venkateswar Press.

7222.

68. भुवनदीपः । *Bhuvanadīpa.*

By Brahmaprabha Sūri.

With a commentary by Daivajña Śiromaṇi.

This MS. is noticed in L. 850.

Written in Nāgara with a very bad hand, hardly legible.

7223.

8146. भुवनदीपकम् *or* ग्रहभावप्रकाशः ।

Bhuvanadīpaka or *Grahabhāvaprakāśa.*

Substance, palm-leaf. 8 × 1 inch. Folia, 2-16 of which the 8th is missing. Lines, 4 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old and worn-out. A Written in a neat, small hand. fragment.

The only colophon found is in fol. 6A, इति श्रीभुवनदीपके ग्रहस्वरूपवर्णनम् ।

For a commentary on the work see L. 850 and 762. It is mainly a **Praśnagrantha.** Aufrecht gives the author's name as **Padmaprabha Sūri,** but in L. 850 the name is given by **Rājendralāla** as **Brahmaprabha.**

7224.

66. भुवनदीपकम् *otherwise called* भावप्रकाशः ।

Bhuvanadīpaka or *Bhāvaprakāśa.*
By Padmaprabhu Sūri
With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. 13 × 6 inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1907, Vaiśākhasudi 10. Appearance, tolerable. The commentary in prose, and the text in verse. The commentary above and below the text. Complete. Incorrect.

The beginning of the text :

सारस्वतं नमस्कृत्य मह्हः सर्वतमोपहम् ।
ग्र(ग्र)हभावप्रकाशेन ज्ञानमुन्मील्यते मया ॥ १ ॥
ग्रहाधिपोच्चनीचा अन्योन्यं मित्रशत्रवः ।
राहोर्ग्रहोच्चनीचानी केतुर्यत्रावतिष्ठति ॥ २ ॥
स्वरूपं ग्रहचक्रस्य वीक्ष्य द्वादशवेश्मसु ।
निर्णयोऽभिष्टकालस्य यथालग्नं विचार्यते ॥ ३ ॥
ग्रहो वितुष्टो यादृक् स्यात् राजयोगचतुष्टयम् ।
लाभादीनां विचारस्च लग्नेशावस्थितेः फलम् ॥ ४ ॥
गर्भस्य क्षेममेनस्य गुर्विण्याः प्रसवो यदा ।
अपत्ययुग्मप्रसवो ये मासा गर्भसम्भवाः ॥ ५ ॥
पृत्ता विवाहिता भार्या विषकन्या यथा भवेत् ।
भगान्तगो ग्रहो यादृक् विवाहादिविचारणा ॥ ६ ॥
व्यस्तव्यत्वा विवादस्य सङ्गीर्णा यदा निर्णयः ।
निस्चयो दीप्ति+ +सुपथि कस्य गमागमम् ॥ ७ ॥
मृत्युयोगो दुर्गभं चोर्यादिस्थानसप्तकम् ।
सपायकार्यविज्ञानगौपतिबन्धनात्रयम् ॥ ८ ॥

लाभादयो दिनेतीते फलं मासस्य लग्नपात् ।
द्रेक्काणादिफलं सर्वदोषज्ञानं मह्ाद्भुतम् ॥ ९ ॥
दीनचर्या नृपादीनां गर्भेऽस्मिन् किं भविष्यति ।
षट्त्रिंशदथ द्वाराणि शास्त्रे भुवनदीपके ॥ १० ॥

The end of the text :

ग्रहभावप्रकाशाख्यं शास्त्रमेतत् प्रकाशितम् ।
जगद्भावप्रकाशाय श्रीपद्मप्रभुसूरिभिः ॥ १५१ ॥

The colophon runs :

इति श्रीपद्मप्रभुसूरिभिर्विरचितं भुवनदीपकं सम्पूर्णम् ॥

The beginning of the commentary :

श्रीगणेशाय नमः ।

सरस्वत्याः सम्बन्धिनं सारस्वतं महस्तेजः नमस्कृत्य ज्ञानमुन्मील्यते प्रकटीक्रियते केन ग्रहाः सूर्यादयो भावास्तत्त्वादयस्तेषां प्रकाशेन प्रकटीकरणेन अस्मिन् भुवनदीपके शास्त्रे नव श्लोकैः षट्त्रिंश-द्वाराणि सन्ति तान्याह ग्रहाणां मेषादीनां अधिपाः स्वामिनः । १ । उच्चनीचाः । २ । अन्योन्यं मित्रशत्रवः राहोर्ग्रहोच्चनीचानि । ४ । केतुर्यत्र राशौ तिष्ठति । ५ । ग्रहचक्रस्वरूपं । ६ । दशग्रहेषु कुत्र किं विलोकनीयम् । ७ । अभीष्ट । ८ । कालस्य निश्चयः लग्नविचारः । ९ । विनष्टो ग्रहः कीदृश उच्यते । १० ।

The end of the commentary :

भागं दत्त्वा यद्येकशेषः तदा पुत्रो वाच्यः द्वाभ्यां सुताः खेन शून्येन नपुंसकमिति अन्यच्चोक्तं पुंवर्गे लग्नगते पुंग्रहदृष्टे बलान्विते पुरुषः स्त्रिवर्गे लग्नगते स्त्रीग्रहदृष्टे बलान्विते कन्या । १५० ।

Last Colophon :

इति श्रीभुवनदीपकटीका समाप्तिमगात् । संवत् १९०७ वैशाखसुदि । १० । इदं पुस्तकं लिख्यते लक्ष्मणा ।

7225.

5556. भुवनदीपः । *Bhuvanadīpa.*

By Padmaprabhu Sūri.

With the commentary by Daivajña Śiromaṇi.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 21. In Tripāṭha form. Character, Nāgara in a very modern hand. Appearance fresh. Complete.

A short treatise on planetary influences. For the description of the work and the commentary see L. 850.

The original manuscript, from which this was copied was evidently defective, as it leaves lacunae; the other side of the 21st leaf is left blank. Consequently we have not, in the present manuscript, the end of the text.

See our No. 68 for the author's name.

The commentary ends thus :

ग्रहभावप्रकाशाख्यं शास्त्रमेतत् प्रकाशितम् ।
जगद्भावप्रकाशाय श्रीपद्मप्रभुसूरिभिः ॥
यद्यप्यत्र सविस्तरा बहुतराः सन्तीह टीकाः पुरः
    संक्षेपस्पृहया तु बालकृपया सेयं तथाप्यद्भुता ।
श्रीपद्मप्रभुसूरिराजरचिते विश्वप्रदीपे मया
    टीका वर्त्तिरिवोदिता प्रगुणितस्नेहेन तेजस्विनी ॥
विश्वे श्रीजिनराजधर्ममहिमा यावद्रवीन्दू + +
    तावत् कीर्त्तिमियं बिभर्त्ति नन्दनवनं यावच्च हेमाचले ।
यावत्तुङ्गतरङ्गभङ्गसुभगा गङ्गापरा नीयते
    तावन्नन्दतु बुद्धिदूषणगुणैः विस्तार्यमाणा बुधैः ॥
युग्मसमतिथाच्चेयं ।

Colophon :

इति श्रीभुवनदीपशास्त्रस्य टीका ।

Post-colophon :

ग्रन्थाग्रस्यास्य गणनया मानमेवं विनिश्चितम् ।

श्लोकपञ्चशतान्यत्र पञ्चषष्ठ्यधिकानि च ॥ + + + + +

इति भुवनदीपटीका समाप्ता ।

श्रीः संवत् १९०७ आश्विनकृष्णतिथौ १४ भृगौ विद्याधरद्विवेदेन लिखितं स्वार्थं परार्थंच । शुभमस्तु ॥

7226.

6334. **भुवनदीपकवृत्तिः ।** *Bhuvanadīpakavṛtti.*

By Siṅhatilaka, pupil of Bibudhacandra.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 50. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,650. Character, Nāgara. Copied in Śaka 1860. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीविबुधचन्द्रसूरिशिष्यश्रीसिंहतिलकसूरिविरचिता श्रीभुवनदीपकवृत्तिः समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १८६० शाके मिति श्रावणसुदी वार वृहस्पति । लिखितं वैजनाथ ब्राह्मण देश वालोटीकाना राजमंदीर ।

For the beginning of the commentary see L. 850. The present manuscript is larger, fuller and more informing. It gives the name of the author of the text as Padmaprabha and the commentator's name as Siṅhatilaka. The commentary was written at Vijāpura in Saṃvat 1326.

It ends :

श्रीपद्मप्रभसूरीन्द्रैः शास्त्रं भुवनदीपकम् ।

कृतं विशेषितं वृत्त्या मया शोध्यं बहुश्रुतैः ॥

श्रीविबुधचंद्रगणपतिशिष्यः श्रीसिंहतिलकसूरिरिमाम् ।
वृत्तिं विदधे देवीप्रसादसाक्षादविषादमनाः ॥
रसयुगगुणेन्दुवर्षे १३२६ शाके श्रीभुवनदीपके वृत्तिः ।
युवराजवाटकादिह वीशोध्य(?) वीजापुरे लिखिता ॥

7227.

6501. **भुवनदीपकम् ।** *Bhuvanadīpaka.*

By Padmaprabha.

With the commentary by Siṅhatilaka, disciple of Bibudhacandra Sūri.

Substance, country-made paper. 10¼ × 5¼ inches. Folia, 96. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,500. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1827. Appearance, old and discoloured. Complete.

Last Colophon :

95A, इति अविबुधचन्द्रसूरिशिष्यसिंहतिलकसूरिविरचिता श्रीभुवनदीपकवृत्तिः समाप्ता ।

The rest of foll. 95 and 96 written on one side only contains notes, at the end of which comes the date: संवत् १८२७ ।

See our No. 6334.

7228.

7917. **भृगुसंहिता ।** *Bhṛgusaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 14 × 5½ inches. Folia, 4+2+7+5 Lines, 10–15 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Four extracts, relating to some astrological topics and to the worship of gods and goddesses, from *Bhṛgusaṃhitā*.

I.

Beginning :

शृणु सूत प्रवक्ष्यामि देवरूपविनिर्णयम् ।
यत्राधारास्तता देवदाने पूर्वफलप्रदा ॥
विघ्नराज प्रकर्त्तव्यो गजवक्त्रश्चतुर्भुजः ।
शूलं तथाक्षमालाश्च मूषिकोपरिसंस्थितम् ॥

1, इति गणेशनिरूपणोऽध्यायः; 2A, इति भृगुसंहितायां सरस्वती-रूपनिर्णयोऽध्यायः; इति ०लक्ष्मीस्वरूपनिर्णयोऽध्यायः; 2A, ०सूर्यस्वरूपं; 3A, इति मृत्युञ्जयपूजाप्रकरणोऽध्यायः; 3B, इति मृत्युञ्जयप्रयोगः; इति चण्डीस्वरूपपूजानिर्णयोऽध्यायः; 4A, ०पूजाविधिः; 4B, इति भृगुसंहितायां पूर्वकर्मविधिनाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

श्लोक ८ हिमहस्त प० ४००६ सं १९५४ चै० शु० ३ चन्द्रे ।

(In English) Benaickdhur Dubey, 3rd April, 1907, Benares.

II.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

शुक्र उवाच

देवदेव दयासिन्धो त्रिकालज्ञो महेश्वरः ।
धनेश्वरो धनहीनश्चोत्तमा मध्यमाधमाः ॥
ज्ञायते केन योगेन खेटेन साम्प्रतं वद ।
वद विस्तरतो देव त्रिकालाश्रयमद्भुतम् ॥

There are 44 ślokas in these two leaves.

III (in 7 leaves).

1A, इति भृ० प्रजापतिस्वरूपनिर्णयोऽध्यायः; इति भृ० विष्णुस्वरूपनिर्णयोऽध्यायः; इति गरुडस्वरूपनिर्णयोऽध्यायः; 2A, इति भृ० लक्ष्मीनारायणवि० इति भृ० गायत्रीजपः; 2B, इति गायत्र्या यथोक्तविधिः and so on.

The leaves are marked, on the left-hand upper margin, भृ० प्र० ।

IV (in 5 leaves).

Beginning :

भृगुरुवाच ।

पूर्वजन्मपरिज्ञानं कथं भवति मानवः ।
देवदेव कृपालु त्वं वद विस्तरतोऽधुना ॥

Colophon :

इति श्रीकुण्डलीप्रकाशे आयुर्दायाध्यायः भृगुसंहितायाम् ।

Post-colophon :

श्रीसम्वत् १९५३ चैत्रकृष्णैकादश्यां चन्द्रे लिपितविनायकधर्मशर्मा काश्यां गोवर्द्धनपुरे (Then in English) March 29th, Monday, 1897, Benares city.

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series at Benares.

7229.

6442. **भृगुसंहिता ।** *Bhṛgusaṃhitā.*

(*Ten batches of leaves, containing fragments.*)

Bhṛgusaṃhitā is an elaborate treatise on astrology, being an interlocution between Śukra and Bhṛgu.

See L. 1905 and 2635. In Ulwar 1887, the following parts of the work are mentioned: Yogādhyāya, Yogaphalādhyāya, Varṣakuṇḍalīvicāra, Mithunakuṇḍalīvicāra and Karkakuṇḍalīvicāra.

I.

Substance, country-made paper. 15 × 6 inches. Folia, 56. One side of fol. 44 is left blank. Lines, 14 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. The original was defective and in the present manuscript lacunae are left in many places.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

भृगुरुवाच।

स्थानत्रये यदा सौम्यास्त्रय स्थाने च पापका।

तदा चानुभवो योगो षोडशाब्दस्य यावतः॥

5B, इति भृगुसंहितायां मिथुनलग्नस्य फलम्;

7B, इति शुक्रभृगुसंवादे योगफलम्।

8A begins:

श्रीगणेशाय नमः।

प्रणम्य शिरसा देवीं केवलज्ञानकारिणीम्।

यथातथ्यं प्रवक्ष्यामि सर्वज्ञेन च भाषितम्॥

20B, इति शुक्रभृगुसंवादे संहितायां कर्मविपाके योगफलं समाप्तम्।

श्रीगणेशाय नमः।

शुक्र उवाच।

कन्यालग्नोदये जन्मस्तथाङ्के च दिवामणिः।

बुधसौम्यौ द्वितीयस्थौ चन्द्रराहौ च षष्ठमौ॥

21B, इति श्रीभृगुभार्गवसंवादे योगफलं समाप्तम्।

23B, भृगुभार्गवसंवादे योगफलं समाप्तम्; 25A, the same colophon; 31B, इति शुक्रयोगफलं समाप्तम्; 32B, इति भृगुसंहितायां योगफलं

समाप्तम्; 33B, इति श्रीशुक्रभृगुसंवादे योगफलं समाप्तम्; 44B, इति भृगुभार्गवसंवादे योगफलम्; 48B, इति शुक्रभृगुसंवादे योगफलम्; 52B, the same colophon.

II.

Substance, country-made paper. 14 × 6 inches. Folia, 65–80. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, old and worm-eaten.

65A, इति श्रीभृगुसंहितायां श्रीमदाचार्यविरचितायां मेरौयोगकथनं नाम; 67A, इति श्रीभृगुसंहितायां भृगुशुक्रसंवादे समात्यमेषलग्नोदये जन्मलग्नसोत्सूर्य्यसं(?); 69B, इति श्रीभृगुसंहितायां योगफलम्; 70B, ०योगफलम्; 71B, the same colophon; 73A, the same colophon; 75B, the same; 77B, the same; 78A, the same.

III.

Substance, country-made paper. 11¾ × 5 inches. Folia, 13. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

11B, इति श्रीमद्भृगुसंहितायां श्रीभृगुशुक्रसंवादे सर्वाका ११।८ घराक्षेपान्तरे योग + फलम् ॥

V.

Substance, country-made paper. 14 × 5½ inches. Folia, 64–78. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

68B, इति भृगुसंहितायां योगफलम्; 75B, the same; 76B, the same.

VI.

Substance, country-made paper. 15¼ × 6¼ inches. Folia, 2–30. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

2A, इति मलोन्ययोगफलम्; 2B, इति वैभवयोगफलम्; 3A, इति सौम्ययोगफलम्; 3B, इति यातुधानयोगफलम्; 4B, इति भीष्मयोगफलम्; 5A, इति जीमूतयोगफलम्; 5B, इति जययोगफलम्; 6A, इति आनन्द-

योगफलम्; 7A, इति महोदधियोगफलम्; 7B, इति पैशाचिकयोगफलम्; 8A, इति दामिनीयोगफलम्; इति चक्रदामिनीयोगफलम्; 8B, इति क्रूरयोगफलम्; इति गजयोगफलम्; इति अद्भुतसागरयोगफलम्; 9A, इति निपातयोगफलम्; इति विलासयोगफलम्; 9B, इति शक्रयोगफलम्; इति देवेन्द्रयोगफलम्; 10A, इति राजयोगफलम्; इति स्थूलयोगफलम्; 10B, इति भास्करास्तयोगफलम्; इति भास्करयोगफलम्; 11B, इति चन्द्रोपरागयोगफलम्; 12A, इति चतुःसागरयोगफलम्; 12B, इति सागरयोगफलम्; 13A, इति मातृछायायोगफलम्; 14A, इति छत्रयोगफलम्; 15A, इति चक्रयोगफलम्; इति वक्रयोगफलम्; इति गजयोगफलम्; 15B, इति नाशकयोगफलम्; 16A, इति कलापयोगफलम्; 16B, इति मानसयोगफलम्; 17A, इत्यनुभवयोगफलम्; इति शुभयोगफलम्; 18A, इत्यद्भुतयोगफलम्; 18B, इति शून्ययोगफलम्; इति नन्दयोगफलम्; इति जीवयोगफलम्—इति श्रीयोगसागरे महाचीनदेशे शुक्रभृगुसंवादे मनोज्ञयोगादिपञ्चाशद्योगा समाप्तम्।

19A, इति प्रष्ठयोगफलम्; इति कामुकयोगफलम्; 19B, इति अन्नयोगफलम्; 20A, इत्यूर्द्धयोगफलम्; 20B, इति आकुत्ययोगफलम्; इति विगतयोगफलम्; 21B, इति काव्ययोगफलम्; इति मुदितयोगफलम्; 22A, इति साधारणयोगफलम्; 22B, इति विलासयोगफलम्; 23A, इति श्रीवत्सयोगफलम्; इति राक्षसयोगफलम्; 23B, इत्युद्भवयोगफलम्; इति भीषणयोगफलम्; 24A, इति सौरयोगफलम्; इति नक्षत्रयोगफलम्; 24B, इति केन्द्रयोगफलम्; 25A, इति क्रूरयोगफलम्; 25B, इति मातङ्गयोगफलम्; 26A, इति पावकयोगफलम्; 26B, इत्याकूत्ययोगफलम्; 27A, इति विगतयोगफलम्; 28A, इति कार्वनयोगफलम्; 29A, इति मुदितयोगफलम्; 30A, इति वत्सयोगफलम्।

See L. 905 with which this portion agrees to a large extent.

VII.

Substance, country-made yellow paper. 14 × 6 inches. Folia, 10 (by counting), marked 3, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13 and two without leaf-marks. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

9A, इति श्रीभृगुसंहितायां भृगुभार्गवसंवादे पूर्वजन्मांश इष्टजन्मांशकथनं पञ्चमोऽङ्गः; 12A, इति निशाकरयोगः; इति कल्पद्रुमयोगः।

In one of the leaves without leaf-mark:

इति भृगुसंहितायां योगफलं समाप्तम्।

VIII.

Substance, country-made paper. 14 × 5 inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, fresh.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

इति भृगुसंहितायां भृगुभार्गवसंवादे प्रथमोदाहरणम्।

2A, ०पूर्वजन्मांश इष्टजन्मांशकथनं च नामा पञ्चमो...; 6A, इति निशाकरयोगः; 6B, इति कल्पद्रुमयोगः; 7A, इति शकटयोगः; 8A, इति कमलाकरयोगः।

IX.

Substance, country-made paper. 14½ × 5½ inches. Folia, 2–7. Lines 12 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

2B, इति भृगुसंहितायां भृगुभार्गवसंवादे प्रथमोदाहरणं नाम षष्ठोऽङ्गः इति धराधरयोगः; 3B, इति निशाकरयोगः; 4A, इति कल्पद्रुमयोगः; इति शकटयोगः; 5A, इति कमलाकरयोगः; इति प्रजापतियोगः।

X.

Substance, country-made paper. 14 × 5½ inches. Folia, 16 (by counting), marked 116, 118–122, 124–126, 133. The remaining six have lost their leaf-marks.

120B, इति श्रीभृगुसंहितायां योगफलं समाप्तम्; 121B, इति श्रीभृगुसंहितायां श्रीमदाचार्यविरचितं अधोच्चयोगकथनं नाम चतुःपञ्चाशत्तमोऽध्यायः; 124A, ०योगफलं समाप्तम्।

IV.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 14–26. Lines, 14 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

15B, इति श्रीमद्भृगुसंहितायां श्रीभृगुशुक्रसंयोगफलम्; 18B, द्वेपान्तरे योगफलम्।

There is another batch containing stray leaves.

7230.

8168. I. भृगुसंहिता। *Bhṛgusaṃhitā.*

A.

Substance, country-made paper. 14 × 5½ inches. Folia, 107 (Meṣa) + 39 (Vṛṣa) + 56 (Mithuna) + 49 (Karkaṭa) + 85 (Siṅha) (of which only one leaf is marked 26, 27 and 28, while two leaves are marked 37) + 58 (Kanyā) (of which fol. 52 is missing, while two leaves are marked 57) + 49 (Tulā) + 59 (Vṛścika) + 49 (Dhanu) + 120 (Makara. Fol. 57 is missing, while two leaves are marked 74, and only one leaf is marked 57, 58, 59. Foll. 18–27, 52-53 and 99–105 are restorations).

A comprehensive work on horoscopy.

Beginning :

भृगुरुवाच।

अथातः संप्रवक्ष्यामि कुंडलीख्यानमुत्तमम्।
येन विज्ञानमात्रेण त्रिजन्म ज्ञायते बुधैः॥

शुक्र उवाच।

अहो तात महाभाग महदाश्चर्यप्रश्नकृत्।
अधुना ब्रूहि मे तात मेषादीनां फलाफलम्॥

भृगुरुवाच।

मेषलग्ने समुत्पन्ने लग्नेशो वापि संस्थितः।
तूर्ये राशिपतिश्चैव पञ्चमे दिनमणिसुतः॥

Saṃvat 1925 is given as the date of copying at the end of the section on Vṛṣa :

संवत् १९२५ पौष इभ सुदि ५ वार सोम। श्रीराम॥

B.

Another fragment of Bhṛgusaṃhitā.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 226. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Foll. 2, 6–10, 22, 35, 114, 144 are missing. One leaf is marked 164 and 165.

Beginning :

परमानंदरूपाय विश्वभारधराय च ।
सर्वसाक्षी त्रिलोकेशस्तस्मै सूर्याय वै नमः ॥
पूर्वाच परिज्ञानं कथयामि न संशयः ।
अहं वररुचिर्नाम तत्वं भार्गवभाषितम् ॥
येन वाक्येन शुक्रेण प्रोच्यते भृगुणां (?) प्रति ।
तानि वाक्यानि सर्वाणि कथयामि न संशयः ॥

Last Colophon :

इति श्रीभृगुसंहितायां भृगुशुक्रसंवादे श्रीमदाचार्यविरचित +
+ + + + समाप्तम् ।

II. *Fragments of Yogasāgara.*

A.

Substance, country-made paper. 12½ × 5¼ inches. Folia, 25 of which the 3rd is missing. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, fresh.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।
प्रणम्य केशवं शम्भुं ब्रह्माणं गणनायकम् ।
पूर्वोक्तं मनसा ध्यायन् क्रियते योगसागरः ॥
शतवर्षसहस्राणि सप्तलक्षशतत्रयम् ।
त्रेतायुगे गते वर्षे योगसागरसम्भवः ॥

भृगुरुवाच ।

युगे वेदाश्रुतिसंख्या जन्मतः प्रश्नतोऽपि वा ।
ग्रहयोगप्रमाणेन ज्ञायते पूर्वकर्म कृत इति ॥

B.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 55-82. Lines, 8 to 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

C.

Substance, country-made paper. $13 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 88-143. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Beginning :

अथ मध्ययोगनामानि लिख्यन्ते ।

ज्ञानिनां च हितार्थाय कविष्टं भगूदितम् ॥

यस्य ज्ञात्वा प्रभावेन ज्ञायते च शुभाशुभम् ॥

D.

Substance, country-made paper. $13 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-42 of which the 5th is missing. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

E.

Two batches of stray leaves belonging to a MS. of *Yogasāgara*—the first containing 11 leaves and the second 7 leaves.

7231.

3064. मनुष्यजातकम् *or* कर्मप्रकाशिका *or* ताजिकतन्त्रसारः ।

Manuṣyajātaka or *Karmaprakāśikā* or *Tājikatantrasāra.*

By Samara Siṅha, son of Kumāra Siṅha.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 16. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 576. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

A versified treatise on horoscopy.

The last colophon :

इति प्राग्वाटान्वयकुमारसिंहात्मजसमर(?)सिंहसमुद्धृततात्जिक-तन्त्रसारे कर्मप्रकाशिकापरनाम्नि मनुष्यजातके प्रकीर्णकनिर्णयाधि-कारो विंशतितमः प्रकाशः ॥ २० ॥ समाप्तः ग्रन्थः ।

Though the first leaf is marked 1, it is not the beginning of the work. The first verse in the MS. is the 11th verse of the third chapter.

1B, इति कुमारसिंह(?)विरचिते मनुष्यजातके षोडशयोगाध्यायस्तृतीयः; 2A, इति समरसिंहकृते मनुष्यजातके सहमाधिकारः ४ ; 2B, इति कुमारकृते मनुष्यजातके निषेकाध्यायः; 3B, इति ०मनुष्यजातके अरिष्टाध्यायः षष्ठः; 4A, इति ०जीवितनिर्णयाध्यायः; 4B, ०शारीराधिकारोऽष्टमः; 5B, ०आयुर्दायाधिकारो नवमः; 6B, ०दशाधिकारो दशमः, ०निधनाधिकार एकादशः; 9A, इति समरसिंहविरचिते मनुष्यजातके शरीरदोषाधिकारो द्वादशः; 10A, इति कुमारकृते मनुष्यजातके प्रकृत्यध्यायः त्रयोदशः; 11B, ०कर्मप्रकाशाधिकारः; 13A, कुमारकृते मनुष्यजातके हस्तकर्माधिकारः; 14B, इति कुमारे सहजाधिकारः; 15B, इति कुमारकृते पितृमातृकष्टाध्यायोऽष्टादशः; 16A, इति कुमारकृते स्त्रीजातकाध्यायः; 16B, इति कुमारसिंहकृते मनुष्यजातकेऽध्यायः ।

So in the present MS., some of the colophons attribute the work to the father and some to the son. According to Aufrecht it is by the son. It is quoted by Nīlakaṇṭha in *Praśnakaumudī*, IO. Catal., p. 1088.

It ends :

गुरुशुक्रौ मृतापत्यौ भूमिजो गर्भविच्युतिः ।
लग्ने व्यये च पाताले जामित्रे चाष्टमे कुजे ॥
भार्या निहन्ति भर्तारं भर्ता भार्यां हनिष्यति ।

7232.

7859. मिहिरजातकम् । *Mihirajātaka.*

Substance, country-made paper. 11 × 4¾ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Copied in Saṃvat 1930.

A short work on horoscopy.

Colophon:

इति श्रीमिहिराचार्यविरचितायां मिहिरजातकं संपूर्णम् ।

Post-colophon:

श्रीसंवत् १९३० वैशाख शुक्ल तिथौ ५ गुरौ विद्याधरेण लिखितं काश्यां ।

Beginning:

दशमे शनिशुक्रश्च पञ्चमे च बृहस्पति ।
अष्टमे च भवेद्भौमो बालकः स्यात् षडङ्गुलः ॥

7233.

7892. मुष्टिज्ञानचिन्तामणिः । *Muṣṭijñānacintāmaṇi.*

By an unknown author.

Substance, country-made paper. 11¼ × 5¾ inches. Folia, 3. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

A work on astrology and divination.

I.

3A, इति श्रीमुष्टिज्ञानचिन्तामणिः समाप्तः ।

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः ।

महादेवं नमस्कृत्य सर्वशास्त्रविशारदम् ।
ज्योतिषं रूपकं दृष्टं लग्नस्य पतिरुच्यते ॥

मन्त्रश्च धातुकश्चैव फलमूलं सुभाषितम् ।
कर्पूरादिषु वा सस्यं लग्नस्थाने विधीयते ॥
शुक्रे केन्द्रसमायुक्ते गुरुश्चैव यदा भवेत् ।
जीवचिन्तां विजानीयात् श्रीराजवचनं यथा ॥ etc. etc.

Topics:

2A, अथ लाभप्रश्नः, मम कार्यं भविष्यतीति प्रश्ने; मनसि छृतं कार्यं भविष्यति नवेति प्रश्ने; 2B, अमुकं कार्यं भविष्यति नवेति प्रश्ने; अथ नष्टप्रश्नः ।

II.

Begins:

अथ नवग्रहदानपूजाविधिर्लिख्यते ।

Eight lines only above the colophon:

इति श्रीवाराहीसंहितायां सूर्यादिनवग्रहदानपूजाविधिः समाप्तः ।

7234.

101. **मुकुन्दविजयः ।** *Mukundavijaya.*

By Parama, son of Yadumaṇi.

Composed in 1535 A.D. under the patronage of Raja Mukunda Sen, son of Rudra Sen, grandson of Chandra Sen, great-grandson of Rūpnārāyaṇa.

Post-colophon Statement:

संवत् १९०९ ॥ शाके शालिवाहन ॥ १७३४ मासोत्तमे मासे सद्वानिमासे शुक्लपक्षे तिथौ पूर्णिमायां बुधवासरेषु लिखितमीदं पुस्तकम् कालीदीन स्वार्थं परार्थं वा ॥ श्रीकृष्णाय नमः । शुभमस्तु । सिद्धिरस्तु ।

Printed and published by Venkatesvara Press, Bombay.

7235.

4287. **मुकुन्दविजयप्रशस्तिः ।** *Mukundavijayapraśasti.*

Substance, palm-leaf. 15 × 1 inch. Folia, 136. Lines, 4, 5 on a page. Extent in ślokas, 2,500. Character, Udiyā of the early 18th century. Appearance, old and mouse-eaten. Written with a style. Complete.

Beginning :

श्रीसूर्याय नमः ।

यो रामचन्द्र इव भाति पुरा मुरारे-
रात्मार्पितैकविभवोऽद्भुतकीर्त्तिराशिः ।
भूमासुरानसुरकल्पतुरुष्कसंघाद्
उद्धर्त्तुमैहत बभूव स रामचन्द्रः ॥
ततोऽभवत् श्रीपुरुषोत्तमाख्यः
विख्यातकीर्त्तिर्वसुधाधिनाथः ।
ततोऽधिजातो बलभद्रभूपो
निवारितानेकदुरन्तभूपः ॥
तस्मान्मुकुन्दो नृपतिः प्रजातो
बाल्यान्मुकुन्दैकसखोग्रकीर्त्तिः ।
दुष्टाभिनाशार्पितचित्तवृत्तिः
भूमासुराराधनभाववृत्तिः ॥

The object of the work :

तस्य श्रीविजयप्रशस्तिरचनां कर्त्तुं मुरारेः पदौ
नत्वा कोऽपि कुतूहलात् क्षिततरो होराविदां प्रीतये ।
दृष्ट्वानेकविपश्चि + + बहुलान् ग्रन्थान् स्वरज्ञापिकान्
भूयोऽल्पैर्वचनैर्विचित्रबहुलैराह स्वरे पद्धतिम् ॥
विराजन्ते वीरा रणशिरसि तावद् बलयुता-
युतास्तारिण्याख्ये न यदि निजनामाखसङ्घिताः (?) ।
अथो चाष्टौ नाम्नः स्वरसमुदयान् कालसङ्घितान्
प्रवक्ष्ये ग्रन्थादौ तदनु सकलांस्तत्रकविधान् ॥

A work on prognostication, written by an anonymous author under the patronage of Mukundadeva from whom, possibly, the Uḍiṣyā territory was wrestled by Suleman Kiraṇī.

The MS. contains also a translation of the work, in the vernacular of Uḍiṣyā.

Last Colophon :

इति कोटिचक्रं समाप्तम् ।

7236.

6436. **मुग्धबोधं ज्योतिषम् ।** *Mugdhabodha Jyotiṣa.*

By Śankara.

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 35 of which foll. 29-30 are missing. Lines, 6 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

An elementary treatise on astrology.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ।
अथ मुग्धबोधं ज्योतिषं लिख्यते शंकरेण ।
गणेशं भारतीं रामं वैदेहीं नौमि पावनीम् ।
निर्विघ्नस्फूर्त्तिविज्ञानश्रेयोविक्रमलब्धये ॥
अशेषशेषाननवाग्विलास-
मेकेन वक्त्रेण दधार यस्तम् ।
विद्याविशेषोत्तमरत्नसिन्धुं
श्रीमन्नृसिंहं प्रणमामि नित्यम् ॥

भद्रानामा पार्वति यत्र शंभुः (?)
सिद्धेशाख्यः शीलरूपी हनुमान् ।
पद्माक्षी क्षोणि कण्यास्ति यस्मिन्नंघ्र (?)
तस्मिन् गोतमी दक्षिणेषु ॥ (?)
संप्रार्थिता शं[क]रपार्वतीभ्यां
यत्रास्ति सी(सि)ता दशवक्त्रभीता ।
तस्यां हनुमद्गिरिवर्य्यपूर्यां
विद्वत्समुहैन्ती द्योप्रसिद्धः ॥ ४ ॥
मत्तः पूर्वैः सप्तमो वेंवटाद्रिः
सिद्धाद्रिसद्राजराजेशनाम ।
श्रीरामसद्रामयोगी नितस्य (?)
ह्यासन् पुत्राः पंच तेषां चतुर्थः ॥ ५ ॥
गोपालनामा गुणसंघधामा
श्रीजानकी(कि) तस्य तु धर्मपत्नी ।
ताभ्यामभू(सु)तामिह शंकरो गण्यः
श्रीरामनामावरजः सुविद्वान् ॥ ६ ॥
वैदेही(हि)चरणांभोजमभीष्टार्थप्रदं हृदि ।
निधायार्भक(वा)बोधाय मुग्धबोधं करोम्यहम् ॥

4A, इति पंचांगमर्यादा—अथ तिथिर्निरूप्यते ;

4B, इति तिथि— अथ वारः— अथ नक्षत्रम् ।

5A, अथ योगः—

6A, इति श्रीमुग्धबोधे पंचांगस्वरूपनिरूपणं नाम प्रथमोऽध्यायः— अथ सकलव्यवहारोपयोगि शुभाशुभमुहूर्त्त वक्ष्यते ।

17A, ०विलक्षणयोगो नाम द्वितीयोऽध्यायः—अथ लग्नसाधनमुच्यते ।

27A, इति लग्नसाधनराशिग्रह + + नाम तृतीयोध्यायः ।

32B, इति ग्रहाणामुत्तमफलम् । 33A, इति मध्यमफलम् । 34A, इति अधमस्थानफलम् । 34B, इति दुष्टराशिस्थितग्रहफलम् । 35A, इति शुभग्रहफलम् समाप्तम् । अथ ग्रहाणां राशिस्थितिमर्य्यादा ।

7237.

11096. **मुहूर्त्तचिन्तामणिः ।** *Muhūrttacintāmaṇi.*

By Rāma Daivajña.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 43. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1880. Appearance, fresh. To the end of the 13th chapter.

इति श्रीदैवज्ञानन्त(न्द)सुतदैवज्ञरामविरचिते मुहूर्त्तचिन्तामणि-
गृहप्रवेशप्रकरणं त्रयोदशम् । १३

Post-colophon :

संवत् १८८० ।

आसीद्धर्मपुरे षडङ्गनिगमाध्येतृद्विजैर्मण्डिते
ज्योतिर्वित्तिलकः फणीन्द्ररचिते भाष्ये कृतातिश्रमः ।
तत्तज्जातकसंहितागणितकृन्मान्यो महान् भूभुजां
तर्कालङ्कृतिवाक्य + + विलसद्बुद्धिः स चिन्तामणिः ॥१॥
ज्योतिर्विद्गणवन्दिताङ्घ्रिकमलस्तत्सूनुरासीत् कृती
नाम्नानन्त इति प्रथामधिगतो भूमण्डलाहस्करः ।
यो रम्यां जनिपद्धतिं + + करोद्दुष्टाशयोद्धंसनीं
टीकां चो । Here ends the MS.

Well-known, often noticed and printed in Bengali and Nāgara.

7238.

11189. **मुहूर्त्तचिन्तामणिः ।** *Muhūrttacintāmaṇi.*

By Rāma Daivajña.

Substance, country-made paper. 11 × 6 inches. Folia, 20–44. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1886. Appearance, fresh. Defective in the beginning.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञानन्तसुत-दैवज्ञरामविरचिते मुहूर्त्तचिन्तामणौ
गृहप्रवेशप्रकरणं त्रयोदशम् ।

Post-colophon :

संवत् १८८६ मी ज्येष्ठे मासि शुक्ले पक्षे द्वादश्यां रविवासरे ।

Well-known and often printed.

Three stray leaves, marked with the letters ए. मां.

7239.

1993. मुहूर्त्तरचना । *Muhūrttaracanā.*

Substance, country-made paper. 9¾ × 5½ inches. Folia, 11. Tabular statements. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old.

It begins :

[माघ]फाल्गुनचैत्रेषु वैशाखे श्रावणे तथा ।

नभस्यमासि वाराणां मुहूर्त्तरचनोच्यते ॥

रवौ नभः केशवदानवेन्द्रो गोविन्दनामा नभदैत्यपुत्रः ।

रवि दिने

मै	चा	ज	वै	तु	श्र	रा	बा	वि	न	या	सौ	भ	मा	रौ	श्वे
स	स	र	र	त	त	स	स	र	र	त	त	स	स	र	र
० नृ	० सि	० क	० स्व	० यु	० गं	० न	० भः	० ख	० लक्ष्मी	० प्र	० लं	० वोद	० रमा	० ससं	० ज्ञाः
र	वि	रात्र													
चा	ज	वै	तु	श्र	रा	बा	वि	नं	या	सौ	भ	सा	रौ	श्वे	मे
त	त	स	स	र	र	त	त	स	स	र	र	त	त	स	स
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

On the reverse of the last leaf:

शिवालिखितं समाप्तम् ॥

7240.

6360. मुहूर्त्तसारसंग्रहः। *Muhūrttasārasaṃgraha.*

By Lālamaṇi.

Substance, country-made paper. 10 × 6 inches. Folia, 98 of which foll. 88–91 are left blank. Lines, 29 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete. In book-form.

I.

A *vade-mecum* of an astrologer. There are two colophons, one in fol. 43B and the other in fol. 51A, calling the work *Muhūrttasārasaṃgraha* and giving the compiler's name as Lālamaṇi; while in fol. 64B the work is simply called *Sārasaṃgraha.*

Beginning:

गणं गुणपरिवारं चारुकेयूरहारं
गिरिवरधरसारं योगिनीचक्रचारम्।
भवजलपरिवारं दुःखदारिद्र्यहारं
गणपतिमभिवन्दे वक्रतुण्डावतारम्॥
श्रीसरस्वत्यै नमः। श्रीगुरुभ्यो नमः। श्रीसहस्रार्जुनाय
नमः।
तिथ्यादिदिक्कालावयवस्वरूपां
जगत्प्रसूत्यादिकहेतुभूताम्।
कालत्रयज्ञानविधायिनीं तां
वन्देऽहमाद्यामिह शास्त्रदेवीम्॥
बुद्धिदं विघ्नहर्त्तारं सिद्धिदं पार्वतीसुतम्।
नत्वा लालमणिर्ब्रूते मुहूर्त्तसारसंग्रहम्॥
मुनिनिर्मितशास्त्रेभ्यः सारमादाय लभ्यते
फलग्रन्थविदां प्रीत्यै यथार्थं स्वल्पमुत्तमम्॥

Colophons :

P. 43B, इति लालमणिविरचिते मुहूर्त्तसारसंग्रहे यात्राप्रकरणं संपूर्णम्; 51A, इति ज्योतिर्वित् लालमणिविरचित(तायां) मुहूर्त्तसारसंग्रहे गृहप्रवेशप्रकरणम्; 64B, इति सारसंग्रहे मुहूर्त्तप्रकरणम्।

II.

64B, अथ नक्षत्रम्। अश्विनी रोहिनी etc., etc.; 65A, अथ संक्रान्तिप्रकरणम्; अथ संक्रान्तिपुण्यकालः; 65B, अथ मकरसंक्रान्तिफलम्; 66A, अथ संक्रान्तिवारफलम्; इति नक्षत्रसंक्रान्तिफलम्; 67A, इति चन्द्रदर्शनफलम्; 70A, इति मूलनक्षत्रविषये त्याज्यफलम्; 71B, इति ज्येष्ठानक्षत्रजातकफलम्; 72A, इति अश्लेषाघटीफलम्; 72B, तिथिगण्डफलम्; 73B, इति सप्तनाडीचक्रम्; 74A, इति लग्नोपरि दोषज्ञानम्।

Subsequent leaves up to the 81st are taken up with diagrams.

82A begins :

श्रीगणेशाय नमः।

त्रिपुरवधमुहूर्त्तं केन दृष्टं श्रुतं वा
सकलमपि हि दृष्टं शम्भुना भूतहेतोः।
यदि शुभमशुभं वा यादृशं तादृशं वा
त्विदमपि हि सुरेन्द्रैः सेवनीयं शिवस्य ॥ १ ॥
गिरो(?) त सर्व्वज्ञेन तु भाषितम्। (?)
तस्य सन्दर्शनादेव ज्ञायते च शुभाशुभम् ॥ २ ॥
न तिथिर्न च नक्षत्रं न योगः करणं शशी।
न शूलयोगिनिरपि न होरा न तमोगुणः ॥ (?) ३ ॥
व्यतीपाते च संक्रान्तौ भद्रायामशुभे दिने।
शिवालिखितमालोक्य सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ ४ ॥

तत्रादौ कथयिष्यामि मुहूर्त्तानि च षोडश ।
गुणत्रयप्रयोगेण चालनीयान्यहर्निशम् ॥
रौद्रं ततः श्वेतमतः परं यत्
मैत्राह्वयं चार्वटकं तथा च ।
जैदेव वैरोचनकं मुहूर्त्तं
तुरदेवकं (?) चाभिजितं [त]तश्च ॥
रावणं वालवं चैव विजयं चैव नन्दनम् ।
यमं सौम्यं ततो ज्ञेयं भासाविश्रमित्यपि ॥
रौद्रे रौद्रकरं कार्यं श्वेते वै गजबन्धनम् ।
स्थानदानादिकं मैत्रे चार्वटे स्तम्भकं तथा ॥ etc. etc.

86A, अथान्तर्दशाफलम्; मंगलदशाफलम्; 86B, पिंगान्तर्दशाफलम्; 87A, भ्रामरीदशायामन्तर्दशाफलम्; 87B, भद्रायामन्तर्दशाफलम्; 87B, उल्काटायामन्तर्दशाफलम्; 88A, योगिनीदशाकर्त्तव्यता लिख्यते; 97B, इति रत्नजातके पूजाविधिः समाप्तम् ।

Post-colophon :

१७७१ (?) भाद्रवदि १३ गुरौ शुभ ।

7241.

7106. मूकप्रश्नः । *Mūkapraśna.*

Attributed to Lallācārya.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folium, 1. Lines, 12. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Written on one side only.

This leaf contains the following lines :—

ॐ नमः ॥ राजद्वारे सभामध्ये कलाकौतुकहेतुना ।
विरच्यते मूकप्रश्नं लल्लेन प्रयत्नतः ॥ १ ॥
उद्देशः ॥ स प्र २ प्रत ३ ।

अभ्रं काष्ठं तृणं धातुं मुक्तासूत्रं च विद्रुमम् ।
कांच कांचनकर्पूरपाषाणपात्रेस्थितावकैः ॥ २ स ।
पत्रं पुष्पं फलं चर्मं मलं चास्थिवमृत्तिका ।
भस्म सिंदूरकं तस्माद्दूरीकुर्वंति सज्जनम् ॥ ३ र ।
खर्परं लोमबीजानि पत्त्रजीवसिलस्तथा ।
मणिश्च नखरा दंता तत्सर्वं कथय स्फुटम् ॥ ४ त ।
दंता सिंदूरकर्पूरं खपरा भस्म कांचनम् ।
कां च मणिमृत्तिका च विद्रुमं पाणिसंस्थितम् ॥ ५ स ।
पाषाण अस्थि सूत्रं वा जीवो विमलमुक्तिकम् ।
यच्चचर्म च धातुधा तन्मे ब्रूहि यथा तथा ॥ ६ र ।
बीजां तृणं फलं चैव लोमपुष्पाणि काष्ठकम् ।
नखपत्र च अभ्रं वा तत्सर्वं कथय स्फुटम् ॥ ७ त ।
अभ्रं १ चैव तथा धातु २ विद्रुमं ३ पत्र ४ चर्मणि ५ ।
मृत्तिका ६ बीजयो ७ पत्ते ८ मणि ९ रित्यभिधीयते ॥ ८ ॥
काष्ठं १ मुक्तापि २ कांचस्य ३ पुष्पं ४ मल ५ समन्वितम् ।
भस्म ६ लोमानि ७ जीवस्य ८ खपरा ९ कथ्यते मया ॥ ९ ॥
तृणां १ सूत्रं २ कर्पूरं ३ फल ४ अस्थि ५ सिंदूरं ६ प्रति ।
नखपाषाणयोश्चैव दंतुरा ९ कथ्यते मया ॥ १० ॥

Colophon :

इति लक्ष्माचार्यविरचितं मूकप्रश्नं समाप्तं ।
सत १ सर २ सस ३ रत ४ रर ५ रस ६ तत ७ तर ८ तस ९ ।

7242.

1841. **यवनजातकम् ।** *Yavanajātaka.*

For the manuscript see L. 2452.

It seems to be a fragment of *Vṛddhayavanajātaka.* [I]t contains three chapters about females.

For *Vṛddhayavanajātaka* see IO. Catal. No. 3073 and Oxf. Cat. No. 781. In the IO. manuscript there is a section called *Strīyavana-jātaka*.

Post-colophon :

शुभं भूयात्। संवत् १८०९ शाके १६७४ वैषाख कृष्ण २ शुक्रवासरे।

Begins thus :

अथ स्त्रीनक्षत्रफलं लिख्यते।
जाताश्विनीषु प्रमदा विनीता प्रभूतकोपा प्रियदर्शना च।
प्रियंवदा सर्वसखातिरामा बुद्ध्यान्विता देवगुरुषु सक्ता॥१॥
स्त्रीवर्गयुक्ता भरणीषु जाता भवेन्नृशंसा कलहप्रिया च।
सदुःखचित्ता विभवैर्विहीना हतप्रतापा सततं कुले च॥२॥

Ends thus :

अश्लेषा मान्दे तृतीयायां सप्तमीभौमवारयो।
कृत्तिकाद्वादशीसूर्ये जाता स्याद्विषनारिका॥

इति श्रीविषकन्यालक्षणं समाप्तम्।

Printed and published in Benares Chowkhamb Sanskrit Series.

7243.

8407. यवनपारिजातः। *Yavanapārijāta.*

Substance, country-made paper. 7¾ × 4 inches. Folia, 27. Lines, 1 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara of the 18th centur. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

A work on horoscopy.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ दोषविवक्षा लिख्यते ।

वक्ष्यामि भावानुगतग्रहेभ्यो दोषो नराणामगजन्मजातः ।
ज्ञानं चमत्कारकरन्तु यस्मै स याति लोके पदवीं गुरूणाम् ॥

वंशदोषलक्षणं ।

शनिर्यदा दुष्टगृहं प्रयातो दुष्टेक्षितः पापयुतो विशेषात् ।
शुक्रेक्षितं स्याद्भवनप्रचेतर्द्विजस्य शापः प्रवदन्ति सन्तः ॥

5B, इति कर्मविपाके दोषप्रकरणं; 7B, इति यवनपारिजातके कर्मविपाके दोषप्रकरणं; 14A, इति श्रीयवनपारिजातके सर्वसम्मतकर्मविपाके दोषकथने तृतीयं प्रकरणं समाप्तं; 20B, इति श्रीयवनपारिजातके सर्वसम्मते कर्मविपाके दोषकथनं समाप्तं ।

7244.

6345. यानयोगार्णवः । *Yānayogārṇava.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Dated, Saṃvat 1841. Appearance, discoloured. Complete.

An interlocution between Śiva and Pārvatī, relating to the conjunctions of stars and planets born under which one comes to possess different forms of conveyance, such as horse, elephant, litter ; one comes to be a king; one becomes master of great fortune; one becomes poor, and so on.

It is broadly divided into five sections, namely, *Yānayoga, Rājayoga, Lakṣmīyoga* and *Sarvayoga.* At the end of the MS., however, the whole of it is inaccurately called *Yānayoga—yāna* means simply conveyance. The

last section, *Sarvayoga*, ends with a question by Pārvatī, regarding *Saṃjñārṇava*.

I.

Begins :

देवदेव महादेव गजानामधिपो भवेत् ।
येर्योगैर्वद तं क्षिप्रं गजयोगार्णवाभिधम् ॥

7A, इति यानयोगार्णवे गजयोगार्णवः ।

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि यदुक्तं शम्भुना पुरा ।
कैलासशिखरे रम्ये शैलराजात्मजां प्रति ॥

12A, इति अश्वयोगार्णवाध्यायो द्वितीयः ।

श्रीरविरुवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि शिविकायोगमालिकम् ।
यस्य विज्ञानमात्रेण देवज्ञत्वं प्रपद्यते ॥

पार्वत्युवाच ।

भगवन् देवदेवेश पृच्छाम्येकं वदस्व तत् ।
शिविकायोगजफलं वदाशु प्रियसत्तम ॥

16B, इति शिविकार्णवः ।

17B, इति रथयोगार्णवः समाप्तिमगमत् ।

II.

अथातः संप्रवक्ष्यामि राजयोगार्णवाभिधम् ।
पुरा देवारितः शम्भुरुक्तवान् कमलेक्षणः ॥

20A, इति राजयोगार्णवः ।

III.

अथातः संप्रवक्ष्यामि लक्ष्मीयोगार्णवाभिधम् ।
यस्य विज्ञानमात्रेण सर्वज्ञत्वं प्रपद्यते ॥

22A, इति लक्ष्मीयोगार्णवः ।

IV.

अथ दारिद्र्ययोगार्णवः ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि दारिद्र्यार्णवसंज्ञकम् ।

यस्य विज्ञानमात्रेण दारिद्र्यान्मुच्यते सदा ॥

23A, इति दरिद्रयोगार्णवः ।

V.

अथ सर्वयोगार्णवो लिख्यते ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि सर्वयोगार्णवाभिधम् ।

यस्य विज्ञानमात्रेण सर्वज्ञत्वं प्रपद्यते ॥

ईश्वरोवाच ।

चातुर्मास्यव्रतं कृत्वा चतुराशीति-संज्ञकम् ।

योजयेत् का संज्ञोयं जतौ भवति निश्चितम् ॥ (?)

It ends :

पार्वत्युवाच ।

महादेव महादेव कृतार्थास्मि तवोक्तितः ।

मोहध्वान्तमर्णिं ब्रूहि संज्ञार्णवमथो पुनः ॥

Colophon :

इति यानयोगार्णवः संपूर्णतामगात् (?)

Post-colophon :

श्री संवत् १८४१ फाल्गुन सुदी दुयौजः ।

7245.

9434. यात्रायोगः । *Yātrāyoga.*

By Śivā.

Substance, country-made paper. 7½ × 5 inches. Folia, 8. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1914. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

It is an astrological treatise dealing with muhūrttas auspicious for particular undertakings.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ शिवमुहूर्त्ताः ।

सागराः शुष्कतां यान्ति वह्निर्वा याति शीतता ।

निश्चलो वा भवेद्वायुः शिववाक्यं न चान्यथा ॥ १ ॥

तत्रादौ कथयिष्यामि मुहूर्त्तानि च षोडश ।

गुणत्रयविभागेन चालनीयान्यहर्निशम् ॥ २ ॥ इत्यादि ।

Colophon :

इति श्रीशिवालिखितयात्रायोगः समाप्तः ।

7246.

6754. योगसूत्रम् । *Yogasūtra.*

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 240. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1912. Appearance, fresh. Complete.

A treatise on horoscopy.

Beginning :

श्रीमद्गुरुभ्यो नमः ।

अथ योगताजकोक्तेन लिख्यते ।

सारधार ग्रन्थाभिधान (?)

लग्नाधिनाथो यदि पञ्चमस्थो

सौमस्य युक्ते यदि वीक्षितो वा ।

हरन्ति रिष्टं सकलग्रहाणां

तथापि चास्वह(?) यदि नीचखेटं ॥

1A, त्रैलोक्यताजके; ताजकलतायां (तजकमचायां); 1A, समुच्चये (समूचये) ताजके; वामनताजके; 1B, ताजकसमुच्चये; 2A, ताजकतन्त्रे; 3B, ताजकसारे; 3A, यवनताजके; 5A, ताजकरोमे।

It ends:

जन्मेशतनुनाथकौ यदि भवेत् केन्द्रेऽथवा पञ्चमे
दृष्टा सौम्ययुते करोति सततं सर्वार्थसौख्यप्रदम्।
नानाभूषणहेमवस्त्ररत्नं पुत्त्रार्थलाभप्रदं
स्त्रीणां सौख्ययुतं करोति सततं सर्वार्थसौख्यप्रदम्॥

Colophon:

इति योगसूत्रं सम्पूर्णं।

Post-colophon:

सं १९१२ मिती चैत्र शुक्लपक्ष ११ गौर्पतिवारे लिः ब्राः श्रीकृष्णं।

7247.

10539. **योगयात्राविवरणम्** *or* **बृहद्यात्राविवरणम्।**

Yogayātrāvivaraṇa or *Bṛhadyātrāvivaraṇa.*
By Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 7 marked 124, 131, 145, 146, 147, 148, 149. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old, worn-out and discoloured. A new fragment.

The text *Yogayātrā* is by Varāhamihira. See our No. 1279, IO. Catal. No. 2990 and L. 47.

145B, भट्टोत्पलविरचितायां यज्ञे(?)श्वमेधीययात्राविवृतौ देशस्यन्दनाध्यायः; 148A, ०सद्योरिष्टलक्षणाध्यायः; 149B, ०विवृतौ।

7248.

10023. योगयात्रा । *Yogayātrā.*

By Varāhamihira.

With Bhaṭṭotpala's commentary.

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 16. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. A mere fragment.

8A, (?)इति श्रीयोगयात्रायां प्रथमोऽध्यायः ।

Commentary :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितयोगयात्राविवरणे दैवपुरुषकार प्रथमोऽध्यायः ।

15A, इति श्रीभट्टोत्पलकृते योगयात्राविवरणे आचाराध्यायो द्वितीयः ॥

See L. 47 and our No. 1279.

7249.

6386. योगयात्रा । *Yogayātrā.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 21. Lines, 7, on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A mere fragment.

A treatise on prognostics, relating to military expedition.

2B, इति योगयात्रायां दैवपुरुषकाराध्यायः प्रथमः;

5A, ०आचाराध्यायो द्वितीयः;

7A, अभियोज्याध्यायस्तृतीयः;

11B, ०योगाध्यायश्चतुर्थः;

14B, ०मिश्रकाध्यायः पञ्चमः;

18B, इति योगयात्रायां स्वप्नाध्यायः षष्ठः।

Then there are the first twenty-six *ślokas* of the 7th chapter.

See L. 47 and IO. Catal. No. 2990, and my Nep. Cat., p. 234. The Nep. MS. goes up to the 15th chapter and is still incomplete.

7250.

1279. योगयात्रा (सटीका)। *Yogayātrā.*

Text by Varāhamihira, commentary entitled Vivaraṇa by Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folia, 61. Lines—text 2 in the middle, commentary 8 above and below. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1854. Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

For the MS. see No. 47.

Rājendralāla in his No. 47 quotes the beginning of the text and the end of the commentary and attributes the whole to Bhaṭṭotpala.

The text begins thus :

यस्त्वक्त्रिजगतः सहस्रकरवद्धाम्नां च धामार्कव-
न्मोक्षद्वारमयावृतं च रविवद्ध्वान्तान्तकृत् सूर्यवत्।
आत्मा सर्वशरीरिणां सवितृवत्तिग्मांशुकालकृत्
साध्वीं नः स गिरं करोतु सविता योन्यैरतुल्योपमः॥ १॥

वक्ष्यामि भूपमधिकृत्य गुणोपपन्नं
विज्ञातजन्मसमयं प्रविभक्तभाग्यम्।
अज्ञातसूतिमथवा विदितैष्यभाग्यं
सामुद्रयात्रिकनिमित्तशतैः पृथक् तैः॥ २॥

The commentary begins thus :

य इति। सविता भगवान् आदित्यः नः अस्माकं साध्वीं श्रेष्ठां गिरं वाचं करोतु यदहं वच्मि तं तथैव। कीदृशः सूर्यः। योन्यैरतुल्योपमः। येन्यैरपरैर्विशेषणैरतुल्योपमः। अतुल्या असदृश्युपमायस्य सः। etc. etc.

Last Colophon of the text :

इति श्रीभट्टोत्पलकृते योगयात्राविवरणे नक्षत्रकैटभनामाध्यायो नवमः॥

7251.

2304. योगार्णवः। *Yogārṇava.*

By Veṅkateśa.

For the MS. and the work see L. 3205.

Colophons :

इति योगार्णवे अष्टमोऽध्यायः। समाप्तोयं ग्रन्थः। संवत् १८९५।

3A, इति योगार्णवे षड् योगाध्यायः प्रथमः।

The chapter names are not given in any other section.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः।

नत्वा तं मनसा मतं[ग]वदनं श्रीवेङ्कटेशः सतां
श्रीमानयथ[प्यय]भूसुरात्मजवरो होराविदां प्रीतये।
ज्योतिःशास्त्रमहार्णवे प्रतरणे संगृह्य शास्त्रान्तरात्
वक्ष्ये जातकशास्त्रमार्गफलदं योगार्णवाख्यं प्लवम्॥ १॥

उत्हापोह्वविशारदः पटुमतिः श्रीतुण्डदेशोद्भवः
श्रीमत्काश्यपवंशजो गुरुकृपालब्धप्रसादो भुवि ।
चित्रकान्धार्थविदां विनायकपुरे जातः प्रसिद्धः कविः
जम्बूनाथ-पदारविन्दरसिकः स्कन्धत्रयीमर्मभित् ॥ २ ॥
द्वितये द्वादशे पार्श्वद्वये खेचरसंयुते ।
पीतांशो सुनफायोगस्त्वनफायोग ईरितः ॥ ३ ॥
etc. etc. etc.

Ends thus :

आचार्यवर्योतिगमांगशास्त्रे
विनिश्चितार्थः सुमतिः सुशीलः ।
श्रीवेङ्कटेशो भुवि मानवानां
चकार योगार्णवमत्र भूमौ ॥

7252.

7825. योगिनीदशाफलम् । *Yoginīdaśāphala.*

Substance, country-made paper. 11¾ × 4½ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1879. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति योगिनीदशाफलम् ।

Post-colophon :

संवत् १८७९ आश्विन शुक्लप्रतिपदायां चंद्रेषु लि० नंदनोपाध्या
माणिकपुरे गङ्गासमीपे ।

An astrological treatise, relating to the influence of yoginīs on human destiny. They are eight in number: Maṅgalā, Piṅgalā, Dhanyā, Bhrāmarī, Bhadrikā, Ulkā, Siddhā, Sankaṭā.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गणेशं गुरुमब्जयोनिं
विष्णुं शिवं सूर्यमुखान् ग्रहेन्द्रान् ।
वच्ये स्फुटं रुद्रकृताब्जशास्त्रात्
दशाक्रमं तत्किल योगिनीनां ॥
आदौ जनस्य विधिवत् प्रसवं विचार्य
संवत्सरायनमासदिनर्क्षकालः ।
अस्मिन् भवेद्दिवसभे जननं जनस्य
तद्धं पिनाकनयनैः सहितं विधेयम् ॥
गिरीशमूर्त्या विभजेच्च शेषं
तत्संख्यका शैवदशाजनस्य ।
यज्जायते कर्मफलस्य पंक्तिः
शुभाशुभस्य स्फुरणामुपैति ॥
मंगला विविधमंगलप्रदा
पिंगला सकलरोगकारिणी ।
धन्यका धनसुखप्रदायिनी
भ्रामरी भ्रमणकारिणी मता ॥
भद्रिका भवति भोगदोल्का
यशोद्रविणाच्छारिणी मता ।
सिद्धिदा भवति सिद्धसंज्ञका
संकटा मरणरोगदा न्दणाम् ॥
न भवेन्मरणमेव संकटा-
मंतरेण गदितं पिनाकिना ।
योमती शिवशिवा विवात+
स्तत्फलं खचरमातस्त्विमा ॥

End :

उत्साहो विविधं पुंसां निजपुण्यसुखोदयः ।
मनः प्रसन्नतामेति सिद्धा चेत् संकटं गता ॥

The name of the former owner of the MS. is written on the top of the last leaf:

पोथि अम्बिका प्रसाद पंडित् कि है ।

7253.

72. योगिनीदशा । *Yoginīdaśā.*

For a notice of this MS. see L. 857. This is an astrological work compiled from Tantras.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः । अथ योगिनीदशा लिख्यते ।
अथातः संप्रवक्ष्यामि यदुक्तं आदियामले ।
कथयिष्याम्यतो देवि ग्रहाणां चादि योगिनीम् ॥
तासां दशाक्रमे चैव फलं प्रत्येकसंस्थिते ।
अन्तर्दशा च सर्वासां सर्वदा परिपूजनम् ॥
विशेषेण विरुद्धानां पूजनं तन्मनूनपि ।
नातः परतरा रक्षा कश्चित् त्रिभुवनेष्वपि ॥
एतासु च विरुद्धासु न ब्रह्मा न च शङ्करः ।
न विष्णुर्न लोकेशः ग्रहा अपि न रक्षकाः ॥
तासां दशाविशेषेण कर्त्तव्यं परिपूजनम् ।
विद्याकीर्त्तिर्धनारोग्यराज्यसौभाग्यमिच्छता ॥
मङ्गला पिङ्गला धन्या भ्रामरी भद्रिका तथा ।
योगिन्यष्टौ समाख्याता उल्का सिद्धा च संकटा ॥

Ends thus :

इति श्रीयोगिनीदशाफलं समाप्तं शुभमस्तु । दशाभिश्च दशां हत्वा षट्त्रया भागमाहरेत् । एवमन्तर्दशा ज्ञेया(द्वया) तथैव विदिशादिशं । प्रथमं विंशतिः सूर्यस्तृतीये दश चन्द्रमाः । चतुर्थे

चाष्टभौमस्य षष्ठे बुधचतुर्थकं। सप्तमे शनिदिक्संख्या नवं गुरुरष्टकं। दशमे विंशतिराहु शेषाः शुक्रदशाः स्मृताः। इति मासदशा समाप्तं॥ इति योगिनीदशाफलं समाप्तं। शुभमस्तु।

सूर्य	चन्द्रमाः	मङ्गल	बुध	शनि	गुरु	राहु	शुक्र
२०	५०	२८	५६	३६	५८	४२	७०

7254.

7876. रत्नोद्योतः। *Ratnoddyota.*

By Hanumat Kiṃkara.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 14 16 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

A work on Jyotiṣa on diverse topics.

Beginning :

नत्वा रामं गणपतिं समीरतनयं शिवम्।
रत्नोद्योतमहं वच्मे बालानां हितकाम्यया॥

तत्रादौ वरकन्ययोर्मैत्रीविचारः।

1A, इति नाडीवेधः; 2A, इति भमेलकं, इति गणाः; 2B, इति योनि इति तारा, इति वर्णाः; 3A, इति गुरुफलं, इति चन्द्रबलं, विवाहनक्षत्रमासे इति दशा; 3B, इति दग्धा तिथिः, इति दिनघटीज्ञानं; 4A, इति लग्नज्ञानं 4B, इति यामार्द्धराहुः, इति नवसंगमः; 4B, इति पुंसवनसीमन्तौ, इ प्रसूताज्ञानं; 5A, इति मूलस्थितिः, इति वृष्टिविचारः; 5B, इति शिशुभंग अथ राजयोगः; 5B, अथ नक्षत्रपातः, अथ शनिचक्रं, नामकरणं; 6A, इ निष्क्रासनं, इति प्रथमान्नप्राशनं, इति चूडाकरणं, इति कर्णवेधः, व्रतबन्धः 6B, इति भद्रा, इति कर्कचायोगः, इति नक्षत्रमूलं, इति घातचन्द्रः, इति योगिनी

गजारोहणं; 7A, अथ ग्रहप्रकरणं; 7B, नूतनताम्बूलभक्षणं, इति हलचक्रं, इति बीजोप्तिः, इति विद्यारम्भः, इति ग्रहदानं, इति पञ्चस्वरचक्रं, इति त्रिनाडीचक्रं; 8A, इति रोगिस्नानं।

Last Colophon :

इति श्रीहनुमत्किंकरविरचितं रत्नोद्योतम्।

Post-colophon :

After two lines :

संवत् १८७० पौषमासे शुक्लपक्षे पूर्णिमायां गुरुवासरे दुर्गादत्तेन लेखितं॥

7255.

7926. **रत्नद्योतः।** *Ratnadyota.*

Being a work on general astrology.
By Gaṅgārāma.

Substance, country-made paper. 8¾ × 3¾ inches. Folia, 16–25 of which the 24th is missing. Lines, 8, 9 on a page. Character, Nāgara written in a scribbling hand. Appearance, discoloured.

17B, इति श्रीमद्द्विवेदगंगारामविरचिते रत्नद्योते यात्राप्रकरणं तृतीयं।

22B, ०ग्रहप्रकरणं चतुर्थं समाप्तं। अथ गोचरफलं।

Last Colophon :

पंचमं प्रकरणं समाप्तं। रत्नद्योतः समाप्तः।

Post-colophon :

शुभमस्तु॥ पौषस्यासिते पक्षे द्वितीयायां शनिवासरे लिख्यते आत्मार्थं च भगवानो(?) विशेषतः॥ संवत् १८३८।

Printed and published in Benares in the Chowkhamba Sanskrit Series.

7256.

7937. रत्नमाला। *Ratnamālā.*

Being a work on general astrology of an unknown author. With a commentary by Divākara (Mahādeva).

Substance, country-made paper. 9¼ × 4¼ inches. Folia, 65 of which foll. 1, 35 and 64 are missing. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, discoloured. A fragment.

27B, शश्वद्वाक्यप्रमाणप्रवणपटुमतेर्वेदवेदाङ्गवेत्तुः
सूनुः श्रीलूनिगस्याच्युतचरणरतिः श्रीमहादेवनामा।
तत्प्रोक्ते(?) रत्नमाला रुचिरविवरणे सज्जनाम्भोजभानौ
स्वर्भानौ दुर्जनेन्दौः प्रकरणमगमद्याचिकं यद्यचन्द्रम्॥

अथ राज्ञो विजययात्राय शरदादिषु ऋतुषु अकुतोभयत्वात् प्रजानामुत्सवप्रस्तावः।

61B, शश्वद्वाक्य etc.

तत्प्रोक्ते रत्नमाला रुचिरविवरणे सज्जनाम्भोजभानौ
स्वर्भानौ दुर्जनेन्दोः प्रकरणमगमदस्त्रस + + + +।

अथ देवप्रतिष्ठाप्रकरणमारभ्यते।

46A, ०स्वर्भानुदुर्जनेन्दोः प्रकरणमगमत् षो[ड]शं सद्विवाहं॥

अथ विवाहसन्निधौ निर्णीते साम्प्रतं नवपरिणीतयोः वधूवरयो पृथक् गृहे निर्माणमुचितं। अतः प्रस्तावायातं वास्तुप्रकरणमारभ्यते। तत्रादावेव वास्तुप्रारम्भमाणेन यदवलोक्यं तदुपजात्याह।

आयव्ययर्क्षांशकचन्द्रतारा-
बलानि शास्त्रादवलोक्य सम्यक्।
आयुर्धनारोग्ययशोऽभिवृद्धौ
गृहं गृहस्थो हि विधापयीत॥

Printed and published in Benares in the Chowkhamba Sanskrit Series.

7257.

3502.

Substance, country-made paper. 7½ × 3½ inches. Folia, 83 by counting. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

An astrologer's *vade-mecum*.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः। रत्नमालायां यानि समीचीनानि पद्यानि तानि लिख्यन्ते।

2A, इति आषाढीदिवसे वायुनिर्णयः, भद्रानिर्णयः, भृगोर्वाल्यास्तादि(?)व्यवस्थामाह, अथ नक्षत्रध्रुवस्थिरादिना, अथ जातकर्म, अथ मूलादिगन्तान्तविचारः, अथ ताम्बूलभक्षणा, अथ नवान्न, अथ कर्णवेध, अथ विद्यारम्भ, अथ रोगिणां भेषजस्नानम्, अथ व्रतबन्ध, अथ रात्रिघटीज्ञानम्, इति तडागचक्रम्, इति कूपचक्रम्, इति वाटिकारोपणम्, अथ होममुहूर्त्तम्, अथ नौकागठनम्, अथ यात्राप्रकरणम्, अथ दिक्शूलम्, अथ ललाटयोगः, इति सर्वाङ्गविचारः, इति दिग्द्वारनक्षत्रम्, अथ भद्रकालानलचक्रम्, अथ वास्तुचक्रम्, अथ गृहप्रकरणोद्धारनिर्णयः, इति गणचक्रम्, अथ अथ चन्द्रघातक, इति षट्पञ्चाशिका समाप्ता or 56 verses from *Ratnamālā*.

अथ भृगोर्वाल्यास्तादिव्यवस्थामाह; अथ रिष्टभङ्गः, साधकानां सिद्धासिद्धौ मन्त्रशुद्धिमथ ब्रुवे। This portion is illustrated by figures.

7258.

6963. रत्नदीपः । *Ratnadīpa.*

By Gaṇapati.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 18. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति गणपतिकृते रत्नदीपे निर्वाणयोगः समाप्त संपूर्णं ।

Beginning :

अथ योगाधिकार लिख्यते ॥
प्रणम्य शारदा देवीं गणेशं शिवनंदनम् ।
ब्रह्मविष्णुमहेशादि वक्ष्येहं जन्मजं फलम् ॥ १ ॥
विलोक्य नानामुनितामतानि सर्वार्थदं जन्मफलं प्रकाशम् ।
नत्वा गुरोः पादयुगं च मातुः करोमि रम्यं किल रत्नदीपम् ॥
श्रीमद्रायकबालवंशविभवो श्रीरामसेवारतः
श्रौतस्मार्त्तविशेषधर्मनिरतो विद्यादयावारिधिः ।
बुद्ध्या वै जितचंद्रजोऽर्जितयशा विद्याजितो वाक्पतिः
कान्त्या वै जितचंद्रमा भुवि तले गोपालनामा गुरुः ॥
तस्य प्रसादात् खलु रत्नदीपं चक्रे द्विजोऽयं किल नामदेवः ।
देवद्विजानां परिदासभूतः सौम्याल्पबुद्धिर्द्विजदेवभक्तः ॥
अथ प्रवक्ष्याम्यथ वर्णभावं रूपं स्वभावं खलु उच्चनीचम् ।
सूर्यादिकानां मृदु वा कठोरं तेनैव भावे[न] नरो हि योज्यः ॥

End :

श्री[गो]पालं गुरुं नत्वा रत्नदीपाख्यजातकम् ।
चक्रे गणपतिश्चैव सुगमं गणकः प्रियम् ॥

So the author calls himself in one place Nāmadeva and Gaṇapati in another.

The last leaf is full of marginal notes in a smaller hand.

7259.

6359. रत्नप्रदीपः *or* रत्नदीपकः ।

Ratnapradīpa or *Ratnadīpaka.*

By Gaṇapati.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 34. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1869. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीगणपतिविरचिते रत्नप्रदीपे त्रयोविंशोऽध्यायः ।

Post-colophon :

श्री संवत् १८६९ मी० चैत्र सुदी ११ पूर्ण दोहा। यो प्रीत देषा सो लिखा मको दोसन नाहि। वीरचरणसिरनायकै लीषा। दंडत्र माहि। राम। राम। राम।

It relates to horoscopy. See L. 713.

7260.

5563. रमलचिन्तामणिः । *Ramalacintāmaṇi.*

By Daivajña Cūḍāmaṇi.

Substance, country-made paper. $11 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Complete.

A Tantrika work on divination.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथातः शिवे प्रश्नजालं प्रवक्ष्ये

यतो लोकचित्तेषु विश्वासमीच्छे । (?)

कृपापूरपूर्णे त्वयो सुक्षपक्षे

निरीक्ष्यस्व मातर्मह्यादानदक्षे ॥

शकुनमूलमिहोच्यत ईश्वरि
प्रकरणे प्रथमेन च नामतः ।
स्वविधिजीवितदेहनीरोगता
तनुगताः शकुनाश्च विशेषतः ॥
ज्ञातुं स्वकीयसद्भावं रमलञ्च विलोकयेत् ।
तत्र चेत् प्रथमस्थाने लब्धानादिनवेषु च ॥
यत्किञ्चिच्छकलं यत्स्यात् पुनः पञ्चदशे गृहे ।
तदा शुभतरं ज्ञेयं तथा पञ्चमके पुनः ॥

2A, अथ प्रश्नतन्त्रं लिख्यते; कथं भविष्यतीति प्रश्ने; स्वामिसेवकसुख-दुःखप्रश्ने; इति प्रथमशकलफलम्—अथ २ शकलम्; द्रव्यलाभप्रश्ने; अथ मासलाभप्रश्नाः; 2B, इति द्वितीयम्, समीपगमनप्रश्नः; अथ उद्यमप्रश्नः; अथ नूतनगृहग्रहणप्रश्नः; 3A, अथ पितृगतसुहृदागमनप्रश्नः; अथ सम्बन्धिनां कार्य-परिणामप्रश्नः; अथ गर्भिण्याः सन्तानप्रश्नः; देशान्तरगतपुत्रप्रश्नः; 3B, अथ दुःखार्त्तप्रश्नपुत्रः; कार्यार्थिं दूतप्रेषणप्रश्नः; अथ रोगिप्रश्नः; अथ रोगिजीवन-मरणप्रश्ने; 4A, अथ दुःखी वर्त्तते न वेति प्रश्ने; 4A, अथ दासीदासादिक्रयस्य प्रश्नः; अथ दासीदासादिविक्रयप्रश्नः; 4B, अथ चतुष्पदानां क्रयप्रश्नः; 5A, स्त्रीपुरुषवियोगप्रश्नः; 5B, अथ धनमपहारितवान् इति प्रश्नः; 6A, अथ भयप्रश्नः; अथ भयाद्दुःखं भविष्यति न वेति प्रश्नः; अथ विद्याप्रश्नः; 6B, अथ समुद्रागमननौकारोहणप्रश्नः; 7A, अथ कार्याकार्यप्रश्नः; अथ सन्न्यासस्य नियमप्रश्नः; 7B, अथ शत्रुसकाशाज्जयप्रश्नः; अथ चतुष्पदप्रश्नः; अथ बन्धन-मोक्षप्रश्नः; 8A, अथ समाधानप्रश्नः; अथ वर्षाप्रश्नः; 8B, स्त्रियां गर्भो वा नवेतिप्रश्ने; अथ रोगिजीवनमरणप्रश्ने; अथ सर्वप्रश्नः ।

End :

पापोद्भवं यदा पापमाद्यन्तं दुःखदं भवेत् ।
पापोद्भवं यदा सौम्यं त्वाद्यन्तं मिश्रितं भवेत् ॥

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञचूडामणिविरचिते ज्योतिःशास्त्रे प्रश्नतन्त्रे रमल-शास्त्रं समाप्तम् ।

Printed and published in Bombay and Benares.

7261.

7777. रमलप्रश्नतन्त्रम् । *Ramalapraśnatantra.*

By Cintāmaṇi.

Substance, country-made paper. 11¾ × 5½ inches. Folia, 21. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 580. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1901. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीचूडामणिदैवज्ञश्रीमन्महाराजपदाम्बुजशिष्यजनानन्द-
दायकसर्वविद्याकुशलसर्वशास्त्रेषु कृतश्रमचिन्तामणिपंडितविरचिते
ज्योतिःशास्त्रे रमले प्रश्नतन्त्रं सम्पूर्णं । समाप्तमिदं प्रश्नतन्त्रम् ।

Post-colophon :

प्रथमशकलचतुष्टयं तु महांतसंज्ञं द्वितीयं चतुष्टयं वरातसंज्ञं
तृतीयचतुष्टयं सुत्तवल्लिदादसंज्ञं चतुर्थचतुष्टयं जवापदादसंज्ञं
चतुर्दशं मतल्लसंज्ञं—

द्युतेनोक्ताक्षरा ये खलु दशगुणिता राशिचक्रेण युक्ता
क्षीणीभूतैर्हृता वै निकटजनयुता सप्तभागावशेषे ।
सोम १ वह्नि ३ शरा ५ द्रि ७ विषमपदगते नास्ति लाभो नराणां
नेत्रैः २ वैदैः ४ रसैः ६ वा यदि भवति तदा कार्यसिद्धिः
सलाभः ॥ १ ॥

संवत् १९०१ वर्षे मिति वैशाख सुद ६ शुक्ल पक्ष
देवीपुरमध्ये ।

Ramala is a mode of divination by means of casting dice, borrowed from the Arabs and Persians.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

गजास्यं सिंदूरारुणितवदनं विघ्नदमनं
स्वकार्ये वृंदारैर्नमितचरणं शीर्षकमलैः ।

तथा देवीं वंदे सुजनसुखदात्रीं त्रिभुवने
यदीयं चक्रस्थं सकलदुरितप्रार्दनमजम् ॥ १ ॥
विलोक्य यवनं शास्त्रं रमलप्रश्नसंग्रहम् ।
चिन्तामणिस्तनोम्येवं रमलोत्कर्षमद्भुतम् ॥ २ ॥

अथ पाशतः साधनम् ।
सायने मेषगे सूर्ये पाशान् धातुमयान् कुरु ।
प्रयने खेषु सून्यानि कर्त्तव्यानि यथोदितम् ॥

End :

अथ कश्चिद् गृहे वर्त्तते नवेति प्रश्नः ।
चतुर्थे खारिजे खंडे गृहे नास्तीति संवदेत् ।
चतुर्थे दारिदले खंडे वर्त्तते नात्र संशयः ॥
द्वितीयं पुनरत्तं च द्रव्यमाश्रित्य तिष्ठति ।
षष्ठे रोगयुतश्चैव सप्तमे स्त्रीयुतो भवेत् ॥
एवं सर्वेषु खंडेषु पुनरुक्तफलं वशात् ।
तत्तत् स्थानभवं तेभ्यो रमले च विचक्षणैः ॥

7262.

6435. **रमलशास्त्रं (यवनोक्तम्) ।** *Ramalaśāstra.*

(*Cited by Yavana.*)

By Rāma.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured, worn-out and damaged by damp. Complete.

Ramala—a mode of divination by the casting of dice—borrowed from the Arabs and Persians.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमच्छिंदनाथाय नमः ।—

वन्दे तत्पदपङ्कजं गणपतेर्यद्वीक्ष्य रक्ताम्बुजं
गण्डस्थभ्रमरावली मधुधिया भाति स्पृशंती मुहुः ।
मंजीरध्वनिदत्तचित्तजमहात् प्रोड्डीय किंचित्पदात्
मंजूलप्रतिशब्दितां विधच्चित्ते(?) सत्ताण्डवे कालिका ॥ १ ॥

परं वरं तज्ज[द्र]गणादियुक्तं
न विश्वसव्यो दिवि चंद्रयुक्तः ।
आगारमाद्यं विजयाय भूमौ
करोति पद्यंतरगो शिवं वः ॥

कुर्वे रमलशास्त्रस्य वैचित्र्यं सुमनोहरम् ।
रामो दैवविदां प्रीत्यै पुरोक्तं यवनैर्यथा ॥

आदावभीष्टकुलदेवगणं प्रणम्य
पश्चाद्विधिज्ञमपि दैवविदां वरिष्ठम् ।
सम्यक् त्यजेत् स्वसुखकष्टविनिर्णयार्थं
पाशद्वयं रमलशास्त्रविदन्तु पृच्छेत् ॥

An account of the author's family, given at the end of the work :

भारद्वाजकुलावतंसतिलकः श्रीरुद्रनामाह्वयः
तत्पुत्रो गणकाग्रणीः पृथुयशाः श्रीरामनामाह्वयः ।
तत्सूनुर्मतिमान् मशाविधिविदां श्रेष्ठस्तु दयाकरः
पुत्रस्तस्य बभूव सद्गुणगणैर्युक्तस्तु रामाभिधः ॥

चक्रे रमलवैचित्र्यं बद्धं शशकलषोडशैः । (?)
कृत्वा यवनशास्त्रोक्तं बद्धं गीर्वाणभाषया (गीर्वाणभणभाषया) ॥

Last Colophon :

इति रमलशास्त्रं यवनोक्तं समाप्तं सम्पूर्णम् ।
श्रीरस्तु । श्रीकाशीविश्वेश्वराय नमः ॥

7263.

622. रमलसारः । *Ramalasāra.*

By Śrīpati, son of Lakṣmīnṛsiṅha Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 8 × 5 inches. Folia, 17. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara.

Divination by the throw of dice.

For the MS. see L. 1479.

Begins thus :

मञ्जुलाक्षयविस्तीर्णाकारपुष्करसंयुतम् ।
शिवोद्भवंतभास्वन्तं कमलामोददं भजे ॥ १ ॥
यः प्रश्नशास्त्रनिष्णातो रम्लशास्त्रप्रवर्त्तकः ।
ज्योतिर्मदासारेशं तमाचार्यं नतोऽस्म्यहम् ॥ २ ॥
गुरोर्गोविन्दरायस्य छात्रवर्यशिरोमणेः ।
प्रसादात् क्रियते रम्लः सारः श्रीपतिना मया ॥ ३ ॥

रमलशास्त्रस्य पाशकप्रधानत्वात् प्रथमं पाशकनिर्माणविधिरुच्यते ।
etc. etc. etc. etc.

Post-colophon :

भूतो भविष्यदथ वर्त्तमानं शुभाशुभकार्यविचारमत्र ।
लिपीकृतं स्यात् द्विजवलरामे निजपराज्ञानविवर्द्धनाय ॥

संवति त्रिसप्ततिगजेन्दुमिते मासे वाडल्ये कृष्णपक्षे एकादश्यां भृगुवासरे भमप्रतापगढ़मध्ये इदं पुस्तकं लीखिता । श्रीरस्तु कल्याणमस्तु । पांशागायणी वस्यातम लखतरामेण ।

7264.

10592. **रमलेन्दुप्रकाशः ।** *Ramalenduprakāśa.*

By Vālmīki Kavicakravartin, son of Gauḍatripāṭhin Bhagavat.

Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 720. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1841. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

समाप्तोऽयं रमलेन्दुप्रकाशः ।

Post-colophon :

श्रीजगदम्बार्पणमस्तु ॥

संवत् १८४१ ।

A treatise on geomancy, apparently adapted from some Persian work. For a description of the work see IO. Catal. No. 3130.

End :

निर्बलकेन्द्रदिशा वै कोटविभंगाय कीर्त्तिता यवनैः ।
बहुबहुविस्तरभयतो न मया लिखितोऽत्र बुद्धितो ज्ञेयं ॥
नवनगतिथि १५७९ शकसमये जातोऽयं
पृच्छकवागानियच्चर चतुष्टयइस्यवशकलेभ्यः ।
प्रस्तारं वा कुर्याद्विधिना तेनैव पाशकाभावे ॥
मानसोपवने योयं कृपाकल्पलताकुरः ।
स स्नेहामृतसारिण्या शतशाखा विधीयतामिति ॥

The MS. of India Office gives the real name of the author as Tripāṭhī Rudramaṇi. The author would seem to have been born in 1658. There is a verse at the end of the IO. MS., which mentions *Rāmacaritra* as another work by the author.

7265.

6428.

Two fragments of horoscopy.

I.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 3–6. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 190. Character, Nāgara. Copies in Saṃvat 1818. Appearance, discoloured. Incomplete in the beginning.

Colophon :

इति राशिप्रदीपिका समाप्तो(प्तं) ।

Post-colophon :

संवत् १८१८ मासोत्तममासे वैशाखे मासे शुक्ले पक्षे तृतीया बृहस्पतिके पुस्तकं समाप्तं । शुभमस्तु ।

End :

द्वादशस्थे यदा चन्द्रः पापः स्याद्दशमे गृहे ।
चैत्रमासे भवेन्मृत्युस्तस्य बालस्य निश्चितम् ॥

II.

Substance, etc. the same as above. Folia, 11–18. Lines, 9 on a page.

Topics :

12A, अथ सूतिकाध्यायः ; 18B, अथ सूर्यपुरुषाकारनक्षत्रं सूर्यनक्षत्र-गणनायां 19A, अथ जन्मभाद्गणीयं शनिनक्षत्रः; अथ रेखादारग्रहः ।

7266.

5557. लग्नचन्द्रिका । *Lagnacandrikā.*

By Kāśīnatha.

Substance, country-made paper. 10½ × 4⅝ inches. Folia, 47. Lines 9 on a page. Extent in ślokas, 1,080. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1894. Appearance, fresh. To the end of the 7th chapter.

An astrological treatise on the casting of nativity. See our No. 71, a description of which is to be found in L. 856.

It begins thus :

स जयति सिन्दुरवदनो देवो यत्पादपङ्कजस्मरणम् ।
वासरमणिरिव तमसां राशिं नाशयति विघ्नानाम् ॥
तमिस्त्राजगरग्रस्तं(स्तो) यो जीवयति भूतलम्(लो) ।
तं वन्दे परमानन्दं सर्वसाक्षिणमीश्वरम् ॥
तनुर्धनं च भ्राता च सुहृत्पुत्ररिपुस्त्रियः ।
मृत्युश्च धर्मकर्मायव्ययभावाः परिकीर्त्तिताः ॥
विषमोऽथ समः पुंस्त्री क्रूरोऽक्रूरश्च नामतः ।
चरस्थिरो द्विस्वभावो मेषाद्या राशयः स्मृताः ॥

Colophons :

22A, इति लग्नचन्द्रिकायां प्रथमपरिच्छेदः; 28A, ०(?)तृतीयः परिच्छेदः; 40B, इति चितुर्थपरिच्छेदः; 43A, इति पञ्चमश्च-परिच्छेदः; 43B, ०षड्यश्चपरिच्छेदः ।

Last Colophon :

इति श्रीसर्वशास्त्रविशारदश्रीकाशीनाथकृतौ लग्नचन्द्रिकायां सप्तमः परिच्छेदः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :

शुभमस्तु संवत् १८९४ आश्विनकृष्णतिथौ ६ बुधे विद्याधर-द्विवेदेन काश्यां लिखितम् ।

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series.

7267.

4303. लग्नचन्द्रिका । *Lagnacandrikā.*

By Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 10½ × 4⅜ inches. Folia, 34. Lines 14 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1846. Appearance, fresh. Writing very modern. Complete.

Post-colophon Statement:

संवत् १८४६ वर्षे शाके १७११ प्र१ माघ शुक्ला९ नवम्यां रवौ दिने एतद्ग्रन्थं पूर्णीकृतम् ।

The date seems to be that of the original of which the present MS. is a copy.

See L. 856.

Begins thus:

तमिस्राजगरग्रस्तं यो जीवयति भूतलम् ।
तं वन्दे परमानन्दं सर्वसाक्षिणमीश्वरम् ॥ १ ॥
तनुर्धनं च भ्राता च सुहृत्पुत्रो रिपुस्त्रियः ।
मृत्युश्च धर्मकर्मायव्ययलाभाः प्रकीर्त्तिताः ॥ २ ॥
etc. etc. etc.

Colophon:

इति श्रीसर्वशास्त्रविशारदश्रीकाशीनाथविरचितं च लग्नचन्द्रिकामेतत् पूर्णीकृतवान् ।

Post-colophon:

सं १८४६ वर्षे शाके १७११ माघशुक्लानवम्यां रवौ दिने एतद्ग्रन्थं पूर्णीकृतम् ॥

7268.

7775. लग्नचन्द्रिका । *Lagnacandrikā.*

By Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 10¾ × 5 inches. Folia, 36. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,600. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1921. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति सर्वशास्त्रविशारदश्रीकाशीनाथविरचितं लग्नचन्द्रिकामेतत् पूर्णीकृतवान् ।

Post-colophon :

संवत् १९२१ शके १७८६ प्रवर्त्तमाने मासोत्तममासे मार्गशीर्ष-मासे कृष्णपक्षे तिथौ २ भौमे लि० । आर्या (the name is blurred over with ink) स्वहेतवे ॥

A well-known work relating to astrology and Jyotiṣa as applied to Smṛti. See L. 856.

7269.

9897. लग्नचन्द्रिका । *Lagnacandrikā.*

By Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 12 × 5½ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old and decayed. Generally correct.

A fragment comprising the last six leaves.

Last Colophon :

इति सर्वशास्त्रविशारदश्रीकाशीनाथकृतौ लग्नचन्द्रिका समाप्ता ।

7270.

9277. लग्नचन्द्रिका । *Lagnacandrikā.*
By Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 20. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 720. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Incomplete.

This is an astrological treatise. To the end of the chapter on "द्विग्रहयोग".

See L., Vol. II, p. 257, No. 856.

7271.

71. लग्नचन्द्रिका । *Lagnacandrikā.*
By Kāśīnātha.

For a notice of this manuscript see L. 856.

Post-colophon Statement :

संवत् १६१८ भाद्रपद कृष्णपक्ष तिथौ दशम्यां मन्दवासरे समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

7272.

9616. लग्नवाराही । *Lagnavārāhī.*

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1893. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

This is an astrological work, treating of hours evil or auspicious for a journey and wedding, the chapter on journey ending in leaf 6B, and that on wedding in 9A.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ यात्रालग्नवाराष्टौ लिख्यते ।

राष्टौ भौमदिवाकरेन्द्ररविजे सम्प्रस्थिते लग्नगे
स्युः शस्त्राग्निविषज्वरा रिपुभयं रोगाश्च नानाविधाः ।
जीवे सोमसुते तथैव भृगुजे यात्रोदयस्थे नृणां
सा यात्रा धनधान्यभोगसुखदा पुण्यैः कृतैर्लभ्यते ॥
कोषस्थाने नराणामसुरसुरगुरुधर्मकामार्थलाभः
पुत्रोत्पत्तिश्च सौम्यो धनसुखमतुलं शत्रुपक्षक्षयश्च ।
मन्दो बन्धुश्च दीर्घं क्षितिसुत अरिणां कोषहानिश्च भानुः
चन्द्रः कुर्यान्नरेन्द्रं प्रियजनमहितं राजसम्मादयुक्तम् ॥ १ ॥

End :

अन्ते गुरुर्धनवतीं दिनकृद्दरिद्रां
चन्द्रो धनक्षयकरीं कुलरश्च राज्ञः ।
साध्वीं भृगुः शशिसुतो बहुपुत्रपौत्रीं
यान-प्रसक्त-हृदयां रविजः कुजश्च ॥ १२ ॥

Colophon :

इति विवाहलग्नवाराष्टौ समाप्ता ।

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series.

7273.

7771. लघुजातकम् । *Laghujātaka.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 21. Lines, 8 on a page. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1880. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीलघुजातके नष्टजन्माध्यायस्त्रयोदशः संपूर्णः ।

Post-colophon :

संवत् १८८० रा शाके १७४५ प्रवर्त्तमाने मासोत्तममासे फाल्गुनमासे शुक्लपक्षे प्रतिपदातिथौ निशापतिवासरे श्रीमद्बृहन्नागपुरीय-लुंकागच्छे शिरोमणीनां पूज्यपरमपूज्यधुर्यगाम्भीर्यपूज्याचार्यजी श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्री १०८ श्रीलक्ष्मीचंद्रसूरजी तत्शिष्य-ऋषशंभुरामजीतत्शिष्यसंतोषचंदेन घटितं स्ववाचनाय हेतवे श्रीमेदिनीपुरे वरे चतुर्मासस्थे नमिदं पुस्तकं प्रतिरियं लिखितासौ पठनार्थमानसिंघजिद्राजेत् ॥ १ ॥

A short manual of horoscopy. See Berlin Cat. Nos. 858–860.

The work has been published from the Berlin MSS. (with a German translation) by A. Weber, Ind. Stud., II, 277 seqq., and by H. Jacobi, De Astrologiæ indicæ Horā appellatæ orginibus (Bonn, 1872).

Also printed and published by the Venkateswara Press, Bombay.

7274.

2868. **लघुजातकम् ।** *Laghujātaka.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4½ inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Samvat 1818. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीवराहमिहिराचार्यविरचिते लघुजातके नष्टजातकाध्यायः षोडशः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १८१८ फाल्गुन शुक्ल १० गुरौ ग्रन्थमाप्तं लिखितं जीवनरामेण पठनपाठनार्थं। शुभं भूयात् ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

The chapters are wrongly numbered and wrongly marked.

7275.

7780. **लघुजातकम्।** *Laghujātaka.*

By Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 10½ × 4¾ inches. Folia, 7. Lines, 16 on a page. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1851. Appearance, old and discoloured. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीवराहमिहिराचार्यविरचिते लघुजातके नष्टजातकाध्यायः पञ्चदशमः समाप्तः।

Post-colophon :

संवत् १८५१ वर्षे ज्येष्ठस्य शुक्लपक्षेतराष्टम्यां सुराचार्यौ दिने लि० ऋषिनगराजेन ॥ श्रीविक्रमपुरमध्ये लिपिकृतं ॥ श्रीरस्तु ॥

7276.

10541. **लघुजातकम्।** *Laghujātaka.*

By Varāhamihira.

With the commentary by Bhaṭṭotpala.

Substance, country-made paper. 11¾ × 5 inches. Folia, 42. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 840. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1747. Appearance, discoloured. Complete.

The text, a shorter manual of horoscopy in 13 adhyāyas, is well known. See IO. Catal. No. 3069. The present MS. has an introduction to the commentary which the IO. Catal. has not.

The commentary begins :

श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रणिपत्य महादेवं भुवनगुरुं दिनकरञ्च लोकेशम् ।
भट्टोत्पलो लघुतरां जातकटीकां करोति शिष्यहिताम् ॥

सतामयमाचारो यत् शास्त्रप्रारम्भेष्वभिमतदेवतानमस्कारं कुर्वन्ति । तदयमप्यावन्तिकाचार्यो वराहमिहिरोऽर्कवरलब्धप्रसादो ज्योतिःशास्त्रसंग्रहं कृत्वा तदेव विस्तरग्रन्थभीरूणां कृते संक्षिप्तं गणितशास्त्रं कृत्वा होराशास्त्रं वक्तुकामोऽशेषविघ्नशान्तये भगवन्तं सूर्यमादावेव प्रणमति (प्रनवाव) यस्योदयास्तसमये० ।

The commentary ends :

मया संक्षेपतश्चोक्ता टीका शिष्यहिताभिधा ।
गुरुदेवप्रसादेन भारत्याश्च विशेषतः ॥

Last Colophon :

इत्यावन्तिकाचार्यश्रीमद्वराहमिहिरकृतौ लघुजातके भट्टोत्पलविरचितायां विवृतौ शिष्यहिताभिधानायां नष्टजातकाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु । संवत् १७४७ ।

After this we have four lines in a very small hand, at the end of which we have the date :

सं १८०७ भा० प० कृ ५ बुधे रामचन्द्रालिखितमिदं ॥
श्रीरामाय नमः ॥

7277.

76. लघुजातकम् सटीकम् । *Laghujātaka.*

(*With the commentary.*)

The same manuscript is noticed in L. 813. But Rājendralāla's description is very misleading. He attributed the text to Bhaṭṭotpala, and he could not find the name of the commentator 'in the codex before him'. But, as a matter of fact, the name of Bhaṭṭotpala as the commentator is to be found in every colophon. And the text is by no less a personage than Varāhamihira. The colophon of the chapter in leaf 57A runs thus:

इति आचार्यवराहमिहिरविरचिते सूक्ष्मजातके भट्टोत्पलविरचितायां विवृतौ शिष्यहिताभिधानायाञ्च प्रकीर्णाध्यायः नवमः समाप्तः ।

So the work is also called सूक्ष्मजातक । See IO. Catal. Nos. 3067 and 3070. As will be seen in IO. Catal. No. 3070 the present work is complete in 13 chapters. The present MS., however, comes abruptly to an end in the 12th chapter after योसाष्टकहतो in leaf 74. The next leaf bears no page-mark and begins with मम दोषो न दीयते, etc.

7278.

5554. लघुजातकम् । *Laghujātaka.*

By Varāhamihira.

With Bhaṭṭotpala's commentary and 'Laghujātaka Dīpikā' by Īśvara.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 34. In Tripāṭha form. The text of *Laghujātaka* is in the middle, above and below which there is the commentary of Īśvara. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1914. Appearance, fresh.

Last Colophon :

T. 32A :

इति श्रीवराहमिहिराचार्येण कृतलघुजातके नष्टाध्यायः १३ समाप्तः ।

Bh. 32B :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां संक्षेपजातकटीकायां निर्वाणाध्यायः ।

Īś. 34B :

इति ईश्वरकृतायां लघुजातकटीकायां नष्टजातकाध्यायः ।

Post-colophon Statement :

संवत् १८१४ माघ ति० ७ बुधे विद्याधरेण लिखितम् ।

See IO. Catal. Nos. 3069, 3070 and 3071.

7279.

10393. लघुबोधः । *Laghubodha.*

Being a vade-mecum of astrology.

Substance, country-made paper. 9 × 5 inches. Lines, 27 on a page. Folia, 179. Written lengthwise and with red borders. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete, both ends.

The name of the work is to be found in fol. 3A :

इति लघुबोधे करणप्रकरणम् ॥

7280.

5318. लीलारमणम् । *Līlāramaṇa.*

By Bālakṛṣṇa.

Substance, country-made paper. 18½ × 4½ inches. Folia, 2 to 21. Lines, 8 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, fresh. Incomplete both ends.

Colophons :

2B, इति श्रीमत्पण्डितवेदरत्नकुलोद्भवश्रीबालकृष्णविरचिते लीलारमणे संज्ञानिरूपणं नाम प्रथमं कौतुकम्; 4A, ०संज्ञान्तरनिरूपणं नाम द्वितीयं कौतुकम्; 5A, इति श्रीमत्पण्डित ०श्रीज्योतिःस्वरूपात्मजश्रीबालकृष्णविरचिते लीलारमणे किञ्चित् संज्ञाफलनिरूपणं नाम तृतीयं कौतुकम्; 6B, ०जीवमूलधातुनिरूपणं नाम चतुर्थं कौतुकम्; 8A, ०जीवभेदनिरूपणं नाम पञ्चमं कौतुकम्; 8B, ०धातुभेदनिरूपणं नाम षष्ठं कौतुकम्; 9A, ०मूलभेदनिरूपणं नाम सप्तमं कौतुकम्; 10A, ०अतीतादिमनुजायुर्निरूपणं नामाष्टमं कौतुकम्; 11A, ०वस्तुनामोद्घाटनं नाम नवमं कौतुकम्; 11B, ०कार्यविधिनिरूपणं नाम दशमं कौतुकम्; 12B, ०कार्यविधिनिरूपणं नाम दशमं कौतुकम्; 13A, ०स्वरनिरूपणं नामैकादशकौतुकम्; 14B, ०पञ्चनिरूपणं नाम द्वादशकौतुकम्; 16B, ०सुभिक्षादिनिरूपणं नाम त्रयोदशं कौतुकम्; 17B, ०शल्योद्धार नाम चतुर्दशकौतुकम्; 18B, ०गर्भनिरूपणं नाम पञ्चदशकौतुकम्; 20A, ०दिनचर्यानिरूपणं नाम षोडशकौतुकम्; 21A, ०वर्षादिनिरूपणं नाम सप्तदशकौतुकम्; 21B, ०चौरप्रश्ननिरूपणं नाम सप्तदश(?) कौतुकम्।

7281.

9889. लोकमनोरमा। *Lokamanoramā.*

By Gargācārya.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folium, 1. Lines, 13 in all. Extent in ślokas, 26. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete. Written on one side only.

It runs :

ॐ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः।
प्रणम्यानन्दरूपं तं आनन्दैकनिकेतनम्।
गर्गो बुद्धिमतां प्रीत्यै प्रश्नविद्यामथाकरोत्॥ इत्यादि।

Colophon :

इति श्रीगर्गसंहितायां लोकमनोरमा समाप्ता।

7282.

9473. लोकमनोरमाटीका ।

Commentary on 'Lokamanoramā'.

Substance, country-made paper. 8 × 4 inches. Folia, 2. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 45. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Prose. Generally correct. Incomplete.

It seems to be a commentary on the chapter of गर्गसंहिता, which treats of divination by questions. Anonymous.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ लोकमनोरमाटीका लिख्यते प्रणम्येति । अथ अनन्तरं गर्गसंहितायां मुहूर्त्तादीनुक्त्वा गर्गमुनिः प्रश्नविद्यामकरोत् चकारेत्यर्थः । किं कृत्वा आनन्दभूतं गणेशं नत्वा कथम्भूतं आनन्दैकनिकेतनं आनन्दागारं ॥ अथ पिण्डोत्पत्तिमाह गर्गेति ॥ वर्गा अष्टौ तेषां यत् प्रमाणं वर्णाः वर्गसम्बन्धिनस्तेषां च प्रमाणं पृथक्पृथक्स्वरयुक्तं तत्स्वरं वर्गप्रमाणं ॥ स्वरं वर्णप्रमाणमुभयं मिथः परस्पर गुणितं कर्त्तव्यमित्यर्थः तस्य पिण्ड इति संज्ञा ।

7283.

3079. लोकमनोरमा *or* प्रश्नमनोरमा ।

Lokamanoramā or *Praśnamanoramā.*

By Gargācārya.

With a gloss.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4 inches. Folia, 3. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, discoloured. Complete.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

प्रणम्यानन्दरूपं तं आनन्दैकनिकेतनम् ।
गर्गो बुद्धिमतां प्रीत्यै प्रश्नविद्यामथाकरोत् ॥

वर्गवर्णप्रमाणां च सस्वरं ताडितं मिथः ।
पिण्डं सत्ताभवत्तस्य यथाभागैस्तु कल्पना ॥

Commentary :

नत्वा देवं ढुंढिराजं महेशं
देवेन्द्राद्यैः पूजितं पादयुग्मम् ।
दैवज्ञानां सम्मतेनाल्पसारं
कुर्वे नूनं प्रश्नविद्येकटीकाम् ॥

अथ सर्वविघ्नविनाशार्थं खेटदेवनमस्कारं करोति प्रणम्येति ।

The text has altogether 28 verses of the *anuṣṭup* metre.

The 27th and 28th verses :

इत्येकमेव विंशद्भिः श्लोकैः प्रश्नमनोरमा ।
प्रश्नविद्या मया प्रोक्ता देया शिष्याय साधवे ॥ २७ ॥

तथाच विशेषेण—

उक्तोऽप्यनुक्तो मूलं च तद्वत्त्वेयं सदा बुधैः ।
स्वानुभूत्या विशेषोऽयं मोहनेन विचारिता ॥

Colophon :

इति श्रीगर्गाचार्यविरचिता लोकमनोरमा प्रश्नविद्या समाप्ता ।

After the colophon there are a few lines more on the same subject and a figure with the letters of the alphabet.

7284.

8443. लोमशजातकम् । *Lomaśajātaka.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 16. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1937. Appearance, new, but torn and pasted.

This number contains two works.

I.

The first is a short work, consisting of 75 *ślokas*, called *Lomaśasaṃhitā*, and like that large, comprehensive work of the same name, noticed in the previous number, MS. No. 8442, is in the form of a dialogue between Lomaśa and Sujanmā.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥
सुजन्मा नाम विप्रो वै संतोषि + + वान् सुधीः(धि) ।
स्वधर्मनिरतो नित्यं ब्रह्मज्ञानेन तत्परः ॥
एकदा जन्मलग्नेन फलज्ञानं चिकीर्षुं सः ।
फलज्ञानस्य हेत्वर्थं गत्वा वदरिकाश्रमे ॥
तत्र दृष्ट्वा शुभस्थानं लोमशस्याश्रमं शुभम् ।
गत्वा तु निकटे तस्य निर्लोभः शुद्धचेतनः ॥
कृताञ्जलिपुटो भूत्वा विप्रः प्रोवाच तं प्रति ।

विप्र उवाच ।

जन्मलग्नेन भो ब्रह्मन् किं चिकीर्षामि फलाफलम् ।
ममोपरि कृपां कृत्वा कथ्यतां मुनिसत्तम ॥ ४ ॥

5A, इति श्रीब्रह्मात्मजलोमशमुनिविरचितं लोमशसुजन्मविप्र-संवादे लोमशसंहिता समाप्ता ।

II.

अथ लोमशजातक ॥

आयुर्दायमथारिष्टभागारिष्टं फल + + ।
+ + +न्तर्दशा चैव चोडाष्टं पुत्रमेव च ॥ १ ॥
पिता माता च भ्रातादि सुखदुःखमृतादिकम् ।
प्रवासं तीर्थया+ + + + +गां गोचरं फलम् ॥ २ ॥
औषधिस्च तथा जाप्यं दानं+वसुधारणाम् ।
ग्रहाणां शान्त्यरिष्टार्थं वद कोविदशार्दू + ॥

Some letters from the right-hand side of every leaf are lost in patching.

There are eight adhyāyas in this second work.

End :

भो विप्र+ + + + ष्टा कथिता स्वत्वरा मया ।
अतःपरं पृच्छसि(षि) किं तद्वदस्व ममाग्रतः ॥

Last Colophon :

इति लोमशजातके ग्रहदानजपादिपू+ + +यनं नामाष्टमोऽध्यायः ॥

Post-colophon :

इति लोमशजातक समाप्तम् ॥ संवत् १८६७ फाल्गुण सुक्लपक्षे ६ रविवासरे ॥

7285.

7860. **लम्पाकशास्त्रम् ।** *Lampākaśāstra.*

By Sadāśiva.

With a commentary in Tripātha form.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

A treatise on horoscopy, illustrated by diagrams.

The text begins :

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथासीनं महादेवं महापद्मे दिषट्दले ।
विघ्नराजं नमस्कृत्य वक्ष्ये लम्पाकमुत्तमम् ॥ १ ॥
नमस्ते शूलहस्ताय चन्द्रार्द्धकृतशेखर ।
त्वत्प्रसादात् प्रवक्ष्यामि लम्पाकं लोकभूषणम् ॥ २ ॥

द्वादशारं लिखेच्चक्रं चतुरस्त्रमथापि वा ।
मेषादियुग्मं पूर्वादौ कोनेषूभयराशिकान् ॥ ३ ॥

अन्यच्च—

मण्डलं चतुरस्त्रं वा लिखित्वान्तः प्रपातयेत् ।
दिग्विदिक्षु प्राणसूत्रं दिग्विदिग्वेधमालिखेत् ॥ ४ ॥
मेषो वृषो नृयुक्कर्कसिंहकन्या तुला तथा ।
वृश्चिकश्चापमकरौ कुम्भो मीनश्च राशयः ॥ ५ ॥
सपर्या[या] इ मेषशब्दाः द्वादशानां दलात्मनाम् ।
पदानि द्वादशैतानि तद्रूपाणि ते विदुः ॥
वृषादि षट् दक्षभागे वामे स्युर्वृश्चिकादि षट् ।
अंशाङ्घ्रिकुक्षिवक्षोदोःशिरांस्युक्तादि दक्षिणे ॥

The commentary begins :

श्रीगणेशाय नमः ॥

गणनाथं रविमुख्यखेचरान् कुलदेवीं विधिविष्णुशंकरान् ।
प्रणिपत्य सदाशिवः स्वमूर्ध्ना लम्पाके तिलकं करोति सम्यक् ॥
अश्वपल्युपनामकोऽथ कर्णाटकमुख्योऽग्निरस्य शौनकाख्ये ।
बहुशास्त्रविचारसारभूतं गिरिजेशमुदे विदां च तुष्ट्यै ॥ २ ॥

अथ लम्पाकशास्त्रस्य प्रारम्भनिमित्तं नमस्कारात्मकं मङ्गलमाह-- अथासीनमिति ।

1A, अथारूढाङ्कान्याह ; 2A, अथ राशिदृष्टिं प्रकटयति ।

There are 67 *ślokas* with no colophon. The 67th *śloka* is in a later hand.

7286.

3101. वर्णशकुनम् । *Varṇaśakuna.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured and mouse-eaten. Complete.

It begins :

अकारे लभते कार्यं पूज्यं धान्यं तथैव च ।
कल्याणं चैव सर्वत्र अकारे नात्र संशयः ॥
आकारे सो + संतापं भयं कलहमेव च ।
विरोधं च विनासं च व्याधिर्भवति दुःसहः ॥ इत्यादि ।

It ends :

हकारे पुत्रलाभं च शुभकार्यं शुभाशुभम् ।
यस्यते लभते कार्यं हकारे न संशयम् ॥ ४६ ॥
त्तकारे + + सम्मानं अशुभं चैव नश्यते ।
लभते नात्र सन्देहो हक + + + + + ॥
शुभं भवतु—

7287.

6414. वर्षतन्त्रम् । *Varṣatantra.*

By Vāmana Jyotirvid.

Substance, country-made paper. 9¼ × 4 inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 460. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति ताजिकतन्त्रोक्तपण्डितश्रीवामनविरचितं वर्षतन्त्रं संपूर्णम् ।

The object of the work is given in the following couplets :

यदुक्तं यवनाचार्यैस्ताजिकस्य मतान्तरम् ।
तत्सर्वं कथयिष्यामि + + लग्नाशुभाशुभम् ॥ १ ॥
वर्षे मासे दिने पुंसां फलं भिन्नं शुभाशुभम् ।
तत्कारणाच्च वर्षाद्यं वक्ष्येऽहं + + लम् ॥ २ ॥
नान्यत्र ताजिकं मुक्त्वा दृश्यते वर्षनिर्णयः ।
तेन ताजिकशास्त्रोक्तो मया सो + + पते ॥ ३ ॥

It ends :

संगृह्य सर्वशास्त्रेभ्यः सारं वर्षफलं कृतम् ।
श्रीवामनज्योतिर्विदा जनबुद्धिविवृद्धये ॥
आदौ नरपतिप्रोक्तशास्त्रात् (ताजिकशास्त्रात्) ताजिकशास्त्रतः ।
चंडीश्वरस्य तन्त्राच्च सारमादाय निर्मितम् ॥

7288.

250. वर्षतन्त्रम् । *Varṣatantra.*

By Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches. Folia, 33. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 576. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Complete.

Nīlakaṇṭha's *Tājika* is a well-known manual of general astrology, of which, as Rājendralāla Mitra says in 2754, *Varṣatantra* forms the second part, the first part being *Saṃjñātantra.*

It begins thus :

श्रीमद्गणपतये नमः ।
स्वाभिलाषं नहि लक्ष्मीशा
निर्विघ्नमीशानमुखाः सुरौघाः ।
विना प्रसादं किल यस्य नौमि
तं ढुण्ढिराजं मतिलाभहेतोः ॥
जातको दिनदशाफलं यतः
स्थूलकालफलदं स्फुटं नृणाम् ।
तन्न न स्फुरति दैवविन्मति-
स्तद्ब्रुवेऽब्दफलमादि ताजकात् ॥

The MS. was transcribed in Śaka 1632 from a manuscript dated Śaka 1582 = 1660 A.D., and the work was compiled in 1587 A.D. So the present manuscript can be said to be an authoritative one, being a copy of the oldest manuscript known of the work. The scribe's note contains also at the beginning a short genealogy of Nīlakaṇṭha.

It runs :

आसीदसीमगुणमण्डितपण्डिताग्रो
व्याख्यद्भुजङ्गमगवीश्रुतिवित्सुवृत्तः ।
साहित्यरीतिनिपुणो गणितागमज्ञ-
श्चिन्तामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः ॥ १ ॥

तदात्मजोऽनन्तगुणोऽस्त्यनन्तो
योध+दुग्धाः(?) किल कामधेनुम् ।
सन्तुष्टये जातकपद्धतिं च
न्यरूपयद्दुष्टमतं निरस्य ॥ २ ॥

पद्माम्बयाऽसावि ततो विपश्चित्
श्रीनीलकण्ठः श्रुतिशास्त्रमिष्ठः ।
विद्वच्छिवप्रीतिकरं व्यधासीत्
तद्वर्षतन्त्रं मृगयादियुक्तम् ॥ ३ ॥

शाके दौभतिथि १५८२ प्रमे सुकृतिना राज्ञोदिते याम्यगे
भानौ मार्गशिरेऽसितेऽत्र दशमी मन्दे च काशीपुरे ।
औदीच्यान्वयसम्भवद्विजनुषा गङ्गाधरेण स्वयं
ज्ञातुं ताजिकमेतदाशु लिखितं पुस्तस्थयादृक् तथा ॥ ४ ॥

Colophon :

इति श्रीनीलकण्ठीयवर्षतन्त्रं समाप्तम् ।

संवत् १७६७ शके १६३२ आश्विनकृष्णद्वादश्यां गुरुवासरे लिखितं ताटकोपनामकढुंढिराजेन ।

The work has been repeatedly published in India.

7289.

7928. वर्षफलम् । *Varṣaphala.*

By Mahidāsa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9¼ × 3½ inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 112. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1653. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीभट्टमहिदासकृतं वर्षफलं समाप्तम् ।

Following the colophon, there are four *ślokas*, added by a later hand. After these comes the date :

संवत् १६५३ वर्षे आश्विनसुदि १५ रवौ लि०उ । पीतांबर सुतभागजी ॥

A treatise on horoscopy, written in a simple style.

Beginning :

प्रणम्य लक्ष्मीं नृहरिं गणेशं गुरुमम्बिकाम् ।
मणित्थादिकसम्मत्या न वक्ष्ये वर्षोत्थितं फलम् ॥
जन्मतो गतवर्षाणि चतुर्भिस्ताडयेद्बुधः ।
हन्यात् क्रमाद्भुवा पक्षै(१५)र्भूगुणैः(३१) खगुणै(३०)रपि ॥

It ends :

अनेकमुनिशास्त्राणि विलोक्य स्वधिया मया ।
व्यलेखि बालसंबुद्धौ स्वयं हायनजं फलम् ॥
लक्ष्मी नृसिंहो विश्वेशो गणेशः कालभैरवः ।
पठतां द्विजमुख्यानां दद्युर्मंगलसंपदः ॥

7290.

6362. वर्षफलम् *or* मणित्थताजिकम् ।

Varṣaphala or *Maṇitthatājika.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1856. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीमणित्थाचार्यकृतं वर्षफलं समाप्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १८५६ शाके १७२१ आश्विन शुक्ल २ भौमे लिपीकृतम्
ठाकुरदासेन स्वार्थं परार्थञ्च । श्रीरस्तु ।

समाप्तं मणित्थताजिकमिदम् ।

A work on horoscopy.

Maṇittha (Manetho) is a well-known name in astrology, quoted by Varāhamihira. For the work see IO. Catal. No. 3061. In the 17th verse of the IO. manuscript, the work is clearly stated to embody the views of Maṇittha; but in that of the present manuscript, it is rather attributed to Maṇittha himself.

It runs :

वृथा फलं हायनजञ्च यस्मात्
न जीवनं हायनरिष्टयोगात् ।
रिष्टाणि यस्मात् प्रथमं प्रवक्ष्ये
पूर्वैर्विधिज्ञैः कथितानि यानि ॥ १७ ॥

The IO. MS. has मणित्थपूर्वैः in the place of पूर्वैर्विधिज्ञैः ।

The 16th verse in the present manuscript is also not the same as in the IO. MS.

It runs :

कष्टाधिके पूर्णशशाङ्कहीने
सुमन्दसंज्ञं दशतो गरिष्ठे ।
कष्टात्तथा कष्टतरं नितान्तं
युक्तं दशायां यवनैः पुराणैः ॥ ६९ ॥

In the IO. MS. the work consists of seventy and a half *upendravajrā* stanzas. Here we have one more of the *mālinī* metre.

It runs :

रवि-भृगु-शनिशुक्रेज्येन्दुसौम्यावनीशाः
शनिकुजगुरुचन्द्रानामकार्कि चिराशौ ।
गुरुशशिबुधभौमादित्यदैत्येज्यसौरा[ः]
सितशनि-कुजदेवेज्येन्दवो राशिलग्ने ॥ ७१ ॥

7291.

6420. वसन्तराजशाकुनम् । *Vasantarājaśākuna.*

With the commentary of Bhānucandra Gaṇi.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 40. In Tripāṭha form. Foll. 2-5 are missing. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. To the end of Varga IV and the first 21 ślokas of the next varga.

For a manuscript of *Vasantarājaśākuna* to the end of Varga XIX, see H.P.S., Vol. IV.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

स्वस्ति श्रीसदनं यदीयवदनं वेधा विधायाद्भुतं
वीक्ष्याश्चर्यमवाप सस्पृहतया सम्मार्जयन् वाससा ।
छिद्रं यस्य तथाविधैर्गुणगणैर्वैश्यस्य(?)मापादितं
मन्ये सम्प्रति लक्ष्यते + + + + प्रीतद्युतेर्मंगलम् ॥ १

आनन्दच्चिदशेन्द्रमौलिमुकुटप्रोद्दामरत्नांशुभि-
र्यत्पादद्वितयं विचित्ररचनाभङ्गीभिरङ्गीकृतम् ।
दिङ्नागैश्च यदीयकीर्त्तिरतुला कर्णावतंसीकृता
स श्रीवीरविभुर्दधातु भवतां शश्वन्मनोवाञ्छितम् ॥ २ ॥

यस्त्रैलोक्यरमाभिरस्पृशतया सानन्दमालोकितः
तीक्ष्णैः स्वर्गविधु[ः]कटाक्षविशिखैर्य्ये लक्ष्यतां नागमत् ।
ज्ञानैः स्वात्मसमुत्थितैश्च निखिलान् भावान् समावेदयन्
स श्रीमान् भुवनावतंसकमणिः पायादपायात् प्रभुः ॥ ३ ॥

प्रादुर्भूता पदाग्रात् प्रसरति भुवने भारती भव्यरूपा
वक्तुं यः स्पष्टिज्ञाता नहि विभुरविभुः सद्विशेषान ++ ॥
यद्वक्त्रं स्फीतिभावं दधदहिमरुचां न्यक्कृतिं निर्मिमीते
ज्ञानादेतत्प्रकाशः स भवतु भवतां भूतये नाभिजातः ॥ ४ ॥

नमः सुकृतसंदोहशालिने परमात्मने ।
शम्भवे सर्ववेदार्थविदिने भवने दिने ॥ ५ ॥

ज्ञानज्योतिरकच्छरच्छतिपतेरभ्यर्णमातस्थिवान्
सिद्धाद्रेः करमोचनादिसुकृतं योऽकारयन् सज्जिनान् ।
जीवानामभयप्रदानमधिकं सर्वत्र देशस्फुट-
श्रीमद्वाचकपुंगवः स जयतां श्रीभानुचन्द्राभिधः ॥ ६ ॥

तच्छिष्यः सुकृतैकभूर्मतिमतामग्रेसरः केशरी
साहित्यान्तविनोदनैकरसिकः श्रीसिद्धचन्द्राभिधः ।
पूर्वं श्रीविमलाद्रिचैत्यरचनादूरीकृता साहिना
विज्ञाप्यैवमुरुर्मुरुस्तमधिपं योऽकारयत्तां पुनः ॥ ७ ॥

यावन्या किल भाषया प्रगुणितान् ग्रन्थानशेषांश्च तान्
विज्ञाय प्रतिभागुणैस्तमधिकं योऽध्यापयत् साहिराट् ।

Here ends the first leaf. Foll. 2–5 are missing.

The first and the last colophons in the incomplete manuscript :

9B, इति श्रीमृत्युंजयकरमोचनादिसुकृतकारिभिर्महोपाध्याय-श्रीभानुचन्द्रगणिभिर्विरचितायां वसन्तराजविवृतौ द्वितीयो वर्गः ।

38B, इति श्रीवसन्तराजटीकायां पोतकीरुते शुभ + + प्रकरणं चतुर्थं ४ ।

Printed and published by the Venkatesvara Press, Bombay.

7292.

5817. विंशोत्तरीदशा । *Viṁśottarīdaśā.*

Being an interlocution between Maheśvara and Gaurī.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

ॐ नमो विघ्नहर्त्रे

पार्वत्युवाच ।

हिताय सर्वसत्त्वानां जातकं ब्रूहि शङ्कर ।
आयुर्दायविधानेन दशाफलक्रमेण च ॥
एवमुक्तस्तु पार्वत्या शङ्करः प्रत्यभाषत ।
उवाच वचनं प्रीत्या शृणु पार्वति निर्णयः ॥
नवग्रहा इमे ख्याताः सूर्यसोममहीसुताः ।
राहुः सुरगुरुः सौरिः सौम्यः केतुः सितस्तथा ॥
एते प्राणभृतामायुः प्रयच्छन्ति वरानने ।
श्रेष्ठं च मध्यमं वापि कनिष्ठं वा कदाचन ॥

2B, इति आयुर्दायाध्यायः; 3A, इति रविदशा; 3B, इति चन्द्रदशा; 4A, इति भौमदशा; 4B, इति राहुदशा; 5A, इति गुरुदशा; 5A, इति शनिदशा; 6B, इति शुक्रदशा— इति माहेश्वरगौरीसंवादे विंशोत्तरी दशा।

After the colophon the following verse is given:

केन्द्रार्कसंख्या त्रिगुणी च कार्या
शुभग्रहैः स्थानकमङ्कयुक्तम्।
पापग्रहैः स्थानकमङ्कहीनं
शेषं भवेदायुर्वदन्ति तज्ज्ञाः॥१॥

7293.

2910. विंशोत्तरीदशाफलम्। *Viṁśottarīdaśāphala.*

Substance, country-made paper. 10 x 4¾ inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1785 and Śaka 1650. Appearance, discoloured. Complete.

An astrological treatise on horoscopy, taking a human life as consisting of 120 years.

It begins:

प्रणम्य सर्वज्ञमनन्यतेजसं लसत्तमज्ञानमनोमहोदधिम्।
दशाफलं वच्मि महर्षिभाषितं सुबोधरूपं सुगुरूपदेशतः॥१॥
रवीन्दुभौमादितिजेज्यभानुजाः ससौम्यकेतूशनसो नवग्रहाः।
दशाक्रमेण प्रथयन्ति देहिनां फलं सदैवोत्तममध्यमाधमम्॥२॥
यत्र जन्म मनुजस्य जायते कृत्तिकादिकभसप्तविंशतौ।
तत्पुरःसरतया वदेद्बुधो भास्करादिकदशास्वनुक्रमात्॥३॥

It ends:

जीवात्मजयशोहानिः धनधान्यपरिच्छदः।
त्यागभोगधनानि स्युः शुक्रप्राणगते ध्वजे॥

Colophon :

इति शुक्रप्राणदशा। इति शुक्रदशापत्रकम्। इति विंशोत्तरीदशाफलं समाप्तम्।

Post-colophon :

संवत् १७८५ शके १६५० समये पौषे मासि शुक्ले पक्षे चतुर्थी-सोमे लिखितं समाधानमिश्रेण। श्रीकृष्णाय नमः॥ शुभमस्तु॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः॥

7294.

1840. **विवाहवृन्दावनम्।** *Vivāhavṛndāvana.*
By Keśavārka.

For the manuscript and the work see L. 2454.

It is a treatise on auspicious times and seasons for marriage in 17 adhyāyas. See IO. Catal. No. 3037 and Oxf. Catal. No. 791. The present manuscript contains 16 adhyāyas.

Adhyāya XVII gives an account of the author's family. He was the son of Daivajña Raṇiga, grandson of Śriyāditya, and great-grandson of Janārdana. They belonged to the Bharadvāja gottra.

Post-colophon :

संवत् १६८८ शके १५५३ फाल्गुनवदि वार बुधे काश्यां लिखितमिदं पुस्तकम्।

Printed and published by the Venkatesvara Press, Bombay.

7295.

249. विवाहवृन्दावनमिश्राध्यायः।

Vivāhavṛndāvanamiśrādhyāya.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 220. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Prose. Incorrect. Incomplete.

For the full text see L. 2454. The author's name is given there as Keśavārka, and the present commentary is by Gaṇeśa Sāṃvatsara, the son of Keśava Sāṃvatsara who seems to be the same as Keśavārka.

The MS. begins with the colophon of the chapter on Grahayoga:

इति श्रीसकलागमाचार्यश्रीकेशव-साम्वत्सरात्मज-गणेश-साम्वत्सरविरचितायां विवाहवृन्दावनटीकायां विवाहदीपिकायां ग्रहयोगाध्यायः ॥

Then commences the Miśra chapter:

अथ स्त्रीपुंसयोः सामुद्रकलक्षणाणि पूर्वको(?) मिश्राध्यायमारभ्यते।

तत्रादौ तत्कारणमाह।

Text:

उल्लिख्य सामुद्रिकलक्षणाणि
वर कुमारीं वृणुयान्निमित्तैः।
एवं कुमारीं ववमप्युदर्को ?
नह्येकधारं निरधारधारैः ॥ १ ॥

Commentary:

उपजातिका वरः कुमारीं वृणुयात् कैर्निमित्तैः यल्लिङ्गं बालकेशादिना वक्ष्यमाणैः किं कृत्वा सामुद्रिकलक्षणानि उल्लिख्य प्रकटीकृत्य

समुद्रेण प्रणीतानि लक्षणानि सामुद्रिकाणि स्त्रीपुंसयोः शुभाशुभ-लक्षणानां मुख्यः प्रवर्त्तकः समुद्र एव यथा व्याकरणस्य पाणिनिः छन्दस्य पिङ्गलः अतस्तानि सामुद्रिकाण्युच्यन्ते। कुमार्यां सामुद्रिकलक्षणैः प्रश्नकालनिमित्तादिभिश्च अशुभं ज्ञात्वा तं वरयेत इत्यर्थः। एवं वरमपि कुमारी वरयेत्। वरस्यापि शुभं ज्ञात्वा तं वरं कुमारी वृणुयादित्यर्थः। एवञ्चेत्तर्हि प्रागुक्तेन फलसन्दर्भेण किमित्या-शङ्कायामाह उदर्क इति हि यस्मात् कारणात् उदर्कः उत्तर-कालीनं फलं धीरैर्गर्गादिभिरेकधा एकप्रकारं अयं निश्चितं न निरधारि न निर्द्धारितम्। भाविफलमनेनैव प्रकारेण ज्ञेयमिति न निश्चितमिति भावः। तदेव प्रपञ्चमाह।

Then begins the second verse.

7296.

10595. **वीरवरचिन्तामणिः।** *Vīravaracintāmaṇi.*

By Yaśodhara Miśra, son of Kaṁsāri Miśra.

Substance, Nepalese paper. 12 × 5 inches. Folia, 34–79. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, repaired with paper. But the letters are scarcely visible.

37A, इति श्रीनिजप्रचण्डदोर्दण्डकुण्डलितकोदण्डनिःसरत्काण्ड-[धाराखण्डिता]रातिसीमन्तिनीसमूह-नेत्रोत्पलदलबहलधारा-पूरप्लवमानप्रतापराजहंस-श्रीमन्महाराजाधिराजवीरवरकारिते कंसारिमिश्रात्मजमिश्रयशोधरविरचिते वीरवरचिन्तामणौ प्रभवादिसंवत्सरकथनो नाम पञ्चमः प्रकाशः।

43A, ॰नवमः प्रकाशः।

This appears to be a fragment of what is generally known by the name of *Daivajñacintāmaṇi.*

7297.

1121. व्यवहारप्रदीपः । *Vyavahārapradīpa.*

By Padmanābha Miśra.

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara. Date, Śaka 1703. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete in 256 leaves of which 51 to 100 are missing.

A treatise on astronomy in five chapters called śikhā, composed in Śaka 1434.

The author Padmanābha was son of Kṛṣṇadeva, son of Gaṅgādāsa, son of Śivadāsa who lived in Yamunāpura. At the end, the manuscript gives contents of all the five śikhās.

Beginning:

श्रीगणाधिपतये नमः ।

अशेषजगदज्ञानतिमिरौघरविप्रभा ।
तनोतु शारदा सिद्धिमुद्यमे विदुषां सदा ॥
यमुनापुराभिधानं नगरं भूलोकविश्रुतं जयति ।
यस्मातलमिवावतीर्णः स्वर्गः साक्षाद् विलोक्यते मनुजैः ॥
तत्राभवद्द्विजवरः परमप्रतिष्ठा
पात्रं यशोनिधिरशेषगुणानुरागी ।
विद्यातपोविनयकीर्त्त्यतुलः पृथिव्यां
सन्तोषकृत् गुणवतां शिवदासनामा ॥
शिवदासात्मजः श्रीमान् गङ्गादासो गुणावधिः ।
आसीद्द्विजवरः पृथ्वीपालमालार्च्चितः सदा ॥
गङ्गादासः सुमतिरमितख्यातिवेदादिविद्या-
नित्याचारव्रतनियमवान् श्रीन्टसिंहाद्रिभक्तः ।
पुत्रः पृथ्व्यामखिलगुणिनां माननीयः स्वपुण्यै-
रासो येन प्रथितयशसा कृष्णदेवाभिधानः ॥

कृष्णदेव इति नामसमेतं प्रापयत्तनयमेव निधानम् ।
वेदशास्त्रसुकृतोपकृतीनां यः सदास्ति हृदये सुकृतीनाम् ॥
ज्ञात्वाखिलं ब्रह्म विहाय मिथ्यां यः केवलं ब्रह्मनिविष्टबुद्धिः ।
ज्ञात्वा स्वकायं जपयज्ञपूतं तत्याज काश्यामतुलप्रभावः ॥
तच्चरणाम्बुजरेणोः प्रसादमासाद्य तत्सुतो गुणवान् ।
किल पद्मनाभनामा कुरुते व्यवहारप्रदीपाख्यम् ॥
मतान्यालोक्य पूर्वेषां मुनीनां शास्त्रचेतसाम् ।
व्यवहारप्रदीपाख्यग्रन्थोऽस्माभिर्विरच्यते ॥
न मेऽस्ति चापलं सन्तो वचनानि विचिन्वतः ।
विदुषां गर्गभृगवादिकृतग्रन्थार्थसारताम् ॥ इत्यादि ॥

It ends thus (F. 252) :

भुवनदीपके—
भागं वारिधिवारिराशिविधुषु १४४ प्राङ्मेषगाद्ये बुधाः
षट्के वाणकृपीटयोनिविधिषु १३५ स्यात् कर्कटाद्ये पुनः ।
पादैः सप्तभिरन्वितं प्रथमकं मुक्तादिनाद्ये दले
हित्वैकां घटिकां परे च सततं दलेष्टकालो भवेत् ॥

Colophon :

इति श्रीमिश्रकृष्णदेवात्मज-पद्मनाभविरचिते पञ्चमशिखायां प्रश्नचर्यायां + गोप्तिभयप्रश्ननष्टप्राप्ति-चौरज्ञान-नौका-नष्टद्रव्य-मिश्रकाध्यायदिनज्ञानप्रकरणं ॥ पञ्चमशिखाप्रकाशः समाप्तः ॥

ग्रन्थोऽयं व्यवहारप्रदीपोऽस्तु भूतये विदुषां शाकेऽब्धिवह्नि-वेदक्षपाकरैः संमिते रचितः १४३४ शाकेऽस्मिन् कृतः ॥

अथ समाप्तौ मङ्गलश्लोकाः ॥

आतनोतु शिवमीशसुन्दरी
पर्वताधिपसुताखिलेश्वरी ।
यत्प्रसादपदवी सुरैरपि
ब्रह्मशङ्करमुखैरपेक्ष्यते ॥ १ ॥

बालभानुरुचिरीशवल्लभा बिभ्रती भुजचतुष्टयं तथा ।
पाशमङ्कुशमथो धनुः शरांस्लोचनत्रययुतास्तु भूतये ॥
राजा नन्दतु सादरं प्रकुरुतां सम्यक् प्रजापालनं
भक्तिः श्रीकमलाधिनाथचरणद्वन्द्वे नृणां वर्द्धताम् ।
विप्राः सन्तु पुरस्कृता वसुमती पूर्णा फलैर्जायतां
ग्रन्थोऽयं सदसद्विवेककृतीनां दृग्गोचरे तिष्ठतु ॥
ग्रन्थसंख्या श्लोकाश्चाष्टसहस्राः ८,००० ।

The colophons :

5A, इति श्रीमिश्रपद्मनाभविरचिते व्यवहारप्रदीपे दैवज्ञप्रशंसायां प्रथमं प्रकरणम् ।

110A, इति श्रीपद्मनाभविरचिते व्यवहारप्रदीपे द्वितीयशिखायाः प्रकाशः समाप्तः ।

112A, इति व्यवहारप्रदीपे तृतीयशिखायां नामकर्मप्रकरणम् ।

114A, इति ०तृतीयशिखायामन्नप्राशनप्रकरणम्;

119A, ०तृतीयशिखायां कर्णवेधप्रकरणम्;

120B, ०विद्यारम्भप्रकरणम्; 128B, ०व्रतबन्धप्रकरणम्; 151B, ०विवाहप्रकरणम्; 180B, ०गृहप्रवेशप्रकरणम्, समाप्तेयं तृतीयशिखा; 203A, ०चतुर्थशिखायां यात्राप्रकरणम्; 205B, ०काकरुते सूर्योदये दिक्-प्रकरणम्; 210A, इति शिवारुतप्रकरणम्; 216B, ०चाषखञ्जरीट-करायिकाश्वानगजाश्वगोवृषभ अजोष्ट्रवानर + जलमृगव्याघ्रसिंहशार्दूलनखी-शशनकुलमृगालारण्यपशुशकुनप्रकरणम्; 225B, ०उत्पातकथने चतुर्थशिखा-प्रकाशः ।

The last colophon is given above.

The authorities quoted and consulted :

१ अत्रि । २ व्याससंहिता । ३ वशिष्ठ । ४ भीमपराक्रम । ५ गर्ग-महर्षि । ६ आचार्य विष्णुगुप्त । ७ राजमार्त्तण्ड । ८ रत्नमाला । ९ वराह-

संहिता । १० लल्ल । ११ विवाहपटले वराहः । १२ वार्षिक महातन्त्र । १३ बृहज्जातक । १४ सारावलि । १५ जातकशेखर । १६ दीपिका । १७ लोमशसंहिता । १८ देवल । १९ शौनक । २० बादरायण । २१ माण्डव्य । २२ ज्योतिस्तन्त्र । २३ व्यवहारचण्डेश्वर । २४ वायुपुराण । २५ ब्रह्म-सिद्धान्त । २६ नारद । २७ व्याघ्रपाद । २८ व्यवहारोच्चय । २९ पराशर । ३० गुरु । ३१ सारसंग्रह । ३२ भुजबलभीम । ३३ श्रीपतिनिबन्ध । ३४ कालविधान । ३५ च्यवन । ३६ भरद्वाज । ३७ मार्कण्ड । ३८ चण्डेश्वर । ३९ जगन्मोहननिबन्ध । ४० मुक्तावलि । ४१ काश्यपसंहिता । ४२ मनु । ४३ शातातप । ४४ विष्णुपुराण । ४५ महाभारत । ४६ सामुद्रिक । ४७ चाणक्य । ४८ सारसागर । ४९ दुर्गादित्य । ५० दीपिका । ५१ ज्योतिः-पराशर । ५२ वात्स्य । ५३ यमन । ५४ मत्स्यपुराण । ५५ वृद्धवशिष्ठ । ५६ वामनपुराण । ५७ शिवातन्त्र । ५८ समाससंहिता । ५९ शम्भुपराभव । ६० रुद्रयामल । ६१ चन्द्रिका । ६२ भट्टोत्पल । ६३ पृथुयशाः । ६४ भुवनदीप । ६५ वृत्तिकृत् ।

7298.

8725. शकुनार्णवः । *Śakunārṇava.*

By Vasanta, son of Śivarāja, younger brother of Vijayarāja, wrote under the patronage of Vaṅgadeva, that is, King of Bengal.

Substance, country-made paper. 13½ × 6 inches. Folia, 24. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 950. Character, Nāgara. Appearance, old. Fresh. Incomplete.

Incomplete, leaves 1–24.

Begins thus :

ॐ विरिंचिनारायणशंकरेभ्यः शचीपतिस्कन्दविनायकेभ्यः ।
लक्ष्मीभवानीपतिदेवताभ्यः सदानवेभ्योऽपि नमो ग्रहेभ्यः ॥ १ ॥

बुद्धिं वो नवपद्दिणो दिचरणा यच्छंतु हंसादयो ।
माहात्म्यं च चतुष्पदारतिसखं भृङ्गादयः षट्पदाः ॥ २ ॥
उत्साहं शरभादयोऽष्टचरणाः खर्जूरकाद्यास्तथा ।
श्रेयोऽनेकपदामदोतसपदा भोगं भुजङ्गादयः ॥ ३ ॥

Aufrecht says, in p. 556A, "वसन्तराजभट्ट", son of Vijayarāja, younger brother of Śivarāja, wrote by request of Candradeva, king of Mithila.

The present MS., however, says:

भट्टश्रीशिवराजोऽद्देशाखोर्जितमूर्त्तिरस्ति तेजस्वी ।
सूर्य इव सत्यवत्याः समजनि सूनुर्विजयराजः ॥
पूर्णकलोऽप्यकलङ्को जातो वसुधातले सुधाकिरणः ।
तत्पादसमुपजीवी वसन्तराजोऽनुजस्तस्य ॥
अभ्यर्थितोऽतियत्नात् कृतबहुमानेन चन्द्रदेवेन ।
व्यरचयत् असौ तदर्थं शाकुनमन्योपकृतये च ॥

7299.

7879. शकुनशास्त्रम् । *Śakunaśāstra.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Leaves are marked with the letters षा॰ के॰ on the left-hand upper margin.

Colophon:

इति लाष्ठ(?)वादकृतं सकुनशास्त्रं संपूर्णम् ॥

After the colophon, there are two lines, then comes the date:

सम्वत् १८८४ माघ वदी ११ ॥ वार अतवारके पोथी संपूर्ण ॥

Beginning :

आदौ फलं ज्योतिषीकेन चिन्त्यं
पश्चात् फलं पृच्छकेन चिन्त्यत्(?) ।
ततः फलं ज्योतिषिकेन चिन्त्यं
ततः फलं पृच्छनचिन्त्यम् ॥ १ ॥ etc. etc.

7300.

2856. शाकुनार्णवः । *Śakunārṇava.*

By Vasantarāja.

Substance, country-made paper. 12×6½ inches. Folia, 2 to 39 of which 22 to 24 are missing. There is a page marked 24 which does not belong to the MS. at all. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara of the early 18th century. Appearance, discoloured. Badly written.

In the 4th line of 2A ends the chapter on the contents of the book, called प्रथमो वर्गः by mistake, but marked 2 in figure. The colophon of the third is omitted. The 19th varga or the last but one chapter comes to an end in leaf 38. The last chapter is not complete, but it comes very nearly to an end.

The MS. being incomplete both ends, the name of the work is not to be found. But after comparing IO. Catal. No. 3106 and W. Nos. 896 and 897 it turns out to be शाकुनम् or शाकुनार्णव, a work on omens and divination by Vasantarāja who wrote it at the request of Vaṅgadeva. L. 535 also describes the work, but very meagrely.

7301.

6952.

Substance, country-made paper. 10¼×5 inches. Folium, one. Written on one side only. Lines, 11. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

On augury.

I. अथ उपश्रुतिशकुनः (four verses under this heading).

गणाधिपं प्रपूज्यादौ कार्यं तस्मै निवेद्य च ।
साक्षतं सकलं तोयं पात्रमादाय संव्रजेत् ॥ १ ॥ etc.

II. अथ वारविशेषे (two verses under this heading).

चांडालिभवने सूर्ये चंद्रे नापितमंदिरे ।
रजक्यां मंदिरे भौमे बोधने वैश्यमंदिरे ॥ १ ॥
ब्राह्मण्यां मंदिरे जीवे भार्गवे पण्ययोषितः ।
दास्या द्वारि शनौ यायाच्छ्रोतुं चोपश्रुतिं शुभाम् ॥ २ ॥

III. अथ रघुवंशादिशकुनाः (three verses under this heading).

रघुवंशस्य दुर्गायाः पाठस्य निगमस्य वा ।
पूजितं पुस्तकं पुष्पैरक्षतैश्च फलादिभिः ॥ etc. etc.

7302.

5558. शम्भुहोराप्रकाशः । *Śambhuhorāprakāśa.*

By Puñjarāja Horācārya.

Substance, country-made paper. 10¾ × 5 inches. Folia, 46. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, good, except the leaves 42–46 which are badly worn off on the written portion for the fault of ink. Incomplete at the end.

The beginning of the work:

श्रीगणेशाय ॐ नमः शिवाय ।
सानन्दं परमं शिवं सगिरिजं भक्ताभिलाषप्रदं
गौर्वाणार्चितपादपद्मयुगलं श्रीरेणुकासिद्धिदम् ।
सिन्दूरोदर(ल्लसितं 5723)सितं(?)गजेन्द्रवदनं मार्तण्डमुख्यग्रहान्
वन्देऽहं गरुडध्वजं शिरसा श्रीमाधवाख्यं गुरुम् ॥

ब्राह्मं सूर्यसमुद्भवं शिवशिवासंवादजं हौरिकं
श्रीमद्गर्गवशिष्ठशौनकशुकव्यासादिभिः कीर्त्तितम् ।
शास्त्रं सत्यवराहहरेणुकमणित्थाद्यैश्च यद्विस्तृतं
तत्सारं परिगृह्य कोमलपदैः श्रीमच्छिवानुज्ञया ॥

शिवमुखैर्गदितस्य निजागमे
भगणजं गगनेचरजं फलम् ।
ललितनिर्मलकोमलसत्पदैः
सुमतिना कृतिना हि विरच्यते ॥

(विद्वद्रूपं 5722) खेटलीलाविलासं
होराचार्यः पुञ्जराजः करोति ।
होरासारं शम्भुहोराप्रकाशं
रम्यैर्वृत्तैः शम्भुभूपालतुष्ट्यै ॥

अथ ज्योतिःशास्त्रप्रशंसा ।

चक्षुर्भूतमिदं श्रुतेश्च विधिना ज्ञातुं प्रवृत्तं रवेः
होराख्यव्यवहारकस्य गणितं स्कन्धत्रयं ज्योतिषम् ।
तत्सूर्येण मया सुराय कथितं प्रत्यक्पुरे रोमकेऽ-
प्यध्येतव्यमिलामरैश्च परमं पुण्यं रहस्यं यतः ॥

आद्यः सिद्धान्तः स्मृतः सोमसंज्ञो
यो वै दुर्गाशम्भुना सम्यगुक्तः ।
अन्यो धात्रा निर्मितो ब्रह्मसंज्ञः
सूर्येणोक्तः सौरसंज्ञस्तृतीयः ॥

वासिष्ठाख्यः पौलिशो लोमशश्च
पाराशर्यः सांप्रताचार्यसंज्ञः ।
प्रोक्ताः सिद्धान्तास्त्वमी सप्तसंख्याः
व्यक्ताव्यक्तैर्भूरिभेदैः समेताः ॥

अथ दैवज्ञलक्षणम् ।

होरापारसमुद्रपारगमने नूनं समर्थो महान्
पाश्चात्ये गणिते च बीजगणिते यो दर्भगर्भाग्रधीः ।
सिद्धान्ते स्फुटवासनाप्रकथने भेदैरनेकैर्युते
गोले स्यात् कुशलः स एव गणको योग्यः फलादेशके ॥

4B, विद्वद्रम्ये खेटलीलाविलासे
सम्यग्बोधे पुञ्जराजोदिते च ।
होरासारे शम्भुहोराप्रकाशे
राशिभेदाध्याय आसीत् सुपूर्णः ॥

इति राशिभेदाध्यायः ।

7B, विद्वद्रम्ये॰ etc. etc.

ऽध्यायस्त्वासीत् खेटभेदः प्रपूर्णः ।

इति शम्भुहोराप्रकाशे ग्रहभेदाध्यायः सम्पूर्णः ।

10B, विद्वद्रम्ये॰ etc.

गर्भाधानाध्याय आसीत् प्रपूर्णः ।

इति गर्भाधानाध्यायः ।

14B, विद्वद्रम्ये etc. etc.

जन्माध्यायः पञ्चमः पूर्ण आसीत् ॥

इति शम्भुहोराप्रकाशे जन्मप्रभेदाध्यायः ।

25A, विद्वद्रम्ये॰ etc.

भार्याध्यायः षष्ठ एष प्रपूर्णः ।

इति शम्भुहोराप्रकाशे द्वादशभावफलाध्यायः ।

28A, इति शम्भुहोराप्रकाशे पञ्चविधमायुः साधनम् ।

अथ शम्भुहोराप्रकाशोक्ताष्टवर्गाध्यायो लिख्यते ।

31A, इति अष्टवर्गजातके प्रथमोऽध्यायः; 34B, इति भिन्नाष्टवर्गायुर्द्वितीयोऽध्यायः; 35B, इत्यष्टवर्गे तृतीयोऽध्यायः।

The leaves 42 to 46 can hardly be read.

Printed and published by the Venkatesvara Press, Bombay.

7303.

5723. शम्भुहोराप्रकाशः। *Śambhuhorāprakāśa.*
By Puñjarāja.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 10 + 21 of the latter of which the 12th, 13th are missing. Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The original of the manuscript was evidently defective, as it leaves lacunæ; for instance, the 61st leaf is left entirely blank.

See our No. 5558. Though the present MS. is incomplete, it is better and fuller than the MS. No. 5558 of which the colophons have been given up to the 3rd adhyāya of Aṣṭavarga.

50A, इति शम्भुहोराप्रकाशे अष्टवर्गे चतुर्थोऽध्यायः. The leaf after the 100th is marked 111. Then we have 21 leaves marked from 1.

Colophon :

18A, इति श्रीदैवज्ञपुञ्जराजविरचिते शम्भुहोराप्रकाशे राजयोगाध्यायः; 19B, इति शम्भुहोराप्रकाशे + + योगभङ्गाध्यायः ॥

The 21st leaf ends with the colophon :

इति जातकाभरणोक्तपञ्चमहापुरुषलक्षणम्।

7304.

7923. शिवामुहूर्त्तम् । *Śivāmuhūrtta.*

By Śivā.

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1869. Appearance, discoloured. Complete.

No colophon.

Post-colophon :

संवत् १८६७ आषाढेऽसिते पिक्षे सप्तम्यां मंदवासरे ।
लेषको ब्राह्मणो याच पाठको ब्राह्मणो यदी ।
सवाइरामेन लेषे सा पाठक शुषलालयः ॥
वसितो भिलडामध्ये पलटणो यदी आगतः ।
सो परस्य सुकामोयं नदीतीरेषु वासितम् ॥

This is a work on Jyotiṣa relating to the ascertainment of auspicious moments by means of diagrams, which take up practically all the leaves from 3A to the end. See W., p. 272.

7305.

10432. शिशुबोधिनी । *Śiśubodhinī.*

Being a commentary on Nīlakaṇṭha's 'Tājika'.

Substance, country-made paper. 11½×5 inches. Folia, 36. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1706. Appearance, old and discoloured.

It contains the commentary on *Saṃjñāviveka* only.

Last Colophon :

इति श्रीविद्वद्दैवज्ञमुकुटभूषणगोविन्दज्योतिर्वित्सूनुमाधव-ज्योतिर्विद्विरचिता शिशुबोधिनीनाम्नी संज्ञाविवेकविवृतिः संपूर्णा-भवत् ॥

Post-colophon :

श्रीरस्तु ॥ संवत् १७०६ ॥

It begins :

भालेन्दुमिन्दीवरचारुकान्तिं गोविन्दसंज्ञं पितरं च नत्वा ।
श्रीमाधवोऽहं विवृतिं करोमि दैवज्ञतुष्ट्यै सहसञ्जकस्य(?) ॥

See IO. Catal. No. 3053 and L. 1898, which contain descriptions of MSS. with a different beginning :

विद्वद्विधिज्ञगणसेवितपादपद्म-
गोविन्दसंज्ञसुतमाधवनिर्मितायाम् ।
संज्ञाविवेकविवृतौ शिशुबोधवत्यां
पूर्त्तिं ह्यगात् प्रकरणं सहस + तजस्य ॥(?)

32A, इति श्रीविद्वद्दैवज्ञमुकुटभूषणगोविन्दज्योतिर्वित्सुनुमाधव-ज्योतिर्विद्विरचितायां संज्ञाविवेकटीकायां शिशुबोधिन्यां सप्तम-प्रकरणं सफलं समाप्तिमगात् । अथ संज्ञाध्यायषोडशयोगाध्याय-सहमाध्यायरूपप्रकरणत्रयात्मकस्य संज्ञाविवेकाख्यस्य ताजिकग्रन्थस्य संपूर्त्तिं कर्त्तुकामो नीलकण्ठदैवज्ञस्तत्सूनु + तालङ्कारभूतं स्वपितामह-दैवज्ञचिन्तामणिवर्णनं वसन्ततिलकच्छन्दसाह आसीदिति ॥

The MS. ends with a genealogy of the commentator which begins in 35A. It appears from the 5th *śloka*, quoted below, that Mādhava's grandfather, Nīlakaṇṭha (the author of *Tājika*), wrote the part on Jyotiṣa, of Todaramalla's encyclopædic work, *Todarānanda*.

अस्ति प्रशस्तधरणीसुरसंघमेघो
गोदावरीजलपवित्रितभूमिभागः ।
नानाविधापणिकपुष्क(?)गराकराढ्यो
देशो विदर्भ इति दैवतधर्म्मयुक्तः ॥ १ ॥
तत्र धर्मनगरीति राजते पूर्णजाम्बुजनतारयोद्धता ।
शौयपूर्वजनिवासभूमिका शैवमण्डपतिष्ठ(?)मुक्तिदा ॥ २ ॥

तत्राभूद्गार्ग्यवंशो विविधविधिविदां मूर्द्धन्यीरोहातत्तः(?)
श्रीमद्दैवज्ञचिन्तामणितनयवरोऽध्यापितानेकशिष्यः ।
भूमीन्द्राधीशमान्यो व्यतनुत विबुधानन्ददां जातकीयां
पद्यां यो वार्द्धकेसावक्रत सुरसरित्तीरकाशीनिवासम् ॥ ३ ॥

तस्मात्पद्माख्यपत्न्यां समजनि विधिविन्नीलकण्ठः श्रुतिज्ञः
स्वाचारात्यन्तनिष्ठाविजितमुनिगणः शब्दशास्त्रप्रवीणः ।
त्रिस्कन्धं ज्योतिषं यः समक्रत विशदं टोडरानन्दसंज्ञं
साहित्यज्ञानपूर्णः स्मृतिषु च निपुणोऽकब्बरक्षोणिमान्यः ॥ ४ ॥

गोविन्दश्चन्द्रिकायां समभव + सुतो दैवविद्वन्द्यपादो
विश्वप्रख्यातकीर्त्तिः स्मृतिनिपुणमतिर्गार्ग्यवंशाव[तं]सः ।
त्रिस्कन्धज्योतिषज्ञः प्रचुरगुणनिधिः श्रीमच्छाभाष्यवेत्ता
यो ज्योतिर्ग्रन्थकर्त्ता नृपतिवरजहांगीरशाहातिमान्यः ॥ ५ ॥

श्रीहेरम्बपदाम्बुजन्मविलसद्भक्तिः श्रुतिज्ञः स्मृति-
शाभा(?)पाणिनिशास्त्रविद्गुरुकृपासंप्राप्तविद्यागणः ।
ज्योतिःशास्त्रविचारणापटुमतिर्दैवज्ञचूडामणि-
र्गोमतां सम्मू(?) च्छितीश्वर + न(?)स्तस्मात्सुतो माधवः ॥ ६ ॥

श्रीमत् पितामहकृतस्य स ताजिकस्य
सच्छिष्यसंघविहितार्थनया प्रगुह्यः ।
ख्यामुदाहृतियुतां शिशुबोधिनीं तां
संज्ञाविवेकविवृतिं सुगमाम[का]र्षीत् ॥ ७ ॥

... ...

The date of writing the commentary :

अक्षवाणशरभू(मु) १५५५ मितशाके
शुक्लपक्षगशुचौ (शि)शिवपूर्याम् ।
ग्रन्थपूर्त्तिमकृतार्पणतः + + (?)
+ शमिष्टफलदो गणनाथः ॥ ८ ॥

7306.

212. **शिशुबोधिनी ।** *Śiśubodhinī.*

By Vandyaghaṭīya Śiva Cakravartī.

For the MS. see L. 420.

An elementary treatise on judicial astrology, dated Śaka 1579. Aufrecht says it was written in Śaka 1658, and refers only to Rājendralāla who noticed the present MS. bearing the following chronogram about the date of the work :

नवाश्वबाणचन्द्रे च शाके हि शिवशर्मणा ।
बालानामाशुबोधेन क्रियते शिशुबोधिनी ॥

It means 1579. So Aufrecht is evidently wrong in h date.

Rājendralāla also gives the date of the work as tha of the manuscript, which is really dated 1684, as appeai from the following chronogram :

युगेभषट्चन्द्रमिते शकाब्दे कश्चिन्मुकुन्दाश्रयसार्वभौमः ।
प्रणम्य गौरीचरणारविन्दं लिलेख यत्नाच्छिशुपुस्तकं द्रुतम् ॥

The authorities quoted are :

(1) *Dīpikā*, (2) Nārāyaṇa, (3) *Ṣaḍvargaviveka*, (4 *Saṃketakaumudī*, (5) *Sārārṇava*, (6) Cintāmaṇi, (7) *Golo saṃhitā*, (8) *Bhīmaparākrama*, (9) *Ratnamālā*, (10 Rāyamukuṭa, (11) Rājamārtaṇḍa, (12) *Jyotistattva* (13) Svarodaya, (14) *Śrīpativyavahārasamuccaya*, (15 Jagadānanda, (16) Nārāyaṇa, (17) Smārta, (Raghu nandana?), (18) *Jyotīrahasya*, (19) Hārīta, (20) Devala (21) *Jyotīratnākara*, (22) *Kṛtyakaumudī*, (23) *Jyotiḥ sārasaṃgraha*, (24) Bhujabalabhīma, (25) Gobhila, (26 Cūḍāmaṇi, (27) Cakravartī, (28) Bhojarāja, (29) Yājña

valkya, (30) *Kṛtyakaumudyām*, (31) Mārkaṇḍeya, (32) Tithitallva, (33) *Parāśara Bhāṣyam*, (34) *Samayarahasya*, (35) *Kṛtyacintāmaṇi*, (36) *Kṛtyatattvāmṛta*, (37) Parāśara, (38) Ratnākara, (39) *Vāstusāra*, (40) *Vāstunirṇaya*, (41) Bhojarāja, (42) *Yogayātrā*.

7307.

3955. **शीघ्रबोधः** । *Śīghrabodha.*

A work on astrology by Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 8 x 4½ inches. Folia, 55. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 650. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1802. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीकाशीनाथकृतौ शीघ्रबोधग्रन्थः सम्पूर्णः ।

Post-colophon :

संवत् १८०२ वर्षे आषाढवदी ७ चन्द्रवार लिखतं मथुरामध्ये-
मिश्रसीताराम ।

Often noticed.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

भासयन्तं जगद्भासा नत्वा भास्वन्तमव्ययम् ।
क्रियते काशिनाथेन शीघ्रबोधाय संग्रहः ॥
रोहिण्युत्तररेवत्यो मूलं स्वाति मृगो मघा ।
अनुराधाश्च हस्तश्च विवाहे मङ्गलप्रदः ॥ इति विवाहनक्षत्राणि ।
माघे धनवती कन्या फाल्गुने सुभगा भवेत् ।
वैशाखे च तथा ज्येष्ठे पत्युरत्यन्तवल्लभा ॥
आषाढेकुल वृद्धाश्चद(?)न्ये मासाश्च वर्जिता ।
मार्गशीर्षमपी(?)च्छन्ति विवाहे केऽपि कोविदाः ॥

इति विवाहमासः ।

Ends thus :

प्रजाहानिर्भाद्रपदे सर्वाच शुभमश्विने ।
कार्त्तिके धनवृद्धिस्यात् मार्गशीर्षे शुभप्रदम् ॥
पौषे तु ज्ञानहानिः स्यात् माघे मेधाविवर्धनम् ।
फाल्गुने सर्वसौभाग्यमाचार्यपरिकीर्त्तिताः ॥ २६५ ॥

Printed and published by the Chowkhamba Sanskri
Series.

7308.

8441. शुद्धप्रबोधकः । *Śuddhaprabodhaka.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 13. Lines, on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old an discoloured. Incomplete at the end.

An elementary treatise on general astrology.

Maṅgalācaraṇa and the object of the work :

श्रीगणेशाय नमः ॥
यच्छास्त्रं वराहमिहिरं शुद्धबोधहितेच्छया ।
ददौ वाराहमिहिराय सवितारं नमस्ततः ॥
शुद्धं प्रबोधनार्थाय सम्यग(द)ज्ञानप्रबोधकम् ।
हिताय सर्वलोकानां ख्यातं शुद्धप्रबोधकम् ॥
पूरोधाश्चिकित्सको मन्त्री दैवज्ञश्चतुर्थकः ।
एते राज्ञा[राज्ञां] सदा प्रोक्ता कुर्वन्ति यथाप्रियम् ॥ (?)

7309.

8341. शुद्धसमयकौशलम् । *Śuddhasamayakauśala.*

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 12. Lines, 1 on a page. Extent in ślokas, 324. Character, Nāgara of the 18th centur Appearance, old, decayed and repaired. Complete.

Beginning :

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

गणनाथसरस्वत्यौ रविशुक्रबृहस्पतीन् ।

पञ्चैतानुस्मरेत्तस्य दिव्यवाणी प्रवर्त्तते ॥

श्रीदेव्युवाच ।

जयाजय जगद्वन्द्य त्रैलोक्यस्यैकनायकम् ।

परानन्दपरंज्योतिः सृष्टिसंहारकारकम् ॥

आदिमूर्त्तेर्ह्यनन्तात्मा परापरविवर्जितः ।

पृच्छे सुप्रस्तुतं देव विश्वभृत् पुरुषोत्तम ॥ ३ ॥

सुरासुरनराः सर्वे दैत्यदानवपन्नगाः ।

तत्परं गुह्यकं देव नास्त्येव सचराचरम् ॥ ४ ॥

... ... ५ । ६ ।

एकाकी समरे मध्ये द्वन्द्वे शत्रुसमागमे ।

दुर्द्धरं च जयेत् सत्यं तद्बलं वद मे परम् ॥ ७ ॥

जनार्द्दन उवाच ।

एकाकी सकलं सैन्यं को वा जेतात्र सुन्दरि ।

को देवि त्रियुगे देवि गणानां त्वञ्च एव वा ॥ ८ ॥

देव्युवाच ।

अनेकान् कौरवान् सर्वान् एकोऽप्येव धनञ्जयः ।

उपायेन जयेत् सर्वान् आश्चर्यं मधुसूदन ॥ ९ ॥

... ...

2A, साधु साधु महादेवि यानुकार्यं च पृच्छसि ।

षट्कार्यं नैव कर्त्तव्यं दुर्लभं सचराचरम् ॥

... ...

... ...

त्रिपुरान्तकरः शम्भुरंधकासुरनिर्जितः ।
ददौ ममोपदेशं च सत्यभावेन शङ्कर ॥
नास्ति नाम-वर्णो-वर्णो ह्रस्वो दीर्घस्तथैव च ।
गुरुर्लघुर्दिशश्चैव स्वराक्षरविवर्जितः ॥
ब्रह्मादियामलाद्देवि विष्णुयामलमध्यतः ।
रुद्रयामलतोऽप्येतत् संसारं शम्भुनिर्मितः ॥
सहजः शास्त्रसंयुक्तः शरीरो मध्यमो भवेत् ।
नीचः शकुनसंजातस्त्रिविधो ज्ञानसम्भवः ॥
शास्त्रस्वरशकुनानां मन्त्रयन्त्रमनेकधा ।
कौशलं तु बलं देवि सर्वशास्त्रस्य पारगम् ॥
चतुराशीतिचक्राणां सप्तयामलमध्यतः ।
चतुर्लक्षज्योतिषां च चक्रं कौशलमद्भुतम् ॥
तावत्तारा विराजन्ते यावन्नोदेति चन्द्रमा ।
उदिते तु सहस्रांशो न तारा न च चन्द्रमाः ॥
विज्ञानं राजते तावद्यावत् ज्ञानं न विन्दति ।
कौशलं तु बलं सिद्धेश विज्ञानं न चापरम् ॥

So it treats of auspicious moments for military expedition, as determined from the three sources—*Śāstra*, *Svara* and *Śakuna.*

End:

यामले—

हे भद्रे शुक्लाष्टम्यादिवसे चन्द्रोदये तत्पदो
तत्काले दीपचन्द्रमिश्रममृतं तिथ्यन्तनाद्यन्तरम् ।
वच्चन्न-विष-नाडिका-विरहिता खेटाग्रवेधस्तदा
चक्रं कौशलवासेरष्टिकमलं गोप्यं महादुर्लभम् ॥ ३१५ ॥

Colophon:

इति श्रीलक्ष्मीनारायणसंवादे सत्यादिगुणारम्भे यायिस्थायि-शुद्धसमये कौशलं समाप्तम् ।

7310.

8429. **श्रीपतिपद्धतिटीका।** *Śrīpatipaddhatiṭīkā.*

(*With the text.*)

Substance, country-made paper. 13 x 6 inches. Folia, 152. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1910. Appearance, fresh.

Copied from a manuscript, the first seven leaves of which were missing—as stated in the beginning of the manuscript:

पहिलेसे ७ तक नही ८ से प्रारंभ ॥

122A, इति श्रीसूर्यादिलग्नांतर्बल संपूर्णं ॥

इति श्रीश्रीपतिपद्धतौ चतुर्विंशति २४ बलाधिकारटीका समाप्ता ॥ अथाष्टकवर्गकरणविधिर्लिख्यते ।

End.:

इति श्रीसंध्यापाचक दशाफ + + + + + + मस्तो संवत् १०१० ।

7311.

3950. **भावार्थमञ्जरी (श्रीपतिपद्धतिटीका)।**

Bhāvārthamañjarī (Śrīpatipaddhatiṭīkā).

By Mihirācārya Acyuta Bhaṭṭa.

A commentary on Jātakapaddhati by Śrīpati.

Substance, country-made paper. 11 x 3¼ inches. Folia, 63. Lines, 10 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, old. Incomplete at the end.

Beginning:

नमो वृन्दावनचन्द्राय ।

कमलवदनालसनयनं परमं परमार्थविदां रघूणाम् ।

सजलजलदश्यामं रामं सङ्कलग्रामं वन्दे ॥

श्रीमद्रामनभट्टशेखरमणेः सत्कर्मवारां निधेः
सूनुः सागरचन्द्रमाः समजनि प्रख्यातकीर्त्तिच्छटः ।
नो दोषाकरतामुपैति न जडो नाङ्के वयं लक्ष्यते
पूर्णस्वाक्षकलाभिरत्र कमलाक्षेहं दधन्नाद्भुतम् ॥
व्याख्याता काव्यसिन्धोरभिनवकवितापद्मिनीनां विकाशे
भास्वानुच्चैर्नभस्वान् भानभौ(?) प्राकृतानां कृतानाम् ।
न्याये व्यासकृतौ कृतौ कृतधियामुच्चैर्विधाने विधिः
भक्तः श्रीरघुनाथपादयुगले श्रीसागरः सद्द्विजः ॥
भावाभावविचारजातकविच्छितेन + + + + तत्सुनुः
ज्ञानी श्रीपतिटीकां कुरुते भट्टाच्युतः श्रीमान् ॥
श्रीपतिवाक्यतरोरच्युतविच्छितालङ्कृता नवीनापि ।
भावार्थमञ्जरीयं दयिता भावार्थविदो भविता ॥

श्रीमिच्छिराचार्याच्युतभट्टेन श्रीपतिकृतजातकपद्धतिविवर
मारभ्यते ... ...
नत्वेति ।

57B, इत्थं गौतमगोत्रेण श्रीयुताच्युतशर्मणा ।
कृतं श्रीपतिपद्धत्यां षष्ठाध्यायाभिवर्णनम् ॥

The commentary on the 7th is not complete.

7312.

7927. **षोडशयोगाध्यायः ।** *Ṣoḍaśayogādhyāya.*

Being a chapter of Nīlakaṇṭha's Tājika (Saṃjñā Tantra). With Vyākhyodāhṛti, a commentary on it by Viśvanātha, son of Divākara.

Substance, country-made paper. 6⅞ × 5⅞ inches. Folia, 33. Lines, l on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, di coloured.

Colophon :

इति दिवाकरदैवज्ञात्मज-विश्वनाथदैवज्ञविरचितनीलकण्ठज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातन्त्रे षोडशयोगाध्यायस्य व्याख्योदाहृतिः समाप्ता ॥

7313.

10407. **सद्दैवज्ञकलानिधिः ।** *Saddaivajñakalānidhi.*

By Vaṅśīdhara, pupil of Tulasīdāsa.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 34 of which the 2nd, 3rd, 5th, 14th, 33rd are missing. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. The 6th leaf is burnt on the right-hand end. Incomplete at the end.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसूर्याय नमः ॥
भवानीसम्भवं भव्यं भोगिभूषणभूषितम् ।
भद्रेभमुखमत्युग्रं भजे भवभयापहम् ॥
रामं रमापतिं रम्यं रावणारिं रणोद्भटम् ।
भवानीशप्रियं भानुभूषणं भावयेद्धृदि ॥
श्रीस्वामितुलसीदासं नत्वा स्तुत्वा सरस्वतीम् ।
करोमि बालबोधार्थं सद्दैवज्ञकलानिधिम् ॥
ब्रह्माचार्यो वशिष्ठोऽत्रिमनुः पौलस्त्यरोमशौ ।
मरीचिरङ्गिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥
च्यवनो यवनो गर्गः कश्यपश्च पराशरः ।
अष्टादशैते गम्भीरा ज्योतिःशास्त्रप्रवर्त्तकाः ॥
एतेषां सारमादाय पद्यैर्द्वैरदाहृतैः ।
संग्रहः क्रियते स्वल्पस्तीर्थराजप्रसादतः ॥

10B, इति वंशीधरकृतौ द्विकल(?)

15A, इति वंशीधरकृतौ सदैवज्ञकलानिधौ ।
वैष्णवी सर्वतः पुण्या तृतीयेयं कला शुभा ॥

21B, इति (श्री)वंशीधरकृतौ सदैवज्ञकलानिधौ ।
लग्नप्रकाशिनी सौम्या चतुर्थीयं कला प्रभा ॥

29B, ०ऐतदीयं कलानीस्था पञ्चमी सर्वसंमता ॥

7314.

5642. **वराहमिहिरकृतसप्तशतीटीका ।**

Saptaśatīṭīkā.

By Varāhamihira.

Substance, palm-leaf. 11¾ × 2½ inches. Folia, 54 of which eight leaves are missing. Some of the missing leaves cannot be exactly located, as many of the existing leaves have lost their leaf-marks. Lines, 5 to 8 on a page. Character, Nāgara, having the nearest approach to Bengali. Appearance, old and worn-out.

There are two stray leaves also.

It contains an abbreviated recension of Bhaṭṭotpala's commentary on his *Bṛhajjātaka*, which is described here simply as *Saptaśatī*. The *Bṛhajjātaka* contains altogether 400 verses. But as some of the verses are long, their extent would be 700 *ślokas* of 32 letters each. The present manuscript contains 12 chapters from XIV to XXV. But in the printed edition the same portion of the work is distributed into 14 chapters, XIV to XXVII.

See the Bombay edition, 1886.

Colophons in the present manuscript :

3B, संक्षेपटीकायां द्विग्रहयोगाध्यायश्चतुर्दशः; 5B, संक्षेपटीकायां प्रव्रज्यायोगः प० + + + + + + + +; 15A, संक्षेपटीकायां राशिशीलाध्यायः षोडशमोऽध्यायः; 18B, संक्षेपटीकायां दृष्टिफलाध्यायः सप्तदशः; 25A, संक्षेपटीकायामाश्रयाध्याय उन्नविंशति; 27A, संक्षेपटीकायां प्रकीर्णकाध्यायः विंशतिः; 31B, संक्षेपटीकायां अनिष्टाध्याय एकविंशतिः; 36B, संक्षेप-

टीकायां स्त्रीजातकाध्याय द्वाविंशतिमः; 41B, संक्षेपटीकायां निर्याणिकाध्यायः त्रयोविंशतिमः; 47B, इति संक्षेपटीकायां नष्टजातकाध्यायश्चतुर्विंशतिमः। अथातो द्रेकाणाध्याय व्याख्यायते।

Last Colophon :

भट्टोत्पलविरचितायां वराहमिहिरकृता सप्तशतानां टीकेयं समाप्तमिति ॥

शुभमस्तु। सर्वदा शिवं शुभं।

7315.

9161. सप्तनाडीचक्रम्। *Saptanāḍīcakra.*

Substance, country-made paper. 14 × 6½ inches. Folia, 2. Lines, 11, 12, 13. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Verse. Incorrect. Complete.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः। अथ सप्तनाडीचक्रम् ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि यच्चक्रं सप्तनाडीकम्।

येन विज्ञानमात्रेण वृष्टिज्ञानातिसाधकम् ॥ १ ॥

कृत्तिकादि लिखेत् भानि साभिजितिक्रमेण च।

सप्तनाडीव्यधस्तत्र कर्त्तव्यः पन्नगाकृतिः ॥ २ ॥

ताराचतुष्क-वेधेन नाडिकैका प्रजायते।

तेषां नामान्यहं वक्ष्ये तथा चैव फलानि च ॥ ३ ॥

इत्यादि।

The end :

उदयास्तगते मार्गे चक्रयुक्ते च संक्रमे।

जलनाडीगता खेटा बहुवृष्टिप्रदा मता ॥ ३४ ॥

भौमचारे यदा काले गण्डान्ते चैव चन्द्रमाः।

कुम्भे सिते यदाभ्रगुस्तदा चैकार्णवी मही ॥ ३५ ॥

The last colophon runs thus :

इति स्वरोदये सप्तनाडीचक्रं ।

7316.

5261. **समाविवेकटीका ।** *Samāvivekaṭīkā.*

Samāviveka or Varṣa-tantra being the second part of Nīlakaṇṭha's Tājika.

Substance, country-made paper. 14½ × 3½ inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Character, Bengali of the early 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

अथ समाविवेकप्रोक्तं वक्ष्यमाणं वा फलं सत्यरिष्टयोगे वृथैवेत्याह ।
वृथाफलं हायनजं । हि यस्मात् न जीवनं हायनरिष्टयोगात् ।
अष्टादशभिरनुष्टुप्छन्दोभिररिष्टयोगान् वक्ष्यामि प्रथमपद्येन
लग्नेशाद्यरिष्टमाह लग्नेश इति ।

7317.

7901. **सायनवर्षः** *or* **सायनाब्दफलोद्गमः ।**

Sāyanavarṣa or *Sāyanābdaphalodgama.*

By Raṅganātha, son of Śivānanda.

Substance, country-made paper. 10½ × 5¼ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1897. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति सायनवर्षं समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १८९७ शाके १७६२ आषाढ शुक्लतिथौ ९ बुधे शुभं भूयात् ।
इदं पुस्तकं ईश्वरीप्रसादद्विवेदीके ।

The *maṅgalācaraṇa* and the object :

नमस्कृत्य गुरून् सर्वान् महाजनिसदाशिवान् ।
क्रियते रंगनाथेन सायनाब्दफलोद्गमः ॥
श्रीरोमवशिष्ठाद्यैः सायनात् फलमीरितम् ।
रहस्यमेतन्मुनिभिरुदाहृतमतोऽखिलैः ॥
तज्ज्ञानाच्च श्रमाधिक्यात् लोकाचारानुरोधतः ।
केवलैः स्फुटखेटैर्यदाब्दिकं फलमीरितम् ॥
तदसद्येन तत्ताजदशजं पूनपारगैः ।
मुनिवद्ग्रंथकारैस्तु रोमकाद्यार्षसम्मतम् ॥
ग्रहलग्नादिकं कृत्वा फलमुक्तं स्वभाषया ।
तान् सर्वान् प्रविलोक्याथ वाशिष्ठं रोमकं तथा ॥ ५ ॥
नित्यानन्दकृतं श्रीमद्गोविन्दाचार्यसम्मतम् ।
शिरोमणौ मरीच्यादिटिप्पन्यखिलकान्यपि ॥ ६ ॥
सिद्धान्तान् पौरुषानार्षानुपलभ्यान् स्वकालिकान् ।
आदेशान् विविधान् दृष्ट्वा सायनायनचोदितान् ॥ ७ ॥
वर्षमासादिनावेश प्रश्नाद्यं सायनाच्छुभम् ।
सद्यः प्रत्ययदं चार्षं सम्मतं ताजिकोदितम् ॥ ८ ॥
अतो नत्वा गणाधीशं गुरुं श्रीमत्सदाशिवम् ।
श्रीशिवानन्दपुत्रेण रामनाथेन तन्यते ॥ ९ ॥
अब्दवेशादिसत्कालफलादेशविनिर्णयः ।
कु १ शक्र १४ दन्ता ३२ द्वि ७ सुरा ३३ गताब्दैः
निघ्ना शनैर्वारघटीपलाद्याः ॥ १० (?)
श्रीरोमकाचार्यमतानुसारं
वारादिकं मानव[व]र्षवेशे ।
श्रीसाहजानीकरणे ग्रहाब्द-
सौरोद्भवा वायनयुक्तवार्याः ॥ ११ ॥

7318.

6369. सारावली । *Sārāvalī.*

By Kalyāṇa Varman.

Substance, country-made paper. 10¾ × 4¼ inches. Folia, 91 of which foll. 24, 25, 28, 29, 54–57 are missing. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 15th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

1A, इति श्रीभट्टकल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां शास्त्रावतारः; 2A, ०होराप्रशंसा द्वितीयः; 6A, ०ग्रहयोनिध्यायः(?); 8B, ०आधानाध्यायः; 11A, ०सूतिकाध्यायः; 13A, ०वियोनिजन्माध्यायः; 15B, ०द्वादशांशनाम-संयोगाध्यायः; 18A, ०रिष्टभङ्गाध्यायः; 19A, ०चन्द्रारिष्टभङ्गाध्यायः; 20A, इति सुनफाप्रकरणं; 20B, इति धुरधुराप्रकरणं; 20B, ०चन्द्रयोगाध्यायः; 21B, इति श्रीभट् ०वोसिवेसिउभयचरीचिन्ताध्यायः; 22B, ०द्विग्रह-योगाध्यायः; 26B, ०पञ्चग्रहयोगाध्यायः; 26B, ०षड्ग्रहयोगाध्यायः; 41A, शुक्रग्रहदृष्टिः; 41B, चन्द्रग्रहदृष्टिः; सिंहदृष्टिः; 42A, इत्यङ्गारचारः; 62A, ०+ + ध्यायः(?); 66A, ०भाग्यचिन्ताध्यायः; 68B, ०कर्मचिन्ता-ध्यायः; 82B, ०राजयोगाध्यायः समाप्तः; 84A, रश्मिजातकाध्यायः; 88A, ०राजयोगभङ्गाध्यायः; 89A, ०आयुर्दायाध्यायः ।

The object of the work—an improvement on Varāha-mihira:

राशिद्वाद[श]वर्गो भूपतियोगायुर्दायगो[च]रदशादीनाम् ।
विषयविभागः स्पष्टी(ष्टो)कर्तुं न शक्यते यतस्तेन ॥ २ ॥
अतएव विस्तरेभ्यो यवननरेन्द्रादिरचितशास्त्रेभ्यः ।
सकलमसारं त्यक्त्वा तेभ्यः सारं प्रवक्ष्यामि ॥

For other MSS. see L. 337, Bik. Cat., p. 335, and IO. Catal. No. 2898. Eggeling thinks it to be a 'systematic work on astronomy', and has put it among astronomical works. But it is distinctly a treatise on horoscopy in different metres and should go under that division.

It is an old authoritative work, quoted by many authors (see Aufrecht's Cat. Cat., Vol. I); the oldest known MS. of which is dated 1286 A.D. It is a Nepalese manuscript, the first leaf of which has been reproduced in Plate XXXII of the Oriental Series of the Palæographical Society's publications.

The author and the place of composition:

देवग्रामपयःप्रपोषणबलाद्ब्रह्माण्डसत्पञ्जरं
कीर्त्तिः सिंहविलासिनीव सहसा यस्येह भंक्ता गता ।
होरां व्याघ्रतटीश्वरो रचयति स्पष्टां स सारावलीं
श्रीमान् शास्त्रविनिर्मलीकृतमनाः कल्याणवर्मा कृती ॥

What is Jātaka?

P. 2A, जातकमिति प्रसिद्धं यल्लोके तदिह कीर्त्तते होरा ।
अथवा दैवविमर्शणपर्यायः खल्वयं शब्दः ॥
अर्थार्जने सहायः पुरुषाणां आपदर्णवे पोतः ।
यात्रासमये मन्त्री जातकमपहाय नास्त्यपरः ॥

7319.

8150. सारावली । *Sārāvalī.*

By Kalyāṇa Varman.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 155. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 3,100. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

A comprehensive work on astrology. For the beginning of the work see L. 337.

The author:

Fol. 1, देवग्रामपयःप्रपोषणबलाद्ब्रह्माण्डसत्पंजरं
(?) कीर्त्तिः सिंहविलासिनीव सहसा(?) भक्त्या गता(?)।
(?) होरां व्याघ्रजटीश्वरोरवपतिस्पष्टा ससारावलीं।
श्रीमान् शास्त्रविनिर्मलीकृतमनाः कल्याणवर्मा कृती॥
होराढ्यशास्त्राणां शिष्याणां स्फुटतरार्थशिशिरजला।
कल्याणवर्मशैलान्नदीव सारावली प्रसृता॥

इति श्री[भू]भट्टकल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां शास्त्रावतारो नाम प्रथमोऽध्यायः।

2A, इति सारावल्यां द्वितीयोऽध्यायः; 5A, ०वाशिद्भेदाध्यायस्तृतीयः; 8A, ०ग्रहयोनिभेदाध्यायश्चतुर्थः; 11A, ०मिश्रकाध्यायः पञ्चमः; 11B, इति श्रीकारकाध्यायः षष्ठः; 15B, ०आधानाध्यायः सप्तमः; 18B, ०सूतिकाध्यायोऽष्टमः; 22A, ०अरिष्टाध्यायो नवमः; 24A, अरिष्टभंगाध्यायो दशमः; 26A, ०सुनफानफादुरुधराधकेमद्रुमादिचन्द्रयोगाध्याय एकादशमः; 27A, ०वाशिवशिउभयचरिनामाध्यायो द्वादशमः(?); 28B, ०द्विग्रहयोगः; 29A, द्विग्रहयोगाध्यायः; 31B, ०त्रिग्रहयोगाध्यायः; 33B, ०चतुर्ग्रहयोगाध्यायः पञ्चदशमः etc. etc.

Last Colophon:

इति श्रीकल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यामष्टमवर्गाध्यायः।

Begins thus:

श्रीगणेशाय नमः।

यस्योदये जगदिदं प्रतिबोधमेति
मध्यस्थिते प्रसरति प्रकृतिक्रियासु।
अस्तं गते स्वपिति वोत्स्वसितैकमात्रं
भानुः स एष जगति प्रकटप्रभावः॥ १॥

विस्तरकृतानि मुनिभिः * रिहृत्य पुरातनानि शास्त्राणि ।
होरातन्त्रं रचितं वराहमिहिरेण संक्षेपात् ॥ २ ॥
राशिद्वादशवर्गे भूपतियोगायुर्दायगो दशादीनां ।
विषयविभागः स्पष्टः कर्त्तुं न शक्यते यतस्तेन ॥ ३ ॥
अतएव विस्तरेभ्यो यवननरेन्द्रादिरचितशास्त्रेभ्यः ।
सकलमसारं मुक्तान्तेभ्यः सारं समुद्धृत्य ॥ ४ ॥
देवग्रामपयःप्रयोजनबला (प्रयोषणबला) ब्रह्माण्ड सत्पञ्जरं
कीर्त्तिः सिंहविलासिनीव महत्यापस्येह भंक्ता गता ।
होरां व्याघ्रजटोऽस्वरो रचयति स्पष्टां सत्सारावलीं
श्रीमान् शास्त्रविनिर्मलीकृतमनाश्कल्यानवर्मा कृती ॥ ५ ॥

Ends thus :

रविरुधिरौ भवनं प्रविशन्तौ गुरुभृगुजौ ग्रहमध्यसमेतौ ।
शनिशशिनौ खलु निर्गमकाले शशितनयः फलदस्तु सदैव ॥
इति श्रीभट्टकल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां अष्टमवर्गाध्यायः ।
समाप्तः । शुभमस्तु । कल्याणमस्तु । श्रीविश्वेश्वर ॥ राम ।

Printed and published by (1) Chowkhamba Sanskrit Series, Benares, (2) Nirṇaya Sāgara Press, Bombay.

7320.

10762.

Substance, Nepalese paper. Character, Newari. Folded in the Chinese fashion. The folds not marked.

Contains astrological works.

Obverse side.

I.

Beginning :

दिवाकरं प्रणम्यादौ ज्योतिषां ज्ञानदीपकम् ।
नानाशास्त्रमतं दृष्ट्वा कृतेयं सारपञ्जिका ॥

वारो निहन्ति दुःस्वप्नं नक्षत्रं पापनाशनम् ।
तिथिर्विवर्द्धयेदायुः करणं श्रियमावहेत् ॥
योगो बुद्धिकरः ख्यातः चन्द्रः सौभाग्यकारकः ।
अंशा बलप्रदास्तेषां श्रूयन्ते च दिने दिने ॥
हस्त्यश्वयाने रथमार्गकाष्ठे पाषाणनौकाव्यसनेषु शस्तः ।
उच्छिष्टरूपो निशि वा दिनान्ते प्रश्नवन्ध्यवाप्नोत्यशिवं स मर्त्त्यः ॥

Topics treated of:

इति सारपञ्जिकायां वारनिर्देशो नाम प्रथमः; इति सारपञ्जिकायां दग्धक्रियाधिकरणो नाम द्वितीयः; ०संग्रामादिकारो नाम तृतीयः; ०यात्रानिर्देशो नाम चतुर्थः; ०गृहनिर्देशो नाम पञ्चमः; ०इति श्रीज्योतिषसारपञ्जिकायां नानाक्रियाविधानं षष्ठमः समाप्तः; इति सप्तनाडीचक्र समाप्त ।

Then we have 14 pages or folds on the obverse side, without a colophon.

II.

Beginning :

वामे भद्रा भवद्धानि दक्षिणे सुखसंपद ।
पृष्ठे भद्रा भवेत् पुष्टि सन्मुखे च शुभं भवेत् ॥ etc.
अरिष्टग्रहाध्याय यथा ।

III.

In the 11th fold we have the beginning of another work, which ends without a colophon:

ॐ नमः श्रीनवग्रहेभ्यः ।
आदित्यपीडामासाद्य द्वादशेन तु संस्थिता ।
मेघनादो महावीरः संग्रामे विलयं गतः ॥
आदित्यस्वदशायान्तु रावणोऽपि विपद्यते ।
आदित्य चाष्टमे यस्मिन् बलिराणोऽपि बन्धनम् ॥

Reverse side.

(Many of the folds on the reverse side are left blank.)

IV.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

सारस्वतं नमस्कृत्य मह्यं सर्वतमोपहम् ।

ग्रहभावप्रकाशेन ज्ञानमुन्मील्यते मया ॥

ग्रहाधिपा उच्चनीचा अन्योन्य मित्रशत्रवः ।

राहो ग्रहोच्चनीचानि केतुयत्रावतिष्ठति ॥

V.

A Buddhist work on *Karmavipāka* in Nepalese dialect.

Beginning :

ॐ नमः श्रीमदार्यावलोकितेश्वराय ।

श्रीलोकेश्वर उवाच ।

आर्यावलोकितेश्वरयाके सूर्यगर्भबोधिसत्त्व न ++ ख हे भगवन् पूर्वजन्मसंयोग कर्म या फलन इहजन्म स अतिकष्ट दुःखन पीडाभयपीडभयातीतवः हे विभो स्वथाय स शुभ अशुभ सिद्धि असिद्धि etc. etc.

Colophon :

इति श्रीआर्यावलोकितेश्वर सूर्यगर्भबोधिसत्त्वसंवादे प्रश्नं समाप्तः ।

7321.

6429. **सुखबोधः ।** *Sukhabodha.*

By Sukhadeva Paṇḍita.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 15 on a page. **Extent in ślokas, 300.** Character, Nāgara. Copied in Saṃvat 1890. **Appearance, fresh.** **Complete.** Very incorrect.

Forecasts from celestial phenomena. The *ślokas* are all from *Āgama.*

It begins :

प्रणम्य देवीं शिरसा सरस्वतीं
पद्मासनस्थां च सितहारशोभाम् ।
आद्यापद्यां बुद्धिप्रदां सुरेश्वरीं
विप्रः सुमदेवः शरणं व्रजामि ॥
ग्रन्थस्य आदौ स्मरणं विनायकः
कृत्वा बुद्धा सुखदायकं सदा ।
सुखप्रबोधं कुमतिर्विनाशं
करोति विप्रः सुमदेवसंज्ञः ॥
अथ प्रथमतो वर्षाविचारः... ... ... etc. etc.

2B, इति वैशाखनिर्णयः—अथ ज्येष्ठनिर्णयः (number of *ślokas*=49); 3A, इति ज्येष्ठनिर्णयः (the number of *ślokas*=17); 4B, इति आषाढफलम् (the number of *ślokas*=51); इति श्रावणफलम् (the number of *ślokas*=7); 5A, इति भाद्रपदफलम् (number of *ślokas*=7); इत्याश्विनफलम् (number of *ślokas*=5); कार्त्तिकफलम् (number of *ślokas*=10); 5B, इति मार्गफलम् (number of *ślokas*=10); 6B, इति पौषमासनिर्णयः (number of *ślokas*=43); 7A, इति माघमासफलम् (number of *ślokas*=31); अथ फाल्गुननिर्णयः (number of *ślokas*=67).

Colophon :

इति श्रीनेमात्मज सुख(म)देवपंडितकृते सुखप्रबोध आगमोक्त-
शास्त्रमते वृष्टिरवृष्टिसुभिक्ष-दुर्भिक्षदेशकालाद्युपद्रवगन्त्वराणां
स्थानग्रहयोगविचारेणागमोक्तं समाप्तम् ।

Post-colophon :

शुभं भूयात् ॥ श्रीसंवत् १८८९(?) मि० फ० शुक्लद्वादश्यां
पुस्तक समाप्तम् ।

7322.

6399A. सुदर्शनचक्रम् । *Sudarśanacakra.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 3. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Foretelling by means of a diagram, called *Sudarśana-cakra*, an illustration of which is given at the end of the manuscript.

It begins :

अथ सुदर्शनचक्रम् ।

विश्वचक्रं कालचक्रं दिव्यचक्रं सुदर्शनम् ।

विष्णोः कराम्बुजावासमीडे तज्ज्ञानमद्भुतम् ॥ १ ॥

सुदर्शन[ं] द्वादशारं जन्मभेन्दुर्कराशितः ।

केन्द्रकोणाष्टगो राजा पापार्च्ये च(?) शुभाशुभे ॥ २ ॥

It ends :

जन्मलग्ने गतवर्षं संयोज्य द्वादशभिर्हरेत् । शेषलग्नं वर्त्तमानं वर्षलग्नं ज्ञेयम् । अस्मिन् चक्रे इति गुरूपदेशः ॥ इति समाप्तः ॥

7323.

6399.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Character, modern Nāgara. Copied in Saṃvat 1904. Appearance, discoloured.

The contents of this are the same as those of the preceding manuscript.

Date :

श्रीसंवत् १९०५ शाके १७७० श्रावणमासे कृष्णपक्षे प्रतिपदा चन्द्रवासे ।

Contents :

वर्षे त्रिपताकीचक्रम् । त्रिपताकीचक्रविचारः ।

7324.

4110. सुप्रकाशः *or* स्वप्रकाशः ।

Suprakāśa or *Svaprakāśa.*

By Bhagavadānanda.

Substance, palm-leaf. 14½ × 1 inch. Folia, 137. Lines, 4, 5 on a page. Extent in ślokas, 4,425. Character, Uḍiyā written about a hundred years back. Incomplete at the end.

Beginning :

वरदमूर्त्तिः शरणम् ।

Maṅgalācaraṇa :

श्रीसूर्याय नमः ॥

यस्मिन् स्मृते चन्द्रगणेशपूर्वा-
स्तुष्टा भवन्ति खलु मङ्गलहेतुभूताः ।
सर्वज्ञमार्द्रहृदयं हृदि शौर(?) देशं
दुर्गासखं स्मितमुखं स्मर माधवन्तम् ॥

The object of the work :

पूर्वं पूर्वमुनिः ससर्ज विविधं यज्ज्योतिषं विश्वसृक्
सारोद्धारपरैस्ततोऽप्यभवतां दैत्येन्द्रयोर्मन्त्रिणौ ।
तस्माद्गर्गपराशरादिमुनिभिः प्रोच्छन्नकल्पं पुनः
संक्षिप्तं कृतिनां वराहमिहिरोऽर्काशावतारोऽखिलाम् ॥
तस्माद्रहस्यमुद्धृत्य कृते मन्दधियामहं(?) ।
तदाशयविदां सारं ग्रन्थेभ्योऽपि प्रयत्नतः ॥
होरासिद्धान्तसर्वस्वं सारं यत् संहितागतम् ।
संशयध्वान्तरहितं सुप्रकाशमतो ब्रुवे ॥

ज्योतिषि यावत् प्रचरति शास्त्रं खल्वेऽपि विद्यमानमिह ।
पश्यन्तु शान्तमनसः सकलं मुकुरस्य विम्ब इव ॥
अतिप्रथगमनादमुनाप्यखिलेषु निरादरोऽल्पेन ।
करतलगतेऽस्ते अम्भोनिधिजलमथनं यथालोके ॥
अथ शास्त्रस्य सम्बन्धप्रयोजनाभिधानार्थं आचष्टे ।
वेदा हि यज्ञार्थमभिप्रवृत्ताः कालानुपूर्वा विहिताश्च यज्ञाः ।
तस्मादिदं कालविधानशास्त्रं यो ज्योतिषं वेद स वेद सर्वम् ॥

मिहिरः ।

किंवातःपरमन्यत् शास्त्रं ज्यायोऽस्ति यदिदिलैवम् ।
प्रध्वंसिन्यपि काले चिकालदर्शी कलौ भवति ॥

Colophons :

6B, इति श्रीभगवदानन्दविरचिते सुप्रकाशे राशिशीलाख्यः प्रथमोऽध्यायः; 19B, ०मिश्रामिश्राध्यायः समाप्तः; 25A, ०सुप्रकाशे चन्द्रताराशुद्धिप्रधानो नाम चतुर्थोऽध्यायः; 35A, ०सुप्रकाशे उत्सर्गसंज्ञकः पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः; 48A, ०सुप्रकाशे विवाहनिर्णयः षष्ठोऽध्यायः; 96A, ०जातकनिर्णयोऽष्टमोऽध्यायः; 119A, ०कर्मयोगो नवमोऽध्यायः; then there is no colophon, the manuscript being incomplete.

7325.

5511. संकेतकौमुदी । *Saṃketakaumudī.*

By Harinātha.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Date, Saṃvat 1900. Complete.

An elementary work on astrology.

Colophon :

इति श्रीहरिनाथाचार्यविरचिता संकेतकौमुदी समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

खखाङ्कमितिचन्द्राब्दे विक्रमादित्यवत्सरे ।
आश्विने चासिते पक्षे त्रयोदश्यां गुरुवासरे ॥
लिखितं जानकीरामे लोकानां सुखहेतवे ॥

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

अद्भुतसागरे ।

ग्रहाणां षट्स्वभावाश्च शम्भुना गदिताः पुरा ।
एतत् सर्वं प्रयत्नेन लिख्यते च मयाऽधुना ॥
लज्जितो गर्वितश्चैव क्षुधितस्तृषितस्तथा ।
मुदितः क्षोदितश्चैव ग्रहभावाः प्रकीर्त्तिताः ॥

The same as MS. No. 5559.

7326.

5559. **संकेतकौमुदी ।** *Saṃketakaumudī.*

By Harināthācārya.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The work begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

अद्भुतसागरे ।

ग्रहाणां षट् च भावाश्च शम्भुना गदिताः पुरा ।
एतत् सर्वं प्रयत्नेन लिख्यते च मयाधुना ॥ १ ॥
लज्जितो गर्वितश्चैव क्षुधितस्तृषितस्तथा ।
मुदितः क्षोभितश्चैव ग्रहभावाः प्रकीर्त्तिताः ॥ २ ॥
लज्जितो यथा—etc.

7327.

1842. **संज्ञातन्त्रम्।** *Saṃjñātantra.*

By Nīlakaṇṭha.

For the manuscript and the work see L. 2451.

Post-colophon :

संवत् १७२१ कार्त्तिक शुक्ल ८ भट्टराघवसूरिसूनुभट्टमहादेव-
सुतेन वैद्यनाथेनालेखि पठनार्थम्।

In the India Office Catalogue No. 3050, a commentary on the work is described.

Begins thus :

श्रीवरदमूर्त्तिर्जयति।

प्रणम्य हेरम्बमथो दिवाकरं
गुरोरनन्तस्य तथा पदाम्बुजम्।
श्रीनीलकण्ठे विविनक्ति सूक्तिभि-
स्ताजिकं सूरिमनःप्रसादकृत्॥

etc. etc. etc.

The same as *Tājika Nīlakaṇṭhī* in another name.

7328.

6403. **संक्रान्तिपटलम्।** *Saṃkrāntipaṭala.*

Substance, country-made paper. 9½ × 5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

श्रीगणाधिपतये नमः।

अथ संक्रान्तिपटलम्।

तत्रादौ वाहनफलम्।

केशरिवाहनं प्रोक्तं नृपाणां सुखदायकं[काः] ।
अफली विटपा सर्वा(?) महापीडा चतुष्पदाः ॥(?)

1B, इति वाहनफलम्; 2B, इति वस्त्रफलम्; 3A, इति आयुधफलम्; 3B, इति भक्ष्यफलम्; लेपफलम्; 4B, इति जातफलम्; इति तिलकफलम्; 5A, इति कंचोकाफलम्; 6A, इति पुष्पफलम्; 7A, इति अवस्थाफलम्; 7B, इत्याभरणफलम्; 9A, अथ वारफलम्;— सौमफलम् ।

7329.

6402. **संक्रान्तिप्रकरणम् ।** *Saṃkrāntiprakaraṇa.*

By Śiva Jyotirvid.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 8. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

On the influence, on human destiny, of the sun passing from one sign of the Zodiac to another.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः ॥

नागज्योतिर्विदं नत्वा गुरुविद्यानिधिं परम् ।
सत्संक्रान्तिफलोद्देशं कुर्वे शिष्यहितेच्छया ॥
श्रीमत्पङ्क्तिजिनीपतिर्यदि भवेत् पञ्चाननाधिश्रितः
पीडापर्वतचारिदुर्गवनभूसंग्रामभाजां नृणाम् ।
सिंहा यान्ति विनाशमाशु हिमभृद्देशाधिपा युध्यतो
भङ्गं राज्यविनाशमन्यन्पतिप्रातस्ततस्तातनाः ॥

There are one hundred and eighty *ślokas* in all.

The end:

नागेशदेवज्ञसुतः शिवः समकरोदिदम् ।
आकोटग्रामसंस्थेन देवज्योतिर्विदार्थि(र्थि)तः ॥

Colophon :

नागज्योतिर्वित्सुतशिवज्योतिर्विद्विरचितं संक्रान्तिप्रकरणं समाप्तम् ।

Then there are four lines added by the scribe.

See Bik., p. 334, No. 723.

Topics are:

(1) वाहनफलानि ; (2) विषफलानि ; (3) पुष्पफलं ; (4) भोजनफलानि ; (5) जातिफलानि ; (6) वयोवस्थाफलानि ; (7) भूषणफलानि ; (8) चोरादिफलम् ; (9) दिनरात्रिफलम् ; (10) गमनफलानि ; (11) दृष्टिफलानि ; (12) संवत्सरफलम् ; (13) तिथिफलम् ; (14) लग्नफलम् ; (15) रव्यादिवारतः संक्रान्तिसंज्ञाः ; (16) संक्रान्तिदानविधिः ; (17) संक्रमफलम् ।

7330.

7884. संक्रान्तिफलादेशः । *Saṃkrāntiphalādeśa.*

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 8. Lines, 12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

A forecast from the passing of the sun from one sign of the Zodiac to another in a mystic language.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीगुरुं गणनाथं च वाग्देवीं च सरस्वतीम् ।
प्रणम्य अर्कसंक्रान्तिफलादेशो निगद्यते ॥ १ ॥
सिंहव्याघ्रवराहाश्च खरेभमहिषाश्वकाः ।
सारमेयाश्च वृषभाः कुक्कुटो वाहनं भवेत् ॥ २ ॥
इति मुख्यवाहनानि ; .... इत्युपवाहनानि ।

वाहनं चेद्भवेत् सिंहः पीडा पर्वतवासिनाम् ।
सिंहा विनाशमायांति हिमभ्रंदेशवासिनः ॥
भानुर्व्याघ्राधिरूढश्चेत् व्याघ्रा मृत्युं प्रयान्ति हि ।
अरण्ये विपुलं सौख्यं यान्ति वागुरिका सुखम् ॥ etc. etc.

2A, इति वाहनफलं; इति वस्त्राणि; 2B, इति वस्त्रफलानि; 3A, इति लेपनफलं; 3B, इति पुष्पफलानि; 4A, इति भोजनफलानि; इत्यायुधानि; 5A, इति जातिफलानि; 5B, इत्यवस्थाफलानि; 6A, इति भूषणफलानि; 6B, इति वामफलानि; 7A, इति समयफलानि; इति मुखादिफलं; 7B, इति गमनफलं; 7B, इति दृष्टिफलं; इति संवत्सरफलं; 8A, इति पक्षफलं; इति तिथिफलं; इति योगफलं; 8B, इति लग्नफलं— अथ वाहनोपवाहनफलं प्रकारांतरेण ।

So a forecast is made from the different *vāhanas*, clothes, ornaments, etc., which the Sungod uses at the time of Śaṃkrama.

7331.

6443. संवित्प्रकाशः । *Saṃvitprakāśa.*

By Govinda Kavīśvara, son of Kāhna Kavīśvara.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 17. Lines, 20 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

A work of *Pṛcchātantra* or *Praśnaśāstra*—the science of divination by means of questions. It is an authoritative work on the subject. Aufrecht says, 'Extracted in the *Praśnasudhākara* of Lālamaṇi'.

Maṅgalācaraṇa :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमद्विष्णुममेयशक्तिमखिलाकल्पं किरीटाङ्गद-

द्योतत्कुण्डलमुद्यदर्करुचिरं पीताम्बरं हारिणम् ।

पद्मस्थं हृदयस्थकौस्तुभमणिं हस्तस्थचक्रोल्लस-

च्छङ्खाम्भोजगदं मुदं विदधतं भक्त्या भजेऽभीष्टदम् ॥ १ ॥

The object of the work :

पृच्छातन्त्रमनेकमाद्यमहितानन्तोल्लसद्धीधरै-

राद्यैर्धर्मपरैर्विनिर्मितमहं विज्ञाय सुज्ञार्थितः ।

कुर्वे सत्करुणापरः परकृते संवित्प्रकाशं परं

प्रोक्ताशेषसमाख्ययादिकमुपादाय प्रसिद्धीकृतः ॥

Then it goes on :

मुक्ताविद्रुमरत्नहीरकनकोपेतोत्तमक्षौमयुक्

सत्पुष्पप्रकराद्युतार्त्तवफलैस्तद्दाशिचक्रं मुदा ।

श्रद्धाभक्तिसमन्वितो विकपटः संपूज्य पूजोचितं

दैवज्ञं विविधार्हणादिमुदितं पृच्छेन्निजाभीप्सितम् ॥

3A, इति श्रीकाह्नकवीश्वरनन्दनगोविन्दकवीश्वरेण निर्दिष्टे ।

संवित्प्रकाशकाव्ये प्रथमः सर्गोऽभवद्भव्यः ॥

3B, काह्नकवी०

करमितसर्गो विचिन्तितः प्रश्ने ॥

6A, काह्नकवी०

गुणमितसर्गोऽर्जनाद्युक्तं ॥

7B, काह्नकवीश्वर०

तूर्यसर्गोऽङ्गनाप्रश्ने ॥

8B, ०पञ्चमः सर्गः सुतप्रश्ने ॥

10B, ०षष्ठः सर्गो गमागमप्रश्ने ॥

11A, ०सप्तमः सर्गो जलादिकप्रश्ने ॥

11B, ०वसुमित-सर्गो निधिप्रश्ने ॥

13A, ०नवमोऽरिबलादिके सर्गः ॥

14A, ०दशमः सर्गो गदितः प्रश्ने ॥

15A, काह्नकवीश्वरसंख्यो मुष्टवित् सर्गः ॥ (?)

15B, काह्नकवी० सर्गोऽयं द्वादशेनावि + + (?) (?)

17A, ०श्मयशादिविदि त्रयोदशः सर्गः ॥

17B, (last colophon) ०विजयादिविदा चतुर्दशः सर्गः ॥

Then we have the following concluding verse:

श्रीगोविन्दकवीश्वमीश्वमजनप्राप्तं कवीशाग्रणीः
श्रीमत्काह्नकविः सुतं प्रसुसुवे श्रीकर्मदेवी च यम् ।
वेदान्ताम्बुजभास्वतार्थबहुलं संवित्प्रकाशाभिधं
काव्यं तेन कृतं समाप्तिमगमत् विद्वज्जनानन्दनम् ॥

Colophon :

इति श्रीसंवित्प्रकाशः समाप्तः ।
श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

7332.

8252. **संवित्प्रकाशः ।** *Saṃvitprakāśa.*

By Govinda Kavīśvara, son of Kāhna Kavīśvara.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 18 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Complete.

An authoritative work on divination by questioning in 14 chapters.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीमद्विष्णुममेयशक्तिमखि[लं] कल्पं किरीटाङ्गद-

द्योतत्कुण्डलमुद्यदर्करुचिरं पीताम्बरं धारिणम् ।

पद्मस्थं हृदयस्थकौस्तुभमणिं हस्तस्थचक्रोल्लसत्-

शङ्खाम्भोजगदं मुदं विदधतं भक्त्या भजेऽभीष्टदम् ॥

The object of the work :

दृष्ट्वा तन्त्रमनेकमाद्यसहितानंतोल्लसद्धीवरै-

र्धीरैर्धर्मपरैर्विनिर्मितमहं विज्ञाय सुज्ञार्थितः ।

कुर्वे सत्करणापरः परकृते संवित्प्रकाशं परं

प्रोक्ताशेषसमाह्वयादिकमुपादाय प्रसिद्धादृतः ॥ २ ॥

It goes on :

मुक्ताविद्रुमरत्नहीरकणकोपेतोत्तमक्षौमयुक्

सत्पुष्पप्रकराक्षतार्त्तवफलैस्तद्राशिचक्रं मुदा ।

श्रद्धाभक्तिसमन्वितो विकपटः संपूज्य पूजोचितं

दैवज्ञं विविधार्हणातिमुदितं पृच्छेन्निजाभीप्सितम् ॥ ३ ॥

2B, इति काह्नकवीश्वरनन्दगोविन्दकवीश्वरेण निर्मिते संवित्-

प्रकाशकाव्ये प्रथमः सर्गोऽभवद्भव्यः ।.

The colophons are not descriptive.

It ends :

छिद्रे शुक्रे चेन्दू चेदतिसारः २५ सूर्यभौमयोरस्त्रम् ।

जीवे दोषचितये कुजभृग्वोरबलता शनौ रोगः ॥

Last Colophon :

०विजयाद्विविदा(?) चतुर्दशः सर्गः

यावृशं पुस्तकम् ।

7333.

8718. **संवित्प्रकाशकाव्यम् ।** *Saṃvitprakāśakāvya.*

By Govinda Kavi, son of Kāhnu Kavīśvara.

Substance, country-made paper. 9½ × 3½ inches. Folia, 41. Lines, 8, 10 on a page. Extent in ślokas, 650. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

Complete in 14 cantos and 41 leaves. Though called a Kāvya, it is really a work on astrology. Not in Cat. Cat.

It ends :

छिद्रे शुक्रेन्दुचेतिसारः सूर्यभौमयोरस्त ।
जीवदोषत्रितयं कुजभृगवोरबलता शनौ रुक्ः ॥
काह्नकवीश्वरनन्दनगोविन्दकवीश्वरेण निर्णीते ।
संवित्प्रकाशकाव्ये विजयादिविदा चतुर्दशः सर्गः ॥
श्रीगोविन्दकवीशमीशमजनप्राप्तं कवीनाग्रणी
श्रीमत्काह्नकवीः सुतं प्रसुसुवे श्रीकर्मदेवी च यम् ।
(?)वेदान्ताभुजमाख्यतार्थबहुलं संवित्प्रकाशाभिधं
काव्यं तेन कृतं समाप्तिमगमत् विश्वग्जनानन्दनम् ॥

7334.

8077. **स्त्रीजातकम् ।** *Strījātaka.*

Being an extract from Vṛddhayavanajātaka.

Substance, country-made paper. 12¼ × 4¾ inches. Folia, 10. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1886. Appearance, fresh. Complete.

2B, इति स्त्री(श्री)जातके स्त्रीणां नक्षत्रगुणाध्यायः; 6A, इति वृद्धयवनजातके स्त्रीग्रहभावाध्यायः; 6B, इति वृद्धयवनाचार्यविरचिते यवनजातके स्त्रीराजयोगाध्यायः अथ स्त्रीजातकाध्यायः; 7B, वृद्धयवने स्त्रीजातके चन्द्रराशिगुणाध्यायः; (last colophon) इति श्रीयवनजातके स्त्रीजातके योगाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon Statement:

संवत् १८८६ माघ १० कृष्णे भौमे लि० नन्दराम उपाध्या स्वार्थं परार्थं वा ।

7335.

8073.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 24. Lines, 13 on a page. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

An astrologer's compilation relating to horoscopy for females.

12A, इति यवनाचार्यविरचितायां स्त्रीजातके ग्रहभावाध्यायः समाप्तः । अथ प्रसङ्गाच्चमत्कारचिन्तामणिर्लिख्यते; 27A, इति स्त्रीजातके चमत्कारचिन्तामणि संपूर्णं; 22A, इति श्रीयवनाचार्यविरचितं स्त्रीजन्म(न) पत्रिकाध्यायः संपूर्णः । अथ ग्रहाणां दानं; 22B, इति श्रीदैवज्ञढुंढराजविरचिते जातकाभरणे दानविधानाध्यायः; 23B, इति वशिष्ठोक्तकुंडलिका; 24A, इति वृद्धयवने स्त्रीजातकं फलं समाप्तं ।

Begins thus:

अथ स्त्रीजातकपद्धति लिख्यते । तत्रादौ पञ्चांगफलम् ।

श्रीइष्टदेवताभ्यः नमः ।

सुशीला धर्मकर्माढ्या चित्रिणी च पतिव्रता ।

पुत्रसंतानजनका स्त्रीणां जन्मोत्तरायणे ॥ १ ॥

कार्कश(') क्लेशकर्त्री[त्रीं] मलिना नीचसंश्रिता ।

कुटुम्बद्वेषिणी चैव जाता स्त्री दक्षिणायने ॥ २ ॥

7336.

3066. स्त्रीजातकम् । *Strījātaka.*

From the Yavanajātaka.

Substance, country-made paper. 9½ x 4¼ inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 330. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

A section of the *Yavanajātaka*, relating to female horoscopy.

The Last Colophon :

इति श्रीयवनजातके स्त्रीजातके योगाध्यायः समाप्तः ।

The first leaf of the MS. begins abruptly from the end of a verse marked 8, with—

पापोदये या वनिता सुजाता
सा युद्धशौण्डा पुरुषानुकारा ।
शास्त्रेषु साध्वी विधवा कठोरा
निःस्नेहचिन्ता प्रणयेन क्षीणा ॥ ९ ॥

It ends :

सौभाग्ययोगेनुरिष्फां गता चेत्तदा भवेत् सज्जनधर्मपत्नी ।
+ + + + + + + सारा जयन्ती जनिता पुरन्ध्री ॥

Printed and published by the Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

7337.

9887. स्त्रीजातकम् । *Strījātaka.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folium, 1. Lines, 16 in all. Extent in ślokas, 20. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Beginning :

ॐ नमो नवभ्यो ग्रहेभ्यः । अथ स्त्रीजातकं
मूर्तौ करोति विधवां दिननाथ् कुजश्च
राहुर्विनष्टतनयां रविजो दरिद्राम् ।
शुक्रः शशाङ्कतनयश्च गुरुश्च साध्वी-
मायुःक्षयं प्रकुरुते नयनाभिरामः ॥ १ ॥ इत्यादि ।

End :

अन्ते गुरुर्धनवतीं दिनकृद्दरिद्रां

चन्द्रो धनव्ययकरां कुलटाश्च राहुः ।

शुक्रः प्रशान्ततनयस्तु करोति वन्ध्यां

मृत्युप्रसक्तहृदयां रविजः कुजश्च ॥ २ ॥

Colophon :

इति स्त्रीजातकलग्नवाराही समाप्ता ।

ॐ नमः ।

7338.

4106. **सर्वार्थचिन्तामणिः ।** *Sarvārthacintāmaṇi.*

(Second part only.)

By Haladhara.

Substance, palm-leaf. 12 × 1½ inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Character, Uḍiyā of the early 19th century. Appearance, good.

This contains eight chapters.

Beginning :

श्रीमच्छेष(?)गिरिस्थलाधिनिलयं श्रीवेङ्कटेशं गुरुं

नत्वा वेङ्कटनायकं त्वनुदिनं जातोप्ययार्यं(?) सुधीः ।

ज्योतिःशास्त्रमहाब्धिपारगमने वक्ष्यामि पोतात्मकं

ज्योतिःशास्त्रविवेकपारविदुषां सर्वार्थचिन्तामणिम् ॥

नीलाम्बुजरुचिं देवं सकृद्यन्ति मनोरथम् ।

देवाः प्रणम्य यं सर्वे तं नमामि गजाननम् ॥

वाग्विभूतिप्रदा देवी या श्वेताम्बुरुहस्थिता ।

कर्पूरधवलाकारा सेयं नृत्यतु वाचि मे ॥

मेषादिराशयः सर्वे दिनेशप्रमुखा ग्रहाः ।

ये च लोकोपकर्तारः पातु मामिह ते सदा ॥

यज्जातके निगदितं भुवि मानवानां
तत् प्रश्नतोऽपि सकलं कथयन्ति तज्ज्ञाः ।
प्रश्नोऽपि जन्मसदृशो भवति प्रभेदः
प्रश्नस्य चात्र जनकस्य न कश्चिदस्ति ॥

The leaves are not marked.

The colophons are given below:

इति हलधरगणिते पालकादिनिर्णयो नाम प्रथमोऽध्यायः; इति श्रीहलधरगणिते अहर्गणनिर्णयो नाम द्वितीयोऽध्यायः; ०मध्याध्यायस्तृतीयः; ०स्फोटाध्यायश्चतुर्थः; ०तिथ्यध्यायः पञ्चमः; ०वक्राध्यायः षष्ठः; ०सप्तमोऽध्यायः; ०चन्द्रग्रहणं नामाष्टमोऽध्यायः ।

This is called on the title-page the second part of *Sarvārthacintāmaṇi*. It relates to astronomy.

Printed and published by (1) Chowkhamba Sanskrit Series, and (2) Venkateswara Press.

7339.

4105. **सर्वार्थचिन्तामणिः ।** *Sarvārthacintāmaṇi.*

(*The first part only.*)

By Haladhara.

Substance, palm-leaf. 12 × 1½ inches. Folia, 35. Lines, 5 on a page. Character, Uḍiyā of the early 19th century. Appearance, good. Incomplete at the end.

Maṅgalācaraṇa runs thus:

कटीतटपटीकृतायतगजाजिनो धूर्जटिः
जटापटलमण्डितस्त्रिपुरखण्डने पण्डितः ।
(?)दुरन्तरभरातुरावनिकृतावनो मे मनो
विनोदभरभूर्विभुः सपदि सन्निधत्तां हृदि ॥

The object of the work:

वराहरचिताधाने ज्योतिषामयने घने ।
यथा यथार्थबुद्धिः स्यात्तथानुज्ञापय प्रभो ॥
असुवसुवत दुःखे सम्प्रवृत्तेऽपि सन्तः
परकृतमपराधं सर्वदा यत् क्षमन्ते ।
स्वपररचितपद्यैः कर्त्तुकामस्य तन्मे
गणितमखिलमत्तुं(?) क्षन्तुकामा भवन्तु ॥

... ...

... ...

... ...

... ...

ननु सन्ति ज्योतिःशास्त्रेषु बहूनि पुस्तकानि । अत्र तव श्रमेणालमित्याशङ्क्याह—

शास्त्रयास्ति वाक्यगुरुता शब्दार्थगुरुतापि च ।
अस्मत्कृतेन पद्येन सुगमन्तद्विधीयते ॥

The author's name:

तस्मादिह मनो देयं परार्थभुवविग्रहाः ।
सारासारविवेकाय श्रमे हलधरस्य मे ॥

Colophons:

इति सर्वार्थचिन्तामणौ संज्ञाध्यायः प्रथमः; इति सर्वार्थचिन्तामणौ द्वितीयोऽध्यायः; इति श्रीसर्वार्थचिन्तामणौ तृतीयोऽध्यायः । The fourth adhyāya is not complete.

On the title-page it is called the first part of *Sarvārthacintāmaṇi*. It relates to general astrology.

7340.

8721. **सर्वार्थचिन्तामणिः ।** *Sarvārthacintāmaṇi.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 82. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,900. Fresh. Incomplete.

Incomplete, leaves 1–82.

The same work as 193.

7341.

4294. **सर्वार्थचिन्तामणिः ।** *Sarvārthacintāmaṇi.*

(*On Astronomy.*)

By Vyaṅkaṭeśvara.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 47 of which the first five, 34th and the 35th are missing. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,880. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1804 and Śaka 1669. Appearance, discoloured.

Colophon :

एवं चिन्तामणौ प्रोक्तं व्यङ्कटेश्वरनामना ।
नीचभागादियोगार्थं राजयोगादिजं फलम् ॥

Post-colophon :

यादृशं पुस्तकं etc. etc.
संवत् १८०४ शके १६६९ वैशाखकृष्ण ९ बुधे लिखितमिदम् ।
36A, इति सर्वार्थचिन्तामणौ त्रयोदशोऽध्यायः ।

For the work see L. 2870.

7342.

8366. **सर्वार्थचिन्तामणिः ।** *Sarvārthacintāmaṇi.*

By Vaṅkaṭarāja.

With the commentary by Rādhākṛṣṇa.

Substance, country-made paper. 14 × 7 inches. Folia, 127. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. (Now worm-eaten.)

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

(Commentary) :

संप्राप्यापि विवेकबोधचतुरां सर्वार्थचिन्तामणिं
सन्तो नैव गताः परं पदमथो ब्रह्मादयं यं न विना ।
तं नत्वा गुरुतातपादयुगलं स्वाभीष्टसिद्धिप्रदं
तत्रादेशविधेर्विधानमखिलं सम्यग् ब्रुवे स्पष्टतः ॥

(This *śloka* of the commentary is commented upon.)

(Text) :

श्रीमत् शेषगिरेस्तटाब्धिनिलयं श्रीवेंकटेशो गुरुं
नत्वा वेंकटनायकं त्वनुदिनं जातोप्ययायात् सुधीः ।
ज्योतिःशास्त्रमहाब्धिपारगमने वच्यामि पोतात्मकं
ज्योतिःशास्त्रविवेकयुक्तिविदुषां सर्वार्थचिन्तामणिम् ॥
गौराम्बुजरुचिं देवं सन्त्यान्ति मनोरथम् ।
देवाः प्रणम्य य सर्वे तं नमामि गजाननम् ॥ २ ॥

... ...

2B, मेषादिराशयः सर्वे दिनेशप्रमुखा ग्रहाः ।
ये च लोकोपकर्त्तारः पांतु मामिह ते सदा ॥ ४ ॥
यज्जातके निगदितं भुवि मानवानां
तत्राश्निकेऽपि सकलं कथयन्ति तज्ज्ञाः ।
प्रश्नोऽपि जन्मसदृशो भवति प्रभेदः
प्रश्नस्य चात्र जननस्य न किंचिदस्ति ॥ ५ ॥

The first colophons :

33B, संज्ञाध्यायो वर्णितः सर्वशास्त्रसारं बुद्धा सर्वलोकोपकारम् ।
यत् यत् सर्वं वेंकटेशेन बुद्धा तत्तत्पाके योजयेत् तत्फला + ॥
इति सर्वार्थचिन्तामणौ संज्ञाध्यायः ।

(Comm.) इति श्रीमज्ज्योतिर्विदत्तिलकमिश्रदिवाकरचन्द्रात्मजराधाकृष्ण-कृतसर्वार्थचिन्तामणौ संज्ञाध्यायार्थावगतिः प्रथमा ।

The text ends :

एवं चिन्तामणौ प्रोक्तं वेंकटेशेन धीमता ।
नीचभंगादियोगार्थं राजयोगादिजं फलम् ॥

The commentary ends :

वितस्तकापत्तनपिष्टदेशेऽवदन्मृगेन्द्रः क्षितिपालमुख्यः ।
तदग्रणीभूसुरपूजिताङ्घ्रिः सुचूडमल्लोऽर्थदमन्त्रिमुख्यः ॥
मृगेन्द्रराट् सार्थकनामधेयः
समूलतोन्मूलितवैरिवर्गः ।
तदात्मजोऽभूत् रणकर्मवेत्ता
महान् महासिंहवरोऽतिदक्षः ॥
श्रीचूडमल्लात्मजतां प्रपन्न श्रीमद्दिवानेन्दुरिति प्रसिद्धः ।
यदाज्ञया दुर्गमदुर्गसंघं जित्वाहवेऽभूत् स महामृगेन्द्रः ॥
दत्त्वान्यवर्गं जलसन्निरोधे तेने दिगन्तेषु यशोवितानम् ।
ज्योतिर्विदां पूजितपादपद्मः स राजते वै कुरवालपुर्याम् ॥
मातृवधाय निमित्तं तव मरणमवेक्षितुं न शक्नोमि ।
इत्युक्त्वा सन्नृपेन्द्रं काश्यामब्दं चकार संवासम् ॥
श्रीमत् महासिंहकुलार्णवेन्दुर्नृपेन्द्रवन्द्यो रणजिन्मृगेन्द्रः ।
आज्ञां यदीयां शिरसा वहन्ति सर्वे तदीयाङ्घ्रियुगं नमन्ति ॥
काश्मीरवासं संविधायाशु मब्दं सर्वस्वेनाप्यर्चयामास विप्रम् ।
दैवं शास्त्रं पाठयामास तत्र गर्भे पत्नी कल्पिता बालजस्य ॥
विनिश्चित्यायुषः शेषं राज्ञा सम्मानितः पुनः ।
तृतीयवारं सम्मानानुभित्वा मुक्ततां ययौ ॥
राधाकृष्णस्तत्सुतः सर्वशास्त्रवेत्ता दृष्ट्वा मोचयोगौ यजस्तां(?) ।
चक्रे तस्यार्थावगत्यै प्रयत्नं प्रज्ञामात्ये चिन्तितार्थप्रदां ताम् ॥

न सन्ति शास्त्राणि किमेदानि(?)
कलौ तु चिन्तामणिरिष्टदोऽस्ति ।
अतस्तदर्थावगतौ प्रयत्नः
यतो विदां तत्र महान् प्रयत्नः ॥

Last Colophon :

इति श्रीमन्नवपुरनिवासिज्योतिर्विच्चिन्तकमिश्रदिवाकचन्द्रात्मज-पण्डितवर्यराधाकृष्णकृतसर्वार्थचिन्तामण्यर्थावगतौ पञ्चाङ्गादिसंज्ञेया-र्थावगतिषट्त्रिंशत्तमोऽध्यायः ।

Post-colophon :

समाप्ता चेयं सर्वार्थचिन्तामण्यर्थावगतिटीका निर्मिता राधा-कृष्णेन विदुषा विक्रमार्कराजप्रभृति संवत्सरं १८६५ अन्तर्गत-मिथुनार्कतो गताहे १० ।

For other MSS. of the text see Rājendra Lal Mitra's Notices; Notices, VIII, p. 304; Bhandarkar, Cat. Deccan MSS., pp. 241, 406; Burnell, Tanjore MSS., p. 78B and IO. Catal. No. 3108.

It is an authoritative work on omens and astral influences.

7343.

8712. सर्वार्थचिन्तामणिः । *Sarvārthacintāmaṇi.*

By Veṅkaṭanāyaka.

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 70. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Śaka 1765 (?). Appearance, old. Complete.

Complete in 70 leaves and eight chapters. The number of *ślokas* "मनुष्टुप् ११५५".

Post-colophon :

सङ्कवैरिचनसम्मिते शके श्रावणे ज्वलतिथौ वसून्मिते ।
शौरिकदिशो लीलखत् कुजदिने श्रुलेलापुरे ॥

It begins :

श्रीमच्छेषगिरेस्तटाधिनिलयं श्रीवेङ्कटेशं गुरुं
नत्वा वेङ्कटनायकस्त्वनुदिनं जातोऽप्ययथार्थ्यात् सुधीः ।
ज्योतिःशास्त्रभवाब्धिपारगमने वक्ष्यामि पोतात्मकं
ज्योतिःशास्त्रविवेकपापविदुषां सर्वार्थचिन्तामणिम् ॥ १ ॥

Verses 2 and 3 are salutations to Gaṇeśa and Sarasvatī :

यज्जातके निगदितं भुवि मानवानां
तत्प्राश्निकेऽपि सकलं कथयन्ति तज्ज्ञाः ।
प्रश्नेऽपि जन्मसदृशो भवति प्रभेदः
प्रश्नस्य चात्र जननस्य न भेदलेशः ॥ ४ ॥
भौमास्फविच्चन्द्ररविज्ञशुक्रवक्रेज्यमन्दार्कसुतामरेज्याः ।
मेषादिभानामधिपाः क्रमेण तदंशकानामपि ते भवेयुः ॥

7344.

1059D. सुश्लोकशतकम् । *Suślokaśataka.*

By Miṭhṭhana Śukla.

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 168. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1906. Appearance, discoloured. Complete. Worm-eaten.

A short treatise on horoscopy.

Beginning :

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

महेशं प्रणिपत्यादौ स्फुटं पाराशरं मतम् ।
करोमि सुखबोधाय सुश्लोकशतकं मुदा ॥

But actually there are not 100 *ślokas*.

2B, इति श्रीमच्छुकलमिट्ठनशर्मरचिते संज्ञाध्यायः प्रथमः (number of *ślokas*, 33); 5B, इति सुश्लोकशतके द्वितीयोऽध्यायः (32 *ślokas*)! 6B, इति तृतीयोऽध्यायः (18 *ślokas*).

Last Colophon :

इति श्रीमिट्ठनशुक्लविरचितं सुश्लोकशतं (number of *ślokas*, 13).

Post-colophon :

संवत् १६०६ चैत्रशुक्लदशमी सोमे ॥

The work ends :

भारद्वाजकुले रामदेवो देव इवापरः ।
छोलस्तस्य कुले जातस्तत्सुतौ द्वौ बभूवतुः ॥
उदयो भैरवश्चापि तदग्रस्य सुतास्त्रयः ।
देऊश्च तिलकश्चापि गोवर्द्धन इति श्रुताः ॥
तिलकस्य कुले शुक्ल शिशुनामेति विश्रुतः ।
तत्सुतो मिट्ठनो येन कृतं पाराशरं स्फुटम् ॥ १० ॥

Bengali Edn. by Pandit Ksetranath Jyotiratna of Nadia, published in 1893 A.D.

7345.

10525. सन्तानदीपिका । *Santānadīpikā.*

Substance, foolscap paper. 11 × 2 inches. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति सन्तानदीपिका समाप्ता(प्तः) ।

Maṅgalācaraṇa :

गुरुनाथं नमस्कृत्य गणनाथं प्रणम्य च ।
वाग्देवीवन्दनं कृत्वा स्मृत्वा तं कमलोद्भवम् ॥
... ...
वासुदेवं गुरुं ध्यात्वा वक्ष्ये सन्तानदीपिकाम् ॥

The object of the work :

वाराहहोरामालोक्य तथा जातकपद्धतिम् ।
सारावलिं तथा दृष्ट्वा पाराशरमतं तथा ॥
प्रश्नशास्त्राणि चान्यानि समालोक्य मुहुर्मुहुः ।
तत् तत् सारं समुद्धृत्य वक्ष्ये सन्तानदीपिकाम् ॥
अज्ञातमल्पबुद्धीनां हितार्थं वक्ष्यते मया ।
सन्तानदीपिकाशास्त्रमुपदेशार्थदर्शनम् ॥

It ends :

सन्तानदीपिकाशास्त्रमेकविंशोत्तरं शतम् ।
पद्यैः पदैश्च (पद्यपदैश्चर्य) यत् प्रोक्तं तज्जनः परिगृह्यताम् ॥

Aufrecht in his Cat. Cat. I registers *Santānadīpikā* by the three authors, namely, Keśava, Mahādeva and Harināthācārya.

The present MS. does not give the author's name.

7346.

10785. सोमसिद्धान्तः । *Somasiddhānta.*

A book on astrology.

Substance, country-made paper. 16×3¼ inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 462. Character, Bengali. Date, Śaka 1777. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति सोमसिद्धान्तः ।

After a line and a half :

लिपिरियं श्रीमोहनदेवशर्मणः पुस्तकञ्च ॥ शकाब्दा १७७७ ॥
तारिक २६ आश्विन । श्रीरामः शरणं ।

A work on horoscopy, different from *Somasiddhānta*, as described in L. 1904.

Beginning :

ॐ नमो नवग्रहेभ्यो नमः ।

अथ क्षेत्रादिफलं ।

कुजशुक्रबुधेन्द्वर्कसौम्यशुक्रावनिभुवाम् ।
जीवार्किभानुजेज्यानां क्षेत्राणि स्युरजादयः ॥
दक्षस्त्यागी शुचिः शूरो मेधावी गुणमन्मथः ।
नानाशास्त्रैः समायुक्तो रविक्षेत्रे प्रजायत ॥
भौमक्षेत्रे नरो जातः क्रोधनो मत्तचेष्टकः ।
मिथ्यावादी प्रमादी च स भवेद्भूमिमण्डनः ॥

1, इति क्षेत्रफलं; 2A, इति होराफलं; अथ द्रेक्काणफलं; 3A, अथ नवांशफलं; 3B, अथ द्वादशांशफलं; 4A, त्रिंशांशफलं; 4B, अथ वारफलं; 6B, इति नक्षत्रफलं; 8A, इति राशिफलं; इति लग्नफलं; 9A, इति तुङ्गफलं; 9B, अथ मासफलं; 11A, अथ केन्द्रफलं; 13A, इति तनुस्थानफलं; 21B, इति राजयोगः ।

It ends :

मृगे सौम्यार्कशुक्रस्थे मन्दे मेषे विलग्नगे ।
कीटे विधौ कुजे चापि योगः ख्यातो कृतान्तनः ॥
दारिद्र्यदुःखानलतप्तदेहः चिरप्रवासी फलमूलभोक्ता ।
नीरं पयोधेरपि शोषकः स्यात्कृतान्तने + मनुजोनुजातः ॥

7347.

8217. स्वप्नचिन्तामणिः । *Svapnacintāmaṇi.*

By Jagaddeva, son of Durlabharāja.

Substance, country-made paper. 8½ × 3½ inches. Folia, 7. Lines, 16, 17 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

On the interpretation of dreams.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

कविभिः करकलितमिव त्रैलोक्यमिदमालोक्य सद्यः ।
आसाद्य यत्प्रसादं सा जयति सरस्वती देवी ॥
कृतिभिः कृतानि संज्ञोद्देशेन स्वप्नलक्षणा + + ।
तान्येकस्थानि शुभानि संक्षेपतो वक्ष्ये ॥

4A, इति महत्तमश्रीदुर्लभराजात्मजजगद्देवविरचिते स्वप्नचिन्तामणौ शुभस्वप्नाधिकारः समाप्तः ।

There are 152 *ślokas* above the colophon.

Last Colophon :

इति श्रीमहत्तमदुर्लभराजात्मजजगदेवविरचिते स्वप्नचिन्तामणौ दुःस्वप्नाधिकारः ।

There are 158 *ślokas* above the colophon.

7348.

5255. स्वप्नफलम् । *Svapnaphala.*

Substance, country-made yellow paper. 17 × 3¼ inches. Folium, 1. Lines, 11 in all. Character, Bengali in a modern hand. Appearance, fresh.

On the interpretation of dreams.

इति स्वप्नफलम् । Described as an extract from the *Matsya Purāṇa.*

7349.

7783. हंसचक्रम्। *Haṃsacakra.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 190. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Left incomplete.

A work in a dialogue between Śiva and Durgā, on divination.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

अथ हंसचक्रप्रश्नः।

पार्वत्युवाच।

देवदेव महादेव त्रिकालज्ञ महेश्वर।

ब्रूहि मे हंसचक्रस्य प्रकारं पूर्वसूचितम्॥

श्रीशिव उवाच।

हंसचक्रं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं स्वस्थमानसः।

पूर्वाह्णे तु बालमुखात् पुष्पनामं तु ग्राहयेत्॥

मध्याह्ने युवतिमुखात् फलनामं तु ग्राहयेत्।

अपराह्णे वृद्धमुखात् वृक्षनामं तु कारयेत्॥

अकारादिहकारांताः वर्णानां ध्रुवका शृणु।

अर्क १२ प्रकृति २१ ईशान ११ धृति १८ पंचदशैस्तथा।

जाति २२ रष्टादश १८ रदा ३२ तत एकोनविंशतिः॥

7350.

2928. हायनरत्नम्। *Hāyanaratna.*

(Being a work on horoscopy.)

By Balabhadra, son of Dāmodara.

An astrological work.

For the MS. and the work see L. 4090.

See W., pp. 264, 265. After the end of Weber's MS., our MS. has two verses more at the end.

Aufrecht gives the date of the composition of the work as 1656 A.D. But his source of information is not ascertainable. The work was composed at Rajmahal when Shah Suja, the son of Emperor Shahjahan, was the governor of Bengal.

It ends thus :

पृथ्वीपतिमहावीरश्रीमत्साहिसुजान्तिके ।
श्रीराजमहलस्थेन मया ग्रन्थं विनिर्मितम् ॥
योगो मासकृतैः समः कर(२)हतो योगस्तिथिः स्यात् ।
तिथिस्त्रिघ्नावारमितिस्तदर्धं सदृघ्नं भं सर्वयोगे पुनः ॥
भूबाणाब्धि (१५५१) कुभिर्भवेच्छकमिति ग्रन्थस्य × ×
× × × × × ×

इति श्रीदैवज्ञवर्यपंडितदामोदरात्मजबलभद्रविरचिते हायनरत्ने मासप्रवेशादिविचाराध्यायोऽष्टमः समाप्तः ॥ शुभं भूयात् ।

Post-colophon :

आश्विने कृष्णपक्षस्य द्वादश्यां गुरुवासरे ।
लिखितं विष्णुमिश्रेण दिल्लीपपुरवासिना ॥
संवत् १८७९ शाके १७४४ ॥

7351.

10461. हिल्लाजदीपिका । *Hillājadīpikā.*

By Nṛsiṃha.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 14 a page. Extent in ślokas, 210. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

This is a work on horoscopy, according to the Yavana school. See L. 4095.

In the third *śloka* (the second, quoted by Rājendralāla) the present MS. has हिल्लाजजातक instead of हिल्लाजताजिक in the MS. of R. Mittra.

After the *ślokas* quoted by Rājendralāla, as the beginning of the work, we have:

आद्यं वशिष्ठगदितं शिवजं मया यत्
प्राक् सौरमर्ककथितं मुनिपौलिशं च ।
म्लेच्छेषु रोमकमतं त्वनुभूतिसिद्धं
स्याज्ज्योतिषं रसविभेदमितिक्रमेण ॥
केशवविष्णुमुखनिर्गतशापान्म्लेच्छताधिगततिग्ममरीचेः ।
रोमकेण पुरि लब्धमशेषं तद्द्विजातिभिरतोऽध्ययनीयम् ॥
यन्त्रैः स्फुटोऽत्रसमयो जनुषोऽत्र खेटाः
वेद्या यथा गणितदृक् समतास्फुटाश्च ।
लग्नं स्फुटञ्च चलयुक् तनुतोभजाङ्काः
खं षड्युगानि कुयुगानि पुनश्च मेषात् ॥ etc. etc.

1B, गर्गोग्रगुरुतः प्राप्तसम्मतिः कृतवान् द्विजः ।
हिल्लाजदीपिकाख्यायां नृसिंहो भावसाधनम् ॥

1B, ॰हिल्लाजदीपिकाख्यायां नृसिंहो दृष्टिसाधनम् ॥

2A, ॰नृसिंहो भावसाधनम् ॥

2B, ॰त्वहिल्लाजकम् ॥
गर्गो॰ बलनिर्णयम् ॥

3A, गर्गो॰ दायसाधनम् ॥
गर्गो॰ पाकसाधनम् ॥

3B, गर्गो॰ रिष्टनिर्णयम् ॥

4A, गर्गो॰ रिष्टनाशनम् ॥

4A, गर्गो॰ परमायुषम् ।

4B, गणे० दशाफलम् ।

4B, गणे० रिष्टभंगकौ ॥

5A, गणे० स्वांशजं फलम् ।

5B, गणेश० सदसत्फलम् ॥

5B, गणेशगुरुतः प्राप्तसम्मतिः कृतवान् द्विजः ।

हिल्लाजदीपिकायाख्यायां नृसिंहश्चेष्टदायकम् ॥

After this there are only two lines and a half. The MS. ends abruptly.

7352.

2912. हिल्लाजदीपिका । *Hillājadīpikā.*

For the MS. and the work see L. 4095.

In the following verses, the author justifies the study of the *Tājika*, although coming from foreigners:

ब्राह्मं वशिष्ठगदितं शिवजं मयाय
प्राक् सौरमर्ककथितं मुनिपौलिशं च ।
म्लेच्छेषु रोमकमतं त्वनुभूतसिद्धं
स्याज्ज्योतिषं रसविभेदमितिक्रमेण ॥ ५ ॥

केशविष्णु(?)मुखनिर्गतशापान्-
म्लेच्छताधिगततिग्ममरीचेः ।
रोमकेण पुरि लब्धमशेषं
तद्द्विजातिभिरतोऽध्ययनीयम् ॥ ६ ॥

Contents of the book:

यत्नैः स्फुटोऽत्र समयो अनुषोऽत्र वेद्याः
खेटाः प्रथा गणितदृक् समतास्फुटाश्च ।
लग्नं स्फुटं चलनयुक् तनुतो भजाङ्गाः
खं षड्युगानि कुयुगानि पुनश्च मेषात् ॥ ७ ॥

भागादिकात् त्र्यंशचयेन हृतात् खरामैः
लब्धेन हीनसहितः क्रमशः पलैस्तैः ।
राश्यर्द्धकं चलनयुक् तनुतः पदेऽत्र
युक्तं समे च विषमे वियुतं तदंशैः ॥

7353.

2258. हिल्लाजताजिकम् । *Hillājatājika.*

Substance, country-made paper. 11 x 4½ inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Complete.

For the MS. and the work see L. 4096.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

वर्षलग्नपः रन्ध्रेशो चतुर्थो निधनान्तगैः ।
मुन्थेशो यत्र गोत्र[पः] तद्वर्षे मरणं ध्रुवम् ॥ १ ॥
चन्द्रो पापान्वितो रन्ध्रे लग्ने शौरिगतेऽस्तगे ।
तद्वर्षे च भवेन्मृत्युः रक्षिता यदि शङ्करः ॥ २ ॥
मुन्थेशोऽत्र त्रिके स्थाने जन्मलग्नाधिपेऽस्तगे ।
तद्वर्षे च भवेन्मृत्यु पुत्रमानाधनादिकम् ॥ ३ ॥
etc. etc. etc. etc.

Ends thus :

वर्षेशे चार्कपुत्रे निजभवनगते स्वोच्चगे वाथकेन्द्रे
कर्मेशे वीर्ययुक्ते शुभग्रहसहिते भूपतुल्यं स्ववंशे ।
मूलं शत्रोर्विनाशो विविधसुखकरं पुत्रपौत्रादिकं च
भूपार्थलाभं सकलग्रहकृतं रिष्टयोगादिनाशम् ॥ २२७ ॥

Post-colophon :

इति श्रीहिल्लाजाताजिकं संपूर्णम् । संवत् १९१५ मिति चैत्र-
शुक्ल २ चन्द्रवासरे शुभं भूयात् ॥

7354.

9427. होराचक्रम् । *Horācakra.*

Substance, country-made paper. 9 x 5½ inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 210. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, very old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

It is an elementary treatise on astrology.

Colophon :

इति होडाचक्रं सम्पूर्णं ।

Printed and published by the Venkateswara Press, Bombay.

7355.

9253. होराचक्रम् । *Horācakra.*

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 42. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Prose. Generally incorrect. Complete.

It begins thus :

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ होडाचक्रं लिख्यते ।

प्रणम्य भारतीं भक्त्या गणेशञ्च गजाननम् ।

समाहृत्यान्यग्रन्थेभ्यो होडाचक्रं विरिच्यते ॥ १ ॥

आदित्य ॥ १ ॥ चन्द्र ॥ २ ॥ मङ्गल ॥ इत्यादि ।

End :

ताला मेष ॥ १ ॥ उवा वृष ॥ २ ॥ काछा मिथुन ॥ ३ ॥ डाहा कर्काट ॥ ४ ॥ मोठा सिंह ॥ ५ ॥ पाता कन्या ॥ ६ ॥ राता तूला ॥ ७ ॥ नया वृश्चिक ॥ ८ ॥ याघा धनु ॥ ९ ॥ गोसा मकर ॥ १० ॥ सोदा कुम्भ ॥ ११ ॥ दोचा मीन ॥ १२ ॥ इति संक्षेपराशि ।

Colophon :

इति होराचक्रं सम्पूर्णं ।

7356.

8514. होराप्रकाशः (सारसिद्धान्तः) ।

Horāprakāśa (Sārasiddhānta).

A work on Jyotiṣa in the form of a dialogue between Ravi and Aruṇa.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 55. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 780. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1690. Appearance, old and discoloured.

To the end of the 10th chapter.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसूर्याय नमः ।

अरुण उवाच ।

आनन्दयन् बुधमनः सकलं स्वभाभिः
प्रध्वंसयन् सकलदुर्दिनमन्तरस्थम् ।
कल्पान्तरोपचितकर्मविलोकहेतुः
स ज्ञानभास्कर उदेतु हृदम्बरे मे ॥ १ ॥
तुभ्यं नमः सकललोकहितोदयाय
संसारसागरसमुत्तरणप्लवाय ।
दुःकर्मधर्मभयरोगतमोनुदाय
ब्रह्मो ग्रहान् मुनिगणैरुपसेविताय ॥ २ ॥
अनुग्राह्योऽस्म्यहं देव भवता परमेष्ठिना ।
यत्पादपद्मशरणं शरण्योऽस्म्यहं यतः प्रभो ॥ ३ ॥
होराशास्त्रं परं ब्रह्म व[वे]दचक्षुस्तमोऽन्तकृत् ।
विज्ञानं सर्वजन्तूनां अण्डजास्थिरजङ्गमाः ॥ ४ ॥

एकनक्षत्रजातानां एककर्मनिषेविणाम् ।
एककुलसम्भूतानामेकदेशनिवासिनाम् ॥ ५ ॥
नानात्वं दृश्यते वत्स पूर्वकर्मवशादिह ।
काणो च वधिरो वापि जडोन्मत्तो मदभ्रमी ॥ ६ ॥
सधनो निर्धनो वापि कथं ज्ञाये तमोऽन्तकृत् ।
चतुरशीतिसमं संख्या जीवानां जातिनिर्णयः ॥ ७ ॥
अण्डजो ह्युद्भिज्जो वाथ जरायुः स्वेदजोऽथवा ।
एवं कामक्रमेणैव कालाद्वेतः प्रजायते ॥ ८ ॥
रेतसोत्पत्तिजन्तूनां नानाजीवजरायुजाम् ।
एवमण्डजजातीनां स्वेदजां स्वेदतः प्रभो ॥ ९ ॥
नानाकालक्रमेणैव नानाकर्मप्रणोदितम् ।
इदमेव सुनिष्पन्नं परं ब्रह्म परात्परम् ॥ १० ॥
चराचरमिदं विश्वं स्थित्युत्पत्तिविनाशकृत् ।
स एव भगवान् कालः सर्वात्मा जगदीश्वरः ॥ ११ ॥
स्थित्युत्पत्तिकरा देवी परा भगवती हि सा ।
तयेदं वासितं विश्वं भुवनत्रयचराचरम् ॥ १२ ॥
केन कर्मविपाकेन कस्य केनापि मित्रवान् ।
ऋणवैरवशादेव अवतीर्णो जनः पुरा ॥ १३ ॥
पुत्रमित्रकलत्राद्याः स्वजनाः सर्वसंगताः ।
नानाकर्मवशादेव स्वश्वशालस्वसाथव वा ॥ १४ ॥
बन्धवो रिपवो मित्राः कुटुम्बऋणवैरगाः ।
ते सर्वे यद्वशाः स्वामिन् तादृशाः कथ्यतां मम ॥ १५ ॥
अथवापि पशूनां च पक्षिणां विलवासिनाम् ।
सरीसृपाणां जन्तूनां नानाभूमिनिवासिनाम् ॥ १६ ॥
कथयस्व दिवानाथ लोकानां हितकाम्यया ।
त्वं सर्वदेवदेवानां पुराणपुरुषोत्तमः ॥ १७ ॥

श्रीसूर्य उवाच ।

सर्वं कालक्रमेणैव कालात्मा क्रियते विभुः ।
भावयति सर्वभूतानां नानाकर्मभुजामपि ॥

6B, इति श्रीहोराप्रकाशे ज्ञानसमूहदीपके रविविरचिते लग्नविचारो नाम प्रथमोऽध्यायः।

14B, इति श्रीहोराप्रकाशे रविविरचिते रोमकनगरे यवनपदव्यां प्राप्ते जन्मजातिप्रकाश इहलोकप्रकाशः समाप्तस्तृतीयोऽध्यायः।

25B, इति श्रीहोराप्रकाशे रविविरचिते सारसिद्धान्ते रोमकनगरे यवनपदव्यां प्राप्ते बन्धुवर्गे सत्यकौतुके सर्वजीवकर्मप्रकाशके कथितमिदं प्रकरणं चतुर्थम्।

29A, श्री॰सत्यकौतुके प्रकरणं पञ्चमम्।

33A, इति श्रीहोराप्रकाशे रविविरचिते ज्ञानसमूहदीपके रोमकनगरे यवनपदव्यां प्राप्ते प्रातिवेश्माकारकज्ञानसूचके कथितमिदं प्रकरणं षष्ठम्।

38A, इति श्रीहोराप्रकाशे रविविरचिते स्वजनार्थसत्यकौतुके ज्ञानदीपके रोमकनगरे यवनपदव्यां प्राप्ते प्रकरणं सप्तमम्।

46B, इति श्रीहोराप्रकाशे रविविरचिते सारसिद्धान्ते रोमक॰ सर्वजीवकर्मज्ञाने इहलोकतत्कालसूचकदीपके प्रकरणमष्टमम्।

51A, इति श्री॰ बन्धुवर्गसत्यकौतुके सर्वजीवकर्मप्रकाशे कथितमिदं प्रकरणं नवमम्।

Last Colophon :

इति होराप्रकाशे रवि॰ बन्धुवर्गसत्यकौतुके प्रकरणं दशमम्।

Post-colophon :

संवत् १६६० वर्षे आषाढमासे कृष्णपक्षे १३ रविदिने।

For another part of the work see our No. 1785.

7357.

1785. होराप्रकाशः ज्ञानसमूहदीपकः ।

Horāprakāśa Jñānasamūhadīpaka.

Substance, country-made paper. 10 × 5½ inches. Folia, 35. Lines, 16, 17 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable.

Colophons :

1B, इति श्रीहोराप्रकाशे ज्ञानसमुहदिवके इष्ट प्रत्यक्षसुचक्रे द्वाविंशोऽध्यायः ।

4A, इति श्रीहोराप्रकाशे अपत्याधिकारः ।

5A, इति होराप्रकाशे रविविरचिते सारसिद्धान्ते रोमकनगरे यवनपदव्यां प्राप्ते इष्ट प्रत्यक्षसूचके लग्नफलम् ।

6A, ० मृतपुत्रत्वे प्रायश्चित्ताध्यायः ।

7A, ०मृतापत्यत्वे प्रायश्चित्तोऽध्यायः ।

8B, ०अपत्याधिकारे ३५ अध्यायः ।

11B, ०पांडुरोगाध्यायः ।

12, (written on one side) ३८ अध्यायः ।

15B, ०मृतापत्यत्वकर्मप्रकाशोऽध्यायः ।

17B, ०मृतापत्याधिकारे पंचमोऽध्यायः ।

16B, ०मृतापत्याधिकारप्रायश्चित्तः ।

18A, ०मृतापत्यत्वकर्मप्रकाश ३८ अध्यायः ।

18B, ० गर्भपातेषुपत्तौ न पत्यत्व कर्मप्रकाशः ६० ध्यायः ।

19B, ०अन्यपत्याधिकारप्रायश्चित्ताध्यायः ५७ समाप्तः ।

20B, ०भार्याया अनपत्यकर्मप्रकाश अष्टमोऽध्यायः ।

21B, ०इति श्रीहोराप्रकाशे अपत्याधिकारे प्रायश्चित्ताध्यायः ।

22B, ०पञ्चदशमोऽध्यायः ।

23A, ०होराप्रकाशिके अपत्याधिकारे प्रायश्चित्तोऽध्यायः ।

23B, ०यवनयातिप्रकाशदशमोऽध्यायः ।

24B, ०एकविंशमोऽध्यायः ।

25B, ०पञ्चमोऽध्यायः ।

26B, ०एकपुत्रपुत्रवतीस्त्रीआत्मघातकर्मप्रकाशप्रायश्चित्ता-ध्यायः ।

27A, इति श्रीहोराप्रकाशे प्रथमोऽध्यायः ।

28A, इति श्रीहोराप्रकाशे रविविरचिते सारसिद्धान्ते रोमकनगरे यवनपदव्यां प्राप्ते इह प्रत्यक्षसूचके कन्यालग्नविचारः ॥ ३५ अध्यायः ॥

29A, ०तृतीयांशविचारः ।

31A, इति श्रीहोराप्रकाशे ज्ञानसमूहदीपके रवि० अनपत्याधिकारे मृतपुत्रत्वे प्रायश्चित्ताध्यायः ॥ ५७ ॥

31B, इति श्रीहोराप्रकाशे पुत्राशुभानन्तरं ३२ ध्यायः ॥ श्रीः ॥

32A, इति श्रीहोराप्रकाशिके नेत्ररोगाध्यायः ।

33A, इति श्रीहोराप्रकाशिके अपत्याधिकारे प्रायश्चित्ता-ध्याय ॥ ३५ ॥

34A, इति श्रीहोराप्रकाशे अपत्याधिकारः ॥ ३६ ध्यायः ॥

34B, इति श्रीहोराप्रकाशे० पञ्चषष्ठितमोऽध्यायः ।

35A, इति श्रीहोराप्रकाशे ज्ञानसमूहदीपके यवनपदव्यां प्राप्ते श्रीसूर्यारुणसंवादे बन्ध्योच्छेदोत्तारायां ह्यधिकारप्रकाश ६८ अध्यायः । (?)

It begins :

तमोहाद्विजगन्नाथ सर्वकर्मसुसाक्षिणा ।
किमिदं सर्वजीवानां ज्ञानं श्रुतिसमन्विदम् ॥

श्रीसूर्योवाच ।

नारि वा पुरुषो वापि भुंजते कर्मणः फलम् ।
तथैवाहं प्रवक्ष्यामि गर्गाद्या श्रुतिसंश्रयात् ॥

दृष्ट्वा पुत्र नराणां वै नारिणां च यथा ध्रुवम् ।
पापजं पुण्यजं वत्स + + + + + + ॥
एक एकश्च तं पापं पुराभिर्बहुभिर्जनैः ।
तथैव पुण्यपापानां भुञ्जते कर्मणेरिताः ॥
अतिसुक्ष्मतरं ज्ञानं नानाजन्तुभयार्णवम् ।
+ + योगसमास + दृष्ट्वा घे + वरः प्रभोः ॥
मया ख्याता पुरा होरा जन्तुकर्मप्रकाशीका ।
येन विज्ञानमात्रेण त्रिकालो + + ज्ञानिनाम् ॥
सोयं योग दृष्ट्वा स्वामिन् कर्मणां हेतुपूर्वकम् ।
शुभांशे शुभलग्ने वा प्रश्नतत्कालसंभवम् ॥

It is a very corrupt and defective manuscript. It contains thirty-two chapters of *Horāprakāśa*, a work which is stated in the colophons to have been obtained in Ramaka, the country of Yavana (Rome). The colophons are full of blunders in numbering the chapters.

The chapters dwell upon expiations for those who give birth to short-lived issues, who are issueless, who have disorders of the eyes, who are suffering, in short, from diseases and mental agonies which come from unfavourable situation of planets.

7358.

6499. होरामकरन्दः । *Horāmakaranda.*

Being a work on horoscopy in 31 adhyāyas by Guṇākara.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 74. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

Last Colophon :

इति होरामकरन्दे गुणाकरविरचिते नष्टजातकाध्यायः एकत्रिंशः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु ॥
वसती रौद्रके यस्य पुरे भूदेवसंकुले ।
तेनेदं कृष्णनाम्ना वै लिखितं पुस्तकं वरम् ॥
ज्योतिर्विद्रामस्य पुस्तकमिदम् । श्रीरस्तु ॥

For the beginning and the chapter-names of the work see IO. Catal. No. 3099.

The present manuscript has, at the end, an account of the author's family :

ग्रामोवन्तिविभूषणैकतिलकः सर्जूरनामाह्वयः
तस्मिन् सद्गुणकेलिसद्म समभूत् कौण्डिन्यगोत्रोद्भवः ।
श्रीनारायणसंज्ञको द्विजवरो विद्यावधूवल्लभः
श्रौतो येन विधिः कलौ कृतयुगोत्कर्षं परं प्रापितः ॥
तस्मादभूदमलसद्गुणरत्नसिन्धोः
श्रीश्रीपतिर्गणककैरवणीतरश्मिः ।
गोचक्रवालममलं सुमनश्चकोरा
यस्यानिशं श्रवणचञ्चुपुटैः पिबन्ति ॥
श्रीब्रह्मगुप्तार्यभटोत्पलाख्य-
वराहल्लेषु दिवं गतेषु ।
निराश्रया यं समवेक्ष्य वाणी
विलासवासं रचयाञ्चकार ॥
दृष्ट्वा यद्यशसेन्दुपादमहसा शुक्लं त्रिलोकीतलं
ज्योत्स्नापातधिया धयन्ति परितो मुग्धाश्चकोराङ्गनाः ।
तत्पुत्रेण गुणाकरेण गणकानन्देन्दुना जातकं
श्रीश्रीरामकरन्दसंज्ञमरचि ज्योतिर्विदां प्रीतये ॥

यदज्ञानाद्ग्रन्थे कुकृतमिह यद्बाल्यमतितो
विदोषं तत् कर्त्तुं स्वयमपि यतन्ते सुमनसः ।
विनाशे दोषाणामभिलषति या प्रातसविता(?)
न पर्जन्यः सम्यक् सजनपदनिदाघक्षयकृते ॥

According to Prof. Bhandarkar, Rep. 1882-83, p. 30, the work is quoted in Keśava's *Jātakapaddhati*.

Printed and published by the Chowkhamba Sanskrit Series.

7359.

6554A. होरारत्नः । *Horāratna.*

By the same author.

Substance, country-made paper. 10 × 4¼ inches. Folia, 1–77. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old, discoloured and worm-eaten. A mere fragment.

Printed and published by the Chowkhamba Sanskrit Series.

7360.

6554. होरारत्नः । *Horāratna.*

By Balabhadra, son of Dāmodara (a commentator on Bhāskara's work), son of Caturbhuja Miśra, son of Nārāyaṇa (whose elder brother's name was Khemakarṇa), son of Devīdāsa (a commentator on Śrīpatipaddhati), son of Lāla of Kānyakubja, of the Bhāradvāja family.

Substance, country-made paper. 13 × 5 inches. Folia, 126. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

A treatise on horoscopy in 31 chapters. The author wrote also *Varṣaratna* and a commentary on *Bījagaṇita.*

For a description of the work see Peters, Rep. IV, Extr. 63.

The last colophon in the incomplete manuscript:

100B, इति श्रीमद्दैवज्ञवर्यपण्डितदामोदरात्मजबलभद्र-
विरचिते होरारत्ने नाभसयोगाध्यायः षष्ठः ।

Begins thus :

अथ होरारत्नं लिख्यते ।
होरापाथोनिधेः पारं दुःपारं तर्त्तुमिच्छति ।
मद्दागणपतेः शुण्डोऽवलम्बाय प्रजायताम् ॥ १ ॥
अस्ति श्रीमत्कान्यकुब्जाभिधानं
सद्विप्राणां सम्भवे यन्निदानम् ।
तत्रैवाभूत् श्रीभरद्वाजवंशे
श्रीमल्लालः कीर्त्तिविद्याविशालः ॥ २ ॥
तदात्मजोऽभूत् कृतिदेविदासो
विद्यारमाकीर्त्तिसुखैकवासः ।
सत्पद्धतौ श्रीपतिनिर्मितायां
व्यक्ते च टीकामकरोद्विचित्राम् ॥ ३ ॥
तस्मात्तघुज्योतिषशास्त्रविज्ञः
श्रीक्षेमकर्णः समभूद्विधिज्ञः ।
नारायणोऽभूच्च ततः कनिष्ठः
सर्पाधिपोक्तौ सुतरां पटिष्ठः ॥ ४ ॥
ततोऽभवन्मिश्रचतुर्भुजाख्यः
सतर्कवेदान्तविदग्रगण्यः ।
समस्तभूमिपतिलब्धमान-
श्रीरामभक्तो विठितैकतानः ॥ ५ ॥

ततोऽभवद्भूपसभाख्नेयः
कर्त्ता च दामोदरनामधेयः।
श्रीभास्करोक्तीव करोम्मनोज्ञां
टीकामपूर्वां बुधवृन्दभोग्याम्॥ ६॥
दामोदरस्य पुत्त्रौ जातौ बलभद्रश्च हरिरामौ।
बलभद्रेण कृत प्राक् सरासनटिप्पनं च मकरन्दे॥ ७॥
ततश्टिप्पनं भास्करीये च वीजे
कृतं ताजिके वर्ष रत्नन्त्वपूर्वं।
गुरोपादयो प्रसादात्मतो
जातकसन्निवद्धं करोमि॥

7361.

10536. **होराषट्पञ्चाशिकावृत्तिः।** *Horāṣaṭpañcāśikāvṛtti.*

The text by Pṛthuyaśas, the son of Varāhamihira, and the commentary by Bhaṭṭa Utpala.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 36. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 650. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Colophon of the commentary :

इति भट्टोत्पलविरचितायां षट्पञ्चाशिकावृत्तौ मिश्रकाध्यायः समाप्तः।

Post-colophon :

अथ श्लोकानुक्रमणिका लिख्यते देवतानमस्कारं, केन्द्रादिविचारः २। द्वादश-भावशुभाशुभं ३। लाभादौ शुभाशुभं ४। नष्टलाभः ५। हृतनष्टमुष्टिगतानां धातुमूलजीवं ६। ७। इति होराध्यायः, गमागमाध्यायः, स्थानवृद्धिगमागमा-ध्यायः स्थानवृद्धिगमागमजीवितमरणरोगशान्तिपराभिभवं ८। ९। शत्रोसम्मार्ग-निवृत्तिः १०। ११। अध्वयायिनां शुभाशुभं १२। शत्रोरपि गमागमं १३।

शत्रुनिवृत्तिः १४। गमागमनं १५। १६। १७। १८। १९। २०। धातुनिवृत्तिः २१। २२। २३। शत्रोरागमनदिनप्रमाणम् २४। इति गमागमाध्यायः, जयपराजयाध्यायः २५। नागरयाने कस्य विजयो भवति। २६ सन्धिविरोधः २७। २८। २९। इति जयपराजयाध्यायः शुभाशुभलक्षणाध्यायः शुभाशुभं ३०। लाभालाभं ३१। ३२। शुभाशुभं ३३। रोगार्त्तस्य शुभाशुभं ३४। इति शुभलक्षणाध्यायः प्रवासचिन्ताध्यायः आगमनं ३५। ३६। ३७। ३८। प्रवासिन आगमने कालः ३९। इति प्रवासचिन्ताध्यायः। नष्टप्राप्ताध्यायः चौरं ४०। स्थानं ४१। लाभालाभं ४२। दिगध्वनः प्रमाणं ४३। इति नष्टप्राप्त्यध्यायः। ६। मिश्रकाध्यायः। गर्भिण्याः पुत्रकन्याध्यायः। वरस्य स्त्रीलाभालाभज्ञानं ४४। विवाहज्ञानं ४५। वर्षासमये वृष्टि ४६। ४७। गर्भिन्याः किं जातमिति ४८। प्रष्टुः किदृशी स्त्री चेतसि वर्त्तते ४९। प्रष्टा पृच्छति कस्य सम्बन्धिनी चिन्ता मम मनसि वर्त्तते ५०। ५१। प्रवासचिन्ता ५२। प्रष्टा पृच्छति कीदृश्याः स्त्रिया सह सम्भोगः ५३। रोगार्त्तस्य परदेशस्थितस्य मृत्युः ५४। कश्चित् पृच्छति मम पिता अन्यदेशस्थः तत्र किं अद्यापि तिष्ठति अन्यथा देशान्तरं गत इति ५५। हृतस्यार्थस्य स्वरूपं तास्करकालदिग्देशतस्करवयोवर्णज्ञानम् ५६। इति मिश्रकाध्यायः इति श्लोकानुक्रमणिका समाप्ता शुभमस्तु।

Text begins :

प्रतिपद्य रविं मूर्ध्ना वराहमिहिरात्मजेन पृथुयशसा।
प्रश्ने कृतार्थगहना परार्थमुद्दिश्य सत् यशसा॥

Commentary begins :

अथ षट्पञ्चाशिका प्रारम्भः।

केशाजार्कनिशाकरक्षितिजवित् जीवास्फुजित् सूर्यजां
विघ्नेशं स्वगुरुं प्रणम्य शिरसा देवीञ्च वागीश्वरीम्।
प्रश्नज्ञानविधौ वराहमिहिरापत्यस्य सद्बुद्धिमान्
लोकानां हितकाम्यया द्विजवरो टीकां करोत्युत्पलः॥

प्रश्नविद्यां स्वपद्यैः कर्तुकामः आदावेव भगवतः श्रीसूर्यस्य नमस्कारं स्वनामाख्यापनं चार्यया चाह श्लोकः प्रणिपत्य etc.

Printed and published by (1) the Chowkhamba Sanskrit Series, Benares, (2) the Venkateswara Press, Bombay.

7362.

2279. होराषट्पञ्चाशिका or simply षट्पञ्चाशिका ।

Horāṣaṭpañcāśikā or simply *Ṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśas, son of Varāhamihira, with the commentary by Dāmodara.

Substance, country-made paper. 12 × 5½ inches. Folia, 12. Lines, 10–13 on a page. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh but worm-eaten. Complete.

Colophon of the text :

इति श्रीअवन्तिकाचार्यवराहमिहिरात्मजपृथुयशोऽभिधानेन विरचितायां षट्पञ्चाशिकायां सप्तमोऽध्यायः ।

Colophon of the commentary :

इति श्रीदामोदरदेवविरचितायां षट्पञ्चाशिकायां सप्तमोऽध्यायः ७ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

For the text see IO. Catal. No. 2992.

The commentary begins :

मणिकर्णिकृतावासं नत्वा सिद्धिविनायकम् ।
अमीश्वरकृतावासदामोदरविनिर्मिता ॥
वराहसुत देवस्येयं प्रकाशिका ।
सिद्धान्तज्ञैः सुगणकैर्दृष्ट्वा शिवतुष्टये ॥

अथेह वराहमिहिराचार्यात्मजः प्रश्नं विवक्षुरादौ निर्विघ्नतापरिसमाप्त्यर्थं मङ्गलं कृत्वा संबंधाद्यनुबंधचतुष्टयमाह प्रणिपत्येति ।

The parentage of the commentator :

जानकीरघुनाथाभ्यां जातो दामोदरः क्रती ।
तेनेयं रचिता टीका सुप्रश्नस्य प्रकाशिका ॥

It ends :

नवबाणादयमितो खतुष्टुव्वत्तसंख्यया ।
नामिक्रमेण लिखितो मया खनव(वं) विश्रुभिः ॥

7363.

10027. **होराषट्पञ्चाशिका ।** *Horāṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśaḥ.

With the commentary by Dāmodara.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 15. In Tri-
itha form. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1865. Appearance,
ecayed and repaired. Complete.

Last Colophon :

(Text) :

इति श्रीअवन्तिकाचार्यवराहमिहिरात्मजपृथुयशसा (यमिला-
तेन) विरचितायां षट्पञ्चाशिकायां सप्तमोऽध्यायः ।

(Commentary) :

इति श्रीदामोदरविरचितायां षट्पञ्चाशिका [प्रकाशिका]यां
सप्तमोऽध्यायः ।

Post-colophon :

संवत् १८६५ माघमासे शुक्लपक्षे तिथौ ३ गुरुवासरे लिखितं
रामेश्वरस्वपठनार्थम् ।

The commentary begins :

मणिकर्णीकृतावासं नत्वा सिद्धिविनायकम् ।
अमीश्वरकृतावासदामोदरविनिर्मिता ॥

वाराहसुतदैवज्ञप्रश्नस्येयं प्रकाशिका ।
सिद्धान्तज्ञैः सुगणकैर्द्रष्टव्या शिवतुष्टये ॥

The commentary ends :

जानकीरघुनाथाभ्यां जातो दामोदराकृतिः ।
तेनेयं रचिता टीका सुप्रश्नस्य प्रकाशिका ॥
नवबाणद्वयमितो ह्यनुष्टुप्शतसंख्यया ।
नाभिक्रमेण लिखितोऽन्यथा खननविष्णुभिः (?) ॥

7364.

10540. (होरा)षट्पञ्चाशत्प्रश्नहोराटीका ।

(Horā)ṣaṭpañcāśatpraśnahorāṭīkā.

By Śrīdhara.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 11–37. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at both ends.

The text (commonly called होराषट्पञ्चाशिका or simply पञ्चाशिका) by Pṛthuyaśas is well known. The commentary is a new one.

14A, इति श्रीपृथुयशःकृतषट्पञ्चाशत्प्रश्नशास्त्रे श्रीधरविरचितटीकायां शत्रोरागमनाध्यायो द्वितीयः; 16B, इति श्रीषट्पञ्चाशत्प्रश्नशास्त्रे जयापजयो नाम तृतीयोऽध्यायः; 18B, इति श्रीषट्पञ्चाशत्प्रश्नहोराशास्त्रे शुभाशुभयोगो नाम चतुर्थोऽध्यायः; 21B, इति श्रीषट्पञ्चाशद्ग्रन्थे प्रवासि-आगमनं पञ्चमोऽध्यायः; 25B, इति श्रीपृथुयशःकृत(सुत) कृपन्न प्रश्नहोराशास्त्रस्य श्रीधरविरचितटीकायां नष्टप्राप्तिर्नाम षष्ठोऽध्यायः; 27B, इति पृथयशःकृतषट्पञ्चाशद्ग्रन्थे स्त्रीपुरुष-लाभालाभाध्यायो सप्तमः; 28B, ०षट्पञ्चाशत्प्रश्नशास्त्रे वर्षप्रश्नाध्यायोऽष्टमः; 32B, ०षट्पञ्चाशत् होराशास्त्रे सुरताध्यायो नवमः ।

7365.

6590. **होराषट्पञ्चाशिका।** *Horāṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśas, son of Varāhamihira.

With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. 16½ x 5½ inches. Folia, 7. In Tripāṭha form. Character, Bengali. Date, Śaka 1704. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon of the text :

इति मिश्रकाध्यायः समाप्तः।

The commentary has no colophon.

Post-colophon :

इति ९ आश्विन शकाब्दाः १७०४। श्रीश्रीगोपालाय नमः।

The commentary begins :

ॐ नमः शिवाय॥

पृथुयशोनाम्ना प्रश्न(स्न)विषये इयमर्थेन गहना प्रश्नषट्-पञ्चाशिकात्मिका विद्या छात्रादीनां प्रयोजनमुद्दिश्य कृता शोभनं कीर्त्तिलक्षणं यस्या॥ १॥

केन्द्रस्थानपरिभाषामाह। स्थानपरिभ्रंशः दृष्टे चतुर्ण भवतीति अविभ्रंशः चतुर्थस्थानात् वृद्धिः मध्याद् दशमस्थानादस्तमयात् सप्तमस्थानात् प्रवासिव सेवनपश्यन् किं करोति वर्त्तनं कथमे[त]त् इत्युच्यते चरस्थिरद्व्यात्मके यदुक्तं चरराशौ गते स्वामिना युक्ते दृष्टे च शुभग्रहाणामन्यतमेन च प्रयुक्तेऽन्यथा भवतीति॥ २॥

End :

कर्कटवृश्चिक-मीनैरुत्तरस्यां गतमिति वाच्यं। देशो यथा पृच्छा-काले मेषलग्ने पशुदेशे स्थितं वाच्यं। वृषे गोष्ठे मिथुने नृत्यगीत-संग्रामादौ। कर्कटजलसमीपे। सिंहे अरण्ये। कन्यायां

नौसमीपे। तुलायां बाटे रणे वा। वृश्चिके चौरभूमौ। धनुषि संग्रामे ॥ ० ॥

The text is often printed and often noticed.

7366.

10025. होराषट्पञ्चाशिका। *Horāṣatpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśa, son of Varāhamihira.

With a Hindi commentary by Narmadā Giri.

Substance, country-made paper. 13 × 5 inches. Two batches of leaves: I. 11 × 4 inches; II. 13 × 5 inches. I contains, in 11 leaves, the first adhyāya with its commentary. II, in 37 leaves, contains the adhyāyas 2–7, with their commentary. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1912.

I.

इति श्रीनर्मदागिरिणा अवधूतेन कृतायां बालबोधिन्यां षट्पञ्चाशिकाटीकायां संज्ञेपहोराध्यायः प्रथमः ॥

II.

Folia 10 and 21 missing.

9A, ०गमागमाध्यायो द्वितीयः।

13B, ०जयपराजयाध्यायस्तृतीयः।

16B, ०शुभाशुभलक्षणाध्यायश्चतुर्थः।

20A, ०प्रवासचिन्ताध्यायः पञ्चमः।

23B, ०नष्टप्राप्त्यध्यायः षष्ठः।

Last Colophon :

मिश्रकाध्यायः सप्तमः ॥

Post-colophon :

संवत् १९१२ चैत्रमासे कृष्णपक्षे दशम्यां तिथौ चन्द्रवासरे इदं पुस्तकं समाप्तमगात् ॥

7367.

10342. होराषट्पञ्चाशिकासूत्रम् ।

Horāṣaṭpañcāśikāsūtra.

By Pṛthuyaśas.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 7, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1786. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां षट्पञ्चाशिकासूत्रं समाप्तम् ॥ १ ॥

Post-colophon :

शुभं भवतु ॥ संवत् १७८६ वर्षे शाके १६५१ ॥ समये नाम वैशाखे शुक्ले पक्षे ॥ मन्दवासरे ॥

लिपिकृतं ब्राह्मण+रजौ । ताराढं॰ ।

On the reverse of the last leaf नीलकण्ठस्य पुस्तकम् । The same occurs also on the obverse of the first leaf.

7368.

9315. होराषट्पञ्चाशिका । *Horāṣaṭpañcāśikā.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 84. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Complete.

The last colophon runs thus :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां होराषट्पञ्चाशिकायां मिश्रकाध्यायः ।

7369.

4304. **होराषट्पञ्चाशिका** *or* **ज्योतिषषट्पञ्चाशिका ।**

Horāṣaṭpañcāśikā or *Jyotiṣaṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśas, son of Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

A well-known work of astrology. See IO. Catal. No. 2992.

7370.

7864. **होराषट्पञ्चाशिका ।** *Horāṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśas, son of Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 9 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1868. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीवराहमिहिरात्मजेन विरचिता षट्पंचाशि[का] संपूर्णा ।

Post-colophon :

संवत् १८६८ वैशाख सुदि १५ बुधवासरे । शुभं ददातु ।

7371.

7821. **होराषट्पञ्चाशिका ।** *Horāṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśas.

With Bhaṭṭotpala's commentary.

Substance, country-made paper. 10¾ × 4½ inches. Folia, 31. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 425. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां षट्पञ्चाशिकावृत्तौ मिश्रकाध्यायः सप्तमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

वैशाखमासे सिते पक्षे प्रतिपत्शनिवासरे ।
पञ्चकोशे च पूर्वं स्यात् पुस्तकं लिखितं मया ॥
संपूर्णा सुभमस्तु० ।

See IO. Catal. Nos. 2992 and 2994 respectively for the xt and the commentary.

7372.

8177. **होराषट्पञ्चाशिका ।** *Horāṣaṭpañcāśikā.*

By Pṛthuyaśas.

With Bhaṭṭotpala's commentary.

Substance, country-made paper. 9 × 5½ inches. Folia, 20. In Triha form. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, disured. Complete.

The commentary begins thus :

कालेशार्कनिशाकरक्षितिजविज्जीवस्फुजित्सूर्यजान्
विघ्नेशं च गुरून् प्रणम्य शिरसा देवीं च वागीश्वरीम् ।
प्रश्नज्ञानविधौ वराहमिहिरापत्यस्य सत्प्रत्यये
शिष्याणां हितकाम्यया द्विजवरष्टीकां करोत्युत्पलः ॥ १ ॥
कानीह शास्त्रे सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनानि भवन्तीत्युच्यते ।
ब्रह्मादिनिःसृतमिदं वेदांगमिमिति । उपायो ये च लक्षणो
वाच्यवाचकलक्षणो वा संबन्धनुपायः etc. etc.

Text begins thus :

प्रणिपत्य रविं मुर्घ्ना वराहमिहिरात्मजेन सद्यशसा ।
प्रश्ने कृतार्थगहना परार्थमुद्दिश्य पृथुयशसा ॥ १ ॥

च्युतिर्विलग्नाद्धिबुकाच्च वृद्धिर्मध्यात्प्रवासोऽस्तमयान्निवृत्तिः ।
वाच्यं ग्रहैः प्रश्नविलग्नकाद्दृष्टं प्रविष्टो हिबुके प्रवासी ॥ २ ॥

Text ends thus :

अंशकाद् ज्ञायते द्रव्यं द्रेष्काणे तस्कराः स्मृताः ।
राशिभ्यः कालदिग्देशा वयोजातिश्च लग्नपात् ॥

7373.

10847. होराशास्त्रम् । *Horāśāstra.*

Being an interlocution between Sūrya and Aruṇa.

Substance, Nepalese paper. 12 × 3½ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 252. Character, Newari of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :

श्रीमद्गणपतये नमः ॥ श्रीसूर्याय नमः ॥

अरुण उवाच ।

इह जन्मान्तरे स्वामिन् पित्रादीनां कथं भवेत् ।
सुखदुःखैर्व्याधिभिः पुत्रै बन्धुवावंधुते ब्रवन् ॥

Last Colophon :

इति श्रीसूर्यारुणसंवादे होराशास्त्रे द्वादशभवनफलं संपूर्णं ।

The MS. is hopelessly incorrect and cannot be properly described.

Printed and published by the Chowkhamba Sanskrit Series.

7374.

1603. होरासारः । *Horāsāra.*

Substance, country-made paper. 11½ × 4 inches. Folia, 52. Lines, 1 on a page. Extent in ślokas, 1,400. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1865. Appearance, tolerable. Generally correct.

Post-colophon :

श्रीः पुस्तकमिदं . . . . स्य ज्योतिर्वित् ।

लोलस्वान्तोऽत्यन्तसंजातकायः

चश्वत्देहस्वेहस्तन्मित्रवर्गे ।

मस्यैरम्भः सप्रसंभवै पुरुसदंभः (?)

कुंभस्वेत्यात्संभवे यस्य लग्नम् ॥

संवत्-१८६५ शाके १७३० मीतीफाल्गुणशुक्ले चतुर्थी शनिवार

श्री ।

It begins as in Bik. No. 639 :

जयन्ति जगदेकहेतुर्विश्वात्मा लोकप्रियकरः ।

अनु(भु)दिनमुदयविनाशस्थितिकर्ता भास्करो दिनाधीशः ॥

निमिषादिव वत्सरान्तं कालं राशिप्रयाणमेकैकम् ।

गणितस्कन्धे प्रोक्तं पूर्वं ग्रहचारलक्षणैः सार्द्धम् ॥

होरास्कन्धे सम्यग्दशाविभागं पुरा विनिर्दिष्टम् ।

विस्तारशास्त्रमानैः नाशक्यते मन्दबुद्धिभिर्ज्ञातुम् ॥

तस्मात्प्रयोगसिद्धिराचार्यैर्यत्फलं सुसिद्धम् ।

तदिस्पष्टार्थं वक्ष्ये होराशास्त्रार्णवे सारम् ॥

मेषवृषमिथुनकर्कटकाः सिंहकन्यातुलावृश्चिकास्या ।

धनुरिह मकरकुम्भ-मीना इति राशिनामानि ॥

Colophons :

No colophon for the 1st chapter.

3B, इति होरासारे ग्रहलक्षणं नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

5A, ०ग्रहबलनिरूपणाध्यायस्तृतीयः ।

6A, ०निषेकजन्माध्यायः चतुर्थः ।

6A, ०सद्यमरणयोगाध्यायः पञ्चमः ।

10B, ०योगायु(ता)ज्ञानाध्यायः षष्ठः ।

13B, ०आयुर्दायविधानं नाम सप्तमोऽध्यायः।

14B, ०दशाफलाध्यायोऽष्टमः।

15B, ०सूर्यदशाफलज्ञानाध्यायः नवमः।

17A, ०चन्द्रदशाफलाध्यायो दशमः।

18A, ०भौमदशाध्याय एकादशः।

19A, ०बुधदशाफलज्ञानं द्वादशः।

20A, ०जीवदशाफल त्रयोदशाध्यायः।

21A, ०शुक्रदशाफलं चतुर्दशाध्यायः।

22A, ०शनिदशाफलं पञ्चदशाध्यायः।

23B, ०प्रकीर्णाध्यायः षोडशः।

28A, ०अष्टवर्गदशाफलज्ञानाध्याः सप्तदशः।

31A, ०अन्तर्दशा अष्टादशोऽध्यायः।

33B, ०योगायोग एकोनविंशत्तमः।

35A, ०(राजयोगः) विंशतितमोऽध्यायः।

37A, ०भावफलाध्यायः एकविंशतिः।

37B, ०कर्माजीवाध्यायो द्वाविंशतिमः॥

39A, ०विशेषयोगफलाध्यायः।

41B, ०दोषाध्यायश्चतुर्विंशत्तमः।

43A, ०स्त्रीजातकम्।

46A, ०निर्वाणाध्यायः षड्विंशः।

47B, ०नष्टजातकाध्यायः। २७।

48B, ०नक्षत्रपुरुषलक्षणाध्यायः। २८।

50A, ०राशिपुरुषलक्षणाध्यायः। २९।

51A, ०नवांशफलं। ३०।

52A, ०नक्षत्रजातकनिरूपणाध्याय एकत्रिंशत्तमः।

Authorities consulted :

Leaf 10B.

आह—

मययवनसिद्धसेनप्रबोधमाण्डव्यविष्णुगुप्ताद्यैः ।
आयुर्दायविभागो नृणां सम्यक् पुरातनैः कथितः ॥

7375.

10404. **होरासारसुधानिधिः ।** *Horāsārasudhānidhi.*

By Nārāyaṇa, son of Sāmudrika Mādhava.

Substance, country-made paper. 12 × 5½ inches. Folia, 17. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

A work on horoscopy.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीशाद्यैः सहितं गजेन्द्रवदनं श्रीशारदालङ्कृतं
पाशं सोदकपूर्णमोदककलसं पाशाङ्कुशं भुजैः ।
बिभ्राणं शुचिनागसम्भवलसत्कायं सहस्रार्कभं
वन्दे मूषकवाहनं गणपतिं त्रैलोक्यचिन्तामणिम् ॥
श्रीरामोद्भवकश्यपान्वयनिधिः सामुद्रिकज्ञः सुधीः
श्रीमान् माधवसंज्ञको द्विजवरो विश्वेशसेवारतः ।
दादाभाङ्कृति तस्मादजनि गुणगणैः पूजितस्तत्त्ववेत्ता
सिद्धान्तानां च + + मुनिजनविदितस्तत्समः कोऽपि नान्यः ॥ २ ॥
तस्माल्लब्धवरानुजोऽल्पमतिमान् नारायणोऽहं ब्रुवे
होरासारसुधानिधिं गणितविच्छ्रेष्ठैः चमत्कारिकम् ।
श्रीगर्गादिमतादिशिष्टमखिलं संगृह्य सारं परं
यस्य ज्ञानलवेन मोक्षपदवीं प्राप्नोति निःसंशयम् ॥ ३ ॥

राशिव्योमगयोनिभेदकथनं व्यक्तिर्वियोनेस्तथा
धानं जन्मतदिष्टरिष्टविविधायुः खेचराणां दशा ।
तद्भादष्टकवर्गयोगकलनं भूपालयोगादिकं
सर्वं यत्र निगद्यते तनुभृतां स्कन्धः स होराभिधः ॥ ४ ॥
आद्यन्तवर्णलोपाद्धोरास्माकं भवत्यहोरात्रात् ।
तत्प्रतिबद्धः सर्वो ग्रहभगणश्चिन्त्यते यस्मात् ॥ ५ ॥
यदुपचितमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्मणः पंक्तिम् ।
व्यञ्जयति शास्त्रमेतत्तमसि द्रव्याणि दीप इव ॥ ६ ॥

4A, इति श्रीहोरासारसुधानिधौ राशिप्रभेदाध्यायः; 6B, इति श्रीश्रीग्रामकग्रेप(?) नामकमाधवात्मजनारायणकृते होरासारसुधानिधौ ग्रह-योनिभेदग्रहदानाध्यायः; 8A, इति सामुद्रिकोपनामकनारायणकृते निषेका-ध्यायः; 10A, [सामु]द्रिकोपनामकनारायणकृते होरासारसुधानिधौ सूतिका-ध्यायः; 12A, इति श्रीहोरासारसुधानिधौ मातृपितृरिष्टाध्यायः; 17, इति श्रीसामुद्रिकोपनामकमाधवात्मजनारायणकृते होरासारसुधानिधौ अनिष्टाध्यायः अथ दीर्घायुर्योगः—the MS. is left incomplete.

MISCELLANEOUS.

7376.

2782.

Substance, country-made paper. 13 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 83. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, fresh.

It begins :

शन्यर्कराहुकेत्वाराः क्रूराः शेषाः शुभग्रहाः ।
क्रूरयुक्तो बुधः क्रूरः क्षीणचन्द्रस्तथैव च ॥

83rd verse :

वेधोवर्णादिके यावत् स्थानवेधोपि यावतः ।
दृष्टिस्तदनुमानेन वाच्या विंशोपका बुधैः ॥
एवं विंशोपका ।

7377.

8078.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 148. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1836. Appearance, fresh. Complete.

A manual of horoscopy.

No colophon.

Post-colophon :

संवत् १८३६ वर्षे पोष वदि ७ दिने गुरुवारे ।

Begins thus :

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

स्वस्ति श्रीऋद्धिवृद्धिर्जयो मङ्गलमभ्युदयोऽस्तु । विमलजन्मपत्रिकाप्रारम्भे सदारप्रासनयाकावाकु । स्वान्तकृतमङ्गलेनारब्धकर्मा समाप्यते । अग्रे राजयोगादीनि फलानि प्रची[णी]यन्ते । तत्रादौ व्योमचारविचारशास्त्रत्वात् । तन्नमस्कारात्मका मङ्गलामाचरामितिः ।

आदित्याद्या ग्रहा सर्वे नक्षत्राः सराशयः ।
सर्वान् कामान् प्रयच्छन्तु यस्येयं जन्मपत्रिका ॥
जम्भारातिभकुम्भोद्भवमिव दधतः सान्द्रसिन्दूररेणु-
रक्तास्तिक्तैरिवोघैरुदयः गिरिनदी धातुधाराद्रवस्य ।
आयान्त्या तुल्यकालं कमलबलरुचो वारुणा वो विभूत्यै
भूयासुर्भासयन्तो भुवनमभिनवा चानवीया ॥ २ ॥

etc. etc. etc. etc.

Ends thus :

आयुर्द्रोणसुते श्रियं दशरथे शत्रुक्षयं राघवे
ऐश्वर्यं नहुषे गतिश्च पवने मानं च दुर्योधने ।
शौर्यं शान्तिववे(?) बलं हलधरे सत्यं च कुन्तीसुते
विज्ञतां विदुरे भवन्ति भवतां कीर्त्तिश्च नारायणे ॥ ३८ ॥
इति श्रीप्रशस्ति ।

Topics:

प्रशस्तिः। जन्मकुण्डली। फलानि। संवत्सरफलम्। युग-फलम्। गोलफलम्। अयनफलम्। ऋतुफलम्। मासफलम्। पक्षफलम्। तिथिफलम्। नक्षत्रफलम्। योगफलम्। करणफलम्। वर्गः। वर्गफलम्। योनिफलम्। राशिफलम्। etc. etc. etc.

7378.

10069.

Substance, country-made paper. 6 × 4½ inches. Folia, 21. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 280. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

A metrical work on astrology with a Hindi commentary.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः।

स जयति सिन्दुरवदनो देवो यत्पादपङ्कजस्मरणात्।

दासरमणी च तमसां राशिं नाशयेद्विघ्नानाम्॥

न षष्ठी न च द्वादशी नाष्टमी नोसितासु।

तिथिपूर्णमास्यनुरक्ता॥ (?)

इयदिसमैर्चेंदुजीवांतश्चत्सग्नवो (?)

वाश्वरैरेव जात्रा प्रसक्ता॥ (?)

Topics:

2A, इति यात्रा; 2B, अथ प्रवेशः; 3A, अथ रोगिस्नानवर्ज्या; 4A, अथ विवाहार्थे कन्याशुभाशुभम्; 7A, इति वारप्रवृत्तिः; 14B, इति राहुचक्र; 16A, नवांशचक्र; 17B, सर्वाङ्गयोग; 18B, अथ चूलामुहूर्त्त; इति चुलाचक्र; 19A, अमृतसंजीवनीविद्याव्याख्यास्यं; आरजातिकश्लोक (end).

7379.

10588.

A work on horoscopy.

Substance, Nepalese paper. 10 × 4½ inches. Folia, 15–158. Lines, 9 on a page. Foll. 20, 21, 22, 33, 34, 52–55, 63, 64, 75, 77, 83–85, 86–90, 93, 95, 100, 111, 113, 145–148, 150, 153, 154 are missing. Character, Nāgara in a Nepalese hand. Appearance, old and worn-out. Repaired with transparent paper. Letters mostly invisible. Incomplete at both ends.

The title of the work is found nowhere in the body of the manuscript.

The last owner of the MS., on the top of the first leaf, writes:

ज्योतिस्सास्त्र-भट्टोत्पलकृत-मालवीय-वराहमिहरात्मजउत्पलः ।

7380.

7396.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 3. Lines, 13 on a page. Character, modern Jaina Nāgara. Appearance, fresh.

A collection of *ślokas* on horoscopy marked from 16 to 100.

7381.

7116.

Substance country-made paper. 10 × 4½ inches. Folium, 1. Lines, 15, 12. Character, modern Jaina Nāgara. Appearance, fresh.

This leaf contains rules (in Sanskrit of a sort and sometimes also in Marwari) for restoring a lost horoscope.

On the left-hand upper margin of the reverse of the leaf we have:

नष्टपत्रिकाविचारसंपूर्णं ।

The scribe's name:

मुनि अमर सागर लिषतं ।

7382.

10100. **नवाबखानखाना** *Nawābkhānkhānā.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, old and repaired.

It contains the horoscope of Nawāb Mahavat Khān Khānkhānān, from his 28th year.

2A, श्रीमन्नृपविक्रमादित्यराज्यसमयातीतसंवत्सरेषु १६६८ शालिवाहनशकवत्सरस्तु १५६३ यावनशकपातवर्षेषु १०५० श्रीमत्सार्वभौमसाहजहां पातिसाहराज्यातीत सामास्तु १३ गुरु-मानेन विक्रतवत्सरे .... वसन्तर्त्तौ महामाङ्गल्यप्रदे विन्ध्योत्तरभागे वैशाखे मासि बहुले पक्षे तिथौ दर्शे ३० घटी ११ पल ३७ सिते बुधवासरे .... श्रीमन्नवाब-महावतिखान-खानखानानन्दस्य निखिललोकानन्दस्य युवतिजनमनोरञ्जनस्य सुरत्रागापूर्णकृपाभाजनस्य .... श्रीमन्नवावलुहराशि ... ... वर्यस्य अष्टाविंशोवर्षे २८ प्रवेशः ।

7383.

6348. **जन्मपत्रलिखनक्रमः ।** *Janmapatralikhanakrama.*

By Viśvanātha.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 29. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 725. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1845 = Śaka 1714. Appearance, discoloured. Complete.

It gives the form of a horoscope, and takes, as a specimen, that of Khuram, who became emperor under the name of Sājāhān. The author's name is Viśvanātha and speaks of Jahāngīra, the father of Sājāhān, as the reigning monarch.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work:

श्रीगणेशाय नमः ।

सिन्दूरारुणसिन्धुरास्यचरणाम्भोजं प्रणम्यादरात्
दैवज्ञार्यदिवाकरस्य तनयः श्रीविश्वनाथाह्वयः ।
दिष्टं लोचन-जन्मपत्रलिखनप्रस्तावविस्तारधी-
विस्तीर्णं विदधाति तत्क्रममिह ज्योतिर्विदां तुष्टये ॥

Then it goes on:

स्वस्ति श्रीर्जयमङ्गलमभ्युदयश्चास्तु । अथास्य दीर्घमायुःसूचनार्थमाशीर्वादपद्यानि लिख्यन्ते ।

5A, अथ स्वस्ति श्रीमन्नृपतिविक्रमार्कराज्यगतसंवत् १६४८ वर्षे शालिवाहनशके १५ १३ प्रवर्त्तमाने शर्वरीनाम्नि संवत्सरे उत्तरायणस्थे भास्करे शिशिरर्त्तौ माघे मासि शुक्ले पक्षे प्रतिपदि बुधवासरे घटी ३ प्रमितायां उपरि द्वितीयायां श्रवणनक्षत्रे घटी ५४ पेल २ प्रमिते वज्रयोगे घटी ५ पल ४ प्रमिते उपरि सिद्धियोगे अत्र समस्तदिने घटी २५ पल २२ गते रात्रिगतघटी १२ पल ३१ समये कन्यालग्ने बुधक्षेत्रे चन्द्रहोरायां शनिद्रेक्काणे शुक्रसप्तांशे भौमनवांशे शनिद्वादशांशे बुधत्रिंशांशे एवंविधशुभाधिकवर्गेऽस्यां कल्याणवतीवेलायां समस्तसामन्तसीमन्तिनीसिन्दूरपूर-दूरीकरणकारणं ... ...

(The epithets cover more than a page.)

5B, श्रीमज्जहाङ्गीरसार्वभौमस्तस्मात् तत्तुल्यगुणः श्रीमत्खुरम-सुलतानाभिधः कुमारः समजनि प्रदीपादिव दीपः etc. etc. etc.

It ends :

वंशो विस्तारमायातु कीर्त्तिर्यातु दिगन्तरम् ।
आयुर्विपुलतां यातु यस्यैषा जन्मपत्रिका ॥
अव्याधिना शरीरेण मनसा च निराधिना ।
पूरयन्नर्थिनामाशास्त्वं जीव शरदां शतम् ॥

Colophon :

इति विश्वनाथविरचितजन्मपत्रलिखनक्रमः ।

Post-colophon :

शुभं भूयात् श्रीरस्तु सर्वजगतां संवत् १८४५ शके १७१४ ज्येष्ठ-
कृष्णाष्टम्यां रवौ लिलेख ठाकुरदत्तः काश्यां स्वार्थम् ।

Then there are four lines about the hearing of one's horoscope from the lip of the astrologer.

7384.

7938.

Substance, country-made paper. $7 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1646. Appearance, old, discoloured and faded. Complete.

A work on Jyotiṣa, relating to auspicious and inauspicious moments for religious observances and ceremonies.

Beginning :

श्रीगणेशाय ॥

रेवत्युत्तररोहिणीमृगमघामूलानुराधाकर-
स्वाती + + + + तुलामिथुनयोर्लग्ने विवाहः शुभः ।
मासाः फाल्गुनमाघमार्गशुचयो ज्येष्ठस्तथा माधवः
शस्ताः सौम्यदिने तथैव तिथयो रिक्ता कुहूवर्जिता ॥

9B, बालानां शुभकर्मशास्त्रसमयज्ञानं किलैकैकशः
शलोकाद + ति संकल + + + + लोकांश्चतुर्विंशतिं ।
पूर्वाचार्यकृतान् विलोक्य बहुशो ज्योतिष्यमथ संवधान् बहून(?)
एष श्रीपतिपादपद्ममधुपः श्रीलाद्रिदत्तोऽकरोत् ॥

No colophon.

Post-colophon :

शुभमस्तु ॥ संवत् १९४९ समये वैशाखसुदिपूर्णिमा रविवासरे

After the date there are two lines, containing stray verses, written in a much later hand.

7385.

11257.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

There is no colophon, nor does the title of the MS. appear anywhere. It relates to Jyotiṣa, as applied to Smṛti.

Beginning :

अथ दितिय प्रकरणं लिख्यते ।
धातृयुग्मं दयो मैत्रं श्रुतियुग्मं करत्रयम् ।
पुनर्वसुद्वयं पूषा मूलं चाप्युत्तरात्रयम् ॥ etc.

2A, इति निःकासनं; 2B, इति चूडाकर्म; इति विद्यारम्भ; 3A, इति कर्णवेध; 4A, इति गृहप्रवेश; इति दिक्शूलं and so on.

7386.

10409.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Every leaf is marked with the letters मंचसा० ; foll. 1–7 contain a work on astrology. The rest of the leaves, 8–11, give various incantations and mystic diagrams.

The work begins :

मेषे संक्रमते सूर्ये तुले भवति चन्द्रमा ।
संग्रहे सर्वधान्यानि द्विमासे द्विगुणं भवेत् ॥ etc.

2A, इति संक्रान्तिफलं ॥ संवत् १८४० शके १७६१ (?) । 7B, इति श्रीलघुजातके मतेन श्रीगर्गादिऋषिभाषितं द्वादशराशिको विचार समाप्तं शुभमस्तु ॥

Then begin the incantations :

वजरी वजरी वज्रके वार etc.

7387.

6448.

Two tracts on the general topics of astrology, both of which are defective.

I.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1–45. Lines, 9, 12 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Written by two different hands. The first hand writes foll. 1–35 and 44, 45 the last two leaves. The second hand writes the rest.

The contents of the work, as given in the beginning of the work :

ग्रहतिथ्यादिकानयनमुदयास्तौ शीघ्रवक्रगौ ।
शत्रुमित्रसमाखेटा राश्याधीशाबलाबलम् ॥

उच्चनीचाश्च मध्यस्था दृष्टिस्थानानि यानि च ।
गोचरं गोचरे वेधं दशाश्चांतर्दशा पुनः ॥
चारफलं तथा संधिं + + वेधमुपग्रहान् ।
शुभाशुभफलं वच्ये तिथिधिष्ण्यगुणाश्रितम् ॥ ३ ॥
चंद्रताराबलं चैव भद्रां त्रिदिनपुष्करम् ।
यमघटं यमदंष्ट्रां क्रकचैकार्गलौ तथा ॥
पार्श्वोर्ध्वाधोवक्रादिवरचो न्टगांशकाः ।
बालः कुमारको वृद्धः शूलानि शूलयोगकौ ॥
परिघं धिष्ण्यशूलं च वारशूलं च योगिनीम् ।
दिग्भद्रां कालपाशं च राहुं वत्सं च भार्गवम् ॥
एच्छाज्योत्पत्तिं त्रिधा वच्ये विषुमध्यं दिनेष्टगाम् ।
लग्नोदयं स्वदेशीयं दिनमानं दिनं गतम् ॥
कालवेलां तथा होरां यामार्द्धं कुलिकं तथा ।
वच्ये कंटकवेधं चोपकुलिकं तथैव च ॥
लग्नं लग्नाधिपं होरां स्वद्रेक्काणनवांशकान् ।
द्वादशांशांश्च त्रिंशांशानुदयास्तांशसाधनम् ॥
लग्नाच्छुभाशुभं प्रश्ने जातकोद्वाहनिर्णयम् ।
देवतानां प्रतिष्ठानं यात्राप्रवेशसाधनम् ॥
वास्तुद विन्यासं कालविंशोपकांस्तथा ।
जलयोगांश्चार्वेका + वर्षमासाहनिर्णयम् ॥
तिथ्यादिखेचरास्पंद्रस्तत्कालज्ञः स्फुटः । (?)
अवस्थानष्टमुष्टी च लूकाभेदं वदाम्यहम् ॥
ज्योतिरंगमिदं सर्वं ये जानन्ति मनीषिणः ।
दीपवत्तान् विजानीयान्मोहांधकारनाशने ॥

II.

Substance, etc. the same as above. Folia, 20 marked from 45 to 64. Incomplete at both ends.

Topics:

45A, इति मुहूर्त्तप्रकरणम्; 45B, इति संक्रान्तिफलम्; 46B, इति वारतिथिनक्षत्रयोगे शुभाशुभदिनानि; 47A, इति पातः; 47B, इति कुमार-युवबृद्धयोगाः; इति शूलयोगातिशूलयोगौ; 48A, इति योगिनी; इति वार-शूलं; इति वारकालः; इति कालवेला; इति कालहोरा; इति अर्हयामः; 48B, इति कुलिका; इति कंटकद्वयं; इत्युपकुलिकाः; 49A, इति दशान्तर्दशा-फलम्; 49B, इति चारफलम्; 49B, इति ग्रहसंधिः; इति पंचशलाकाफलम्; 50A, इति उपग्रहाः; इति शीघ्रवक्रौ; 50B, इति गोचरवेधः; 51A, इति विवाहकुंडलिका; इति प्रतिष्ठाकुंडलिका; 52A, इति दीक्षाकुंडलिका; 52B, इति यात्राकुंडलिका; 53B, इति वास्तुप्रकरणम्; 54A, इति कालविशोधकाः; 54B, इति प्रतिमासं वर्षविशोधकाः; 55B, इत्यर्घकांडं; इति तात्कालिकपंचांगं; 56A, इति तात्कालिकदिशाग्रहाः; 58B, इति तात्कालिकचंद्रशुभाशुभम्; इत्यंगस्पंदः; 59A, इति मृत्यु; 58B, इति छायापुरुषः; 61, इति स्वरोदयेऽ-निष्टफलानि; 61B, इति सोममंत्रः; 62A, इति भौममंत्रः; इति बुधमंत्रः; इति गुरुमंत्रः; इति शनिमंत्रः; इति राहुमंत्रः; इति केतुमंत्रः; 63A, इति ग्रहपूजा; 63B, इति ग्रहहोममंत्राणि; इति ग्रहहोमविधिः; 64B, इति अभिषेकमंडलविधिः।

7388.

2661.

Substance, country-made paper. 5 × 3¼ inches. Folia, 64. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 440. Character, Nāgara of the 19th century. Date, (?). Appearance, discoloured and worn-out.

Notes of an astrologer.

Topics:

2B, इति होरामुपरि श्लोकाः; 3A, अथ शकुनोपरि श्लोकाः; 4B, इति लाभवर्षं; 5B, इति ग्रहविंशोत्तरी दशा; 7A, इति सप्तवार उपर-श्लोकाः; 7B, इति वारतिथिदग्धा; (11B, इति लग्नवाराशी); 11B,

अथ जीवयोगः; 12B, इति स्नान उपरि श्लोकाः; 14A, इति फारसी-प्रकाशे; 15A, इति सूर्यचतुष्पदः; 15B, इति चन्द्रचतुष्पदः; 16A, अथ विश्वा; 16B, अथ दिनमान उपरि श्लोकाः; 17B, अथ लग्नानि; 18B, इति लग्नप्रमाण; 21B, इति गोचरफलम्; 25B, इति नवग्रहाणां दानानि; अथ नवग्रहाणां दानानि द्वितीयग्रंथांतरे; 27B, इति नवग्रहदान समाप्तम्; 28A, अथ भद्रा उपरि श्लोकाः; 29B, इति सूर्यादिग्रहघातक; 30A, इति चन्द्रमा नक्षत्रघातः; 30B, इति चन्द्रघातः; अथ चन्द्रघातः द्वितीये ग्रंथांतरे; 31B, इति स्त्रीघातः; 32A, इति चन्द्रघातः; 32B, इति जन्मचन्द्रफलम्; 34B, इति चन्द्रमा अङ्कफलम्; 34B, अथ चन्द्रग्रहवेधः; 35B, इति चन्द्रस्लेहवेधाः; 35B, इति चन्द्रमावर्गादशाफलम्; 36A, इति चन्द्रवर्णफलम्; 36B, इति चन्द्रफलम्; 36B, इति दिक्शूलम्; 37A, इति नक्षत्रशूलम्; 37B, इति नक्षत्रकालः; 38A, इति आर्द्रानक्षत्रकालः; 38A, इति कालवासो (?); 39A, संक्रान्तिमुहूर्त्तम्; अथ पञ्चाङ्गोपरि श्लोकाः; 39B, इति योगीनी की आर्या; योगिनीफलम्; 40A, इति सिद्धियोगः; इति मृत्युयोगः; 41A, इति अमृतसिद्धियोगः; 43A, इति यमद्राढयोगः; 43B, इति गमनमुहूर्त्तम्; 45B, इति चतुर्दिग्यात्राविचारः; अथ गमनमुहूर्त्तम्; 47B, अथ संक्रान्ति-उपरि श्लोकाः; 48A, अथ पञ्चाङ्गोपरि श्लोकाः; 48B, अथ संक्रान्तिपुण्य-कालनिर्णयः; 50A, जन्मनामफलम्; 50B, अथ क्टीको मुहूर्त्तः; 51A, इति हस्ती लेने को मुहूर्त्त; 51B, इति पृथ्वीयोवण विचार; 52A, इति गुर्वादित्य; 52B, इति वर्षा उपरि श्लोकाः; 53B, इति वस्त्रपरिधान; 54A, इति प्रच्छालन; अथ वर्षदशोपरि श्लोकाः; 54B, इति नवग्रहदशाफलम्; 56A, इति जन्मपायाफलम्; 56B, इति दठगास्नानम्; 59B, इति चन्द्रघातफलम्।

7389.

1096.

Substance, country-made yellow paper. $16\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28 in all, 2 to 18+ख to च+क to ग. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, fresh.

A fragment of an astrological work, possibly a note-book of an astrologer.

The first 18 leaves begin with जातभद्रादि and end with सूतिकाषष्ठीपूजा. The second batch, क to क्ष, begins with astrological calculation of rainfall and ends with the auspicious moments for undertaking a journey. The third batch क to ग relates to horoscopes.

जन्मकालग्रहस्थित्या फलं वक्ष्ये शुभाशुभम् ॥

7390.

10789.

Substance, country-made yellow paper. 13½ × 5 inches. Folia, 35. Lines, 9, 10 on a page. Character, modern Bengali. Appearance, fresh.

A *vade-mecum* of astrology, mainly as applied to Smṛti.

Beginning :

अथ वारः। रवि सोम मङ्गल बुध वृहस्पति शुक्रः शनि।
अथ तिथिः। प्रतिपत्। द्वितीया। तृतीया। चतुर्थी etc.
etc.

No colophon.

Post-colophon :

लिपिरियं श्रीयुक्त रामचाँद देवशर्मणः पु(पु)स्तकमिदं पठनार्थं
इदं पुस्तकं समाप्तं। इति सन १२५९ तारिख २० माघ[र्ग]।

7391.

10349.

A.

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 144. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

On divination by mystic processes.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

मात्रिकचक्रं लिख्यते ॥ (The *cakra* is drawn on the right-hand side of the leaf.)

चिलि चिलि मातङ्गी नाम सिद्धिकारिणी प्रसिद्धि दर्शय स्वाहा ॥ अनेन नेत्रे षष्टिका सप्तवारेणाभिमन्त्रयेत् । कुमारीकन्याहस्ते दातव्यं । दृत्वा शुभाशुभं विचारयेत् ।

अकारस्य तु ऐश्वर्यं न्टभोग्यं चार्थसम्पदः ।
समुद्याप्नोति सततं अकारेणैव संशयः ॥ १ ॥
आकारे लभते शोकं सन्तापं आधिमेव च ।
मनसः(?) कलहं चैव वियोगं सह बान्धवैः ॥ २ ॥

There are 1–47 *ślokas*. The work is not complete.

B.

This number also contains the last leaf of *Praśnajñāna*, the same work as *Praśnāryā*, noticed in No. 10345. The Āryās contained are marked 63–71.

Colophon :

इति श्रीउत्पलभट्टविरचितं प्रश्नज्ञानं समाप्तम् ॥

Post-colophon :

शुभमस्तु ॥ संवत् १६५२ समये भाद्रवदि षष्टि सुक्रवासरे ॥
श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥ धर्मदासलिखितं पुस्तकम् ॥

7392.

7887.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Contains astrological tables.

7393.

3521. कोष्ठीप्रदीपः। *Koṣṭhīpradīpa.*

Substance, country-made yellow paper. 16 × 3½ inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Character, Bengali in a modern hand. Appearance, fresh. Incomplete at the end. Without the author's name.

Beginning :

ॐ नमः श्रीसूर्याय। ॐ नमः पार्वतीशाय।

अथ कोष्ठीप्रदीपं लिख्यते।

श्रीसूर्यचन्द्रकुजचान्द्रिसुरेज्यशुक्र-

पातङ्गिराङ्गशिखिनो दिगधीश्वराश्च।

आयुः श्रियं ददतु तस्य नरस्य कोष्ठी

+ + + + + विचार्य गणयामि गुरोः प्रसादात्॥

इत्यादि॥

Another book on horoscopy. It gives also the form in which the nativity is to be cast.

7394.

3520. कोष्ठीप्रदीपः। *Koṣṭhīpradīpa.*

Substance, country-made yellow paper. 16 × 3¾ inches. Folia, 18. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Bengali. Date, Śaka 1751. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति कोष्ठीप्रदीपः समाप्तः।

Post-colophon :

शकनरपतेरतीताब्दाः १७५१ कार्त्तिकस्यैकादशदिवसीया लिपिरियम्।

धराग्निभ्रगाङ्कोन्दुमाने शकाब्दे
गुरोर्वासरे कार्त्तिके शुक्लपक्षे ।
प्रणम्येष्टदेवं द्विजो रामचन्द्रो
लिलेखादरात् पुस्तकं ज्योतिषीयम् ॥
शिवमस्तु लेखके ।

A book on horoscopy.

Beginning :

ॐ सूर्याय नमः ।
इष्टदेवं नमस्कृत्य गोपालकुलदैवतम् ।
कोष्ठीप्रदीपमेतश्च वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
अथ गण्डयोगः ।
अश्विनीमघमूलानां तिस्रो गण्डाद्यनाडिकाः ।
अन्ते पौष्णोरगेन्द्राणां पश्चैव यवना जगुः ॥

End :

कुटुम्बस्थिते सोमरिपौ मनुष्यः
धर्मार्थहीनो बहुदुःखतप्तः ।
कान्तामुखं त्यज्य विदेशवासी
दम्भान्वितः पिङ्गलचक्षुरोगी ॥
राहुवत् केतुफलं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

7395.

7289.

Substance, country-made paper. 10¼ × 5 inches. Folia, 5. Lines, 22 on a page. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

A *vade-mecum* of an astrologer.

वर्षमासदिनफलकालनिर्णयार्थे जातकार्णवे त्रिपताकाचक्रं etc.

7396.

6824.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1827. Appearance, old and discoloured.

A note-book of an astrologer.

1B, इति अंगफुरकवारो विचारः ।

Post-colophon :

कार्ती सूदी संवत् १८२७ लिपकु हरकरणभोपावरमध्ये हरकर्ण-पठनार्थं ।

2B, इति घटिकालम संपूर्णम् ।

7397.

7219.

Substance, country-made paper. 9×4¾ inches. Folia, 5. Lines, 7–12 on a page. Character, Jaina Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. (Worn-eaten in 1941.)

Three astrological treatises in Sanskrit.

I.

इति श्रीपुरुषजन्मकुण्डलिकाफलम् ।

Beginning :

लग्नस्थितो दिनकरः कुरुतेऽंगपीडां
पृथ्वीसुतो वितनुते रुधिरप्रकोपम् ।
छायासुतः प्रकुरुते बहुदुःखभाजं
जीवेन्दुभार्गवबुधाः सुखकांतिदाः स्युः ॥

II.

इति श्रीजन्मकुंडलिकाफलम् ।

Beginning :

मूर्त्तः करोति विधवां दिनकृत् कुजन्मा
राहोरभीष्टतनयां रविजो दरिद्राम् ।
शुक्रः शशांकतनयो धिषणश्च साध्वीं
आयुष्मतीं प्रकुरुतेऽथ विभावरीशः ॥

III.

इति श्रीटूटकश्लोकाः ।

Beginning :

सुतानां गुरुः पंचकं वा चतुष्कं
सितो दारिकाषट्ककं वा ।
शनिस्त्वेकपुत्रः सुता युग्मकं च
प्रवाच्यं ग्रहाणां युते वीक्षणे वा ॥

7398.

7166.

Substance, country-made paper. 10¼ × 5 inches. Folia, 6. Lines, 4 on a page. Character, Jaina Nāgara of the early 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A treatise on horoscopy with an interlineal commentary in vernacular.

Beginning :

लग्ने स्थितो दिनकरः कुरुतेऽङ्गपीडां
पृथ्वीसुतो वितनुते रुधिरप्रकोपम् ।
छायासुतः प्रकुरुते बहुदुःखभाजं
जीवेन्दुभार्गवबुधाः सुखकांतिदाः स्युः ॥

3B, इति श्रीपुरुषजन्मकुण्डलीफलं ; 6B, इति स्त्रीजन्मकुण्डलिकाफलं ज्ञेयम् ।

There are three lines more with the text after the colophon.

7399.

7593.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1752. Appearance, discoloured.

It relates to horoscopy.

Beginning :

लग्नस्थितो दिनकरः कुरुतेऽङ्गपीडां
पृथ्वीसुतो वितनुते रुधिरप्रकोपम् ।
छायासुतः प्रकुरुते बहुदुःखभाजं
जीवेन्दुभार्गवबुधाः सुखकांतिदाः स्युः ॥

I. 2A, इति पुरुषजन्मकुंडलिकाफलम्; II. 3A, इति स्त्रीजन्मकुंडलिकाफलम्; II. कूटक श्लोकाः ।

Post-colophon :

संवत् १७५२ रा वर्षे मिति माघवद्याष्टतीयायाम् ७ तिथौ बुधे लिखितं श्री मेडतानगरे ॥

Two lines of Marwari at the end of which we have सं १८०३ मिती माहा सुद०लि । भोरंदामध्ये ॥

7400.

6636.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 302 (by counting). Jaina handwriting. Appearance, discoloured.

These leaves contain mostly astrological tables.

7401.

7252.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folium, 1. Lines, 12, 13. Character, modern Marwari. Appearance, fresh.

The notes of an astrologer.

Beginning:

अथ तावत्तनुभावविचारमाह ।

रूपं तथा वर्णविनिर्णयश्च

चिह्नानि जातिर्वयसः प्रमाणम् ।

सुखानि दुःखान्यपि साहसं च

लग्ने विलोक्यं खलु सर्वमेतत् ॥

1B, इत्यादयः पदार्थाश्चिंतनीया; इति दिग्शूलं; इति षट्ऋतुनामानि ।

PALMISTRY AND BODILY PECULIARITIES.

7402.

5081. सामुद्रकम् । *Sāmudraka.*

Substance, country-made paper. 17 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali. Date, Śaka 1701. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning:

श्रीराम ।

कीदृशः पुरुषो धन्यः निन्दितः कीदृशो भवेत् ।

कन्यका कीदृशी धन्या वर्जिता वापि कीदृशी भवेत् ॥

नारद उवाच ।

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि सामुद्रेण यथोदितम् ।

लक्षणाद्य मनुष्याणामेकैकेन वदाम्यहम् ॥

Colophon :

इति सामुद्रकं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :

इति श्रीकाशीनाथदेवशर्मणः स्वाक्षरं पुस्तकस्य । शकाब्दा १७०१ । १ । १४ ॥ ८ ॥

7403.

9566. सामुद्रिकम् । *Sāmudrika.*

Substance, country-made paper. 13 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 252. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Prose. Generally incorrect. Incomplete.

This is a treatise on palmistry.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।
श्रीभोजन्टपसुमन्तप्रभृतिमग्रतोपि विद्यन्ते ।
सामुद्रिकशास्त्राणि प्रयोगगहनः नीतानि परम् ॥ १ ॥
खण्डीभूतानि पुनः पिण्डीकृत्य अखिलानि तान्यधुना ।
सामुद्रिकं शुभाशुभमिह किञ्चित् वच्मि संक्षेपात् ॥ २ ॥
सामुद्रमङ्गलक्षणमिति सामुद्रिकमिदं हि देवतां ॥
प्रथममथवा समुद्रः कृतवानिति कीर्त्यते कृतिभिः ॥ ३ ॥

इत्यादि ।

Printed and published by the Venkateswara Press, Bombay.

7404.

11107. सामुद्रिकम् । *Sāmudrika.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 3–15. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1832. Appearance, fresh.

10B, इति श्रीसामुद्रिके पुरुषलक्षणं समाप्तम् ।

It ends :

वामाङ्गे भ्रमरं यस्य तिलकं मस्तकोपरि ।
वामाङ्गे लक्षणं भव्यं समुद्रवचनं यथा ॥
शिरसः स्फुरणे राज्यं वाह्वोश्च प्रियमेलकः ।
दक्षिणे चक्षुषः प्रीति[ः] अधरः प्रियभोजनम् ॥
इति सामुद्रिके स्त्रीलक्षणं समाप्तम् ।

(The even letters in the colophon are in red.)

Post-colophon :

शुभं भूयात् । संवत् १८३१ देव्यै नमः ॥ गोपाल सहायोस्तु ॥
राम ॥

मासे चैत्र असिते च पक्षे तिथयः ईश्वरेति संख्यान्विते ।
वारे वा भृगुनन्दने याम सार्द्धद्वितीये गतः ॥
ऋक्षे राक्षसलग्न सिंह भवतु अर्के च नक्रे भवेच्छ्राचाय शिवद
आलसर्थ लिखितं कार्यं सदा आत्मने ।

7405.

10112. सामुद्रप्रकाशः । *Sāmudraprakāśa.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 18. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

आदिदेवं प्रणम्यादौ सर्वज्ञं सर्वदर्शनम् ।
सामुद्रिकं प्रवक्ष्यामि शुभांगं पुरुषस्त्रियाम् ॥
पूर्वमायुः परीक्षेत पश्चाल्लक्षणमुत्तमम् ।
आयुर्हीना नरा नारी लक्षणैः किं प्रयोजनम् ॥
वामभागे तु नारीणां दक्षिणे पुरुषस्य च ।
निर्दिष्टं लक्षणं तेषां सामुद्रवचनं यथा ॥

Colophon :

इति सामुद्रप्रकाश समाप्तमस्तु ॥

7406.

10150.

Substance, Nepalese paper. 11½ × 4 inches. Folia, 11, of which the 7th is missing. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara in a Nepalese hand. Appearance, discoloured.

Extracts from work on palmistry.

1B, इति सामुद्रिकलक्षणे द्वादशोऽध्यायः पुरुषलक्षणं समाप्तम्; 2B, इति सामुद्रिके प्रमाणलक्षणे प्रथमाध्यायः; 3B, इति सामुद्रिके पाद अङ्गुलीय-लक्षणे द्वितीयाध्यायः; इति सामुद्रिके नखलक्षणं तृतीयाध्यायः; 4A, इति सामुद्रिके पार्ष्णिलक्षणे चतुर्थोऽध्यायः; इति सामुद्रिके गतिलक्षणे पञ्चमाध्यायः; 4B, इति सामुद्रिके जानुलक्षणे षष्ठाध्यायः; 5A, इति सामुद्रिके लक्षणे सप्त-माध्यायः; 5A, ०अष्टमाध्यायः; 5B, इति सामुद्रिके नवमाध्यायः; 6A, ०दशमाध्यायः; 7A, ०एकादशोऽध्यायः; 8B, इति सामुद्रिके भगलक्षणे प्रथमा-ध्यायः; 9B, इति सामुद्रिके लक्षणे द्वितीयाध्यायः; 10A, ०तृतीयाध्यायः; 11A, ०चतुर्थाध्यायः; (last) 11B, इति सामुद्रिके लक्षणे पञ्चमाध्यायः— इति श्रीसारंगसाधुवचनामृतेन भट्टश्रीलक्ष्मणाचार्यविरचिते जगन्मोहने स्त्रीपुरुषयोः सामुद्रिकलक्षणाध्यायो नाम सप्तषष्ठितितम ।

7407.

10067. हस्तसंजीवनम् । *Hastasaṃjīvana.*

By Meghavijaya Gaṇaka.

Substance, foolscap paper. 10 × 5 inches. Folia, 5–69. Lines, 6 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Defective in the beginning.

27A, इति हस्तसंजीवने सिद्धज्ञाने तिथिवारनक्षत्रलग्नवेलादिवर्णगन्धरस-स्पर्शकारादिहस्तस्वरूपवर्णनाधिकारः।

64B, हस्तसंजीवने रेखाविमर्शनं नामाध्यायः; 68B, इति वामहस्तरेखा-विमर्शने चतुर्थोऽधिकारः।

Last Colophon :

इति श्रीहस्तसंजीवने हस्तसिद्धज्ञाने महामहोपाध्यायश्रीमेघ-विजयगणकविरचिते हस्तसंजीवनं सम्पूर्णम्।

It ends :

श्रीसामुद्रिकभावमङ्गतरसं गम्भीरमाध्यासितं
नानाकारमहार्थभासुरमणिं ज्योतिर्भिरुल्लासितम्।
साकल्येन परिग्रहीतुमचिरादक्षा न शक्ता जनाः
तद्धस्तामृतजीवनेन सुहितास्ते सन्तु शुद्धाशयाः॥
किञ्चिच्छास्त्रसमीक्षणागुरुमुखादन्वीक्षणाल्लक्षणा-
भ्यासादत्र समुचितं(?) ज्ञेयं मया वाङ्मये।
तद् दूष्यं विदुषां न किञ्च सुहृदां सम्भावनीयं करे
यस्मान्निर्मलतामुपैति सकलं शास्त्रं सतां संग्रहात्॥
ग्रहे हस्तिस्य स्फुरति कनकैर्मेघविजयात्
विदित्वा यः पाणिग्रहणविधिमीक्षेत निपुणः।
समुद्रादुद्भूता(?) सदय वङ्क्षं बंधमधुना (?)
महालक्ष्मीः मुदिता तेव रमते (?)॥
प्रेष्यस्तया गच्छन्टपालिचक्रिणश्चक्रे गुरोः श्रीविजयप्रभः प्रभुः।
शिष्यकृपादैर्विजयस्य धीमतः शास्त्रं स मेघादिजयाद्यवाचकः॥
अनुष्टुभा स पादाश्च ज्ञेया पञ्चशरी ध्रुवम्।
ग्रन्थे सतां प्रसादाच्च श्रेयः श्रीरस्तु शाश्वती॥

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

7408.

10066. हस्तसंजीवनम् । *Hastasaṃjīvana.*

Being a treatise on palmistry by (as Aufrecht gives the name) Jainācārya.

Four batches of leaves.

I.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

It contains the beginning of the work. See L. 1514.

Folio 5A begins thus :

अथ नाममाला ।

हस्तनाम— हस्तः करः शमः पाणिः शयः पञ्चाङ्गुलिः शलः ।
पञ्चशाखः पञ्चशिखः पञ्चाननवरप्रदः ॥ १ ॥
महाब्रह्मानन्तवीर्यो महादेवश्च सिद्धिदः ।
सिंहासनः शक्तिशाली महावीरः सुरायुधः ॥ २ ॥

अथाङ्गुष्ठनाम— अङ्गुष्ठश्चाङ्गुलो हंसः शिरो राजा चतुः प्रियः ।
भोगी गणपतिर्विष्णुर्मेरुसूर्योऽव्ययो वटः ॥ ३ ॥

अङ्गुलीनाम— अङ्गुल्यः करशाखाः स्युरङ्गुर्यः करपल्लवाः ।
त्रिपुराकरजाम्बाश्च मायाकामदुघा मताः ॥
etc. etc. etc. etc.

2B, इति हस्तसंजीवने शास्त्रपीठिका ; 3A, इति हस्तसंजीवने सिद्धज्ञाने पुण्यापुण्यसाधनध्यानविधानम् ; 4B, इति हस्त० हस्तविलोकनविधिः ।

II.

Substance, etc. the same as above. Folia, 6 marked 9–13, 15. Lines, 1–14 on a page.

11A, इति हस्तसंजीवने सिद्धज्ञाने तिथिवारनक्षत्रवेलादिलग्नवर्णनधरा-प्रस्थप्राकारादिहस्तस्वरूपवर्णनादिना दर्शनाधिकारः; 13B, ०हस्तस्पर्शा-धिकारः ।

III.

Substance, etc. the same as above. Lines, 12 on a page. Two leaves not numbered.

2A, हस्तसंजीवने रेखाविमर्शनं नाम तृतीयोऽधिकारः ।

IV.

Substance, etc. the same as above. Folia, 5 (marked from 1). Lines, 11 on a page.

1B, इति हस्तसंजीवने ऊर्द्ध्वरेखाविमर्शनम्; 2A, इति स्त्रीरेखा-विमर्शनम्; 2B, इति सामुद्रिकं वचः; 4B is left blank.

Batch I begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ प्रश्नेश्वर पापघ्नं [पार्श्वं] प्रणम्य [प्रणमन्]

ध्यायंस्तमेव वृजिनवृषभम् ।

हस्तप्रशस्त [प्रश्नस्य] लक्षणपरीक्षणे दक्षतां वक्ष्ये ॥ १ ॥

श्रीनाभेयः प्रभुर्जीयात् सर्वज्ञो जगदीश्वरः ।

येन लाक्षणिकी विद्या निर्दिष्टा भुवनश्रिये ॥ २ ॥

श्रीवर्धमानो जयतु सर्वज्ञानशिरोमणिः ।

पश्चहस्तोत्तरो वीरः सिद्धार्थन्टपनन्दनः ॥ ३ ॥

अष्टाङ्गविद्यानिमित्तानामष्टानामपि गीयते ।

मुख्या शुभाशुभज्ञाने नावदार्थनिवेदिता ॥ ४ ॥

etc. etc. etc. etc.

Folio 6B ends thus :

वृषादिन्यासो यथा इति वृषगणिकस्य मेषचन्द्रदिने राशि-

कुण्डलीकाचक्रे वृषादिन्यासः ॥

7409.

4413. जातकसुधाकरः (सामुद्रिकोदितः)।

Jātakasudhākara (*Sāmudrikodita*).

Substance, country-made paper. 18 × 3½ inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. A fragment containing the first four adhyāyas and the beginning of the fifth of the first *avataṃsa*.

8B, इति श्रीसामुद्रिकोदिते जातकसुधाकरे प्रथमावतंसे चतुर्थोऽध्यायः ॥

Then there is a leaf more, containing the beginning of the fifth chapter.

Begins thus :

ॐ गणेशाय नमः ।

यन्नामधेयं सकलार्त्तिभञ्जनं
यत्कीर्त्तिसंघः कलिकल्मषघ्नः ।
यो वै गुणानां (रसानां) यशसा सुरूपो
देवः स पायात् करुणानिधिर्न्नः ॥ १ ॥
यं देवदेवं मुनिसिद्धसंघा
स्तुवन्ति गायन्ति च सामगीतैः ।
तं वन्द आद्यं शशिलेखचूडा
विराजितं शम्भु (मुमार्द्धदेहं) मुखर्दधेऽहम् ॥ २ ॥
यज्जातकं व्यासपराशराख्य-
श्रीसूर्य्यकात्यायनछागलेयैः ।
कृतं तदेवार्य्यमहं ब्रवीमि
युक्तं सुसामुद्रिकयुक्तिभेदैः ॥ ३ ॥
रेखावशात् (कुच)शस्त्र च जन्मकाले
चाद्याले तथा तत् फलसाधनञ्च ।
वक्ष्ये नराणां भूमिधरेन्द्रकन्या
प्रियं नमस्कृत्य गुरुं सकाश ॥ ४ ॥

तत्राथ वक्ष्यामि करान्तराल-
रेखागणानां किल नाम संज्ञम् ।
याभिः फलं वासरजन्मवेला
संजातज्ञानं विबुधा वदन्ति ॥ ५ ॥
etc. etc. etc. etc.

Folio 9B ends thus :

सौराज्यपददाख्यां षष्ठी सा + दामां प्रतिपत् ।
साम्राज्यप्रदायां मुद्रायां षष्ठीति ॥

7410.

1837. जातकसुधाकरः । *Jātakasudhākara.*

An anonymous treatise on palmistry. For the manuscript and the work see L. 2450.

Colophons :

2A, इति श्री सामुद्रिकोदिते जातकसुधाकरे प्रथमावतंसे त्रिरेखासंज्ञा-विभागनिर्णय नाम प्रथमोऽध्यायः ॥

2B, इति श्री० जातकसुधाकरे प्र० जन्मकालपक्षाकविनिर्णयो नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ अथ मासनिर्णयः क्रियते ॥

3A, इति श्री० जातकसुधाकरे प्र० मासनिर्णयो नाम तृतीयोऽध्यायः । अथ पक्षनिर्णयः क्रियते ।

3B, इति श्रीजातकसुधाकरे प्र० पक्षनिर्णयो नाम चतुर्थोध्यायः । अथ तिथिनिर्णयः क्रियते ।

4B, इति श्री० जातकसुधाकरे प्र० जन्मतिथिनिर्णयो नाम पञ्चमोऽध्यायः । अथेष्टकालनिर्णयः ।

5A, इति श्री० जातकसुधाकरे प्र० इष्टकालनिर्णयो नाम षष्ठोऽध्यायः । अथायुः प्रमाणमुच्यते ।

5B, इति श्रीसामुद्रिकोदिते जातकसुधाकरे नदरेखाप्रमाणयनं नामाष्टमो-ऽध्यायः ।

The next chapter is incomplete.

So it appears to be an elaborate treatise on casting nativities by means of palmistry, of which the present manuscript contains the first few chapters of the first section only.

7411.

349. **रेखाजातकसुधाकरः ।** *Rekhājātakasudhākara.*

By an unknown author.

For the manuscript see L. 1517.

This manuscript gives the complete text of the work named रेखाजातक or रेखाजातकसुधाकरः, which extends up to 66 folios; lines on a page, 9–14, written by three scribes.

The beginning of the work has been given in the description of the MS. No. 4413.

Ends thus:

व्यर्थं लग्नज्ञानं क्षीणायुषां यस्मात् ।
यस्तस्य पुनः शुभमपि कररेखाप्रभृतिकं च संवदन्ति ।
बाह्याभ्यन्तरमपरं तत्र समुद्देशा निर्दिष्टम् ॥
इति श्रीश्रीरेखाजातकसुधाकरः सम्पूर्णतामगमत् ।

Topics:

करान्तस्थिरेखानिरूपणम् । रेखाद्वारा जन्मकालशाकनिर्णयः । रेखाद्वारा मासनिर्णयः । पक्षनिर्णयः । तिथिनिर्णयः । इष्टकाल-निर्णयः । आयुःप्रमाणम् । नदाख्यरेखाफलम् । नष्टजातकम् । इति पूर्वार्धम् ।

स्त्रीदेहचिह्नवर्णनम् । पुरुषदेहचिह्नवर्णनम् । राजचिह्नवर्णनम् । धनिचिह्नवर्णनम् । दरिद्रचिह्नवर्णनम् । क्लीवादिलक्षणम् । अङ्गप्रत्यङ्गादिलक्षणैः शुभाशुभफलकथनम् । हस्तरेखाद्वारा आयुर्गणनादिः । पुरुषपादतलध्वजाब्जरेखाद्याकाररेखाभिः फल-कथनम् । हस्तपदाङ्गुल्यादिलक्षणानि । ग्रीवास्कन्धादिलक्षणानि दन्तजिह्वाताल्वादीनां लक्षणानि च ।

GENERAL INDEX.

EDITOR'S REMARKS.

The complete Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts on *Jyotiṣa*, in the Library of the Royal Asiatic Society of Bengal, is now made available to the public in two parts, of which Part I was published in 1945 and Part II with the Editor's Remarks and a General Index, is now going to be published. The complete catalogue was made by the late MM. Dr. Haraprasad Śāstrī, C.I.E. The task of revising and editing it was entrusted to me. The complete catalogue has been divided into the four following sections:—

			Pages
I.	*Gaṇita* (Astronomy and Mathematics)	..	1-110
II.	*Saṃhitā* (Natural Astrology)	..	111-152
III.	Horā (Horoscopy, Divination, etc.)	..	153-587
IV.	Palmistry and Bodily Peculiarities	..	583-592

As to the first section, *Gaṇita*, the manuscripts comprise works on Hindu Astronomy and Mathematics. The most notable ones in astronomy are the *Vedāṅgajyotiṣa*, the *Āryabhaṭīya* called the *Āryabhaṭasiddhānta*, and the other *Siddhāntas* or the Hindu scientific works in astronomy, and books of astronomical tables. The *Vedāṅgajyotiṣa* has a tradition true for about 1400 B.C., and the *Āryabhaṭīya* is to be dated at 499 A.D. In the interval of about 1900 years there is no extant history of the development of the science in India. On this point the editor wants to draw the attention of the new researchers.

The *Vedāṅgajyotiṣa* gives us an astronomy of five-yearly luni-solar cycle. A peculiar lunar month of Māgha,[1]

---

1 P. C. Sen Gupta, On Solstice Days in Vedic Literature, in *J.R.A.S. Bengal*, Vol. IV, pp. 419-21.

of which there were the three pronounced characters, viz. (i) the beginning with the New-Moon at the beginning of the *Delphinis* or the *Dhaniṣṭhā* cluster, (ii) the Full-Moon conjoined with *Regulus* or *Maghā*, and (iii) the last quarter conjoined with *Antares* or *Jyeṣṭhā*, was discovered. This month or *Dhaniṣṭhādīkāla* was agreed upon when *Rohiṇī* or *Aldebaran* was the first of asterisms, the time of which was about 3000 B.C. It was in reference to this month that the Vedic astronomical calendar starting from the day following the winter-solstice used to be reckoned. The year-long sacrifices were often begun 60 or 61 days later, i.e. from the beginning of the Indian spring. The Vedic calendar for any sacrificial year consisted of 12 lunations which began from the new-moon day, or the day of the last quarter or the full-moon day according to the phase of the moon on the winter-solstice day. The Vedic Hindus could accurately find the solstice day of either description by observation.

The *Vedāṅgajyotiṣa* says that the year was of 366 days. In a quinquennium or five years, there are 62 lunations or 2 intercalary months, one lunation being added to 30 lunations formed the length of 2½ years. We have evidence that the five-yearly luni-solar cycle was newly started from a fresh determination of the winter-solstice day. The Vedic Hindu thus found that there were [1]

क्षयं संवत्सराणां च मासानां च तथा क्षयं पक्षक्षयं तथा दृष्ट्वा

the loss of years, months and half lunations. The long period Yajñas lasted sometimes 3 years and 12 years. A period of 3 years is a fairly correct luni-solar cycle and here there was a loss of 2 years; the period of 8 years is also a fairly correct luni-solar cycle, here also there was a loss of 2 years of two luni-solar cycles.

Again they had to reckon the length of 12 years. We are now to explain how this was achieved.

---

[1] MBh., Śānti, 301, 46-47.

In 3[1] years, there was one intercalary month.

In 5 years there were two intercalary months.

In 8 years there were three intercalary months,

∴ in 4 years there were $1\frac{1}{2}$ intercalary months,

or in 12[2] years they reckoned $4\frac{1}{2}$ intercalary months.

In reckoning 12 years they had thus to count 148·5 lunations.

Now 148·5 lunations = 4,385 days nearly;

∴ the year = 365·42 days nearly.

Thus in a period of 12 years, the length of the year was more accurate than that of the *Vedāṅgajyotiṣa*. Here if the period 12 years was begun from a new-moon day it had to be terminated on the full-moon day. Thus we see how these came to be the loss of half a lunation or a *pakṣakṣaya* as it is expressed in the *Mahābhārata* statement quoted above.

The problem of finding the length of the period of 13 years would be solved by counting 5 extra lunations. In its place we find in the *Mahābhārata*[3] that this period, e.g. the period of the Pāṇḍavas' exile, was estimated according to Bhiṣma's statement, by counting 5 intercalary months plus *twelve nights*. It must be understood that the period was already over by twelve nights.

The next point in Vedic calendar that seems incongruous is the statement that in the Gavāmayana sacrifices the two wings of the year are of equal duration. It means that the time for the sun to pass from the winter-solstice to the summer-solstice is equal to that of its passing from the summer-solstice to the winter-solstice. The two halves of the year would be of equal duration only when the beginning of the year is taken with the sun at one of the ends of the apse-line, i.e. with the sun either at the apogee

1 त्रिसंवत्सरं षड्ढौत्रम् । कात्यायनश्रौतसूत्रम् २४ । १९८ ।

2 द्वादश सांवत्सरं प्रजापतेः । कात्यायनश्रौतसूत्रम् २४ । १७५ ।

3 MBh., Virāṭa, 52, opening verses.

or at the perigee. The editor has worked out the half-years from the winter-solstice as the beginning of the year.

Year.	Half-year from W. solstice to S. solstice.	Half-year from S. solstice to W. solstice.
4000 B.C. ..	.. 187 days	178·24 days
3000 B.C. ..	.. 186·75 days	178·49 days
2000 B.C. ..	.. 186·10 days	179·14 days
1000 B.C. ..	.. 185·20 days	180·04 days

That these two halves were taken as of equal duration is also repeated in the *Vedāṅgajyotiṣa*, where it states the *tithis* of the first days of the sun's northerly and southerly courses. If the winter-solstice day was correctly determined, the summer-solstice day could never be estimated correctly and *vice versa*. The fact that the sun's motion is unequal was not discovered by the Vedic Hindus, still less were they aware of the circumstances which produce these inequalities. This is a brief survey of the knowledge of astronomy which the Vedic Hindus cared to develop among themselves. The Vedic calendar was purely of a luni-solar character.[1] The other planets were also discovered by the Vedic Hindus which were perhaps Jupiter and Venus or *Venā*. In the Pāṇḍava times (about 2449 B.C.) Mercury was discovered as the son of Moon, Mars known as a *paruṣa* or cruel planet but not given a name, Saturn was also discovered about the same time but perhaps sometimes confounded with Jupiter. In the *Vasiṣtha-siddhānta*, as summarized by Varāhamihira in the last chapter of his *Pañcasiddhāntikā*, are given the courses (*cāras*) of the five planets Venus, Jupiter, Mars, Saturn and Mercury. It describes some methods for the calculation of the

[1] There was no knowledge among the Vedic Hindus about the moon's nodes and no idea of the inequalities in the motion of the moon.

positions of these planets, but it would be hardly possible to say that these *cāras* were discovered in India.

The astronomy, as developed in India from times immemorial down to the time of Āryabhata I (499 A.D.), was very crude and was in an *amorphous* state. It knew how to determine the solstice days and to form some sort of calendar for the Vedic sacrifices. The five starlike planets were discovered and regarded as producers of omens of coming events good or bad.

The scientific Hindu astronomy of the *Siddhāntas* was started by Āryabhata I and his pupil Lāṭadeva, and Bhāskara I and others of unknown name. Āryabhata I's work, the *Āryabhaṭīya*, was the first *Siddhānta*. In it we have both the eccentric circle and the concentric *cum* epicyclic constructions for planetary motions. We have an entirely new Hindu astronomy developed under more than one foreign systems—both the Babylonian and the Greek systems are in clear evidence. The *Sūryasiddhānta*, originally of Babylonian source, was developed into the epicyclic cast by Āryabhaṭa's pupil Lāṭadeva, as Alberuni records it. He was also the expounder of the systems of Pauliśa and Romaka *siddhāntas*, as we have it on the authority of Varāha. The astronomical constants, as they came from the foreign sources, were all revised and improved, but no improvement is evidenced in the theory. The Indian astronomers developed their own methods in spherical astronomy which are now admitted as original. The first time in the history of this science, it was Muñjāla (932 A.D.) who gave the evection equation of the moon in the form in which it was given at a much later date by Copernicus (1473–1548 A.D.).

In Mathematics, however, the Hindu mathematicians showed great advancement. They invented the decimal system of notation, with a symbol for the vacant place by means of a dot, which has now taken the form of an

elongated O. This was a most important achievement which in later ages has been in use among all the nationalities. This system of notation was carried by the Arabs from Sind after its conquest by them, and from them it passed to the whole of Europe. Dr. B. B. Dutt in his *Science of Śulva* has shown how Geometry was developed in India from about 600 B.C. He has also shown that the beginnings of many topics in later Hindu mathematics had been made in this period. In the solution of Indeterminate Equations of the first and second degrees, the achievements of the Hindu mathematicians are also very remarkable. The method employed in solving Indeterminate Equations of the first degree is called *Kuṭṭaka* or pulverizer. This method in the complete form is found in the *Āryabhaṭīya* (499 A.D.) while in Bhāskara II (1150 A.D.) we have a full treatment of all classes of Indeterminate Equations of the first degree. The *lemma* of Brahmagupta (628 A.D.), called by him *Vajrabadha*, was rediscovered by Euler (1707–1783). The use of this *lemma* is made by Brahmagupta in solving Indeterminate Equations of the second degree of a comparatively easy type.

The Indian method of *cakravāla* or the 'cyclic' rule for the general solution of all Indeterminate Equations of the second degree follows as a corollary to the lemma of Brahmagupta. Who invented this beautiful method has yet remained a riddle. The rules are found in Bhāskara II's work, the *Bījagaṇita*.

In Trigonometry, the Hindu mathematicians and astronomers used generally the functions of 'sine', 'cosine' and 'versed sine' in analysis. The tubular differences of 24 'sines' in a quadrant are first found in the *Āryabhaṭīya* calculated by the most elementary methods. The most accurate Hindu value of π is also found in the same work as given $= \frac{104 \times 8 + 62000}{20000} = 3{\cdot}1416$. Further, in Hindu

mathematics we find the beginnings made of the Infinitesimal Calculus. The idea of Differentiation developed from the attempt of the Hindu astronomers to find the instantaneous daily motion of planets, and the idea of integration to find the surface and volume of a sphere, etc. So far as we can see, in Differentiation the idea of limits was recognized from the pupils of Āryabhaṭa I to Bhāskara II (1150 A.D.). We have further in Bhāskara II an equation which is equivalent to

$$d \sin \theta = \cos \theta d\theta.$$

In the *Khaṇḍakhādyaka* of Brahmagupta we find that Brahmagupta gives rules for using the Second Difference in Interpolation. This was the first step in the Calculus of Finite Differences and taken by the celebrated mathematician astronomer Brahmagupta.

We now pass on to make a few remarks on the works in the section on Natural Astrology.

The most prominent and important of the *Saṃhitās* is undoubtedly the *Bṛhatsaṃhitā* of Varāhamihira, enriched by the commentary of Bhaṭṭotpala. Varāha was the author of a shorter treatise of this section named *Samāsa-saṃhitā* from which Bhaṭṭotpala (or Utpala) makes ample quotations. In spite of *auguries* which the *Saṃhitās* treat of, the *Bṛhatsaṃhitā* is itself a mine of information as to the culture of the Hindu India in the sixth century A.D. We have here an account of architecture, iconography, making of swords, and other technical sciences. We can have an idea of the geographical knowledge current in India about this time from this work. The editor of this catalogue suggests that steps should be taken to publish the *Vṛddhagargasaṃhitā*, of which there is an almost complete manuscript in the Library of the R.A.S. Bengal, viz. the Fort William College manuscript I-D-20. This would throw light on the nature of Hindu astronomy

of the first century A.D., and also on many points of ancient Indian history.

Next we turn to the manuscripts on Horoscopy, etc., which are included in astrology. Astrology is *faith* and as such is distinct from established *truth*. A child is born at a particular instant, at a particular place: the astrologer finds the longitudes of his 'nine' planets, the ascendant and the culminating points of the ecliptic at the place. By certain rules of astrology he makes up his predictions as to the child's future life as a whole. Here science recognizes the influence of sun, moon and the earth on the life of man of the earth as a whole. The influence of other planets on the earth are infinitesimals of the second, third or of higher orders. How their influences affect the life of man born on the earth is hard to discover. The coincidence of a particular situation of planets and a particular event or events on the earth may have been merely accidental and not invariable concomitants.

To the professional astrologers Section II would be most interesting. R.A.S. Bengal has a very rich collection in this section; out of 596 pages of this descriptive catalogue, pp. 111 to 596 are devoted to manuscripts on astrology, divination, augury and palmistry and other cognate topics. It is the professional astrologers who should raise funds for the publication of the interesting and unpublished works of this section and arrange for it with the R.A.S. Bengal.

P. C. SEN GUPTA.

SHORT LIST OF BIBLIOGRAPHICAL WORKS RELATING TO SANSKRIT AND ALLIED LITERATURES PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

1. **A Catalogue of Palm-Leaf and Selected Paper** Manuscripts belonging to the Durbar Library, Nepal, Vol. 1. By H. P. Śāstrī. With a Historical Introduction by C. Bendall, 1905. (Issued as an extra No. to the Notices of Sans. MSS.) Rs. 3-0-0
   Vol. 2. By H. P. Śāstrī, 1915 .. .. Rs. 3-0-0
2. **Descriptive Catalogue of Sanskrit MSS. in the** Library of the Asiatic Society of Bengal. Part I. Grammar. By R. L. Mitra, 1877.
   X, 172, 58. Boards .. .. .. Rs. 4-0-0
3. **The Sanskrit Buddhist Literature of Nepal.** By R. L. Mitra, 1882 .. .. .. Rs. 5-0-0
4. **Report on the Search of Sanskrit Manuscripts.** By H. P. Śāstrī.
   Report for 1895 to 1900 (1901) .. .. Rs. 0-8-0
   Report for 1901/2 to 1905/6 (1905) .. .. Rs. 0-8-0
   Report for 1906/7 to 1910/11 (1911) .. .. Rs. 0-8-0
5. **Notices of Sanskrit Manuscripts. By R. L. Mitra** and H. P. Śāstrī.
   [First Series] Vols. I–XI, 1870–1895.
   [Second Series] Vols. I–IV, 1898–1911.
   Issued in 34 parts at varying prices.
6. **An Alphabetical List of Manuscripts noticed by** the late Rājā Rājendralāla Mitra. By H. P. Śāstrī, 1895. (Issued as Vol. XI of the Notices of Sans. MSS.) (Available only in complete sets of Notices of Sans. MSS.)
7. **Catalogue of Inscriptions and Copper-plates in** the collection of the Asiatic Society of Bengal. By Rakhal Das Banerjee (1910).
   (Reprinted from J.P.A.S.B., VI, 9, 1910) .. Rs. 0-6-0
8. **An Alphabetical List of Jaina Manuscripts belong**-ing to Government in the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal. Compiled by Kuñjavihārī Nyāyabhūṣaṇa (1908). (J.P.A.S.B., IV, 8, 1908) .. Rs. 1-8-0
9. **Catalogue of Printed Books and Manuscripts in** Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal. (Fasc. 1–4, 1904) .. Rs. 8-0-0
10. **Preliminary Report on the Operation in Search of** MSS. of Bardic Chronicles. By H. P. Śāstrī, pp. 52 (1913) .. .. Rs. 1-8-0
11. **Bardic and Historical Survey of Rajputana.** A Descriptive Catalogue of Bardic and Historical Manuscripts. By L. P. Tessitori.
    Sec. I. Prose Chronicles, pt. 1 (Jodhpur State), (1917) Rs. 1-4-0
    Do. do. pt. 2 (Bikaner State), (1918) Rs. 1-4-0
    Sec. II. Bardic Poetry, pt. 1 (Bikaner State), (1918) Rs. 1-4-0
12. **A List of Kharoṣṭhī Inscriptions. By N. G.** Majumdar. (From Journal and Proceedings, A.S.B., Vol. XX, No. 1, 1924.) Rs. 1-2-0

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE SANSKRIT MANUSCRIPTS IN THE COLLECTIONS OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY

MM. HARAPRASĀDA ŚĀSTRI,
C.I.E., M.A., D.Litt., F.A.S.B.

Volume I.	Buddhist Manuscripts ..	.. Rs. 3-0-0
Volume II.	Veda	.. Rs. 17-8-0
Volume III.	Smṛti	.. Rs. 15-0-0
Volume IV.	History and Geography ..	.. Rs. 2-8-0
Volume V.	Purāṇa	.. Rs. 15-0-0
Volume VI.	Vyākaraṇa	.. Rs. 12-8-0
Volume VII.	Kāvya	.. Rs. 10-0-0
Volume VIII.	Tantra (in two parts) ..	.. Rs. 16-4-0
Volume IX.	Vernacular Manuscripts ..	.. Rs. 10-0-0
Volume X.	Astronomy, Part I ..	.. Rs. 5-0-0

THE FOLLOWING VOLUMES ARE UNDER PREPARATION:

Volume XI. Philosophy.

Volume XII. Jaina.

Volume XIII. Vaidyaka.

Volume XIV. Miscellaneous.

Volume XV. Addendum, Supplement.